

ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ (ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ) ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ
ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕರು
ಶೈಲಜ. ಆರ್.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಪ್ರೊ. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ಕೃಪಾಲಿನಿ. ಹೆಚ್.ಎಸ್.
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ
ಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ-583 276

ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು
(ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. (ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ) ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಶೈಲಜ. ಆರ್.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಪ್ರೊ. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ

ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಕೃಪಾಲಿನಿ. ಹೆಚ್.ಎಸ್.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ

ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ –೫೮೩ ೨೭೬

೨೦೨೦

ಸಂಶೋಧಕರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ಶೈಲಜ ಆರ್. ಆದ ನಾನು ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಡಾ. ಕೃಪಾಲಿನಿ. ಹೆಚ್.ಎಸ್ ಅವರ ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ "ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)" ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪಿಎಚ್.ಡಿ (ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ) ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಥವಾ ಇದರ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದಿನಾಂಕ: 24-07-2020

ಸ್ಥಳ: ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

Bsry

ಶೈಲಜ. ಆರ್.

ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ

ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ಶೈಲಜ. ಆರ್. ಇವರು "ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)" ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಕುರಿತಾದ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. (ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ) ಪದವಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಥವಾ ಇದರ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಲಿ ಇವರು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ಥಳ: ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ದಿನಾಂಕ: 24-07-2020.

ಡಾ. ಕೃಪಾಲಿನಿ. ಹೆಚ್.ಎಸ್.
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು,
ಶಿವಮೊಗ್ಗ

r. KRUPALINI H. S.
M.A. Phd (Soci) M.A (Psy)
ssistant Professor & Research Guide
Dept. of Sociology
yadri Arts College, SHIMOGA - 577 203

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ಶೈಲಜ. ಆರ್. ಇವರು "ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)" ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಕುರಿತಾದ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. (ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ) ಪದವಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಥವಾ ಇದರ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಲಿ ಇವರು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ಥಳ: ಗಂಡಸಿ.

ದಿನಾಂಕ: 24-07-2020.

ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ

ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ-೫೮೩ ೨೭೬ (ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ)

Kannada University, Hampi
Akshara Central Library
Anti-Plagiarism Cell
Certificate of Plagiarism Check Report

Kammarara Samajika Sthitigatigalu

(Kollehgala talukannu Anulakshisi)

Social condition of Blacksmiths

(Reference to Kollegala Taluku)

By

Shylaja R

Reg.No. 140112020060 dated: 15.09.2014

Research Guide

Prof Gangadhar Daivadnya

Department of Tribal Studies

Kannada University, Hampi

Co-Guide

Dr Krupalini H S

Assistant Professor

Department of Sociology

Sahyadri College PG Centre, Shivamogga

Urkund Analysis Result

Analyzed document: Shylaja-PhD-DTS.docx (D76698021)

Submitted: 7/21/2020 10:31:00 AM

Submitted by: Shankaragouda S G

Submitter email: shankargoudas.mailbox@gmail.com

Similarity: 2%

Analysis address: shankargoudas.mailbox.kanuni@analysis.urkund.com

Seal and authorized sign

ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು
(ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)
ಪರಿವಿಡಿ

ಕೋಷ್ಟಕಗಳ ಪಟ್ಟಿ

******

ಅಧ್ಯಾಯ: ೧

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ

೧.೧. ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

೧.೨. ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

೧.೩. ಪ್ರಾಕ್ ಕಲ್ಪನೆಗಳು

೧.೪. ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲ

೧.೫. ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನಗಳು

೧) ಸಮೀಕ್ಷಾವಿಧಾನ:

೨) ಅವಲೋಕನ ವಿಧಾನ

೩) ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅನುಸೂಚಿ

೧.೬. ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ವಿಧಾನ

೧.೭. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ

೧.೮. ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿವಿಡಿ

೧.೯. ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ

೧.೧೦. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಅಧ್ಯಾಯ: ೧

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ

ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆ ಅಂದರೆ ಕೃಷಿಗಿಂತ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆವಿಷ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಅದರ ಉಪಯೋಗ ಕಂಡುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನಾಗರಿಕತೆಯು ಹೆಚ್ಚು ವಿಕಸಿಸಿತು. ಕೃಷಿ ಮೂಲಕ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಅಧಿಕವಾಯಿತು. ಕೃಷಿ ವೃತ್ತಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು. ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವವರು ಕಮ್ಮಾರರಾದರು. ಹೀಗೆ "ಲೋಹ ಯುಗದ ರೂವಾರಿಗಳಾದ ಕಮ್ಮಾರರು ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಲೋಹವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಪರಮಾಧಿಕಾರ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿತು."[೧] ಕಮ್ಮಾರರ ಕೆಲಸ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದಾಯಿತು.

ಮಾನವ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಬೇಟೆ, ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸು ಸಂಗ್ರಹ ಇವುಗಳಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆನಂತರ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಪಶುಪಾಲನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕಲ್ಲಿನ ಆಯುಧಗಳಲ್ಲದೆ ಲೋಹದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರಿಂದ ಪಡೆದ. ಇದರಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಭಯ ಸಿಕ್ಕಂತಾಯಿತು. "ಇದರಿಂದ ಮಾನವನಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಧೈರ್ಯ ಬಂದಿತು. ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲಗಳು, ಅರಮನೆಗಳು, ಮಹಲುಗಳು, ಭವನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ."[೨] ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗ ದ್ರಾವಿಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರವರ್ತಕರು, ಮಹಾಕಾಳಿಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ದೇವತೆಯಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು 'ಕಾಳಿ' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಮಾತೃದೇವತೆಯಾದ ಕಾಳಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ನಂತರ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವದ ಉತ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ವಿಸ್ತರಿಸಿದಂತೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸಗಾರರಾದ ಕಮ್ಮಾರರ ಕಸುಬುಗಳು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡವು. ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಯುದ್ಧಾಸ್ತ್ರಗಳು, ರಥಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟು "ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಲಿಷ್ಟಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು."[೩] ಆ ಮೂಲಕ ನಾಡಿನ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ರಾಜರು ಇವರಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ನಾಡಿನ ಸಮಸ್ತ ಜನತೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಇವರು ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಡಿನ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಮ್ಮಾರರು "ನಾಗರಿಕತೆ ವಿಕಸಿಸಿದಂತೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ ವ್ಯಾಪಿಸತೊಡಗಿದಂತೆ ನೇಪಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯತೊಡಗಿದರು."[೪] ಆದರೂ ಕಮ್ಮಾರರು ಇಂದಿಗೂ ತಮಗಿರುವ ಅನುಕೂಲ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲೇ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. "ಕಮ್ಮಾರರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಅವರು ಇತರ ಕಸುಬುಗಳ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದವರಾದರು"[೫] ಮತ್ತು

ಇತರ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದದವರಾದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಜಾತಿ ಕಸುಬು ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮತ್ತು ಬದುಕಿಗೆ ಆದಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ತೃಪ್ತರಿದ್ದರು.

ಬ್ರಿಟೀಷರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುವವರೆಗೂ, ಆಧುನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬರುವವರೆಗೂ ಕೇವಲ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳೇ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರೇ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. "ಆದರೆ ಪಾಶ್ಚೀಮಾತ್ಯೀಕರಣ ಮತ್ತು ಆಧುನೀಕರಣಗಳು ಭಾರತೀಯ ಉದ್ಯೋಗ ರಚನೆಯ ಮೇಲೆ ನೇರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು."[5] ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಆಡಳಿತಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಆರ್ಥಿಕ ಪದ್ಧತಿ, ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ರಚನೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು. ಇದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಉದ್ಯೋಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಉದ್ಯೋಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಗಾಢವಾದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಂತೂ ಭಾರತೀಯ ಉದ್ಯೋಗ ವಲಯವನ್ನೇ ಆಪೋಷನ ಮಾಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ "ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ತಲ್ಲಣಕ್ಕೊಳಗಾದವು."[6] ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೈಕಸುಬುದಾರ ವರ್ಗದ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ನಶಿಸತೊಡಗಿದವು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಜನರ ಅಗ್ಗದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುವ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗತೊಡಗಿದವು. ಇದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಕಸುಬುದಾರ ವರ್ಗಗಳು ಅಂತೆಯೇ ಕಮ್ಮಾರರು ಕಸುಬುರಹಿತವಾಗತೊಡಗಿದರು.

ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಕೃಷಿಕರು ಕೃಷಿಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರಿದಿರುವಂತೆ ಕೆಲ ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ದಿನದ ಹಲವು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲಸ ಕೊಡುವ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಯ ಬಳಿ ಬರುವುದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲಸ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿ ತಮಗೆ ವಹಿಸಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಎಷ್ಟೇ ದುಡಿದರೂ ರೈತರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಜೂರಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗದು. ಕಮ್ಮಾರರ ಸಂಪಾದನೆ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ತಯಾರಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಬಂದ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲಸ ದೊರೆತ ದಿನ ಕಮ್ಮಾರರು ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲಸ ಬರದಿದ್ದರೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಕೂರುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಕಮ್ಮಾರರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತೆಯೇ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಮ್ಮಾರರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳಿದ್ದವು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಮ್ಮಾರರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ರೈತರಿಗೆ ಕೃಷಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು ಇವರ ಕಾಯಕ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದೆ.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮೂಲ ಜಾತಿ ಸಂಬಂಧಗಳಿವೆ. ವಿಶಾಲ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಪಂಚ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಪಂಚಾಳರೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಐದು ಕಸುಬುಗಳೆಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಬಡಗಿ, ಕಂಚುಗಾರಿಕೆ, ಶಿಲ್ಪಿ ಮತ್ತು ಐದನೆಯದಾಗಿ ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಆಭರಣ ತಯಾರಿಕೆ. ಈ ಐದು ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆ ಕಸುಬೇ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ. ಕೆಲ ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೆಂದು

ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೆ ಪ್ರವರ್ಗ ೨ಎ ಮೀಸಲಾತಿ ಇದೆ. ಕೆಲವು ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮನ್ನು ಎಸ್.ಟಿ. ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆಂದು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಂದ ಆಚೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ತಮಗಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಬಲದಿಂದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. "ಕಮ್ಮಾರರು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಸವಾಲಿಗೆ ಎದೆಗೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಬದುಕಿನ ಅಸ್ಥಿತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಣಗಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ"[೮] ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಸಾದರಪಡಿಸಲಿದ್ದೇನೆ.

ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ನಡೆಸಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅವಲೋಕನವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುವುದಾದರೆ, ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗದ ಅವನತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ತೀವ್ರ ಪರಿವರ್ತನಾಶೀಲವಾದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕವರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದವರಂತೆ, ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕಸುಬಿನಿಂದ ಏನೂ ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಆದಾಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅಭ್ಯುದಯ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಮ್ಮಾರರು ಕೂಡ ವೃತ್ತಿ ಸಂಚಲನೆಗೆ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡವರಂತೆಯೂ, ವೃತಿಯನ್ನು ಹರಸಾಹಸಪಟ್ಟು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವವರಂತೆಯೂ, ಬೇರೆ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇರುವುದಕ್ಕೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡವರಂತೆಯೂ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಅಧ್ಯಯನವು "ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳು (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)" ಎನ್ನುವ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಇಂದಿನ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರೂ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಈ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಿತಿಯನ್ನು ಇದುವರೆವಿಗೂ ಸಡಿಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ ಅಂತೆಯೇ ಈ ಸಮುದಾಯವು ೧೯೫೦ರಲ್ಲಿಯೇ ಮದ್ರಾಸ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ.

"೧೯೭೧ರ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕಮ್ಮಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೮೫ ಆಗಿದ್ದರೆ ೧೯೮೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಇವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೮೪೪ ಎಂದು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ೧೯೯೧ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ೬೨೯ ಎಂದು ದಾಖಲಾಗಿದೆ."[೯] ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದವರು ಬೆಂಕಿ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು "ಕಾಳಿ" ಎಂದು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಸಹ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆದಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುದ್ದೆಗಂಬಾರರೂ ಕಾಣಬರುವರು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆ.ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು "ಕುಲುಮೆ ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿ" ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಪೂರ್ವ ಗೋದಾವರಿ ಮತ್ತು ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಕಮ್ಮಾರರೂ ಕಂಡು ಬರುವರು. "ಇವರು ತೆಲುಗು ಭಾಷೆ ಮಾತನಾಡುವವರಾಗಿದ್ದು 'ಕಂಬ' 'ಸೂರ್ಯ' 'ನಾಗ' 'ಪಯ್ಯ' ಎನ್ನುವಂತಹ ಗೋತ್ರಗಳಿವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಮನೆತನದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪಂಗಿ, ಕೂಡ, ಒಂಟಾಲ, ಕೊರ್ರಾ ಮತ್ತು ಸೊಕಾಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ (ಮನೆತನದ ಹೆಸರು) ಗಳಾಗಿವೆ.[೧೦]

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದವರು ಕೆಲವೆಡೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಂತೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ತುಂಬಾ ನಿಕೃಷ್ಟ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ತುಂಬಾ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಇವರು ಅಕ್ಷರಶಃ ಬದುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತೋಚದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ಜನರಿಂದ ರಾಜ-ಮಹಾರಾಜರವರೆಗೆ ಇವರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದು ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯದ ಸಲಕರಣೆಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿಕೊಡುವವರೆಗೂ ಈ ಕಮ್ಮಾರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಜನಾಂಗದವು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅತಿ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ 'ಕಮ್ಮಾರರು ಇಲ್ಲದ ಊರು ಒಂದು ಊರೇ'[೧೧] ಎಂದು ಹೀಯಾಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಕಮ್ಮಾರರು ಮೂಲತಃ ಮಾತೃದೇವತಾ ಆರಾಧಕರಾಗಿದ್ದು ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯವೂ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ನಂತರ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಇವರು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದವರು ಬೆಂಕಿ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು "ಕಾಳಿ" ಎಂದು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಸಹ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. "ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಕುಲುಮೆಯೇ 'ಕಮ್ಮಟ'ವಾಗಿದೆ."[೧೨] ಕಮ್ಮಟವನ್ನು ಇವರು ಕಮ್ಮಟೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದುಂಟು. ಕಮ್ಮಾರರ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದಂತಹ ಇತಿಹಾಸವಿದ್ದು ಇವರನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಂಶದವರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇವರ ಮೂಲ ಕಸುಬು ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಸ್ವತಃ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರನ್ನು ತಂದು ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರಗಿಸಿ ರಸ ತೆಗೆದು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದ ಜನತೆ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದ ಪರದಾಡುತ್ತಿದೆ. ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಅನೇಕ ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಟುಂಬಗಳು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಇಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿದ್ದು ಆಧುನಿಕತೆ, ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನೀಕರಣಗಳಾಗಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು ನಿರುಪಯುಕ್ತವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಇಂದು ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದವರು ಕೇವಲ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳಾದ ಕೊಡಲಿ, ಕುಡುಗೋಲು, ನೇಗಿಲಿನಕುಳ, ಇಂತಹವುಗಳನ್ನು 'ಹರಿತ' ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳುವಂತಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆದಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುದ್ದೆಗಂಬಾರರು ಕಾಣಬರುವರು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆ.ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕುಲುಮೆ ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಇದು ಮುದ್ದೆಗಂಬಾರರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರವು ಸಹ ಆಗಿದೆ. ಯುಗಾದಿಯ ಐದನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಡೆಯಿಂದಲೂ ಮುದ್ದೆಗಂಬಾರರು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಪೂರ್ವಗೋದಾವರಿ ಮತ್ತು ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಕೊಂಡ (ಬೆಟ್ಟ) ಕಮ್ಮಾರ ಅಥವಾ ಓಝುಲ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ೧೯೮೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿಯ ಅವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೩೬,೫೪೮. ಅವರು ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುವರು. "ಮುದ್ದೆಗಂಬಾರರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಠ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ."[೧೩]

ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಇಂದು ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ. ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಜ್ವಲಂತವಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಬದುಕು ಅತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಮ್ಮಾರ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾದುದಾಗಿದೆ. "ಸಂಶೋಧನೆಯಂತಹ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಣಲು ಮತ್ತು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರಲು ಕಾರಣವಿದೆ."[೧೪] ಇದರ ಅರಿವಿನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೧.೧. ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು :

ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ವೃತ್ತಿಯು ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ, ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

೧) ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಕಮ್ಮಾರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಸುಬು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

೨) ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಹೇಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

೩) ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಾಗಿದೆ.

೪) ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಕಮ್ಮಾರರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಕಮ್ಮಾರ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮೂಲ, ಅವರು ನಡೆದುಬಂದಿರುವ ದಾರಿ, ಅವರು ಕಸುಬು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರೀತಿ, ಅವರ ವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮ, ಏರುಪೇರುಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಕಮ್ಮಾರರು ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವವರು ಅಥವಾ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವವರು ಹೇಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಾಗಿದೆ. ಅನೇಕರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮೂಲದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬೆಡಗುಗಳು ಮತ್ತು ಗೋತ್ರಗಳು ಯಾವುವು ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.

೧.೨. ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು "ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)" ಎಂಬುದಾಗಿದ್ದು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕೈಕಸುಬುದಾರ ಸಮೂಹವಾಗಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಮ್ಮಾರರು ಹಲವು ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳವರು. ಕನ್ನಡದ ದಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವವಿರುವ ಪ್ರದೇಶವಿದಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯವು ಹಿಂದೆ ಕಾಡುಗಳ್ಳ ವೀರಪ್ಪನ್‌ನ ಅಡ್ಡೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳಿದ್ದವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಇಂದು ಕೇವಲ ಸಣ್ಣಮಟ್ಟ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಸುಬುದಾರರಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯವಿರುವವರಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಲ್ಲ. ರೈತರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುವ ಜೀವನ ಇವರದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಕಮ್ಮಾರರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದವರು, ಆದರೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ್ಯಾವುವು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದವರು. ಬಹುಪಾಲು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮೂಲದವರು. ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಇದೇ ಜಾತಿ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದು ಇಡೀ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದವನು. ಇಂತಹ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯೇ ಕುಲದೇವತೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯೇ ಮತದ ಗುರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಇರುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೩. ಪ್ರಾಕ್ ಕಲ್ಪನೆಗಳು :

೧) ಕಮ್ಮಾರರು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉನ್ನತ ಕಸುಬುದಾರರಾದರೂ ಇಂದಿಗೆ ಸಾಧಾರಣ ಕುಲುಮೆದಾರರಾಗಲು ವೃತ್ತಿ ಸವಕಳಿಯೇ ಕಾರಣ.

೨) ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಎಂ.ಎನ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರವರು ಹೇಳುವಂತಹ 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಕರಣ' ಕಾರಣವಲ್ಲ.

೩) ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ನಿಕೃಷ್ಠ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅವರ ಆದಾಯ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

೪) ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಪರವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರಲು ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

೫) ಕಮ್ಮಾರರು ಹೆಚ್ಚು ವೃತ್ತಿ ಸಂಚಲನೆಯಾಗದಿರಲು ಅವರು ಯಾಂತ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡದಿರುವುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ಊಹೆಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಇವು ಕೇವಲ ಊಹೆಗಳು ಮಾತ್ರ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಲಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಈ ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸತ್ವವೇ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಇತರ ಅಂಶಗಳ ದಾರಿದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಗಿದೆ.

೧.೪. ಮಾಹಿತಿಯ ಮೂಲ:

೧) ಮೌಖಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಆಕರಗಳು:– ಮೌಖಿಕ ಮತ್ತು ಲಿಖಿತ ಮಾಹಿತಿ ಆಕರಗಳು ಹಿಂದು–ಮುಂದಾದರೂ ಅವು ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದು.

"ಮೌಖಿಕ ಅನುಭವಗಳ ನೂಲುಗಳು ಲಿಖಿತ ಗುಣದಲ್ಲೂ, ಲಿಖಿತ ಅನುಭವಗಳ ನೂಲುಗಳು ಮೌಖಿಕ ಗುಣದಲ್ಲೂ ಬೆರೆತು–ಹೊಸೆದುಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಯ ಅರ್ಥ ಪಡೆದಿವೆ"[೧೫] ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದಾಗ ಕಥೆ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ಕಥನಗೀತೆ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮೌಖಿಕ ಆಕರಗಳೆಂದರೆ, ಪುರಾಣಗಳು, ಕಾವ್ಯಗಳು, ಕಥೆ, ಒಗಟು, ಗಾದೆ, ಇತ್ಯಾದಿ.

೨) ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬಗೆಗಳು: – ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಆಚರಣೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಅವರ ಉಡುಗೆ, ತೊಡುಗೆ, ಅವರ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಪಶುಪಾಲನೆ, ಬೇಟೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ವಿವರಗಳು.

೩) ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಬಗೆಗಳು: – ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡೆ, ವೃತ್ತಿ, ಕೃತಿ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಅಂತೆಯೇ ಲಿಖಿತ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮವನ್ನೆ ಬದಲಾಯಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಬರವಣಿಗೆಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮಾನವನ ಅರಿವು ತಿಳಿದು ತನ್ನ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯ. ಬರವಣಿಗೆ ಎನ್ನುವುದು ಮಾನವನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಒಂದು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಾಧನ ಎನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಲಿಖಿತ ಆಕರಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ, ಅವೆಂದರೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅನುಷಂಗಿಕ ಆಕರಗಳು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಎರಡೂ ವಿಧದ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

೧) ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರಗಳು:– ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರಗಳೆಂದರೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಲೆಹಾಕುವ ಮಾಹಿತಿಯಾಗಿದೆ.

೨) ಅನುಷಂಗಿಕ ಆಕರಗಳು: –ಅನುಷಂಗಿಕ ಆಕರಗಳೆಂದರೆ ಈಗಾಗಲೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹ ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳೆ ಅನುಷಂಗಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು.

ಲಿಖಿತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಎರಡು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು ಪೌರಾಣಿಕ ವಿಧಾನ.

೧) ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆ ಅಥವಾ ಇತಿಹಾಸ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಇರುತ್ತದೆ.
೨) ಪೌರಾಣಿಕ ವಿಧಾನ: ಪ್ರಕಟಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ಹಸ್ತಪ್ರತಿ, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.

ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಹಿತಿ ಎನ್ನುವುದು ಮೌಖಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಲಿಖಿತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೊಂದಿ ಕೊಂಡಿರುವಂತಹದ್ದಾಗಿದೆ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾದಂತೆ ಮೌಖಿಕವು ಹೆಚ್ಚು ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ವೀಡಿಯೋ, ಚಿತ್ರೀಕರಣ ಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಬದುಕಿನ ನೈಜ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಧ್ವನಿಸುರುಳಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಹಿತಿ ಎನ್ನುವುದು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಲ್ಪಡಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಬಹುದುದಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ.

೧.೫. ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನಗಳು:

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ ವಿಧಾನ, ಮಾದರಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ, ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆ, ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ವಿಧಾನ, ಮತ್ತು ಅವಲೋಕನ ವಿಧಾನಗಳು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.[೧೭] ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಈ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿಧಾನವನ್ನಾದರೂ ಬಳಸಬಹುದು. ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವು ತನ್ನದೇ ಮೂಲತಃ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಪ್ರಾಚೀನ ಆಚರಣೆಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಸಹ ನಾಮಕರಣ, ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ ಸಂಸ್ಕಾರ, ಚೌಲ ತೆಗೆಸುವುದು, ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚುವುದು, ಉಪನಯನ, ಸೀಮಂತ ಮುಂತಾದ ಆಚರಣೆಗಳಿವೆ. ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕುಲ ದೈವಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮಾತೃದೇವತೆಯಾದ ಕಾಳಮ್ಮ, ಪುರುಷ ದೈವಗಳಾದ, ಶಿವ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವೀರಭದ್ರ, ಮಂಜುನಾಥ ಮುಂತಾದವು ಅವರ ನಂಬಿಕೆಯ ದೇವರುಗಳು. ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದವರು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ೧) ಕಥೆಗಳು, ೨) ಚರಿತ್ರೆ ಹೇಳುವ ಕಥೆಗಳು, ೩) ಪಂಜುರ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಲುರ್ಚಿ ಭೂತದ ಕಥೆ, ೪) ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಥೆ, ೫)ಮೌನೇಶ್ವರರ ಕಥೆಗಳು ೬) ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ೭) ಪುರಾಣ, ೮) ಗಾದೆ ಮತ್ತು ಒಗಟುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿವೆ.

೧) ಸಮೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನ:

"ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಸಂಶೋಧಿತ ಜನ ಸಮೂಹದಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಲು ಇರುವ ಸಾಧನವೆನಿಸಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಸಾಂಖ್ಯಿಕಗೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಇವು ಸೂಕ್ತ ರೂಪ ಪಡೆಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವು. ಆಧುನಿಕ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವು ಅನುಭವೈಕ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಭಾಗವೇ ಆಗಿಹೋದವು. ೧೯೨೦ರ ನಂತರ ಅಂಕಿಅಂಶ ಸಂಗ್ರಹದ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ಮಾದರಿಯು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿಯು ತುಂಬಾ ಜನಜನಿತವಾಯಿತು."[೧೮] ಸಮೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದು ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ಮೂಲಕ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಸ್ವರೂಪ, ಬಡತನ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಮೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವವರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.

೨) ಅವಲೋಕನ ವಿಧಾನ :-

ಈ ವಿಧಾನದಿಂದ ಅಂದರೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ವೀಕ್ಷಣೆ ಅಥವಾ ಗಮನಹರಿಸಿ ನೋಡುವ ಅವಲೋಕನ ವಿಧಾನದಿಂದ ಕಮ್ಮಾರರ ಜೀವನವನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹದ್ದು. ಅಸಹಭಾಗಿ ಅವಲೋಕನದ ಮೂಲಕ ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಚಲನೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅವಲೋಕನ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ "ಕ್ಯಾಮರ ಬಳಕೆಯು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ", ಅಂತೆಯೆ ಕ್ಯಾಮರಾ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸವಾಲುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಸ್.ಕೆ. ಭೌಮಿಕ್‌ರವರು ಬಹಳ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. "ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸಮೀಕ್ಷಕ 'ಮಾದರಿ ವಿಧಾನ'ವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕೋ ಅಥವಾ 'ಪೂರ್ಣ ಎಣಿಕೆ' (ಕಂಪ್ಲೀಟ್ ಎನ್ಯುಮರೇಷನ್) ಮಾಡಬೇಕೋ ಎಂಬ ಜಟಿಲತೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಂತಹ ಚಿಂತಕರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 'ಪೂರ್ಣ ಎಣಿಕೆ' ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟಕ ಅಥವಾ ಮಾಹಿತಿದಾರರಿಂದಲೂ ಸಮರ್ಪಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ 'ಅವಲೋಕನ'ವೇ ಸೂಕ್ತ ವಿಧಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ."[೧೯]

೩) ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅನುಸೂಚಿ :-

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಲು 'ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅನುಸೂಚಿ ವಿಧಾನ'[೨೦] ವನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅನುಸೂಚಿಯನ್ನು ಬಳಸಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕೇಳಿ ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅನುಸೂಚಿಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಲು ಉತ್ತೇಜನವನ್ನು ನೀಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಘಟನೆಗಳು ಮಹತ್ವವೆನ್ನಿಸುತ್ತವೆಯೋ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಸಲು ಇದು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು 'ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅನುಸೂಚಿ', "ಸ್ಥಿರ ಕ್ಯಾಮರಾ", ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ 'ವೀಡಿಯೋಕ್ಯಾಮರಾ'ವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಅಧ್ಯಯನವು

ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ ಮತ್ತು ದಾಖಲಾತಿ ಮಾಡುವಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅನುಸೂಚಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಮುಖ್ಯ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಮೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನ (ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅನುಸೂಚಿ-ಸಲಕರಣೆ) ಮತ್ತು ಅವಲೋಕನ ವಿಧಾನ (ಕ್ಯಾಮರಾ-ಸಲಕರಣೆ) ಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯು ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಎಲ್ಲ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗಿದೆ.

ಕಮ್ಮಾರರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಮತ್ತು ಸೇರದೇ ಇರುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನೂ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಇರುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಮ್ಮಾರರು ಇದ್ದಾರೋ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಮ್ಮಾರರು ಇದ್ದಾರೋ ಅಥವಾ ಶಿವಾಚಾರ ಅಥವಾ ಲಿಂಗಾಯತ ಕಮ್ಮಾರರು ಎಷ್ಟಿರುವರು ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದ ಯಜಮಾನರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಮ್ಮಾರರು ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ.

೧.೬. <u>ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ವಿಧಾನ:</u>

ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಆಕರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ನಂತರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯು ಬಹುಪಾಲು **ಗುಣಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ**. ಹೀಗೆ ಗುಣಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು **'ಗುಣಾತ್ಮಕ ಸಂಶೋಧನೆ'** ವಿಧಾನದ ಮೇಲೆ ನಡೆದಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಕೆಲವು 'ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ಮಾಹಿತಿ'ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೋಷ್ಟಕದ ಮೂಲಕ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. "ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಾರಾಂಶಗೊಳಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸಬಹುದಾದ ತುಂಬಾ ಸರಳವಾದ ವಿಧಾನವೆಂದರೆ ಅದು ಕೋಷ್ಟಕೀಕರಣ. ಲಂಬಾಂತರ ಮತ್ತು ಸಮಾನಾಂತರ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನೀಡಬಹುದು. ಓದುಗರು ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಅಂಕಿಅಂಶಸಹಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು."[೨೧] ಅವಲೋಕನದ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಅಂಶಗಳನ್ನು 'ವಿಸ್ತೃತ ವರದಿ' ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೧.೭ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ:

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವಸ್ತುವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮುಖವನ್ನು

ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದು ಕುಲುಮೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಕಮ್ಮಾರರರ 'ದುಡಿಮೆ'ಯು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಅವರ ದುಡಿಮೆಯು ಅವರನ್ನು ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದೇ ಅಧ್ಯಯನದ ತಿರುಳಾಗಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೊಂದಿರುವ ಮತ್ತು ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಒಟ್ಟು ಅವರ ದುಡಿಮೆಯ ಸ್ವರೂಪವೇನು? ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆಯೇನು? ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು 'ದುಡಿಮೆಯ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ'ದ (ಸೋಷಿಯಾಲಜಿ ಆಫ್ ವರ್ಕ್) ಭಾಗವಾಗಿದೆ. "ದುಡಿಮೆಯ ಸಂಘಟನೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ವೇತನಸಹಿತ ಕೆಲಸದ ಬಗೆಗಿನ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯೇ ದುಡಿಮೆಯ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ. ಇದರ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯ ವಸ್ತುವು ಅದರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರ್‌ಸಂಬಂಧವು ವಿಶೇಷ ವಿಷಯವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ವೃತ್ತಿ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಿತಿಗೆ (ವೃತ್ತೀಕರಣ–ಪ್ರೊಫೆಷನಲೈಜೇಷನ್) ದುಡಿಮೆಯ ಧೋರಣೆ (ವರ್ಕ್ ಐಡಿಯಾಲಜಿ) ಗಳು ಸನಿಹದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕೇಂದ್ರೀಯ ತತ್ವವೆಂದರೆ ಅದು 'ಶ್ರಮ ವಿಭಜನೆ' ಆಗಿರಬಹುದು, ಅಲ್ಲದೆ ಉಪಶಿಸ್ತುಗಳೆಂಬಂತೆ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ 'ಕಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಕ್ರೀಯಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ' ಮತ್ತು 'ಶ್ರಮದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ' ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಾಗಿರಬಹುದು."[೨೨] ನೆಸ್‌ಫೀಲ್ಡ್‌ರವರ ಜಾತಿ ಉಗಮದ ಬಗೆಗಿನ 'ಉದ್ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಾಂತ' ವನ್ನು (ಆಕ್ಯುಪೇಷನಲ್ ಥೀಯರಿಯನ್ನು) ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. 'ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಬಹು ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ.' ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನುವ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಕರಣಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ವೆಬರ್ ತನ್ನ ಮೂಲ ಬರವಣಿಗೆ 'ಯುರೋಪ್, ಭಾರತ ಮತ್ತು ಚೀನಾದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಯ ಹೋಲಿಕೆ' ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅಂತೆಯೇ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ 'ಹಿಂದೂಕರಣವು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ'[೨೩]ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಪೂಜೆ (ನೇಚರಿಸಂ)ಗೆ ಮಹತ್ವವಿದೆ. 'ಟೋಟೆಮಿಸಂ' ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಜನ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ "ಚಿಹ್ನೆ"ಯಾಗಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳದೇ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿವೆ. ಬುಡಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್.ಎಚ್.ಮಾರ್ಗನ್ ಅವರು ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. "ಮಾರ್ಗನ್ ಒಬ್ಬ ವಿಕಾಸವಾದಿ ಚಿಂತಕ."[೨೪] ಇವನ ಬಂಧುತ್ವ ವರ್ಗೀಕರಣ ಪ್ರಭೇದವು ತುಂಬಾ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕವಾದುದು. ಅವನ 'ಸಿಸ್ಟಮ್ ಆಫ್ ಕಾನ್‌ಸ್ಯಾಂಜುನಿಟಿ ಅಂಡ್ ಅಫಿನಿಟಿ ಆಫ್ ದ ಹ್ಯೂಮನ್ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ–೧೮೭೧ ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಹನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ಅನಕ್ಷರತೆ, ಬಡತನ, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಕೊರತೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು, ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನಗಳ ಕೊರತೆ, ಅಲೆಮಾರಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಂತೆಯೇ 'ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ' ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಭಾರತದ ಮೇಧಾವಿ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಡಾ.ಎಮ್.ಎನ್.ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಸಮುದಾಯಗಳು ಹೇಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಗಾದವು ಎಂದುದನ್ನು ಅವರು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. Enthoven RE ಅವರ The Tribes and Caste of Bombay ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಾಂಬೆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಇದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಡಾ.ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞರವರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಯಾಕಾಗಿ ನಾವು ಆದಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು? ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು? ಎಂದರೆ 'ಹೀಗೆ ಪೂರ್ವದ ದೇಶಗಳ ಹಿಂದುಳಿದ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅರಿವು ಬೇಕಾಗಿರುವುದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಜನರು ಹಾಗೂ ಈ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.[೨೫]

ಡಾ.ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿಯವರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ "ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದರೇನು? ಅದರ ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ದೈಹಿಕ ಲಕ್ಷಣ, ಕಸುಬು, ಧರ್ಮ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡದ್ದೇ ಆದರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಕಸುಬುದಾರ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ಣ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಸಂಶೋಧಾನಾರ್ಥಿಗಳು ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಾಸ್ತವಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ."[೨೬]

ಪ್ರೊ. ಎ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ್‌ರವರು "ಸಿಕ್ರೇಟ್ ಬುಕ್ ಆಫ್ ಈಸ್ಟ್" ಮತ್ತು "What can India Teaches" ಎನ್ನುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪೂರ್ವದ ಜನರ ಜೀವನವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ತುಂಬಾ ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.[೨೭]

ಕಮ್ಮಾರರ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗಂಬಾರರ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡಿರುವವರು ಡಾ. ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್‌ರವರು. ಇವರ ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಅಧ್ಯಯನ ಮುದ್ದೆಗಂಬಾರರ ಮೇಲಿದೆ. **ಡಾ.ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್‌ರವರ 'ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು'** ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು ಪ್ರಾಯಶ: "ವಿಜಯ ನಗರ ಅರಸರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಕಬ್ಬಿಣ ಉಕ್ಕನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರಮಿಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯವು ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ."[೨೮] ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಇತಿಹಾಸವು ಕಬ್ಬಿಣದ ಯುಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಕೂಡ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಂದರೆ ವಿಜಯ ನಗರದ ಅರಸರ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಹೇಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ತಾರಿಹಳ್ಳಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಇವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಕೃತಿ 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು', ದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಮರುವಸತಿ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.[೨೯]

ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಸಬಲೀಕರಣ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಡಾ.ಎಂ.ಪೂರ್ವಾಚಾರ್‌ರವರು (ಸಹಲೇಖಕ: ಡಾ. ಅಶೋಕ.ವಿ.) "ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ

ಸ್ಥಿತಿ–ಗತಿಗಳು –ಸಮಸ್ಯೆಗಳು" ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಾದ ತಾಮ್ರದ ಯುಗ, ಚಿನ್ನದ ಯುಗ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಯುಗ, ಕಂಚಿನ ಯುಗ ಮುಂತಾದವುಗಳ ರೂವಾರಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಓಜ, ವಾಜ. ಆಚಾರಿ, ಆಚಾರ್ಯ, ದೈವಜ್ಞ, ಬಡಗಿ, ಕಂಬಾರ, ಕಮ್ಮಾರ, ಕಂಚುಗಾರ, ಕುಂದಣಗಾರ, ಟಂಕಸಾಲಿ ಅರ್ಕಸಾಲಿ, ಸೋನಾರ, ಪತ್ತಾರ ಮುಂತಾದ ಸುಮಾರು ೪೨ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವರು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರೆಂದರೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು[೩೦] ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಡಾ.ಕೆ.ವಿ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ವಿ.ಎಸ್. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಚಾರ್ ಅವರು 'ಕಮ್ಮಾರ ಎಂದರೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿ 'ಕರ್ಮರ' ಕಮ್ಮಾರ ಎಂದಾಗಿದೆ'[೩೧] ಎಂದು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಶೇಖರ ಬಡಿಗೇರ ಅವರ "ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ" ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು "ಕಮ್ಮಕುಲ, ಕಮ್ಮೆಕುಲ" ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಅವುಗಳದ್ದೇ ಆದ ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಮಾಣ, ಪ್ರಕಾರ ಮತ್ತು ಅವರದ್ದೇ ಆದ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿವೆ ಹಾಗೂ ಹಬ್ಬಗಳು, ಗೋತ್ರ, ಕುಲ, ರೇಸ್. ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ದೇಶದ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ "ದೈವ" ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು "ನಿಧಿ" ಇದ್ದಂತೆ. "ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿವರಗಳು ದೊರೆಯುವಂತೆ ೧೯೪೭ರ ಮುಂಚೆ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವ, ಧರ್ಮ ಪ್ರಭುತ್ವವಿದ್ದು ೧೮೮೧ರಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿಯರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದರು. ೧೯೩೬ರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ೧೯೫೧–೧೯೬೧ರ ವರೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜನಗಣತಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಜನಗಣತಿಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮೂಹಗಳ ಅಂಕಿಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಲಾಯಿತು."[೩೨] ಈ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಲಾಯಿತು.

ಒಂದೊಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಮಾಣ, ಪ್ರಕಾರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ, ನಡೆಯುತ್ತವೆ ಎನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಸಂಶೋಧಕನು "macro level" ನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ ಪ್ರಕಾರಗಳು, ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳೆಡೆ ಆತನನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಒಬ್ಬ ಸಂಶೋಧಕನು micro levelಗೆ ಇಳಿದು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ. ಆ ಮೂಲಕ ಸಮೂಹಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಏನೇ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಮತ್ತು ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

"ಜಾಗತೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ನಂಟು ಇದೇ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬುಗಳು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿವೆ."[೩೩]

ಜಾಗತೀಕರಣವು ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಉದ್ಯೋಗ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಆಪೋಷನ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅನೇಕ ದೇಶೀಯ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರು ನಾಮಾವಶೇಷವಾಗುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಅದು ಸ್ವದೇಶೀ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸಾಧ್ಯ. "ಮೂಲ ಕಸುಬುಗಳು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಉದ್ಯೋಗಳು, ಕೈಕಸುಬುದಾರರು ಬದುಕುಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಜಾಗತೀಕರಣವು ಇವರ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವವು ಗೌಣವಾಗಬೇಕು ಅಷ್ಟೆ."[೩೪]

ವಿಷಯದ ಆಯ್ಕೆ, ಸಮಸ್ಯೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಿತಿ–ಗತಿ ಪದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. "ಸ್ಥಿತಿ" ಎಂದರೆ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ "ಗತಿ" ಎಂದರೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು (ನಿರಂತರ ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲ) ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಥನಗಳ ಗುಚ್ಛವನ್ನು ಭೌದ್ಧಿಕ ಸಂಕಥನ ಎನ್ನುವರು. ಸಂಶೋಃಧನಾರ್ಥಿಗಳು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಭೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಮುಂದುವರೆದಂತೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಬದ್ಧತೆ, ಮೌಲ್ಯ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಬಗ್ಗೆ ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. "ಸಮಯವು" ಒಂದು ಮೌಲ್ಯ, "ದೈವ"ವು ಸಹ ಒಂದು ಮೌಲ್ಯವಿದ್ದಂತೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ಮೂರು ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳೆಂದರೆ

೧) ಯಥಾಸ್ಥಿತಿವಾದ ಅಥವಾ ಭಾವನಾವಾದ ಉದಾ:– ಇದ್ದದ್ದು ಇದ್ದಂತೆ ಇರಬೇಕು, ಏನೂ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಬಾರದು ಎನ್ನುವ ವಾದ.

೨) ಸುಧಾರಣಾವಾದ:– ಉದಾ:– ಸುಧಾರಣಾವಾದಿಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ ಸಣ್ಣಮಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದು ಸುಧಾರಣಾವಾದ.

೩) ಪರಿಕ್ರಮಣಾವಾದ:– ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯನ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಂದರೆ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸೃಷ್ಠಿ, ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸೃಷ್ಠಿ ಎಂದರೆ ಹೊಸ ಮನುಷ್ಯನ ಸೃಷ್ಠಿ ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪರಿವರ್ತನೆ, ಹೊಸದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ, ವಿಕಸಿಸುವ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವಾಗ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಸಮುದಾಯಗಳು ಕೂಡ ಜೀವಿಗಳಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಲಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಈ "ಒಂದು ವಿಶಾಲ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಶೋಧಕನಾದವನು ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ."[೩೫]

ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಲೆಹಾಕುವಾಗ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಇರಬೇಕು. ಸಮುದಾಯಗಳು ಹೇಗೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ? ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಎಂದು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಮೊದಲು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂತೆಯೇ ಸರ್ಕಾರವು ಬುಡಕಟ್ಟನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡದಿರಬಹುದು. "ಬ್ರಿಟೀಷರು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಒತ್ತಡಕ್ಕೀಡುಮಾಡಿದರು." ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬಹುದು.

'ಬುಡಕಟ್ಟು' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟು, ಆದಿವಾಸಿ, ಅರಣ್ಯವಾಸಿ, ವನವಾಸಿ, ಗಿರಿಜನ, ಅನುಸೂಚಿತ ಪಂಗಡಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ೧೮೭೮ರಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ

ಮಾಡಿದರು. ಅಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಬಂದವರು ಇರುವರು. ೧೮೬೯ರಲ್ಲಿ ಐ.ಪಿ.ಸಿ ಸೆಕ್ಷನ್‌ಗಳು ಬಂದವು. ೧೯೩೨ರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಜನಗಣತಿ ನಡೆಯಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಟ್ರೈಬ್‌ಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದರು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ವಿವರಣೆಯಂತೆ. ಬ್ರಿಟೀಷರು ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದರು. ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳೆಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಮಾಡುವ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಕರಿಸುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು ೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಮತ್ತು ೧೯೪೯ರಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈ ಅಧಿಪತ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಪರಾಧಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಭಾರತೀಯ ಅಪರಾಧಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ತನಿಖಾ ಸಮಿತಿಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ವರದಿಯ ಮೇರೆಗೆ ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ವಿಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿತು. ಈ ಸಂಬಂಧದ ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಇಲ್ಲವೇ ಡಿನೋಟಿಫೈಟ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ (ಡಿ.ಎನ್.ಟಿ) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೨೪ ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ೯ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ೨ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ, ಮತ್ತು ೧೩ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪೮೯ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ೨೯೫ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ೪೭ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ, ಮತ್ತು ೨೦೭ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಯೋಗಗಳು ಸಹ ಇವೆ. ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಧಿ, ಅಡ್ವಿಚೆಂಚರ್, ನಾಯಕ, ಬೇಡ ಮತ್ತು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು. ಕಮ್ಮಾರ ಎನ್ನುವ ಈ ಪದವು ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಹೆಸರು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ 'ಕ' ಅಕ್ಷರ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ 'ಮಾರ' ಎಂದರೆ ತಯಾರಿಸುವವ ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವವನೇ ಕಮ್ಮಾರ, ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ 'ಬ್ಲಾಕ್‌ಸ್ಮಿತ್' ಎನ್ನುವರು. ಮುದ್ದೆ ಕಂಬಾರರು, ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದ್ದು ಈ ಸಮುದಾಯದ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೂಲವೇ ಆಗಿದ್ದು, ಇವರ ಆಡುಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವಾಗಿದೆ. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರ ಸಮುದಾಯವು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಅತಿ ಸರಳವೆನ್ನುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ೧) ಕಟ್ಟೆ ಮನೆ ಯಜಮಾನ ೨) ಗೌಡ ೩) ಓಜ ೪) ಪೂಜಾರಿ, ೫) ದಾಸಯ್ಯಗಳು, ೬) ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಇತ್ಯಾದಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ೧) ಬೆಲಕನ ಹಟ್ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರ, ೨) ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಕಮ್ಮಾರ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು. ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು, ತನ್ನದೇ ಆದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆಧುನಿಕತೆ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಾಗಿಯೇ ಅನಾನೂಕೂಲಕರ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ನೂಕಲ್ಪಟ್ಟು ಈ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ.[೩೭]

'ಕಮ್ಮಾರರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)' ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಮತ್ತು ಆಜುಬಾಜಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಕಮ್ಮಾರ

ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಕಸುಬುಗಳ ಮೂಲಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಸುಬುಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜೀವನವು ಉಸಿರಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ನೆಲೆ, ವೃತ್ತಿ ಸಂಚಲನೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ, ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕಾದ ಸವಾಲು, ಮುಂತಾದ ತೊಡಕುಗಳು ಅವರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಅಥವಾ ಹುಡುಕುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲೇಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಲಾಗಿದೆ.

೧.೮. ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿವಿಡಿ:

ಅಧ್ಯಾಯ ೧ – ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವ
ಅಧ್ಯಾಯ ೨ – ಕಮ್ಮಾರರ ಮೂಲ, ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ
ಅಧ್ಯಾಯ ೩ – ಕಮ್ಮಾರರ ಜೀವನಾವರ್ತಕ ಮತ್ತು ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳು
ಅಧ್ಯಾಯ ೪ – ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು
ಅಧ್ಯಾಯ ೫– ಕಮ್ಮಾರರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು
ಅಧ್ಯಾಯ ೬– ಫಲಿತಗಳು

ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನಗಳು, ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಾವಲೋಕನವನ್ನು ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರು, ಸಂಶೋಧಕರು ಮತ್ತು ಬರಹಗಾರರ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಮೂಲ, ಶಬ್ದ ಬಳಕೆ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇರುವ ಬಗೆ, ಸಂಶೋಧನಾ ಭೌಗೋಳಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪರಿಮಿತಿ, ಕಮ್ಮಾರರ ಆರಾಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯ "ಕಮ್ಮಾರರ ಜೀವನಾವರ್ತಕ ಮತ್ತು ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳು" ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಬದುಕು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯ 'ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು' ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಮತ್ತು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ೭೫ ಜನ ಕಮ್ಮಾರರ ವಿವರವಿದೆ. ಐದನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ 'ಕಮ್ಮಾರರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು', ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದ ವೃತ್ತಿ, ಉಪಕರಣಗಳು ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅಲ್ಲದೆ, ಭೂಮಿ ಸಮಸ್ಯೆ, ಕೃಷಿ ಸಮಸ್ಯೆ, ಆಯುಧೋಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿ ಸಮಸ್ಯೆಯಂತಹ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾದ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ, ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಅವಕಾಶಗಳು, ಕಮ್ಮಾರರ ಬದುಕನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ

ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.. ಕೊನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವಾದ 'ಫಲಿತಗಳು'ದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಉಪಸಂಹಾರ, ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ಅಂಶಗಳಿರುತ್ತವೆ.

೧.೯. ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. "ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)" ಎಂಬ ಸಧ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನವು ಇಂದು ತುಂಬಾ ಪ್ರಸ್ತುತವೆನಿಸಿದೆ. ಇಂದಿನ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನಾಗಾಲೋಟದಲ್ಲಿ ಕಸುಬುದಾರ ವರ್ಗವು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗತೊಡಗಿವೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಸಮುದಾಯಗಳು ಅಂತಿಮ ವೃತ್ತಿ ದಿನಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಾ, ಬೇರೆ ವೃತ್ತಿಗಳ ಕಡೆ ಮುಖ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಥವಾ ಇರುವ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಗೋ ತೆವಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬದುಕನ್ನು ದೂಡುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಮುದಾಯವಾಗಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ವಿವಿಧ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇಂತಹವರ ಬದುಕು ಇಂದು ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ತರಗೆಲೆಯಂತಾಗಿದೆ. ಕಲಿತ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ, ಹೊಸ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ, ಅಥವಾ ಹೇಗೋ ಹೊಸದೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಕಮ್ಮಾರರು ದಿನ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕೇತರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಇಂದು ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕಾದ್ದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕೈಕಸುಬುದಾರ ವರ್ಗವು ಎಂತಹ ಸಂಕಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾದ್ದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮುದಾಯದ ಜನರ ಮೇಲೆ ಸಂಶೋಧಕರ ಗಮನ ಸೆಳೆದರೆ ಆ ಮೂಲಕ ಅಂತಹ ಸಮೂಹದ ಚಲನಶೀಲತೆಗೆ ಒತ್ತಾಸೆ ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಹತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

"ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)" ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಇಂದಿನ ಕಸುಬುದಾರ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಸುಬುದಾರರು ತಮ್ಮ ಗತಕಾಲದ ಉದ್ಯೋಗ ಸುವರ್ಣ ಯುಗದ ವೈಭೋಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಇಂದಿನ ಅವಶೇಷಗಳಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಇವರ ವೃತ್ತಿಗಳು ಇಂದು ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಒಂದೆಡೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಔನ್ನತ್ಯೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಬಲಿಷ್ಠ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣ ಇವರನ್ನು ನಿಸ್ತೇಜರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ವರ್ಗದ ಜನ ಮತ್ತು ಇವರ ತಲೆಮಾರಿನವರಿಗೆ ಮುಂದೆ ಯಾವುದೇ ಭವಿಷ್ಯವಿಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತಾಗಿದೆ. ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಮಾನವನು 'ವೃತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬನೆ' ಗೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದಂತಹ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಮರುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ 'ವೃತ್ತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ'ಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳೆ ಆಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಬರಿ ಉಂಟಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚರಿಯೇನಿಲ್ಲ.

೧.೧೦. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಡೆದ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ:

ಪ್ರತಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಅಥವಾ ಅಧ್ಯಯನವು ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಲ್ಲದೆ ಮುಂದುವರೆಯಲಾರದು. ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಶೋಧನೆ ಅಥವಾ ಅಧ್ಯಯನವು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಮೌಲಿಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಲೇಬೇಕು. ಅವುಗಳ ಜಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಸಾಗಲು ಇದರಿಂದ ತುಂಬಾ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಲಂಬಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಸಂಶೋಧಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು, ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳು, ವಾಸ್ತವಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಂಡು ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖಕರ ಕೃತಿಗಳು, ಸಮಾಜದ ಆಂತರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಬಾಹ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬರೆದಿರುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೃತಿಗಳು ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನವೊಂದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಎಲ್ಲಾ ತರಹದ ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಬರಹಗಳು ಅಮೂಲ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂತಹ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸನಿಹವಿರುವ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದರಂತೆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. 'ಪಂಚ ಶಿಲ್ಪ'[೩೮] ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸೈಂಧವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪಂಚಾಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಿಗೆ ಪೂಜೆ, ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪಂಚವಕ್ತ್ಯನಾದ, ಪಂಚಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಉದ್ಭವ, ಶಿಲ್ಪ, ಶಿಲ್ಪಶಾಲಾ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಿವೆ. 'ಲೋಹಶಿಲ್ಪ' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ, ಕರ್ಮಕಾರರು, ದೇವ ಕಮ್ಮಾಲನ್, ಆಯುಧಗಳು, ವ್ಯವಸಾಯ ಉಪಕರಣಗಳು, ವಾಹನಗಳ ತಯಾರಿ, ವೃತ್ತಿ ಉಪಕರಣಗಳು, ಗೃಹ ಉಪಕರಣಗಳು, ಕಬ್ಬಿಣ ಜಾನಪದ, ಕಮ್ಮಾರರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎಂಬ ಉಪ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಇವರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲೋಹ ಶಿಲ್ಪ, ಕಬ್ಬಿಣ, ಕಮ್ಮಕಾರರು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಿದೆ.

ಮನು ಅಂಗೀರಸ ಕುಲೋತ್ಪನ್ನನು, ಸಾನಗ ಎಂಬುದು ಈತನ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮ. ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕೋಪನಿಷತ್ತಿನ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರವರ್ತಕದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಭೃಗು ಕುಲದ ಉಶನಸ್ (ಶುಕ್ರ)ನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಸಾನಗ ಮಹರ್ಷಿ ಇದ್ದುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಜುರ್ವೇದದ ಇಷ್ಟಕೋಪಧಾನ ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈತನು ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಶಿಲ್ಪರ್ಷಿ ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಈತನನ್ನು ಕರ್ಮಹರನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸದ್ಯೋಜಾತವೆಂಬ ಪೂರ್ವ ಮುಖದಿಂದ ಉದ್ಭವಗೊಂಡ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸ ಪುತ್ರ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ತನ್ನ ಲೋಹಕರ್ಮದಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು. ದುಷ್ಟ ನಿಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು. ಶಿವನಿಗೆ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನೂ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಚಕ್ರವನ್ನು, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಪಾಶವನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಈತ ರುದ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಕಬ್ಬಿಣ ಮುಂತಾದ ಲೋಹಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆದರಿಂದ ಲೋಕೋಪಯುಕ್ತವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದು ಈತನ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ.

ಕಬ್ಬಿಣ: ಕರಿದು ಪೋನ್ ಕರ್ಬೋನ್, ಕರ್ಬೋನ್ ಎಂಬ ಪದ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ಬ ಆಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಕಪ್ಪನೆಯ ಲೋಹವಾದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತು. ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ "ಅಯಸ್" ಎಂಬ ಪದ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದೆ. ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಕಬ್ಬಿಣವು ಇತರ ಲೋಹಗಳ ನಂತರ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಲೋಹ. ಚರಿತ್ರೆಕಾರರು ಕಬ್ಬಿಣಯುಗ ಕ್ರಿ.ಪೂ.೨೦೦೦ದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಎಂಬುದಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಏಷ್ಯಾ ಮೈನರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಪೂ ೧೪೦೦ರಲ್ಲಿ ಶೋಧನೆಗೊಂಡ ಕಬ್ಬಿಣವು ಕ್ರಿ.ಪೂ.೧೨೦೦ರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದು ಕ್ರಿ.ಪೂ.೧೦೦೦ದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಗ್ರೀಸ್ ದೇಶ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಸಿಂಧೂ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಮೊದಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ದೊರೆತದು ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಸುಮಾರು ೫೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕಬ್ಬಿಣ ತುಂಡೊಂದು ಈಜಿಪ್ಟಿನ ಪಿರಮಿಡ್‌ನಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿದೆ. ೩೦೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕಿನ ಕೆಲಸಗಾರರು ಗ್ರೀಸ್ ದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದರಂತೆ, ಹೋಮರನ ಇಲಿಯಡ್ ಮತ್ತು ಒಡಿಸ್ಸಿ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹೆಸರು ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತದೆ.

ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿದು ಮಣ್ಣಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಶೋಧ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯಿತೆಂದು ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ. ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣ ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಲೋಹಗಳಿಗಿಂತಲು ಮಿಗಿಲಾದುದು. ಆದರೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಡಿಮೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸವಂತೂ ಬಹಳ ಶ್ರಮದಾಯಕವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸಗಾರ ಕಮ್ಮಕಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆತನನು ಸ್ಮಿತ್ ಎನ್ನುವ ಬದಲು ಬ್ಲ್ಯಾಕ್‌ಸ್ಮಿತ್ ಎಂದೆ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಬಳಿಕ ಯಂತ್ರಯುಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕಳೆದ ೧೦೦೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂದಿನ ೧೦೦೦೦ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಮಾನವ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಯುಗವು ಯಂತ್ರಯುಗ, ವೈಜಾನಿಕ ಯುಗ, ನಾಗರಿಕತೆಯ ಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಕಮ್ಮಕಾರರು: ಕಮ್ಮಾರ ಎಂಬ ಪದವು ವೇದಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲೋಹ ಶಿಲ್ಪಗಳಿಗಿದ್ದ ಪದನಾಮ. ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾತ್ಯಾಯನ ಮತ್ತು ಲೌಗಾಕ್ಷಿ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಾರರು ಅಥವಾ ಕಾರ್ಮ್ರ್ಯಾಯಣಿಗಣವು ಅತ್ರಿ ಗೋತ್ರಜರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸದವರು ಉಳಿದವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳಿದ್ದ ಕಾರಣ ಇವರನ್ನು ಕಮ್ಮಕಾರರೆಂದೇ ಕರೆದಿರಬಹುದು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪ ಕಮ್ಮಾರನ ಮಗ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿ ವೇದಕಾಲದ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಲೋಹ ಶಿಲ್ಪಿ.

ಆಯುಧಗಳು: ಮಾನವ ಮೊದಲಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಆಯುಧ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ. ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಆತನಿಗೆ ಆಯುಧಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದ್ದುವು. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ೩೨ ವಿಧದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚಕ್ರ, ಭಿಂಡಿವಾಳ, ಬ್ರುಕುಂಡಿ, ದೃಘನ, ದಂಶಕಂಟಕ, ಇಳಾಹಸ್ತ, ಇಷು, ಮುಸಲ, ಮೌಷ್ಟಿಕ, ಮಯೂಖ, ಲಗಂಡ, ಲವಿತ್ರ, ಪರಿಘ, ಪ್ರಾಸ, ಪಾಶ, ಶಕ್ತಿ, ಶತಘ್ನಿ, ಸೀರ, ಸ್ಥೂನ, ತೋಮರ,

ಗದಾ, ಗೋಶೀರ್ಷ, ಆಮುಕ್ತ ವಜ್ರ, ಅಸ್ತರ, ಅತಿಧೇನುಕ, ಪಟ್ಟಸ, ಮುದ್ಗರ, ಪಿನಾಕ, ಕುಂತ, ಕಾಳರಾತ್ರ, ಯಾಪನ, ನಳಿಕಾ ಇವು ಪ್ರಾಚೀನ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಯುಧಗಳು. ಆನೆಗಳನ್ನು ಹೆದರಿಸುವ 'ಹಸ್ತಿಯಂತ್ರ' ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸುಡುವ 'ಸಂಘಟ್ಟ' ಎಂಬ ಅಗ್ನಿಯಂತ್ರ, ಬೆಂಕಿ ಆರಿಸುವ ಪರ್ಜನ್ಯಕ ಎಂಬ ಉದಕ ಯಂತ್ರ, ಗೋಡೆ ಉರುಳಿಸುವ 'ಉದ್ಘಾತಿಮಾ' ಕಲ್ಲೆಸೆವ 'ಆಸ್ಫೋಟಿಮಾ' ನಡೆವವರನ್ನು ಎಡವಿಸುವ 'ವಿಶ್ವಾಸ ಘಾತಿ' ಹೀಗೆ ಹಲವು ಯಂತ್ರಗಳು ಹಿಂದೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು, ಅಂತೆಯೇ ಆಧುನಿಕ ಯುದ್ಧ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳು ಆಗಿದ್ದವು.

ವಾಹನ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಉಪಕರಣಗಳು: ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸು, ಕಾರು, ಲಾರಿ, ಟ್ರಕ್ಕು, ಸೈಕಲ್, ಬೈಕ್, ಬಂಡಿಯ ಕಡೆಗೀಲು (ಕಡಾಣಿ) ಮತ್ತು ಹಡಗು ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಳಕೆ ಇದೆ. ವೃತ್ತಿ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಕಬ್ಬಿಣವೇ ಬೇಕು. ಅಡಿಕಲ್ಲು, ಸುತ್ತಿಗೆ, ಚಾಣ, ಕತ್ತರಿ, ಇಕ್ಕಳ, ದಂಡಾಸು, ಕಂಬಚ್ಚಿ, ಕೆತ್ತನೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಮರದ ಕೆಲಸದವರು ಬಳಸುವ ಕೀಸಾಳಿ, ಗಟ್ಟುಉಳಿ, ಇರೆಉಳಿ, ಕೋಲುಳಿ, ತೀರುಳ್ಳಿ, ಮುಂತಾದ ಉಳಿಗಳು, ಬಾಚಿ, ಕೊಡತಿ, ಬೈರಿಗೆ, ಗರಗಸ, ವೈಸ್, ಸ್ಪೇನರ್, ಕಟ್ಟಿಂಗ್‌ಪ್ಲಯೇರ್, ಮಟ್ಟುಗಳ ತಯಾರಕರು ಕಮ್ಮಾರರು.

ಗೃಹ ಉಪಕರಣಗಳು: ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಮರದ ಬಳಕೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಕಾಂಕ್ರೀಟು ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಚ, ಮೇಜು, ಕುರ್ಚಿ ಮುಂತಾದ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳು, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಕಪಾಟುಗಳು, ತಿಜೋರಿಗಳು ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದಲೇ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಕಬ್ಬಿಣ ಜಾನಪದ: ಉಲ್ಕಾಪಾತದಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣವು ಮಾನವನಿಗೆ ಮೊದಲು ದೊರೆಯಿತು ಎಂಬುದಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಇಳಿದ ಕಪ್ಪು ದೇವತೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಈಜಿಪ್ಪಿನ ಜನರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿಯಾದ ಜನರು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು 'ಸ್ವರ್ಗದ ಬೆಂಕಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಶನಿಪೀಡೆ ತೊಲಗಿಸಲು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಿರುಗಾಳಿ, ಮಿಂಚು, ಸಿಡಿಲು ಬರುವಾಗ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡು ಹಾಕಿದರೆ ಸಿಡಿಲಿನ ಬಾಧೆ ತಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ, ಕೋಳಿಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡು ಇಟ್ಟಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲಿನಿಂದ ಮೊಟ್ಟೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ನಂಬಿಕೆ ಸಿಸಿಲಿಯ ಜನರಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಕಬ್ಬಿಣ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಹೆಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು, ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಹಣ ಕೊಡದೆ ತರಬಾರದು, ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕದಿಯಬಾರದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಇವೆ.

ಕಮ್ಮಾರರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು: ಈ ಯಂತ್ರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಉಪಕರಣಗಳೂ ಯಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವೇ ತಯಾರಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ, ಉಳಿ, ಕೊಡತಿ, ಕತ್ತಿ ತಯಾರಿಯೂ ನಿಂತು ಹೋಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಭರವಸೆ ಇಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದಿಂದ, ಇನ್ನಿತರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಲ-ಸವಲತ್ತು ಪಡೆದು ಹೊಸ ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದು. ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಇದ್ದರೆ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಮಾಡಿ ಉದ್ಯೋಗ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಬದಲಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ

ಯಂತ್ರೋದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರವೇಶವಿರುವುದರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಭರವಸೆ ಇಲ್ಲ. ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಪ್ರವೇಶ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ.

೨. 'ಗ್ರಾಮೀಣ ವೃತ್ತಿಗಳು' – ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ[೬]; ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಕಂಡ ಹಲವು ಮಹತ್ವದ ವಿಷಯಗಳಿವೆ.

ಜನಾಂಗದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯ: ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ವ್ಯವಸಾಯ, ಗೃಹ ನಿರ್ಮಾಣ, ಗೃಹ ಬಳಕೆ, ಬೇಟೆ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವ ಕಸುಬಿನವರೆ ಕಮ್ಮಾರರು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕಸುಬು ಜಾತಿಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇವರ ಕಸುಬನ್ನು 'ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಜಾಗವನ್ನು 'ಕುಲುಮೆ ಮನೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ 'ಕಮ್ಮಾರ' ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೇನೋರು, ಮಲ್ಲೇನೋರು ಎಂಬ ಎರಡು 'ಬೆಡಗು'ಗಳಿವೆ. ಎಮ್ಮೇನೋರು ಕಾಳಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಮಲ್ಲೇನೋರು "ತಾವು ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಒಕ್ಕಲು" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರದು ಉರ್ದು, ಮರಾಠಿ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಭಾಷೆ, ಉದಾ: ಏರೆ (ಬಾ), ಜಾರೆ (ಹೋಗು), ಸಂಗಟೆ (ಹಿಟ್ಟು), ಅದುಮ (ಸಾರು), ಬಾತು (ಅನ್ನ), ಗಾಯ್ (ದನ), ಶಾತು (ಹೊಲ), ಈರಿ (ಬಾವಿ), ಬೆಯ್‌ಲೆ (ಎತ್ತು), ಮೇಸಿ(ಎಮ್ಮೆ) ದೂಡ (ಕರು). (ಈ ಬೆಡಗಿನ ಕಮ್ಮಾರರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದವರು).

ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ: ಇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಲಗ್ನ ಕಟ್ಟಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಕರೆಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು – ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯ ಕುಲದ ಹಿರಿಯರೆ ಧಾರೆ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಇವರು ಮದುವೆಗೆ ಹಸಿರು ಚಪ್ಪರ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೋದರ ಮಾವ ಚಪ್ಪರಕ್ಕೆ ಗರಿ, ಕಂಬ ತರಲು ಹೋದವನು ಬೇಗನೆ ಬರದೆ (ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರದೆ) ಇರುವ ಕಾರಣ ಕುಲದ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲ ಕಾಯ್ದು ಬೇಜಾರಾಗಿ ಮುಹೂರ್ತದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಆ ದಿನದಿಂದ ಈ ಜನಾಂಗದವರು ಚಪ್ಪರ ಇಲ್ಲದೆಯೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಜಾತಿಯ ಕೆಲವು ಹೆಂಗಸರು ಮೂಗುತಿ ಧರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಂಟು ಅರಣಿ ತಂದು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನ ಮೂಲೆಗೂ ಎರಡೆರಡು ಇರಿಸಿ ಅವಕ್ಕೆ ಚೌಕಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನೂಲು ಸುತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಆ ನಡುವಿನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಧಾರೆ ನಡೆಯುವುದು. ಹತ್ತಿಕೊನೆ ಒನಕೆ ತಂದು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಳಿ ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೆರ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಈಗಲೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿನ ತಾಯಿಗೆ ಸೀರೆ, ಕಣ ಕೊಟ್ಟು ೨೧ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆಕೆ ೨೦ ರೂ.ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ೧ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ವಾಪಸ್ಸು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ, ಆ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ಬಳಸದೆ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ.

ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು: ಇವರಲ್ಲಿ 'ಹೊರಬೀಡು' ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಆಚರಣೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆಷಾಡ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಇವರು ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಮೈಲದೂರ ಹೋಗಿ

ಅಲ್ಲಿಯೆ ಮಾಂಸದ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಎಡೆ ಹಾಕಿ ಊಟ ಮಾಡಿಬರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಹಳೆಯ ಮೊರ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕಸ, ಬೂದಿ, ಒಂದು ಮೊಂಡು ಪೊರಕೆ, ಹಿಟ್ಟು (ಮುದ್ದೆ) ಮಾಡುವ ಕವಗಟ್ಟಗೆ, ತೊಳಸುವ ಕೋಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊರ ಬೀಡಿನಲ್ಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ದೋಷ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ಬರುವಾಗ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹಣ್ಣು – ಕಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಂಡ ಮಾಡಿ ಹರಡಿ ಕೈ–ಕಾಲು–ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ತಲೆ ಮೇಲೆ ಗೋಮ (ಗಂಜಳ) ಚಿಮುಕಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಂಡ ತುಳಿದು ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಕುಲುಮೆ (ಒಲೆ): ತಿದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿರುವ ಕೊಳವೆಯ ಮುಂಭಾಗದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತಗ್ಗು ಅಂದರೆ ಸಣ್ಣ ಕುಳಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮೆತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಇಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಕಿರಿದಾದ ಗೋಡೆ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರುವ ಇದ್ದಿಲು ಮತ್ತು ಹೊಟ್ಟು ಅತ್ತಿತ್ತ ಸರಿಯದಂತಿರುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವಷ್ಟು ಶಾಖವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಿಡಿ ಮೇಲೇರುವುದನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೈಯನ್ನು ನೀರಿನ ದೋಣಿ (ಪಾತ್ರೆ)ಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಆಗಾಗ ಕುಲುಮೆಗೆ ನೀರಿನ ಹನಿ ಚಿಮುಕಿಸುವುದುಂಟು ಈ ಹಿಂದೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಳಸಿ ತಿದಿಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಕಾಲ ಕ್ರಮೇಣ ಅದು ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಚರ್ಮವು ಪದೇ ಪದೇ ಹರಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ದುರಸ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಇಲ್ಲವೆ ಹೊಸ ಚರ್ಮವನ್ನು ತಂದು ಮತ್ತೆ ತಿದಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಿದಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಕೆಲವರು ಬ್ಲೋವರ್ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು. ಇದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದೊರಯುವುದರಿಂದ ತಿದಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಶ್ರಮ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲದೇ ತಿದಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಾಳಿಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಿತವ್ಯಯ ಕೂಡ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ತಯಾರಿಕೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು: ಕಮ್ಮಾರರು ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವ ಮುನ್ನ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹದವರಿತು ಕಾಯಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದಲ್ಲಿ ತುಕ್ಕು ಕಿಟ್ಟ ಇದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳಗಾರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ದೊಡ್ಡ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅದನ್ನು ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ದೊಡ್ಡ ಸುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಬಲವಾದ ಪೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಾಕುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಚಿಕ್ಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊರಳಿಸುತ್ತ ಸಣ್ಣ ಸುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಬಡಿಯುತ್ತ ಆಕಾರ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಕೆಲಸ ನಿಪುಣತೆ: ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇತರೆ ಪಾಂಚಾಳ ವೃತ್ತಿಯಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೌಶಲ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲವಾದರೂ ಇದಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಕುಶಲತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕಾಯಿಸುವಾಗ, ನೀರುಣಿಸುವಾಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಎಚ್ಚರವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಅನುಭವವು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ಆಕಾರ ಕೊಡುವಾಗ ಹೆಚ್ಚು ನೀರುಣಿಸಿದರೆ ಉಪಕರಣವು ಬಿರುಸುಗೊಂಡು ಬಳಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಾಗ ತುಂಡಾಗುವುದು. ಹಾಗೆಯೆ ನೀರುಣಿಸುವಾಗ ಕಡಿಮೆ ಬಳಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ಉಪಕರಣವು ಮೃದುಗೊಂಡು ಬೇಗ ಬಾಗುವುದು.

ಕಮ್ಮಾರ ಸಾಲೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ: ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರ ಸಾಲೆ (ಕುಲುಮೆ ಮನೆ)ಗಳು ಊರ ಹೊರಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಗ್ನಿ ಆಕಸ್ಮಿಕಗಳುಂಟಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿ ಊರ ಹೊರಗೆ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಕುಲುಮೆ ಮನೆಯಿಂದ ಅದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಥವಾ ಎರಡು ಕಡೆ ಇಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಅದರ ಮೇಲ್ಚಾವಣಿಗೆ ಹಂಚು ಅಥವಾ ಜಿಂಗ್ ಶೀಟು, ಅಸ್ ಬೆಸ್ಟಾಸ್ ಶೀಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಒಣಗಿದ ಗರಿಯನ್ನು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಕರಣಗಳು ಮುರಿದಾಗ ಬೆಸುಗೆ ಹಾಕಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಸಾಧನೆಗಳು ಬಳಸಿ ಹರಿತವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮುಕ್ಕಾದಾಗ, ಅಂಥವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಯಿಸಿ ಮುಂಭಾಗವನ್ನು ತಟ್ಟಿ ತೆಳ್ಳಗೆ ಮಾಡಿ ಆದರಿಂದ ಉಜ್ಜಿ ಹರಿತವಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕಲಿಯುವ ಕಸುಬು. ಮಕ್ಕಳು ಕಮ್ಮಾರಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೊದ-ಮೊದಲು 'ಎತ್ತಿನ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಲಾಳ'ಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತದನಂತರ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳಾದ ಕುಡುಗೋಲು, ಮಚ್ಚು ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಯಲು ಕಮ್ಮಾರರು ಎಂಬ ಜನಾಂಗದವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆಸುವುದಿಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೩. 'ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಸಬಲೀಕರಣ'[೪೦]:

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಲೇಖನಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ತುಂಬಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿವೆ.

"ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ" ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕನಾಟಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೫೬ ವಿವಿಧ ಅಲೆಮಾರಿ ಹಾಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ನೆಲೆನಿಂತಿವೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಜನ ತಳಸಮುದಾಯಗಳು ಅದರಲ್ಲೂ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ತೀವ್ರವಾದ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೪೦% ಜನರಿಗೆ ಇನ್ನು ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಎನ್ನುವುದೇ ವಿಪರ್ಯಾಸದ ಸಂಗತಿ.

"ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಸಮಸ್ಯೆ ಸವಾಲುಗಳು" ಈ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದ ೨ಎ ಪ್ರವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೇ.೩ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಕಬ್ಬಿಣ, ಮರ, ಶಿಲೆ, ತಾಮ್ರ, ಹಿತ್ತಾಳೆ, ಕಂಚು, ಚಿನ್ನ ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹೆಸರು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು, ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ೪೨ ಉಪಜಾತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನೆಲೆ

ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದ ದಾರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೪. 'ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳು'[೪೧] ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು-ಅವರ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಲೋಹಕಾರರು/ಕಸುಬುಗಾರಿಕೆ ಪ್ರವೀಣರು, ಜಾತಿಯ ಸ್ಥಾನಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಗೋತ್ರ, ಪ್ರವರಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಲನಶೀಲತೆ-ಕೆಳಮುಖ ಚಲನಶೀಲತೆ, ಮೇಲ್ಮುಖ ಚಲನಶೀಲತೆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಬಗೆಗಿನ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪಾರ್ಶ್ವನೋಟಗಳು, ಸಾರಾಂಶ ಮತ್ತು ಉಪಸಂಹಾರ ಎಂಬಂತಹ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ.

೫. "ಬೈಲಪತ್ತಾರ" [೪೨] ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬೈಲಪತ್ತಾರರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಕ್ತ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ೫೬ ವಿಮುಕ್ತ ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿರುವವು. ಇವುಗಳನ್ನು ಅನಂತರದ ಅವಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಒಳ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ೯ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ೨ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ೧೩ ಸಮುದಾಗಳಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ೩೨ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ೫ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ೩ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ೨೪ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕುರಿತು ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ ಪುಸ್ತಕ 'ನಾಕ್ಸ್' (KNOXE) ರವರ "ಹಿಸ್ಟಾರಿಕ್ ರಿಲೇಶನ್ ಆಫ್ ಐಲ್ಯಾಂಡ್ ಸಿಲೋನ್" ಎಂಬ ಕೃತಿಯ ಕುರಿತು ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳೆಯವರ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ "ಕಸುಬುಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ" (೧೯೬೩), ಲಕ್ಷ್ಮಣ್‌ರವರ 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೃಹಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನ' (೧೯೬೬), ಈಶ್ವರ್‌ರವರು ಅರ್ಕ್ಕಸಾಲಿಗರ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ (೧೯೬೬), ಶ್ರೀನಿವಾಸರವರು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ (೧೯೫೯). ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಉಪಜಾತಿಗಳು, ಗೋತ್ರಗಳು, ಉದ್ಯೋಗದ ರೀತಿ - ನೀತಿಗಳ ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಕುಮಾರ್.ಆರ್.ಬಿ. ೨೦೦೪-೨೪) ಹಾಗೇ ಎಡ್ವರ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್ ಮತ್ತು ಕೆ.ರಂಗಾಚಾರಿಯವರು ಕ್ಯಾಸ್ಟ್ ಆ್ಯಂಡ್ ಟ್ರೈಬ್ ಆಫ್ ಸೌತ್ ಇಂಡಿಯಾ (೧೯೮೭) ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೈಲಪತ್ತಾರ, ಬೈಲುಕಂಬಾರ (ಘೀಸಾಡಿ) ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಲೆಂಡ್‌ನ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಜಾನ್‌ಬ್ರೋವರರವರ (೧೯೮೫) "ಮೇಕರ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ವರ್ಲ್ಡ್," ಆರ್.ಬಿ.ಕುಮಾರ್‌ರವರ (೨೦೦೪) 'ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು' ಸಮುದಾಯ ಕುರಿತು ನಡೆಸಿರುವ ಅಧ್ಯಯನ, ಕೆ.ಎಸ್.ಸಿಂಗ್‌ರವರು "ಇಂಡಿಯನ್ ಕಮ್ಯೂನಿಟಿಸ್,"

ಬಸವರಾಜ್.ಎಸ್.ಹಿರೇಮಠರವರು- ತಮ್ಮ ಎಂ.ಫಿಲ್ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ "ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಬೈಲಾಪತ್ತಾರರ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೈಲಪತ್ತಾರರನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ೨೦೦೭ರಲ್ಲಿ "ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಲೆಮಾರಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ" ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಡಾ. ಸಿ. ಅಜ್ಜಯ್ಯನವರು ಬೈಲಪತ್ತಾರರನ್ನು ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೬. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗ.[೪೩] ಎಚ್. ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ ರವರ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಕಥಾನಕವಿದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗದ ಭಾಗ – ೧ರ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನೀಲಗಾರರು, ಬಸವಣ್ಣ, ನೀಲಾಬಿಂಕೆ, ರಾಚಪ್ಪ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯವರ ಸಂಭಾಷಣೆಯಿದ್ದು ನೀಲಗಾರರ ಪ್ರವೇಶದೊಂದಿಗೆ ಈ ಕಥಾಭಾಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ನೀಲಗಾರರು: ಮಂಟೇದ ಸ್ವಾಮಿ ಬನ್ನಿ. ಕಂಟಕ ನಿರ್ವಾಣ್ಯ ಬನ್ನಿ.
ದುಡ್ಡು ನನ್ನದೆನ್ನುವೋರ, ಒದ್ದು ನೆಲಕೆ ಕೆಡುಗಬಲ್ಲೆ।
ಹೊನ್ನು ನನ್ನದೆನ್ನು ವೋರ, ಮಣ್ಣುಪಾಲು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ।
ಮಣ್ಣು ನನ್ನದೆನ್ನುವೋರ, ಕಣ್ಣು ಕುಲ್ಡು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ
ಇದೇ ಎಲ್ಲ ಅನ್ನವೋರ, ಎದೆಗೆ ಸೂಲವಾಗು ಬಲ್ಲೆ ॥ ಮಂಟೇದ॥

ಭಾಗ – ೩ರ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನೀಲಗಾರರು, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ರನ್ನೋಜಿ, ಮುತ್ತೋಜಿ, ಚಿನ್ನೋಜಿಯವರ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ನೀಲಗಾರರು :-
ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಸ್ವಾಮಿ ಬನ್ನಿ, ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ।
ಗುರುಲಿಂಗಯ್ಯ ನೀವೆ ಬನ್ನಿ॥
ಬಾರದ ಪವಾಡಕ್ಕೆ , ಬಂದೊದಗೋ ಗನನೀಲಿ ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ನೀವೇ ಬನ್ನಿ॥

ಎನ್ನುವ ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀಲಗಾರ:- ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಶರಣು, ಮಂಟೇದ ಲಿಂಗೈಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಕ್ಕೆ ಶರಣು ॥ ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ಈ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗವು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

೦೭. ಘನ ನೀಲ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ,[೪೪] ಲೇಖಕರಾದ ಜಿ.ಎನ್.ಎಮ್. ಆಚಾರ್ಯರವರು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಘನ ನೀಲ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾದಿದ್ದಾರೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿನ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನವನು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕಮ್ಮಾರರ ಮೇಲೆ ಅವನ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಂಟೆಸ್ವಾಮಿಯವರ ಪಟ್ಟದ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಗೆ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವನ್ನಿತ್ತು ಕೆಂಪಾಚಾರ್ಯನಿಗೆ ಅಪೂರ್ವ ಸಿಧ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು. ಆತನು ಪಡೆದ ಸಿದ್ದಿಗನುಗುಣವಾಗಿ "ಸಿಧ್ಧಪ್ಪಾಜಿ" ಎಂದು ನಾಮಕರಣ

ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಿಪಡೆದ ಸಿದ್ಧರಿಗೆಲ್ಲ ಅಪ್ಪಾಜಿ ನಮ್ಮ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಎಂದು ಜನತೆ ಹರ್ಷೋದ್ಗಾರದಿಂದ ಜಯಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನಪುರದಲ್ಲಿ ನೆಲಬಾವಿ ತೋಡಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ತೂಗುಮಂಚವನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟು ತಾವು ಅದರ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅವತಾರವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಅಂತಿಮ ನಮನವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ, ಚನ್ನಾಜಮ್ಮ, ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರು ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನ ಹಿಂದಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಕಪ್ಪಡಿ ಮತ್ತು ಮುಟ್ಟನಹಳ್ಳಿ ತೋಪಿನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ವೀರಭದ್ರಸ್ವಾಮಿ, ರಾಜೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನಪುರದ ಮಠಾಧೀಶರಾಗಿ ಆ ಘನಮಹಿಮರಿಗೆ ಪೂಜಾ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ತಮ್ಮ ಗುರುವು ಐಕ್ಯರಾದ ಮೇಲೆ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಅವರ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ನಮ್ಮ ನೆಲೆಯಾದ ಭೀಮೇಶ್ವರಿ ಚೆಲುವಿನ ಸಿರಿಯಾದ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವರು. ಅವರ ಜತೆ ಅವರ ಅಂತರಂಗದ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಕುಂದೂರು, ರಸಸಿದ್ಧರಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಹುಲಿರಾಯ ಇವರ ಒಡಗೂಡಿ ನಡೆದರು. ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಆಂಜನೇಯನು ಅವರ ಮಿತ್ರತ್ವ ಬಯಸಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದನಂತೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ರಮ್ಯತಾಣವೇ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು, ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಗೆ ಆ ಸ್ಥಳ ಹೊಸದೇನಲ್ಲ. ಅವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಗುರುಕುಲವು ಅದಾಗಿತ್ತು. ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯರಾದ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯವರ ದಿವ್ಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಾಗಿದೆ.

ಲೋಹ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಶಾಖೆ ಒಂದು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪೆಂದೋಟಪುರ, ಕಮಕರಾಷ್ಟ್ರ, ವೇಲಾಪುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಹಲಗೂರು-ಚಿಲ್ಲಾಪುರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಣವಾಚಾರ್ಯನೆಂಬ ಲೋಹ ಶಿಲ್ಪಿ ಭೀಮೇಶ್ವರಿಯ ಮನು ಮಹರ್ಷಿಯ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಶಿಲ್ಪಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಧಭಾಗ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇವರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ, ಹಾಗಾಗಿ ಇವರನ್ನು ದಳವಾಯಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದಿದೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಇಡೀ ನೀಲಗಾರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ನೀಲಗಾರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈತ ನೀಲಗಾರರ ಗಂಡ, ಸಿದ್ಧಸಿದ್ಧರಿಗೆಲ್ಲಾ ಅತಿ ಮುದ್ದು ಘನನೀಲಿಸಿದ್ಧ. ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ, ಆದಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಓಜಿ ಬಸಪ್ಪನಾಗಿ, ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ ಕಾವಲುಗಾರನಾಗಿದ್ದವನು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಲೀಲೆಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋಗಿ ಶಿಶುಮಗನಾಗ ಬಯಸಿದವನು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಿಡುಗಟ್ಟದ ಬಾಚಿ ಬಸವಣ್ಣಾಚಾರಿ, ಭಕ್ತಿವುಳ್ಳ ಮುದ್ದಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳ ಏಳನೇ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಮಾರಳ್ಳಿ ಒಳಗೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶಿಶುಮಗನಾಗಿ ಪಡೆದು "ಎಲೇಕುಂದೂರು" ಬೆಟ್ಟದ ಕಾಳಿಂಗನ ಕಲ್ಲುಗವಿಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಇಟ್ಟು ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ.

"ನೀಲಿ" ಪದದ ಅರ್ಥ ಕೂಡ ನಿಗೂಢ. ನೀಲಗಾರ ಪದಗಳು ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನೀಲಗಾರ ಪದ ನೀಲಿ, ಕಡು ನೀಲಿಯಾದರೆ ತಾಮಸ ಗುಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಕತ್ತಲನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅಂಧಕಾರದ ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮುಳಿಗಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನ

ಜೀವನ ಶೂನ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆನಂತರ ಯಾವ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗದು. ಇಲ್ಲಿ ನೀಲಿ ಎಂಬದನ್ನು "ಲೀಲೆ"ಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಡುವ ಮೂಲದಿಂದ 'ನೀಲಗಾರ' ಎಂಬ ಪದ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಇದು ಸರಿ ಎನಿಸಲಾರದು. ಕಾರಣ "ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯವರ ನೀಲಿಗ್ಯಾನ"ಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಹುಟ್ಟು ನೀಲಿ, ಬೆಪ್ಪು ನೀಲಿ, ಮಣ್ಣು ತಿನ್ನುವ ನೀಲಿ, ಬೆಂಕಿ ತಿನ್ನುವ ನೀಲಿ ಎಂಬೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಅವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಆ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲ, ಬಳಸಬಲ್ಲ, ಗೆಲ್ಲಬಲ್ಲ, ಮಣಿಸಬಲ್ಲ, ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲ, ಎಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಫಲಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತರಂಗದ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ತೋರುವ ವಿವಿಧ ಸ್ಥಿತಿಗಳು, ಮುಖಗಳು ಆಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು 'ನೀಲಿ' ಎನ್ನಲೂಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ನೀಲಿಯ ರಹಸ್ಯ ಬಿಡಿಸಿದಾಗ 'ಸಿದ್ಧಿ'ಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ೫ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೇ ದಿನದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು 'ಚಂದ್ರಮಂಡಲ' ಎನ್ನುವರು. ಬಿದಿರಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಆಕೃತಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುವುದು. ಎರಡನೆಯ ದಿನದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು "ದೊಡ್ಡವರಸೇವೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೀಗೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಆಚರಣೆಯನ್ನು "ಮುಡಿಸೇವೆ" ಎನ್ನುವರು. "ಅಹಂ" "ನಾನತ್ವ"ಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧರಿಗೆ, ಸಂತರಿಗೆ ಶರಣಾಗುವುದೇ ಈ ಮುಡಿಯ ಆಚರಣೆಯ ಸಂಕೇತ. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ "ಸಿದ್ಧರಸೇವೆ" ಅಥವಾ "ಪಂತಿಸೇವೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. 'ಸಿದ್ಧರು' ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಆಚರಣೆಯೇ ಸಿದ್ಧರ ಸೇವೆಯಾಗಿದೆ. ಐದನೆಯ ದಿನವಾಗಿ "ಕಡೇಪೂಜೆ" ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಐದನೆಯ ದಿನದ ಕೊನೆಯ ಆಚರಣೆಯನ್ನು "ಕೊಂಡ ಹಾರುವುದು" ಅಥವಾ "ಜ್ಯೋತಿ ಬೆಳಗುವುದು" ಎಂದು ಸಹ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಘನನೀಲ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೂ, ಮಹಾಕಾಳಿ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೂ ಅಮವಾಸ್ಯೆ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೂ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿಯೇ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಮನವರಿಯಲು ಅಮವಾಸ್ಯೆ ದಿನದಂದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಲು ಶ್ರೀಕಾಳಿಕಾಂಬೆಯ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದು ವಿಶೇಷವಾದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಈ ಒಂದು ದಿನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವ ದಿನವನ್ನಾಗಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಘನನೀಲಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಸಹ ಕಾಳಿಕಾಂಬೆಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಅಮಾವಸ್ಯೆ ದಿನದಂದು ತಪ್ಪದೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯು ಘನನೀಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಬಗೆಗೆ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಥಾನಕವನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟೋ ವಿಷಯಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ.

೦೮. ನಿಗಮದ ಉಗಮ– ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಏಕೀಕರಣ ಅಭಿಯಾನ[೨೫]

ಜಿ.ಎನ್.ಎಮ್. ಆಚಾರ್ಯ ಇವರ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವು ಉದಯಿಸಿದ ಕಾರಣ, ಪರಿಣಾಮಗಳು, ಅಸ್ಥಿತ್ವ, ಉಪಯೋಗಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ನಿಗಮದ ಉಗಮ"- ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಏಕೀಕರಣ ಅಭಿಯಾನ ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವಶಾಂತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದಕರು ಜೆ.ಎನ್.ಎಂ. ಆಚಾರ್ಯ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ "ಅಭ್ಯುದಯ ಎಂದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಉದಯ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮುದಾಯ ನಿಗಮ ಮಂಡಳಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಿಗಮ ಮಂಡಳಿಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಒಬ್ಬ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರಿಗೊಂದು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಿ, ಇಡೀ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಉದಯವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಇನ್ನಾದರೂ ಜನಾಂಗದ ಜನರು ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರು ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಜನ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಏನು? ಆ ಸವಲತ್ತುಗಳಿಗೆ ಯಾರು ಅರ್ಹರು ಅಥವಾ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆಯಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಿಗೆ ನಿಗಮವಾಗಲಿ, ಆಗಮವಾಗಲಿ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ವಿವರ ಕೊಡುವ ಈ ಕೃತಿಯಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣ, ಮರ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಾಗುವವು ಎಂಬುದನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಅಭ್ಯುದಯ – ಅಭ್ಯುದಯ ಎಂದರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಉದಯ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಜನಾಂಗದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವ ಒಂದು ಸಭೆಗೆ ನಿಗಮ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ನಿಗಮದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದಾದ ಇತರೆ ಸವಲತ್ತು ಅಥವಾ ಸಹಕಾರ ಅಥವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಕೊಡಮಾಡಲು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವಂತಾ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿಗಮ–ಮಂಡಲಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಗಮವು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳೆಂದರೆ; ಪಂಚವೃತ್ತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು, ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಸಾಲ – ನೇರ ಸಾಲ ಯೋಜನೆ, ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಸಾಲ, ಅರಿವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲ ಯೋಜನೆ, ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ೪೧ ಉಪಜಾತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಲು ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರಮಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲರ ಒಮ್ಮತವಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕಾಲ ಗುಲಾಮಗಿರಿ : ವಿಶ್ವಕರ್ಮಿಗಳು ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ಜಾತಿಯವರಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು ಮತ್ತು ಅವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ದೇವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಭಾರತದಲ್ಲೆಡೆ ಕಾಣಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕಮ್ಮಾರ, ಬಡಗಿ, ಲೋಹ ಕೆಲಸದವ, ಶಿಲ್ಪ ಕೆತ್ತನೆಯವರು, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಹಳವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂತಾನದವರಾಗಿದ್ದು, ಹಿಂದೂ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಧರಿಸಲು ಅನುಮತಿ ಇದ್ದು, ವಿವಿಧ ಪೂಜಾರಿಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಸಹ ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೆಂದರೆ ಗಾರೆಕೆಲಸ

ಮಾಡುವವರಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನ ತೆಗೆಯುವವರು. ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡುವವರು, ಅರಮನೆಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳು, ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರು ಎಂಬುದಾಗಿದೆ.

ಬಡಗಿ ಎಂದರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮಾರುವವರಲ್ಲ ಅಥವಾ ಸೌದೆ ಒಡೆಯುವವರೂ ಅಲ್ಲ. ಬಡಗಿ ಎಂದರೆ ಅರಮನೆಗಳ ಕಿಟಕಿ ಬಾಗಿಲುಗಳ ಚಿತ್ರ ವಿನ್ಯಾಸಕಾರರು. ಕಮ್ಮಾರರು ಎಂದರೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಚೆಚ್ಚುವವರಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅರಮನೆ, ಸೆರೆಮನೆಗೆ ಎಂತೆಂತ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ತುಂಬಿದ, ಬಾಳ್ವಿಕೆ ಕೊಡುವ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ಜ್ಞಾನ ತುಂಬುವವನು, ಕತ್ತಿ, ಗುರಾಣಿಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ವಿಮಾನಕ್ಕೆ ಎಂತೆಂತ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬಳಸಬೇಕು ಎಂದು ಹಾಗೂ ಯುದ್ಧ ವಿಮಾನಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಕ್ಕನಾಲಿಗ ಎಂದರೆ ಅಕ್ಷರಶಾಲೆ ನಡೆಸುವವನು. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಠಂಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಪಾತ್ರೆ ತಯಾರಿಸುವ ತಾಮ್ರ, ಹಿತ್ತಾಳೆ, ಹೀಗೆ ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಲೋಹಗಳಲ್ಲೇ ಕಲಬೆರಕೆ ಲೋಹಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಕಲೆ. ಈ ಕಲೆ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರದ್ದಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ ಕಲಿಯುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆಯಾದರೂ ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ, ವಾಸ್ತುಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಬೆಲೆ ಇದೆ.

ಅಂತೆಯೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಏಕೀಕರಣ ಅಭಿಯಾನದ ಒಂದು ಆಂದೋಲನ ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳ ಮತ್ತು ಚಿಂತಕರ ಸಲಹೆಗಳೊಂದಿಗೆ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಏಕೀಕರಣ ಅಭಿಯಾನ' ಎಂಬುದಾಗಿ ತಾರೀಖು ೦೯-೦೬-೨೦೦೨ ರಂದು ಲಕ್ನೋ (ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದರ ರುವಾರಿ ಡಾ॥ ಶ್ರೀ ಪ್ರೇಮಚಂದ್ರ ಪತಾಂಜಲಿ, ಮಾಜಿ ಕುಲಪತಿ ಪೂರ್ವಾಂಚಲ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಜೋನ್‌ಪುರ್, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ) ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇವರ ಹಿಂದೆ ಅನೇಕರ ಕೈಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಏಕೀಕರಣ ಅಭಿಯಾನಗಳು ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ನಡೆಯಬೇಕು, ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೂ ನಡೆಯಬೇಕು. ಆಗಲೇ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಸಿಗುವುದು. ಈ ರೀತಿ ಈ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೦೯. "ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಂಡ್ ಹಿಸ್ ಡಿಸೆಂಡೆಂಟ್ಸ್"[೪೬] – ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಉಗಮ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಐವರು ಮಕ್ಕಳು, ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಮಹಾಸಂಮ್ಮತ, ಮಾಂಟೊಟ್ಟೆ ಎಂಬ ನಗರದ ಪತನ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ದೈವಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಸನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಮದ್ರಾಸಿನ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು, ವೇದ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು, ಆರ್ಯರ ಕಾಲದ ಧರ್ಮ, ವೇದಗಳ ಕಾಲ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಬಗೆಗಿನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು, ಸಿಲೋನಿನಲ್ಲಿ ಗೋವಿ ಎಂಬ ಜಾತಿಯ ಉಗಮ, ಗೋವಿ ಮತ್ತು ವೆಲ್ಲಾಳರು, ವಿಜಯೋ ಎಂಬುವವನು ಸಿಂಹಳದ ಮೊದಲ ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದ ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಾಗಿದ್ದ., ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಕಲಾತ್ಮಕ ಕೆಲಸ, ಶಾಕ್ಯ ಮುನಿಯು ಚುಂಡ ಎಂಬುವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು, ಚುಂಡನು ಸೂರ್ಯ ವಂಶದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಾಗಿದ್ದುದ್ದು, ರಾಜ ಕಷ್ಪವಾಹನ ಮತ್ತು ಧನ್ವಂತರಿ ಇವರು ಮೊದಲ ವೈದ್ಯರಾಗಿದ್ದುದ್ದು, ಅಲ್ಲದೆ ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿದ್ದುದ್ದು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಜಾತಿಯು ಉಚ್ಚ ಜಾತಿಯಾಗಿದ್ದುದ್ದು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಉದ್ಯೋಗವು ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವ ಪಡೆದಿರುವುದು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ರಾಜ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು, ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮನೋಜ್ಞ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ.

೧೦. ಸ.ಚಿ.ರಮೇಶ್‌ರವರು ಬರೆದಿರುವ "ಬೇಟೆ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪದಕೋಶ"[೪೭] ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಯಾವ ಯಾವ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು (ಟೂಲ್ಸ್) ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಪರಿಕರಗಳು ಹುಲ್ಲು, ಬಿದಿರು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದವುಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಾಡಿದವುಗಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಂತಹ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪರಿಕರಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಎಂತೆಂತಹ ಬೇಟೆಯ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

೧೧. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯರವರು ಬರೆದಿರುವ "ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ"[೪೮] ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ; ಜಗತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಾಲು, ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪದ ಸಾಲು, ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಸಾಲು, ಬೊಪ್ಪಗೌಡನ ಪುರದ ಸಾಲು, ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಸಾಲು, ಫಲಾರದಯ್ಯನ ಸಾಲು, ಕಲಿಪುರುಷನ ಸಾಲು, ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಸಾಲು, ಮಂಗಳಾರತಿ ಮುಂತಾದ ಉಪ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ನೀಲಗಾರರು ಹೇಗೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವರು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಥಾನಾಯಕ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಪವಾಡ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಾ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

೧೨. "ಮಂಟೇದಯ್ಯನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆ"[೪೯] ಎಂಬ ಪ್ರಕಾಶ್ ಮಂಟೇದ ಎಂಬುವವರ ಕಿರು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬುದನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಜಾತಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕಾರಣ ಜಾತಿ ಸಮಾಜದ ಮೇಲು-ಕೀಳಿನ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕತೆ' ಎಂಬುದು ವೈರುಧ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕತೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ನೆಲೆಯಿಂದ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವುದು ಹಾಗೂ ಜಾತಿ ವಿರೋಧಿ ತಾತ್ವಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುವಂತಹದ್ದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಹೆಜಮೊನಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಮೇಲ್‌ಸ್ತರೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆ ಒಂದೆಡೆ ಇದ್ದರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯೂ ಸಹ ಲಾಗಾಯ್ತಿನಿಂದಲೂ ಮೌಖಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬುದು ಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ನೋಡುವ ಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ರೂಪಿಸಿದ ಏಕರೂಪಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ನಿರ್ವಚನಗಳ ಆಚೆಗಿನದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಮತ್ತು ಪಾರಂಪರಿಕ ಜಗತ್ತು ಮರೆತ ಜನಗಳ ಚರಿತ್ರೆ ಇದಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಎಂಬಂತಹ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪೀಠಿಕಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಕಥಾನಕವನ್ನು ಲೇಖಕರು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ಕಥಾವಳಿಯು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯೊಂದಿಗಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲು ತುಂಬಾ ಸಹಾಯಕವಾಗಲಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯು ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಲದವನು ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಲವನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿದವನು ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

೧೩. 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ'[೫೦] ಎಂಬ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ಚಂದ್ರು ಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ ಇವರು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ೨೦೧೧ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಕಥಾನಕವನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಅರಿವಾಗುವಂತೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು 'ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರು' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಇವರ ಅನುವರ್ತಿಗಳಾದ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಯು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋದವರು, ಅದೂ ಇವರದೇ ಕುಲದ ಪಾಂಚಾಳರಲ್ಲಿ, ಪವಾಡ ಮಾಡಿದವರು. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಉಪಯುಕ್ತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೧೪. 'ಎರಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ'[೫೧] ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಶರ್ಮರವರು ಎರಕ ಹೊಯ್ಯುವಿಕೆಯ ಪರಿಚಯ, ಎರಕದ ಅಚ್ಚುಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಸಲಕರಣೆಗಳು, ಅಚ್ಚು ಮತ್ತು ಅದರ ತಯಾರಿಕೆ, ಒಳಾವರಣ ಹಾಗು ಅದರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ದ್ವಾರಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅಚ್ಚು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಯಂತ್ರಗಳು, ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಎರಕ ಹೊಯ್ಯುವ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ಲೋಹಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸುವ ಕುಲುಮೆಗಳು, ಎರಕವು ಘನೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಎರಕದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ನ್ಯೂನತೆಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರಗಳು ಎಂಬ ಹಲವಾರು ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎರಕ ಹೊಯ್ಯುವಿಕೆಯು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಹದವಾಗಿ ಕರಗಿಸಿ ಬೇಕಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಆಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕೊರೆದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಯುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಇದೊಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ವಿದ್ಯೆ. ಈಗಿನ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳೇ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.

೧೫. "ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು"[೫೨] ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಆರ್. ಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಬರಿದಿದ್ದಾರೆ. (ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪.) ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉದ್ದೇಶ, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ವೀರರ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ಪಾಠ, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ಶಿಲ್ಪ, ಸಮಾರೋಪ...ಹೀಗೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ವೀರರ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ಆಯುಧಗಳು–ಖಡ್ಗ, ಕಠಾರಿ–ಕಟಾರಿ; ಭರ್ಜಿ; ಬಾಕು; ಸಬಳ:ಕೊನ್ತ; ಬಿಲ್ಲು–ಬಾಣಗಳು; ಕರ್ಕಡೆ–ಕಕ್ಕಡೆ; ಸುರಿಗೆ:ಗುರಾಣಿ: ಸಿಡಿಮದ್ದು: ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಆಯುಧಗಳು ಕಮ್ಮಾರರು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವೇ ವಿನಃ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವುಗಳಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೧೬. 'ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ಕೆಲವು ದೇವಾಲಯಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ'[೫೩] ಎಂಬುದು ಬಿ.ಎಸ್. ರಾಮಭಟ್ಟರವರು ಬರೆದಿರುವ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ; ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಶಿಲ್ಪ–ದೇವಾಲಯಗಳು, ವೀರ ಯೋಧರು, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಆಳಿದ ಅರಸರು, ಕಾಳಾಮುಖರು, ಶಾಸನೋಕ್ತ ಕವಿಗಳು–ಶಿಲ್ಪಿಗಳು, ಬಳ್ಳಿಗಾವಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಶಾಸನಗಳು ಎಂಬಂತಹ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕಾಳಾಮುಖರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದು ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶೈವ ಪರಂಪರೆಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲೋಸ್ಕರ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೧೭. 'ಗ್ರಾಮೀಣ ವೃತ್ತಿಗಳು'[೫೪] ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ದೇವೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ ಹಕಾರಿ ಮತ್ತು ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ ಇವರು ಬರೆದಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸೈಯದ್ ಜಮೀರುಲ್ಲಾ ಷರೀಫ್‌ರವರು 'ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ

ಜಿಲ್ಲೆಯ 'ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ" ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖನವು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

೧೮. "ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಕನ್ನಡ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ಗಡಿನಾಡು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು"[೫೫] ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಎ.ಎಂ. ನಾಗಮಲ್ಲಪ್ಪ ಮತ್ತು ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಜು ಇವರು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕನ್ನಡ ಚಳವಳಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಇರಿಸಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಡಿಂಡಿಮ ಹೇಗೆ ಬಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಜಿಲ್ಲೆಯೊಂದರ ಕನ್ನಡ ಅವತರಣಿಕೆಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದು ಇದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಬೇಕಾದ ನಮ್ಮಂತವರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

೧೯. "ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಶಾಸನ ಕವಿಗಳು"[೫೬] ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೇವುಂಡಿ ಮಲ್ಲಾರಿಯವರು ಬರೆದಿದ್ದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಇವರು ೨೦೧೩ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಶಾಸನ ಕವಿಗಳ ನೂರಾರು ಹೆಸರುಗಳು, ಜೊತೆಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕಮ್ಮಾರರು ಇರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಆಕರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೨೦. 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ–ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ'[೫೭] ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿ.ಎಸ್.ಗೀತಾರವರು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷದ ಸ್ವರೂಪ, ತಾತ್ವಿಕ ಸಂಘರ್ಷ, ಮತೀಯ ಸಂಘರ್ಷ–ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳ ಸಂಘರ್ಷ, ಜೈನ ಮತ್ತು ಶೈವ ಮತಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷ, ಶಿವನ ಆರಾಧನೆಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಘರ್ಷ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಿವೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ತಾಕಲಾಟ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿ ಸಂಘರ್ಷಾತ್ಮಕ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರರ ಬದುಕನ್ನು ಹೋಲಿಸಲಾಗುವುದು.

೨೧. 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮೋಪಾಖ್ಯಾನ'[೫೮] ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಜಿ.ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಇವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವರು. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ತತ್ವದ ಉಗಮವನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮನುವು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಗಮ, ಬಳಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಮನುವೇ ಕಮ್ಮಾರ ಎಂಬಂತಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲು ಈ ಕೃತಿಯು ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದು.

೨೨. "ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ"[೫೯] (ಸಂಪುಟ: ೪, ಸಂಚಿಕೆ ೧, ೨) ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರು ವಿವಿಧ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ; ಜೇನು ಕುರುಬರ ಸಂಘಟನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆದಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಇರುಳರು– ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಅಲೆಮಾರಿ ಮತ್ತು ವಿಮುಕ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿವೆ.. ಮುಂತಾದ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಇಂತಹ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

೨೩. 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬುಗಳು'[೬೦] ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿಯವರು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೨ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಿಯನ್, ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ, ಹಸಲರು, ಜೇನು ಕುರುಬ ಕಾಡು ಕುರುಬ, ಕೊರಗ, ಮಲೇರು, ಕಣಿಯನ್ ಮುಂತಾದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಕೂಡ ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟಾಗಿದ್ದು ಇವರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿ ಉಪಯುಕ್ತ ಆಕರವಾಗಿದೆ.

೨೪. 'ಜಾನಪದ ಶಿಷ್ಟಪದ'[೬೧] ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಡಿ.ಕೆ. ರಾಜೇಂದ್ರರವರು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು: ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಕರಪಾಲ ಮೇಳ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಈ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

೨೫. 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ'[೬೨] ಸಂಪುಟ-೫, ಸಂಚಿಕೆ-೨, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೮ ರಲ್ಲಿ 'ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉಡುಪಿ ಹಾಗೂ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲೂಕಿನ ಕಮ್ಮಾರರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು' ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನು ಶುಭಕರಾಚಾರಿಯವರು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ, ಕುಂದಾಪುರ, ಕಾರ್ಕಳ, ಉಡುಪಿ, ಪುತ್ತೂರು, ಸುಳ್ಯ, ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ಮಂಗಳೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಕಮ್ಮಾರರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಲೇಖನವು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಲೇಖನವಾಗಿದೆ. ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ. ಮರಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ ಇವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಕೃತಿ ಇದಾಗಿದೆ.

೨೬. 'ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕ'[೬೩] ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಟಿ.ವಿ.ವೆಂಕಟಾಚಲಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ವಿವರ, ಜನಾಂಗಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಪರಂಪರೆ, ಕನ್ನಡ ಪರಂಪರೆ, ಕನ್ನಡ ದೊರೆಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಗಳಿದ್ದು ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ.

೨೭. 'ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆ'[೬೪] ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಬೇರೆ-ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿಗಾಗಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾರ್ಯ ನೀತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಲಾಭವನ್ನು ಕೇವಲ ಕೆಲವು ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳವರು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೯೧ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು ಶೇ೬.೭೮% ಕೋಟಿಯಿತ್ತು. ಇದು ಭಾರತದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇ ೮.೮ರಷ್ಟು. ಮಧ್ಯ ಪ್ರದೇಶ, ಒರಿಸ್ಸಾ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ಬುಡಕಟ್ಟು

ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಗುಜರಾತ್ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ ೩ ದಶ ಲಕ್ಷ ಜನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇ. ೮ರಷ್ಟು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಅಸ್ಸಾಂ, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಇದು ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಸಮರ್ಪಕ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೪೫೦ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿದ್ದು ಇವರು ಅನೇಕ ಜನಾಂಗದ ಭಾಷೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರನ್ನು ಜನಗಣತಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು "ಸರ್ವಚೇತನವಾದ"ಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದರು. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವು ಪೂರ್ವ ಆರ್ಯರ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಋಗ್ವೇದ ಧರ್ಮದ ಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದಟ್ಟವಾದ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಕಣಿವೆ, ದುರ್ಗಮವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಿಗೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು: ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಾತ್ಮಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಸಹ ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟುವಿನ ಸಮೂಹದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ೧) ಬಡತನ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆ ೨) ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದು ೩) ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನಾನುಕೂಲಗಳು ಮತ್ತು ೪) ಬುಡಕಟ್ಟೇತರ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಸಜಾತೀಕರಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾಗಿವೆ. ಎಸ್.ಸಿ.ದುಬೆಯವರು ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಐದು ಬಗೆಯಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡಿರುವ ವಿಂಗಡೆಯ ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

೨೮. 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು'[೬೫] ತಾರಿಹಳ್ಳಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಇವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಲೇಖನಗಳು ಇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು, ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ ಸಮುದಾಯದ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು, ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತು, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಮರುವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಇಂತಹ ದಿಕ್ಸೂಚಿ ಲೇಖನಗಳಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲಿದೆ.

"ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು" ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹಕ್ಕಿ–ಪಿಕ್ಕಿ, ಕುರುಮಾಮರು, ಬೇಡರು, ಕುರುಬರು, ಕಾಡುಗೊಲ್ಲರು, ಕೊರಚ, ಬುಡ್ಗ ಜಂಗಂ, ಸಿಂಧೋಳ್ಳ, ಫಿಸಾಡಿ ಈ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಿಂತ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

"ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತು" ಲೇಖನ ಸಹ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಹೊಂದಿದ್ದ ನಿಸರ್ಗ ಸಹಜ ಗುಣಗಳಾದ ನಾಚಿಕೆಯ ಸ್ವಭಾವ, ಅಲೆಮಾರಿತನ,

ಯಾರೊಂದಿಗೂ ನೇರವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸದ ಮುಜುಗರ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆಧುನಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಪರದಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಕರಕುಶಲಕಲೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಟ್ಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಸೂತಿ ಹಾಕುವುದು. ಕೈಗಳ ಮೇಲೆ ಹಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಕಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೨೯. 'ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ',[೬೬] ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವವರು ಡಾ। ಕೆ.ಜಿ. ಗುರುಮೂರ್ತಿ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದ ಬದುಕು, ಚಟುವಟಿಕೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬರೆದುದೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದುದೆಲ್ಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ, ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರವೇನು? ಅದು ಹೇಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ, ಆಗಿರದಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಯ ನ್ಯೂನ್ಯತೆಗಳಾವುವು? ನಿಜ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಏನು? ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ಮೂಡಿಸುವದೇ ನಿಜವಾದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ನೆಲ, ಜಲ, ಹವಾಮಾನ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಸಂಪತ್ತು, ಮುಂತಾದವು ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆ, ಮಾನಸಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದ ಮೇಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುರಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಇದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ನಮಗೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕತೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಶಲಕಲೆಗಳ ಆಧುನೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಲಾಭದಾಯಕ ವಿಧಾನಗಳು ಹಾಗೂ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಕುಶಲ ಕಲಾ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯ ತರಬೇತಿಗೆ ಸರಕಾರ ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದೆ. ಲಕ್ನೋದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಾಲೆ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಖಾನಾಪುರ ಕುಂಬಾರಿಕೆ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ, ಬೆಳಗಾಂನ ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಡಿಗಿಗಾರಿಕೆ, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ನೇಕಾರಿಕೆ, ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿವೆ. ಸರಕಾರದಿಂದ ಹಣದ ನೆರವೂ ಇದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಶಲ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಿಗುವ ಧನ ಸಹಾಯ, ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆರವು, ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳು- ಸಿದ್ಧ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳು ಹೀಗೆ ಈ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಕಲ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಣ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳಿವೆ. ಆದರೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕುಶಲ ಕಲಾ ಗುಂಪುಗಳು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೇ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಯಾರಿಸುವ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲೇ ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಇವರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರ ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ

ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ನೀರೆತ್ತುವ ಸಾಧನ, ಚಕ್ಕಡಿ, ಬಲೆ, ತರಕಾರಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ, ನೀರು ಶೋಧಿಸಲು ಸ್ಥಳಿಯವೇ ಆದ ಕಡಿಮೆ ಅಥವಾ ಯಾವ ಖರ್ಚು ಇಲ್ಲದ ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಮತ್ತು ರಿಪೇರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಣತೆಯನ್ನು ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಆದಾಯ ತರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ನಶಿಸಿ ಹೋಗಿವೆ, ಇವುಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾಗುವ ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇಲ್ಲದಾಗಿದೆ.

ಆಯ ಕೂಟದ ನಿಯಮದಂತೆ (ವೈಜರ್ ೧೯೩೩, ಈಶ್ವರನ್ ೧೯೬೬) ಅದರ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಆಯದ ಕುಳಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೇವೆ ನೆರವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ವ್ಯವಸಾಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗೃಹಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಆಯದ ಕುಳಗಳು ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮರ, ಮಣ್ಣು, ಕಬ್ಬಿಣ, ಚರ್ಮ ಮುಂತಾದ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕುಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ತಮ್ಮ ಆಯದ ಕುಳಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಏನು ಕೆಲಸ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಆಯ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಂತೆ ಅನ್ನ- ವಸತಿಗಳು ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇತರೆ ಆಯಗಾರರಲ್ಲಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಾದ ಬಡಗಿ, ಕಮ್ಮಾರ, ಕುಂಬಾರ, ಚರ್ಮಕಾರ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಕುಟುಂಬ ಹೊಂದಿದ ಎತ್ತುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಎಂದು ಸೇವಾ ವೃತ್ತಿಯವರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಆಯ ಎಂದು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ನೆರವಾದಾಗ ಈ ಶ್ರಮವನ್ನು ಮುಯ್ಯಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಶ್ರಮದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

೩೦. "ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಶೋಧನ ವಿಧಾನಗಳು"[೬೭] ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ (ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೫) ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಾಂಶ, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ, ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಅನ್ವಯಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನದ ಮೂಲ ಅಂಶಗಳು, ಗುಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ವರದಿ ತಯಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿದ್ದು ಇವೆಲ್ಲವು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

೩೧. 'ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಸ್ತಾವ'[೬೮] ಈ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಸಂಬಂಧಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ, ಸಂಶೋಧಕರು ಮತ್ತು ಸಮಾಜ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ, ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ, ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ-ಆನುಷಂಗಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ ವಿಧಾನಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ವಿವರಗಳಿದ್ದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ತುಂಬಾ ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ.

೩೨. **ಸಮಾಜ ಸಂಶೊಧನೆ**[೬೯] ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ ಎನ್ನುವ ಪದಗಳು ಮಹತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಅಂತೆಯೇ 'ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಗತಿ' ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಮತ್ತು 'ಸಂಶೋಧಕರು ಮತ್ತು ಸಮಾಜ' ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತಿ ಜಾತಿಯು ತನ್ನದೆ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ

ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ 'ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ' ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವು ಬದಲಾಗುವ ಯಾವ ಬಗೆಯು ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಅಂಶಗಳಿವೆ ಮತ್ತು 'ಸಮಸ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೀಕರಣ' ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. 'ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಆನುಷಂಗಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು' ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. "ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ ವಿಧಾನಗಳು" ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳೆಂಬಂತೆ ಶಾಸನಗಳು, ದಾಖಲೆಗಳು, ಪತ್ರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಅಲ್ಲದೆ ಆನುಷಂಗಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. "ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ" ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಒಂದು ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ವಿಧಾನಗಳಿರುವವು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸದೆ ಮಾಡುವ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಗುಣಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಎನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೩೩. ಸಂಶೋಧನೆ : ಏನು? ಏಕೆ? ಹೇಗೆ?[೭೦] : ಸಂಶೋಧನೆ ಏನು? ಏಕೆ? ಹೇಗೆ? ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ. ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಗಳಿದ್ದು. ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಸಂಶೋಧನೆ ಎಂದರೇನು? ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಯಾವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಮಾಹಿತಿ ಇದ್ದು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ವಿಷಯದ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿಯ ಪಾತ್ರವು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಾದುದು, ವಿಷಯದ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಒದಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾರಾಗುವುದು, ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬೇಕು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಾಕ್ಷಿ-ಪುರಾವೆಗಳು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಮುಖಾಂತರ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುವಂತೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ನೂರಾರು ವಿಷಯಗಳು ದೊರೆತು ಅಧ್ಯಯನವು ಸಂಪನ್ನವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನ, "ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು- (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)" ಎಂಬುದು ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಯೊಂದರ ಗಡಿನಾಡಿನ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಸುಬಾದ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂತಹದ್ದಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದ ಅಧ್ಯಯನ ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾಗಿದ್ದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸನಿಹವಾದ ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ

ಅವುಗಳ ತಿರುಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪಗೊಳಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಎಲ್ಲ ತಿರುಳಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಈಕ್ಷಿಸುವ, ಪರಿಭಾವಿಸುವ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳೊದಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ತುಂಬಾ ಮೌಲ್ಯಿಕವಾದುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ನೂರಾರು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರಿವಿನಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಮಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದ ಹುಮ್ಮಸ್ಸನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕರ್ತೃಗಳು ಸುತ್ತ್ಯಾರ್ಹರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ದಾರಿದೀವಿಗೆಗಳಂತಿವೆ.

ಉಲ್ಲೇಖ:

೧) ಈಶ್ವರಮ್ಮ.ಕೆ.ಆರ್: "ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರಿದೇವಿ ಚರಿತ್ರೆ", ಗಾಯತ್ರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ೧೯೮೯, ಪುಟ: ೩೮.

೨) ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ. ಕೆ.ವಿ. ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಚಾರ್. ವಿ.ಎಸ್: ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳು, ವಿಶ್ವಶ್ರೀ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, ೨೦೧೨, ಪುಟ: ೨೭೨.

೩) ಕುಮಾರ್ ಆರ್.ಬಿ: 'ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು,' ಸಾರಾ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸಸ್, ೨೦೦೪, ಪುಟ: ೧೦೨.

೪) ಪುನೀತ್.ಎ.ಇ: 'ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜ ಅಧ್ಯಯನ,' ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ೨೦೦೫, ಪುಟ: ೩೮

೫) ಶರ್ಮ.ಎಸ್.ಸಿ: 'ಎರಕಶಾಸ್ತ್ರ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ,' ದಿವ್ಯ ಚಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಸವೇಶ್ವರ ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೭, ಪುಟ: ೮೭.

೬) ಗುರುಲಿಂಗಯ್ಯ.ಎಂ. ಮತ್ತು ಮೇತ್ರಿ, ಕೆ.ಎಂ: 'ಅಲಕ್ಷಿತರ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ,' ದೂರಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦, ಪುಟ: ೩೫.

೭) ಮೇತ್ರಿ. ಕೆ.ಎಂ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲ ಕಸುಬುಗಳು,' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೨೦೦೨, ಪುಟ: ೧೮.

೮) ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿ: 'ಚಿಮ್ಮಲಗೆಯ ಶಿಲ್ಪ ಮಲ್ಲೋಜ ಮಯಾಚಾರ್ಯ,' ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ೨೦೦೦, ಪುಟ-೨೫೩.

೯) ಸೂರ್ಯನಾಥ. ಯು. ಕಾಮತ್: 'ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟೇಟ್ ಗೆಜೆಟೀಯರ್'. ಭಾಗ-೨, ಕರ್ನಾಟಕ ಗೆಜೆಟೀಯರ್ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೩ ಪುಟ- ೨೮೨

೧೦) ಶುಭಕರಾಚಾರಿ: 'ಕಮ್ಮಾರರ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು,' ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ. ೨೦೧೦, ಪುಟ-೭೧. (ಮೂಲ: ಡಾ. ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬುಗಳು', ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೨, ಪುಟ-೧೦೭.)

೧೧) ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಮತ್ತು ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್: 'ಸಂಕೃತಿ ಪ್ರವೇಶ,' ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಿದ್ಯಾಪೀಠ ೧೯೮೯, ಪುಟ-೬೫.

೧೨) ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಜಿ.: 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮೋಪಾಖ್ಯಾನ,' ಬನಶಂಕರಿ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೦, ಪುಟ-೩೯.

೧೩) ಕುಮಾರ್ ಆರ್.ಬಿ. 'ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು,' ಸಾರಾ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸಸ್, ೨೦೦೪, ಪುಟ: ೨೦೩.

೧೪) ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ: 'ಸಮಾಜ ಸಂಶೋಧನೆ ಏನು? ಏಕೆ? ಹೇಗೆ?' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧

೧೫) ಪ್ರೊ. ಚೆಲುವರಾಜು, ಕೋರ್ಸ್ ವರ್ಕ್‌ನ ಮಾಹಿತಿ, ೨೦೧೪.

೧೬) ಪ್ರೊ. ಮೇತ್ರಿ. ಕೆ.ಎಂ, ಕೋರ್ಸ್ ವರ್ಕ್‌ನ ಮಾಹಿತಿ, ೨೦೧೪.

೧೭) ನಾರಾಯಣ ಎಂ: 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳು,' ಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರಿಂಟರ್ ಮತ್ತು ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೨೦೦೪, ಪುಟ-೪೮.

೧೮) Pertti Alasuutari: 'An Invitation to Social Research,' Sage publications, London, 1998, Page-135.

೧೯) Kanak Kanti Bagchi: 'Research Methodology in Social Sciences- A Practical Guide', Abhijeet Publications, Delhi, 2007, Page-299.

೨೦) Young. P.V: "Scientific Social Survey and Research", Prentice Hall INC, New Delhi, 1968. Pages: 187-188.

೨೧) Gopal Lal Jain: 'Research Methodology', Mangal Deep Publications, Jaipur, ISBN-81-7594-1162, Page-235.

೨೨) David Jary and Julia Jary: 'Collins Dictionary of Sociology', Harper Collins Publishers, 1991, Page-613.

೨೩) Ibid, "Max Weber', Page-697.

೨೪) Gordan Marshall: 'A Dictionary of Sociology', Oxford University Press, New York, 1998, Page-431.

೨೫) ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ ಇವರ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು, ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಕೋರ್ಸ್‌ವರ್ಕ್, ೨೦೧೫.

೨೬) ಪ್ರೊ, ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿ ಇವರ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು, ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಕೋರ್ಸ್‌ವರ್ಕ್, ೨೦೧೫.

೨೭) ಪ್ರೊ, ಎ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ್ ಇವರ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು, ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಕೋರ್ಸ್‌ವರ್ಕ್, ೨೦೧೫.

೨೮) ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್: 'ಮುದ್ದೆಗಂಬಾರರು', ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಅಧ್ಯಯನ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦.

೨೯) ತಾರಿಹಳ್ಳಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪ: 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು,' ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦.

೩೦) ಪೂರ್ವಾಚಾರ್.ಎಂ ಮತ್ತು ಅಶೋಕ. ವಿ: 'ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಸಬಲೀಕರಣ,' ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೩೧) ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ. ಕೆ.ವಿ. ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಾಚಾರ್. ವಿ.ಎಸ್: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೨೦೧೨, ಪುಟ: ೨೦೪.

೩೨) ಪ್ರಭಾಕರ್.ಎ.ಎಸ್: 'ಆದಿವಾಸಿ ಅಖ್ಯಾನ,' ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಪುಟ-೭೬

೩೩) ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾಕರ್.ಎ.ಎಸ್: ಮತ್ತು 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ,' ೪ನೇ ಸಂಪುಟ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫, ಪುಟ-೪೯

೩೪) ಪ್ರೊ, ಚಲುವರಾಜು: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಚಿಕೆ,' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಜನವರಿ - ಜೂನ್:೨೦೦೨, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್: ೨೦೦೨, ಪುಟ-೦೪.

೩೫) ಶಿರೂರ ಬಿ.ವಿ: 'ಸಂಶೋಧನಾ ವ್ಯಾಸಂಗ,' ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೦, ಪುಟ-೪೪.

೩೬) ಶಿರೂರ ಬಿ.ವಿ.: 'ಸಂಶೋಧನಾ ಸ್ವರೂಪ,' ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೨. ಪುಟ-೪೫.

೩೭) ಶುಭಕರಾಚಾರಿ: 'ಕಮ್ಮಾರರ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು,' ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೨೦೧೦, ಪುಟ-೮೩.

೩೮) ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್: 'ಪಂಚಶಿಲ್ಪ', ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೂಡುಬಿದರೆ, ೨೦೦೦.

೩೯) ಪ್ರೊ.ಎಂ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ: 'ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ', ಸಂಪಾದಕರು-ಡಾ. ದೇವೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ ಹಕಾರಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ: 'ಗ್ರಾಮೀಣ ವೃತ್ತಿಗಳು', ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦, ಪುಟ-೫೩.

೪೦) ಡಾ. ಎಂ. ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ ಮತ್ತು ಡಾ. ಅಶೋಕ. ವಿ: 'ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಸಬಲೀಕರಣ', ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೪೧) ಕೆ.ವಿ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ: 'ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು,' ವಿಶ್ವಶ್ರೀ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, ೨೦೧೨.

೪೨) ವಿಶ್ವನಾಥ ಎಲ್ ಬೈಲಪತ್ತಾರ ಮತ್ತು ಜಗನ್ನಾಥ ಎಂ ಬೈಲಪತ್ತಾರ: 'ಬೈಲಪತ್ತಾರ', ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮.

೪೩) ಎಚ್.ಎಸ್.ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್: 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಥಾ ಪ್ರಸಂಗ,' ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೪೪) ಜಿ.ಎನ್.ಎಮ್. ಆಚಾರ್ಯ: 'ಘನ ನೀಲ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ,' ವಿಶ್ವಶಾಂತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೬.

೪೫) ಜಿ.ಎನ್.ಎಮ್. ಆಚಾರ್ಯ: 'ನಿಗಮದ ಉಗಮ- ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಏಕೀಕರಣ ಅಭಿಯಾನ,' ವಿಶ್ವಶಾಂತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೫.

೪೬) ಆಲ್ಫ್ರೆಡ್ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ರಾಬರ್ಟ್: "ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಂಡ್ ಹಿಸ್ ಡಿಸೆಂಡೆಂಟ್ಸ್," ಸಂಪಾದಕರು: ಡಾ. ಜ್ಞಾನಾನಂದ, ಶ್ರೀ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾಶ್ರಮ, ನಂದಿ, ಕೋಲಾರ, ೧೯೭೩.

೪೭) ಸ.ಚಿ.ರಮೇಶ್:' "ಬೇಟೆ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪದಕೋಶ," ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೧.

೪೮) ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ: "ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ," ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೭.

೪೯) ಪ್ರಕಾಶ್ ಮಂಟೇದ: "ಮಂಟೇದಯ್ಯನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆ", ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ೨೦೧೧.

೫೦) ಚಂದ್ರು ಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ: 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ', ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧.

೫೧) ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಶರ್ಮ: 'ಎರಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ', ದಿವ್ಯಚಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಸವೇಶ್ವರ ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭.

೫೨) ಆರ್. ಶೇಷಶಾಸ್ತ್ರಿ: "ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು", ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪.

೫೩) ಬಿ.ಎಸ್. ರಾಮಭಟ್ಟ: 'ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ಕೆಲವು ದೇವಾಲಯಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ' ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೧.

೫೪) ದೇವೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ ಹಕಾರಿ ಮತ್ತು ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ: 'ಗ್ರಾಮೀಣ ವೃತ್ತಿಗಳು', ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦.

೫೫) ಎ.ಎಂ. ನಾಗಮಲ್ಲಪ್ಪ ಮತ್ತು ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಜು: "ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಕನ್ನಡ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ಗಡಿನಾಡು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು," ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೦.

೫೬) ಮೇವುಂಡಿ ಮಲ್ಲಾರಿ: "ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಶಾಸನ ಕವಿಗಳು," ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೫೭) ಬಿ.ಎಸ್.ಗೀತಾ: 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ–ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ', ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮.

೫೮) ಜಿ.ಜ್ಞಾನಾನಂದ: 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮೋಪಾಖ್ಯಾನ', ಸಂಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ ಸಮಿತಿ, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್. ಕರ್ನಾಟಕ, ೧೯೯೦.

೫೯) ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಚಲುವರಾಜು ಇವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವ: "ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ" (ಸಂಪುಟ: ೪, ಸಂಚಿಕೆ ೧, ೨) ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಜುಲೈ–ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೭.

೬೦) ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬುಗಳು', ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೨೦೦೨.

೬೧) ಡಿ.ಕೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ: 'ಜಾನಪದ ಶಿಷ್ಟಪದ', ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩.

೬೨) ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ. ಮರಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ' ಸಂಪುಟ–೫, ಸಂಚಿಕೆ–೨, ಜುಲೈ–ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೮, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

೬೩) ಟಿ.ವಿ.ವೆಂಕಟಾಚಲಶಾಸ್ತ್ರಿ: 'ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕ', ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು ೨೦೧೪.

೬೪) ಡಾ. ಎಲ್. ಮಣಿಗಯ್ಯ: 'ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆ', ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೮.

೬೫) ತಾರಿಹಳ್ಳಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪ: 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦.

೬೬) ಡಾ। ಕೆ.ಜಿ. ಗುರುಮೂರ್ತಿ: "ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ," ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅಚ್ಚುಕೂಟ ಆಫ್‌ಸೆಟ್, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭.

೬೭) ಎಂ.ಶಿವಮೂರ್ತಿಯವರು ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ಮತ್ತು ವಿಲಿಯಂ ಜೆ. ಗೂಡ್ ಮತ್ತು ಪಾಲ್.ಕೆ. ಹ್ಯಾಟ್ ಬರೆದಿರುವ ಕೃತಿ: "ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಶೋಧನ ವಿಧಾನಗಳು" ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೫.

೬೮) ಎಂ. ಚಂದ್ರ ಪೂಜಾರಿ: 'ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಸ್ತಾವ', ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧

೬೯) ಎಂ. ಚಂದ್ರ ಪೂಜಾರಿ: 'ಸಮಾಜ ಸಂಶೋಧನೆ', ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೨೦೧೧.

೭೦) ಎಂ. ಚಂದ್ರ ಪೂಜಾರಿ: 'ಸಂಶೋಧನೆ–ಏನು? ಏಕೆ? ಹೇಗೆ?' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧.

ಅಧ್ಯಾಯ: ೨

ಕಮ್ಮಾರರ ಮೂಲ, ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ

ಅಧ್ಯಾಯ: ೨
ಕಮ್ಮಾರರ ಮೂಲ, ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ

ಅನೇಕ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಪ್ರಯೋಗ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು 'ಕಮ್ಮಾರ' ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿವೆ. ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಪೊನ್ನ, ಜನ್ನ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಕಮ್ಮಾರ' ಶಬ್ದವು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ 'Black Smith' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದುದು. ಕಮ್ಮಾರ ಎಂಬುದು ವೃತ್ತಿವಾಚಕವಾದುದು. ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇರುವರು. ಇವರು ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳು ಕೂಡಾ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 'ಕ' ಅಕ್ಷರವು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾರ ಎಂಬುದು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವವನನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವವನೇ ಕಮ್ಮಾರ. ಕಬ್ಬಿಣವು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷರು 'ಬ್ಲ್ಯಾಕ್‌ಸ್ಮಿತ್' ಎಂದು ಕರೆದಿರಬಹುದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ನೆಸ್‌ಫೀಲ್ಡ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದಂತೆ ವೃತ್ತಿಯ ಅನುಸಾರ ಜಾತಿಯು ರೂಪತಳೆದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರ ವೃತ್ತಿಯು ಮುಂದೆ ಕಮ್ಮಾರ ಜಾತಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಜಾಗವೇ 'ಕಮ್ಮಟ'. ಬಸವೇಶ್ವರರು 'ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರಪಂಚವು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವಿದ್ದಂತೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಜಾಗವು 'ಕುಲುಮೆ'ಯಾಗಿದೆ. ಇವರನ್ನು ಕುಲುಮೆದಾರರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನನ್ನು ಆಚಾರ್ಯ, ಆಚಾರಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಮ್ಮಾರನು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ರೈತರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ರೈತರ ಕಸುಬುಗಳು ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಓಂ ಪ್ರಥಮ ಕಮ್ಮಾರನ ಕುಲುಮೆಯಿಂದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಕರ್ಬೊನ್' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಕಪ್ಪು ಹೊನ್ನು ಎಂದರ್ಥ. ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕಪ್ಪು ಬಂಗಾರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬಂಗಾರದಂತೆಯೇ ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ದೇಶದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸಗಾರರು ಅಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಅವರವರ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಅನುಸಾರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಕರುಮಕಾನ್', 'ಕರುಮಾನ್', 'ಕಮ್ಮಲನ್' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇವರನ್ನು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ಲೋಹಾರ್', 'ಲುಹಾರ್', ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ವೇದ ಸಂಹಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಎಂದರೆ ಅವನೊಬ್ಬ ಶಿಲ್ಪಿ. 'ಧಮಾತೃ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.. ಇವನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಖನಿಜಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಲೋಹಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಂದ ಇಡೀ ದೇಶವೇ ಸೌಖ್ಯದಿಂದಿರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂದು ನಾವು ರೈತನೇ ದೇಶದ ಬೆನ್ನೆಲುಬು ಎಂದು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವಂತೆ, ಅಂದು ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಮ್ಮಾರನು ತನ್ನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನೇಗಿಲು, ಗುದ್ದಲಿ, ಹಾರೆ ಮುಂತಾದವು ನಾಗರೀಕತೆ ಆರಂಭದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನಗಳು. ಈ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ವೃತ್ತಿಯು ತುಂಬಾ ಕಠಿಣವಾದುದು. ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿ, ಬಡಿದು, ರೂಪಾಂತರಗೊಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅವನು ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಒರಟನೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಇಂತಹ ಕಠಿಣ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಎಲ್ಲರಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು.

ಮಾನವನಿಗೆ ಅನೇಕ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಹಾರಾನ್ವೇಷಣ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ ಒಂದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ಗಿಡಮರಗಳಿಂದ ಎಲೆ, ಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ಅಣಬೆಗಳು, ಕಂದಮೂಲಗಳು, ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಅವನಿಗೆ ಆಹಾರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಅವನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಅವನಿಗೆ ಆಯುಧಗಳು, ಕಲ್ಲಿನ ಆಯುಧಗಳು ಬೇಕಾಗಿದ್ದವು. ಕಲ್ಲಿನ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ ನಂತರ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಳಸತೊಡಗಿದ. ಈ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟವನೇ ಕಮ್ಮಾರ. ಅಂದಿನಿಂದ ಮಾನವ ನಾಗರಿಕನಾಗತೊಡಗಿದ. ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಚತುರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ. ಮುಂದೆ ಜೀವನವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳು ಉರುಳಿದಂತೆ ಉತ್ತಮ ಆಹಾರ, ಬೇಯಿಸಿದ ಆಹಾರ, ಉತ್ತಮ ಉಡುಪು, ಉತ್ತಮ ಮನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದ. ಉತ್ತಮ ಸುರಕ್ಷತಾ ವಿದ್ಯೆಗಳು, ಸೈನ್ಯ ಸಂಘಟನೆ, ನಗರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯವಾಗತೊಡಗಿದವು. ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಕೇವಲ ಆಹಾರವನ್ನಷ್ಟೆ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ಕ್ರಮೇಣ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಲೋಹಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಇದೇ ಮುನ್ನುಡಿಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಕಬ್ಬಿಣವು ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಕೃಷಿ, ಮತ್ತು ಬೇಟೆಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಇತರ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಇದರಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಒಂದು ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಕಬ್ಬಿಣವು ಮನೆ-ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಯಿತು. ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅವರೇ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರು, ಮುಂದುವರಿದವರು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಹರಡತೊಡಗಿತು. ಇದನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂಬ ಭಕ್ತಿ-ಗೌರವ ಮನೆಮಾಡತೊಡಗಿತು. ಕಮ್ಮಾರರು ಕೇಳಿದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು, ಕಮ್ಮಾರಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಊರಿನ ಮುಂದಾಳುಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

"ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ."[1] ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕರಗಿಸುವ ಕುಲುಮೆಗಳಿದ್ದ ಹಲವು ಜಾಗಗಳು ಗೋಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು ಸಿಗುವ ಜಾಗಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು ಮೈದಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. "ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಡಿತಿನಿ ಹಾಗೂ ಕಪ್ಪಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಿಟ್ಟಗಳ ಗುಡ್ಡೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ."[2] ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ತಾಮ್ರದ ಕುಲುಮೆಗಳು ಇದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಭದ್ರಾವತಿ, ಕಿಬ್ಬನಹಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳಿದ್ದುದರ ಬಗ್ಗೆ

ಸುಳಿವಿದೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅನೇಕ ಬೂದಿ ದಿಬ್ಬಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ೧೮೭೩ರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ ನ್ಯೂ ಬೋಲ್ಡ್‌ರವರು ಕಪ್ಪಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಖನನ ನಡೆಸಿ ಆ ಜಾಗಗಳನ್ನು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳೆನ್ನದೆ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ತಾಣಗಳೆಂದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ಬರೆದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಜಾಗಗಳೆಂದು ಕರೆದರು. ಆದರೆ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಜಾಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿವಿಲ್ಲದಿದ್ದದ್ದು ಒಂದು ಮೂರ್ಖ ಸಂಗತಿಯೆ ಆಗಿದೆ. "ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೩೬ರಲ್ಲಿ ಯೂಜ್ದಾನಿಯವರು ಕಪ್ಪಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಬೂದಿಯ ಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಈ ಗುಡ್ಡಗಳು ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತಿತರ ಲೋಹಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಕಿಟ್ಟ ಬಿಸಾಡಿದ ಜಾಗಗಳೆಂದು ಕರೆದಿರುತ್ತಾರೆ."[೩] ಈಗ ಕೆಜಿಎಫ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ರಾಶಿಯನ್ನು ಅದಿರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ನಂತರ ಉಳಿದ ಚರಟ ಎಂದು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಮುಂದೆ ಹೇಳದೇ ಹೋಗಬಹುದು.

ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರುಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಲೋಹದ ಅದಿರುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರುಗಳು ಇದ್ದದ್ದು ದನಗಾಹಿಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ದನಗಾಹಿಗಳು ಹುಲ್ಲು ಕಡಿಮೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗುಡ್ಡಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣದ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತಿಗಳಂತೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಕಮ್ಮಾರರ ನೆರವಿನಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಮುಖದಲ್ಲಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಅದೂ ಕಮ್ಮಾರರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ. ಅಲ್ಲಿಗೂ ಕಮ್ಮಾರರು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದು ಕಬ್ಬಿಣವಾಗಿ ಕಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಲೋಹಯುಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಉಪಕರಣಗಳು, ಆಯುಧಗಳನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗ ಆದ ತರುವಾಯ ಲೋಹಯುಗ ಪಾದಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿತು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಹಂಪಿ, ಸಂಡೂರು ಮುಂತಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪತ್ತೆಯಾದ ಸಮಾಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಕರಣಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ರಲಿಪಿ ಇರುವ ಹಲವಾರು ಗವಿಗಳಲ್ಲಿಯು ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳು ಪಡಿಮೂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಅನುಕೂಲಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಕಾಲವು ಕ್ರಿಪೂ. ೧೦೦೦ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಸಂಡೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರ್ತಿಕೇಯವನದ ಕಿಟ್ಟಗಳು ದೊರೆತ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವು ಈ ಕಾಲದ್ದೆಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ನಿಖರವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಫಲಕಗಳನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ಅಂತ್ಯ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಲೋಹ ಯುಗದ ಆರಂಭ ಕಾಲ. ಸಂಡೂರಿನಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯಲ್ಲಿನ ಉತ್ಖನನಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲಾಗೋರಿಗಳು ದೊರೆತಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳು ದೊರೆತವು. "ಈಟಿ, ಭರ್ಜಿ, ಬಾಣದ ಮೊನೆಗಳು"[೪]

ಮೊದಲಾದವು ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ. ಮಸ್ಕಿ ಮತ್ತು ದೇವಗಿರಿಯ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾ ಗೋರಿಗಳಲ್ಲಿ ಈಟಿ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.[೫] ಅಂದರೆ ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಾಣ, ಭರ್ಜಿ, ಈಟಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಬೇಟೆಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ಯುದ್ಧ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಯುದ್ಧ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಮ್ಮಟಗಳು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾದ ಕಮ್ಮಾರರು ಆಗ್ಗೆ ಇದ್ದರು ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ತುದಿಯವರೆಗೂ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೆ ಅಂತಹ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯುವ ಕೆಲಸಗಳು ಆಗ್ಗೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂತಹ ಭಾಗಗಳೆಂದರೆ ಗುಲಬರ್ಗ, ಇಳಕಲ್, ಸಂಡೂರು ಬಳ್ಳಾರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹೊಸದುರ್ಗ, ಕಿಬ್ಬನಹಳ್ಳಿ, ನಾಗಮಂಗಲ ಮಳವಳ್ಳಿ, ಮಂಡ್ಯ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಇತ್ಯಾದಿ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದ್ದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆಡೆಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಿಂದ ರೋಮ್ ದೇಶಕ್ಕೆ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧಗಳಿದ್ದವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. "ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಉತ್ತರ ಭಾರತಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ರೋಮ್‌ಗೂ ವಸ್ತುಗಳು ರಫ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದವು."[೬] ಕ್ರಿ.ಶ. ಒಂದನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕು ಆವಿಷ್ಕಾರವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಉಕ್ಕಿನ ಆಯುಧಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಡಿಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸಂಡೂರಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಉಕ್ಕು ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣವು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. "ಸಂಡೂರಿನ ಕಾರ್ತಿಕೇಯವನದ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು."[೭] ಇದೇ ಸಂಡೂರಿನ ಕಾರ್ತಿಕೇಯವನದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣವು ಇಂದಿಗೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ್ದಾಗಿದೆ. (ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನ ಆರಾಧನೆ ಬಹು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ನಡೆದು ಬಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಈತನು ಯುದ್ಧದೇವತೆ, ದೇವಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಅರಸರು ಆತನನ್ನು ಆರಾಧನಾ ದೇವತೆಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು.) "ಏಷ್ಯಾ ಮೈನರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೧೪೪೦ರಲ್ಲಿ ಆವಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಬ್ಬಿಣವು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೧೨೦೦ರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿತು."[೮] ಇತಿಹಾಸತಜ್ಞರು ಹೇಳುವಂತೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಯುಗವು ಕ್ರಿ ಪೂ. ೨೦೦೦ ದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಮೊದಮೊದಲು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬಾಣಗಳ ಅಲಗುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದ ಜನರೇ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸಿಂಧೂ ಕೊಳ್ಳದ ಜನರು ಕಬ್ಬಿಣ ಬಳಸಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

"ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯ ೧೯೫೦ರಲ್ಲಿಯೇ ಮದ್ರಾಸ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇದುವರೆಗೂ ನಿಖರ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆದಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುದ್ದೆಗಂಬಾರರು ಕಾಣಸಿಗುವರು. ಇವರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರಿನಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಮುದ್ದೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವವರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಈ ಹೆಸರು ಬಂದಂತಿದೆ. ಮುದ್ದೆಗಂಬಾರರು ವಾಸಿಸುವ ಬಹುತೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಿಟ್ಟ ಲಭ್ಯವಿರುವುದು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆ. ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕುಲುಮೆ ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಇದು ಮುದ್ದೆಗಂಬಾರರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರ. ಮುದ್ದೆಗಂಬಾರರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಇವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೆಯಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇವರು ಕಾಳಿ, ಸುಂಕಲಮ್ಮ, ಮಲೆಯಮ್ಮ, ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ನಾಗದೇವ,

ಭರಮಪ್ಪ, ಮೈಲಾರ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ವೆಂಕಟೇಶ, ಪಂಪಾಪತಿ ದೈವಗಳಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವರು."[೯] ಎಂದು ಡಾ. ಮೈತ್ರಿ ಕೆ.ಎಂ. ರವರು 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬುಗಳು' (೨೦೦೨, ಪುಟ-೧೧೬.) ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೨.೧. ಶ್ರುತಿ ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು:

ಕಮ್ಮಾರ ಶಬ್ದವು ವೃತ್ತಿವಾಚಕವಾದ್ದು. ಕಮ್ಮಾರರು ಬಡಗಿ, ಕಂಚುಗಾರ (ತಾಮ್ರ ಮತ್ತು ಹಿತ್ತಾಳೆ ವಸ್ತುಗಳ ಕೆಲಸಗಾರ), ಶಿಲ್ಪಿ (ಶಿಲಾ ಕಾರ್ಯ- ಮೂರ್ತಿ, ದೇವಾಲಯ, ಭವನ ನಿರ್ಮಿಸುವವ) ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಣಕಾರ (ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ವಜ್ರ, ಮುತ್ತು, ರತ್ನ, ಹವಳ, ಹರಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕೆಲಸಗಾರ) ಎಂಬ ಇತರ ನಾಲ್ಕು ವೃತ್ತಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗರು, ಇವರ ವೃತ್ತಿಯು ಸೇರಿದರೆ ಐದು ವೃತ್ತಿಗಳು- ಪಂಚ ಕಸುಬುಗಳು. ಇವರನ್ನು ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಳರು ಎಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಒಳಜಾತಿ ನಿಷ್ಠೆಯ ಧೋರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ಒಳಜಾತಿಯವರು ಮತ್ತೊಂದು ಒಳಜಾತಿಯವರನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ 'ಶಿಲ್ಪಿ' ಪದ ಬಳಕೆ ಯಥೇಚ್ಚವಾಗಿದೆ. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹಡಗುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವವರಿಗೆ 'ಧೀಮಾನ್' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ರಥಗಳನ್ನು ಯಥೇಚ್ಚವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಆಗ್ಗೆ ರಥಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿದ್ದರು, ಅವರನ್ನು 'ರಥಕಾರರು' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಲೋಹಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರನ್ನು 'ಲೋಹಾರ್' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಭವನ, ಮಹಲು, ಕೋಟೆ, ಕೊತ್ತಲ ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರಥಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಯಾಣ ಸಾಧನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನ ಬಳಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹತ್ತು ರಥಗಳು ಇದ್ದವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇದು ರಾಮಾಯಣದ ಉಲ್ಲೇಖ. ಶಿಲ್ಪಿಗಳು, ರಥಕಾರರು, ಲೋಹಾರರು, ಸ್ವರ್ಣಕಾರರು, ನೌಕಾಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಅರಸನನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು (ಕಿಂಗ್ ಮೇಕರ್ಸ್) ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ಮಾರನು ಅದಿರುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ತಂದು ಅದನ್ನು ಹದವಾಗಿ ಕರಗಿಸಿ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನನ್ನು 'ಧಮಾತೃ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅಗ್ನಿಯ ಮೇಲೆ ಇಡಲು ಘರ್ಮ ಆಯಸಮಯ ಅಂದರೆ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ವೈದಿಕರು ಯಜ್ಞ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಅಂತಹ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮರದ ಸಟ್ಟುಗ, 'ಚಮಸ'ವನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿದು 'ಆಯೋಹತ' ಅಂದರೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಟ್ಟುಗಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವೇದಗಳ ಮಂತ್ರಗಳು ಇಂತಹ 'ಸೃಷ್ಟಿ ಕ್ರಿಯೆ'[೯] ಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಈ ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು 'ಕರ್ಮಕಾರ್' ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೈಜಯಂತಿ ಕೋಶದಲ್ಲಿ "ಕರ್ಮಾರಃ ಸ್ಯಾದ್ ಅಯಸ್ಕಾರೋ ವ್ಯೂಕಾರೋ ಲೋಹಕಾರಕಃ" ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಕರ್ಮಾರಃ ಶಬ್ದದ ಮೂಲಕ ಆಯಸ್ಕಾರ ಅಂದರೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಎಂಬ ಧಾತುವನ್ನು ಬಳಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನು ಎಂದರ್ಥವಾಗುವುದು. "ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನನ್ನು ದೇವತೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಂಬೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಹವನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಮ್ಮಾರನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಆ ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ."[೧೦] ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಪಾಳಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ

ಕಮ್ಮಲನ್, ಕರುಮಕಾನ್, ಕರುಮಾನ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಲೆಯಾಳಂನಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲನ್, ಕರುಮಾನ್ ಪದಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಾದರೆ ಕಮ್ಮಾರ, ಕಂಬಾರ, ಕಮ್ಮೆಕೆಗಾರ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಮಲಯಾಳಂನಲ್ಲಿ ಐದು ವರ್ಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಟ್ಟಾನ್ ಎಂಬುವವನು ಸ್ವರ್ಣಕಾರ, ಕನ್ನಾನ್ ಎಂಬುವವನು ಕಂಚಿನ ಶಿಲ್ಪಿ, ತಟ್ಟನ್ ಎಂಬುವವರು ಕಾಷ್ಠಶಿಲ್ಪಿ, ಸಿರ್ಪನ್ ಎಂಬುವವರು ಶಿಲಾ ಶಿಲ್ಪಿ, ಕೊಲ್ಲನ್ ಅಥವಾ ಕರುಮಾನ್ ಎಂಬುವವರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಶಿಲ್ಪಿ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಪಂಚಶಿಲ್ಪಿಗಳು. ಬಂಗಾಲ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ಅಸ್ಸಾಂಗಳಲ್ಲು ಪಂಚ ಕಸುಬು ಆಧಾರಿತ ವೃತ್ತಿ ವಿಂಗಡಣೆಯಿದ್ದು ಕರ್ಮಕಾರರು ಲೋಹಾರ್‌ಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದವರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣ ಧಾತುವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಂಚಕಸುಬು ವಿಂಗಡಣೆಯು ಭಾರತದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಏಕರೂಪವಾಗಿದೆ. ಈ ಪಂಚಶಿಲ್ಪಿಗಳನ್ನು ಪತಂಜಲಿ ಮಹರ್ಷಿಯವರು 'ಪಂಚಕಾರುಕೀ' ಎಂದು ಕರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಶಿಲ್ಪವನ್ನು ವಾಸ್ತುವಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ವಾಸ್ತು' ಶಬ್ದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಶಿಲ್ಪ ಎಂಬುದು ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ಶಬ್ದವಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

'ವಾಸ್ತು' ಎಂಬುದು ಲೌಕಿಕ ಸಾಧನಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಆಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತು ಎಂಬುದು ಭವನ, ಮಹಲು, ಅರಮನೆ, ಕೋಟೆ ಮತ್ತು ಕೊತ್ತಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಶಿಲ್ಪವು, ಶಿಲೆ, ಲೋಹ ಮತ್ತು ಕಾಷ್ಠದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುವ ಕಲಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಇವೆರಡೂ ಸೇರಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳಾಗಿವೆ. ಮಯ ವಾಸ್ತುಶಾಸ್ತ್ರವು ತುಂಬಾ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದುದು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ಮಯ ವಾಸ್ತುಶಾಸ್ತ್ರವು ಇತರ ವಾಸ್ತುಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಗಳಂತೆ ಮೌಲಿಕವಾದುದು. ಕಬ್ಬಿಣದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ತೀರಾ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದರೂ ಅದು ಲೌಕಿಕ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ತೀರಾ ಅಗತ್ಯವಾದುದು. ಮಿತಾಕ್ಷರ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರು ಲೋಹಕಾರ, ತಕ್ಷಕ (ಬಡಗಿ) ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪತಂಜಲಿಯವರು ಪಂಚಕಾರುಕಿ ಪದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಪಂಚ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು. ಹಿಂದೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಳ ಎಂಬ ಪ್ರಾಂತ್ಯವೇ ಇತ್ತು. ಪಾಂಚಾಲಿಯು ಇದೇ ಪ್ರಾಂತ್ಯದವಳು. ಉತ್ತರ ಭಾರತ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. ಈ ಪಾಂಚಾಳರು ಎಂಬುದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಒಂದು ಉಪಜಾತಿಯಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ, ಆಚಾರಿ ಎಂಬ ಪದ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

"ಪಂಚಾಳರು ಪದದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಹೀಗಾಗಿದೆ: ಪಂಜಾಬದಲ್ಲಿ 'ಅಣ್ಣು' ಜನಾಂಗವೊಂದು ಇದ್ದಿತು. ಈ ಅಣ್ಣು ಜನಾಂಗದವರು ಪಂಚ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಪಂಚಾಣ್ಣು ಜನಾಂಗ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಳರಿಗೆ 'ಪಂಚಾಣ'ರೆಂದು ಈಗಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ."[೧೧] ಪಾಂಚಾಲರು ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಪಂಚ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಜನ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಇದೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು 'ಪಾಂಚಜನ್ಯ'ವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದನು. ಈ ಪಾಂಚಜನ್ಯವು ಈ ಐವರಿಂದಲೇ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದದು. ಪಾಂಚಾಲರ ಐದು ಸಮೂಹಗಳೆಂದರೆ, ಶಿಲ್ಪಿ, ಬಡಗಿ, ಕಂಚುಗಾರ, ಸ್ವರ್ಣಕಾರ, ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರ. ಇವು ವೃತ್ತಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ಪದಗಳು. ಈ ಐದು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವವರು 'ಪಾಂಚಾಳ' ಎಂಬುದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

"ಲೋಹಸಂಗ್ರಹರೂಪ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ (ಎಲ್ಲಾ ಯಾಗಗಳಿಗೂ) ನೇತ್ರ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯೂ ಮುಖದಂತೆ ಮುಖ್ಯವಾದುದಾಗಿಯೂ ವೈಶ್ವಕರ್ಮಣಯಾಗವಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದರ ಮೂಲಕವೇ ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೂ ಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ನೇತ್ರದಂತೆ ಮುಖ್ಯನು."[3] ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಗೆ ಐದು ವೃತಿಗಳು, ಈ ಐದು ವೃತ್ತಿಗಳು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು 'ಪಂಚಕರ್ಮ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುವರು. ಪಂಚಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದೂ ಕರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಐದು ವೃತ್ತಿಗಳು ಏಕತ್ರವಾಗಿದ್ದು ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಸಂಘಟಿತತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಇತರ ವೃತ್ತಿಯ ಜನ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರವಿರಿಸಿರಬೇಕು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸವು ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಕೌಶಲ್ಯದ ಕೆಲಸವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಈ ಕೆಲಸಗಾರರು ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಗಣನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಕೈಕಸುಬುಗಳು ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಕಸುಬುಗಳು ಮಾಯವಾಗತೊಡಗಿವೆ. ಯಾವಾಗ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಆವರಿಸಿದವೋ ಆಗ ಎಲ್ಲ ಕೈಕಸುಬುದಾರರು ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗತೊಡಗಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕೈಕಸುಬುದಾರರ ಕಸುಬುಗಳು ಇಂದು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗತೊಡಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇತ್ತ ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಅವಕಾಶಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಅವಕಾಶಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಕಡೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಸುಬು ನಡೆಯದೇ ಇಂದು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾ ಕಾಲಹಾಕಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಗುವುದೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಗಳಂತೂ ಗಗನ ಕುಸುಮಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾ ಜಾತಿಯವರಾದ್ದರಿಂದ ರಾಜಕೀಯದವರೂ ಹತ್ತಿರ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರ ಬಳಿ ಇರುವ ಮತಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಜನರು ಈಗೀಗ ಒಗ್ಗೂಡಿ ಜೀವಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕಸುಬುಗಳನ್ನೇ ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕಸುಬುಗಳು ಪುನಃ ನಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಇಂದು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡಿ ಇವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕಸುಬುಗಳಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಜನರು ಇದೇ ತರಹ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜನರ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಶಿಲ್ಪ ಕಾರ್ಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜನರು ಕೂಡ ಕಲಾತ್ಮಕ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಮನೋಭಾವದವರಾದರೆ ಇಂತಹ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಶಿಲ್ಪ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಒಂದು ವೈದಿಕ ಶಿಲ್ಪ, ಮತ್ತೊಂದು ಅವೈದಿಕ ಶಿಲ್ಪ. ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವೈದಿಕ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲಾಗುವುದೋ ಅದೇ ವೈದಿಕ ಶಿಲ್ಪ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಯಜ್ಞ ಹೋಮ ಕುಂಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ರಥಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ದೇವಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವು ವೈದಿಕ ಶಿಲ್ಪವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಆಗಮಗಳ ಆಧಾರವಿದೆ. ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ, ದೇವತಾರ್ಚನೆ, ಸ್ವರ್ಣಾಭರಣ ತಯಾರಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆಗಮ ಸಮ್ಮತವಾದವಾಗಿವೆ. ಅವೈದಿಕ ಎನಿಸುವಂತಹವು ಬೇರೆ ಇವೆ. ಬಂಗಲೆಗಳು, ಮನೆಗಳು, ಟಾಂಗ, ಗ್ರಾಮದೇವತೆ, ಭೂತಪ್ರತಿಮೆ, ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳಾದ ನೇಗಿಲು, ಕೊಡಲಿ, ಕುಡುಗೋಲು, ಕತ್ತಿ, ಬಂಡಿ, ಲಾಳ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಆಗಮಶಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರ ಸಹಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದು. ಇವೆಲ್ಲ ಅವೈದಿಕ ಅಂತೆಯೆ ಲೌಕಿಕ ಶಿಲ್ಪಗಳು.

ವೈದಿಕ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ವೈದಿಕರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅವೈದಿಕ ಶಿಲ್ಪವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಬೇಕಾದಂತಹವು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಯಾವುದೇ ವೈಭವೀಕರಣ ಮಾಡದೇ ನುಡಿವವರು ಮತ್ತು ನಡೆವವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಯಾವುದೇ ಉತ್ಪಾದನೆಯೆಡೆಗೆ ಗಂಭೀರ ದೃಷ್ಟಿ ಬೀರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವೈದಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೇ ಕ್ರಮೇಣ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವವರು ಹೆಚ್ಚತೊಡಗಿದರು.

ಋಗ್ವೇದದ ದಶಮ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸೂಕ್ತ'[೧೩]ವಿದೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವನು. ಇವನು ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ಚರಾಚರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರಿದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಂಶವಿಕಾಸವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ. ಮನು, ಮಯ, ತ್ವಷ್ಟ, ಶಿಲ್ಪಿ ಮತ್ತು ದೈವಜ್ಞರೆಂಬವರೆ ಐವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಮಕ್ಕಳು. ಅವರ ಪರಂಪರೆಯವರೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮನುವು ಅಂಗೀರಸ ಕುಲೋತ್ಪನ್ನ. ಸಾನಗ ಎಂಬುದು ಈತನ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮ.

ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾನಗನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾ ಪ್ರವರ್ತಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಾಚಾರ್ಯ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೃಗು ಕುಲದ ಉಶನಸ್ ಅಂದರೆ ಶುಕ್ರನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಸಾನಗ ಮಹರ್ಷಿ ಇದ್ದುದ್ದಾಗಿ ವಿವರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಯಜುರ್ವೇದದ ಇಷ್ಟಕೋಪಾಧಾನ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಈತನೇ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿರುವನು. ಇವನು ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖೋದ್ಭವ.

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಶ್ಲೋಕವೊಂದು ಕಮ್ಮಾರರ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸಾನಗನು ಮಹರ್ಷಿ, ಈ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿರುವವನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪರಬ್ರಹ್ಮ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮುದಾಯವು ಹೇಗೆ ಉದಯಿಸಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಅದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ.

ನಮೋಸ್ತುತೇ ಸಾನಗ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣೇ
ನಮೋಸ್ತುತೇ ಪೂರ್ವ ಮುಖೋದ್ಭವಾಯ
ನಮೋಸ್ತುತೇ ಷಡ್ಭೂತ ವಿನಿರ್ಮಿತಾಯ
ನಮೋಸ್ತು ಚಿದ್ರೂಪನಮೋ ನಮಸ್ತೇ
ಸಾಧನಂ ನಾಸ್ತಿ ಸರ್ವತ್ರ ಲೋಕಾನಾಂ ಸರ್ವಸಾಧಕ
ಕರೋತಿ ಲೋಹ ಕರ್ಮಾಣಿ ಲೋಕಾನ್ ರಕ್ಷತಿಃ ಸಾನಗ
ದದೌಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ದೇವನಾಂ ದುಷ್ಟ ನಿಗ್ರಹ ಕಾರಣಾತ್
ಸಚಸ್ವರಂ ಜಗತ್ಕರ್ತಾ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖೋದ್ಭವಾಃ
ಶೋಲಂ ದದಾತಿ ಭರ್ಗಾಯ ಚಕ್ರದತ್ತಂ ಚಷ್ಣುವೇ
ಪ್ರಾಶಾಸ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ದತ್ತ ಸ್ತ್ರೀ ಮೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮ ಕಸಾನಗಃ

ಅಂದರೆ ಸಾನಗ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಪೂರ್ವ ಮುಖೋದ್ಭವನು. ಲೋಕದ ಸರ್ವಸಾಧಕನು, ಲೋಹದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವೆಸಗತಕ್ಕವನು, ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖೋದ್ಭವ ಎಂದೂ ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ಇವನನ್ನು ಸಾನಗ ಋಷಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಈ ರೀತಿ ಸನಾತನ, ಅಹಭೂವನ,

ಪ್ರತ್ನಸ ಮತ್ತು ಸುಪರ್ಣಸ ಎಂಬ ಇತರ ನಾಲ್ಕು ಋಷಿಗಳಿರುವರು. ಈ ಐವರೂ ಸೇರಿ ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮನಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಐದು ಭಾಗಗಳು.

"ಮನೋಸ್ತತ್ರಕುಲಂ ಮುಖ್ಯಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮುಖೋದ್ಭವಮ್ ।
ಆರ್ಷೇಯಂ ಚ ಕುಲಂ ಕರ್ಮಾಚರಣೂಚ್ಚ ವಿಶೇಷತ: ॥
ಮನೋಃಕುಲೇ ಪಂಡಭೇದಾಃ ಕಾರವೋರಥಕಾರಕಾಃ।
ಶುಲ್ಬಿನಃ ಶಿಲ್ಪಿನಶ್ಚೈವ ಚರಮಾಃ ಸ್ವರ್ಣಕಾರಕಾಃ ॥"

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ (ವಿರಾಟ್ ಪುರುಷನ) ಮುಖದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಮನುಕುಲವು ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು. ಆರ್ಷೇಯ ಕುಲವು ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಕೃತಕವಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. (ಇವರ ಷಟ್ಕರ್ಮಗಳೆಂದರೆ– ಯಜನ, ಯಾಜನ, ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ದಾನ, ಪ್ರತಿಗ್ರಹವೇ ಆಗಿವೆ). ಮನುವಂಶದವರಿಗೆ ಅಂದರೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ರಥಕಾರರಿಗೆ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೇ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಶುಲ್ಬಿಗಳು ಕಂಚು ಹಿತ್ತಾಳೆ, ತಾಮ್ರ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಲೋಹಗಳಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೇ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಸ್ವರ್ಣಕಾರರು (ವಿಶ್ವಜ್ಞ ಗೋತ್ರದವರು) ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದೇ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಈ ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಐದು ರೀತಿಯವರಿರುತ್ತಾರೆ.[೧೪]

ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಪೊನ್ನ, ಜನ್ನ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ಬಸವೇಶ್ವರ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಕವಿಗಳು ಕಮ್ಮಾರ ಶಾಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ, ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳು ತಯಾರಾಗುವ ಬಗೆಗೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯುದ್ಧಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಬಾಣ, ಭರ್ಜಿ ಮೊದಲಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರಂತೂ 'ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವೆಂಬುದು ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟವಯ್ಯ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಮಟವೆಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರನ ಕುಲುಮೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

೧೮ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ಬಾಳಾಶಾಸ್ತ್ರೀ ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಎಂಬುವವರು 'ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮ ಕುಲೋತ್ಸಾಹ" ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದರು. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಂಶವಿಕಾಸವನ್ನು ಬಹಳ ಸರಳವಾಗಿ ವೇದಗಳಾದಿಯಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾನಗ ಮನುವು ಕಮ್ಮಾರ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮನುವು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಪುತ್ರನೆಂಬಂತೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಭಾರತವರ್ಷೀಯಕೋಶ ಹೇಳುವಂತೆ, ಸಾನಗ ಋಷಿಯು ಬೃಗುಗಣದಲ್ಲಿಯವನಾಗಿದ್ದಾರೆ."[೧೫]

ಹೀಗೆ ಮನುವಿನಿಂದ ಉದಯಿಸಿದ ಕಮ್ಮಾರರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಕಬ್ಬಿಣವೇ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೂಲ. ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಶಿಶುವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲು ಈ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕತ್ತಿಯೇ ಬೇಕು. ಇದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶಿಶುವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗದು. ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ನೇಗಿಲಿನ ತುದಿಯನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಲಗು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳುಮೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೀಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಬೀಜ ಬಿತ್ತನೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿ ಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಬರವಣಿಗೆಗೂ ಕೂಡ ಕಬ್ಬಿಣದ 'ಕಂಟಿ' ಬೇಕು. ವ್ಯಾಪಾರಿಗೆ ತಕ್ಕಡಿ ಬೇಕಾದರೆ ತಕ್ಕಡಿ ಮಾಡಲು ಕಬ್ಬಿಣ ಬೇಕು. ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಚಿಲಕ, ಬೀಗ ಬೇಕು. ಮರದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಲು ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೊಳೆಗಳು ಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಇಡೀ ಸೃಷ್ಟಿ ಕ್ರಿಯೆಯ ಕಬ್ಬಿಣದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರರು ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದವರೆಂಬ ಗೌರವ.

ಚಿತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಅದಾಲತ್ ಕೋರ್ಟ್ ತೀರ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ನಡೆದ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ ಪೈಪೋಟಿಯನ್ನು ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅತ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಾವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಕನಿಷ್ಠ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವಂತೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ನೈಜ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ರುಜುವಾತುಪಡಿಸುವಂತೆ ಕೋರಿದ ದಾವೆಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಚಿತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೋರ್ಟ್ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ತೀರ್ಪಿತ್ತಿತ್ತು. ತೀರ್ಪಿನ ಒಂದಂಶ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ: "ಭಾರತವು ಮೊದಲಾದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವುದನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿದರೆ ವಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವೇದವನ್ನು ನೋಡಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳ ಮನಸ್ಸು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ದೂಷಿಸಿ ಋಷಿಗಳ ವಂಶಿಕರ ಕಟ್ಟುಕಥೆಯ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ"[೧೬] ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಬಗ್ಗೆ ಕೋರ್ಟ್ ಹರಿಹಾಯ್ದಿದೆ.

ಡಾ. ಜಿ. ಜ್ಞಾನಾನಂದ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಾಹಿತಿಗಳು ನೂರಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಶಿಲ್ಪ ವಿದ್ಯೆ ದತ್ತವಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ದತ್ತವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸವಿವರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬರೆದಿರುವ 'ಕಾಶ್ಯಪ ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ' ಕೃತಿಯಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಅಮೂಲ್ಯವಾದುದು. ಅವರು ಬರೆದಿರುವ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮೋಪಾಖ್ಯಾನ' ಕೃತಿಯಂತೂ ತುಂಬಾ ವಿಚಾರಪೂರಿತವಾದುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ, ಬಡಗಿ, ಕಂಚುಗಾರ, ಶಿಲ್ಪಿ, ಸ್ವರ್ಣಕಾರ ಎಂಬ ಐದು ವೃತಿಗಳು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ'ದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಒಗ್ಗೂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿಯವರು ಬರೆದಿರುವ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಯಾರು'? ಎಂಬ ಕೃತಿಯಾಗಲೀ, ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವಕರ್ಮಣರು ಎಂಬ ಭಾಗ-೧,೨,೩ ಕೃತಿಗಳಾಗಲೀ, ರಾಜಶೇಖರ ಬಡಿಗೇರ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ 'ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ವೈದಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.[೧೭] "ಕಮ್ಮೆ, ವಾಜಿ, ಮನು, ತ್ವಷ್ಟಾ, ದೈವಜ್ಞ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಕಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ವಾಜಿ ಈ ಶಬ್ದಗಳು ವಿಶಾಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ." ಈ ವಾಕ್ಯವಿರುವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮತ್ವದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಿದೆ. "ರಾವಣನು ರಾಮನ ನೇರವಾದ ಶತ್ರುವಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಮನ ವಂಶೀಯನಾದ ಅನರಣ್ಯಕನೆಂಬ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ರಾಜನನ್ನು ರಾವಣನು ಕೊಂದಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಅರಸರು ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ರಾವಣನ ವೈರಿಗಳಲ್ಲ. ದಂಡಕಾರಣ್ಯದ ಗೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು, ವಿಶ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದ ರಾಕ್ಷಸ ಕುಲವನ್ನು, ರಾವಣೇಶ್ವರನನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲು ಇಲ್ಲದ ವೈರತ್ವವನ್ನು ಚಿಗುರಿಸಿಕೊಂಡನು."[೧೮]

'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ' ಎಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ಗದ್ಯ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ, ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಟ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೯೮ರ ಬಂದಿರುವ ಕೃತಿ 'ಅಭಿನವಾಭಿದಾನಂ' ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಬಾಣಗಳು ಶತ್ರುಪಡೆಯನ್ನು

ಛಿದ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು, ಇಂತಹ ಬಾಣಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಶರಶಾಲೆಗಳಿದ್ದವೆಂದು ಅಥವಾ ಕಾರುಗೃಹಗಳಿದ್ದವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಪಂಪನು ಪಂಪಭಾರತದ ಪದ್ಯವೊಂದರಿಂದ ಆಯ್ದ ಉಪಮೆಯೊಂದನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ, ಅದು ತುಂಬಾ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿದೆ. ಅದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. "ಭೀಮನು ಆನೆಯೊಂದನ್ನು ಒತ್ತಲಾಗಿ ಆನೆಯ ಬಾಯಿಂದ ಕೆಂಪನೆಯ ರಕ್ತವು ಒಸರಿ ಅದು ಕಮ್ಮಾರನ ಕುಲುಮೆಯಿಂದ ಬೆಂಕಿಯು ಜ್ವಾಲೆಯಾಗಿ ಹೊಮ್ಮಿದಂತೆಯೂ, ಭೀಮನು ಕಮ್ಮಾರನಂತೆಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ"ನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

೧೨ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಗಜ್ಯೋತಿ ಬಸವೇಶ್ವರರು ತಾವು ಕಶ್ಯಪ ಕಮ್ಮಾರನ ಮಗನೆಂದು ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿಯು ವೇದ ಕಾಲದ ಒಬ್ಬ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಶಿಲ್ಪಿಯಾಗಿದ್ದ ಎಂಬುದಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ "ಕಾಸಿ ಕಮ್ಮಾರನಾದ, ಬೀಸಿ ಮಡಿವಾಳನಾದ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಬ್ಬಿಲ ದುರ್ವಾಸ ಮುಟ್ಟಿಗ ಕಶ್ಯಪ ಕಮ್ಮಾರ" ಎಂಬುದು ಕಮ್ಮಾರ ಯಾರು? ತಾವ್ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ರಾಘವಾಂಕನು ತನ್ನ 'ಸಿದ್ಧರಾಮ ಚರಿತ' ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಲುಮೆಗಳು ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. "ಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಉಗುಳುವ ಕುಲುಮೆಗಳ"ಲ್ಲಿ ಇವರ ಕೆಲಸ. ಮೂಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದಿರನ್ನು ತುಂಬಿ ಕುಲುಮೆಯ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಲೋಹದ ರಸ ತೆಗೆಯುವ ಇವರು ಇಕ್ಕಳದಿಂದ ಮೂಸೆಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಬೇಕಾದ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ರಸ ಹೊಯ್ದು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬಂತಹ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅಂದರೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ಒಂದು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ವಿದ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರಾದ ಕಮ್ಮಾರರು ಮಾತ್ರ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ನಯಸೇನನು 'ಧರ್ಮಾಮೃತ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವೂ ಕೂಡಾ ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದೇ ಆಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು "ಕಮ್ಮಟರಿಲ್ಲದೆ ಬಡ್ಡಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರಂಗಳಾಗವು, ಕಮ್ಮಟನಂತೆ ಕಾಸಿ ಬಡಿವರ್, ಬಡಿಗಿಯಂತೆ ಕೆತ್ತುವರ್" ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಕಮ್ಮಾರರು ಬಡಗಿತನವನ್ನು ಸಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

"ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸ"ದಲ್ಲಿ ರಾಜಶೇಖರನು ಹೇಳುವಂತೆ, ಕಾರುಕರು ಅಂದರೆ ನಾವು ಯಾರನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆಯೋ ಅವರು ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಕಾರುಕಶಾಲೆಗಳಿದ್ದವು ಅವೇ ಇಂದಿನ ಕುಲುಮೆಗಳು, ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕರ್ಮಟಗಳೇ ಕಮ್ಮಟಗಳು.

ಹದಿನೈದು ಅಥವಾ ಹದಿನಾರನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಹಲಗೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗಳು-ಧರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವರೆನಿಸಿದವರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಶೈವ ದೀಕ್ಷಾ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಇವರು ತಮ್ಮದೇ ಕುಲ ರೂಪಿಸುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಸ್ವತಃ ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲದವನಾಗಿದ್ದ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಮೂಲ ಹೆಸರಿನ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಹಲಗೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಂಚಾಳರಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿದವನು. ಹಲಗೂರಿನಲ್ಲಿ ಏಳುನೂರ ಐವತ್ತು ಪಂಚಾಳ – ಕಮ್ಮಾರ ಕುಳಗಳಿದ್ದವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿತ್ತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಳೋಜ, ನಿಂಗೋಜ,

ಜೆಟ್ಟೋಜ, ಎರಡೋಜ, ಸಿಂಗೋಜ, ಚನ್ನೋಜ, ಸರಸೋಜ ಎಂಬ ಏಳು ಮಂದಿ ವಾಜ ಕುಲ ಧಣಿಗಳಿದ್ದರು. ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಇವರೇ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ರಾಜರು ಆಗಿದ್ದರು. ಇವರುಗಳು ತಲಕಾಡಿನ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಖಡ್ಗ, ಈಟಿ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಆಯುಧಗಳು, ಫಿರಂಗಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಏಳು ಜನ ಪಾಂಚಾಳರಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯು ಅವರ ಗರ್ವವನ್ನು ಮುರಿದು ನಿಂತನಾದರೂ ಈ ಪಾಂಚಾಳರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಕಿರುಕುಳವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಜಯಿಸಿದನು. ಜೀಶಂಪ ಅವರ 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ', ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ರವರ 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ' ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ನೈಜ ನಾಯಕತ್ವ ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ. "ನಾನು ಕರೆದಂತಾ ಮಾತಿಗೆ ಕೂಗಿದ ಕೂಗಿಗೆ ಅಪ್ಪಾ ಎದ್ದು ಬಾಪ್ ಮಗನೆ ಎಳೆಯವನೆ ಕೆಂಪಣ್ಣಾ ಅಪ್ಪಾ ನನಗೆ ಮಗನಾದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಕೈಯಾ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ"[೧೯] ಎಂದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಹದಿನಾರನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತಿಂಥಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಮೌನೇಶ್ವರರು ವಚನ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಇವರು ಪಾಂಚಾಳರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಇವರು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ಕಮ್ಮಾರನೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಾತ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳಿರುವ ವಚನ, "ಆದಿಯಲಿ ಅಡಿಗಲ್ಲು ಬಾದೆಗೆ ಚಿಮ್ಮಟಗಿ, ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಇಕ್ಕಳದಲಿ ಪಿಡಿದು, ಮಾಡುವುದಿದು ಭೂದೇವಿಯ ವಸ್ತುವ ಬಸವಣ್ಣ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. "ಏಸೇಸು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪನ ಮಗ ನಾನು" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೌನೇಶ್ವರರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಿಂಥಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲುಮೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಮೌನೇಶ್ವರರು ಸ್ವತಃ ಕಮ್ಮಾರರಾಗಿದ್ದರು. ತಾವು "ಕಲ್ಲು ಬಂಡ್ಯಾಗ ತಿದಿ ಹೂಡಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡಿದೆ" ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತಿದೆ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೇನಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಅಡಿಗಲ್ಲಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಕ್ಕಳವೆಂಬ ಹಿಡಿಕೆಯಿಂದ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ದೇಹವೆಂಬ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ದುಷ್ಟಬಾಧೆ ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. "ಹೇಮತ್ವ ಉಳ್ಳವರು ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ಮೆರೆದರು, ಸುಮ್ಮನಿದ್ದವರು ಮೆರೆದರೆ ಧರ್ಮದ ಕಮ್ಮಾರನಲಿ ಮೆರೆವೆನು ಬಸವಣ್ಣಾ" ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಒಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ: "ಬಡಿಗ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ತುಡುಗತನ ಸಲ್ಲದು, ಬಡವರಿಗೆ ಬಡಾಯಿ ಸಲ್ಲದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇರಬೇಕು, ಊಳಿಗದ ಒಕ್ಕಲದಂತೆ ಇರಬೇಕು ಮುಂದೆ, ಆಳಾಗಿ ನಡೆವರು ಎನಗೊಂದು ತಾನಾಗಿ ಹೋಗುವದು, ಮೋನಯ್ಯನ ಮಾತು ಚಾನದ ಹದನದಂತೆ, ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರು ತಿಳಕೊಳ್ಳಿ ಬಸವಣ್ಣಾ"[೨೦] "ಓಜ ಒಕ್ಕಲು ದೊರೆ ಸಹಜದಿಂದಿದ್ದರೆ, ಈ ಜಗವು ಯಾಕೆ ಕೆಡುವುದು॥"[೨೧] ಎಂದು ತಮ್ಮ ವಚನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಮೌನೇಶ್ವರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಪದ ಓಜ ಎಂಬುದು ಕಬ್ಬಿಣ, ಮರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಓಜುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಎ.ಇ. ರಾಬರ್ಟ್ಸರವರು ಬರೆದಿರುವ ಕೃತಿ, 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಂಡ್ ಹಿಸ್ ಡಿಸೆಂಡೆಂಟ್ಸ್' ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಕಮ್ಮಾರರು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿಪೂ. ೬೦೦ ರಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಳ ದ್ವೀಪದ ಮಹಾಂತೆ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅದು ಇಂದಿನ ಮಂಟೊಟ್ಟಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಆಯಸ್ಕಾಂತ ಕಲ್ಲಿನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಜಾನ್ ಬ್ರೋವರ್‌ರವರು ತಮ್ಮ, 'ಮೇಕರ್ಸ್ ಆಫ್ ದ ವರ್ಲ್ಡ್' ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ "ಕಮ್ಮಾರರು ಅಡಿಗಲ್ಲನ್ನು ಈಶ್ವರನೆಂದು, ಸುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಶಿವನ ಢಮರುಗವೆಂದು, ಇಕ್ಕಳವನ್ನು ಆದಿಶಕ್ತಿಯೆಂದು, ತಿದಿಯನ್ನು

ಸಿಂಹಾಸನವೆಂದು, ಜೆಂಕಿಯನ್ನು ಕಾಳಿ ಎಂದೂ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೋಲನ್ನು ತ್ರಿಶೂಲವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾರೆ”[೨೨] ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ತೀವ್ರ ಪ್ರವಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಮೇಲೆ, ಕಮ್ಮಾರ ವೃತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯಲೋಸ್ಕರ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳ ಬಳಕೆಯಾದರೆ, ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದ್ದವು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಅರಸರಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವ ಗಳಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಕಮ್ಮಾರರು ಆಳರಸರಾಗಿದ್ದುದು ಇದೆ. ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಳರು ಇಂತಹವರೇ ಆಗಿದ್ದರು.

೨.೨. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರರ ವೃತ್ತಿ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖ:

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಂತೆಯೇ ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರ ವೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತಮ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಕಮ್ಮಾರ, ಕಂಬಾರ, ಕಮ್ಮಾಳ, ಕಮ್ಮಾವಿ, ಪಂಚಾಳ, ಪಾಂಚಾಳ, ಆಚಾರ್ಯ, ಓಜ ಮುಂತಾಗಿ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರು ‘ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ “ಕಮ್ಮಾರರು ಯುದ್ಧಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು” “ಸರಪಳಿ”[೨೩] ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. “ಕರವಾಳ, ಕೋಲವಾಳ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕತ್ತಿಗಳು, ಕಡಿತಲೆ ಎಂಬ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು; ಸಬಳೆ, ಕೊಂಡ, ಶಲ್ಯ, ಭಲ್ಯ, ಶೂಲ, ಕರ್ಥಡೆ, ಮುಸಲ, ಸುರಿಗೆ, ಭಂಡಿವಾಳ, ಈಟಿ, ಶಕ್ತಿ, ಪಂಚರಾಯುಧ, ತೋಮರ, ಗುರಾಣಿ, ಮೊದಲಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಗೆ ಒಯ್ಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೯ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ತಪೋವನಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. “ಈ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ತಪೋವನಾಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ‘ಲೋಹಾಸನಿ’, ‘ದಂಡಾಸನಿ’ ಗಳೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೋಹಾಸನಿಯು ಲೋಹದ ಆಸನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದರೆ, ದಂಡಾಸನಿಯು ದಂಡಗಳಿಂದ ಆಸನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಕಮ್ಮಾರನು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಶಾಖ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಲೋಹವನ್ನು ಬಳಸಿ ಲೋಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ಆಸನ ಮಾಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದಾಗ ಅದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗದೇ ಚಿಂತಿತನಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಆಸನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ, ತರುವಾಯ ಕಮ್ಮಾರನು ಆಸನವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಲೋಹಾಸನ ಮತ್ತು ದಂಡಾಸನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿದ್ಯೆ ಬಲ್ಲವರು ಇವರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಕುಡಿತಿನಿಯ ಶಾಸನವು “ಸುಧಾಶೀಳ ಕಾಷ್ಟೇಷ್ಟಕಂ ಚಿತ್ರಕಾಂಚನ ಲೋಹಾದಿ ಕಣ್ದುಸ್ಪುಟಿತನವಕರ್ಮ್ಮ XXX ತುರಾಶ್ರಮ XX ಗಿಗಳ XX ರ್ತ್ಥಿಗೆ ಹೊತ್ತಗೆಗಾ (ಕ್ಷರಾರ್ತ್ಥಿ) ಗಾಹಾರಕಂ ಬಿಟ್ಟಕಯಿ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ಲೋಹ ಮತ್ತು ಕಾಷ್ಠ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ನೀಡುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಅರಸರಿಗೆ ಕೆಲವು ಉಚಿತ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಬಿಟ್ಟಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತೆಂದು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಸೋದಾರಣವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಕ್ರಿಶ. ೧೧೬೯ರ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿರುವಂತೆ 'ಕಮ್ಮರವಿಟ್ಟ' ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯು ಕಮ್ಮಾರರು ಪುಕ್ಕಟೆ ಕೆಲಸ ಅಂದರೆ ಬಿಟ್ಟಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. (ಸಾ.ಇ.ಇ.xv. ಪುಟ ೯೨, ನಂ.೬೭) ಕ್ರಿಶ. ೧೧೮೫)

ಕ್ರಿಶ. ೧೧೧೮ರ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರನೊಬ್ಬನು ದೇವರಿಗೆ ದಾನ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. "ಭರತೇಶ್ವರ ದೇವರ ಕಮಾಪೆರೆ ದೆಶವನವ ಗಂಗಯನ ಕೆಲೋಜನುಂ ಗಂಗನುಂ ದೇವಗಿಣಿ ಕಾಲಂ ಕರ್ಚಿಕೊಟ್ಟರು"[೨೪] ಎಂಬ ಉಕ್ತದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರನು ತನಗೆ ಇರುವ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಹತ್ತನೇ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿಶ. ೧೨೧೫ರ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ ನಾಗಾವಿ ಪಟ್ಟಣದ ಕಮ್ಮಾರ ಬೊಮ್ಮೋಜನು ಶ್ರೀ ಮಹಾಬಳ ದೇವರ ಕಮ್ಮಾಟಕ್ಕೆ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ರಾಜಾದಾಯವನ್ನು ಪಡೆದನು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳಗಲು ಶಾಸನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಾವ್ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು 'ಕರ್ತಾರಿತೋ' ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದವನು ಮಧುಸೂಧನನೆಂಬುವನು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಿಂದ ಬಂದವನು, ಅವನು ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲಸಂಭೂತನಾದ ರಿಷಿ ಎಂಬುವವನ ಮಗನಾದ ಅತಿಬಲನೆಂಬುವನ ಮಗನು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇವನೊಬ್ಬ ದ್ವಿಜನಾಗಿದ್ದನು.

(SII) South 9.9:1x (II) pp ೬೬೨ No ೬೭೦. ಶಾಸನವು ಕ್ರಿಶ ೧೬೫೫ರಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಕಮ್ಮಾರರು ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋಜ, ತಿಮ್ಮೋಜ, ಮತ್ತು ಉಲ್ಲೋಜ ಎಂಬ ಮೂವರು ಕಮ್ಮಾರರು ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತುವ ಏತಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಾನಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆಂದು ಅದು ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಾನಿಯು ಹಂಪೆಯ ಮೌಲ್ಯವಂತ ರಘುನಾಥ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

೨.೩. ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ವಲಸೆ:

ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ. ವಿಶ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪುರಾಣಗಳೂ ಪುನರ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿವೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಮೂಲಸ್ಥಂಭ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಚಾರವು ಹೇರಳವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿದೆ. ಪಂಚಕರ್ಮಗಳ ಕರ್ತೃಗಳಾದ ಪಾಂಚಾಳರ ಅಥವಾ ಓಜರ ಮೂಲ ಪುರುಷನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ. ಇವನು ವಿರಾಟ್ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ. ಆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಗೆ ಪಂಚಮುಖಗಳಿವೆ. ಈ ಐದು ಮುಖಗಳಿಂದ ಸಾನಗ, ಸನಾತನ, ಅಹಭೂವನ, ಪ್ರತ್ನಸ ಮತ್ತು ಸುಪರ್ಣಸ ಎಂಬ ಐವರು ಉದಯಿಸಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಮನು, ಮಯ, ತ್ವಷ್ಟ್ರ, ಶಿಲ್ಪಿ ಮತ್ತು ದೈವಜ್ಞರೆಂಬ ಅನ್ವರ್ಥ ನಾಮಗಳಿವೆ.

ಸಾನಗ ಮಹರ್ಷಿಯು ಮನುವೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಲೋಹಶಿಲ್ಪಿ. ಈತನ ಸಂಶೋಧನೆ ಕಬ್ಬಿಣವಾಗಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಾಧನಗಳು ಇವನ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು, ಹಾರೆ, ನೇಗಿಲು, ಖಡ್ಗ, ಬೀಗ, ಪಿಕಾಸಿ, ಗಾಣ, ಎಲ್ಲ ಕೃಷಿ ಸಾಧನಗಳು, ರಾಟೆ, ವಿಮಾನ, ಹಡಗು ಈಟಿ, ಅಲಗು

ಮುಂತಾದವು ಅವನ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು. ಇವೆಲ್ಲ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಯಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳು. ಇವನು ತಕ್ಕಡಿಯನ್ನೂ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಸೃಷ್ಟಿಗಳು ಅದ್ಭುತ.

ಸನಾತನ ಮಹರ್ಷಿಯು ಮಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಕಾಷ್ಠ ಶಿಲ್ಪಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಮರದ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು. ಮರದ ಜಾತಿ ಪ್ರಬೇಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು, ಮರದ ಉಪಕರಣಗಳು, ಬಾಗಿಲು, ಕಿಟಕಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು, ದೋಣಿ, ಹಡಗು, ನಾವೆ, ಹುಟ್ಟು, ಕೃಷಿ ಸಾಧನಗಳು, ಮರದಲ್ಲಿ ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ದೇವಾಲಯ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಸಾಧನಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಅವನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅಹಭೂನನು ತ್ವಷ್ಟ ನಾಮಾಂಕಿತನು. ಈತನು ಕಂಚು, ಹಿತ್ತಾಳೆ, ತಾಮ್ರ, ತವರ, ಎರಕ ಇಂತಹ ಲೋಹಗಳ ಶಿಲ್ಪಿಯು. ಈತನು ಮೊದಲಿಗೆ ದೇವಾಲಯದ ಘಂಟೆ, ಆರತಿ ತಟ್ಟೆಗಳು, ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಪ್ರಭಾವಳಿ, ಕಳಸದ ತಂಬಿಗೆ ಬಿಂದಿಗೆಗಳು, ಯಜ್ಞ ಪಾತ್ರೆಗಳು, ಚಮಸಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡುವವನು.

ಪ್ರತ್ನಸ ಮಹರ್ಷಿಯು ಶಿಲ್ಪಿಯು. ಇವನು ಶಿಲಾಶಿಲ್ಪಿಯು. ಈತನ ಸಂಶೋಧನೆ ಶಿಲೆಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು, ಶಿಲಾ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು, ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣು, ಮತ್ತು ನಪುಂಸಕ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ವಿಗ್ರಹ ತಯಾರಿಸುವುದು, ದೇವಾಲಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು, ದೇವಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಅಲ್ಲದೇ ಲೌಕಿಕ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಕೆರೆ, ಕಟ್ಟೆ, ಮಂಟಪ, ಮಹಲು, ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದು ಈತನ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಸುಪರ್ನಸ–ವಿಶ್ವಜ್ಞ ಅಥವಾ ದೈವಜ್ಞ ಮಹರ್ಷಿಯು ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಮುತ್ತು, ರತ್ನ, ಹವಳ, ವಜ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಸಿಂಹಾಸನ, ಕಿರೀಟ, ರತ್ನಾಭರಣಗಳು, ಚಿನ್ನದ ರಥ, ದೇವತಾ ವಿಗ್ರಹಗಳು, ಆಭರಣಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮುತ್ತೈದೆ ಆಭರಣಗಳಾದ ತಾಳಿ, ಓಲೆ, ಮೂಗುತಿ, ಕಾಲುಂಗುರ, ಗೆಜ್ಜೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಲೌಕಿಕರ ಇಷ್ಟಪಾತ್ರವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುವನು.

ಮನು ನಾಮಾಂಕಿತನಾದ ಶಿವನು ಆದಿಶಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಪೂರ್ವ ವದನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವನು. ಮಯ ನಾಮಾಂಕಿತನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಸಹಿತವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸುವನು. ತ್ವಷ್ಟವು ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ಶಿಲ್ಪಿ ನಾಮಾಂಕಿತನಾದ ಇಂದ್ರನು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಉತ್ತರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ದೈವಜ್ಞ ನಾಮಾಂಕಿತನಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಪರಾಶಕ್ತಿಯೊಡಗೂಡಿ ಊರ್ಧ್ವ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವನು.

ಶಿವಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟುವನು. ತದನಂತರ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವನು. ಪಂಚಭೂತಗಳಾದ ಗಾಳಿ, ನೀರು, ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ, ಅಗ್ನಿಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸಿ, ತದನಂತರ ಮಾನವನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅವರ ವಾಸಕ್ಕೆ ಯುಕ್ತವಾದ ಮನೆ, ಮಹಲುಗಳು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಎಲ್ಲ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು 'ಕಾಳಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೂಲತಃ

ಕಾಳಿಯೇ ತಮ್ಮ ದೇವತೆ. ಪಾರ್ವತಿಯ ಸ್ವರೂಪಳಾದ ಕಾಳಿಯ ಮಕ್ಕಳು ತಾವೆಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಬ್ಬಿಣವು ತಮ್ಮ ದೈವ, ಕಬ್ಬಿಣವೇ ಕಾಳಿ, ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೂಲವೇ ಮಹಾಕಾಳಿ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. "ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಐದು ಮುಖಗಳಿಂದ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಐದು ಮುಖಗಳು. ಈ ಐದು ಮುಖಗಳು ಪ್ರಣವ (ಓಂಕಾರ) ಸ್ವರೂಪವೇ ಆಗಿದೆ. ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನು ಜಗತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ವತಃ ತಾನು ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ರೂಪನಾದನು."[೨೫]

೨.೪. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ:

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ನಾಲ್ಕು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅವೆಂದರೆ ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ, ಯಳಂದೂರು ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ. ಒಟ್ಟು ಹೋಬಳಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೬. ಜನವಸತಿಯಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳು ೪೨೮. ಜನವಸತಿಯಿಲ್ಲದ ಹಳ್ಳಿಗಳು ೮೫. ಕಂದಾಯ ಹಳ್ಳಿಗಳು ೫೧೩. ಈ ೫೧೩ರಲ್ಲಿ ೫೩ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಬೀಟುಗಳು. ಒಟ್ಟು ೧೨೦ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೧೦,೨೦,೯೬೨ ಆಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೨.೧. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಕೋಷ್ಟಕ[೨೬]

ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೆಸರು	ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು	ಒಟ್ಟು ಹಳ್ಳಿಗಳು	
				ವಸತಿ ಯುತ	ವಸತಿ ರಹಿತ
ಚಾಮರಾಜ ನಗರ	೦೩೫೮೦೮೪	೧೨೨೬.೬೭	೦೪೨	೧೭೫	೧೩
ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ	೦೨೨೨೯೩೨	೧೩೯೨.೮೮	೦೩೦	೧೪೦	೧೮
ಯಳಂದೂರು	೦೦೮೨೧೭೦	೦೨೬೬.೩೪	೦೧೧	೦೨೮	೦೦
ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ	೦೩೫೭೭೭೬	೨೭೮೫.೮೨	೦೩೭	೦೮೫	೫೪
ಒಟ್ಟು	೧೦೨೦೯೬೨	೫೧೦೧.೦೦	೧೨೦	**೪೪೬**	**೮೫**

"ಚಾಮರಾಜನಗರ ಅತಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಇದು ಜಾನಪದದ ತವರೂರು."[೨೭] ಇಂತಹ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆ ಸವಾಲುಗಳಿವೆ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೩೫೮೦೮೪ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇದ್ದು ನಲವತ್ತೇಳು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿವೆ ಹಾಗೂ ೧೭೫ ವಸತಿಯುತ ಹಳ್ಳಿಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಹದಿಮೂರು ವಸತಿರಹಿತ ಹಳ್ಳಿಗಳಾಗಿವೆ. ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೨೨೨೯೩೨ ಆಗಿದೆ. ಈ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿವೆ ಹಾಗೂ ೧೪೦ ವಸತಿಯುತ ಹಳ್ಳಿಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ೧೮ ವಸತಿರಹಿತ ಹಳ್ಳಿಗಳಿವೆ. ಯಳಂದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೮೨೧೭೦ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿವೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ವಸತಿಯುತ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೩೫೭೭೭೬ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೩೭ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿವೆ, ೮೫ ವಸತಿಯುತ ಮತ್ತು ೫೪ ವಸತಿರಹಿತ ಹಳ್ಳಿಗಳಿವೆ.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲವು ಚಾಮರಾಜ ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ತಾಲ್ಲೂಕು. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ತಾಲ್ಲೂಕು. ಈ ತಾಲ್ಲೂಕು ರೇಷ್ಮೆ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ೧೯೫೬ಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲವು ಮದ್ರಾಸಿನ ಕೊಯಮತ್ತೂರಿನ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ನಂತರ ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ರಚನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿತು.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಕೌಹಳ ಮತ್ತು ಗಾವಳ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರಖ್ಯಾತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿದ್ದು ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಈ ಊರಿಗೆ ಆ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲವು ಒಳ್ಳೆಯ ವಿದ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಲಯನ್ಸ್ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಶ್ರೀ ವಾಸವಿ ವಿದ್ಯಾ ಕೇಂದ್ರ, ಸೇಂಟ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಅಸಿಸಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ನಿಸರ್ಗ ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು, ಸೆವೆನ್ತ್ ಡೇ ಅಡ್ವೆಂಟಿಸ್ಟ್ ಹೈಸ್ಕೂಲು, ಎಂಜಿಎಸ್‌ವಿ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು, ಮತ್ತು ಮಹದೇಶ್ವರ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಿವೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನವರಿ ೧೮, ೧೯೫೨ರಿಂದ ೧೮ನೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೦೦೪ರವರೆಗೆ ಕಾಡುಗಳ್ಳ, ನರಹಂತಕ ವೀರಪ್ಪನ್ ಅಟ್ಟಹಾಸ ಜೋರಾಗಿದ್ದಿತ್ತು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟವಿದೆ. ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೊಗೆನಕಲ್ ಮತ್ತು ಶಿವನ ಸಮುದ್ರದ ಗಗನ ಚುಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಭರಚುಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಜಲಪಾತಗಳಿವೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಡ್ಡವಿದ್ದು ಅದು 'ಮರಡಿ ಗುಡ್ಡ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ೧೫ ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿ ಗುಂಡಾಲ್ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಇದೆ. ೨೫-೩೦ ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗ ಹುಲಿಧಾಮ ಇದೆ. ಈ ಜಾಗವು ಅನೇಕ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪಟ್ಟಣವು ೫೬,೧೪೯ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ೨೬೬ ಚದುರ ಕಿ.ಮೀ. ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಕಾವೇರಿ ನದಿಯು ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಮಲೆ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟವು ೮೦ ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಭಕ್ತರು ಮಲೆ ಮಹದೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಿಂದ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಬೆಟ್ಟವು ೩೦ ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ನಗರದ ಒಟ್ಟು ರಸ್ತೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೧೦೮.೬ ಕಿ.ಮೀ. ಉಷ್ಣಾಂಶ ಗರಿಷ್ಟ ೩೫ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಟ ೨೫ ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್‌ಗಳು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣ ಹನೂರು, ಇದರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧೧,೦೬೬ ಆಗಿದೆ. (ಮುಂದೆ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಆಗಲಿದೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಇದು ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಸಂಶೋಧನೆ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಬರೆಯಲಾಗಿತ್ತು.) ಈಗ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಾಗಿ ಘೋಷಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ೧೪೧ ಹಳ್ಳಿಗಳಿದ್ದು ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು 'ಸಮೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನ'ದ ಮೂಲಕ ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲು ಇರುವ ಕಮ್ಮಾರರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ, 'ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅನುಸೂಚಿ'ಯ ಮೂಲಕ ಅವರಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಯಾವ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಕಮ್ಮಾರರು ಇರುವರು ಅಂದರೆ ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರರು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಯತ ಕಮ್ಮಾರರು ಎಂದು ಮೂರು ರೀತಿ ಇರುವುದು.

ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು, ತಂದೆಯ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಈಗ ಬೇರೆ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು, ಇವರಲ್ಲಿ ಬಡಗಿಗಳು ವರ್ಕ್‌ಶಾಪ್ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಟೈಲರಿಂಗ್, ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸದವರು, ಬಾರ್ ಬೆಂಡಿಂಗ್,

ವಾಟರ್‌ಮ್ಯಾನ್, ಪ್ಲೇನಿಂಗ್ ಮಿಷನ್, ರಾಜಕೀಯದವರ ಸುತ್ತ ಇರುವವರು, ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಕೂಲಿ ಮಾಡುವವರು ಈ ರೀತಿಯ ಕಮ್ಮಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಮ್ಮಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಕುಲುಮೆ ಉಳ್ಳವರು, ಸ್ವಂತ ಕುಲುಮೆ ಉಳ್ಳವರು, ಕುಲುಮೆ ಇಲ್ಲದವರು ಇತ್ಯಾದಿ ಇದ್ದಾರೆ.

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರುವ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಮುಂಚೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಯ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಯಮತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಂಡಳಿಯ ಜಿಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರಿತ್ತು. ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯ ರಚನೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಿಂಗಡಣೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಿಂದ ೮೦ ಕಿ.ಮಿ. ಕ್ರಮಿಸಿದರೆ ತಮಿಳುನಾಡು ಗಡಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಗೆನಕಲ್ ಫಾಲ್ಸ್ ಇದ್ದರೆ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಿಂದ ೫೯ ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಗಿರಿಗಂಗನ ಬೆಟ್ಟವೂ, ೬೯ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಮಲೇಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟವೂ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸ್ಥಳಗಳು ಮುಂಗಾರು ಮತ್ತು ಹಿಂಗಾರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಹಸಿರಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಸೊಬಗಿನಿಂದ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವೇ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಳೇ ಮೈಸೂರಿನ ದಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ. ಗಡಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತಮಿಳು ಇದೆ. ಕನ್ನಡ ಪದಗಳ ಕೊನೆಗೆ ಕೆಲವರು ತಮಿಳು 'ಡ' ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಾ ಎಂದು ಹೇಳಲು 'ಬುಡ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೋಗುಡ, ತಿಂದಡ, ಏನ್ಮಾಡಿದಡ ಎಂಬಂತಹ ಪದ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ರೀತಿ ಕಚಗುಳಿ ಇಟ್ಟಂತಹ ಅನುಭವವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಹಸಿರಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇದು ತಮಿಳುನಾಡಿನವರೆಗೂ ಕಾನನವಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಭಾಗವು ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಗಡಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಇದ್ದರೂ ಕನ್ನಡವನ್ನೂ ಜನರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದಲೂ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ ಖರೀದಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಭಾಗದ ಜನರು ತಮ್ಮ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮಾರಲು ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳಲು ಸೇಲಂ ಮತ್ತು ಕೊಯಮತ್ತೂರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಭತ್ತ, ಕಬ್ಬು, ರೇಷ್ಮೆ, ತೆಂಗು ಮುಂತಾದ ಫಸಲುಗಳು ರಫ್ತಾಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ರೇಶ್ಮೆ, ಅರಿಶಿನ, ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು, ಅವರೆ, ಜೋಳ ಮುಂತಾದವು ಕೂಡ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ರಾಗಿ, ರೇಷ್ಮೆ, ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳು, ಕಡಲೇಕಾಯಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದ ಬಂದು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ವೀಳ್ಯೆದೆಲೆ, ಯಂತ್ರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಮಳೆಯಾದರೂ ಕೂಡ ಅಂತರ್ಜಲ ಪಡೆಯಲು ಬೋರ್‌ವೆಲ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಜಾತಿಯ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವರು ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಯತರು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡದ ಜನರು ಇದ್ದಾರೆ. ಕುರುಬರು, ಕಾಡು ಕುರುಬರು, ಜೇನು ಕುರುಬರು, ವಕ್ಕೆ ಕುರುಬರು, ಸೋಲಿಗರು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು, ಸ್ವಲ್ಪ ಅರಸುಗಳು ಮತ್ತಿತರ ಜನರು ಇದ್ದಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವೇ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಧರ್ಮ. ವೈಷ್ಣವ, ಶೈವ ಮತ್ತು ಶಾಕ್ತ್ಯ ಮತಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನ್ನಣೆ ಗಳಿಸಿವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೈನ ಧರ್ಮವೂ ಇತ್ತು. ಬಿಳಿಗಿರಿ ರಂಗನ ಬೆಟ್ಟ ಮತ್ತು ಬೂದಬಾಳುವಿನಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿತ್ತು. ನಂಜನಗೂಡು ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ, ಮಲೆ ಮಹದೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಮಹದೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಶೈವ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧನೆ ತುಂಬಾ ಇತ್ತು. ಮೂಗೂರಿನಲ್ಲಿ ತಿಬ್ಬಾದೇವಿ, ಚಾಮರಾಜನಗರದ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ಪ್ರಧಾನ ದೇವತೆಗಳು. ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲು ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ದುರ್ಗಮ್ಮ, ಮಾರಮ್ಮ, ಕರಿಯಮ್ಮ, ಚೌಡಮ್ಮ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮಹಾಕಾಳಿಯ ದೈವಾಂಶಗಳು.

ಬಿಳಿಗಿರಿಯ ರಂಗನಾಥ, ಮಲೆ ಮಹದೇಶ್ವರ, ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಬೊಪ್ಪೇಗೌಡನ ಪುರದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಕಪ್ಪಡಿಯ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ, ಹಲಗೂರಿನ ಮಹಾಕಾಳಿ, ಕುರುಬನಕಟ್ಟೆಯ ದೇವರು ಇವು ಈ ಭಾಗದ ಪ್ರಧಾನ ದೇವತೆಗಳು. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಈರ್ವರು ತಮ್ಮದೇ ಪಂಥವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದವರು. ಇವರದು ಶೈವ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಂಥ. 'ದೇವರ ಗುಡ್ಡ' ಬಿಡುವುದು ಎಂದು ಜನರು ದೀಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಹಕ್ಕು ಪಡೆದುಕೊಂಡಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಇಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ಇವರ ಜಾತಿ ನೆಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದರೂ ಇಡೀ ಸಮಾಜವನ್ನು ಶೈವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದವರು ಇವರು. ಇನ್ನು ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಜೈನ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಇವೆ. ಮಡಿಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಯಳಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಜೈನ ಕೇಂದ್ರಗಳಿದ್ದು ಈಗ ಅವು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಮಳವಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಹಲಗೂರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರ, ಆವೊತ್ತಿಗೆ ಯುದ್ಧದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು ಹಲಗೂರಿನಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಳಗೇರಿ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ಇಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಕರ್ಮಟಗಳಿದ್ದವು. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಯುದ್ಧಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲಗು ಎಂದರೆ 'ಬಾಣದ ಚೂಪು ತುದಿ'. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬಾಣ, ಭರ್ಜಿ, ಈಟಿ, ಖಡ್ಗ, ಗಂಡುಗತ್ತಿ, ಎರಡು ಅಲಗಿನ ಕತ್ತಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ – ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಲಗೂರು ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯೇ ಕಮ್ಮಾರನ ಮಗ. ಅವನ ಮೂಲ ಹೆಸರು ಕೆಂಪಾಚಾರಿ. ಮಂಟೇದಯ್ಯನು ಅವನನ್ನು 'ಶಿಶುಮಗ'ನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದನು. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ನಾಟಕಗಳು ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ನಡುವೆ ನಡೆವ ಸುಧೀರ್ಘ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಬೆಲೆ ಇತ್ತು. ಕಬ್ಬಿಣವು ನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲದಿಂದ ಬಂದವನಾಗಿದ್ದು ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಳರಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣದ ದಾನ ಪಡೆಯಲು ಹರಸಾಹಸ ಪಟ್ಟನು.

೨.೫. ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆಗಳು:

ಹಳೇ ಮೈಸೂರು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡು. ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅರಸರಾಗಿದ್ದವರು ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರು. ಅವರಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಇದ್ದು ಅವರು ಅನೇಕ

ಅಣೆಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು, ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಈ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ತುಮಕೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೋಲಾರ, ಹಾಸನ, ಮಡಿಕೇರಿ, ಮಂಗಳೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಸೇರಿದ್ದವು. ಈಗಿನ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ನಾವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವುದೇ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಹಳ್ಳಿಯಾದರೆ ಒಬ್ಬ ಕಮ್ಮಾರ, ಒಬ್ಬ ಬಡಗಿ, ಒಬ್ಬ ಅರ್ಕಸಾಲಿಗ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಊರಿನ ಕೆಲಸಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೃಷಿಯು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಬಡಗಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಕೃಷಿಕರ ಬೀಡಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಬಡಗಿ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಇವರಿದ್ದರೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಜೀವಕಳೆ ಇದ್ದಂತೆ, ರೈತರಿಗೂ ಹರ್ಷ. ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಖಾಯಂ ವಾಸಿಗಳಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಂತೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದವರಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರುಗಳಾದರೆ ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂಗಾರು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ನೆಲೆಗೆ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಊರಿನ ಹೊರಗೆ ಗ್ರಾಮ ಮುಖಂಡರು ತೋರಿಸುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಷೆಡ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಬ್ಲೋವರ್, ಇದ್ದಿಲು, ಅಡಿಗಲ್ಲು, ಸುತ್ತಿಗೆ, ಇಕ್ಕಳ, ಮಣ್ಣಿನ ಮೂಸೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಬೇಕು. ಇವುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಯಲಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರು ಬಯಲು ಕಮ್ಮಾರರು ಅಥವಾ ಬೈಲಗಂಬಾರರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಲಸದ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಖಾಯಾಂ ಕಮ್ಮಾರರು ನೆಲೆಸಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೂ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸ ಇದ್ದರೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಖಾಯಾಂ ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕಮ್ಮರಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸದೇ ಇರಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಬಹುದು ಅಥವಾ ತಯಾರಿಸಬಹುದು.

೨.೬. ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಲುಮೆಗಳು:

ಕಮ್ಮಾರರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳಗಳೇ ಕುಲುಮೆಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕರಗಿಸುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹಳೆಯ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ, ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುವವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ತಿದಿ, ಬೆಂಕಿ ಒಲೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಕಾರ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಷೆಡ್‌ನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿರಬಹುದು. ಅಥವಾ ನೆರಕೆ ಮತ್ತು ಸೋಗೆ ಗರಿಯ ಮೇಲ್ಬಾವಣಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿರಬಹುದು. ಕುಲುಮೆಯಿಂದ ಕಿಡಿಗಳು ದೂರ ಹಾರಿ ಹೋಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಲುಮೆಯ ಕೆಲಸ ಜಾಸ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಷೆಡ್‌ನ್ನೇ ಊರಿನ ಹೊರಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವಾದರೆ ಕೆಲವೆಡೆ ಮಂಗಳೂರು ಕಡೆ ಹೆಂಚಿನ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಅನಾಹುತಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಜನರು ಮಾತ್ರ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು

ಜಾಗವಿರುತ್ತದೆ, ಅದೂ ಕೆಲಸಗಾರರು ಇರುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ. ಇದು ಕಾಡು ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುವ ಜಾಗವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ತಿದಿ ಒತ್ತುವವರು, ಕಬ್ಬಿಣ ಹಿಡಿಯುವವರು, ಕಬ್ಬಿಣ ಬಡಿಯುವವರು ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಮುಖ ಕಮ್ಮಾರನು ಕುಲುಮೆಯಿಂದ ಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಅಡಿಗಲ್ಲ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಸುತ್ತಿಗೆಯವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಚ್ಚಲು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಅವನು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬದಿಗೊಳಿಸಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಡಿದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಹದವಿಡುತ್ತಾನೆ. ದೊಡ್ಡ ಕಬ್ಬಿಣವಾದರೆ ದೊಡ್ಡ ಸುತ್ತಿಗೆ (ಇವುಗಳನ್ನು ಗನ್ನು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ) ಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕವಾದರೆ ಮುಖ್ಯ ಕಮ್ಮಾರನೇ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಯಬೇಕಾದ ಸಾಧನವನ್ನು ಅಡಿಗಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿದು ಬಲಗೈಲಿ ಸುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಜಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆಯಾದರಿಂದ ಚಿತ್ತ ಬೇರೆಡೆಗೆ ಹೊರಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರೊಳಗೆ ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಯಾರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರನು ಹೆಚ್ಚು ಅಥವಾ ಅನವಶ್ಯಕ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಚಿತ್ತ ಚಂಚಲವಾದರೆ ಅಪಾಯ ಉಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಮ್ಮಾರ ಶಾಲೆಯ ಒಳಗೆ ತಿದಿ, ಕುಲುಮೆ, ನೀರಿನ ದೋಣಿ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಥವಾ ಮರದ ಕೆಲಸದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಕಪಾಟು ಅಥವಾ ಟ್ರಂಕು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಕಪಾಟುವಿನಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಳ, ಚಾಣ, ಅರ, ಸುತ್ತಿಗೆ, ಕತ್ತರಿಸುವ ಉಳಿ, ಮೂಸೆ, ಬೆಳಗಾರ, ಪಟಗಾರ, ಎರಕದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೆಲಸದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಗೋಡೆಗೆ ನೇತುಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ, ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ಸರಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಸದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರ ಮನೆಗಳು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವೂ ಕೂಡ ಷೆಡ್ಡುಗಳೋ, ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಗಳೋ ಇಲ್ಲಾ ಜೋಪಡಿ ಗುಡಿಸಲುಗಳೋ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ರೂಮುಗಳು, ಬಾಗಿಲುಗಳಿಲ್ಲದ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಗಳು, ಬಚ್ಚಲು ಮನೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯದಿಂದ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಂಗಳೂರು ಕಡೆಯ ಜನರು ಶಿಕ್ಷಿತರು, ಅವರು ಆದಷ್ಟು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಡ್ಯ, ಮೈಸೂರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕಡೆಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಅನಾಗರಿಕತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ರಾತ್ರಿ ಜೀವನ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ದೇವಾಲಯದ ಅರ್ಚಕರಷ್ಟು ಮಡಿಯಾಗಿ ಇರದೇ ಇರಬಹುದು.

ಶುಭಕರಾಚಾರಿಯವರು ೨೦೧೦ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಧ್ಯಯನ[೨೮]ದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಏರುಪೇರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. ಅವರು ಮಂಗಳೂರು, ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೫೬ಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲವು ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿತ್ತು. ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೯೫೦ರಲ್ಲಿಯೇ ಕಮ್ಮಾರರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅದರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಏನು? ಹೇಗೆ? ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ೧೯೫೬ರ ನಂತರ ಕಮ್ಮಾರರ ಸ್ಥಾನಮಾನವು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಅನೇಕರು ತಾವು ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪ್ರವರ್ಗ ೨ಎ ಗೆ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೇ ಹಳೇ ಬುಡಕಟ್ಟು ಕಮ್ಮಾರರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶುಭಕರಾಚಾರಿಯವರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ "ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ, ಬಾಪೂಜಿನಗರ, ಹಾನಾಪುರ, ಕಣ್ಣೂರು, ದೊಡ್ಡಹಿಂದವಾಡಿ, ಕಾಮಗೆರೆ, ಹನೂರು, ನರೀಪುರ, ಸತ್ಯಗಾಲ, ಪಾಳ್ಯ, ಹುಗನ, ಅಣಗಳ್ಳಿ, ಚಿಕ್ಕಲೂರು, ಪ್ರಕಾಶಪಾಳ್ಯ, ತೆಳ್ಳನೂರು, ಭೈರನಹಳ್ಳಿ, ಕೊತ್ತನಹಳ್ಳಿ, ತಿಮ್ಮರಾಜೀಪುರ, ಸುರಪುರ, ಹಿಂದವಾಡಿ, ಕುತ್ತನೂರು, ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ಆರ್.ಎಸ್.ದೊಡ್ಡಿ, ಬೆಲ್ಲೂರು, ಚೆನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಗೆಜ್ಜಲನತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದ ೪೭ ಕುಟುಂಬಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ."[೨೯]

ಇವರು ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ೪೭ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ೧೯೭ ಜನ ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೧೦೩ ಗಂಡಸರು ಮತ್ತು ೯೪ ಜನ ಹೆಂಗಸರು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ವೃತ್ತಿಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಡಗಿ, ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಶಿಲ್ಪಿ ಕೆಲಸಗಾರ ವರ್ಗದವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸದವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ತಕ್ಷಣ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸ್ನಾನ, ಜಪ, ತಪ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಕುಲುಮೆಯ ಮುಂದೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಕಠಿಣವಾದ ಮಾತು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಮಾಡುವ ಈ ಕೆಲಸದ ಜೊತೆಗೆ ಕಮ್ಮಾರರ ಮಾತು ಕಥೆಗಳು, ಸ್ವಭಾವ-ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಸಹ ಒರಟಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ದಿನದ ೧೦-೧೫ ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಬೆಂಕಿಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಶಾರೀರಿಕ ಲಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ಸು, ಕಾಂತಿ, ಶಾಂತಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಲು ಕಪ್ಪಾಗಿ, ಒರಟು ಒರಟಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಮ್ಮಾರರು ಇತರರಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಕೆಲವರಿಗೆ ಬೇಸರ ತರಿಸಿ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗೀಗ ಬೇರೆಯವರ ಜೊತೆ ಬೆರೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೇ ಅನೇಕರು ಎಸ್.ಟಿ. ಸ್ಥಾನಮಾನ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇತರ ಎಸ್.ಟಿ.ಗಳು ಇವರಿಗೆ ಮೂರು ಕಾಸಿನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಬಳಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಬಳಿಯಾದರು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂದು ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕಮ್ಮಾರರಿದ್ದೂ ಎಸ್.ಟಿ. ಸೌಲಭ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಲೆಯುತಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೂ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೆ ದುಡಿಯುವ ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಷೆಡ್ಡುಗಳನ್ನು ಬೆಂಕಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪಾದನೆ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ. ಆದಾಯ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ. ಅತ್ತ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಸಿಗುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳೇ ಸರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ಅಂತಹ ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕಾಗಿದೆ ಅದು. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಏನೂ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಿ, ಇತ್ತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನವಾದರೂ ಉಳಿಯಲಿ ಎಂದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರು ಈಗ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ವೈರುಧ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಯಾವುವೂ ಅವರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂಲತಃ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಬದುಕುತ್ತಿರುವವರು ಅನೇಕರಿರುವರು. ಅಂತೆಯೇ ಅನೇಕರು ತಾವು ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಕೇರಳ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದವರು ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ವೈನಾಡು, ಕಣ್ಣಾನೂರುಗಳಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದವರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಬಂದವರು. ಆದರೆ ಮೂಲತಃ ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರೇ ಜಾಸ್ತಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕರು ಮೈಸೂರು, ನಂಜನಗೂಡು, ಮಳವಳ್ಳಿ, ತಲಕಾಡು ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ ಯಾರೂ ಕೂಡ ವಲಸೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಎಲ್ಲಿಂದ, ಯಾವ ಊರಿನಿಂದ ಬಂದರು ಎಂಬುದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಡುವ ಕ್ರಮ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿರುವುದೇ ತೊಡಕಾಗಿದೆ.

೨.೭. ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಿ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ದೈವಾರಾಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು:

ಹಳೇ ಶಿಲಾಯುಗದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಾತೃದೇವತೆಯ ಆರಾಧನೆ ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲವರಿದ್ದಾರೆ. "ಸಿಂಧೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತೃ ದೇವತೆಯನ್ನು ಈ ಭೂಮಿಯ ತಾಯಿಯೆಂದು, ಮಾನವರ ಮಾತೆಯೆಂದು, ದೇವತೆಗಳ ತಾಯಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅರಣ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ, ಧಾನ್ಯ, ಪಕ್ಷಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾತೃ ಎಂದು ಪೂಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ತನ, ಗರ್ಭ, ಯೋನಿ ಇವು ಮಾತೃದೇವತೆಯ ಸಂಕೇತಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂರು ಅಂಗಗಳು ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ, ಅವು ಪಾಲನೆ, ಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿ"[೨೦]

ಮಾತೃ ದೇವತೆಯು ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಧಾನ ದೇವತೆ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಮಾತೃ ದೇವತೆಯಿಂದಲೇ ಉದಯಿಸುತ್ತವೆ. ಪಿತೃದೇವತೆಯಿಲ್ಲದ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಾತೃದೇವತೆಯಿಲ್ಲದ ಒಂದೂ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಲಾರೆವು. ಏಕೆಂದರೆ ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮಾತೆಯೇ ಕಾರಣ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ಒಬ್ಬ ಮಾತೆ ಇರುತ್ತಾಳೆ."[೨೧] ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೆ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯೇ ಜಗನ್ಮಾತೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಕುಲುಮೆಯು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೆ ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಕೆಯು 'ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ' ಆಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಪಂಚವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ. ಇವರು ಲೋಹ ಮತ್ತು ಧಾತುಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಲೌಕಿಕ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರು ಅದೆಷ್ಟೋ ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ್ದರು. ಕಬ್ಬಿಣ, ಹಿತ್ತಾಳೆ, ತಾಮ್ರ, ಕಂಚು, ಬೆಳ್ಳಿ, ಚಿನ್ನ, ಸೀಸ, ತವರ ಮೊದಲಾದ ಲೋಹಗಳನ್ನು ಲೌಕಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಬಳಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಬಡಗಿಗಳು ಮರದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರೆ, ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಭವನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹರಪ್ಪ, ಮೊಹೆಂಜೊದಾರೋ, ಸಿಂಧ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯ, ಹಾಗೆಯೇ ದ್ರಾವಿಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಂತೆಲ್ಲ ಶಿಲ್ಪ ಕೃತಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದಂತೆಯೆ ಸರಿ. ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾತೃದೇವತೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಕೃತಿ ನೀಡುವ ವರದಾನವಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು "ಶಕ್ತಿ ಮಾತೆ, ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆ" ಎಂದು ಕರೆಯತೊಡಗಿದರು.[೨೨] ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಉದಯವಿದೆ. ಅದು

ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವ, ನಾಶಗೊಳಿಸುವ, ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಗುಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇಂತಹ ಶಕ್ತಿ ಇರುವ ಅಗ್ನಿಯನ್ನೇ ಕಾಳಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವೇ ಅಡಗಿದೆ. ವಿಶ್ವದ ಚಲನೆಗೆ ಮಹಾಕಾಳಿಯೇ ಕಾರಣ. ಈಕೆ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆ. ಪಂಚಶಕ್ತಿಗಳು ಈಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ. ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಗಳು ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ. ಈ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ದೇವಿಯು ಪಂಚ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಆಕೆಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯು ಭರತಖಂಡದ ದೇವತೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯನ್ನೇ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ ಎಂದು ಪೂಜಿಸಿದವರವರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು "Kali is Brahman in Action" ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರೀಯಾಶೀಲವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಶಕ್ತಿಯೇ ಕಾಳಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಐಶ್ವರ್ಯದೇವತೆ, ಸರಸ್ವತಿಯು ವಿದ್ಯಾಧಿದೇವತೆ. ಆದರೆ ಮಹಾಕಾಳಿಯು ಶಕ್ತಿದೇವತೆ. ಈಕೆ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲ. ನಮಗೆ ಅವಳು ತಿಳಿಯದ ತನಕ ಅಗೋಚರೆ, ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದವಳು. ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ಗೌರವಿಸುವ ಗೌರಿ, ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವವಳು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ."[೩೩] ಕೇವಲ ಕಾಳಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸರಸ್ವತಿ ಎಂದರೆ ಶಿವ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮನ ಪತ್ನಿಯರು. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಯರಿರುವಂತೆ ತ್ರಿದೇವಿಯರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ ಕರ್ತರು. ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಮಾರ್ಕಾಂಡೇಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಯು ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹಾಕಾಳಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾಮಾರಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. "ಈ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯು ರುದ್ರ-ಭದ್ರ-ಕಾಳಿ"[೩೪]

ಕಮ್ಮಾರರು ಮಾತೃದೇವೋಪಾಸಕರು. ಮಹಾಕಾಳಿಯು ಇವರಿಗೆ ಕುಲದೇವತೆ. ಈ ದೇವತೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೆ ಸೃಜಿಸಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತಾವೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನ್ಯ ಸಮುದಾಯದವರು ಕೂಡ ಈ ದೇವತೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಪೂಜೆ ಹರಕೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯು ಶಾಕ್ತ್ಯ ದೇವತೆ. ಈ ದೇವತೆಯ ಅರ್ಚನೆಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಧಕ್ಕೆಯೊದಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಹಳೆಯ ದೇವಾಲಯಗಳು ಜೀರ್ಣಾವಸ್ಥೆಗೆ ತಲುಪಿದ್ದರೂ ಮತ್ತೆ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಯ ಆರಾಧನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಅಚಲವಾದ ದೈವಭಕ್ತರು. ಪ್ರತಿದಿನ ಸಾಯಂಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು. ಕಡೆಗೆ ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಕೆ ಮತ್ತು ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ಮಹಾಕಾಳಿ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು. ಅವರು ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ವಂದಿಸಿದರೆ ಮುಕ್ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಒಲಿಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಅಥವಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ವಾಸಿಸುವ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕಾದೇವಾಲಯವಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಕೋಟೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಾಲಯವಿರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯ ಜಗುಲಿಗಳಲ್ಲು ಕಾಳಿಯ ಮೂರ್ತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸುವ ಮೊದಲು ಪ್ರಸಾದ (ಭವಿಷ್ಯ) ನೋಡುವ ಪರಿಕ್ರಮವಿದೆ. ಇದು ಅತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದಾಗಿದೆ. ಅಡಿಕೆಯ ಮರದಿಂದ ತೆಗೆದ ನೆಲದ ಮೇಲಿರಿಸದ 'ಹಿಂಗಾರ'ವನ್ನು ಕಾಳಿಕಾಂಬೆ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ನಾಗಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸ್ವರೂಪದ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡುವರು. ಮದುವೆಯ ಸಂಬಂಧ ಆಗಿಬರುವುದಾದರೆ, ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹ ಇದ್ದರೆ ಹಿಂಗಾರ ನಡುಗಿ ಉದುರಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ.

ಇದರಿಂದ ಮಹಾಕಾಳಿಯ ವರಪ್ರಸಾದ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಉಪ್ಪಳ್ಳಿಯ ಕರಸ್ಥಳ ನಾಗಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಮಹಿಮೆ.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಅನೇಕ ದೈವಾರಾಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ದೇವತಾರಾಧನೆಗಳು ಕಮ್ಮಾರರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ದೇವಿ-ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶೈವ ಮತ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ವೈಷ್ಣವ ಮತಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಆದ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಇನ್ನು ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜಿಸುವರು.

೨.೭.೧. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಾಲಯ:

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕಾ ಮಾತೆಯ ಹಳೆಯ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು ಇಲ್ಲಿಯ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೆ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ದೇವಾಲಯದ ನಿರ್ದೇಶಕರನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಮತ್ತು ಮಂಗಳವಾರ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು, ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಇತರ ಮತಸ್ಥರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಯುಗಾದಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ಪ್ರತಿ ಅಮವಾಸೆಯ ದಿನ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿ, ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರಜೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಎಡೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ಬರುತ್ತಾರೆ.

೨.೭.೨. ಹಲಗೂರಿನ ಕಾಳಿಕಾಮಾತೆ ದೇವಾಲಯ:

ಮಳವಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಲಗೂರು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೋಬಳಿ ಕೇಂದ್ರ. ಹಲಗೂರು ಮತ್ತು ಪಕ್ಕದ ಚಿಲ್ಲಾಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಪವಾಡ ಮೆರೆದ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿವೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಹಲಗೂರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಳರು ಅವನಿಗೆ ದಿಗ್ಬಂಧನ ವಿಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಮಹಾಕಾಳಿಯ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಳರು ತುಂಬಾ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇವಿಯ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

೨.೭.೩. ಚಿಕ್ಕಲೂರಿನ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಗದ್ದುಗೆ:

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ೧೫ ಕಿ.ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲಿರುವ ಚಿಕ್ಕಲೂರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಐಕ್ಯ ಸ್ಥಳ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಳೆಯ ಮಠ ಅಂತೆಯೇ ಹೊಸ ಮಠ ಇದೆ. ಈ ಹೊಸ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಪೂಜಾ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನವರಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಈ ಜಾತ್ರೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಠದ ನೂತನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ವಿಗ್ರಹವು ಮನಮೋಹಕವಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಲರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ತರುವ ಕಥೆಯು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜನಪದರು ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೇವರ ಫೋಟೋಗಳೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯ ಫೋಟೋಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಗೆ 'ಗುಡ್ಡನನ್ನು' ಬಿಡುವ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ

'ಸೀಲಗಾರ' ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕಮ್ಮಾರ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು, ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಚಿಕ್ಕಲೂರಿನ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆಯು ಒಂದು ವಾರದ ತನಕ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅದರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟನೆಯಲ್ಲೂ ಭಾಗಿಯಾದರೆ ಜನರಿಗೆ ಅದೇನೋ ಒಂದು ಆನಂದ. ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಅವರು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬದುಕಲು ಇಂತಹ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಜನ ಆಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

೨.೭.೪. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಗದ್ದುಗೆ, ಬಪ್ಪೇಗೌಡನಪುರ:

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಐಕ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳವೆ ಬಪ್ಪೇಗೌಡನಪುರ. ಇಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯವರ ಗದ್ದುಗೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಿನವೂ ನೂರಾರು ಭಕ್ತರು ಬಂದುಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು, ಕಮ್ಮಾರರು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಭಕ್ತಿಗೈಯುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ.

೨.೭.೫. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯ ಗದ್ದುಗೆ, ಕಪ್ಪಡಿ:

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಶಿಷ್ಯ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯು ಕೈವಲ್ಯಗೈದ ಸ್ಥಳವೇ ಕಪ್ಪಡಿ. ಕಪ್ಪಡಿಗೂ ಕೂಡ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರರು ಭಕ್ತಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಈ ಮೂವರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರ ಭಾವಚಿತ್ರ ಚೆನ್ನಾಜಮ್ಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡತಾಯಮ್ಮ ದೇವಿಯರೊಂದಿಗೆ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಕಮ್ಮಾರರು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಪೂಜಾ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ತಮ್ಮ ಕುಲ ದೇವತೆಯನ್ನೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ, ಕುಲಕಸುಬನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಪುನೀತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೨.೮. ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಕಬ್ಬಿಣವು ಒಂದು ಸೃಷ್ಟಿ. ಕಬ್ಬಿಣವು ಒಂದು ಉತ್ಪನ್ನ. ಅನೇಕ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಧಾತುವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣವು ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕಬ್ಬಿಣವು ಭೂಮಿಯಿಂದ ದೊರೆತದ್ದು. ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೊರತೆಗೆದು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಮಣ್ಣು ಇರುವ ಭೂಮಿಯು ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು ಎಂಬೆಲ್ಲದರ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ತತ್ವ-ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಉದಯಿಸಿದವು. ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದ ಉಗಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಲಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಪುರಾಣಗಳು ಈ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಲಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪುರಾಣಗಳು ಕೊಡುವ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಲಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಕಡೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಮನ ಕೊಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

೨.೮.೧. ಪುರಾಣಗಳು

"ವಿಶ್ವವನ್ನು ಕುರಿತ ಪುರಾಣ (Cosmogonic) ಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ (Protological) ಮತ್ತು ಲಯ ಪುರಾಣ (Eschatological Myth) ಗಳೆಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ವಿಶ್ವದ

ಉಗಮವನ್ನು ಕುರಿತ ಕಥೆಗಳೇ ಸೃಷ್ಟಿ ಪುರಾಣ. ಅದರ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಕಥೆಗಳೇ ಲಯ ಪುರಾಣ"[೩೫] ಮೊದಲಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ನಂತರ ಚರಾಚರಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದವು ಎಂದು ಸೃಷ್ಟಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮತ್ತು ಚರಾಚರಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ನಭೋ ಮಂಡಲ, ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಮರ-ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿ, ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿ, ಮಾನವರು ಎಲ್ಲ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅರಿವು, ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿದೆ.

ವೇದಗಳ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರವಾದ ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾದ ಋಕ್ಕುಗಳು ಹೊಮ್ಮತೊಡಗಿದವು. ಋಗ್ವೇದದ ದಶಮ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಇವುಗಳಿಂದ ವಿಶ್ವದ ಚರಾಚರಗಳು ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದವು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವು ಹೇಗೆ ರೂಪಗೊಂಡಿತು ಹಾಗೂ ಅದರ ಮೂರ್ತರೂಪವನ್ನು ಹೇಗೆ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದೆಂದು ವಿವರಿಸುವ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದವು. ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವಾಯು ಪುರಾಣ, ಅಗ್ನಿ ಪುರಾಣ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಪಂಚಭೂತಗಳ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕತೃತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಮೂಡಿಬಂದವು. ಇಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ವಿದ್ವಜ್ಜನರು ರೂಪಿಸಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದರು.

"ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಚೈತನ್ಯ ನೀಡುವ ಅನೇಕಾನೇಕ ಪುರಾಣಗಳಿದ್ದು ಇವು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಪುರಾಣಗಳಿಗಿಂತ ಹಳೆಯವು. ಅಂದರೆ ಆದಿ ಪುರಾಣಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಕಾಲ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಸ್ವರ್ಗ-ನರಕಗಳೆಂಬ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾವ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯ ಹೇಗಿರಬೇಕು, ಹಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಪರಕಾಯದ ಪುರಾಣಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಆಯಾ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಾಯಕರು ಅರ್ಥಾತ್ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕ-ನಾಯಕಿಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಪುರಾಣಗಳಿರುತ್ತವೆ"[೩೬] "ತನ್ನ ಲೌಕಿಕ ಅನುಭವವನ್ನು ಮೀರುವ ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿಗೂ, ಲಯಕ್ಕೂ ಮಾನವ ಕಾರಣನಲ್ಲ. ಅನುಭವಾತೀತ ಸ್ಥಲಸ್ವರೂಪಿ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯೊಂದು ವಿಶ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಸಮಷ್ಠಿ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಮಹಾ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರ ನೀಡಲು, ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಪರ್ಕ ಭಾಷೆಗೆ ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದು. ಪುರಾಣಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಧನ" ಎಂದು (ನ್ಯೂಮನ್ ೫೧೫) ವ್ಯಕ್ತಿಪಡಿಸಿರುವುದನ್ನೇ ವಿಲಿಯಂ ಮಾಡ್ತಾ ಅವರು ಸೃಷ್ಟಿ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟು ಕಥೆಗಳು, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ದಂತ ಕಥೆಗಳು, ಅವು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಜನಸಮುದಾಯದ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳು ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂದು ಆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಪುರಾಣಕಥೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ನೈಜ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಯಾವುದಾದರೂ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದರೆ ಅದರಿಂದ ಅಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಮಜಲಿನಿಂದ ಅರ್ಥೈಸಬಹುದೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಘಟನೆ, ಸಂದೇಶ, ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸವು ಅಡಗಿರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಾಲಘಟ್ಟವೊಂದರ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ವಿವರವೂ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ದೊರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸಗಾರರಾದ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅನೇಕ ಸೃಷ್ಟಿ ಪುರಾಣಗಳು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವು ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳ ಉದಯಕ್ಕೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿರುವ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಸೂತ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಆಪ್ತ ಶಿಷ್ಯ ವೃಂದಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯೋಗ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಒಂದು ಅವತಾರ. ಅಂತಹ ನಾರಾಯಣನ ಮುಂದೆ ಯೋಗಮಾಯೆಯು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು 'ನನಗಾಗಿ ಏನು ಆಜ್ಞೆ' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ. ನಸುನಕ್ಕ ನಾರಾಯಣನು ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾಭಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಸಹಸ್ರದಳ ಕಮಲವನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. "ಅದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ನಾರಾಯಣ ರೂಪಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಯೋಗ ಮಾಯೆಗೆ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸೃಷ್ಟಿ ರಚನೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಈ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅವನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಹಾಯಕಳಾಗಿರು ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಭಗವಂತಹ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಯೋಗ ಮಾಯೆಯು ಅಂತರ್ಧಾನಳಾಗುತ್ತಾಳೆ."[೩೭] ನಾರಾಯಣನ ನಾಭೀ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬ್ರಹ್ಮನು ಯೋಗಮಾಯೆಯ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಣೆಗೊಂಡು ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಅಶರೀರವಾಣಿಯೊಂದು ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಅದು 'ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮ ನೀನು ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗು, ಆಗ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಸಿಗುತ್ತದೆ." ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮನು ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ತಿರುಗಲು ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಮುಖಗಳು ಉದಯಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳು ಒಂದೊಂದು ವೇದವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಮುಖವು ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಜಲ, ಪೃಥ್ವಿ, ಮತ್ತು ಆಕಾಶವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪಂಚ ತತ್ವಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು. ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸತ್ವಗುಣ (ಸೃಷ್ಟಿ) ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಪಾಲನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ರಜೋಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ವಹಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಭೂಭಾರವು ಅಧಿಕವಾಗಲು ಧುರಿತ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಶಿವನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಲಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು.

ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಗೆ ಸಹ ಐದು ಮುಖಗಳಿವೆ ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಅವನಿಗಿರುವ ಮುಖಗಳೆಂದರೆ, ಸದ್ಯೋಜಾತ, ವಾಮದೇವ, ಅಘೋರ, ತತ್ಪುರುಷ, ಈಶಾನ ಎಂಬುವೇ ಆಗಿವೆ. ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮುಖದಿಂದ ಮನುವು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಇವನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನು. ಇವರು ಸಾನಗ ಗೋತ್ರದವರು. ವಾಮದೇವ ಮುಖದಿಂದ ಮಯನು, ಅಘೋರ ಮುಖದಿಂದ ತ್ವಷ್ಟವು, ತತ್ಪುರುಷ ಮುಖದಿಂದ ಶಿಲ್ಪಿಯು, ಈಶಾನ ಮುಖದಿಂದ ವಿಶ್ವಜ್ಞನು ಉದಯಿಸಿದರು. ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಇವರು ಮರ, ಕಂಚು, ಶಿಲೆ, ಮತ್ತು ಸುವರ್ಣದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಅಂತೆಯೇ ಸನಾತನ, ಅಹಭೂನಸ್ಯ, ಪ್ರತ್ನಸ ಮತ್ತು ಸುಪರ್ನಸ ಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಅಸ್ಥಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪುರಾಣ ಕೃತಿಗಳು ಇಂತಹದೇ ಕೆಲಸಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. "ಯಾವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿರುತ್ತದೋ, ಯಾವ ಧೋರಣೆಗಳು ಬದುಕನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರೂಪಿಸುತ್ತದೋ ಅದು ಪುರಾಣಗಳ ತಿರುಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಬೇಟೆ ಅಥವಾ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಹಾಗೂ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅತೀ ಮುಖ್ಯವಾದ

ವೃತ್ತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಈ ಪುರಾಣಗಳು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವು ಎಂಬುದರ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವ್ಯವಸಾಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಮಾಜದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಸಾಯದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಆರಂಭದಿಂದ ಅಥವಾ ಅನಾದಿಯಿಂದ ಬೆಳೆದು ಬಂದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತವೆ.”[೩೮]

೨.೮.೨. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ:

ಕಮ್ಮಾರರ ಮೂಲವು ಪಾಂಚಾಳರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರ ದಾಯಾದಿ ಕಸುಬುದಾರರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಒಳಿತು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಶಾಲ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಐತಿಹಾಸಿಕತೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿ.

ಕರಾವಳಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದು. ಹದಿನೈದನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಭೈರವ ಅರಸನು ಕಳಸ ರಾಜ್ಯದ ಅರಸನಾಗಿದ್ದಾಗ ತುಳುನಾಡು ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾರ್ಕಳವು ಇವನ ಅಧೀನಕ್ಕೆ ಸೇರಿತ್ತು. ಇವರು ಜೈನ ಧರ್ಮಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಕೆರವಸೆ (ಕಾರ್ಕಳ)ಯು ಅವರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಚಂದ್ರವಂಶೀಯರಾದ ಶ್ರೀ ಭೈರವೇಂದ್ರ ಅರಸನ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀ ವೀರ ಪಾಂಡ್ಯನೆಂಬ ಅರಸನು ೧೪೩೨ನೇ ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೩ನೇ ತಾರೀಕಿನಂದು ೪೨ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಬಾಹುಬಲಿ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿದನು. ಈ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ರಾಮಸಮುದ್ರ ಸರೋವರದ ಬದಿಯ ಬೆಟ್ಟದ ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ ಶಿಲ್ಪಿ (ಪ್ರಮುಖ) “ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡ”. ಈಗಿನ ಕೆಲ್ಲಪುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇವನು ಜನಿಸಿದ್ದನು. ಈ ಊರು ಕಾರ್ಕಳದಿಂದ ೧೫ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡನ ಪೂರ್ವಜರು ಇದೇ ಊರಿನವರು ಎಂದು ಪ್ರೊ. ಪಿ.ಎನ್. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಶಂಭುನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಅಚ್ಚವ ತಾಯಿ ವೀರವತಿ ಇವರ ಮಗನಾದ ಬೀರು ನಾಲ್ಕನೇ ಮಗ ಇವನೊಂದಿಗೆ ಅವಳಿ–ಜವಳಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು ಕಾಳಮ್ಮ. ಶಂಭು ನಾರಾಯಣನ ಹಿರೀಕರು ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಗೊಮ್ಮಟೇಶ್ವರ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೯೮೩) ಮತ್ತು ಬೇಲೂರಿನ ಚನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೧೭) ಕಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಪಾಡ್ದನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಜ್ಞರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆಂದು ಡಾ. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್‌ರವರು ದೃಢಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭೈರವರಸನು ಪಕ್ಕದ ವೇಣೂರು, ಮೂಡಬಿದರೆಗಳ ಅರಸರೊಂದಿಗೆ ವೈರತ್ವವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಾನು ಕೆತ್ತಿಸಿದಂತಹ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಅರಸರೂ ಕಡಿಸಬಾರದೆಂದು ದುಷ್ಟಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡನ ಒಂದು ಕೈ ಮತ್ತು ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನೆಂದು ಪಾಡ್ದನಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. (ಇದು ಅಷ್ಟೇ ಸುಳ್ಳೂ ಕೂಡ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.) ಆದ್ದರಿಂದ ಬೀರು ಕಲ್ಕುಡನು ತನ್ನ ತಂಗಿ ಕಾಳವ್ವ ಸಹಿತ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಕಲ್ಕುಡ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ ಎಂಬ ಅವಳಿ ದೈವಗಳಾಗಿ ತುಳುನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೇರಳ, ಕೊಡಗು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮನ್ನಣೆ ಗಳಿಸಿವೆ. ಈ ದೈವಗಳು ನಂಬಿದವರನ್ನು ಪೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಚಾಮರಾಜನಗರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಥೆಯು ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೧೫ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪುರುಷ

ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಪವಾಡ ಪುರುಷನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯೊಂದಿಗೆ ಗುರು ಮಂಟೇದಯ್ಯನು ಮತ್ತು ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯು ಅಮರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಸಿಡಿಲ ಮರಿ. ಹತ್ತೊಂಬತ್ತರ ಹರೆಯದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷೆ ತರಲು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಹಲಗೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಳರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಹಲ್ಲೋಜ, ಚನ್ನೋಜ, ಬೋಲೋಜ, ಬೆಟ್ಟೋಜ, ಕಾಳೋಜ, ಲಿಂಗೋಜ, ನರಸೋಜ ಎಂಬ ಏಳು ಜನ ಒಡೆಯರ ಬಳಿ ಏಳುನೂರೈವತ್ತು ಒಕ್ಕಲು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. 'ದಾನವ ಕೊಡಿರಯ್ಯ, ಹಲಗೂರು ಪಾಂಚಾಳರಿರಾ ಭಿಕ್ಷವ ಕೊಡಿರಯ್ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಗಳಿರಾ' ಎಂದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೇಳಲು ಬಂದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಒಡೆಯರು ಹೀಯಾಳಿಸಿದರು. ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ 'ಹಿಡಿಯೋ ಪರದೇಶಿ ನಿನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಯ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನ ಕೈ ಮೇಲೆ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಸುರಿದರು. ಪವಾಡ ಪುರುಷನಾದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಕೈಮೇಲೆ ಸುರಿದ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣ ಏನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಮೂರು ತುಂಡಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಅವನ ಜೋಳಿಗೆ ಸೇರಿತು. ಹೀಗೆ ಅವನನ್ನು ನಾನಾ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸಿದರೂ ಅವನು ಪವಾಡಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂರಕ್ಷಿತವಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋದ.

ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ? ಯಾರು? ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ಹೋದರು. ಆದರೆ ಶೆಟ್ಟಿ(ಕೊಮಟಿ)ಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡನು ಎಂಬ ಕಥೆಯೊಂದು ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ.

೨.೮.೩. ಐತಿಹ್ಯಗಳು

ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅವರ ದಾಯಾದಿಗಳಾದ ಇತರ ಪಾಂಚಾಳರಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಇವೆ.

ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಹಲಗೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಚಾಳರ ಬಳಿ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅವರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ತರುವಾಯದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಿಟ್ಟಗಳ ಗುಡ್ಡೆಯಿದೆಯೆಂದು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಹಲಗೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಂದಾಗ ಅವರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಕಾಳಮ್ಮನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಲಗೂರಿನ ಜನರು ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಳರು ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಗಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಮಲಗಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಅದು ಅವನನ್ನು ಸುಡಲಿಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಅದು ನೀರಾಗಿ ಹರಿದು ಹೋಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೨.೮.೪. ದಂತಕಥೆ

ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿವೆ. ಒಮ್ಮೆ ಶಿವನು ದೇವಕೊಂಡದ ಬಳಿ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸಪ್ತ ಋಷಿಗಳ ಪತ್ನಿಯರು ಈಜಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡನು. ಅವರ ಬೆತ್ತಲೆ ದೇಹವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಗೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಕೂಡುತ್ತಾನೆ. ಅವರಿಗೆ ತಲಾ ಒಂದೊಂದು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅರುಂಧತಿ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ, ಉಳಿದ ಆರು ಜನರು ಮಗುವನ್ನು ಶಿವನ ವಶಕ್ಕೇ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆ

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ನೀಡಿದಾಗ ಅವಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಲಗೈಯಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಾಗ ಒಂದೇ ದೇಹವಾಗಿ ಆರು ಮುಖಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಅವನಿಗೆ ಶಣ್ಮುಖ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಗುವನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಾಡಿದ ಪಾರ್ವತಿಯು “ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುವ ಕಮ್ಮಾರನ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ಈ ಮಗುವನ್ನು ನೇಮಿಸುತ್ತಾಳೆ.”[೩೯]

‘ಶಿವನೇ ಕಮ್ಮಾರ’ ಎಂದು ಒಂದು ಉಕ್ತಿಯಿದೆ. “ಹಿಂದೆ ಶಿವನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಅಡಿಗಲ್ಲನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎಡಗೈಯನ್ನು ಇಕ್ಕಳವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಬಲಗೈ ಸುತ್ತಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಎಡಗಾಲನ್ನೇ ಕಬ್ಬಿಣವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಹಣೆದು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.”[೪೦] ಎಂದು ಕಥೆ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ

ಕಮ್ಮಾರ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರಿಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಒಂದು ಕಥೆಯಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬಡಿದು ಕಮ್ಮಾರ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರಿಬ್ಬರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಕಾಳಿಯ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ಕುರಿಯನ್ನು ರಕ್ತಬಲಿಕೊಟ್ಟು ನಂತರ ಅದರ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವಂತಹವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಅಣ್ಣನು ಬಲಿಯನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸದೆ ತಾನೇ ಬೇಯಿಸಿಕೊಂಡು ತಿಂದನು. ಅದನ್ನು ತಮ್ಮನು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ವಿರೋದಾಭಾಸಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಹೀಗೆ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು ಬೇರೆಬೇರೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. “ದೊಡ್ಡಮನೆ-ಚಿಕ್ಕಮನೆ” ಎಂಬ ಪಂಗಡದವರಾಗಿ ಬೇರೆಬೇರೆಯವರಾದರು.

“ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ಕಮ್ಮಾರನು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರನ್ನು ಕಾಯಿಸುತ್ತಿರಲು ಅದು ಬಹಳ ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ತಿದಿಯನ್ನು ಒತ್ತುವವರು ತಿದಿಯನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದ ಕಮ್ಮಾರನು ನೋಡುನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೆ ಕುಲುಮೆ ಸಿಡಿಯುವ ಶಬ್ದ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದೇವಿಯು ಉದ್ಭವಿಸಿ ನಿಂತಳು. ಆಕೆಯ ಆಕಾಶ-ಭೂಮಿ ಒಂದೇ ಎನ್ನುವಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲ ಕಮ್ಮಾರರು ಆ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಗ ಮಹಾಕಾಳಿಯೇ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹಸನ್ಮುಖತೆಯಿಂದ ಕೂಗಿ ಕರೆದು ನಿಮ್ಮ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೆ ನಾನು ಉದಯಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿದಳು. ‘ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಶುಭವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.’ ಕಾಳಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದಳು. ಅಂದಿನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಮ್ಮಾರರು ಆಕೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಆರಾಧಿಸತೊಡಗಿದರೆಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಳರು ಸ್ಫಾಂತ ಕಲ್ಲಿನ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಳರು ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಂಚಿನ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಪಾಂಚಾಳ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಅನ್ಯರಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೋಟೆಯ ಮಹಾದ್ವಾರವು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಳ ಸೈನಿಕರೀರ್ವರು ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ತಯಾರಾದ ಓಜುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಏನೇನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ರಹಸ್ಯವನ್ನು

ತಿಳಿಯಲು ಬಯಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಶ ಕಾಣದೆ ಕಡೆಗೆ ಕಾವಲುಗಾರರ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರ ಬಳಿ ಹೋಗುವಂತೆ ತನ್ನ ಹರೆಯದ ಮಗಳನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟನು. ಅವಳು ಅವರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಮೋಹಿಸುವಂತೆ ನಾಟಕವಾಡಿ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದಳು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಅವರ ಮತ್ತು ಕೋಟೆಯ ಗುಟ್ಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು. ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತ ದರ್ಭೆಯ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟರೆ ಕೋಟೆಯು ಉರಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಅವರು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವಳು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಅದರಂತೆ ಒಂದು ದಿನ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೋಟೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟನು. ಆಗ ಕೋಟೆಯು ಸುಟುಹೋಗಿ ಅದರೊಳಗಿದ್ದ ಪಾಂಚಾಳರೆಲ್ಲ ಹೊರಗೆ ಓಡಿ ಬಂದು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿಹೋದರು.[೪೧]

ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಲೆಶಂಕರ ಎಂಬುದೊಂದು ಸ್ಥಳವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಈ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಿಬ್ರೂಕ ಮತ್ತು ಬಬ್ರೂಕ ಎಂಬ ಎರಡು ರಾಕ್ಷಗಳು ಅವುಗಳ ಪಾಡಿಗೆ ಅವು ಸಂಚರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಈ ರಾಕ್ಷಸಗಳು ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಬಿಡದೆ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದ್ದರಿಂದ ರಾಕ್ಷಸಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಅವು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಇರದಿದ್ದಾಗ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ, ಹಾಗೇ ಉಪಟಳ ನೀಡತೊಡಗಿದವು. ಇದರಿಂದ ಬೇಸತ್ತ ಕಮ್ಮಾರರು ಮಲೆಶಂಕರನ ಮೊರೆ ಹೋದರು. ಆಗ ಶಂಕರನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಕಾಳಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸಗಳನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದನು. ಇಂತಹ ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಕಮ್ಮಾರರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ಅದನ್ನು ಕೆಡಿಸುವವರೂ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಿಸುವವರೂ ಇದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಚೋಳರ ಕಾಲದ ಒಂದು ಕಥೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಒಮ್ಮೆ 'ವ್ಯಾಸ'ನೊಬ್ಬ ಪರಿಮಳ ಚೋಳ ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ವಂಶದವರನ್ನು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಮಗೆ ಒಳಿತಾಗುವುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅರಸನು ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಚಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಪಾಂಚಾಳರು ನಮ್ಮಲಿ ಆಚಾರ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮುಂದೆ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವು ಅರಸನ ಕಿರಿಯ ಸೋದರನಿಗೆ ಹೋಗಲು ಆತನಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಸನು ಅದೇ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅರಸನು ಪುನಃ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ 'ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪಾಂಚಾಳ ಆಚಾರ್ಯರಿರುವರು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತಗೊಂಡ ವ್ಯಾಸನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆಚಾರ್ಯತ್ವವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ, ರಾಜನ ಸಂಬಂಧಿಯೊಬ್ಬನನ್ನು ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಆಮಿಷವೊಡ್ಡಿನು. ಹೀಗೆ ಕುತಂತ್ರ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಾಸನು ಸೇನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪರಿಮಳ ಚೋಳನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದನು. ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಗುಂಡುಗಳು ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತನಾದನು. ಅಂತಹ ಕಬ್ಬಿಣದ ಗುಂಡುಗಳು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ನೋಡಲಾಗಿ ಅದು ಪರಿಮಳ ಚೋಳನ ಸೇನೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ನಿಷ್ಣಾತ ಕಮ್ಮಾರನು ತಯಾರಿಸಿದ ಗುಂಡುಗಳು ಅವಾಗಿದ್ದವು. ಅವನನ್ನು

ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರೆ ಎದುರಾಳಿಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಬಹುದೆಂದು ಹವಣಿಸಿ ವ್ಯಾಸನು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಕಮ್ಮಾರನಿಲ್ಲದೆ, ಯುದ್ಧಾಸ್ತ್ರಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟ ಪರಿಮಳ ಚೋಳನು ಸೋಲನ್ನೊಪ್ಪಿದಾಗ ವ್ಯಾಸನು ಮೊದಲೇ ಅಂದುಕೊಂಡಂತೆ ರಾಜನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ಪರಿಮಳ ಚೋಳನ ವಂಶಸ್ಥರನ್ನೆಲ್ಲ ರಾಜಭ್ರಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

೨.೮.೫. ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ:

ಪದ್ಯವು ಕವಿತೆ, ಕಾವ್ಯ, ಹಾಡು, ಗೀತೆ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಂದ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಗದ್ಯದಂತಲ್ಲ. ಗದ್ಯವು ಕಥೆಯಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡರೆ ಪದ್ಯವು ಹಾಡಾಗಿ ರೂಪತಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹಾಡುಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಭಾವನೆಗಳ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ತಣಿಸುತ್ತವೆ. ಸುಪ್ತವಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗೆಳೆಯರ ಹಾಡು, ಗಂಡಸರ ಹಾಡು, ಶಿಶುಗೀತೆ, ವಿರಹ ಗೀತೆ, ತ್ರಿಪದಿ, ಚೌಪದಿ, ರಗಳೆ, ಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಾಡು, ಆರತಿ ಹಾಡು, ಸುಗ್ಗಿ ಹಾಡು, ಮುಂತಾದ ಹತ್ತು ಹಲವು ರೂಪದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀನ ಸೊಗಡಿನ, ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮಜಲುಗಳಿವೆ. "ಅತ್ತೆ–ಸೊಸೆ, ತಾಯಿ–ಮಗಳು, ಅಣ್ಣ–ತಂಗಿ, ಅತ್ತಿಗೆ–ನಾದಿನಿ, ಮೈದುನ, ಸವತಿ–ಓರಗಿತ್ತಿ, ಪತಿ–ಪತ್ನಿ, ತಂದೆ–ಮಗ, ಕಂದಮ್ಮಗಳು, ಬಸುರಿ–ಬಯಕೆ, ಬಾಣಂತನ, ಬಂಜೆತನ, ಬಡತನ–ಸಿರಿತನ, ವಿಧವೆ–ಗಂಡನಿಲ್ಲದ ಗೋಳು, ಹೆಣ್ಣು ಜನ್ಮ, ಗೆಣೆಯ–ಗೆಣತಿ–ಪ್ರೇಮ–ಕಾಮ, ರಾಗ–ದ್ವೇಷ, ಕಸುಬು–ಬದುಕು, ನೆಂಟರು–ನೆರೆ, ಮುನಿಸು–ಜಗಳ, ಕೋಪ–ತಾಪ, ಸಾವು–ನೋವು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವು ರಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ."[೪೨]

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಯ ಬದುಕು ಹಾಡಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಅಂದರೆ ರಾಗಿ ಬೀಸುವಾಗ, ಭತ್ತ ಕುಟ್ಟುವಾಗ, ತೆಂಗು–ಅಡಿಕೆ ಸುಲಿಯುವಾಗ, ಶಿಶುಗಳನ್ನು ಮಲಗಿಸುವಾಗ, ಹಚ್ಚೆ ಹೊಯ್ಯುವಾಗ, ವ್ಯವಸಾಯ, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ನೇಯ್ಗೆ, ಬಡಗಿತನ, ಚಿನಿವಾರಿಕೆ, ಕುಂಬಾರಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಕಸುಬುಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂತೆಯೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ, ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುವಾಗ ಆರಂಭ ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯ ಹಾಡುಗಳಿಂದಲೇ ಆಗಬೇಕು ಎಂಬಂತಿರುತ್ತದೆ.

ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಉಡುಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಹಾಡೊಂದನ್ನು ಡಾ. ಶುಭಕರಾಚಾರಿಯವರು ಹೀಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

"ಕುಸುರಿ ಕಲೆಯ ಚಿನಿವಾರರು ನಾವು
ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗೆ ರೂಪ ಕೊಡುವ ಬಡಗಿಗಳು ನಾವು
ನಾಡಿಗನ್ನವೀಯಲು ದುಡಿವ ಕಮ್ಮತಿಗರು ನಾವು
ಕಮ್ಮಾರರು ನಾವು ಶಿಲ್ಪ ಕಲೆಯ ನೈಪುಣ್ಯರು ನಾವೇ ನಾವು."

"ಬೆಡಗು ಬಿನ್ನಾಣದ ವೈಯಾರದ ಒಡವೆ ತಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿನವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ವಂಶಜರ ಕುಲ ಕಸುಬುಗಳು ಇತರರಿಗೆ ಬೇಕೇ ಬೇಕು ಎಂದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯದ ಮೂಲಕ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ."[೪೩]

ತಿಂಥಿಣಿ ಮೌನೇಶ್ವರರು ಕಮ್ಮಾರ ಕಸುಬನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರು. ತಮ್ಮನ್ನು ಪಾಂಚಾಳರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಪಾಂಚಾಳ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಭಕ್ತಿಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಯಕ ಎಂದು ಕರೆದವರು. ಇಂತಹ ಸಂತ ಜಾತ್ಯಾತೀತವಾಗಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ತಿಂಥಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಿಟ್ಟದ ರಾಶಿಯನ್ನು ಮೌನೇಶ್ವರರ ಕಾಲದ್ದೆಂದು ತಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಜಾನಪದರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮೌನೇಶ್ವರರು ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಿಯ ಕುಲದವರೆಂದು ಅವರು ಹೇಳಿರುವ ಪದ್ಯಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

"ಕಾಯವೇ ಕಾಳಮ್ಮ ಜೀವವೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮ
ದೇವಿ ದೇವನು ಒಡಗೂಡಿ ನಾನಾ
ಜೀವಜಂತುಗಳ ಪುಟ್ಟಿಸಿದರು ಬಸವಣ್ಣ"॥
"ಕತ್ತಲೇ ಕಾಳಮ್ಮ ಹೊತ್ತಾರೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ
ಪೃಥ್ವಿಯಲಿ ಜನಿಸಿದಳು ಇದರೊಳಗಾವ
ಕುಲವೆಂದು ಬದುಕಲಿ ಬಸವಣ್ಣ"॥
"ಕಾಳಮ್ಮ ಎಂಬಾಕಿ ಲೋಕದ ಕರ್ತಿ
ಕೇಳು ಮಾದಿಗರ ಕಾಳ ಕಿವಿಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿಹಳು
ಸಕಳಕಳವೆಲ್ಲ ಆಕೆಯ ಒಡಲೊಳಗೆ ಬಸವಣ್ಣ"॥

ಹೀಗೆ ಕಾಳಿಕಾಂಬೆಯನ್ನು ಮೌನೇಶ್ವರರು ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಳಿಯನ್ನು ಕತ್ತಲೆಗೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೂ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯು ಎಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಲ್ಲಳು ಎಂಬುದು ಇವರ ಪದ್ಯದ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿದೆ. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾಳಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಹೀಗೆ ಕಾಣಬಹುದು.[೪೪]

"ಸುತ್ತು ಬಾ ಮಾಂಕಾಳಿ, ಸುತ್ತು ಬಾ ಮಾಂಕಾಳಿ ಸುತ್ತು ಬಾ
ಬಲೀಂದ್ರ ದೇವರ ಮಾಂಕಾಳಿ, ಸುತ್ತು ಬಾ ಮಾಂಕಾಳಿ
ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಅವಳು ಬರುವಾಗ, ಬಂಟ ಕಂಬ ನೆಡೆಸಿದಳು
ಬಂಟ ಕಂಬ ನೆಡೆಸಿದಳು, ಭೂಮಿಗೆ ದೀಪ ಇಡಿಸಿದಳು...

ಒಂದು ಜನಪದ ಹಾಡು:
ಕಬ್ಬಣ ಮಾಡಾ ಹುಡುಗ ಕುಲುಮೆ ಈಚೆಗೆ ಬಾರೋ। ಬುತ್ತಿ ತಂದೀವ್ನಿ ಉಣಬಾರೋ, ನಿನಗಾಗಿ॥
ಕಬ್ಬ ತಂದಿವ್ನಿ ತಿನು ಬಾರೋ। ಕಬ್ಬಿಣ ಮಾಡೊ ಕೈ ಕಬ್ಬಿಣದಷ್ಟೇ ಗಟ್ಟಿ॥
ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ಒತ್ತಿದರೆ, ನನಚಲುವ। ತಿದಿಯ ಒತ್ತಿದಂಗೆ ತಿಳಿ ಬಾರೊ॥[೪೫]

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ನೆನೆದವರ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ। ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುವಂಥ॥
ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ಬನ್ನಿ। ನಾವು ಕೂಗುವ ಕೂಗು ನಿಮ್ಮ॥
ಪಾದಕ್ಕರಿವಾಗಲಪ್ಪ। ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ಬನ್ನಿ॥
ಖಂಡಾಯದ ಒಡೆಯಾ..॥ ಆಆಆಆಆಆಆಆಆಆ॥
ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ದಯಮಾಡೋ। ಓಓಓಓಓಓಓಓಓಓ॥

೨.೮.೬ ಗಾದೆ

ಗಾದೆಗಳು ತುಂಬಾ ನಿಖರವಾದವು. ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಜನಪದರು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗಾದೆಗಳು ಅನುಭವ ಜನ್ಯವಾದವು. ಈ ಗಾದೆಗಳು ಜನಪದ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿರುವಂತಹವು. ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಆಡುನುಡಿಯಂತೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ತುಂಬಾ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗಾದೆ ನುಡಿಗಳು ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ಬದಲಿಸಬಲ್ಲವು. ಗಾದೆಗಳು ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಜನರ ಬಗೆಗೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ಗಾದೆಗಳು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. "ಗ್ರಾಮೀಣ ಮುಗ್ಧರ ಸ್ಮೃತಿಕೋಶದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಅವರ ಸಾರಸ್ವತ ಸಂಪತ್ತು. ಯಾವ ಅಂತಸ್ತಿನ ಜನರೇ ಇರಲಿ ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಿ, ಉಪದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ, ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ, ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ, ಭಾಷಣಗಳಲ್ಲಿ, ಭಾಷೆ ಬಳಸುವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಪಟಪಟನೆ ಹೊರ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ."[೪೬] ಜನಪದರ ಬದುಕು ಗಾದೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದೆ. ಗಾದೆಗಳು ಅವರ ವಾಗ್ಝರಿಯನ್ನು ವೇಗಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಗಾದೆಗಳಿಂದ ಮಾತು ಸಂಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್‌ರವರು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು.

೧. ಹಾದಿನಲ್ಲಿ ಹಸಿ ಕಡಿಯಬಾರದು, ಒಣಗಲು ಮುರಿಬಾರದು
೨. ಕೆಡ್ಡ ಸದೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಅಲ್ಲಾಡಬಾರದು
೩. ಹಾಗಲ ಕಾಯಿಗೆ ಬೇವಿನ ಕಾಯಿ ಸಾಕ್ಷಿ
೪. ಬೇಲಿ ಎದ್ದು ಹೊಲ ಮೇಯ್ದಂತೆ
೫. ಹಾಡಪ್ಪ ದಾಸಪ್ಪನ ಕರ್ಕೊಂಡು ಹೋದಂತೆ
೬. ಹುಟ್ಟು ಗುಣ ಸುಟ್ರು ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ
೭. ಅಕ್ಕ ಸತ್ರೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ
೮. ದಂಡಿಗೆ ಹೊಕ್ಕೇನಂತ್ಹೇಳಿ ಮೂರು ಕೋಳಿ ತಿಂದ
೯. ಬಡವರ ಮನೆ ಊಟ ಚಂದ, ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆ ನೋಟ ಚಂದ
೧೦. ಓತಿಕ್ಯಾತಕ್ಕೆ ಬೇಲಿ ಸಾಕ್ಷಿ
೧೧. ಮುನ್ನೋಡಿಯಿಂದ ಮುಕ್ಕಿ ತಕ್ಕೋ ಅಂದ್ರೆ ಜೋತಾಡುದೇನಂದ
೧೨. ಕೋತಿ ತಾನು ಕೆಡೋದು ಅಲ್ದ ವನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೆಡಿಸ್ತು
೧೩. ಎಡಗಣ್ಣಿಗೆ ಬಲಗಣ್ಣು ಹಗೆ
೧೪. ಹಾಲು ಅನ್ನ ತಿಂದು ಹಾಸಿಗ್ಯಾಗ ಇರು ಮಗಳೆ ಅಂದ್ರೆ ಊರ ಸುತ್ತಾಡ್ತೇನಿ ಅಂದ್ಳಂತೆ
೧೫. ಎತ್ತು ಏರಿಗೆ ಎಳದ್ರೆ ಕೋಣ ಕೆರೆಗೆ ಎಳೀತು
೧೬. ಪುರಾಣ ಹೇಳೋಕೆ ಚಂದ ಬದ್ನೆಕಾಯಿ ತಿನ್ನೋಕೆ ಚಂದ
೧೭. ಪಾಪಿ ಸಮುದ್ರ ಹೊದರೂ ಮೊಣಕಾಲು ಕೆಳಗೆ ನೀರು
೧೮. ಬಿದ್ದಕಲ್ಲು ಅಗಸಂದು, ಎದ್ದ ಕಲ್ಲು ಪೂಜಾರಿಯದ್ದು
೧೯. ಚೆತ್ಲೆ ಇರೋ ಊರಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟೋರು ಹುಚ್ಚು
೨೦. ಓದು ಒಕ್ಕಾಲು ಬುದ್ಧಿ ಮುಕ್ಕಾಲು

೨೧. ಹಳ್ಳಿ ಊರಾಗ ಹನುಮ ಚಂದ

೨೨. ಹಸಿದು ಹಲಸ್ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನು ಉಂಡು ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನು

೨೩. ಕಮ್ಮಾರಂದ್ರೆ ಮೂರು ಕಾಸಿನ ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ನಾಲಿಗೆ ಹಚ್ಚೋನು

೨೪. ಕಮ್ಮಾರನ ಬುದ್ಧಿ ಕುಂಡಿ ಮ್ಯಾಗ ಮೂರು ಬರೆ

೨೫. ಇರಿವೇ ಬುದ್ಧಿ ಕಮ್ಮಾರಗ, ಗೊರವನ ಬುದ್ಧಿ ಮಡಿವಾಳಗ[೪೭]

೨.೮.೭. ಒಗಟು

ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಒಡಪುಗಳು ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಗೆ ಸವಾಲಾಗುವಂತಹ ಉತ್ತರವಿರುತ್ತದೆ. ಒಗಟುಗಳು ಎಂತಹವರನ್ನೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಿರಿಯರನ್ನು ವಿವೇಚನಾಶೀಲರಾಗಿ ಜಾಗೃತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇವು ಯೋಚನಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅಥವಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗೂಡಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಒಗಟುಗಳು ಅಶ್ಲೀಲವೆನಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಮ್ಯವಾದ್ದೊಂದು ಗೂಢಾರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ದ್ವಿಪದಿ, ತ್ರಿಪದಿ, ಚೌಪದಿಗಳಲ್ಲೂ ಒಗಟುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನೂ ಜನರು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞನ "ಕಲ್ಲರಳಿ ಹೂವಾಗಿ, ಎಲ್ಲರಿಗು ಬೇಕಾಗಿ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಬೆಳಕಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು ಪೇಳಿ ಸರ್ವಜ್ಞ" ಎಂಬ ತ್ರಿಪದಿಗೆ ಉತ್ತರ 'ಸುಣ್ಣ' ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಒಗಟುಗಳ ಮೂಲಕ ಜನರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ವಿವೇಚನೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಉತ್ತರ 'ಹೊಳೆ'ದಾಗ ಅವರಿಗಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆನಂದ ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗುವಾಗಿ ಅರಳಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಳಕಂಡ ಒಗಟುಗಳು ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಷ್ಟೆ.[೪೮]

೧. 'ಹಚ್ಚೆನು ಹಕ್ಕಿ ಪುಚ್ಚ ತೆಗೆದು, ಕಲ್ಲು ಮೇಲಿಟ್ಟು ಕಾರ ಅರೆದರು'- ಉತ್ತರ: ಕೊತ್ತಂಬರಿ ಸೊಪ್ಪು

೨. 'ಹಳದಿ ಸೀರೆ ಕರಿಯ ತುರುಬು, ಮೈ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಕೂದಲು'- ಉತ್ತರ: ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣು

೩. 'ಇಷ್ಟೇ ಇಷ್ಟು ಗದ್ದಿ, ಗದ್ದಿಗೆ ನೀರು, ನೀರುಗೆ ಬೇರು, ಬೇರಿಗೆ ಬೆಂಕಿ'-ಉತ್ತರ: ದೀಪ

೪. 'ಎರಡು ಕಂಬ, ಕಂಬದ ಮೇಲೆ ಮನಿ, ಮನಿ ಮೇಲೆ ರೆಕ್ಕೆ, ರೆಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಗುಡ್ಡ, ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲು, ಹುಲ್ಲು ಮೇಲೆ ದಾರಿ'- ಉತ್ತರ: ಮನುಷ್ಯ

೫. 'ಅಪ್ಪ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ, ಅಬ್ಬೆ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ, ಮಗಳು ಮದುವೆಗೆ, ಮಗ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ'- ಉತ್ತರ: ತೆಂಗಿನ ಮರದ ತುದಿ, ಬೇರು, ತೆಂಗಿನ ಗರಿ, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ

೬. 'ಅವ್ವನಿಗೆ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಅಪ್ಪನಿಗೆ ರೊಕ್ಕ ಎಣಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ'- ಉತ್ತರ: ಆಕಾಶ, ನಕ್ಷತ್ರ

೭. 'ಈಟಿ ಐತಿ, ಚೋಟಾ ಐತಿ ರಾಯರ ಕೂಡ ಊಟಾ ಮಾಡ್ತೈತಿ'-ಉತ್ತರ: ನೊಣ

೮. 'ಗಡಗಡ ಬಂದ ಅಂಗಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಬಾವ್ಯಗ ಬಿದ್ದ' – ಉತ್ತರ: ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣು

ಹೀಗೆ ಗದ್ಯ, ಪದ್ಯ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಮುಂತಾದವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂತೆಯೆ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೂಡ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗದು ಆದರೂ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯವು ವ್ಯಾಪಕವಾದುದು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲವೂ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಕಲಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಉಲ್ಲೇಖಗಳು:

೧. Majumdar. G.G. and Rajaguru. S.N: "Ash Mound Excavations at Koppal," 1966, Page: 03.

೨. Maekenzie: "Ash Mound at Budikanam, Madraas Journal of Literature and Science," Vol. No. Ko 7, 1938.

೩. Majumdar. G.G. and Rajaguru. S.N: "Ash Mound Excavations at Koppal," Page: 03, 1966.

೪. Ancient India, Vol.4, "Archaeological Survey of India",

೫. Ibid., Page: 13

೬. Mudhol. M.S: "A Technical study of Metal Object from South India Megalithis," Ph.D. Thesis, M.S. University, Baroda, 1989.

೭. ವಾಸುದೇವ ಬಡಿಗೇರ: "ಸಂಡೂರು ಪರಿಸರದ ಕಾತಿಕೇಯ ತಪೋವನ," ಮಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕಮಲಾಪುರ, ೧೯೯೭, ಪುಟ ೨೭.

೮. ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಎಂ.ಜಿ. ೧೯೯೩, ಪುಟ: ೧೩೪.

೯. ಪೂಜ್ಯಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸರಸ್ವತಿ: 'ದಿ ವೇದಾಸ್,' ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನ, ಮುಂಬೈ, ಐದನೇ ಮುದ್ರಣ ೨೦೦೦, ಪುಟ-೪೭.

೧೦. ಡಾ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ: 'ಬೃಹತ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿಲ್ಪಾಚಾರಿಯರ ಚರಿತೆ,' ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩, ಪುಟ-೨೪೫-೨೪೬.

೧೧. ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿ: "ಮಹಾಭಾರತ," ಸಂಪುಟ-೨, ವಿಶ್ವದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ೨೦೦೦, ಪುಟ-೫೯.

೧೨. ಡಾ. ಎ.ಎಫ್. ಮೋಹನರಾವ್: "ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜ ದರ್ಶನ," ಭಾಗ-೨, ವಿಶ್ವಬಂಧು ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ೧೯೯೭, ಪುಟ ೬೮.

೧೩. ಡಾ. ಎ.ಎಫ್. ಮೋಹನರಾವ್: ಅದೇ, ೧೯೯೭, ಪುಟ-೧೫-೧೬.

೧೪. ತಾಂಡವಾಚಾರ್ಯ. ಎನ್.ಬಿ.: "ಶ್ರೀಮದ್ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪುರಾಣಮ್," ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಕೇತನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩, ಪುಟ-೧೩.

೧೫. ಕ್ಷೀರಸಾಗರ: "ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮ ಕುಲೋತ್ಸಾಹ," ಸಂಗ್ರಹ-೩, ೨೦೧೪, ಪುಟ-೫೪.

೧೬. ನನ್ನಿವಾಳದ ಶಿಲ್ಪಾಚಾರ್ಯ: 'ಚಿತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಅದಾಲತು ಕೋರ್ಟಿನ ತೀರ್ಪು,' ಶ್ರೀದೇವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ೧೯೯೭, ಪುಟ-೯೭.

೧೭. ರಾಜಶೇಖರ ಬಡಿಗೇರ: 'ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ,' ಪ್ರಭಾಸ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಅಕ್ಕಲಕೋಟ, ೧೯೯೧, ಪುಟ-೧೯.

೧೮. ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿ: 'ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವಕರ್ಮಣರು,' ಭಾಗ-೨, ವಿಶ್ವದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ೧೯೯೪, ಪುಟ-೫೭.

೧೯. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ: 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ', ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೭, ಪುಟ-೫೮೬.

೨೦. ಸಿ.ಬಿ. ಕಡಕೋಳ ಮತ್ತು ಕೆ.ಪಿ. ಈರಣ್ಣ: 'ತಿಂಥಿಣಿ ಮೌನೇಶ್ವರರ ವಚನಗಳು,' ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೮೫, ಪುಟ-೧೭

೨೧. ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿ: 'ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ್ವರ ತ್ರಿಪದಿಗಳು,' ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವಮಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರ ಸಮಿತಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ೨೦೦೪, ಪುಟ-೯೨.

೨೨. Jan Brouwer: 'The Makers of the World,' Oxford University Press, Delhi, 1995, page-253.

೨೩. ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ: 'ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ,' ಸಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೬, ಪುಟ: ೩೨೪.

೨೪. ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೨೦೦೪, ಪುಟ: ೩೩.

೨೫. ಜಿ.ಎನ್.ಎಂ. ಆಚಾರ್ಯ: 'ಪಂಚಗೋತ್ರೋದ್ಭವರಾದ ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಂಶವೃಕ್ಷ,' ಗುರುಕುಲ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೬, ಪುಟ-೬೭

೨೬. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಛೇರಿಯ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು, ೨೦೧೭

೨೭. ನಾಗಮಲ್ಲಪ್ಪ. ಎಂ.ಎಂ. ಮತ್ತು ವೆಂಕಟರಾಜು. ಕೆ.: 'ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಕನ್ನಡ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ಗಡಿನಾಡು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು,' ಜಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ, ೨೦೧೦, ಪುಟ-೪೫-೪೬.

೨೮. ಶುಭಕರಾಚಾರಿ: 'ಕಮ್ಮಾರರ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು,' ೨೦೧೦, ಪುಟ- ೫೯.

೨೯. ಶುಭಕರಾಚಾರಿ: ಅದೇ, ೨೦೧೦, ಪುಟ- ೬೦.

೩೦. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೧೯೯೭, ಪುಟ: ೩೩.

೩೧. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ: ಅದೇ, ಪುಟ: ೩೩.

೩೨. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ: ಪುಟ: ೮-೯, ೨೦೦೨.

೩೩. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಲಾ: ಸಂಪುಟ: ೪, ಸಂಚಿಕೆ: ೪ ಜನವರಿ ೧೯೯೪, ಪುಟ: ೧೮.,

೩೪. ನಾಯಕ. ಎನ್.ಆರ್: ೧೯೯೩, ಪುಟ: ೧೦.

೩೫. ವಿಲಿಯಂ ಮಾಡ್ತ: ೧೯೮೮, ಪುಟ ೪೫.

೩೬. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೨೦೦೦, ಪುಟ ೪೬-೪೭.

೩೭. ಶುಭಕರಾಚಾರಿ: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪುಟ ೧೯೪.

೩೮. ಓ.ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ, ೧೯೯೩, ಪುಟ ೪.

೩೯. ಆರ್. ಬಿ. ಕುಮಾರ್: ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ೨೦೦೪, ಪುಟ: ೧೭೮

೪೦. ಆರ್. ಬಿ. ಕುಮಾರ್: ಅದೇ, ೨೦೦೪, ಪುಟ: ೧೭೮.

೪೧. ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್, ಅದೇ, ೨೦೦೪, ಪುಟ- ೧೭೭.

೪೨. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡ, ೨೦೦೧, ಪುಟ: ೩೨-೩೩.

೪೩. ಶುಭಕರಾಚಾರಿ: ಕಮ್ಮಾರರ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು, ೨೦೧೦, ಪುಟ- ೧೮೬.

೪೪. ಶುಭಕರಾಚಾರಿ: ಅದೇ, ೨೦೧೦, ಪುಟ- ೧೮೭.

೪೫. ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೨೦೦೪, ಪುಟ- ೧೩೧ ಮತ್ತು ಶುಭಕರಾಚಾರಿ: ಕಮ್ಮಾರರ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು, ೨೦೧೦ ಪುಟ- ೧೯೦.

೪೬. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡ: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೨೦೦೧, ಪುಟ- ೧೩೭

೪೭. ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೨೦೦೪, ಪುಟ- ೧೪೦.

೪೮. ಶುಭಕರಾಚಾರಿ: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೨೦೧೦, ಪುಟ- ೨೦೪.

ಅಧ್ಯಾಯ: ೦೩

ಕಮ್ಮಾರರ ಜೀವನಾವರ್ತಕ ಮತ್ತು ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳು

ಃ.೧. ಕಮ್ಮಾರರ ಜೀವನಾವರ್ತಕಗಳು
೩.೧.೧. ಜನನ
೩.೧.೨. ನಾಮಕರಣ
೩.೧.೩. ಅನ್ನ ಶಾಸ್ತ್ರ
೩.೧.೪. ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ ವಿಧಿ
೩.೧.೫. ತಲೆಗೂದಲು ತೆಗೆಯುವ ಜವುಳ ಅಥವಾ ಚೌಲ ಶಾಸ್ತ್ರ
೩.೧.೬. ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚುವ ಶಾಸ್ತ್ರ
೩.೧.೭. ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರ
೩.೧.೮. ಋತುಮತಿ–ವಸಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರ
೩.೧.೯. ವಿವಾಹ
೩.೧.೧೦. ಸೀಮಂತ ಶಾಸ್ತ್ರ
೩.೧.೧೧. ಸಾವು ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟಿ
೩.೧.೧೨. ಉಡುಗೆ–ತೊಡುಗೆಗಳು
೩.೧.೧೩. ಆಹಾರ ವಿಧಾನ
೩.೧.೧೪ ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ–ನಿಷೇಧಗಳು
೩.೧.೧೫. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿ/ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿ
೩.೧.೧೬. ವಾಮಾಚಾರ
೩.೨. ಕಮ್ಮಾರರ ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನಗಳು
೩.೨.೧. ಯುಗಾದಿ
೩.೨.೨. ನಾಗರ ಪಂಚಮಿ
೩.೨.೩. ಗಣೇಶ ಚತುರ್ಥಿ
೩.೨.೪. ಪಿತೃಪಕ್ಷ
೩.೨.೫. ನವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬ
೩.೨.೬. ದೀಪಾವಳಿ
೩.೨.೭. ತುಳಸಿ ಪೂಜೆ
೩.೨.೮. ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಹಬ್ಬ
೩.೨.೯. ಶಿವರಾತ್ರಿ
೩.೩. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಾರಂಭ

ಅಧ್ಯಾಯ: ೦೩

ಕಮ್ಮಾರರ ಜೀವನಾವರ್ತಕ ಮತ್ತು ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗಳು

ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನಾವರ್ತಕಗಳಾದ ಶೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿ, ವಿವಾಹ, ಸೀಮಂತ, ಆಹಾರ ವಿಧಾನ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಮುಂತಾದವುಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನಗಳಾದ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಾಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಮಾಹಿತಿಯ ವಿವರವಿದೆ.

೩.೧. ಕಮ್ಮಾರರ ಜೀವನಾವರ್ತಕಗಳು

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಜೀವನ ಅಥವಾ ಬದುಕನ್ನು ವಯೋಮಾನ ಅನುಸಾರ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಗೃಹಸ್ಥ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಮತ್ತು ಸನ್ಯಾಸ ಎಂಬುವು ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳು. "ಆಶ್ರಮವು ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ."[೧] ಹಿಂದೂವಾದವನು ಈ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಹುಟ್ಟು, ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಾವು ಎಂಬ ಜೀವನ ಚಕ್ರದ ನಡುವೆ ಬಂದುಹೋಗುವಂತಹವು. ಜೀವನಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯರು ನಿಗದಿತ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವನ ಹುಟ್ಟು, ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಾವು ಎಂಬಂತಹ ಜೈವಿಕ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ಭಾರತೀಯರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹುಟ್ಟು, ಬದುಕು, ಸಾವು ಎಂಬಂತಹ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಘಟನೆಗಳು ನಡೆಯುವಾಗ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕಾರ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಶೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೈಜವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಈ ಶೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ವೈದಿಕವಾದವು ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಆಚರಿಸುವುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವಂತಹ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಕೆಲವೊಬ್ಬರು ಹೇಳುವಂತೆ ವೈದಿಕ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ವರ್ಗ ತಾವು ಬದುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆಲ್ಲಾ ಜನರನ್ನು ತಾವು ಮಾಡುವ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದು ನಿಜ, ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಜವಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದವರು ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಕೆಲವು ರೀತಿನೀತಿಗಳನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆದೋ, ಅಥವಾ ಸ್ವಂತ ಆಲೋಚನೆಯಿಂದಲೋ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರು ತಾವು ವಾಸಿಸುವ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪುರೋಹಿತರೋ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪುರೋಹಿತರೋ, ಲಿಂಗಾಯತ ಅಯ್ಯನವರೋ ಯಾರಿದ್ದಾರೋ ಅವರಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಪಾಲು ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮದೇ ಹಳೇ ಕಾಲದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅನುಕೂಲಸ್ಥರ ವೈದಿಕ ನೆಲೆಯ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಹೋದರೆ ಅನ್ಯರ ಹಂಗಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಳುಕಿನಿಂದ ಸರ್ವ ಸಾಮಾಜಿಕರ ಆಚರಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನೇ ಆಚರಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಒಳಜಾತಿಯವರಲ್ಲೇ ವೇದ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವರು ಸಂಸ್ಕಾರ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವಂತವರಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರಿಂದ ಆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಗುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅನೇಕ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಹಣಕಾಸಿನ ಚೈತನ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹವರು ತಮಗೇ ತಿಳಿದಂತೆ ತಾವೇ ಸರಳವಾಗಿ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಗುರು ಹಿರಿಯರು, ಜಾತಿಯ ಯಜಮಾನರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಒಳ್ಳೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯ ಎಂದು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿಕೆ ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆಯಾದ ಕಾಳಿಕಾ ಮಾತೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮ ಸಂತಾನವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಆಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿದೈವವಾಗಿರುವಂತಹ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ'ನನ್ನು ಅವರು ಅನುಗ್ರಹ ಕೊಡೆಂದು ಬೇಡುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅಂದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಪತ್ನಿಯು ಋತುಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಒಳಪಡುವಂತಹವಳಾಗಿರಬೇಕು. ಆಕೆಯ ರಜಸ್ವಲೆಯಾಗುವವಳಾಗಿರಬೇಕು. ಆಕೆಯು ರಜಸ್ವಲೆಯಾದ ದಿನದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಹದಿನಾರು ರಾತ್ರಿಗಳವರೆಗೆ ಗರ್ಭದಾನ ಮಾಡಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ಕಾಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳು ಆಕೆ ರಜಸ್ವಲೆಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುವುದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪತಿ ಮತ್ತು ಪತ್ನಿಯ ಸಮಾಗಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಸ್ತ್ರೀಯು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತದನಂತರ ಸಮಾಗಮಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ರೈತನು ವರ್ಷದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೃಷಿಗೆ ಹದಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೋ ಹಾಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಗರ್ಭ ಶುದ್ಧೀಕರಣಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗರ್ಭ ಶುದ್ಧಿಯ ನಂತರ ಮುಷ್ಟಿಗೊಂಡ ಸಂತಾನ ಅಥವಾ ಸತ್ಸಂತಾನವಾಗುವುದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಅರಿವಿದೆಯೋ ಎಂಬುದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಅಷ್ಟು ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲ. ಗುರು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರು. ಮದುವೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗತಕ್ಕವರು. ತಮ್ಮ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು ಉತ್ತಮ ಸಂತಾನ ಉದಯಿಸಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸಿದರೆ ಅದರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡುಹೋಗುವರು. ಇವರ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಹಿರಿಯರು ಹಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವೆಂದರೆ;

೧. ಪತ್ನಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರಳಾಗಿರಬೇಕು. ಪತಿಯಾದವನು ಅಸಂತುಷ್ಟನಾದವನಾಗಿರಬಾರದು. ಅವನು ಅಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲಾರದು.

೨. ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯರು ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿರಬೇಕು. ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಾಗಿರಬೇಕು. ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವವರಾಗಿರಬೇಕು. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ವಾದಿಸುವುದಾಗಲೀ, ಜಗಳವಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲೀ ಮಾಡಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಅವಗುಣಗಳು ದೋಷಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಅನೇಕ ತಲೆಮಾರುಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

೩. ಅವರು ತಿನ್ನುವ ಆಹಾರ, ನಡೆ, ನುಡಿ, ಉತ್ತಮ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸ್ವಭಾವಗಳು, ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯಾಗಿರಬೇಕಾದವರು ಉತ್ತಮ ನಡತೆ, ಜೀವನ ಕ್ರಮ, ಸಂಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೪. ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಗುರು-ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುವಂತಹದ್ದು, ನೆರೆ ಹೊರೆಯವರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿರಸವಿಲ್ಲದೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕಾದವರಾಗಿ, ವಿಶ್ವಬಂಧುಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕಾರ, ಆಚರಣೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೈಲಾದಷ್ಟು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು.

೩.೧.೧. ಜನನ:

ವಿವಾಹಗೊಂಡ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಸ್ವಂತ ಮನೆಯಲ್ಲೋ, ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ಮನೆಯಲ್ಲೋ ಸಂಸಾರ ಹೂಡುತ್ತಾರೆ ಅಂತೆಯೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮಾವನ ಮನೆಯವರು ಸೊಸೆಯನ್ನು ಚೊಚ್ಚಲ ಹೆರಿಗೆಗೆ ತವರು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಪದ್ಧತಿಯು ಬಹುಪಾಲು ಎಲ್ಲ ಹಿಂದು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವಂತಹದ್ದೇ ಆಗಿದೆ. ಹೆರಿಗೆಯಂತಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ಮಡಿ-ಮೈಲಿಗೆ ಆಚರಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯ ತಾಯಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಾಗುವುದೇ ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ತಾಯಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಆರೈಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿಗಾವಹಿಸಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಇವರು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ನುರಿತ ಅಥವಾ ಅನುಭವಸ್ಥ ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯರಿಂದ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಹೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಅನುಭವವಿರುವ ಇಂತಹ ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯರು ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಿ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗ ಅಂದರೆ ಹೊಸಿಲಿನ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಗಡಿಗೆ ಅಥವಾ ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಬೇವಿನ ಟೊಂಗೆಯನ್ನು ಅದ್ದಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಾರದೆಂಬುದೇ ಅದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೆರಿಗೆಯಾಗುವಾಗಲೂ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ನಾಟಿ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆರಿಗೆ ಆಗುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗದಿದ್ದರೆ ನಾಟಿ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆರಿಗೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಬಾಣಂತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಅವರಿಗೂ ಶುಭ್ರವಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸೊಂಟದ ಸುತ್ತ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದುಕಟ್ಟಿ ಅವರನ್ನು ಮತ್ತು ಮಗುವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಮಲಗುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಓಡಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಬಾಣಂತಿ ಮತು ಮಗು ಮಲಗಿರುವ ಕೊಠಡಿಗೆ ಯಾರೂ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಮಗುವು ಮಲಗಿರುವ ಕಡೆ ಧೂಪ, ದೀಪ ಸರಿಯಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬರುವವರು ಕೈ ಕಾಲು ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಶುಚಿರ್ಭೂತರಾಗಿಯೇ ಬರಬೇಕು. ತಂದೆಯಾದವನು ಒಂದೆರಡು ದಿನದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಮಗುವನ್ನು ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯ ಹೊರತಾಗಿ ಯಾರು ಮುಟ್ಟುವಂತಿಲ್ಲ.

ಇಂದು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಎಂಬ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರಸವ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪ್ರಸವೋತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಿಣಿ ಮತ್ತು ಬಾಣಂತಿಯರ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಇದರ ಸದುಪಯೋಗ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ.

೩.೧.೨. ನಾಮಕರಣ:

ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಮಗುವು ಜನಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನಾಮಕರಣ ವಿಧಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಗುವು ಗಂಡಾಗಿರಲಿ, ಹೆಣ್ಣಾಗಿರಲಿ ನಾಮಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ೧೨ನೇ ದಿನಕ್ಕೂ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ೧೩ನೇ ದಿನಕ್ಕೂ ನಾಮಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಮಕರಣದ ದಿನ ಸೋದರತ್ತೆಯು ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಗದಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರ ಬಲ್ಲವರನ್ನು ಅಥವಾ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾಮಕರಣದ ದಿನ ಮತ್ತು ಸಮಯವನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರಿಗೂ ಆಮಂತ್ರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಿನ ಮನೆಯವರು ಮಗುವಿಗೆ ಒಡವೆ–ವಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ತವರು ಮನೆಯವರು ಮಗುವಿಗೆ ಹೊಸ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟಪಾತ್ರರು ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಬಟ್ಟೆಗಳು ಮಗುವಿಗೆ ದೊಡ್ಡವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹಾಗೇ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಲು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಮಗುವಿಗೆ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿ ಮನೆಯ ತೊಲೆಗೆ ತೂಗುಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಶಿಶುವಿನ ಸೋದರತ್ತೆಯು ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಯುಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ಮುತ್ತೈದೆಯಾಗಿರುವವರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಹೊಳೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ನಾಮಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ಮೇಲೆ ಸಿಹಿ ಹಂಚುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆಯ ಊಟ ಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ ಸೋದರತ್ತೆಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸೋದರತ್ತೆಯನ್ನು ಸಂಪ್ರೀತವಾಗಿಡುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ

ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತಂದೆಯಾದವನ ಪಾತ್ರ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ಗುರುಹಿರಿಯರ ಪಾತ್ರವೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ ಬೆಸ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟರೆ ಗಂಡು ಶಿಶುವಿಗೆ ಸಮ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಹೆಸರನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಮಕರಣದ ಶಾಸ್ತ್ರದ ತರುವಾಯ ಬಂದಂತ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಮಗುವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ತೂಗಿ ಸಂತೋಷದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಗುವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೋರಿಸಿ ಉಡುಗೊರೆ, ಆಶೀರ್ವಾದಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

೩.೧.೩. ಅನ್ನ ಶಾಸ್ತ್ರ

ನಾಲ್ಕು – ಐದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಮಗುವು ತಾಯಿಯ ಎದೆಹಾಲು, ಆಕಳ ಮೇಲು ಹಾಲು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಗುವಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಬಿಸ್ಕಿಟಿನ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿ ತಿನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಆಹಾರ ಮಗುವಿಗೆ ಸಾಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆರನೇ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಹಿಸುಕಿ ಮೃದುಮಾಡಿ ತಿನಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಅನ್ನ ತಿನಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರ. ಕಮ್ಮಾರರು ಇದನ್ನು

ಅನ್ನ ಉಣಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಕಮ್ಮಾರರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆರನೇ ತಿಂಗಳಿನ ಮೊದಲನೇ ದಿನ ಅನ್ನ ಉಣಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅನ್ನ ಪ್ರಾಶನವು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯುವುದಾದರೂ ಅದು ಮಹತ್ವದ ವಿಧಿಯಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ ಅನ್ನವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪ, ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಲು, ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅನ್ನವು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಂದ ಹಾಲು ಇದ್ದಂತಿರುತ್ತದೆ. ಶಿಶುವು ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡದಾದಂತೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗೋಲಿ ಉಂಡೆಗಳಂತೆ ಉಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಮೊಸರು ಸೇರಿಸಿಯೂ ಉಣಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಬಟ್ಟಲಿನಷ್ಟು ಆಹಾರವಾದರೆ ಅದೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಅನ್ನ ಪ್ರಾಶನದ ನಂತರ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರು ಮಗುವಿಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಆಸರ ತೆಗೆದು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

೩.೧.೪. ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ ವಿಧಿ:

ಶಿಶುವಿಗೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ವಯಸ್ಸು ತುಂಬಿದ ಮೇಲೆ ಮಗುವನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ, ಹುಟ್ಟಿದ ಮೂರನೆಯ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯ ದಿನದಂದು ಸೂರ್ಯೋದಯವಾದಾಗ ಶಿಶುವಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ಹಣೆಗೆ ಬೊಟ್ಟು ಇಟ್ಟು, ದೇವರ ನಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ನಂತರ ಸೂರ್ಯನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಅಂತೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಎಳೆ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ಸುತ್ತಾಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದನ್ನು ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ ವಿಧಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

೩.೧.೫. ತಲೆಗೂದಲು ತೆಗೆಯುವ ಜವುಳ ಅಥವಾ ಚೌಲ ಶಾಸ್ತ್ರ:

ಶಿಶುವು ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ ವಿಧಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಆರು ತಿಂಗಳು-ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಅದರ ಬುರುಡೆ ಬಲಿತಂತೆ, ಅಥವಾ ಮೂರು ವರ್ಷ ತುಂಬುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟು ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಚೌಲ ಅಥವಾ ಜವುಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರು ತಲೆತಲಾಂತರದಿಂದಲೂ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಶುವಿನ ಚೌಲ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಗುವಿನ ಸೋದರ ಮಾವ ಅಥವಾ ಸೋದರತ್ತೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೋದರ ಮಾವನು ಈ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವನು. ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ದಿನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಇರುವ ಕಡೆ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜವುಳ ತೆಗೆಸುತ್ತಾರೆ. ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಣೆ ಹಾಕಿ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೂರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಶುವನ್ನು ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿಯ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಶುವಿನ ಸೋದರ ಮಾವನಾದವನ್ನು ಎರಡು ವೀಳ್ಯದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಯ ತರಹ ಮಡಚಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆ, ಗೋಮಯ, ತುಪ್ಪ, ಹಾಲು ಮೊಸರು ಸೇರಿದ ಪಂಚಗವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಅದನ್ನು ಶಿಶುವಿನ ತಲೆಗೂದಲಿಗೆ ಸೋಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆನಂತರ ಬೆಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಬಂಗಾರದ ಕತ್ತರಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಶುವಿನ ಮುಂದಲೆಯ ಕೆಲವು ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸೋದರ ಮಾವ ಕತ್ತರಿಸಿದ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಕರೆಸಲಾದ ನಾಪಿತರ ಕೈಯಿಂದ ಆ

ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೋದರ ಮಾವ ಮತ್ತು ಸೋದರತ್ತೆಗೆ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವವರು ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಯಾರಿಸಿದ ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಊಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮರಳುತ್ತಾರೆ. ಸೂಕ್ತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜವುಳ ತೆಗೆಯದಿದ್ದರೆ ದೃಷ್ಟಿ ದೋಷವಾಗುವುದು, ಮಗುವು ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಚ್ಚುವುದು, ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಈಡಾಗುತ್ತದೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

೩.೧.೬. ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚುವ ಶಾಸ್ತ್ರ:

ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕೂಡ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜವುಳ ತೆಗೆಯುವಾಗಲೇ ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲ ಜವುಳ ತೆಗೆದಾದ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳಿಗೆ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೂರರಿಂದ ಐದನೇ ವರ್ಷದ ನಡುವೆ ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗಲೇ ತಯಾರಿಸಿದ ಬಂಗಾರದ ಮುರ ಅಥವಾ ಚಿಕ್ಕ ಓಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಕಸಾಲಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಚುಚ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಗುವಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ, ಕಾಡಿಗೆ ತೀಡಿ, ದೇವರ ಪೂಜೆ ನೆರವೇರಿಸಿದ ನಂತರ ಅರ್ಕಸಾಲಿಗರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಪಡಿಪದಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಈಗಾಗಲೇ ನೀಡಿದ ವೆಚ್ಚದ ಅನುಸಾರ ಚಿನ್ನದ ಕಿವಿತೊಡುಪನ್ನು ಹಾಕಿಸುತ್ತಾರೆ.

೩.೧.೭. ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರ:

ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎಂಟು ವರ್ಷ ತುಂಬುವಾಗ ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಎಂಟು ವರ್ಷದಿಂದ ೧೪ ವರ್ಷದವರೆಗೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಗಂಡುಮಗುವಿಗೂ ಈ ಉಪನಯನವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ ಉಪನಯನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಮದುವೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆಯ ಅನುಸಾರ 'ಗುಡ್ಡ'ನ್ನ ಬಿಡುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಅಂದು ಯಾವುದೇ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗುಮಣಿ ಹಾಕಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. "ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಶುಭವು, ಶಕ್ತಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಗೌರವ, ಕೀರ್ತಿ, ಉನ್ನತಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಾಂತಿ, ಸಂಪತ್ತು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಯಜುರ್ವೇದವು ಹೇಳುತ್ತದೆ."[೨] ಗುಡ್ಡನ್ನ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟವರು ಮನೆಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕರು ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡುವುದುಂಟು. ಖರ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲೆಂದು ಕೆಲವರು ಸಾಮೂಹಿಕ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಉಪನಯನದ ದಿನ ವಟುವು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿದ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮನೆಯ ಜನರು ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಅಣಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭವಾಗುವ ಮುನ್ನ ಕ್ಷೌರಿಕನ ಕೆಲಸವು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆತನು ಸೂಕ್ತ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ವಟುವನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅವನ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ನುಣ್ಣಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ತೆಗೆಯುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ವಟುವಿಗೆ ಬಿಳಿಯ ಪಂಚೆಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಶಲ್ಯವನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಯಜ್ಞ ಕುಂಡದ

ಮುಂದೆ ಆಚಾರ್ಯರು ವಟುವಿನ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಸಮೇತವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕಳಶಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ಹೋಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಚಾರ್ಯರು ಮಗುವಿನ ಬಲ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿ ವಿದ್ಯೆಯ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವಟುವಿಗೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ವಟುವಾದವನು ಅರಳೀಮರದ ಶಾಖೆ, ಬೆತ್ತ ಮತ್ತು ಬಗಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾ ತಾನು 'ಕಾಶಿ'ಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ಭಿಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಬಂದ ವಟುವು ಆಚಾರ್ಯರ ಬಳಿ ಬಂದು ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

"ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರವಾದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ವಟುವು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಾಗ ಆತನ ಕಠಿಣವಾದ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ನಿಯಮಬದ್ಧನಾಗಿರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು 'ವ್ರತಬಂಧ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಉಪನಯನಗಳಲ್ಲಿ ಊಟ, ಉಪಚಾರ, ಪಾಯಸ, ಭಕ್ಷ್ಯ, ವಾದ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಹೊರತು, ಈ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಈಡೇರುತ್ತಿಲ್ಲ."[೩]

೩.೧.೮. ಋತುಮತಿ-ವಸಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರ:

ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬರುವುದು ಎಂದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಜೈವಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅಂದರೆ ಋತುಚಕ್ರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಋತುಮತಿಯಾದರೆ ಅವರು ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಹಳ್ಳಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೈನೆರೆದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಋತುಮತಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣು ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತೈದನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಋತುಚಕ್ರ ನಿಲ್ಲುವವರೆಗೆ ಫಲವಂತಿಕೆಯ ಕಾಲ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. "ಹೆಣ್ಣು ಋತುಮತಿಯಾದಾಗ ತನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಜೈವಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾಳೆ."[೪] ಆ ನಂತರ ಆಕೆ ತಾಯ್ತನ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಋತುಮತಿಯಾದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣೆಂದು ಜಾಹೀರುಗೊಳಿಸುವ ಬಂಧುಬಾಂಧವರಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ವಸಗೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಅನುಸಾರ ಮೈನೆರೆದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಗೆ 'ವಸಗೆ'ಯ ಅಥವಾ 'ಆರತಕ್ಷತೆ'ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೈನೆರೆದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಬಂಧುಬಾಂಧವರು ತುಂಬಾ ಸಡಗರದಿಂದ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಆಕೆಯ ಮದುವೆಯ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಳು ಎಂಬುದೇ ವಿಚಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮೈನೆರೆದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಗೆ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಪ್ರತಿದಿನ ಹರಿಶಿನ, ಎಣ್ಣೆ, ನೀರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಋತುಮತಿಯಾದಾಕೆಯು ಯಾರನ್ನೂ ಮುಟ್ಟುವಂತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಋತುಚಕ್ರವು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿರಲೆಂದು ಪೌಷ್ಠಿಕ ಆಹಾರಯುಕ್ತವಾದ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಆಕೆಗೆ ತಿನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸತತ ೫ನೇ ದಿನದಿಂದ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಹೀಗೆ, ಸ್ನಾನ, ಆರತಿ, ಉಡಿ ತುಂಬುವ ಕೆಲಸ, ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವಯಸ್ಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಸೋಬಾನೆ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರ ೨೧ ನೇ ದಿನ ಆರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ವಸಗೆಯನ್ನು

ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಕೆಯನ್ನು ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಗೊಳಿಸಿ, ಉಡಿ ತುಂಬಿ, ಎಲ್ಲ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ಜೋಡಿಸಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪೇರಿಸಿ ಆರತಿ-ಅಕ್ಷತೆ ಇಟ್ಟು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಅನುಸಾರ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಸಿಹಿ ಊಟ ಹಾಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಂದಂತಹವರು ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆರತಕ್ಷತೆ ಕಾರ್ಯವು ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಷ್ಟಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ತಾವಿದ್ದುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ತುಂಬಾ ಸರಳವಾಗಿ ಮನೆಯಷ್ಟಕ್ಕೇ ಕಾರ್ಯ ನೆರವೇರಿಸಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

೩.೧೯. ವಿವಾಹ:

ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಂಡು ಎರಡೂ ಮುಖ್ಯ. ಮಾನವ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕಾದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಪರಸ್ಪರ ಸೇರಿ ವಿವಾಹವಾಗಿ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ವಿವಾಹ ಅಥವಾ ಮದುವೆಯೆನ್ನುವುದು ಮಾನವ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಯೌವ್ವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಯೌವ್ವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಹುಡುಗನನ್ನು ಹತೋಟಿ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. "ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸಂಶಯವೂ ಬರದಂತೆ ಗೃಹಿಣಿಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದಳು."[೫] ಸಂಜ್ಞಾದೇವಿಯು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ನಂತರ ಅವನನ್ನು ತೊರೆದುಹೋಗಿ ತನ್ನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಸೂರ್ಯನ ಮದುವೆಯೆ ಆದಿ ಮದುವೆಯೆಂದು ನಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂಬುದು ಇದರ ಸಂದೇಶ. ಅಂತು ಮದುವೆಯೆನ್ನುವುದು ಜನಪದರು ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡುಗಳಿಗೆ ಜೊತೆ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಮಗೆ ಸಾಲಾವಳಿ ಆಗಿ ಬರುವ ಬಂಧುಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಗೋಚರವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವರು ಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ "ತಾಯಿ ಸಂಬಂಧಿಕರಲ್ಲಿ ಐದು ತಲೆಮಾರಿನವರನ್ನು ಮತ್ತು ತಂದೆ ಸಂಬಂಧಿಕರಲ್ಲಿ ಏಳು ತಲೆಮಾರಿನವರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು 'ಧರ್ಮಸಿಂಧು' ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಮನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ."[೬] ಆದರೆ ಇದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ.

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಗೋತ್ರ ವಿವಾಹ ಏನು ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತೋ ಅದೇ ಇಂದೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಮದುವೆಯಾಗುವವರು ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮತನದಿಂದ ಕೂಡಿರಬಾರದು. ಅವರು ನೆಂಟಸ್ತರಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಮಾತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹುಡುಗನ ಅಥವಾ ಹುಡುಗಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ, ಹೆಸರುಬಲ ಕೂಡಿ ಬಂದರೆ ಮತ್ತು ಸಾಲಾವಳಿ ಕೂಡಿ ಬಂದರೆ ವಿವಾಹ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ಮದುವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಲದೇವತೆಯಾದ ಮಹಾಕಾಳಿಯು ವಿವಾಹಗೊಂಡದ್ದು ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ಎಂದು ಜನಪದ ಕಥೆಯಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ ವಿವಾಹವು ಜರುಗಿದ್ದು ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ರಾತ್ರಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ. ಕೆಲವು ಕಮ್ಮಾರರು ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು, ಕೆಲವರು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ

ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಬೆಳಗಿನ ಸಮಯ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲೀ ಅಥವಾ ಸೂಕ್ತ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಜಾಗದಲ್ಲಾಗಲಿ ವಿವಾಹ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಧರ್ಮಾನುಸಾರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಿವಾಹಿತರ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ. ದುಷ್ಟಚಟಗಳಾದ ಜೂಜು, ಹಗಲು ನಿದ್ರೆ, ಮದ್ಯ ಸೇವನೆ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದು, ವ್ಯಭಿಚಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕು. ಇಂತೆಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಮನೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ನೀತಿಬಾಹಿರವಾಗಿ ಧನ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಗೃಹಸ್ಥ ಜೀವನವನ್ನು ಒಂದು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಶಾಂತಿ ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೆರೆಹೊರೆಯವರಲ್ಲಿ ಬೆರಳುಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿರಬಾರದು. ಗುರುಹಿರಿಯರಿಂದ ಸದಾ ಸನ್ಮಾರ್ಗದೆಡೆಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಉದ್ಯುಕ್ತವಾಗುವುದೇ ಜೀವನ.

ಸಮಾಜವು ಸದಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂತಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಅಧೀರವಾಗಿತ್ತು. ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾದ ವಧು-ವರರು ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮ ಜನಾಂಗವನ್ನು ರೂಪಿಸುವರೆಂದು ಜನಜನಿತವಾಗಿತ್ತು. ಒಟ್ಟಾರೆ ದುರಾಚಾರಿಗಳು, ದುರ್ಮಾರ್ಗಿಗಳನ್ನು ಮೊಳಕೆಯಲ್ಲೇ ಚಿವುಟಿ ಹಾಕಲು ಸಮಾಜವು ವಿವಾಹವನ್ನೇ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಯೋಗ್ಯ ವಧು ಅಥವಾ ವರ ಸಿಗದೇ ಹೋದರೆ ಅಂತಹವರು ವಿವಾಹವಾಗದೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

೩.೧.೧೦. ಸೀಮಂತ ಶಾಸ್ತ್ರ:

ವಿವಾಹಗೊಂಡ ನಂತರ ಮನೆ ಮಗಳು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದರೆ ಆಕೆಗೆ ತವರು ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಸೀಮಂತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಕೆಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಸುದ್ದಿಯು ಸಿಹಿ ಸುದ್ದಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಕೆಗೆ ಮುಟ್ಟು ನಿಂತ ಸುದ್ದಿ ಸಂತಸದ ಸುದ್ದಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಕಂಡ ಕಂಡ ದೇವರಿಗೆಲ್ಲ ಹರಕೆ ಹೊರುತ್ತಾರೆ. ಆಕೆಯ ಸಮೀಪ ಬಂಧುಗಳು ಆಕೆಯು ಪುತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಹೊಂದಲಿ ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕರುಳ ಕುಡಿಯನ್ನು ನೋಡುವ ತವಕ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೊಮ್ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಬೇಕೆಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ವಿವಾಹಗೊಂಡ ಮಗಳು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದರೆ ಕುಟುಂಬದ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಕೆಗೆ ಸೀಮಂತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಲ ಮಾಡಿಯಾದರೂ ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯು ಬಯಸುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಗರ್ಭಿಣಿಯ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ತೀರಿಸದಿದ್ದರೆ ಆಕೆಗೆ ಹುಟ್ಟುವ ಮಗು ದಷ್ಟಪುಷ್ಟವಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ.

ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀ ಏಳನೇ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ತವರು ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಸೀಮಂತ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಂಡನ ಮನೆಯವರೂ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸೀಮಂತ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವ, ನೆರೆಹೊರೆ, ಸನ್ಮಿತ್ರ, ಆಪ್ತೇಷ್ಟರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸೀಮಂತವು ಒಂದು ದಿನದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದಿನ ದಿನ ತವರು ಮನೆಯ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಅಂತೆಯೇ ನೆಂಟರಿಷ್ಟ ವನಿತೆಯರು ಗರ್ಭಿಣಿಗೆ ಮೈಗೆಲ್ಲ ಅರಿಶಿನ, ಎಣ್ಣೆ, ಗಂಧ

ಲೇಪಿಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವರು. ನಂತರ ಹೊಸ ಉಡುಪುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುವರು. ಮನೆ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿ ಹಾಡು ಹೇಳುವರು. ನಂತರ ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗೆ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮ, ಕಾಡಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಆರತಿ ಮಾಡುವರು. ಆಕೆಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಸೋಬಾನೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವರು.

ಬಂದಂತಹ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಉಡಿ ತುಂಬುವರು. ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಸಂತೋಷಾನುಸಾರ ಅಕ್ಕಿ, ಬೆಲ್ಲ, ತಂಬಿಟ್ಟು, ಎಲೆ-ಅಡಿಕೆ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ದಕ್ಷಿಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಉಡಿ ತುಂಬುವರು. ಬಂದಂತಹವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಊಟ ಬಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಡಿಸಲಾಗುವುದು. ನಂತರ ಫಲ-ತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸತ್ಕರಿಸಲಾಗುವುದು.

೩.೧.೧೧. ಸಾವು ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟಿ:

"ಜಾತಸ್ಯಂ ಮರಣಂ ಅಧೃವಂ" ಎಂದರೆ "ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಗೆ ಸಾವು ಅನಿವಾರ್ಯ." ಇದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಮ. ಇದನ್ನು ಮೀರಲು ಯಾರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮರಣ ಹೊಂದಿದವರು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರುವವರಲ್ಲ. ಅವರು ಇರುವೆಡೆ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಲಿ. ಅವರ ಮರಣದಿಂದ ಬದುಕಿರುವವರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ತಲ್ಲಣಗಳಾಗದಂತೆ ಮರಣ ಹೊಂದಿದವರ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಶಾಂತತೆಯ ತರಂಗಗಳು ಹೊಮ್ಮುವಂತಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಮೃತರಾದವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬದುಕಿರುವವರು ಹೇಗೆಲ್ಲಾ ಬೇಕಾದರೂ ಹಿಂಜಿ ಎಳೆದಾಡಬಹುದು. ಆ ಮೂಲಕ ಮೃತಪಟ್ಟವರನ್ನು ಬದುಕಿರುವವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸದಾ ನರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲಾ ಮೃತಪಟ್ಟವರು ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಆತ್ಮಶಾಂತಿ ಕೋರಬಹುದು.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿರುವಂತೆ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ನಾಡಾವಳಿಯಾಗಿ ಬೇರೆಯವರಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಪದ್ಧತಿಯಿರುವುದು. ಮಕ್ಕಳು ತೀರಿಕೊಂಡರೆ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಗುಂಡಿ ತೋಡಿ ಹೂಳುವರು. ವಿವಾಹದ ವಯಸ್ಸಿನ ಅವಿವಾಹಿತರು ತೀರಿಕೊಂಡರೆ ತಂಗಡೆ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಚಿತೆಯೇರಿಸಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವರು. ಗರ್ಭಿಣಿಯು ತೀರಿಕೊಂಡರೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಚಿತೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಬಾಳೆಲೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಅಗ್ನಿ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡುವರು.

ಶವವನ್ನು ಹಲವರು ತಮ್ಮ ತೋಟ ಅಥವಾ ಹೊಲಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಂಬಂತೆ ಹಲವರು ಶವವನ್ನು ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿಯ ಮಗನು ಕೇಶಮುಂಡನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಂತಿಮ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು.

"ಯಾರು ಸತ್ಯಶೌಚಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವರೋ, ಮಾಂಸ ಮದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿರುವರೋ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸುಖವಾಗಿ ಯಮಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ತೆರಳುವರು..... ಸತ್ತ ಮನುಷ್ಯನ ಶರೀರವು ಭೂತಸುಕ್ಷ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಆ ಜೀವ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವದು, ಎಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು! ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳಾಗಲಿ ಅವನು ಹೋದ ಸ್ಥಳವಾಗಲಿ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು?"[೭]

ಹನ್ನೊಂದನೇ ದಿನದವರೆಗೆ ಸೂತಕವಿರುತ್ತದೆ. ಇತ್ತ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾರಿಸಿ, ಗುಡಿಸಿ, ಸುಣ್ಣಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹನ್ನೆರಡನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಪುರೋಹಿತರ ನೆರವಿನಿಂದ ಸೂತಕ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಗೋಮೂತ್ರ ಮತ್ತು ಗೋಮಯದಿಂದ ಮನೆಯನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹನ್ನೆರಡನೇ ದಿನ ಮೃತಪಟ್ಟವನ ಎಲ್ಲ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರು ಸೇರಿ ವಿಶೇಷ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮೃತಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಅವನ ಭಾವಚಿತ್ರದ ಮುಂದೆ (ಕೂಳು) ಎಡೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು 'ಮೃತಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರೆಂದು, ವೈಕುಂಠ ಸೇರಿದರೆಂದು, ಅಥವಾ ಕೈಲಾಸ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆಂದು' ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಕಿದ ಎಡೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಸುವಿಗೆ ತಿನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಗಲು ತೊಳೆದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿ ಅವರ ಭಾರ ಇಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ, ಹೊಸ ಜನಿವಾರ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಿಥಿ, ಶ್ರಾದ್ಧ, ಆರಾಧನೆ, ಸಮಾರಾಧನೆ ಕಾರ್ಯ ಒಂದು ಹಂತಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಬಂದಂತಹವರಿಗೆಲ್ಲ ತಿಥಿ ಊಟ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ. ಮೃತಪಟ್ಟವರ ನಂತರದ ಕುಟುಂಬದ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಹಿರೀಕರು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದಷ್ಟೂ ಎಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿಧಿಯಾಟ ವಿಪರ್ಯಾಸ ಎಂದು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೩.೧.೧೨. ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆಗಳು:

ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಕೆಲಸದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಶಾಖಕ್ಕೆ ಬೆದರಿ ಮೈ ಮೇಲೆ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಧರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಪಂಚೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಕುಲುಮೆಯಿಂದ ಕಿಡಿಗಳು ಹಾರಿ ಬಟ್ಟೆ ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದಿದೆ. ಕೆಲವು ಕಮ್ಮಾರರು ಅವಶ್ಯವಿದ್ದರೆ ಬನಿಯನ್ ಇಲ್ಲವೇ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಟ್ಟಾಪಟ್ಟಿ ಚಡ್ಡಿ ಅಥವಾ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಬರ್ಮುಡಾಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಲೆಗೆ ಟವಲ್ ಸುತ್ತಿರಬಹುದು ಇಲ್ಲಾ ಕ್ಯಾಪ್ ಹಾಕಿರಬಹುದು. ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಬೆಯಿಂದ ಅವರ ಮೈ ಕಪ್ಪಾಗುವುದು. ಕುಲುಮೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಡುಪನ್ನ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುವಾಗ ಹಳದಿ ಅಥವಾ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಪಂಚೆ ಮತ್ತು ತುಂಬು ತೋಳಿನ ಶರ್ಟ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಸರಾದರೆ ಕುಂಕುಮ, ತಿಲಕ ಅಥವಾ ಗಂಧವನ್ನು ಹಣೆಗೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಂಡಾಸು ಸುತ್ತಿ ಕಚ್ಚೆಪಂಚೆ ತೊಡುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಹುದು. ಇಂತಹ ಹಳೆಯ ತಲೆಮಾರಿನವರು ಈಗ ಸಿಗುವುದು ವಿರಳ. ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಕಮ್ಮಾರರು ಸರಳವಾದ ಇಲ್ಲಾ ಆಧುನಿಕ ರೀತಿಯ ಪ್ಯಾಂಟ್ ಮತ್ತು ಶರ್ಟ್ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಲಂಗ-ದಾವಣಿ ಬಿಟ್ಟು ಚೂಡಿದಾರ್ ಧರಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಧುನಿಕ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಉಡುಪು-ತೊಡುಪು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.

೩.೧.೧೩. ಆಹಾರ ವಿಧಾನ:

ನಾಗರಿಕ ಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಪಾತ್ರವು ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಆವಿಷ್ಕರಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಬೇಕಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ನಾಗರೀಕ ಬದುಕಿಗೆ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದ್ದರು. ಕೋಟೆ-ಕೊತ್ತಲುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರದು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಶ್ರಮವಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ನಗರದ ಜನರಿಗೂ, ಅಂತೆಯೆ ಗ್ರಾಮದ ಜನರಿಗೂ ತುಂಬಾ

ಸನಿಹವಾಗಿದ್ದವರು ಕಮ್ಮಾರರು. ಇವರು ಬೇಸಾಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನೇಗಿಲು, ರೆಂಟೆ, ಕುಂಟೆ, ಕೂರಿಗೆ ಇಂತಹವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಯಾರಿಸಲು ಬಡಗಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸ ಇರುವಂತೆಯೇ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೂ ಕೆಲಸವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಸರಾಗವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗೂ ಕಮ್ಮಾರರು ಒಗ್ಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಡಿನಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಸಸ್ಯಾಹಾರ, ಗೆಡ್ಡೆ–ಗೆಣಸು, ಸೊಪ್ಪುಸೆದೆ, ಅಣಬೆ, ಕೃಷಿ ಮಾಡಿ ಬೆಳೆಯಬಹುದಾದ ಹಣ್ಣು–ಹಂಪಲು, ಆಹಾರ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಉತ್ಪಾದಿತವಾದ ಆಹಾರ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಅಕ್ಕಿ, ದ್ವಿದಳ ದಾನ್ಯಗಳು, ಎಣ್ಣೆ, ತುಪ್ಪ, ಮಸಾಲೆ ಪದಾರ್ಥ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಅಂತ್ಯೋದಯ ಅಥವಾ ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್‌ದಾರರಾಗಿದ್ದರೆ ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ರೇಷನ್ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಅವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ಅವರು ಅವಲಕ್ಕಿ, ಅನ್ನ, ಅಕ್ಕಿರೊಟ್ಟಿ, ಇಡ್ಲಿ, ದೋಸೆ, ಕಡುಬು, ದೋಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗಿಣ್ಣು, ಬೇಳೆ ಒಬ್ಬಟ್ಟು, ಕಾಯಿ ಒಬ್ಬಟ್ಟು, ತರಕಾರಿ ಸಾಂಬಾರು, ತಿಳಿಸಾರು, ಕೊಬ್ಬರಿ ಚಟ್ನಿ, ಚಿತ್ರಾನ್ನ, ಪುಳಿಯೋಗರೆ, ಪಾನಕ, ಸಿಹಿ ಉಂಡೆಗಳು, ಹಣ್ಣಿನ ಜ್ಯೂಸ್‌ಗಳು, ಎಳನೀರು, ಮಜ್ಜಿಗೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಬ್ಬದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಯುಗಾದಿ, ನವಮಿ, ದೀಪಾವಳಿ, ಶಿವರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಸಿಹಿ ಪದಾರ್ಥ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉಂಡಿ, ಕಡುಬು, ಹೋಳಿಗೆ, ಕರ್ಜಿಕಾಯಿ, ಹಲ್ವ, ಮಿಠಾಯಿ, ಪಾಯಸ, ಸೀಕರಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೆ ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಏನೂ ಆಹಾರ ಯಾವತ್ತೂ ಕೊಡದಿದ್ದರೂ ಸಹ 'ನೀವು ವೆಜಿಟೇರಿಯನ್ನೋ–ನಾನ್‌ವೆಜಿಟೇರಿಯನ್ನೋ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ?' ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದೂ ಜೀವನಪೂರ್ತಿ ಏನೂ ಸಾಧನೆ ಮಾಡದ ಜನರಿಂದ ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದು ದೇಶದ ಅತಿಮೂರ್ಖನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

೩.೧.೧೪. ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ–ನಿಷೇಧಗಳು:

ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲು ನಂಬಿಕೆ ಅಂತೆಯೇ ನಿಷೇಧಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಪೂಜೆ, ಹಬ್ಬ, ಹರಿದಿನ, ಮುಂತಾದ ಆಚರಣೆಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಪಕ್ಷ, ತಿಂಗಳು, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ ಇಂತಹವುಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆಚರಣೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲಸ, ಕೃಷಿ, ಪೈರು, ಜನನ, ಮರಣ, ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹವುಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಥವಾ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿದರೆ ಮನ್ನಣೆಯೂ, ಪಾಲಿಸದಿದ್ದರೆ ಶಿಕ್ಷೆ, ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಅಥವಾ ನಿಷೇಧವೂ ಇರುತ್ತದೆ. "ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಹಜವೂ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೂ ಹಿಂದಿನವರಿಂದ ನಂಬಿಕೆ–ನಿಷೇಧಗಳು ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದುದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ವಿಧಿ–ವಿಧಾನಗಳ ಪ್ರಾಕ್ತನ ಅಥವಾ ಜನಪದ ಮನಸ್ಸು ಬದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸುಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನಂಬಿಕೆ, ವಿಧಿ–ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು."[೧೮]

ನಾವು ಎಂತಹ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಲುಮೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಅವರು ಇದ್ದುದ್ದರಲಿ ಆದಷ್ಟು ಒಳ್ಳೇ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೇ ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಅವರು ಒಂದು ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಅಥವಾ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಅವರು ಕಾಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಆಗಲಿ ಅಥವಾ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಎಂದಾಗಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಅಥರ್ವಣವೇಗದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯು ಒಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಮುಖೇನ ಮಾಡುವಂತಹ ಒಂದು ಯಜ್ಞ ಕರ್ಮವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಅಥವಾ ಜನಿವಾರ ಧಾರಣೆಯು ಇತ್ತೀಚಿನದಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಜನಿವಾರವನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ' ಎಂಬ ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಚಿಂತಕರು ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಹೇಳಿಕೆ ಎಂದೇ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರೊ. ಅಂಬಾಮಣಿಮೂರ್ತಿಯವರು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, "ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೆ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಗೋತ್ರ-ಸೂತ್ರ-ಪ್ರವರ-ಶಾಖೆಗಳು ಇವೆ. ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ, ಚೌಲ, ಉಪನಯನ, ವಿವಾಹ ಮುಂತಾದ ಅಂತ್ಯೇಷ್ಠಿವರೆಗಿನ ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ವೇದೋಕ್ತವಾಗಿ ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಲಕ್ಷಣ. ನಿತ್ಯ-ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು, ವ್ರತ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಇಂದೂ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ."[೧೯]

ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ, ನಿಷೇಧಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ದರ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಂಬಿಕೆ-ನಿಷೇಧಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

೧. ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಮಹಾಂಕಾಳಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.
೨. ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾಳೆ (ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಲರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಶಿಷ್ಯ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆ ನಿರಾಕರಿಸಿದರು)
೩. ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರೆ ಮತ್ತು ಮನೆಯ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಹಾಕಿದರೆ ಭೂತ-ಪ್ರೇತಗಳು ಸಮೀಪ ಸುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.
೪. ಜೋರು ಮಳೆಬರುವಾಗ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನ ಹೊರಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಸಮಿಪದಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲು ಎರಗುವುದಿಲ್ಲ.
೫. ಉಪನಯನ, ಮದುವೆ, ಆರತಿ-ಅಕ್ಷತೆ ಮುಂತಾದ ಸಮಾರಂಭಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.
೬. ಋತುಮತಿಯಾಗುವ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಅಥವಾ ಹಿತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕಾಲಯಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು.
೭. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಋತುಮತಿಯಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆ ಸಮೀಪ ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಣುಕನ್ನು ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಗರ್ಭಿಣಿ, ಬಾಣಂತಿಯರ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲು ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡುಗಳಿರಬೇಕು. ಚಪ್ಪಲಿ, ಪೊರಕೆಗಳನ್ನು ತಲೆಯ ಬಳಿ ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಗರ್ಭಿಣಿ, ಬಾಣಂತಿಯರು ಬಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ-ಬಿಸಿನೀರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.
೮. ಹಾರೆ, ಪಿಕಾಸಿ, ಗುದ್ದಲಿ, ಕರ್ನೆ, ಬಾಂಡ್ಲಿ, ಕುಡುಗೋಲು ಮುಂತಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ಅನ್ಯರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಕೊಡಬಾರದು ಮತ್ತು ಸಂಜೆ ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಾರದು.

೯. ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರೆ ಭೂತ-ಪ್ರೇತಗಳು ದೂರಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ.

೧೦. ಶುಕ್ರವಾರ ಮತ್ತು ಮಂಗಳವಾರ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸೊಸೆಯು ಶುಕ್ರವಾರ ತವರುಮನೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಬಾರದು.

೧೧. ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಾಗ ಎದುರು ತುಂಬಿದ ಬಿಂದಿಗೆ, ನಾಪಿತ ಎದುರಾದರೆ ಶುಭವಾಗುವುದು

೧೨. ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ಮನೆಯ ಕಸ ಗುಡಿಸಬಾರದು ಮತ್ತು ಕಸವನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕಬಾರದು.

೧೩. ಮನೆಯ ಮಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕಾಗೆ ಕೂಗಿದರೆ ಯಾರೋ ನೆಂಟರು ಬರುತ್ತಾರೆಂದು ಅರ್ಥ.

೧೪. ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭದೊಂದಿಗೆ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಮುಂದಾಗಬೇಕು.

೧೫. ಮದುವೆಯಾಗುವ ವಧು-ವರರು ಎಲ್ಲ ಮನೆದೇವರು, ಕುಲದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸಬೇಕು.

೧೬. ಹಲ್ಲಿ ಶಕುನಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೧೭. ಹೂವಿನ ವ್ಯಾಪಾರಿ, ಕ್ಷೌರಿಕ, ಮಂಗಳಮುಖಿ, ಶವ ಎದುರಾದರೆ ಹೋಗುವ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೌದೆ ಹೊರೆ ಎದುರಾದರೆ ಕೆಲಸ ಯಶಸ್ಸಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

೧೮. ಶವದ ಸಮೀಪ ತುಳಸಿ ಗಿಡವೊಂದನ್ನು ನೆಟ್ಟರೆ ಮೃತಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾಗಿ, ದೈವಾಂಶಸಂಭೂತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

೧೯. ಋತುಮತಿಯಾದ ಮತ್ತು ಮುಟ್ಟಾದ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಾರದು ಮತ್ತು ಅಂತಹವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನಿರಿಸಬಾರದು. ಋತುಮತಿಯಾದವರು ಹೆಚ್ಚು ತಿರುಗಾಡಬಾರದು.

೨೦. ಗರ್ಭಿಣಿಯರು ಪೇರಲ, ಪಪ್ಪಾಯಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದು. ಬಾಣಂತಿಯರು ಬಂಜೆ ಹೆಂಗಸರ ಎದುರಿಗೆ ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲುಣಿಸಬಾರದು. ಅದೇ ಬಾಣಂತಿಯರು ಹೊಳೆ ಅಥವಾ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಮೀಪ ಹೋಗಬಾರದು.

೨೧. ಕ್ಷೌರಿಕರು ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಬಂದವರು ಮತ್ತು ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದವರು ನೇರವಾಗಿ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಗೋಮಯ ಸಿಂಪಡಿಸಿಕೊಂಡೇ ಒಳಬರಬೇಕು.

ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಿಂಚು, ಸಿಡಿಲು, ಗುಡುಗು ಇದ್ದಾಗ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡೊಂದನ್ನು ಅಥವಾ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಕರಣೆಯೊಂದನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಕೋಳಿಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡು ಇಟ್ಟರೆ ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆ ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡು ಸಿಕ್ಕರೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಾರದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ತರಬಾರದು. ಶನಿದೇವನ ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿ ಬೀಳದಂತೆ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆ ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ ಅಂತಹ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಾಣಲೆಗೆ ಸುರಿದು ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಎಣ್ಣೆ ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಗ್ರಹಚಾರ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಫಲ ಕೊಡದ ಮರಗಳಿಗೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಮೊಳೆ ಹೊಡೆದರೆ ಅದು ಫಲ

ಕೊಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಎಳೆ ಬಿದಿರಿನ ಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಯ್ಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಚಾಪೆಯ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಮಲಗಿದರೆ ದುಸ್ವಪ್ನ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಅನೇಕರು ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಜಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಲಾಳವನ್ನು ಹೊಸಿಲಿಗೆ ಹೊಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಭೂತ-ಪ್ರೇತಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ.(ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಜಡಿದರೆ ಭೂತ ಬಾಧೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ರೋಮನ್ನರಲ್ಲಿದೆ. ಕೊರಿಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರು ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಐರ್ಲೆಂಡ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಬೆರಳಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಂಗುರ ಧರಿಸಿದರೆ ಶುಭವಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ರೆಡ್ ಇಂಡಿಯನ್ನರ ನಂಬಿಕೆಯೆಂದರೆ ಅಡಿಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕಮ್ಮಾರನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ ಕುರ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು. ಹಿಬ್ರೂಗಳ ಪ್ರಕಾರ ದೂರದಿಂದ ಸುತ್ತಿಗೆಯ ಪೆಟ್ಟು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಕೇಳಬಾರದು.)ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಔಷಧಿಯಾಗಿಯೂ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಅದ್ದುವ ಬಾನಿಯ ನೀರನ್ನು ಔಷಧಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿರುವುದಿದೆ, ಅದು ಈಗಿಲ್ಲ. ನೀರನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಅದ್ದಿ ಆ ನೀರನ್ನು ಮುಕ್ಕಳಿಸಿದರೆ ಹಲ್ಲು ನೋವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ದನಗಳಿಗೆ ಕೆಂಪಗೆ ಬಿಸಿಕಾಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಬರೆ ಎಳೆದರೆ ಚಪ್ಪೆರೋಗ, ಕಾಲುಬಾಯಿರೋಗ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಬಾಲಗ್ರಹ, ಪಿಡ್ಸ್ ಬಂದವರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ರೋಗ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ರೋಗಗಳನ್ನು ವಾಸಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೩.೧.೧೫. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿ/ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿ:

ಹಳ್ಳಿ ಜನರು ನಾಟಿ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಕೂಡ ಬುಡಕಟ್ಟು ವೈದ್ಯಕೀಯವನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. "ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಅನೇಕ ಭಯಂಕರ ರೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. (೨೦೧೯-೨೦೨೦ ನಡುವೆ ಕರೋನ ವೈರಸ್ ಅಟ್ಟಹಾಸ ಮೆರೆದಿದೆ.) ಅವೆಲ್ಲವು ಮನುಕುಲವನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಡಬಹುದೇ ವಿನಃ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಶೋಧಕರು ಭಾರತ, ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಜ್ಞಾನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ."[೧೦]

ಅನೇಕರು ಅನೇಕ ತರಹದ ಖಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ಮದ್ದು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ನಿರಂತರ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೇದೋತ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚರಕ ಮತ್ತು ಶುಶ್ರುತ ಇವರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. "ಸಿಂಧೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಾಲದಿಂದಲು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಇವರು 'ಆಯುರ್ವೇದ'ವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು."[೧೧] ಇದರಲ್ಲಿ ರೋಗಗಳಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. ನಾಗರೀಕರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದಿದ್ದ ಅರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಳಿವೆ. ಇವರ 'ಮದ್ದು' ತಯಾರಿಕೆ ವಿಧಾನವನ್ನು ಇತರರು ಅನುಕರಿಸಿದ್ದಿದೆ. ಆದಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಮದ್ದು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಗಳು, ಲವಣಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೆಲವು ಬೇರು, ನಾರು, ಎಲೆ, ತೊಗಟೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಹ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು.

ಕಮ್ಮಾರ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ನಾಟಿ ವೈದ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಕೆಮ್ಮು, ನೆಗಡಿ, ಶೀತ, ಜ್ವರ, ವಾಂತಿ ಬೇಧಿ, ಕರುಳು ನೋವು, ಕಣ್ಣು-ಕಿವಿ-ಮೂಗು-ಗಂಟಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಖಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೈಕಾಲು ಮೂಳೆ ಮುರಿತಕ್ಕೂ ಇವರು ಗುಣಪಡಿಸುವ ವಿಧಾನ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಶೆಖೆ ಮತ್ತು ಬೆಂಕಿಯ ಝಳದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಆಗಿರುತ್ತಾರಾದ್ದರಿಂದ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಾರೆ. ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ ಆದಾಗ ತಾಮ್ರದ ಉಂಗುರವನ್ನು ಬಲಗಾಲಿನ ನಡುಬೆರಳಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

೩.೧.೧೬. ವಾಮಾಚಾರ:

ವಾಮಾಚಾರವನ್ನು ಮಾಟ, ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ಮೋಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು 'ಹತೋಟಿ' ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಹತೋಟಿ ಎಂದರೆ ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು, ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು, ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಾಟ, ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. "ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮಾಟ, ಮಂತ್ರ, ಮೋಡಿ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಜನಪದ ಹಾಗೂ ಆದಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಇಂದಿನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇವು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇನು ಎನ್ನುವುದು ತುಂಬ ಕುತೂಹಲಕರವಾದ ವಿಷಯ."[೧೨]

ಎಮಿಲಿ ದರ್ಖೀಂರವರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಮಾನವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ದೈವ ಮತ್ತು ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳ ಅಸ್ಥಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಜನ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಕಂತೆಯೇ ಧರ್ಮ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಾಟ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರ-ತಂತ್ರಗಳು ಧರ್ಮದ ಭಾಗವೇ ಆಗಿವೆ. ಮಾಟ ಮತ್ತು ಮೋಡಿ ಬಗ್ಗೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಪಾರ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಇವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜನರು 'ತಮಗೆ ಇತರರಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ" ಮತ್ತು "ತಮ್ಮಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುವಂತೆ" ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಆಟಗಳು. ಈ ಮಾಟ, ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನೋಬಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು, ವೈರಿಗಳ ಮನೋಬಲವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಆ ಮೂಲಕ ಮಾಟ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರದ ಪರಿಣಾಮವು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು. 'ಮಾಟಗಾರ', 'ಮಂತ್ರವಾದಿ', 'ಮಾಟಗಾತಿ' ಹೀಗೆ ಪದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಆಗಿವೆ. ಮಾಟ ಮಾಡುವವರು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. "ಮಾಂತ್ರಿಕರು ಗ್ರಹಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಗೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ."[೧೩]

"ಹಳ್ಳಿ ಜನರಿಗೆ ವೈದ್ಯೋಪಚಾರಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಟಿ.ಬಿ. ಕಾಮಣಿ, ಹೈಪಟೈಟಸ್-ಬಿ, ವಿಷಜ್ವರ, ರಕ್ತದೋಷ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚುವ ಬುದ್ಧಿವಂತೆಗೆ ಅವರಿಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದರೂ ವಿಭೂತಿ ಹಚ್ಚಿ ಮಲಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ನವಯುವತಿ-ಯುವಕರ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಬಿರುಕು ಬಂದು ಹೆಂಡತಿ ಜಗಳವಾಡಿಕೊಂಡು ತವರಿನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದೆ ಗಂಡನಾದವನು ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸರಿಯಾಗಿ ಊಟ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸೊರಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮನೆಯವರು 'ಹೆಂಡತಿ ಕಡೆಯವರು ಮಾಟ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ' ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾಟಕ್ಕೆ

ತಿರುಗುಮಾಟ ಮಾಡುವ ಮಾಂತ್ರಿಕನನ್ನು ಹುಡುಕಿ ೨ ರಿಂದ ೩ ಸಾವಿರ ರೂ. ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ಆದ ಮೇಲೆ ಕೊನೆಗೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಾಟ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗರು ನಂಬುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹಜತೆ ಇದೆ. ಪಟ್ಟಣವಾಸಿಗಳೂ ಸಹ ಇಂಥಾ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಕತೆಗಳನ್ನು ನಂಬುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇ ನಡೆದರೂ ತಾತಗಳ ಮಠಕ್ಕೆ, ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮನೆಗೆ ಬಾಬಾಗಳ ಕಡೆಗೆ – ವಿಭೂತಿಗಾಗಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.”[೧೪]

ಕಮ್ಮಾರರು ಶಕ್ತಿದೇವಿಯಾದ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯ ಆರಾಧಕರು. ಇವರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು. ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತು ಇರುವ ಕಡೆ ಭೂತ ಪ್ರೇತಗಳು ಸುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವರು ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಭೂತಪ್ರೇತಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರ ಪಾಂಚಾಳರಿಗೆ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯ ಬಲ ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಮಾಚಾರವನ್ನು ಕಮ್ಮಾರ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳು ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿವಾಮಾಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಇವರು ನಿಷ್ಣಾತರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಇವರು ವಾಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದೇಕೆಂದರೆ: “ಬೇಟೆಯನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಕ್ರೂರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು, ವೈರಿಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು, ಜೂಜಾಟ ಅಥವಾ ಪಂದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಲು, ಕ್ರೂರಿಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯವರನ್ನಾಗಿಸಲು, ವೈರಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಬಲಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲು, ಅಪಾಯ ಮತ್ತು ಕಂಟಕಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿಪಡೆಯಲು, ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಲು, ಕೋರ್ಟು–ಕಛೇರಿ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಶಾಲಿಗಳಾಗಲು, ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಲು, ಗಂಡಸರನ್ನು ಅಥವಾ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ವಶೀಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯಲು, ನಿಧಿ ತೆಗೆಯಲು, ದೆವ್ವ–ಪಿಶಾಚಿಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಲು, ಹಾವು–ಹಲ್ಲಿ–ಕಳ್ಳರು ಮತ್ತು ಕ್ರೂರ ಜಂತು ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಿ ಭಯ ನಿವಾರಿಸಲು, ಗ್ರಹಗತಿಗಳು ನೆಟ್ಟಗಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು, ಬಂಜೆಯಾಕೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಲು, ಗರ್ಭವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಪಾಡಲು, ಹೆಂಗಸರ ಸರ್ವರೋಗ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ, ಸುಖಕರ ಹೆರಿಗೆಗಾಗಿ, ಮಾಯಾಂಗನೆಯರ ದೃಷ್ಟಿ ತಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಭಯಗ್ರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಭೂತ–ಪ್ರೇತ ಭಯ, ಸರ್ಪ ಭಯ ಮತ್ತು ಸ್ವಪ್ನ ಭಯ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಮಕ್ಕಳ ಬಾಲಗ್ರಹ ನಿವಾರಣೆಗೆ, ಮಕ್ಕಳು ಯಾವುದೇ ದೋಷಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಮಾಡಲು, ಕಾಕದೃಷ್ಟಿ ತಾಕದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಸುಖ–ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು”,[೧೫] ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಕಾರಣಕ್ಕೆ ವಾಮಾಚಾರ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

೩.೨. ಕಮ್ಮಾರರ ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನಗಳು

ಕಮ್ಮಾರರು ಅನೇಕ ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇವು ಹಬ್ಬಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಆಗುವುದರಿಂದ ಇವು ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನಗಳಾಗಿವೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಸ್ತೃತ ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ನೂರಾರು ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಏರ್ಪಾಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಆಚರಣೆ, ಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ನಂಬಿಕೆ, ಕಲೆ, ಮೌಲ್ಯ, ಚಿಂತನೆ, ಭಾವನೆ, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಅಂತರ್‌ಕ್ರಿಯೆ ಮುಂತಾದವು ಸೇರಿವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಜೀವ ಬರುವುದೇ ಜನರು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗ. "ಜನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಆಚರಣೆಯೇ ಬೆನ್ನೆಲುಬು. ಆಚರಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವ ದೈವವೂ ಅಸ್ತಿತ್ವವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಆಚರಣೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಆಗಬೇಕಾದದ್ದು. ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ ಅಭಿನಯಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮದ ವಿವರಣೆಗಳೇ ಆಚರಣೆಗಳು."[೧೬] ಎಲ್ಲ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳು, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಆಚರಣೆಗಳು, ಉತ್ಸವ, ಜಾತ್ರೆಗಳು ಮುಂತಾದುವು ಜನರಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವಂತಹವಾಗಿದ್ದು ಇವುಗಳ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೆಲವು ತುಮುಲಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. "ಬಡಿಗೇರ, ಕಂಬಾರ, ಕುಂಬಾರ, ನೇಕಾರ, ಅಗಸ, ಹಜಾಮರಿಗೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ರಜೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿರಾಮ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮಸ್ತ ಮಾನವರಿಗೆ ಅನ್ನಹಾಕಿ ಸಲಹುವ ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ವಿರಾಮ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳಿಗೆ ಸಮಯವೆಲ್ಲಿ? ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ದಣಿಯುವ ರೈತಣ್ಣರಿಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳ ವಿರಾಮವನ್ನು ಕೊಡುವುದೇ ಈ ಹಬ್ಬಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ವರ್ಗವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸಗಳು ಇರಲಾರದ ಸಮಯಗಳಲ್ಲೇ ಹಬ್ಬಗಳು ಬರುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಲೆಕ್ಕಹಾಕಿ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಜಿ.ವಿ. ಶರ್ಮಾ ಪಂಡಿತ್ ಎಂಬ 'ಆರ್ಷಧರ್ಮ' ಕೃತಿಯ ಲೇಖಕರು. ಈ ಕೃತಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಬ್ಬಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಜನಪದ ಸಮಾಜದ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಅನೇಕ ವಾರ್ಷಿಕಾವರ್ತನಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇವರು ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬಗಳು, ಉತ್ಸವಗಳು, ಜಾತ್ರೆಗಳು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸೇರಿವೆ.

೩.೨.೧. ಯುಗಾದಿ:

ಕಮ್ಮಾರರು ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಈ ಹಬ್ಬ ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬವು ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಜನಾಂಗ–ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಮಾಸ, ಪಕ್ಷ, ತಿಥಿ, ಕರಣ, ಯೋಗ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಗಳಿಗೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲವೂ ಯುಗಾದಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಯುಗದ ಅಥವಾ ವರ್ಷದ ಆರಂಭವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮನೆ, ಮಾರು, ಬಟ್ಟೆ ಎಲ್ಲವೂ ಹೊಸಹೊಸದಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಹೊಸ ಪಂಚಾಂಗ, ಹೊಸ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಆರಂಭ ಎಲ್ಲವೂ ಈ ಹಬ್ಬದ ನಂತರವೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯು ಹೊಸ ಹಸಿರು ಎಲೆಗಳನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಬಹು ಸೊಗಸಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಗಿಡಮರಗಳಲ್ಲಿ ಎಲೆಗಳು ಹೊಸ ವರ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ನಿಸರ್ಗವು ಹೊಸ ಹಸಿರನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಹೊಸ ವರ್ಷವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಯುಗಾದಿಗು ಮುನ್ನ ರೈತ ಎಲ್ಲ ಬೆಳೆ ಕಟಾವು ಮುಗಿಸಿ, ಸುಗ್ಗಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಹೊಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತುಂಬಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಹೊಸ ವರ್ಷದ ಸಂಭ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳು ಮನೆ ತುಂಬಿದ್ದಷ್ಟೂ ಯುಗಾದಿಯು ರಂಗೇರುತ್ತದೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ತುಂಬಾ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಶಿರಸಂಗಿಯ ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಯುಗಾದಿಯ ದಿನ ವಿಶೇಷವಾದ ಪೂಜೆ ಇರುತ್ತದೆ."[೧೭] ಶಿರಸಂಗಿ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಎಲ್ಲ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು (ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗದ ಕಮ್ಮಾರರು

ಇರುತ್ತಾರೆ) ಬೀಡುಬಿಟ್ಟು ಹೊಸದಾಗಿ ಒಲೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ಗೋದಿ ಹುಗ್ಗಿ, ರೊಟ್ಟಿ ಮುಂತಾದ ಅಡಿಗೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಸಹಭೋಜನ ಮಾಡಿ ಯುಗಾದಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭಾಗದ ಜನರು ಯುಗದ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದ ಆರಂಭವು ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯಿಂದಾದುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ದೇವಿಯ ಆರಾಧನೆಯಿಂದ ಮಳೆ–ಬೆಳೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗುತ್ತವೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. 'ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನವರಾತ್ರಿಯ ದಿವಸ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶಿರಸಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಯುಗಾದಿಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿದೇವಿಯಾದ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.'[೧೮] ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕಾದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯೂ ಯುಗಾದಿಯ ದಿನ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ತಮ್ಮ ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ತಂದು, ಹೊಸ ಭತ್ತದ ಒಟ್ಟು ತುಂಬಿ ಅದನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಶುಭ್ರಗೊಳಿಸಿ, ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವವರು ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುಸ್ಥಿತಿಗೊಳಿಸಿ ಇಡೀ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದರೆ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಹೊಸ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಬಗ್ಗಡದಿಂದ ಬಳಿದು ಚೆಂದಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಾರೆಯಿಂದ ಸಿಮೆಂಟ್ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಂಗ ಮಾಡುವವರು ಕಡಿಮೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ತಿದಿ ಅಥವಾ ರಾಟೆಯನ್ನು ಸುಸ್ಥಿತಿಗೊಳಿಸಿ ಅದನ್ನು ಇಡೀ ವರ್ಷ ಮತ್ತೆ ರಿಪೇರಿಗೆ ಬರದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೩.೨.೨. ನಾಗರ ಪಂಚಮಿ:

ಈ ಆಚರಣೆಯು ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವುದು. ಸರ್ಪವನ್ನು ಪೂಜಿಸಲಾಗುವ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಹಬ್ಬ ಇದಾಗಿದೆ. ಹಾವುಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ವಿಧ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಗರ ಹಾವು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಾಗ ಪಂಚಮಿಯಲ್ಲಿ ಹಾವುಗಳನ್ನು, ಅವು ವಾಸಿಸುವ ಹುತ್ತವನ್ನು ಭಯ, ಭಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಗಪಂಚಮಿ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ನಾಗದೋಷ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಮದುವೆಯಾಗದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಾಗರ ಕಲ್ಲುಗಳು ಅಥವಾ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ ಹಾಲನ್ನು ಎರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾಗಪಂಚಮಿಯ ದಿನ ತಂಬಿಟ್ಟು, ಅಳ್ಳಿಟ್ಟು, ಚಿಗಣಿ, ಸಿಹಿ ಕಡಲೆ ಉಂಡೆಗಳು, ಕೊಬ್ಬರಿ ಉಂಡೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಎಡೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾಗಾರಾಧನೆ ಇರುವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗಪೂಜೆಗಳು ಜಾಸ್ತಿ.

೩.೨.೩. ಗಣೇಶ ಚತುರ್ಥಿ:

ಗಣೇಶ ಚತುರ್ಥಿ ಹಬ್ಬವು ಆಶ್ವೀಜ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರುವುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮಿ ಗಣೇಶನ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹಲವರು ತುಂಬಾ ಮೌಲ್ಯಸಹಿತ ಗೌರವ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ಲಾಸ್ಟರ್ ಆಫ್ ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಿಂದ ತಯಾರಿಸುವ ಗಣಪತಿ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಬಡಗಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಗಣೇಶನ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಗಣೇಶನ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮುಂಚಿನಿಂದಲೇ ಹಲವು ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ಗಣೇಶನ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕೆಲಸ

ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಣೇಶ ಚತುರ್ಥಿಯ ದಿನ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂರು ಬಾರಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗಣಪತಿಯನ್ನು ವಿಘ್ನ ನಿವಾರಕ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗಣಪನು ಎಲ್ಲ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವವನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಯಾರಿಗೆ ಏನೇ ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದರೂ ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸು ಎಂದು ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವರು. "ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ಚೌತಿಯ ದಿವಸ ವಿನಾಯಕ ಪೂಜಾ ಆರಾಧನೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ; ಅಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೇ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯದ ಆದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಘ್ನ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಈತನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವರು. ಮಂಗಲಕಾರಣನಾದುದರಿಂದ ಮಂಗಲಮೂರ್ತಿಯೆಂದೂ ವಿನಾಯಕನ ಕೀರ್ತಿಯಿದೆ."[೧೯] ಗಣಪತಿಯು ಮೋದಕ ಪ್ರಿಯ. ಅವನಿಗೆ ಸಿಹಿ ಮೋದಕಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸುವರು. ಗಣೇಶ ಚೌತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಿಹಿ ಕಡುಬುಗಳನ್ನಿತ್ತು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಗಣಪನು ಮೋದಕ ಮತ್ತು ನೈವೇದ್ಯಪ್ರಿಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಿಹಿ ಮೋದಕ ಮತ್ತು ನೈವೇದ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವರು. ಆನೆಯ ಮುಖವಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಅವನು ಕಬ್ಬು, ಬಾಳೆ, ಬೆಲ್ಲ, ಅಕ್ಕಿ ಇಷ್ಟಪಡುವನು. ಗಣಪನನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗುವುದು. ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುವುದು. ಬೇಡಿದ ವರಗಳನ್ನು ಅವನು ಕೊಡುವನೆಂದು ಅವನನ್ನು ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಗಣಪತಿಯ ಹಬ್ಬದ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಅಂದರೆ ಗಣಪತಿ ಬರುವ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಗೌರಿ ಬರುವಳು. ಅವಳನ್ನು ಕೂಡ ಯತಾರ್ಥವಾಗಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುವರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೆಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ೩, ೫, ೭, ೯ ನೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಬೆಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆ ಗಣಪತಿ ಮತ್ತು ಗೌರಿಯನ್ನು ನದಿ ಅಥವಾ ಕೆರೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ವಿಸರ್ಜಿಸುವರು.

ಗಣಪತಿಯ ಹಬ್ಬವಿರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯುವಕ ಸಂಘಗಳು ಪೆಂಡಾಲ್ ಖರ್ಚುಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಗಣಪತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ವಿಸರ್ಜನೆಯವರೆಗೆ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಗಣಪತಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿನಿಂದಲೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮನೋಭಾವವುಳ್ಳವರು ಮತ್ತು ದಾನಿಗಳಿಂದ ದಾನವನ್ನು ಅಂದರೆ ಹಣ, ವಸ್ತು, ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ಹಾಗೆ ದಾಸೋಹದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಗಣಪನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ. ಅನೇಕ ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇರುವ ಗಣಪತಿಯ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಣ್ಣಿನ ಗಣಪತಿಯನ್ನು ತಂದು ಅದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೩.೨.೪. ಪಿತೃಪಕ್ಷ:

ಇದನ್ನು ಸರ್ವಪಿತೃಶ್ರಾದ್ಧ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪಕ್ಷ ಎಂದರೆ ಅರ್ಧ ಮಾಸ ಅಥವಾ ಹದಿನೈದು ದಿವಸಗಳು. ಮಹಾಲಯ ಅಮವ್ಯಾಸೆಯಿಂದ ವಿಜಯದಶಮಿಯವರೆಗೆ ಮೃತಪಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಸಮಯವೇ ಇದಾಗಿದೆ. ಆಶ್ವೀಜ ಮಾಸದ ಮಾಘ ಪಕ್ಷದ ಮಹಾನವಮಿಯ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ದಿವಸದ ಹಿಂದಿನ ದಿನವು ಹಿರಿಯರ ಪೂಜೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಸರ್ವಪಿತೃ ಶ್ರಾದ್ಧದ ದಿನ ಎನ್ನುವರು. ಇದು

ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಮೃತಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲ ಗಂಡಸರು ಮತ್ತು ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಎರಡು ತಾಮ್ರದ ಕಳಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ವೀಳ್ಯದ ಎಲೆ ಮತ್ತು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು (ಒಂದು ಕಳಸದ ಮುಂದೆ ಸೀರೆ ಕುಪ್ಪಸ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಳಶದ ಮುಂದೆ ಪಂಚೆ ಹಾಗೂ ಟವಲ್) ಇಟ್ಟು, ಮಡಿಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಅಡುಗೆಯನ್ನು ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿ ಬಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಹಂಚುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲ ಅದನ್ನು ಆಕಳಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಸರ್ವಪಿತೃ ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ 'ಎಡೆ' ಹಾಕದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಆತ್ಮಗಳು ಬದುಕಿರುವವರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತವೆ ಎಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹಿರಿಯರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಆ ಮೂಲಕ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿರಿಯರ ಆತ್ಮಗಳಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಕೋರಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

೩.೨.೫. ನವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬ

ಆಶ್ವೀಜ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹಾನವಮಿ ಹಬ್ಬ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಹಾನವಮಿಯು ನವರಾತ್ರಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ದಿನಗಳು ದೇವಿಯನ್ನು ಅಂದರೆ ಮಹಾಕಾಳಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವಿಯ ಒಂಬತ್ತು ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯುಗಾದಿಯಿಂದ ಕಡೆ ಪಂಚಮಿಯವರೆಗೆ ದೇವಿಯು ದುಷ್ಟರನ್ನು ಅಂದರೆ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಇದರ ಅಂಗವಾಗಿ ಮಹಾನವಮಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುವುದು. "ಶಕ್ತಿಯ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಶ್ವಯುಜ ಶುದ್ಧ ೧ ರಿಂದ ೯ ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ. ಇದನ್ನೇ ನವರಾತ್ರಿಯ ಉತ್ಸವವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನವರಾತ್ರಿಯ ಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ವಿಜಯದಶಮಿ ಹಬ್ಬ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತವೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಅಗ್ರಪಟ್ಟ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮುಂತಾಗಿ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಹಿರಿಯ ಹಬ್ಬವಿದು. ನಿಸರ್ಗವೂ ಈ ಹಬ್ಬದ ಆನಂದವನ್ನು ಸಂವರ್ಧಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ."[೨೦] ಮಹಾನವಮಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಿಯು ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ದೇವಿಯನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದವರಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಂಗಳಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ನವರಾತ್ರಿ ಇದು ದೇವಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಹಬ್ಬ. ಇದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 'ದಸರ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು 'ದುರ್ಗಾ ಪೂಜಾ' ಎಂದು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನವರಾತ್ರೆಯೆಂದರೆ ಒಂಬತ್ತ (ನವ) ರಾತ್ರಿಗಳು, ದೇವಿಯ ಒಂಬತ್ತು ವಿಧದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹತ್ತನೆಯ ದಿನ 'ವಿಜಯ ದಶಮಿ,' ಈ ದಿನ ಶಮಿವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಶಮಿ (ಬನ್ನಿ)ಯನ್ನು ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡುವುದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಚರಣೆಯ ಪದ್ಧತಿ.

೩.೨.೬. ದೀಪಾವಳಿ

ಮುಂದೆ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ದೀಪಾವಳಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೀಪಾವಳಿಯು ದೀಪಗಳ ಹಬ್ಬ. ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪೂಜೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರಿ ವರ್ಗದವರಂತೂ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಸಿಹಿತಿನಿಸು, ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ದೇವಿಗೆ ದೀಪಗಳ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ದೀಪಾವಳಿಯ ದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಚವಾಗಿ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಸಿಂಗನಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಮರುದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದಾಗ ಮೈಗೆಲ್ಲ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆ ಬಿಸಿನೀರಿನ ಸ್ನಾನ ಅಂದರೆ 'ಬೂರೆ ಸ್ನಾನ' ಮಾಡಿ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ರಾತ್ರಿಯಾದಾಗ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಮನೆಯ ಅಂಗಳವನ್ನು ಬೆಳಕಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕತ್ತಲೆ ಅಥವಾ ಅಂಧಕಾರವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಹಬ್ಬವೇ ದೀಪಾವಳಿಯಾಗಿದೆ.

ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದೊಂದಿಗೆ ತಳಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಬ್ಬಗಳೆಂದರೆ ನರಕಚತುರ್ದಶಿ ಮತ್ತು ಬಲಿಪಾಡ್ಯಮಿ. ನರಕಾಸುರನನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವಧೆ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನರಕ ಚತುರ್ದಶಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ವಾಮನನ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಬಲಿಪಾಡ್ಯಮಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದೀಪಾವಳಿಯು ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮರುದಿನ ಪಾಡ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪೂಜೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು 'ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮನೆಗೆ ಬಾರಮ್ಮ' ಎಂದು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರಾದರೆ ತಮ್ಮ ಕಮ್ಮಾರಶಾಲೆ ಅಂದರೆ ಕುಲುಮೆಯ ಎಲ್ಲ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅಂದಿನ ದಿನ ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಶುಭ್ರಗೊಳಿಸಿ, ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಪರಿಕರಗಳು ದುಡ್ಡನ್ನು ಅಂದರೆ ಹಣವನ್ನು ಅರ್ಥಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಂತಹವೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ತಮಗೆ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಟಾಕ್ಷ ಇರಲಿ ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಬಂಧು ಬಾಂಧವರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಹಿರಿಯರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು ವಾಡಿಕೆ ಇದೆ. ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಹೊಸಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಬ್ಬದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸಿಹಿ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸವಿಯುತ್ತಾರೆ.

೩.೨.೭. ತುಳಸಿ ಪೂಜೆ

ತುಳಸಿ ಹಬ್ಬವು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ತುಳಸಿ ಗಿಡವು ಪವಿತ್ರವಾದ ಸಸ್ಯವಾಗಿದೆ. ತುಳಸಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ತುಳಸಿಯು ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತುಳಸಿ ಮಾಲೆಯು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಿಯವಾದುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸುಸಂಸ್ಕೃತರಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರರು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಅಥವಾ ಹಿತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ತುಳಸಿ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ತುಳಸಿ ಗಿಡವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ತುಳಸಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ತುಳಸಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ತುಳಸಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಹಿಂದೂಗಳು ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವರು. ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದ ತರುವಾಯ ಈ ಹಬ್ಬವು ಬರುವುದು.

೩.೨.೮. ಸಂಕ್ರಾಂತಿ– ಸುಗ್ಗಿ ಹಬ್ಬ

ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಸುಗ್ಗಿ ಹಬ್ಬ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಪೊಂಗಲ್ ಎಂದು ತಮಿಳರು ಕರೆಯುವರು. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಂದು ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಪಥವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವನು. ಇದನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಾಯಣದಿಂದ ಉತ್ತರಾಯಣದ ಕಡೆಗೆ ಪಯಣ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ವೇಳೆಗೆ

ಎಲ್ಲ ಸುಗ್ಗಿಯು ಮುಗಿದಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಇಟ್ಟು ನವಂಬರ್, ಡಿಸೆಂಬರ್ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಲು ಮುಗಿಸಿ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಳುವರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂದಷ್ಟೂ ರೈತರು ಖುಷಿ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಹೊಸ ಮಡಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬೆಲ್ಲ ಅನ್ನವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಅಲ್ಲದೆ ಹೊಸ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಸವಿಯುವ ಸಂಭ್ರಮ ಮನೆಮಾಡುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಸಡಗರದಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಗೆ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಎಳ್ಳು, ಕಬ್ಬು, ಬಾಳೆ, ಅವರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಫಲ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಹಬ್ಬವು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಡಗರದಿಂದ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುವ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ.

'ಚಾಮರಾಜನಗರ: ಸುಗ್ಗಿ ಹಬ್ಬ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮಂಗಳವಾರ ಜಿಲ್ಲಾದ್ಯಂತ ಸಡಗರ, ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು'.[೨೧] "ಫಸಲು ಕೈ ಸೇರಿದ ನಂತರ ಬರುವ ಮೊದಲ ಹಬ್ಬವಾದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ನವೋಲ್ಲಾಸದ ಸುಗ್ಗಿ ಹಬ್ಬ. ಹಾಗಾಗಿ ತಾವು ಬೆಳೆದು, ಕಟಾವು ಮಾಡಿದ ದವಸ, ಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸಿದರು. ಇನ್ನು ನಗರ ಸೇರಿದಂತೆ ನಾನಾ ಕಡೆ ಹೆಂಗಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳು ಮನೆ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿ ಎಳ್ಳು, ಬೆಲ್ಲ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವ ದೃಶ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಮನೆ ಮುಂದೆ ಬಣ್ಣದ ರಂಗೋಲಿಗಳು ಗಮನ ಸೆಳೆದವು. ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಜೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರು, ಸಂಬಂಧಿಕರು, ನೆರೆ-ಹೊರೆಯವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ಎಳ್ಳು-ಬೆಲ್ಲ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಕೊಂಬಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮರ, ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವ ಮೂಲಕ ಸುಗ್ಗಿಯ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಪೂರೈಸಲಾಯಿತು. ಅಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ ನಡುವೆಯೂ ಹಬ್ಬದ ಸಂಭ್ರಮ ಕಳೆಗಟ್ಟಿತ್ತು. ಹಬ್ಬ ಕೆಲವೆಡೆ ಭಾನುವಾರವೇ ನಡೆದಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಮಂಗಳವಾರ ಹಬ್ಬ ಮಾಡಿದವರು ಸೋಮವಾರ ಸಂಜೆಯಿಂದಲೇ ಹಬ್ಬದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರು. 'ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಹಬ್ಬದ ಅಂಗವಾಗಿ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹುಲಗನಮುರುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾರ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಂಭ್ರಮ ನೆಲೆಸಿತ್ತು. ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯೊಂದಿಗೆ ರಥೋತ್ಸವವೂ ಇದ್ದರಿಂದ ಜನಸಾಗರವೇ ನೆರೆದಿತ್ತು. ಹಬ್ಬದಂದು ದೇವರ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು ಭಕ್ತರು ಮುಗಿಬಿದ್ದರು.' 'ಇನ್ನು ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಕಿಚಡಿ ಅಡುಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಕಿಚಡಿಯೊಂದಿಗಿನ ಹುಳಿಗೆ ಅವರೆಕಾಯಿ ಘಮಲು ಆವರಿಸಿದರೇನೆ ರುಚಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಾಗಿ ಚಳಿಯ ಅವರೆಕಾಯಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಮ್ಯಾಂಡ್ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಪರಿಣಾಮ ಕೆಜಿ ಅವರೆಗೆ ೫೦ ರಿಂದ ೬೦ ರೂ. ಬೆಲೆ ಇತ್ತು. ಇಷ್ಟು ದಿನ ೩೦ ರಿಂದ ೪೦ ರೂ.ಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವರೆ, ಮಕರ ಸಂಕ್ರಮಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆ ಕಂಡಿತ್ತು. ಆದರೂ ಗ್ರಾಹಕರು ಖರೀದಿಸಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಲಿಲ್ಲ." ಹೀಗೆ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಡಗರವನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತದೆ.

೩.೨.೯. ಶಿವರಾತ್ರಿ

ಇನ್ನು ಕಡೆಗೆ ಶಿವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಮದುವೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿವರಾತ್ರಿಯು ಹಿಂದೂಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮಾಘ ಮಾಸದ ಬಹುಳ ಚತುರ್ದಶಿಯಂದು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಫೆಬ್ರವರಿ ಅಥವಾ ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ದಿನ ಉಪವಾಸ, ಜಾಗರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕು ಯಾಮಗಳಲ್ಲು ಶಿವ

ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮುಂದಿನ ದಿನ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಿಹಿ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವರು. ತಂಬಿಟ್ಟು ಈ ಹಬ್ಬದ ಪ್ರಮುಖ ತಿನಿಸು.[೨೨]

ಶಿವರಾತ್ರಿ ದಿನದಂದು ಕೈಲಾಸ ವಾಸಿ ಪರಶಿವನನ್ನು ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಜನರು ಭಜಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಶಿವ ಎಂದರೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಗಲ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ವೇದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವನಿಗೆ ಸಂಹಾರ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರತೀಕವಾದ ರುದ್ರ ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ."[೨೩] ಕೈಲಾಸವಾಸಿ ಶಿವನಿಗೆ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ದಿನ. ಶಿವರಾತ್ರಿಯಂದು ತನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ತಾನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನುಗ್ರಹ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಶಿವನೆ ಪಾರ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ಅರುಹಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಶಿವಪುರಾಣ. ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವದ ದಿನವಿದು ಎಂಬುದು ವಿಶೇಷ. ಲಿಂಗಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ, ಲಿಂಗ ರೂಪಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ನೀಡಿದ ದಿನವಿದು. ಹೀಗೆ "ಹಿಂದೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವರಾತ್ರಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದೆ. ಶಿವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಗರಣೆಯು ಶ್ರೇಷ್ಟವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆ. ಬೆಳಗ್ಗೆ, ಸಂಜೆ ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿ ಹೀಗೆ ೨೪ ಘಂಟೆಗಳು ಭಗವನ್ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಪರಿಪಾಠ. ಅಂದು ಊಟ ಮಾಡದೆ ಅಲ್ಪಾಹಾರ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವರು."[೨೪]

ಒಟ್ಟಾರೆ ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಹಬ್ಬವು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿವೆ. ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳು ಸಮಾಜದ ಜನರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ನಂಬಿಕೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಲಿ, ಭಾಷೆ, ಜ್ಞಾನ, ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಮೌಲ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಹಾರ ಎಲ್ಲವೂ ಇಡೀ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಂತೆಯೇ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಇರುವಂತಹವುಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ.

೦೩.೦೩. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಾರಂಭ[೨೫]

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಾಹಿತಿಯೂ ಲಭ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ೨೦೧೭ರ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಛೇರಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ತರುವಾಯ ಯಾವ ಊರಿನಿಂದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಗೊಂದಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಿಂದಲೇ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಾ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿಯು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಇದ್ದಾರ? ಇಲ್ಲವಾ? ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅನುಸೂಚಿಯ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಗ್ರಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವುದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು.

ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅನುಸೂಚಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ದಿನಾಂಕ ೨೮-೦೫-೨೦೧೭ ರಂದು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಬಸ್‌ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್‌ದಲ್ಲಿ ನಾವು ತಂಗಿದ್ದ ವಸತಿಗೃಹದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಲೇತ್ ವರ್ಕ್‌ಗಳನ್ನ ಮಾಡುವವರನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಇವರು ಹಿಂದೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಈಗ ಈ ಲೇತ್ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹಾಗೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಾಗ ಅವರ ಮಾತು

ನಿಜವೆನಿಸಿತು. ಮೊದಲಿಗೆ ಮಂಟ್ಯಾಚಾರಿ ಎಂಬುವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರ ತಂದೆಯವರು ಕುಣಗಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ, ಇವರು ಇಲ್ಲಿ ಲೇತ್ ವರ್ಕ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಸಹೋದರರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಪಕ್ಕದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ವರ್ಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕಾಶ್ ಎಂಬುವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಲಿಂಗಾಯತಾಚಾರ್ರು, ವೀರಶೈವ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಬರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ಮತ್ತು ಇಂತಹ ೨೫-೩೦ ಮನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಸದರಿ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಪಕ್ಕ ರವಿರಾಜ್‌ರವರು ಒಂದು ಕಾರ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕುಣಗಳ್ಳಿಯ ಕೆ.ಎಂ. ನಟರಾಜ ಎಂಬುವವರು ನಟರಾಜ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮಗೆ ತಮ್ಮ ಯಾವುದೇ ಕುಲ-ಬೆಡಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವೇರಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೂವರೆ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಪಡೆದು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಬಳಿ ಮೋಟಾರ್ ಬೈಕ್ ಇದೆ. ವಿಶ್ವವಾಣಿ, ಮೈಸೂರು ಮಿತ್ರ ಎಂಬಂತಹ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಓದುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತೀರಾ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ, ನೋಡೋಣ ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ನೀಲಗಾರರಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಸೋಮಶೇಖರಾಚಾರ್ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲಾಯಿತು. ಇವರು ಬಳೇಪೇಟೆಯ ಶ್ರೀ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್ ನಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾತ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಂದೆ ಬೂದಿತಿಟ್ಟಿನ ಬಿ.ಪಿ. ಪುಟ್ಟರಾಜಾಚಾರ್, ಇವರಿಗೆ ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಇತ್ತು, ಈಗ ನಮಗೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಬಾಡಿಗೆ ಷೀಟ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಬೇಕಾದರೆ ಚಾಮರಾಜನಗರದಿಂದ ಅರ್ಜಿ ತರಬೇಕು, ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಸಮಯ ವ್ಯಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸೋಮಶೇಖರಾಚಾರಿಯವರ ಭಾವಮೈದುನ ಮಹೇಶ. ಮಹೇಶ್‌ರವರ ತಂದೆ ರಾಜು ಹಲಗೂರಿನವರು. ಮಹೇಶ್ ಹಲಗೂರಿನಿಂದ ಮಂಡ್ಯ ನಂತರ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಟೈಲರಿಂಗ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಧನಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಮಂಟೇಚಾರಿ (ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ)ಯವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅವರ ಕುಲುಮೆ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಆನಂತರ ಕಾಳಿಕಾಂಬ ಬೀದಿಯ ಈರಮ್ಮನ ಮಗ ಬಸವರಾಜುರವರನ್ನು ಅವರ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಅವರ ಕೆಲಸ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಹಾಗೆಯೇ ಮೊದಲಿನವರೆಲ್ಲರ ಸಲಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಾವು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರರ ಸಂಘದ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ಹೋದೆವು. ಅಂತೆಯೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರಾದ ಪಿ. ಸಿದ್ಧರಾಜುರವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ರೇಣುಕ ಜ್ಯೂಯಲರ್ಸ್‌ನ ಮಾಲೀಕರು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಎಸ್. ಶಂಕರ್ ಎಂಬುವವರು ಸಮಾಜದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಎಂಬುವವರು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ ಖಜಾಂಚಿ, ಹರೀಶ್ ಉಪಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಹತ್ತು ಜನ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲ ಒಳಪಂಗಡದವರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತಾಚಾರ್ರು ೮೦ ಮನೆ ಇವೆ. ಕುಲಾಚಾರ ಮತ್ತು ಮತಾಚಾರ ಸೇರಿ ಒಂದು ಪಂಗಡ ಒಟ್ಟು ೪೫ ಮನೆಗಳಷ್ಟಿವೆ. ಆಂಧ್ರ

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ೧೧೫ ಮನೆ ಇವೆ. ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಮಲೆಯಾಳಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ೩೦ ಮನೆಯವರಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರ ವೃತ್ತಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳದು ಒಂದು ಪಂಗಡ ೬೦ ಮನೆ ಇವೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ವಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಾಲಾವಳಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಪಕ್ಕಾ ಇಲ್ಲಾ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಐದು ಒಳ ಪಂಗಡಗಳಿಂದ ತಲಾ ಆರು ಜನರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ, ಒಟ್ಟು ಮೂವತ್ತು ಜನರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಹತ್ತು ಜನ ನಿರ್ದೇಶಕರನ್ನು ಸಂಘಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕಾ ಕಮಠೇಶ್ವರ ಕಾಳಿ ವಿಗ್ರಹ ದೇವಾಲಯ ಹಳೆಯದಿದ್ದು ಎಪ್ಪತ್ತು-ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದು ಅದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಆಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ೨ಎ ಪ್ರವರ್ಗದವರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಸುಬಿನವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡವರು ಇದ್ದಾರೆ, ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಪೂಜಿಸುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಮ್ಮಾರ' ಎಂದು ಬರೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಎಸ್.ಟಿ. ಆಗೋದಿಲ್ಲ, ಅವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅನುಕೂಲ ಇಲ್ಲದವರು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ-ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಯಂತಿಗೆ ೧೫೦೦ ಜನ ಸೇರಿದ್ದರು, ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನವರಾತ್ರಿಗೆ ೨೦೦ ಜನ, ಅಮವಾಸ್ಯೆ ಮಹಾಮಂಗಳಾರತಿಗೆ ೧೫೦ ಜನ ಸೇರುವರು; ಕುರುಬನ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಮವಾರ ಮತ್ತು ಶುಕ್ರವಾರ ಮತ್ತು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಚಿಕ್ಕ ಜಾತ್ರೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪಿ. ಸಿದ್ಧರಾಜು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿದ್ಧರಾಜುರವರು ಬೆಟ್ಟದ ಮಹೇಶಾಚಾರಿ (ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು ೨೫) ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ನಮಗೆ ಮೂಲ ಕಮ್ಮಾರರು ಇದ್ದು ಈಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟವರನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡುಬರುವಂತೆ ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಆನಂತರ ಸಮಾಜದ ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್, ಶಿಕ್ಷಕರಾದ ಉಳ್ಳಿಕೇರಿ ಬೀದಿಯ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಹೀಗೆ ಭೇಟಿಯಾಗತೊಡಗಿದೆವು. ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್‌ರವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಲೆಯಾಳಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ೧೦೦ ಮನೆ ಇರಬಹುದು, ತಮಿಳು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ೧೫೦ ಮನೆ ಇರಬಹುದು, ತೆಲುಗು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ೩೦೦-೪೦೦ ಮನೆ ಇರಬಹುದು, ಕುಲಾಚಾರದವರು ೨೦೦ ಮನೆ, ಮತಾಚಾರ ೨೦೦, ವೀರಶೈವ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ೧೦೦ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ೧೫೦೦ ಮನೆ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಎಷ್ಟು ಸರಿ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ತಪ್ಪು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಉಳ್ಳಿಕೇರಿ ಇವರು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಮತ್ತು ಸಮೀಪದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಕಮ್ಮಾರ ಕಸುಬುದಾರ ಮತ್ತು ಕುಲುಮೆದಾರರನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರು. ಏಳೆಂಟು ಬಾರಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಉಳ್ಳಿಕೇರಿ ಇವರು ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿ ೫೦-೬೦ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಓಡಾಡಿ ಸುಮಾರು ೨೦-೨೫ ಕುಲುಮೆದಾರರನ್ನು ಹುಡುಕಲು ನೆರವಾದರು. ನಂತರ ಹಾಗೇ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ (ಸ್ನೋಬಾಲ್ ವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ) ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಅರಸುತ್ತ, ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದೆವು.

ಮಹೇಶಾಚಾರಿಯವರು ಬೆಟ್ಟದವರು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹೆಚ್.ಡಿ.ಎಫ್.ಸಿ. ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಬೈಕಿಗೆ ಲೋನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವಿವಾಹಿತರಾಗಿರುವ ಇವರಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರೇಷನ್ ಕಾರ್ಡ್ ಇದೆ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸ್ವಂತ ಆರ್‌ಸಿಸಿ ಮನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಚಿನ್ನಗೆಲಸ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ

ತರುವಾಯ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜದ ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ಮೌನಾಚಾರ್ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲಾಯಿತು. ಇವರಿಗೆ ಮಂಡ್ಯ, ಗೊತ್ತಲು, ಆಲೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಕರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಾಯಿ ಪಾಳ್ಯದವರು ಮತ್ತು ತಂದೆ ನಂಜನಗೂಡಿನವರು ಎಂದು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸಗಾರರು. ಮೂಲ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕುಲಾಚಾರದವರು ಹಾಗೂ ಸನಾತನ ಗೋತ್ರದವರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗ ಇದ್ದಾರೆ. ಆತನೂ ಕೂಡ ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವು ಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ನಂತರ ಪಿ. ಸಿದ್ಧರಾಜು ರವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಶಿಕ್ಷಕರಾದ ಉಳ್ಳಿಕೇರಿ ಬೀದಿಯ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಸಮೀಪದ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮೂಲತಃ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಮಾಜದ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹಿಂದೆ ಪಂಚಾಯತಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಜಯಗಳಿಸಿದವರು. ಆಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಎಸ್.ಟಿ. 'ಪರಿವಾರ'ದವರು ಸವಾಲಾಗಿದ್ದರು. ಈ 'ಪರಿವಾರ'ದವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಎಂದು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಮ್ಮಾರರಾದ ನಮಗೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಎಸ್.ಟಿ. ಎಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ತೊಡಕುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ನಂತರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕುಣಗಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಲಾಯಿತು. ಕುಣಗಳ್ಳಿಯ ಕಮ್ಮಾರ ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲ. ಇವರೂ ಕುಟುಂಬಸ್ಥರು. ಇವರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ತಮ್ಮ ಇದ್ದಾನೆ. ಇವರ ಹೆಸರು ಬಸವಾಚಾರಿ. ಕುಣಗಳ್ಳಿಯು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಿಂದ ಐದು ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ ದೂರವಿದೆ. ಅಣ್ಣನಿಗೇ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಟೈಲರಿಂಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಿಂಗಳಾ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಆದಾಯವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ನಂತರ ಪಿ. ಸಿದ್ಧರಾಜುರವರ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಮಹೇಶ್‌ರವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಎಸ್. ಆನಂದರಾಜು ಎನ್ನುವ ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿ ಚಿಕ್ಕ ವರ್ತಕರ ಅಂಗಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಆನಂದರಾಜುರವರು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಬಳೇಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ತಂದೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಇವರು ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ವಿಚಾರವನ್ನು ವೃತ್ತಿ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆ ನಂತರ ಹಳೇ ಕುರುಬರ ಬೀದಿಯ ಪ್ರಕಾಶ್ ಲಿಂಗು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಎಲ್. ಸಿದ್ಧರಾಜು ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಸಕಾರಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ೧೦೦ ವರ್ಷದಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ತಾತ ಕೂಡ ಇಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರು. ಇವರದು ಜಂಟಿ ಕುಟುಂಬ. ತನಗೆ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಾ ಜೊತೆಗಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತಾಲ್ಲೂಕು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜದ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಕ್ಕೆ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಎಂ. ಮಾದೇಶ್ ಬಿನ್ ಎಂ. ಮೊಳ್ಳಾಚಾರ್ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇವರು ಹನೂರಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಕೌಡಳ್ಳಿಯಲಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ ಇದ್ದಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರ್‌ರವರು ಕೌಡಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಇ ಕಮ್ಮಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಉತ್ತಂಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಡಗಿ ದಿವಂಗತ

ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿಯ ಹೆಂಡತಿ ರಾಜಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳು ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಹಂತದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಲಾಯಿತು.

ದಿನಾಂಕ ೨೫ನೇ ಜೂನ್ ೨೦೧೭ ರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲಾಯಿತು. ಇಂದು ಮಧುವನಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಡೇಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಮಂಟ್ಯಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಕಮ್ಮಾರ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಜಡೇಸ್ವಾಮಿಯವರ ಕುಲುಮೆಯ ಬಳಿ ಬಂದ ಅವರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಮಗ ಎಲ್. ಲಿಂಗರಾಜು ಇವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲಾಯಿತು. ಇವರು ಮೊದಲು ಇಲ್ಲೇ ಮಧುವನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಈಗ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ಮಧುವನಹಳ್ಳಿಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಊರಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಎಂಬ ಕಮ್ಮಾರನ ಮನೆಗೆ ಮತ್ತು ಬದಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಕುಲುಮೆಗೆ ಹೋಗಲಾಯಿತು. ಇವರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ತರುವಾಯ ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಎಂಬುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮೂಲತಃ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನವರು. ಇವರು ದಿನಕ್ಕೆ ನೂರೈವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಯಾರೂ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇದಾದ ನಂತರ ಇಕ್ಕಡಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಕಮ್ಮಾರರು ಇದ್ದಾರೆ. ನೂರು ವರ್ಷದಿಂದ, ಹಳೇ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದಲೂ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಜಮೀನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಆಚಾರ್, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್ ಇವರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ. ಇವರ ತಮ್ಮ ರಾಜು, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತಮ್ಮ ಸೋಮಣ್ಣನು ಸಿಂಗಾನಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್‌ಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಊರಿನ ತರುವಾಯ ನಾವು ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ತಾಂಡವಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದೆವು. ಇವರು ಕೂಡ ತುಂಬಾ ಬಡತನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಾಚಾರಿ (೫೫) ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುವವರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ವೆಂಕಟರಮಣ ಸ್ವಾಮಿಯ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಬಳಿ ಸಣ್ಣ ಗಾತ್ರದ ಒಂದು ಸಿಮ್ಮಿನ ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್ ಇದೆ.

ಮುಂದೆ ಕೊಂಗರಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಸುರೇಶ ಬಿನ್ ಲಿಂಗಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಾತಿಯಾಗಿದ್ದು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ದೇವರಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸುರೇಶರವರ ಒಬ್ಬ ಅಣ್ಣ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಯಾರೋ ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸಿದರು, ಅದಕ್ಕೆ ಕೇಸೂ ಕೊಡಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಟೈಲರಿಂಗ್ ಕೆಲಸ, ಅದು ಸಿಗದಿದ್ದಾಗ ಪ್ಲೈನಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಮದುವೆಯು ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು ಆಗ ಒಂದು ನೂರು ಜನ ಸೇರಿದ್ದರು ಎಂದು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಕಾಮಗೆರೆಗೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಕಮ್ಮಾರನು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಲೇಟ್ ಬೆಟ್ಟಾಚಾರಿಯ ಮಗ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗುಂಡಾಪುರದಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಮಂಗಲ ಎಂಬ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಮ್ಮಾರರಿಲ್ಲ. ಮಂಗಲದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಲಿಂಗಾಯತಾಚಾರ್‍ರುಗಳ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಪ್ರಭುರವರು ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಬಳಿ

ಒಂದು ಮೊಪೆಡ್ ಇದೆ. ತಿಂಗಳಾ ೮-೯ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲೂ ಇವರಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ತಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟೆವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಹದೇವಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೂಡ ಹಿಂದೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇತ್ತು (ತಂದೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ) ಆದರೆ ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ದಿನಾಂಕ ೨೫-೦೬-೨೦೧೭ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲುಮೆಗಾರ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಸ್ವಸಹಾಯ ರಾಟೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರ ವಿವರ ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಇವರ ವಿವರವಿದೆ. ಇವರ ತರುವಾಯ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಎಂಬ ನೀರಗಂಟಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರ, ಈ ಊರು ಪಂಚಾಯತಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇವರು ನೀರಗಂಟಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಮೀನಿದೆ. ಇವರೂ ಕೂಡ ತಮಗೆ ಮೂಲ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇತ್ತು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರ ರಾಜಣ್ಣ ಬಿನ್ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಟೈಲರಿಂಗ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷದಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಊರಿನ ಕಮಲಮ್ಮ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ಮಂಟೇಲಿಂಗಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಇವರ ಗಂಡ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ತೀರಿಕೊಂಡು ಹತ್ತು ವರ್ಷವಾಯಿತು. ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದ ಕಮಲಮ್ಮನವರಿಗೆ ಪ್ರೇಮ, ರತ್ನ ಮತ್ತು ನಿಂಗರಾಜಮ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದು ಅವರನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ನಾವು ನಂತರ ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಮ್ಮಣ್ಣಿ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ಮಂಟೇಲಿಂಗಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ದಿವಂಗತರು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ದಾಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಸಿದ್ಧಮ್ಮಣ್ಣಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಐವತ್ತು ವರ್ಷವಾಯಿತು. ಮೊದಲಿನ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ದೊಡ್ಡಮಾಲಾಪುರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇತ್ತು. ಇವರಿಗೆ ಅರವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದರೂ, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವೇತನ ಇಲ್ಲ, ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ. ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇವರು ತಮಗೆ ಹಿಂದೆ ಕುಲುಮೆ ಇತ್ತು ಈಗ ತೆಗೆದಿದ್ದೀವಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರ ಹಳೇ ತಲೆಮಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇತ್ತಂತೆ. ದಿನಾ ೨೫೦-೩೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಖಾತೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಬರೆಸಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರಿಗೆ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಇವರು ತೋಟದ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸೋಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು 'ಆಚಾರ‍್ರು' ಎಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ ಮತ್ತು

ಟೈಲರಿಂಗ್ ಕೂಡ ಇದೆ. ಇವರಿಗೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜನಬಳಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಆನೆಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಯಿತು, ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಮ್ಮಾರರು ಇಲ್ಲ. ನಂತರ ಕಣ್ಣೂರಿಗೆ ಹೋಗಲಾಯಿತು. ಕಣ್ಣೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಲಿಂಗಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕುಲುಮೆದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೨೬ನೇ ಜೂನ್ ೨೦೧೭ರಂದು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಪಕ್ಕದ ಒಂದು ಊರಿನ್ನಲಿದ್ದ ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅದು ಸಿದ್ಧಯ್ಯನಪುರ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಯ ಸಮೀಪವೇ ಸಿದ್ಧಯ್ಯನಪುರವಿದೆ. ಈ ಕೆರೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಚಾರಿ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಲಭ್ಯವಾಗಲೀ, ಸಮೀಪ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ಇವರ ಭೇಟಿ ನಂತರ ಮುಂದೆ ಚಿಕ್ಕಿಂದವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕರಿಯನಪುರದ ರಘು ಎನ್ನುವವರು ಭೇಟಿಯಾದರು, ಇವರು ತಲಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರಂತೆ. ಕರಿಯನಪುರದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಮ್ಮಾರರಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯಿತು.

ನಂತರ ಪಾಳ್ಯ ಎಂಬ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಲಾಯಿತು. ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡ ಊರು. ಇದರ ನಾಲ್ಕನೇ ವಾರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಲಿಂಗ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮೂರು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಬಿನ್ ಮಲ್ಲಶೆಟ್ಟಿಯವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರರು. ಇವರು ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ.

ನಂತರ ನರೀಪುರದಿಂದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನರೀಪುರದ ನಿಂಗಾಚಾರಿಯೆಂಬ ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದೆ. ಇವರು ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರು. ಇವರಿಗೆ ಎರಗನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಗ ಮಂಟೇಲಿಂಗರವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ನಾಲ್ಕೈದು ಜನ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರದು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬವಾಗಿದೆ. ನಂತರ ವಂಡರಬಾಳು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಸೋಮಣ್ಣಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕುಲುಮೆದಾರರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಎಂದು ಬರೆಸಬಹುದು ಆದರೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಕೆಂಪನಪಾಳ್ಯ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾಗಲಿಂಗಾಚಾರ್ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರ ತಮ್ಮನ ಹೆಸರು ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್. ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೇ ದಿನ ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಉದ್ದನೂರು ತಲುಪಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಜಯಮ್ಮ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರಿಗೆ ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಅಕೌಂಟ್ ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇವರ ಮಗ ರಾಜೇಶನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆಂದು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಊರಿನ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಗುರುವಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಗೌರಮ್ಮ

ಮತ್ತು ಮಗ ಶಾಂತ (ವಯಸ್ಸು ೨೨ ವರ್ಷ) ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಂತನು ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆಂದು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಉದ್ದನೂರು ಗ್ರಾಮವು ಹನೂರಿಗೆ ಮೂರು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರವಿದೆ. ಇದೇ ಊರಿನ ಜಯಮ್ಮನವರ ಮೈದುನನಾದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಊರಿನ ಕುಲುಮೆದಾರ ನಾಗಾಚಾರಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡಲಾಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾಗಾಚಾರಿಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ದೇವರ ಭಕ್ತರು. ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಸಾಧನಗಳಿವೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಅನುಕೂಲಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ನಂತರ ಬೆಳತ್ತೂರು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕವೆಂಕಟಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ತಾತ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಇವರು ಸುಮಾರು ೫೮ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಆಚಾರ್ರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ವೆಂಕಟರಮಣಸ್ವಾಮಿ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಮೂರು ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದೆ. ಮಾಂಸಾಹಾರವಿದ್ದರೆ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಅಥವಾ ಅಪರೂಪಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಗ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿ.ಎ., ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ಬೆಳತ್ತೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದಾಸಾಚಾರಿ (೪೫ ವರ್ಷ) ಎಂಬ ಮತ್ತೋರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿರುವೆ. ಇವರು ಶೀಲರವರಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಆಗಬೇಕು. ಇವರು ವೆಂಕಟರಮಣಸ್ವಾಮಿ ದೇವರ ಪೂಜಕರು. ಪರಿಮಳ ಎಂಬುದು ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರಾದರೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ (೨೩) ಮತ್ತು ಅಶ್ವಿನಿ (೨೦) ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ದಾಸಾಚಾರಿಯು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ನಂತರ ಹನೂರುನಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಜೇಶಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತೈದು ವಯಸ್ಸಿನ ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಮದುನಗರದಲ್ಲಿದ್ದವರು, ಇಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕಮ್ಮಾರ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಸ್.ಟಿ. ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಊರಿನ ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ರಾಜಾಚಾರಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರದು ಒಂದು ಕುಲುಮೆ ಇದೆ, ಆದರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಊರಿನ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ದಾಸಾಚಾರಿ, ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ, ಇವರು ಗ್ಯಾಸ್ ಅಂಗಡಿ ಪಕ್ಕ ಕುಲುಮೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ದಿನ ಅವರಾಗಲೀ, ಅವರು ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿದ್ದಾಗಲೀ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಇವರು ಇದ್ದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಎಣ್ಣೆ ಪಾರ್ಟಿ, ಈ ಊರಿಗೆ ಇವರು ಹಳಬರು' ಎಂದು ಮಾಹಿತಿದಾರರು ಹೇಳಿದರು. ನಂತರ ಇದೇ ಊರಿನ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ವೃತ್ತಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಕಪ್ಪಾಚಾರ್ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರ ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು. ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲತಃ ಕಮ್ಮಾರರು. ಈಗ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರು ಹನೂರಿನಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಸೋತಿದ್ದರು. ಇವರ ಬಳಿ ಒಂದು

ಟಿವಿಎಸ್ ಎಕ್ಸ್‌ಎಲ್ ಇದೆ. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರು ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಭಾಗ್ಯಮ್ಮ, ಎರಡು ಜನ ಮಕ್ಕಳು, ಪ್ರಜ್ವಲ್ (೧೦), ಪ್ರೀತಂ (೦೭) ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಬೈಸಿಕಲ್, ಟಿವಿ ಇವೆ. ಇವರು ತಂದೆಯ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ತೊರೆದೆವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಈಗ ಬಡಗಿ ಅಥವಾ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಊರಿನ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ದಾಸಾಚಾರಿಯವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಬಳಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿವೆ. ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಇದೆ. ಇವರು ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಚಿನ್ನಗೆಲಸ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಆರ್. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಎಂಬುವವರು. ಇವರ ತಂದೆ ಎಲ್ಲೇಮಾಳದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲೇಮಾಳದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಮಾತ್ರ ಹನೂರಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಂತರ ಗುಂಡೇಗಾಲ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಗುಂಡೇಗಾಲ ಮಂಜುನಾಥಪುರದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ರ ನಾಲ್ಕು ಮನೆ ಇವೆ. ಗುಂಡೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮನೆ ಇವೆ. ಗುಂಡೇಗಾಲದ ನಾಲ್ಕು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮನೆಗಳವರಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಕಾರ್ಪೆಂಟರಿ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬರು ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ನಾಲ್ಕನೇ ಮನೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇದೆ. ಇವರೇ ಗುಂಡೇಗಾಲದ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ. ಇವರ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದಿಂದ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದ ನಂತರ ಸುಂಡ್ರಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಜು ಬಿನ್ ಅಪ್ಪಾಜಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮರಗೆಲಸಗಾರನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಮರಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ದಿನಾಂಕ ೧೪-೦೮-೨೦೧೭ ರಂದು ಪ್ರಕಾಶಪಾಳ್ಯದ ರಾಚಾಚಾರಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಕುಲುಮೆದಾರರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಪುದುನಗರದ ಮಹಿಮಾಚಾರಿಯವರ ಮಗ ಆದ ಇವರ ಆರಂಭದ ಶಾಲಾ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಟಿ. ಎಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಾತಿ ಎಂದು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇವರ ಮನೆದೇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಆಗಿದೆ. ಈ ನಂತರ ಕೊತ್ತನೂರಿಗೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರ್ ಎಂಬ ಬಡಗಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 'ನಮ್ಮದು ಕುಲುಮೆ ಇತ್ತು, ತೆಗೆದಿದ್ದೇವೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕುಲಾಚಾರದವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವ ಇವರು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಬರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕೆ.ಪಿ. ನಂಜುಂಡಿಯವರ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಅಭಿಯಾನ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಅಣ್ಣನಾದ ಪ್ರಕಾಶಾಚಾರ್ ಕೂಡ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೂ ಅಷ್ಟೇನೂ ಆದಾಯವಿಲ್ಲ. ಇವರಿಗೂ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೆ, ಹೆಂಡಿತಿಯ ಹೆಸರು ಜಯಮ್ಮ ಎಂದು. ಇದೇ ಊರಿನ ರಾಜಣ್ಣಾಚಾರ್ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರ ಹಿರೀಕರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ, ಆದರೆ ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಬಡಿಗ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಕುಲದವರು, ಇವರಿಗೆ ನೀಲಗಾರಿಕೆ ಇದೆ. ಸುಮಾರು ೬೦ ವಯಸ್ಸಿನ ಇವರ

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೋಟರ್ ಸೈಕಲ್‌ಗಳಿವೆ. ಮಕ್ಕಳು ಸೋಮಾಚಾರ್ (೩೪) ಮತ್ತು ನಿಂಗಾಚಾರ್ (೨೮) ಎಂಬುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಿದ ಆರು ಆಡುಗಳಿವೆ. ಇದೇ ಊರಿನ ಸುನಂದರವರು ಕುಲಾಚಾರದವರು. ಸಿದ್ಧರಾಜುರವರು ಕಾಮಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ ಅವರು ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜನತಾಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ತೊಂಬೆಯಿಂದ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ವಿಧವಾ ಮಾಸಾಶನ ೫೦೦ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಪಾತ್ರೆ ತೊಳೆವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ನಂತರ ಕೊತ್ತನೂರಿನವರೇ ಆದ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರ್(೫೮) ಬಿನ್ ಮಂಟೇಲಿಂಗಾಚಾರ್ ಇವರ ಮನೆಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಕುರಿಗಾಹಿ, ಮೂವತ್ತು ಕುರಿಗಳು ಇವೆ. ನಾವು ಭೇಟಿಯಾದ ದಿನ ೧೪-೦೮-೨೦೧೭ ರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೧೨.೩೫ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಮೇಯಿಸಲು ಮೇಡಿನ ಕಡೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಈ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರ್‌ರವರ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರು ಜಯಮ್ಮ. ಜಯಮ್ಮನವರು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬವನ್ನು 'ಇರಸವಾಡಿ ಪಿರ್ಕೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮಗ ಲೋಕೇಶ (೨೯)ನಿಗೂ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ನೀಲಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಗನಿಗೆ ಬೈಕು ಇದೆ. ರಮ್ಯ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿರುವ ಇವರು ಹನೂರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಯಮ್ಮನವರಿಗೆ ಹನೂರಿನ ಬಸವರಾಜಾಚಾರ್ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಆಗಬೇಕು. ಬಸವರಾಜಾಚಾರ್‌ರವರು ತಗ್ಗಳ್ಳಿಯ (ಇನ್ನೊಬ್ಬ) ಜಯಮ್ಮನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೇ ಕೊತ್ತನೂರಿನ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್ರವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಶಾಗ್ಯದಿಂದ ಬಂದವರು. ಇವರು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕುಲಾಚಾರದವರು ಮತ್ತು ವೆಂಕಟರಮಣ ದೇವರ ಭಕ್ತರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡತಿಯರಿದ್ದಾರೆ. ಹಿರಿಹೆಂಡತಿಗೆ ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿವೆ. ಕಿರಿ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಇದೆ.

ನಂತರ ಸುಂಡ್ರಳ್ಳಿಯ ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲುಮೆದಾರ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಎಂಬಾಕೆಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆತನು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೂಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಮರಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ತದನಂತರ ಸುಂಡ್ರಳ್ಳಿಯವರೆ ಆದ ರಾಜೇಶ್ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಚಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್‌ರವರ ಅಣ್ಣನ ಮಗ. ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್‌ರವರು ಎಸ್.ಟಿ. (ಇವರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ) ಆಗಿದ್ದರೆ ರಾಜೇಶ್‌ರವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಬರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಡಾನ್ ಬಾಸ್ಕೋ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿವರೆಗೆ ಓದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರೂ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲು, ಮನೆದೇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಆಗಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ನೀಲಗಾರಿಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ, ಇವರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್‌ರಂತೆಯೇ ಜನಿವಾರ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ದೇವರಾಜ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮಕ್ಕೆ ಸಾಲಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿದ್ದೆ, ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದಿಂದ ಏನೂ ಸಹಾಯ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಇದೇ ಸುಂಡ್ರಳ್ಳಿಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ರಾಚಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಅಪ್ಪಾಜಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರೂ ಜನಿವಾರಧಾರಿಗಳು, ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲು. ಇದೇ ಊರಿನಲಿ ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಮೂರು ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಒಂದು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಇವೆ. ರಾಚಾಚಾರಿಯವರ ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು ೩೫-೪೦, ಇವರು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವಿದೆ. ಇವರು ಕೂಡ ತುಂಬಾ ಸಾಧಾರಣ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸುಂಡ್ರಳ್ಳಿಯ ಸುರೇಶ್‌ರವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಮೂಲತಃ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನವರು, ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಮನೆ ಇಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸುಂಡ್ರಳ್ಳಿಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ನಾವು ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಈ ಊರಿಗೆ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಭೇಟಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬಾರಿ ಹೊಸಮಠದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಕರಾದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ (ತಮ್ಮಡಪ್ಪ) ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಮಠದ ಪ್ರಧಾನ ಅರ್ಚಕರು ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಹೊಸ ಮಠದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕುಲಲಾಚಾರ ಮೂಲದವರು. ಇವರ ಮನೆದೇವರು ಬಸವೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ. ಇವರ ಒಬ್ಬ ಮಗ ತೀರಿಹೋದ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಸಮೀಪ ಪೋಸ್ಟ್ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವರು ಇಲ್ಲಿ ಮಠದಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯಾಗಿದ್ದು ಯಾವುದೇ ಸಾಲ, ವಗ್ಯೆರೆ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಬೆಳಗ್ಗೆ ೭.೩೦ ರಿಂದ ೨.೦೦ ಮತ್ತು ಸಂಜೆ ೪.೦೦ ರಿಂದ ೮.೦೦ ವರೆಗೆ ಮಠದ ದೇವಾಲಯದ ಪೂಜೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಲೂರಿನ ಈ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಮಠದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ ಮತಸ್ಥರು ಬಂದು ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಠ ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯವು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಭಕ್ತರನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಆನಂತರ ಬಾಳಗುಣಸೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಂಜುಂಡಾಚಾರ್ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ವೆಂಕಟರಮಣ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ಕುಲಾಚಾರ ಮೂಲದವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಾಯಿ ಜಯಮ್ಮ, ಪತ್ನಿ ಭಾಗ್ಯ, ಮಕ್ಕಳು ರಂಜಿತ (೧೦) ಮತ್ತು ಧನುಶ್ರೀ (೦೭) ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಹೊಂದಿದ್ದು ತೊಂಬೆಯಿಂದ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ಇವರ ಬಳಿ ಒಂದು ಟಿವಿಎಸ್ ಮೊಪೆಡ್ ಇದೆ. ಇವರ ಅಜ್ಜ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ ಇವರು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ೧೨೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸುಮಾರು ೫೦೦೦ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿಸಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಊರಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಮ್ಮ (೭೦) ಕೋಂ ದಿವಂಗತ ನಿಂಗಾಚಾರ್ (ಕಾರ್ಪೆಂಟರ್) ಬಿನ್ ದಿವಂಗತ ರಾಚಾಚಾರಿ ಇದ್ದಾರೆ.

ಈ ಗ್ರಾಮದ ತರುವಾಯ ತೆಳ್ಳನೂರಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆದಾರ ಕಮ್ಮಾರ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್ (೫೦) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಚಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಗಂಡು ಮಗ ಎಲ್ಲರೂ

ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಮೀನಿದೆ, ಆದರೆ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ಸೂಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಊರಿನ ನೀಲಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಹೊನ್ನಾಚಾರಿ (೪೦) ಎಂಬ ಮರಗೆಲಸಗಾರನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ವೆಂಕಟರಮಣ ದೇವರ ಭಕ್ತರು. ಇವರ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರು ರಾಜಮ್ಮ ಇವರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣ (೧೩) ಮತ್ತು ಶ್ರೀನಿವಾಸ (೧೧) ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ತೆಳ್ಳನೂರು ಎಸ್‌ಬಿಎಂ ನಲ್ಲಿ ಜೀರೋ ಅಕೌಂಟ್ ಇದೆ. ಇವರ ಜಾತಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಂತ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ತದನಂತರ ಬಂಡಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಂಜಪ್ಪಾಚಾರಿ (೬೦) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಕೆಂಪನಂಜಾಜಾರಿ ಎಂಬ ಕುಲುಮೆದಾರ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರ ಜಾತಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮತ್ತು ದೇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಆಗಿದೆ. ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ (೩೦), ಮತ್ತು ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ನಂತರ ಇದೇ ಊರಿನ ನಂಜುಂಡಾಚಾರಿ (೬೦) ಬಿನ್ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಬಂಡಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಮನೆಗಳ ಆಚಾರಿಗಳು ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮರಗೆಲಸ ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ದೇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಎಂಬುದಾಗಿದ್ದು ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. (ಇವರ ಇತರ ದೇವರುಗಳೆಂದರೆ ಕಾಳಿಕಾಂಬ, ಬಿಸಿಲಮಾರಮ್ಮ, ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ, ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರ, ಈಶ್ವರ, ಶನಿಮಹಾತ್ಮ) ನಂಜುಂಡಾಚಾರಿಯವರ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಗೌರಮ್ಮ (೫೫), ಮಕ್ಕಳು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ (೨೫) ಮತ್ತು ಮನು (೨೨) ಇವರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಗೆ ನೀಲಗಾರಿಕೆ ಆಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಓದಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಮನುವು ಡಿಗ್ರಿ ಓದಿದ್ದಾನೆ. ಕುಟುಂಬವು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಮನು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ವಿಜಯಕರ್ನಾಟಕ ಪತ್ರಿಕೆ ಓದುತ್ತೇನೆಂದು ಮನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇವರ ಜಾತಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಬರೆಸಲಾಗಿದೆಯಂತೆ.

ಈ ನಂತರ ಇದೇ ಬಂಡಳ್ಳಿಯ ಶಿವನಂಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ನಿಂಗಾಚಾರಿ (೬೭) ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ಕಾಯಿ ಎರಡನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮನೆದೇವರು ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ. ಇವರು ಜನಿವಾರವನ್ನು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಲ ಹಾಕಿ ನಂತರ ತೆಗೆದಿಡುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಊರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಲಿಂಗಾಯತಾಚಾರ್ರು ನಾವು ಮತ್ತು ಇತರರು ನೆಂಟಸ್ಥನವಿಲ್ಲ, ಬರೀ ಊಟ ತಿಂಡಿ ಇದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಈ ನಂತರ ಚಿಂಚಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ನಾಗರಾಜು ಬಿನ್ ವೀರಪ್ಪಾಚಾರಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಟೈಲರಿಂಗ್ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜಾತಿ ಎಸ್‌ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಚಿಂಚಳ್ಳಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ನಾಗರಾಜಾಚಾರ್ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಮರಗೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರದ ಕಮ್ಮಾರ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬೇರೆಡೆ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ದೇವರು ಅಂಕಾಳಮ್ಮ. ಇವರ

ಮೂವರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಓದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮಾಂಸಾಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಂತರ ಇದೇ ಊರಿನ ಗಣೇಶ ಬಿನ್ ನಾಗರಾಜ್ ಎಂಬ ಮರಗೆಲಸಗಾರನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ವಿವಾಹಿತರು, ನಾಲ್ಕನೇ ಕ್ಲಾಸು ಮತ್ತು ಶಿಶುವಿಹಾರ ಓದುತ್ತಿರುವ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ತಲಾ ಏಳು ಕೆ.ಜಿ.ಯಂತೆ ೨೮ ಕೆ.ಜಿ ಅಕ್ಕಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇವರಿಗೆ ಬಡತನವಿದೆ, ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ದಿನಕ್ಕೆ ದುಡಿಮೆ ೨೦೦ ರಿಂದ ೨೫೦ ಆಗಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಊರಿನ ವೀರಾಚಾರ್ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮರಗೆಲಸಗಾರನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರ ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾತ ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಕನ್ನಡ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಇವರು ತೊಂಬೆಯಿಂದ ನೀರು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಹೊಂದಿರುವ ಇವರು ಲ್ಯಾವೆಟರಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಲಭ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಂಜೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಮಾದೇಶಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರು ಬಂದರು. ಇವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಂದಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಯಿತು.

ಮರುದಿನ ದಿನಾಂಕ ೧೫-೦೮-೨೦೧೭ರಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸಿಂಗಾನಲ್ಲೂರು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದು ಡಾ. ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್‌ರವರ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಜೇಶ್ ಮತ್ತು ರವಿ ಬಿನ್ ದಿವಂಗತ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್ ಎಂಬ ಕುಲುಮೆದಾರರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಾಯಿ ಚಿಕ್ಕತಾಯಮ್ಮ. ಇವರು ಕುಲುಮೆಯು ಉಂಟು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸವೂ ಉಂಟು. ಇವರನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಯಿತು. ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸುರೇಶ (೪೫) ಬಿನ್ ಈರಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಮರಗೆಲಸಗಾರನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರ ಮನೆದೇವರು ಈರಮ್ಮತಾಯಿ, ಗಂಡುದೇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಆಗಿವೆ. ಸುಶೀಲಮ್ಮ (೪೦) ಇವರನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿರುವ ಇವರಿಗೆ ಪ್ರಭು (೧೯) ಮತ್ತು (ಅಂಜು) ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಒಂದು ಬೈಕಿದೆ. ಇವರು ಅಂದಾಜು ದಿನಾ ೪೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈರಾಚಾರಿಯವರು ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಮರಗೆಲಸ ಎರಡನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ನಂತರ ಹಲಗಪುರಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ (೫೦) ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಮರಗೆಲಸಗಾರನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಆಚಾರ್ರು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಮಣಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ 'ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ನಿಲಯ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಮುಕ್ಕಾಲು ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಂಬು (ಮೆಕ್ಕೆ ಜೋಳ) ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಗನಿಗೆ ಬೈಸಿಕಲ್ ಇದೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಪದ್ಮ (೪೫) ಮತ್ತು ಮಗನ ಹೆಸರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ (೨೬), ಈತನೂ ಕೂಡ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಹಲಗಪುರದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿಯವರು ಹಿಂದೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಈಕೆಯು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಆಚಾರ್ರು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲಿನವರು. ಇವರಿಗೆ ಜಮೀನು ಮುಕ್ಕಾಲು ಎಕರೆ ಇದೆ. ಆಗಾಗ ಜೋಳ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎರಡು ಕುರಿಮರಿ ಇವೆ. ಇವರ ಮಗ ಸಿದ್ಧರಾಜು (೪೫) ಮಣಗಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸ ಮತ್ತು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ (೪೦) ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಲುಮೆ ಕಿತ್ತಾಕಿ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಚೆನ್ನಾಜಮ್ಮನ ಪರಿಚಯದ ಮೇಲೆ

ಕನಕಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯ ಹೆಂಡತಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಉರ್ಗ್ಯದವರು. ಬಂಡಳ್ಳಿಯು ಹಲಗಪುರಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಇದೆ. ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಹತ್ತು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಆಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಊರಿನ ಸೋಮಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲಾಯಿತು. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ. ಇವರಿಗೆ ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ಗಂಡು ಮಗ ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಊರಿನ ನಿಂಗರಾಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ನಿಂಗರಾಜಾಚಾರಿ ಇವರು ಸೋಮಣ್ಣಾಚಾರಿಯ ಅಣ್ಣ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಭಕ್ತರು ಮತ್ತು ಲಿಂಗಮಣಿ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಸುಮ ಮತ್ತು ಇವರಿಗೆ ಮೂರು ಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಂತರಾಜು ಎಂಬ ಮಗ ತೀರಿಹೋದ. ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗನ ಹೆಂಡತಿ ರತ್ನಮ್ಮ ಇವರಿಗೆ ಒಂದು ಗಂಡು ಮತ್ತು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿದೆ. ಇನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಮಗನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಊರಿನ ರಾಜಣ್ಣಾಚಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಶಾಗ್ಯದಿಂದ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಜಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಶಾಂತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಗ ವೆಂಕಟೇಶ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಣ್ಣಾಚಾರಿಯದೂ ಮೂಲ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಆದರೆ ಈಗ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ವೆಂಕಟರಮಣಸ್ವಾಮಿಯ ಭಕ್ತರು ಮತ್ತು ಲಿಂಗಮಣಿ ಹಾಕಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನೀಲಗಾರರಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಇವರ ಅಧ್ಯಯನದೊಂದಿಗೆ ನಂತರ ಶಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ.

ಶಾಗ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಮೂಲದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಇವರಲ್ಲದೆ ಟೈಲರ್ ವೆಂಕಟರಮಣಾಚಾರಿ (೪೦), ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ (೫೫), ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ (೬೫), ರಾಚಾಚಾರಿ (೫೫), ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪೇಚಾಚಾರಿ (೫೫), ಚನ್ನವೀರಾಚಾರಿ (೬೫) ಎಂಬ ಕುಲುಮೆದಾರ, ಅಂಕಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ (೪೫), ಜಗದೀಶ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ (೩೫), ನಾಗರಾಜ ಬಿನ್ ರಾಮಾಚಾರಿ (೪೦), ವೀರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ರಾಮಾಚಾರಿ (೪೫), ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ (೫೫), ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವೀರಾಚಾರಿ, ಸೈಕಲ್‌ಷಾಪ್ (೬೦), ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಅಳಗಾಚಾರಿ, ಮರಗೆಲಸಗಾರ (೬೫), ರಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ರಂಗಾಚಾರಿ, ಮರಗೆಲಸಗಾರ (೩೦), ಗೋವಿಂದಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಚೆಲುವಾಚಾರಿ (೪೫)–ಮರಗೆಲಸಗಾರ, ನಾಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಮರಗೆಲಸಗಾರ (೪೫) ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಕುಟುಂಬಸ್ಥರಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಸ್ತ್ರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮುತ್ತಾಚಾರಿ ಎಂಬುವ ಕುಲುಮೆದಾರ ಕಮ್ಮಾರನನ್ನ ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ವೆಂಕಟರಮಣನ ಒಕ್ಕಲು. ಈ ಊರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸೀಟು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ಬಾಕಿಯವರು ಕಮ್ಮಾರ ಅಂತ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಲತ ಎಂಬುವವರು.

ತದನಂತರ ನಾವು ಕಳ್ಳಿದೊಡ್ಡಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ರಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವೀರಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಕುಲುಮೆ ಕಸುಬುದಾರನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ವೆಂಕಟರಮಣನ ಭಕ್ತರು. ಇವರು ೬೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸನ್ನು ದಾಟಿರುವವರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಮರಗೆಲಸ ಅಥವಾ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಯಾವುದನ್ನೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಷ್ಟು ನಿಶ್ಶಕ್ತಿ ಆಗಿದೆ.

ಈ ನಂತರ ನಾಗನತ್ತ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಯಸ್ಸು

ಐವತ್ತರ ಆಜುಬಾಜಿನಲ್ಲಿದೆ. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರದು ಕುಲುಮೆ ಇದೆ. ಇವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಕುಲಾಚಾರ ಮೂಲದವರೆನಿಸಿತು. ಇವರ ದೇವರು ವೆಂಕಟರಮಣ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ. ಇವರು ಹದಿನೆಂಟನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದಾಸಯ್ಯನನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಾಗ ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿಕೊಂಡೆನು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ನಂತರ ಭೈರನತ್ತ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾದೇವಪ್ಪ (೭೫) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸುಬ್ಬಪ್ಪ (ಮೂಲ: ಮಂಗಲ ಗ್ರಾಮ) ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ನಾಟಕ ಕಲಾವಿದರಾಗಿದ್ದರಂತೆ. ಇವರು ಶಿವಾಚಾರದವರು (ಲಿಂಗಾಯತಾಚಾರ್ರು). ಇವರ ದೇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ದೇವಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಕಾಮಾಕ್ಷಮ್ಮ. ನೀಲಗಾರನಾಗಿರುವ ಇವರ ಮಗ ಕರಡಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ, ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದೇವಪ್ಪ ಮಾತ್ರ ಜನಿವಾರ ಮತ್ತು ಕರಡಿಗೆ ಎರಡೂ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಬಂಡಳ್ಳಿಯ ಶಿವನಂಜಪ್ಪನವರು ಇವರಿಗೆ ಷಡ್ಡ ಆಗಬೇಕು. ಮಾದೇವಪ್ಪನವರ ಮನೆಯವರ ತಂಗಿಯನ್ನು ಶಿವನಂಜಪ್ಪನವರು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾದೇವಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಶಿವಮ್ಮ (ಮೂಲ ಬಂಡಳ್ಳಿ). ಇವರ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ರಾಚಪ್ಪಾಚಾರಿ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಿಂಗರಾಜು ಎಂಬ ಮಗ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಡ್ರೈವರ್ ಕೆಲಸವನ್ನು, ನಾಗರಾಜು ಎಂಬ ಮಗ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಕೆಲಸವನ್ನು, ಕುಮಾರ್ ಎಂಬ ಮಗ ಶ್ರೀರಾಂ ಬಸ್ಸಿನ ಡ್ರೈವರ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದೆ, ಬಾವಿ, ಬೋರ್ ಎಲ್ಲ ಇಂಗಿಹೋಗಿವೆ, ಎರಡು ಹಸುಗಳಿವೆ. ಒಟ್ಟು ಈ ಐದು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಕೂಲಿ, ಕೃಷಿ, ಮರಗೆಲಸ, ಹಸು ಸಾಕಣೆ, ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಕೆಲಸ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಜಮೀನು ಅವರಿಗೆ ಇದೆಯೆಂದೂ ಮಾದೇವಪ್ಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಾದೇವಪ್ಪನವರೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಕಾಳಮ್ಮ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ತದನಂತರ ಚಂಗವಾಡಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಡಿ.ಎಂ. ಸಮುದ್ರ ಮುಜುರೆ ಗ್ರಾಮ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಟಿ.ಎ. ತಿಮ್ಮಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಕೂಲಿಕಾರನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲಾಗಿದೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಮನೆಗಳಿವೆ. ಬಲರಾಮಾಚಾರಿ ಎಂಬಾತ ಹೇಳುವಂತೆ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ದೊರಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲೇಶ್ವರ ಎಂಬ ದೇವಾಲಯ ಉದ್ಘಾಟನೆಯಾಗಿದೆ.

ನಂತರ ಹನೂರಿಗೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಕಮ್ಮಾರ ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರ ಮಗ ಒಬ್ಬ ಇದ್ದಾನೆ. ಇವರ ಷೆಡ್‌ಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಿ ಇವರ ಜೀವನ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂತು.

ಈ ನಂತರ ಕಾಂಚಳ್ಳಿ (ಸುಳೇರಿ ಪಾಳ್ಯ)ಗೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಟಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರು. ಇವರು ತಂದೆ ಕಾಲದಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಎಸ್‌ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ

ದೇವರು ಅಂಕಾಳಮ್ಮ. ಇವರಿಗೆ ಆಹಾರ ನಿಷೇಧವೇನಲ್ಲ. ಇವರ ಬಳಿ ಒಂದು ಮೊಪೆಡ್ ಇದೆ ಹಾಗೂ ದೂರವಾಣಿ ಇದೆ. ಜನ ಬಂದರೆ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತಿಂಗಳಿಗೆ ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚು ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಪೊನ್ನಾಚಿ (ತಮಿಳರು)ಯವರು. ಇವರ ಮಗ ಚಂದ್ರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇವರ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗ ಸಿದ್ಧರಾಜು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಆಟೋ ಓಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಇದೇ ಊರಿನ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ (೪೫) ಬಿನ್ ಪಂಚಲಿಂಗಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಮರಗೆಲಸ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರಧಾರಿಗಳು. ಇವರಿಗೆ ಮೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕಾಂಚಳ್ಳಿಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಅನೇಕರು ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಬಂದು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡತೊಡಗಿದರು. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರಿರುವುದರಿಂದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೆ ಮತ್ತು ಗುಂಪಾಗಿ ಬಂದು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡತೊಡಗಿದರು. ದಿನಾಂಕ ೧೫ ಆಗಸ್ಟ್ ೨೦೧೭ ರಂದು ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಇತರ ಹನ್ನೆರಡು-ಹದಿನೈದು ಕುಟುಂಬಗಳು ಇವೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವೆಂದರೆ ೧. ಮರಗೆಲಸದ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ (೪೨) ಬಿನ್ ಪಂಚಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ೨. ವ್ಯವಸಾಯದ ಗೋವಿಂದಾಚಾರಿ (೫೫) ಬಿನ್ ಕಾಳಾಚಾರಿ, ೩. ಮರಗೆಲಸದ ನಟರಾಜಾಚಾರಿ (೫೦) ಬಿನ್ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ, ೪. ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿ (೭೫) ತಂದೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ೫. ಮರಗೆಲಸದ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ (೫೦) ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿ, ೬. ಮರಗೆಲಸದ ಮುರುಘಾಚಾರಿ (೪೫) ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿ, ೭. ಟೈಲರ್ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ (೪೫) ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿ, ೮. ನೀರಗಂಟಿ ಮಾದೇವಾಚಾರಿ (೬೦) ಬಿನ್ ಸುಬ್ಬಾಚಾರಿ, ೯. ಟೈಲರ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ (೬೫) ಬಿನ್ ಸುಬ್ಬಾಚಾರಿ, ೧೦. ಕಬ್ಬಿಣಗೆಲಸದ ನಲ್ಲಾಚಾರಿ (೭೦) ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ, ೧೧. ಕಬ್ಬಿಣಗೆಲಸದ ಶಿವಣ್ಣಾಚಾರಿ (೬೦), ವ್ಯವಸಾಯ ಮತ್ತು ಕೂಲಿ ಮಾಡುವ ಮಂಜಾಚಾರಿ (೫೦) ಬಿನ್ ರಾಮಾಚಾರಿ, ೧೨. ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮೂರ್ತಿ (೪೦) ಬಿನ್ ರಾಮಾಚಾರಿ ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮಗೆ ಬಂದ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದ ನಂತರ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ, ಮಗದೊಮ್ಮೆ ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ

ಈ ಗ್ರಾಮದ ಭೇಟಿಯ ನಂತರ ಕುರುಬರದೊಡ್ಡಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದಾಸಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿಯವರನ್ನು ಸಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮನೆದೇವರು ವೆಂಕಟರಮಣ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೀಲಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

ದಾಸಾಚಾರಿ ಇವರ ಪತ್ನಿ ಜಯಮ್ಮ ಇವರ ಅಣ್ಣನ ಹೆಸರು ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಯ್ಯಾಚಾರ್ (ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ) ರವರು ಎಸ್‌ಟಿ. ಕುಳ; ನಂದೀಶ (೪೮) (ಹೆಂಡತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ) ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಯ್ಯಾಚಾರ್ -ಇವರು ಟೈಲರ್ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೋಂ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್ (೬೦), ದೊಡ್ಡಪ್ಪಯ್ಯಾಚಾರಿ (ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಚೆನ್ನಾಜಮ್ಮ) ಬಿನ್ ರಾಚಾಚಾರಿ ಇವರ ಮಗ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ –ಮರಗೆಲಸ, ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವ ರಾಜು (೫೪) ಇವರ ಕುಟುಂಬ ಇಲ್ಲೇ ಕುರುಬರದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿದೆ. ದಿವಂಗತ ತಿಮ್ಮಾಚಾರಿ (೮೦)

ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ರಾಚಮ್ಮ (೬೦)ರವರ ಒಬ್ಬಳು ಮಗಳು ಪುಟ್ಟಮ್ಮ ಇವರ ಒಬ್ಬ ಮಗ ಗೋವಿಂದರಾಜು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ದಿವಂಗತ ರಾಚಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮಗ ಕುಮಾರ (೨೫)ನು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ, ಕುಮಾರನ ಅಕ್ಕ ಶಾಂತಳ ಗಂಡ ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ, ಆಕೆಗೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಇದ್ದು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ದಿವಂಗತ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್‌ರವರ ಹೆಂಡತಿ ಬಸವರಾಜಮ್ಮ ಇವರ ಮಗ ಪ್ರದೀಪ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ನಾಗಾಚಾರ್ ಎಂಬುವವರು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಒಬ್ಬರು ತಾಯಿ, ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿವೆ, ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಟೈಲರಿಂಗ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ನಂಜುಂಡಾಚಾರಿ (೩೫) (ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಮಂಗಳಮ್ಮ ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ) ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಇವರಿಗೆ ೧೪ ವರ್ಷದ ಪ್ರಜ್ವಲ ಮತ್ತು ೧೦ ವರ್ಷದ ಮೇಘನ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವಿಷ್ಟು ಕುರುಬರದೊಡ್ಡಿಯ ಸುಮಾರು ೧೦ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಾಹಿತಿ. ಇದನ್ನು ದಾಸಾಚಾರ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಪತ್ನಿ ಜಯಮ್ಮ ಅವರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಎಸ್‌ಟಿ. ಕುಳಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ನಂದೀಶ್‌ರವರು ಮಾತ್ರ ಮಳವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು, ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಂತ ಇದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ದಿನಾಂಕ ೧೫-೦೮-೨೦೧೭ ಇದ್ದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ದಿನಾಂಕ ೧೭ ಮೇ ೨೦೧೮ ರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲವನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದು (ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೦೧. ಗಂಟೆ) ಸತ್ಯಗಾಲ ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಪೋಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲುಮೆದಾರರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ. ಪ್ರವರ್ಗವಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಇವರಿಗೆ ಶಿವನಸಮುದ್ರ, ಪಟ್ಟಶೆಟ್ಟಿಕೆರೆ, ಬೂದಗಟ್ಟೆದೊಡ್ಡಿ, ಚೆನ್ನಿಪುರದೊಡ್ಡಿ, ಜಾಗೇರಿ, ಕುನ್ನಿಪುಟ್ಟನದೊಡ್ಡಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಕರಿದ್ದಾರೆ. ಜನಿವಾರ ಧರಿಸಿರುವ ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲಿನವರು. ಗೋತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಇವರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಇವರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಗ ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ ಲಾರಿ ಡ್ರೈವರ್ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಜ್ಯೋತಿ, ಇವರಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿದೆ. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಭಾಗ್ಯಮ್ಮ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಕೌದಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಮೀನಿದೆ ಮತ್ತು ಇವರಿಗೆ ಅಂತ್ಯೋದಯ ಕಾರ್ಡ್ ಇದೆ. ಇವರ ಬಳಿ ಎರಡು ದನಕರುಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಮೇಕೆ ಇದೆ. ಮಗ ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿಯು ಕೂಲಿ ಮಾಡಿದ ದುಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಲ ಮಾಡಿ ಒಂದು ಸೆಕೆಂಡ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಆಟೋ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ, ಎರಡನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಓದಿದ್ದು, ಮೂರು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಕಮ್ಮಾರ (ಎಸ್‌ಟಿ) ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಾತ್ಯಸ್ಥ ಎರಡರಲ್ಲು ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ, ಬಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಇವರ ನಂತರ ಸತ್ಯಗಾಲ ಹಾಲಿನ ಡೈರಿ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ಶಿವಣ್ಣ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಬೇರೆ ಊರಿನಿಂದ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ದೊಡ್ಡತಾಯಿಗೆ ಮೈಮೇಲೆ ದೇವರು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿದ್ದು ಓದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಇದೆ.

ಸತ್ಯಗಾಲ ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಪೋಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲೇ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿಯವರ ಮಗ ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಸತ್ಯಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿಯ ಇತರ ಸಂಬಂಧಿಕರಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಕುಳ ಇವೆ. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಮಗಳನ್ನು ಸತ್ಯಗಾಲಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಬರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸತ್ಯಗಾಲದಲ್ಲಿರುವವರು ಕೆಲವರು ಪ್ಲೈನಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜೇಂದ್ರ, ರಾಜಣ್ಣ, ನಿಂಗಣ್ಣನ ಮಗ ಸ್ವಾಮಿ, ಇತ್ಯಾದಿ. ರಾಜೇಂದ್ರಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಟೈಲರ್ (ಇವರೆ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಅಳಿಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಬರೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು), ರಾಜಣ್ಣನ ತಮ್ಮ ವೆಂಕಟೇಶ ರಾಗಿಮಿಲ್ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಸತ್ಯಗಾಲ ಪಕ್ಕದ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಪೆಂಟರ್ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆಯೂ ಇದೆ. ಈ ಊರು ಚಿಕ್ಕ ಊರು. ಆದರು ಒಳ್ಳೆಯ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿಯು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ನಡೆದು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಮರಗೆಲಸ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ.

ನಂತರ ಧನಗೆರೆಯ ಕಾಂತರಾಜುರವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡ ಊರು ಇದೆ. ಕಾಂತರಾಜುರವರ ತಂದೆ ಪಿಜಿ ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಕಾಂತರಾಜು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿ ರಾಗಿ ಮಿಲ್ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಓಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಟೈಲರಿಂಗ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸದರಿ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ಸುಮಾರು ಮನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು. ಕಾಂತರಾಜುರವರು ಹೇಳುವಂತೆ, ಮೊದಲನೆಯದಾರಿ ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮಂಟೇಚಾರಿ (೭೫) ಇವರ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ (ಇಬ್ಬರು ಮರಗೆಲಸ), ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಜು (ಮರಗೆಲಸ) ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ನಾಗರಾಜು (ಬಸ್‌ಡಿಪೋ), ಮೂರ್ತಿ (ಮರಗೆಲಸ), ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ (ಚಿನ್ನಗೆಲಸ), ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಕುಲುಮೆಯ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ (ಒಬ್ಬ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಗ ರಾಜು), ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಪ್ಲೈನಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್ ಕೆಲಸದ ದಿವಂಗತ ಮುತ್ತಾಚಾರಿಯವರ ಮಗ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ (ಇವರ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಮರಗೆಲಸದ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮತ್ತು ಪುನೀತ–ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಡೈಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ), ಐದನೆಯದಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಮರಗೆಲಸದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಚಾರಿ, ಮತ್ತು ಚಿನ್ನಗೆಲಸದ ಉಮೇಶ) ಆರನೆಯದಾಗಿ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಿರುವ ಸಿಂಗನಪುರದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಮರಗೆಲಸದ ನಾಗರಾಜ (ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಶ್ರೀಕುಮಾರ–೧೪, ಮತ್ತು ಹರ್ಷಿತ–೧೦) ಇವರೆಲ್ಲ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದ ನಂತರ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕುಲುಮೆದಾರನಾದ ನಿಂಗಾಚಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ಹೊರಟೆವು. ಕುಲುಮೆದಾರ ನಿಂಗಾಚಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ ತರುವಾಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕುಲುಮೆದಾರ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವನ್ನು ಕುಲುಮೆದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ ಉಗನಿಯಾ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಯಿತು. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮರಗೆಲಸದ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ, ಒಂದು ವೆಂಕಟಾಚಾರಿಯದು ಮತ್ತೊಂದು ರಾಮು ಎಂಬುವವರದು. ಚಿಕ್ಕಸ್ವಾಮಿ ಮಾತ್ರ ಕುಲುಮೆದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಅಂದು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ರಾಜೇಗೌಡ ಎಂಬುವವರಿಂದ ಅವರ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದು ಮುಂದೆ ಹೋದೆವು. ನಂತರ ಸತ್ಯಗಾಲ ಅಗ್ರಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ (೬೨ ವರ್ಷ) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಕುಲುಮೆದಾರ ಕಮ್ಮಾರನನ್ನ ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ

ಆಚಾರ್‍ರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಗ್ರಹಾರ ಗ್ರಾಮವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗೌಡರು, ಕುರುಬರು, ಆದಿಜಾಂಬವರು, ಮಡಿವಾಳರ, ಕಮ್ಮಾರರನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುನೂರು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಕುರುಳು ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯವಿತ್ತು. ಇಂದು ಯಾರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂತು. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ನಂತರ ನಾವು ಉತ್ತಂಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸಗಾರ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ದೊಡ್ಡರಾಜಾಚಾರಿಯನ್ನು (೪೦) ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಉತ್ತಂಬಳ್ಳಿಯು ಸಾವಿರ ಮನೆಗಳ ಗ್ರಾಮವಂತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹರಿಜನ ನಾಲ್ಕುನೂರು, ಉಪ್ಪಾರ ಐದುನೂರು, ಕುರುಬ ಮೂವತ್ತು, ಲಿಂಗಾಯತ ನೂರು, ದೇವಾಂಗ ನಲವತ್ತು, ಅಗಸ ಮತ್ತು ಕುಂಬಾರ ತಲಾ ಮೂರು ಮನೆಗಳು, ಕಮ್ಮಾರರದು ನಾಲ್ಕು ಮನೆ ಇವೆಯಂತೆ. ದೊಡ್ಡರಾಜಾಚಾರಿಯವರ ತಮ್ಮಂದಿರು ಬಡಗಿಯಾದ ಚಿಕ್ಕರಾಜಾಚಾರಿ, ಟೈಲರ್ ದೇವರಾಜು, ಕನಕಪುರದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡಲು ಹೋಗಿರುವ ಸಿದ್ಧರಾಜಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಜನ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಯಳಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಇಲ್ಲೇ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. 'ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮಾತ್ರ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇದ್ದುದ್ದರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರ ಎಸ್‌ಟಿ ಆಗಿದ್ದು ಆತ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯ ಆಗಿ ಈಗ ಮಾಜಿ ಆಗಿದ್ದಾರೆಂದು' ದೊಡ್ಡರಾಜಾಚಾರಿ ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಂತರ ನಾವು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಮುಳ್ಳೂರಿಗೆ ಹೋದೆವು.

ಮುಳ್ಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ ಪಿ (೬೩) ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಕಮ್ಮಾರರಾಗಿದ್ದವರು ಈಗ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಣ್ಣ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ತೊರೆದಿರುವುದರಿಂದ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂದು ದಾಖಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಪುಷ್ಪಲತಾ (೩೬), ವಿ. ರಾಘವಾಚಾರಿ (೩೩), ವಿ.ರಮೇಶಕುಮಾರ್ (೨೭), ನಂದಿನಿ (೨೪) ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಗ ರಾಘವಾಚಾರಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಎರಡು ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಲ್ಲ. ಮಗಳು ನಂದಿನಿ ಪದವಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ.

ದಿನಾಂಕ ೧೮-೦೫-೨೦೧೮ ರಂದು ಈ ಊರಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಊರು ಮಾಲಂಗಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಟಿ.ನರಸೀಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಂಗಿ ಪಚ್ಚನ ಹುಂಡಿ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿವಕುಮಾರ್ ಬಿನ್ ನಾಗಬಸವಶೆಟ್ಟಿ ಎಂಬುವವರು 'ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್' ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಳ್ಳೂರಿನಿಂದ ಹೊಸ ಮಾಲಂಗಿಗೆ ೮.೭ ಕಿ.ಮೀ ದೂರವಿದೆ ಇದು ೧೪ ನಿಮಿಷಗಳ ಪ್ರಯಾಣವಾಗಿದೆ. ಹೊಸ ಮಾಲಂಗಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ದೊಡ್ಡಸಿದ್ಧಶೆಟ್ಟಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾಡುತ್ತಾರಾದರೂ ಸ್ವಂತ ಕುಲುಮೆ ಇಲ್ಲ, ರಾಚಯ್ಯನವರ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕಣಿಯನ್ ಜಾತಿಯವರ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಡಿತಿಯ ಹೆಸರು ಜಯಮ್ಮ. ಮಕ್ಕಳು ಶಾರದ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ ಸಂಘದಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಪಾವತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹಸುವೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು, ಆದರೆ ಅದು ಸತ್ತುಹೋಯಿತು.

ರಾಚಯ್ಯನವರು ಪುಟ್ಟಸಿದ್ಧಶೆಟ್ಟಿಯವರ ತಮ್ಮ. ಇವರು ಕುಲುಮೆದಾರರು. ಇವರ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯ ಜನರು ಇದ್ದಾರೆ. ನಾಯಕರು ಎಂಭತ್ತು, ಕುರುಬರು ಅರವತ್ತು, ಗಾಣಿಗ ದಾಸಶೆಟ್ಟರು ನಾಲ್ಕು, ಲಿಂಗಾಯತ ನೂರು, ಲಿಂಗಾಯತ ಶೆಟ್ಟಿ ಎಪ್ಪತ್ತು, ಲಿಂಗಾಯತ ಓಜ (ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುವವರು) ನಾಲ್ಕು ಮನೆ ಇವೆಯಂತೆ. ಹೊಸ ಮಾಲಂಗಿಯಲ್ಲಿ ೬೦೦ ಮನೆ ಮತ್ತು ೧೭೦೦ ಮತಗಳಿವೆಯಂತೆ.

ಈ ನಂತರ ಸಿದ್ಧರಾಜು (೩೦) ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕಸಿದ್ಧಶೆಟ್ಟಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಕಮ್ಮಾರರು. ನಾವು ಕ್ಷೇತ್ರ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ ದಿನ್ ಚಿಕ್ಕಸಿದ್ಧಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದಿದ್ದರು. ಸಿದ್ಧರಾಜುರವರಿಗೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮನೆದೇವರು ಹೊಂದಿರುವವರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂತು. (ಚಿಕ್ಕಸಿದ್ಧಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮೃತರಾದರು)

ಕಮ್ಮಾರ ಸಿದ್ಧರಾಜುರವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಟಗರುಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಆಲಹಳ್ಳಿಯವರಾದ ಮತ್ತು ಟಗರುಪುರದಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಇಟ್ಟಿರುವ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಬಸವಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಆಲಹಳ್ಳಿಯ ವಂಶವೃಕ್ಷವನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಲಹಳ್ಳಿಯ ಬಸವಾಚಾರಿಗೆ ಐದು ಗಂಡು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು. ಇವರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಜುರವರು ಒಬ್ಬರು. ಇತರರು: ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ (ಪೋತಿ), ಆನಂದಾಚಾರಿ (ಪೋತಿ), ಹಲಗೂರಿನಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಗೆಲಸ ಮಾಡುವ ರಾಜೇಶ (ಕುಟುಂಬ ಅಲ್ಲೇ ಇದೆ), ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಟೈಲರ್ ಆಗಿರುವ ವರದರಾಜು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಬರೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಕಲ್ಲೂರಿಂದ ಬಂದು ಈ ಟಗರುಪುರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತಾಚಾರ್ರು ಒಬ್ಬರು ಸತೀಶ ಎಂಬುವವರು ಕೃತಿ ವುಡ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಲಿಂಗಾಯತಾಚಾರ್ರು ನಾಗಲಿಂಗಾಚಾರ್ (ನಾಗೇಂದ್ರ) ಚಿನ್ನಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂದೆ ನಾವು ಆಲಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ನಿಂಗಾಚಾರಿಯವರು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದದ್ದು ಒಡೆಯರ ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ. ಇವರ ತಮ್ಮಂದಿರು ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಈರಣ್ಣಾಚಾರಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಲಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಮನೆದೇವರು ಇರುಮಾಸ್ತಮ್ಮ ಆಗಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲುಮೆದಾರರಾಗಿದ್ದಂತಹ ನಿಂಗಾಚಾರಿಯವರು ತೀರಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಇದೇ ಆಲಹಳ್ಳಿಯ ಕಾಂತರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಲಿಂಗಾಚಾರ್ರು ಎಂಬ ಚಿನ್ನಗೆಲಸಗಾರನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರದು ತಂದೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಇದರ ತರುವಾಯ ನಾವು ಚಿಲಕವಾಡಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಯರಗಟ್ಟಶೆಟ್ಟಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕುಲುಮೆದಾರರು. ಇವರು ತುಂಬಾ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ ಪ್ರವರ್ಗದವರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಚಿಲಕವಾಡಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತರು ಐವತ್ತು ಮನೆ, ಕುರುಬಗೌಡರು ಐವತ್ತು ಮನೆ, ಕಮ್ಮಾರರು ಹತ್ತು ಮನೆ, ಮಡಿವಾಳರು ಹತ್ತು ಮನೆ, ಗಾಣಿಗರು ಮೂವತ್ತು ಮನೆ ಹರಿಜನರು ನೂರು ಮನೆ, ಕ್ಷೌರಿಕರು ಮೂರು ಮನೆ ಇವೆಯೆಂದು ಹರಿಜನರ ಪೈಕಿ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ

ಎಂಬುವವರು ತಿಳಿಸಿದರು. ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯವರು ಯರಗಟ್ಟಶೆಟ್ಟಿಯವರ ವಂಶಾವಳಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಯರಗಟ್ಟಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ: ದಿವಂಗತ ಸಿದ್ಧಶೆಟ್ಟಿ, ಕುಲುಮೆದಾರ ದಾಸಮರಿಶೆಟ್ಟಿ, ದಿವಂಗತ ರಾಜಶೆಟ್ಟಿ, ನಿಂಗರಾಜ ಮತ್ತು ರಂಗಸ್ವಾಮಿ. ನಿಂಗರಾಜುರವರು ಮೈನ್‌ರೋಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಾವು ದಾಸಮರಿಶೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಇವರು ಎಲ್ಲರೂ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮನೆದೇವರು ಎಂದು ಹೇಳುವವರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ನಾಗಮ್ಮ, ಮಕ್ಕಳು ಗುರುಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ. ಗುರುಸಿದ್ಧನ ಹೆಂಡತಿ ರತ್ನಮ್ಮ, ಈಕೆಗೆ ಎರಡು ಗಂಡು ಮತ್ತು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು. ಇನ್ನು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಹೆಂಡತಿ ರಾಜಮ್ಮ, ಈಕೆಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ದಿವ್ಯ ಎಂಬ ಮಗುವಿದೆ. ದಾಸಮರಿಶೆಟ್ಟಿಯವರು ಹಿಂದೆ ಸುಮಾರು ಆರು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಸೈಟು ಖರೀದಿಸಿದ್ದೆವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಮೋದಿ ಸ್ಕೀಂನಲ್ಲಿ ಏಳು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಪ್ಪಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ನಂತರ ನಾವು (೧೮-೦೫-೧೮) ಕುಂತೂರಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಂತರಾಜು (ದ್ವಿತೀಯ ಪಿಯುಸಿ) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧರಾಜು ಇವರ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಅಂದು ಕಾಂತರಾಜುರವರು ಇರಲಿಲ್ಲ, ಅವರ ಪತ್ನಿ ಪವಿತ್ರ ರವರು ನಮಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು. ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಗೋತ್ರ, ಬೆಡಗುಗಳು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಂತರ ನಾವು ತೇರಂಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಳಪ್ಪ ಇವರ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಕಾಳಪ್ಪನವರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ರೂಪ ರವರು ಹೇಳಿದರು.

ತದನಂತರ ನಾವು ತಿಮ್ಮರಾಜಿಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಇದು ಕುರುಬನಕಟ್ಟೆ ಸಮೀಪ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಕುಲುಮೆಯ ರಾಚಾಚಾರಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ – ಕಮ್ಮಾರ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಐದಾರು ಜನ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಮತ್ತು ಇವರ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ನಾವು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿದೆವು. ಕಮ್ಮಾರರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ.

ತದನಂತರ ನಾವು ದೊಡ್ಡಮಾಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾದೇಗೌಡ ಎಂಬ ಐವತ್ತು ವರ್ಷದ ಕೃಷಿಕ ಕುರುಬ ಗೌಡನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದೆವು. ಈತನ ಸಹೋದರರು ಲಿಂಗೇಗೌಡ, ಗೋವಿಂದೇಗೌಡ, ನಾಗರಾಜು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಈತನ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ಸಂತೋಷ, ಕಿರಣ (ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ), ಶ್ರೀನಿವಾಸ (ಪದವಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ)ದವರಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡಮಾಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತು ಮನೆ ಕುರುಬಗೌಡರದು ಇವೆ. ಒಂದು ಮನೆ ನಯನ ಕ್ಷತ್ರಿಯರದು ಇದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಗಾಣದಮ್ಮ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದನೂರು (೨೫೦೦, ಬೆಳತ್ತೂರು (೬೦೦) ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರ (೬೦೦) ದೊಡ್ಡಮಾಲಾಪುರ (೩೦೦) ಕಗ್ಗಲಿಗುಂಡಿ (೧೮೦) ಕಂಡಯ್ಯನಪಾಳ್ಯ (೩೦೦), ಸಿರಗೋಡು

(೧೫೦) ಸೇರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಮಾದೇಗೌಡರು ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಈಗ ಇವರ ಪತ್ನಿ ಮಂಗಳಮ್ಮ ಅಧ್ಯಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಂಡಯ್ಯನಪಾಳ್ಯದ ಒಕ್ಕಲಿಗ, ಬಣಜಿಗ, ಬೋವಿ ಮುಂತಾದವರು ಕಗ್ಗಲಿಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಕೆ ಸಾಕಲು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕಗ್ಗಲಿಗುಂಡಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಮನೆಗಳಿಗೆ ತಲಾ ಒಂದೂವರೆ ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದೆ, ಮೂವತ್ತು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ಕಗ್ಗಲಿಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ೪೫ ಮನೆ ಸೋಲಿಗರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಸೋಲಿಗ ಗೌಡರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಐದನೇ ತರಗತಿವರೆಗೆ ಶಾಲೆ ಇದೆ. ೪೦೦ ಅಡಿ ಬೋರ್‌ವೆಲ್‌ಗೆ ನೀರು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ರಾಗಿ ಜೋಳ ಇವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಗ್ಗಲಿಗುಂಡಿ ಗ್ರಾಮದ ಸೋಲಿಗರ ಹೆಸರುಗಳೆಂದರೆ ಸಿದ್ದೇಗೌಡ, ಜಡೇಗೌಡ, ನಂಜೇಗೌಡ, ಹುಚ್ಚೇಗೌಡ, ಗೋಪೇಗೌಡ, ಈರೇಗೌಡ, ಚಿಕ್ಕಬಸವೇಗೌ, ಕೇತೇಗೌಡ, ಚಿಕ್ಕಬಸವೇಗೌಡ, ಮಾದೇಗೌಡ, ರಂಗೇಗೌಡ, ದುಂಡೇಗೌಡ ಇತ್ಯಾದಿ. ಕಂಡಯ್ಯನ ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗರನ್ನು ನಾವು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡಲೆಂದು ಹೋದಾಗ ಈ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರೈಮರಿ ಶಾಲೆ ಇದೆ. ಈ ಊರಿನ ಎಂಟು ಹುಡುಗರು ಮತ್ತು ಏಳು ಹುಡುಗಿಯರು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ ಪಿಯುಸಿ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮಾರಿಹಬ್ಬ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ.

ಮುಂದೆ ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದುವರೆ ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಮನೆ ಇವೆಯಂತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಒಂದು ಮನೆ, ಬೆಳ್ಳಾಲ ಗೌಡ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಮನೆ, ಮಡಿವಾಳಶೆಟ್ಟಿ ಹದಿನೈದು ಮನೆ, ಉಪ್ಪಾರರು ಹತ್ತು ಮನೆ, ಕುಂಬಾರಶೆಟ್ಟಿ ನಲವತ್ತು ಮನೆ, ಕುರುಬಗೌಡರು ನಲವತ್ತು ಮನೆ, ಎಕೆ ನಲವತ್ತು ಮನೆ, ಲಿಂಗಾಯತರು ನಾಲ್ಕು ಮನೆ, ಕಮ್ಮಾರ ಮೂರು ಮನೆ ಇವೆಯಂತೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕರಾಜಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಕುಲುಮೆದಾರರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ನಲವತ್ತು-ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ಸುಮಾರಿನವರು. ಇವರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಎಸ್‌ಟಿ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವುಳ್ಳವರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ನಂತರ ಇದೇ ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿಯ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಮಂಟೇಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ವಯಸ್ಸು ೫೫ ವರ್ಷ, ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಏನೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಬರೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲು, ಜನಿವಾರ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕರಾಜಾಚಾರಿಯವರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಗ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ನಾಗಮ್ಮ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಸುಬನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉದ್ಯೋಗ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿಗೆ ತೊಡಗಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಊರಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಿರಗೋಡು ಎರಡು ಕಿ.ಮೀ. ಇದೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಮ್ಮಾರರಿಲ್ಲ. ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪಂಪ್‌ಸೆಟ್ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಸುಮಾರು ೫೦-೬೦ ಮನೆಗಳಿವೆ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ ಇದೆ.

ಈ ನಂತರ ಮುಂದೆ ಸಿರಗೋಡು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಯಿತು, ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಮ್ಮಾರರಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು, ಆದ್ದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಪಿಜಿ ಪಾಳ್ಯಕ್ಕೆ (ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಪಂಚಾಯತಿ) ಹೋದೆವು, ಅಲ್ಲಿ ನಿಂಗರಾಜು ಬಿನ್ ನಿಂಗಾಚಾರ್ ಇವರ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ೩೦೦, ಲಿಂಗಾಯತ ಬಣಜಿಗ ೮೦, ಕುರುಬ ೧೦೦, ಹರಿಜನ ಎಸ್‌ಸಿ ೧೫೦, ಆದಿಜಾಂಬವ ೧೦೦, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ೧೦೦, ಉಪ್ಪಾರ ೦೨, ಸವಿತಾ ಸಮಾಜ ೦೫, ನಾಯಿ ಬಣಜಿಗ ೩೦, ಕಮ್ಮಾರ ೦೨, ಮಡಿವಾಳಶೆಟ್ಟಿ ೦೮ ಮನೆಗಳು ಇವೆಯಂತೆ. ನಿಂಗರಾಜುರವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮಂದಿರು ಇದ್ದಾರೆ. ರವಿ (೩೦) ಮತ್ತು ರಾಜೇಶ

(೨೮) ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ರಾಜೇಶನಿಗೆ ಮದುವೆ ಫಿಕ್ಸ್ ಆಗಿದೆ, ಸ್ವಂತ ಅತ್ತೆ ಮಗಳು–ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ರವಿ ವಿವಾಹಿತ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ಎಸ್‌ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಮಗು ಮಾನ್ವಿತ, –ಇವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರೇಷನ್ ಕಾರ್ಡ್ ಇದೆ. ನಿಂಗರಾಜುರವರಿಗೆ ತಾತನ ಸೋದರ ಮಾವ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುವ ರಾಚಾಚಾರಿಯವರು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಊರಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ನಿಂಗರಾಜುರವರ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ನಾವು ಉತ್ತೂರು, ವಡ್ಡರಪಾಳ್ಯ, ಬಿಜಿ ದೊಡ್ಡಿ ಮುಂತಾದ ಊರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆವು.

ಉತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಶಂಕರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಕುಳ್ಳಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರ ಉದ್ಯೋಗ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ. ಇವರಿಗೆ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ. ಇವರು ತಿರುಪತಿ ವೆಂಕಟರಮಣನಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸ್ವಂತ ಲ್ಯಾವೆಟರಿ ಕಟ್ಟಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮರಳು ತರಿಸಿ ಹಾಕಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಂತರ ಬಿ.ಬಿ. ದೊಡ್ಡಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಯಿತು. ಬಸಮ್ಮ ಕೋಂ ದಿವಂಗತ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿಯವರ ತಮ್ಮಂದಿರು ಸಿದ್ಧು, ಸ್ವಾಮಿಣ್ಣ, ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ, ರಾಚು ಎಲ್ಲರೂ ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದು ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿಯು ತೀರಿಹೋಗಿ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷವಾಯಿತು. ಬಸಮ್ಮನ ಸಹೋದರ–ಸಹೋದರಿಯರೆಂದರೆ ರಾಚಪ್ಪ, ಚಿಕ್ಕಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ, ಪುಟ್ಟರಾಜಾಚಾರಿ, ರಾಜಮ್ಮ, ಚೆನ್ನಾಜಮ್ಮ, ಸರೋಜಮ್ಮ, ಶಾರದ, ನಿಂಗಮಣಿ, ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು ಜನ ಬೆಂಗಳೂರು ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಒಟ್ಟು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಬಸಮ್ಮ ಇವರಿಗೆ ಓಎಪಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮೂರುವರೆಕರೆ ಜಮೀನಿದೆ. ಗುತ್ತಿಗೆ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾಗ್ಯಜ್ಯೋತಿ ಕರೆಂಟಿದೆ. ಈ ಬಿ.ಜಿ. ದೊಡ್ಡಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕುಲುಮೆ ಇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ರಾಜಣ್ಣಾಚಾರಿಯದು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರ ಕುಲುಮೆಗೂ ಅಸ್ಥಿತ್ವ ಇಲ್ಲ. ಗುರು ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ದಾಸೋಹ ಮಠದ ಬಳಿ ಮಠದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಣ್ಣಾಚಾರಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ. ಮಠದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಏಳು ಕುಳಗಳು ಜನಿವಾರಧಾರಿಗಳು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಎಂಬುವವರಿಗೆ ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಇದೆ. ಇವರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಮ್ಮ, ಮಕ್ಕಳು ಎಂಟು ಜನ, ಮುತ್ತಮ್ಮ, ಗೋವಿಂದಾಚಾರಿ, ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಕಾಳಮ್ಮ, ಮಾದಪ್ಪ, ತಾಯಮ್ಮ, ಮಾಸ್ತಮ್ಮ ಮತ್ತು ಸರಸ್ವತಿ, ಈ ಎಂಟು ಜನರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಈ ಊರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಅವರೆಂದರೆ ಮರಗೆಲಸದ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ (೫೨), ಮೇಸನ್ ಗೋವಿಂದಾಚಾರಿ, ಕಾಳಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಾದಪ್ಪ. ಶಿಲ್ಪಾಚಾರಿ (೨೪) ಇವರು ಮೇಲಿನ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿಯವರ ಮಗ, ಇವರೂ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ವೆಂಕಟರಮಣಸ್ವಾಮಿ ಮನೆದೇವರು. ಮಾದಪ್ಪನ ಮಗ ಚೇತನನಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರ ಎಸ್.ಟಿ. ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಇದೆಯಂತೆ. ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಸಂಘಗಳು ಇವೆ. ಇನ್ನೂ ಯಾವುದೇ ಉಪಯೋಗವಾಗಿಲ್ಲವಂತೆ. ಎಸ್.ಸಿ. ಮತ್ತು ಎಸ್.ಟಿಗಳಿಗೆ ಹಸು, ಕುರಿ, ಮನೆ ಎಲ್ಲ ಇವೆ ನಮಗೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು. ಈ ಊರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಮ್ಮಾರರ ನಲವತ್ತು ಮನೆ ಇವೆ, ನೂರಾ ಐವತ್ತು ಮತ ಇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂದೆ ಉತ್ತೂರು ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ತವಸಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಐವತ್ತನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಭೇಟಿಯಾದೆವು. ಇವರು ಪೋಸ್ಟ್‌ಮ್ಯಾನ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಸುಲೋಚನ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ (೩೧) ಮತ್ತು ಚೇತನ (೨೮) ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಎಸ್.ಟಿ. ಚೀಟಿಯಿದೆ. ಇವರಿಗಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ತಂದಿರುವುದು ಲಲಿತ (೨೫) ಮತ್ತು ರೂಪ (೨೪) ಇಬ್ಬರೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಹಿನ್ನೆಲೆಯವರು. ಲಲಿತರವರು ಬಿ.ಜಿ. ದೊಡ್ಡಿ ಶಿವಣ್ಣಾಚಾರಿಯ ಮಗಳು, ಒಂಬತ್ತನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಪಾಸ್ ಆಗಿದೆ, ಈಕೆಗೆ ತಂದೆಯ ರೀತಿಯೇ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಇದೆ. ಲಲಿತಮ್ಮನವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಗ್ರಾಂಟ್‌ಮನೆ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು, ಏಕೆಂದರೆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೆಂಗಸರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯಂತೆ. ಇವರು ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ೫೦೦೦೦ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಯಂತೆ, ಆ ಹಣದಿಂದ ಮರಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿ.ಜಿ. ದೊಡ್ಡಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಕುಟುಂಬ ರವಿ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ (೩೫)ಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯವರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಏನೇನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತವೋ ಆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಇದ್ದಾರೆ.

ಮುಂದೆ ವಿ.ಎಸ್. ದೊಡ್ಡಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಹಾದು ಹೋದೆವು. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಮ್ಮಾರರಿಲ್ಲ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತು ಮನೆ ಇವೆ. ಮುಂದೆ ಒಡೆಯರ ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಇದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಈರಾಚಾರಿ ಎಲ್ ಎಂಬುವ ಕುಲುಮೆಯವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಯಿತು.

ನಂತರ ಬೈಲೂರಿಗೆ ಹೋಗಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಬಿನ್ ದಿವಂಗತ ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರ್ ಎಂಬ ೩೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲಾಗಿದೆ. ದಿವಂಗತ ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರ್‌ರವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಈಗ ಅವರಿಲ್ಲ.

ನಂತರ ನಾವು ಎಲೆಮಾಳ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಎಂಬ ನಲವತ್ತೆಂಟು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಕುಲುಮೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್ ಇದೆ.

ನಂತರ ನಾವು ಪುದುನಗರಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಚಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಕುಲುಮೆದಾರ ಕಮ್ಮಾರ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ೪೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಇವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇರುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪುದುನಗರವು ಸುಮಾರು ೧೫೦ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗೊಲ್ಲರು, ಬೋವಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರರು ಇದ್ದಾರೆ. ಆಸುಪಾಸಿನಲಿರುವ ಮಲ್ಲಯ್ಯನಪುರದಲ್ಲಿ ೭೦-೮೦ ಮನೆ ಇವೆ. ಈ ಊರಿನ ಮುಂದಿನ ಊರು ನಮಗೆ ಕೌಡಳ್ಳಿ. ಕೌಡಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಕುಲುಮೆದಾರರು ಇದ್ದರಂತೆ ಈಗ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಮುಂದೆ ಒಡಕೆಹಳ್ಳ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು.

ಒಡಕೆಹಳ್ಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರ್ ಎಂಬುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಸಿದ್ಧಾಚಾರ್ ಇವರು ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಪರಿತ್ಯಕ್ತರಾಗಿದ್ದರಂತೆ, ಇವರ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು

ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಸಹೋದರ ಪುಟ್ಟ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರ್ (೩೭) ಅಣ್ಣನ ತರಹ ಕುಲುಮೆ ಮಾಡಲಾಗದೆ ಟೈಲರಿಂಗ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತಂದೆ ಕುಲುಮೆ ಇದ್ದುದ್ದರಿಂದ ಎಸ್‌ಟಿ. ಅಂತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಾಲ್ಲೂಕು ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ, ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು. ಮುಂದಿನ ಗ್ರಾಮ ಮಾಂಬಳ್ಳಿಯಾಗಿದೆ. ದಿನಾಂಕ ೧೯-೦೫-೨೦೧೮ ರಂದು ಇಲ್ಲಿದ್ದೆವು. ನಾವು ಮಾಂಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂತು. ನಂತರ ಎಲಚಿಕೆರೆ, ಕೋಣನಕೆರೆ (ಕೋಣನಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ನಾನೂರು ಮನೆಗಳು ಸೋಲಿಗರದು) ನಂತರ ತಾಳಬೆಟ್ಟ ಗ್ರಾಮಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಮ್ಮಾರರಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಇವುಗಳನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಈ ಊರು ದೇವಾಲಯದ ಊರು ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಟ್ಟ-ತಗ್ಗುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ನಮಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೇ ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಮೊದಲಿಗೆ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್ (೭೦) ಎಂಬುವವರು ಎದುರಾದರು. ವಡಕೆಹಳ್ಳದ ಪವಿತ್ರ ಕೋಂ ಪುಟ್ಟ ಇವರಿಗೆ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಆಗಬೇಕಂತೆ. ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಇದ್ದಾರೆ. ವೆಂಕಟರಮಣಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್‌ರವರ ಇಬ್ಬರ ಮಕ್ಕಳು ವೆಂಕಟೇಶ ಮತ್ತು ನಾಗೇಶ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕೃಷ್ಣ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ರವಿ (೩೨) ಎಂಬ ಮಗ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಮಕ್ಕಳು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಹಣದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ದಾರಿಹೋಕರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಾವು ಕುಲುಮೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಹೋದೆವು. ಅವರು ತಮ್ಮಡಗೇರಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ತಮ್ಮಡಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ (೬೮ ವರ್ಷ) ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಮಗ ರಾಜೇಶ ಟೈಲರಿಂಗ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಒಂದೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ರಾಜೇಶನೇ ನೀಡಿದನು. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಇವರಿಗೆ ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರ ತರಹವೇ ಅವರ ಜೋಪಡಿಯ ಸಮೀಪವೇ ರಾಜಮ್ಮ (೬೫)ರವರು ಜೋಪಡಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಇರುವ ಜಾಗವೆಲ್ಲ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಂತೆ. ಇವರು ಇಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಾಜಮ್ಮ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಬಿನ್ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪರವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಸಹೋದರ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಇಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರು. ಹೆಂಡತಿ ಸುಶೀಲಮ್ಮ ದೇವಸ್ಥಾನದ ದಾರ ಹೊಸೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಕೆ.ಜಿ.ಗೆ ಅರವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇವರು ಕಿಚ್ಚು ಮಾರಮ್ಮ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಇವರ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲೇ ನಮಗೆ ದಂಟಳ್ಳಿ ಮೂಲದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧರಾಜಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ನಿಂಗಾಚಾರ್ ಸಿಕ್ಕಿದರು. ಸುಮಾರು ೨೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯವರು ಗಾರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧರಾಜಾಚಾರ್ ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಎಂಟು ವರ್ಷವಾಯಿತು. ಸಿದ್ಧರಾಜಾಚಾರ್‌ರವರ ಹೆಂಡತಿ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಮ್ಮ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ರಾಜಣ್ಣ (೩೧), ಚನ್ನಾಜಿ (೩೦), ದಿವಂಗತ ವಸಂತ, ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ (೨೬-ಅವಿವಾಹಿತ)

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಐದನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಓದಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧರಾಜು, ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಮತವು ದಂಟಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಎಂ.ಎಂ. ಹಿಲ್ಸ್ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ನಾವು ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದು ಪೊನ್ನಾಚಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ (೭೫) ಎಂಬಾತ ಕುಲುಮೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಚಿಕ್ಕತಾಯಮ್ಮ. ಮಗ ದಿವಂಗತ ಸಿದ್ಧರಾಜು ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ರಾಜಮ್ಮ (೫೦) ಇವರಿಗೆ ಚನ್ನವೀರ (೧೧) ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರಾಜು (೦೭) ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಗುಂಡ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ನಂದಿನಿ, ಇವರ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರು ಧನು (೧೦) ಮತ್ತು ಲೋಕಿ (೦೬). ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವೇತನ ಮತ್ತು ವಿಧವಾ ಮಾಸಾಶನ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಇದೇ ಪೊನ್ನಾಚಿಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ (೩೦)ಯು ಎಸ್‌ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಮಾಚಾರಿಯ ತಂದೆ ರಾಚಾಚಾರಿ ಈಗ್ಗೆ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತೀರಿಹೋದರು. ರಾಚಾಚಾರಿಯ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಮಂಟೇಚಾರಿ ಆಗಿದೆ. ಸ್ವಾಮಾಚಾರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಮನು ಎಂದು. ಈಕೆಯು ಎಂ.ಎಂ. ಹಿಲ್ಸ್‌ನ ತಮ್ಮಡಗೇರಿಯ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಿನ್ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿಯ ಮಗಳು, ಪ್ರಭು ಎಂಬಾತನ ಸಹೋದರಿಯ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇವರಿಗೆ ಮೋದಿ ಸ್ಕೀಂನ ಎಲ್‌ಪಿಜಿ ಇದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಟಿ.ವಿ. ಮತ್ತು ಡಿಷ್ ಇದೆ. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಊರಿನ ಸರಸಮ್ಮ ಕೋಂ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ (ತೀರಿ ಹೋಗಿ ಆರು ವರ್ಷ ಆಯ್ತು) ಬಿನ್ ರಾಚಾಚಾರಿ ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮೂರನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಓದುವ ಮೇಘನ ಮತ್ತು ಒಂದನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಓದುವ ಸಿಂಚನ. ಇವರು ಮೂಲ ಕಮ್ಮಾರರು. ಸರಸಮ್ಮರವರು ತಲಕಾಡು ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಪೋಸ್ಟ್ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಬರೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ತಮ್ಮ ತಲಕಾಡು ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಪೋಸ್ಟ್‌ಲ್ಲಿ ಟೈಲರ್ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಹೆಸರು ಬಸವರಾಜು ಆಗಿದೆ, ಅಕ್ಕ ರಾಧನ ಗಂಡ ರಾಚಾಚಾರಿಯು ಟಿ. ನರಸೀಪುರದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಸರಸಮ್ಮನವರು ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಪೊನ್ನಾಚಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರೂಪ್ ಡಿ ನೌಕರಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಊರಿನ ನಂತರ ನಾವು ಮರೂರಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ನಾಗರಾಜ ಆಚಾರಿ ಎಂಬಾತನಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಕುಲುಮೆ ಕಮ್ಮಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಕುಡಿತದ ಚಟವಿದೆ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಎಂಬಾತ ಅವನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದನು. ಮರೂರು ಗ್ರಾಮವು ಐದುನೂರು ಮನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಲಿಂಗಾಯತರು ಮುನ್ನೂರು ಮನೆ, ಸೋಲಿಗ ಗೌಡ–ಗಿರಿಜನರು ನೂರು ಮನೆ, ಮಡಿವಾಳಶೆಟ್ಟಿ ಮೂರು ಮನೆ, ಕಮ್ಮಾರ ಒಂದು ಮನೆ, ಬಣಜಿಗ ನಾಲ್ಕೈದು ಮನೆಗಳಿವೆ. ಜಮೀನುಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇವೆ. ಲಿಂಗಾಯತರುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಸ್ತಿ ಇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮಾಹಿತಿದಾರರು. ಈ ಊರಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ರಾಮೇಗೌಡನ ಹಳ್ಳಿ ಎಂಬುದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಮನೆಗಳಿವೆ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸೋಲಿಗರವು. ಮುಂದೆ ಕಾರಯ್ಯನಹುಂಡಿಹಳ್ಳ ಎಂಬ ಹತ್ತು ಮನೆಗಳ ಊರಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲರೂ ಸೋಲಿಗರೇ ಇದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂತು.

ಮುಂದೆ ನಾವು ಕೌಡಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಾಚಾರಿ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕುಟುಂಬಸ್ಥರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಈಗ ಎಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಂತ ಕುಮಾರಾಚಾರಿಯವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ವುಡ್ ವರ್ಕ್ ಎಂದು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೌಡಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿ (೬೫) ಎಂಬ ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ದೇವರ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೇ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿಯ ಅಣ್ಣ ರಾಚಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ರಾಚಾಚಾರಿಯವರು ಕೌಡಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯದರು. ಇವರೂ ಕೂಡ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯೇ ಹೌದು ಆದರೆ ಇವರು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ಮಂಡ್ಯ ಹತ್ತಿ ತಗ್ಗಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಅಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಪ್ರೇಮ ಕಾಮಗೆರೆಯವರು. ಇವರ ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇವರಿಗಿರುವ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ (೨೦) ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ (೧೯). ರಾಚಾಚಾರಿಯ ಮನೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ತಗ್ಗಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ತಮ್ಮನಾದ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿಯ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿಯು ಅನಾರೋಗ್ಯಪೀಡಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ತರುವಾಯ ಭದ್ರಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಮ್ಮಾರರಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಭದ್ರಯ್ಯನಹಳ್ಳಿ ಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಮೂಗೇಗೌಡನದೊಡ್ಡಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇದು ಚದುರಿದ ಮನೆಗಳ ಗ್ರಾಮ. ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಐವತ್ತು ಮನೆಗಳಿವೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಕುಂಚಿಟಿಗ, ಮಡಿವಾಳ, ಹರಿಜನ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಇದ್ದಾರೆಂದು ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಕಾರಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಕೃಷಿಕ ಶಾಂತಕುಮಾರ್ ತಿಳಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಚೆನ್ನೂರು ಎಂಬುದಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಇದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಮುಂದಿನ ಅರ್ಧ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಚೆನ್ನೂರು ತಲುಪಿದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಣ್ಣನನ್ನು ಕಂಡೆವು. ಇವರ ಹೆಸರು ಪೊನ್ನಾಚಾರಿ (೬೫) ಬಿನ್ ಮುತ್ತಾಚಾರಿ ಆಗಿತ್ತು. ಚೆನ್ನೂರು ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿಯಲ್ಲಿದೆ. ನಾವು ಕುಲುಮೆಯ ಬಳಿ ಹೋದಾಗ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಜನರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೊನ್ನಾಚಾರಿಯವರ ತಂದೆ ಮುತ್ತಾಚಾರಿಯವರು ಶಾಗ್ಯದವರು.

ಈ ಊರಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಆದ ನಂತರ ಎಫ್ ವಿಲೇಜ್‌ಗೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಅಳಗಾಚಾರಿ ಎಂಬುವ ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಈತನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಮ್ಮಾರನಿದ್ದಾನೆ. ಭದ್ರಕಾಳಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯುಗಾದಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿ ನಂತರ ತೆಗೆಯುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಕೋಳಿ ಬಳಸಿದ ನಂತರ ಮನೆ ಕ್ಲೀನ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ತಾಯಿ ನಿಂಗಮ್ಮ (೬೦) ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಊರಿನ ತರುವಾಯ ಹೊಸದೊಡ್ಡಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ (೫೦) ಬಿನ್ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಆಚಾರ್ರು ಮತ್ತು ೨ಎ ಪ್ರವರ್ಗದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಅಯ್ಯಮ್ಮನವರು 'ಎ' ವಿಲೇಜ್‌ನವರು. ರಮೇಶ (೨೩) ಚಂದ್ರಮ್ಮ (೨೧) ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಚಂದ್ರಮ್ಮನಿಗೆ ಶಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಶಶಿ (೨೦) ಮತ್ತು ಶಿವು (೧೯) ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಓದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವಿವಾಹಿತರು. ಇವರು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಬಚ್ಚಲು ಮನೆ ಮತ್ತು ನಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಈ ಊರಿಂದ ಮುಂದೆ ಶೆಟ್ಟಳ್ಳಿ, ಕುರಟ್ಟಿ ಹೊಸೂರು

ಮತ್ತು ದಂಟಳ್ಳಿ ಕಡೆಗೆ ಹೋದೆವು. ಈ ಮೂರು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಇಲ್ಲ. ನಾವು ದಂಟಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಚಹಾ ಕುಡಿಯಲು ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾಗ ದಿನಾಂಕ ೨೦-೦೫-೨೦೧೮ ರ ಸಂಜೆ ೫.೫೫ ಆಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ ಮುಂದೆ ಅರಬಗೆರೆ ಎಂಬ ಊರು ಇದೆ, ಅಲ್ಲಿ ದಾಸಪ್ಪ ಎಂಬ ಕುಲುಮೆದಾರ ಇದ್ದ ಆದರೆ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿದಾರರಾದ ಮುನಿಮಾದೇಗೌಡ-ಕುಂಚಿಟಿಗ ಗೌಡರು ಹೇಳಿದರು. ಮುಂದೆ ನಾವು ಕುರಟ್ಟಿ ಹೊಸೂರಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ನಟರಾಜು ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿದಾರರು ಸಿಕ್ಕಿದರು. ದಂಟಳ್ಳಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹನ್ನೊಂದು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಮ್ಮಾರರಿಲ್ಲ. ದಂಟಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸರು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಕುರಟ್ಟಿ ಹೊಸೂರಿನಿಂದ ಚಂಗಡಿಗೆ ಮಾರ್ಗವಿದ್ದು ಚಂಗಡಿ ಹನ್ನೊಂದು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರವಿದೆ. ಚಂಗಡಿಯು ನೂರು ಮನೆಗಳ ಗ್ರಾಮ. ಅಲ್ಲಿ ಗೌಡರು, ಒಕ್ಕಲಿಗ ಗೌಡರು ಇದ್ದಾರೆ, ಸೋಲಿಗ ಮತ್ತು ಅಗಸರ ತಲಾ ಒಂದು ಮನೆಯಿದೆ ಎಂದರು. ಚಂಗಡಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಸಂಜೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆ ನಂತರ ಯಾರೂ ಓಡಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಟರಾಜು ಹೇಳಿದರು. ಸಮಯ ಸಂಜೆ ೬ ಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಚಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟೆವು.

ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಶೆಟ್ಟಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದೆನು. ಇಲ್ಲಿ ನಾಗಲಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸಗಾರನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದೆವು. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪ್ರವರ್ಗ ೨ಎಯಲ್ಲಿ ಬರುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಪ್ರೇಮ ಆಗರ – ಮಾಂಬಳ್ಳಿಯವರು. ಮಗ ಜಗದೀಶ (೧೯) ಎಂಟನೇ ತರಗತಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಪಲ್ಲವಿ (೧೫) ಒಂಬತ್ತನೇ ತರಗತಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರ ೨ಎ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವಿದ್ದರೆ ಹುಡುಗಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರ ಎಸ್‌ಟಿ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವಿದೆ. ನಂಜುಂಡಿ ಸಂಘದಿಂದ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಂತ ತಗೊಂಡಿರೋದ್ರಿಂದ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಮರುದಿನ ನಾವು ಸುಳೇರಿ ಪಾಳ್ಯ ಅಥವಾ ಕಾಂಚಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆದಾರ ಕಮ್ಮಾರ ಶಿವಣ್ಣಾಚಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಜೊತೆಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಣ್ಣಾಚಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನಾವು ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರಿ (೫೧)ಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಇವರೂ ಕೂಡ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಎಸ್‌ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಹೊಂದಿರುವವರು. ಇವರು ನಂಜುಂಡಿ ಕೆ.ಪಿ. ಅಭಿಮಾನಿ. ಈಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಓಡಾಡಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ವಿವಾಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ನಂತರ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ (ಸುಳೇರಿ ಪಾಳ್ಯಕ್ಕೆ ಬಸಪ್ಪನದೊಡ್ಡಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ) ನಾವು ಮುರುಘಾಚಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಮುರುಘಾಚಾರಿಯು ಕುಲುಮೆದಾರರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ನಾವು ಸಮೀಕ್ಷೆ – ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆವು. ಇದೇ ಊರಿನ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ (೬೨) ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿಯವರ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರಿ, ರಾಜಮ್ಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಮುರುಘಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ. ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿಯು ಕುಲುಮೆ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಸಿಕ್ಕದಿರುವುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾರು ಕಮ್ಮಾರ ಮೂಲದ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಂದರೆ; ಸಿದ್ಧರಾಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಪಂಚಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ, ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರಿ, ಅಂಕಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರಿ, ಮೂರ್ತಿಚಾರಿ ಬಿನ್ ರಾಮಾಚಾರಿ, ಮಂಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ರಾಮಾಚಾರಿ, ನಟರಾಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ರಾಮಾಚಾರಿ, ಸುಬ್ಬಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಮಾಚಾರಿ, ಗೋವಿಂದಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಕಾಳಾಚಾರಿ, ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಚಾರಿ, ರಾಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಬಸವಾಚಾರಿ, ಬಸವರಾಜ ಬಿನ್ ರಾಜಾಚಾರಿ, ಶಿವಲಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ನಲ್ಲಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ, ಮಾದೇವಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸುಬ್ಬಾಚಾರಿ, ಶಶಿಕುಮಾರ ಬಿನ್ ಮಾದೇವಾಚಾರಿ, ಇವೇ ಆ ಕುಟುಂಬಗಳು. ಈ ಊರಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ನಂತರ ನಾವು ಗುಂಡಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು.

ಗುಂಡಾಪುರದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆದಾರ ಗೋವಿಂದಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೆಲವು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಇವರ ಮಗ ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಹೆಸರು ವೀರಾಚಾರಿ ಆಗಿದೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರಿ, ರಾಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಗೋಪಾಲಾಚಾರಿ, ಶಂಕರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಗೋಪಾಲಾಚಾರಿ, ವೀರಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರಿ, ರಾಮಚಂದ್ರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವೀರಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ, ವೆಂಕಟರಾಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ದಾಸಾಚಾರಿ (ಹೆಂಡತಿ ಸಪರೇಟ್ ಆಗಿದ್ದಾರಂತೆ), ರವಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ದಾಸಾಚಾರಿ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ತಂದೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ – ಕಮ್ಮಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ವೀರಾಚಾರಿಯವರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಕುಲುಮೆ ಶಿಥಿಲವಾಗಿತ್ತು.

ನಂತರ ನಾವು ಇದೇ ಊರಿನ (ಕೆ. ಗುಂಡಾಪುರ) ನಾರಾಯಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಅಳಗಾಚಾರಿಯವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಇವರು ವೀರಾಚಾರಿಯವರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಗ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಕುಲುಮೆ ಇದೆ. ಇವರಿಗೆ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಕುಲುಮೆ ಇತ್ತು. ಅವರು ತೀರಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮಗ ರಾಜೇಂದ್ರ ಗಾರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ನಿಂಗಾಚಾರಿಯ ಹೆಂಡತಿ ಚಿಕ್ಕತಾಯಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ವಿಧವಾ ವೇತನ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಗ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಕೆ. ಗುಂಡಾಪುರದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಉರುದರಹಳ್ಳಿ ಡ್ಯಾಂ ಇದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಂಬತ್ತು ಅಡಿ ನೀರಿದೆ. ಡ್ಯಾಂ ಐದಾರು ಚದುರ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇದೆ. ಡ್ಯಾಂ ಆಚೆಗೆ ತಮಿಳುನಾಡು ಇದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಊರಿನ ಜನರು. ಪಕ್ಕದ ಗಂಗನ ದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಇಲ್ಲ. ಕೊರಮಶೆಟ್ಟಿ ಅರವತ್ತು ಮನೆ ಇವೆ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮನೆ ಇದೆ.

ಈ ನಂತರ ನಾವು ಅಜ್ಜೀಪುರ ಮತ್ತು ರಾಮಾಪುರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಅಂಬಿಕಾಪುರ ಮೇಡುನಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಾಗಾಚಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಈ ಹಿಂದೆ ಒಮ್ಮೆ ಇವರು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ಕುಲುಮೆ ಇದ್ದರೂ ಅಂದು ಅವರಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಇವರು ಲಭ್ಯವಾದರು. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ಇವರ ಕುಲುಮೆಯ ಮಾಹಿತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ನಾಗಾಚಾರಿಯವರ ತಂಗಿ ಬಸವರಾಜಿ, ಇವರು ಪಂಚಾಯತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವರಾಜಿಯವರನ್ನು ರಸ್ತೆ ಕಾಮಗಾರಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೇಳೆ ಕುರುಬರದೊಡ್ಡಿ (ಅಜ್ಜೀಪುರ)ಯ ದಾಸಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಜಯಮ್ಮರವರು ರಸ್ತೆ ಎತ್ತರ ಆಗಿ ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆ ತಗ್ಗಿಗೆ ಬಂತು ಎಂದು ವಾದಕ್ಕಿಳಿದಾಗ ಇವರ ಮೇಲೆ ಬಸವರಾಜಿಯವರು ಪೋಲೀಸ್ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ದಾಸಾಚಾರಿಯವರಿಗೂ ಇವರು ಸಂಬಂಧಿಕರಾಗಬೇಕು. ಅಜ್ಜೀಪುರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕಮ್ಮಾರರು ಅರವತ್ತೈದು ವಯಸ್ಸಿನ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಇದ್ದಾರಂತೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದ್ದು ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ.

ನಂತರ ನಾವು ರಾಮಾಪುರದ ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ದೊಡ್ಡರಾಜಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಇವರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು. ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡರಾಜಾಚಾರಿಯವರು ಪುದನಗರದವರು. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇತರೆ ವಿವರ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ನಂತರ ನಾವು ಇದೇ ಊರಿನ ದೊರೆ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸ್ವಾಮಿಳಾಚಾರಿಯವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದೆವು. ಇವರು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮರಗೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಐದನೇ ತರಗತಿ ಓದುವ ಚಿತ್ರ, ಆರನೇ ತರಗತಿ ಓದುವ ಪ್ರಶಾಂತ್, ಮತ್ತು ಎಂಟನೇ ತರಗತಿ ಓದುವ ಅರ್ಚಿತ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಬಳಿ ಒಂದು ಬೈಕಿದೆ, ಕಾರಣ ಅದು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಇವರು ದಿನಾ ೩೦೦ ರಿಂದ ೪೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ದೇವರಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾ ದೇವರ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂತು.

ಈ ನಂತರ ನಾವು ರಾಮಾಪುರದ ಟೈಲರ್ ವಾಸುದೇವ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಇವರು ದರ್ಜಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಉದ್ಯೋಗ ಬದಲಾವಣೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಇವರು ರಾಮಾಪುರದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮಾಪುರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಪಳನಿಮೇಡು ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರಿಲ್ಲವಂತೆ.

ಮುಂದೆ ಕೆಂಪಯ್ಯನಹಟ್ಟಿ ಇದೆ. ಹೊಸದೊಡ್ಡಿ ಎಂಬ ಊರಿದೆ. ಕೆಂಪಯ್ಯನಹಟ್ಟಿಯ ನಾಗಲಿಂಗಾಚಾರ್ (೪೦) ಇವರು ಹಿಂದೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈಗ ಮರಗೆಲಸ ಮತ್ತು ವೆಲ್ಡಿಂಗ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರದು ಒಂದು ರೀತಿ ಉದ್ಯೋಗ ಬದಲಾವಣೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಆಲತ್ತೂರುಗೆ ಹೋದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ದಿವಂಗತ ಚೆಲುವಾಚಾರಿಯ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಿಂಗರಾಜು (೪೦) ಮತ್ತು ದಾಸಪ್ಪ (೩೮) ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ತಂದೆ ಸತ್ತ ನಂತರ ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ತೋರಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ಪರಿಕರಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು

ಆಶ್ರಯಿಸುವಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಕುಲುಮೆ ಅಸ್ಥಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದಾಗ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ನಂತರ ನಾವು ಮಾರ್ತಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಥವಾ ಕಮ್ಮಾರ ಯಾರು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಡಕೆಹಳ್ಳ ಹತ್ತು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಇದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ನಾಲ್‌ರೋಡ್ ಸರ್ಕಲ್ ಇದ್ದು ಸುಳ್ವಾಡಿ ಕಡೆಗೂ ದಾರಿ ಇದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ನಾಲ್‌ರೋಡ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಾಮುನಾಯ್ಕ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಮುನಾಯ್ಕ ಎಂಬುವವರನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸಮೀಪದ ರಸ್ತೆ ಪಕ್ಕ ಖಾಲಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇವರು ಲಂಬಾಣಿ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಇವರಿಂದ ಕುಲುಮೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡೆವು.

ಮುಂದೆ ನಾವು ಸುಳ್ವಾಡಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರ ಚರ್ಚುಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಕುರುಹುಗಳು ಇದ್ದವು. ಈ ಸುಳ್ವಾಡಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವನಾಥಾಚಾರಿಯು ಕುಲುಮೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ನಾವು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದೆವು. ಸುಳ್ವಾಡಿಯಿಂದ ಮುಂದೆ ತಮಿಳುನಾಡು ಗಡಿ ಇತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಾಪಸ್ಸು ನಾಲ್‌ರೋಡ್‌ಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೂಗ್ಯಂ ಕಡೆಗೆ ಹೋದೆವು.

ಹೂಗ್ಯಂದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಎಂಬ ಕುಲುಮೆ–ಕಮ್ಮಾರರಿದ್ದರು. ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದೆವು. ವೆಂಕಟಾಚಲರವರಿಗೆ ತ್ಯಾಗರಾಜು, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣಿ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ನಾಗಮ್ಮ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣಿ ಜಲ್ಲಿಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಬಿಎಸ್‌ಎಫ್ ಸೇವೆ, ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ನಾಗಮ್ಮನ ಗಂಡ ಮುರುಗೇಶ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆವಾಗ ಕುಲುಮೆಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು.

ಮುಂದೆ ಜಲ್ಲಿಪಾಳ್ಯ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದೆನು. ಇಲ್ಲಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಎಂಬಾತ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ತೊರೆದು ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆನಂತರ ಮೀನ್ಯ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಮೀನಿರುವ ಮಹೇಶ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ೩–೪ ವಕ್ಕಲುಗಳಿದ್ದವಂತೆ. ಈಗ ಅವು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕಡೆ ಹೋಗಿವೆ.

ಮೀನ್ಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ಗಾಜನೂರು (ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್ ಊರು) ಬಿಟ್ಟರೆ ದಿಣ್ಣಳ್ಳಿ, ಕೊಪ್ಪ, ಸತ್ಯಮಂಗಲ ನಂತರ ರಾಮಾಪುರಕ್ಕೆ ರಸ್ತೆ ಜೋಡಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಮ್ಮಾರರು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನಮಗೆ ಮಹದೇವ ಎಂಬ ಊರಗೌಡ ಮೀನ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿದೆವು. ಈ ಮೂಲಕ ನಾವು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಂತಾಯಿತು. ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ನಮಗೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿರುವ ವಿಷಯಗಳು ಹೊರಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಯಾವ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖುದ್ದಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದವರು

೧. ಕಾಳಿಕಾಂಬ ದೇವಾಲಯ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ

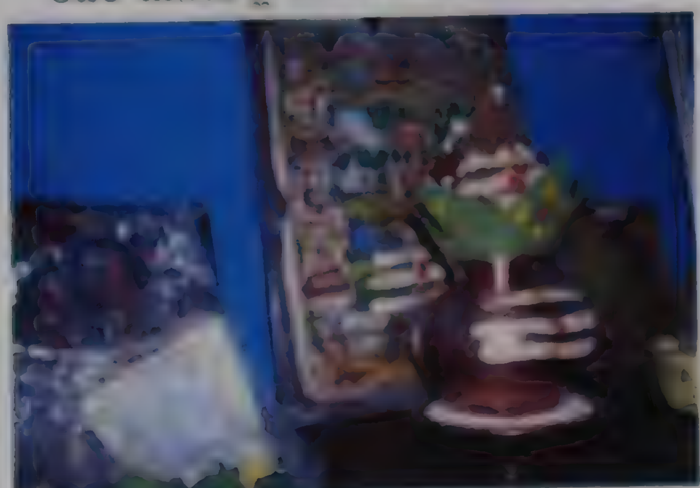
೨. ಲಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಚನ್ನಯ್ಯನವರ ಗದ್ದುಗೆ, ಕುರುಬನಕಟ್ಟೆ

೩. ಮಗನನ್ನು ನೀಲಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ತಂದೆತಾಯಿ

೪. ಸಿದ್ದಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ರಾಮಾಚಾರಿ, ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆ

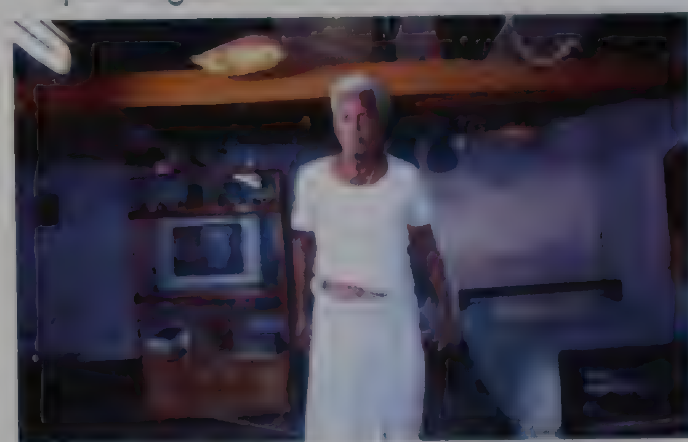
೫. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ (ತಮ್ಮಡಪ್ಪ) ಪ್ರಧಾನ ಅರ್ಚಕರು, ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಮಠ

೬. ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ನಿಲಯ

೭. ಶಿವನಂಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ನಿಂಗಾಚಾರಿ, ಬಂಡಳ್ಳಿ ಉದ್ಯೋಗ: ಮರಗೆಲಸ ಮತ್ತು ಹಿಂದೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಇವರು ಜನಿವಾರ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ಕಾಯಿ ಧರಿಸಿರುವುದು.

೮. ಶಿವನಂಜಾಚಾರಿ ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಚಿತ್ರಪಟಗಳು.

೯. ಡಾ. ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್‌ರವರ ಮನೆ, ಗಾಜನೂರಿನಲ್ಲಿ.

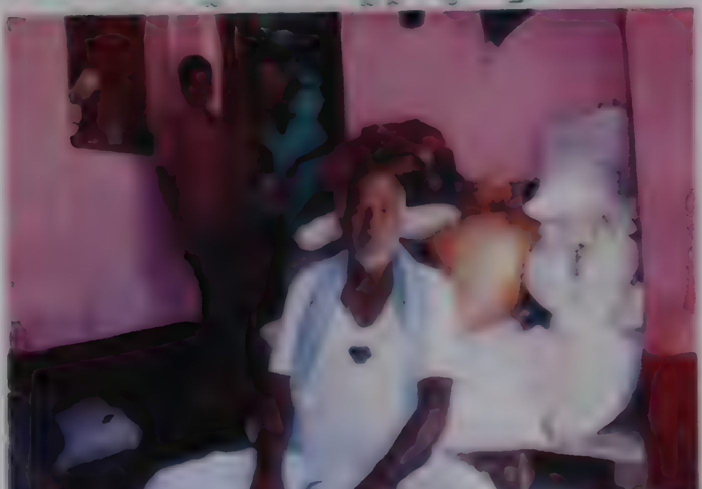
೧೦. ಹಲಗಪುರದ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ನಿಲಯ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿರುವುದು

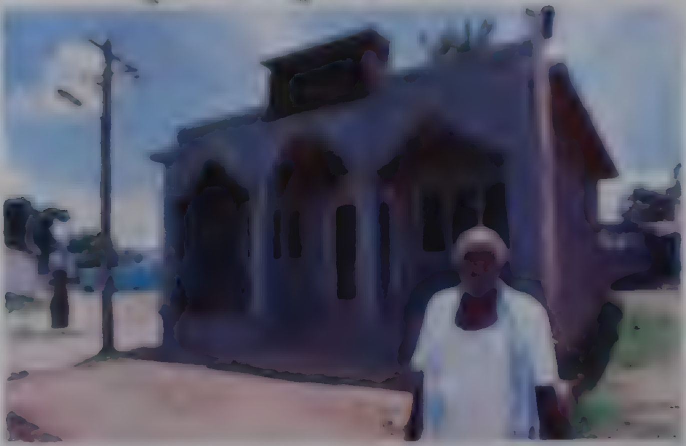
೧೧. ಸೇಂಟ್ ಥಾಮಸ್ ಚರ್ಚ್, ಶಾಗ್ಯ ಸಮೀಪ

೧೨. ಮಾದೇವಪ್ಪ ಬಿನ್ ಸುಬ್ಬಪ್ಪ, ಭೈರನತ್ತ

೧೩. ಮಾದೇವಪ್ಪ ಬಿನ್ ಸುಬ್ಬಪ್ಪ, ಭೈರನತ್ತ ಇವರು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ ಆಲಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದು

೧೪. ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಜಾತ್ರೆ ಜನವರಿ ೨೦೧೮

೧೫. ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಜಾತ್ರೆ ಜನವರಿ ೨೦೧೮

೧೬. ಕಂಡಾಯ ಹೊತ್ತಿರುವ ಭಕ್ತ, ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಜಾತ್ರೆ ಜನವರಿ ೨೦೧೮

೧೭. ಚಂದ್ರಮಂಡಲ, ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡ, ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಜಾತ್ರೆ ಜನವರಿ ೨೦೧೮

೧೮. ಹೋಮಕುಂಡಕ್ಕೆ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಹಾಕಲು ಬಳಸುವ ಸಾಮಗ್ರಿ ಮಾರಾಟದ ವ್ಯಾಪಾರಿ, ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಜಾತ್ರೆ ಜನವರಿ ೨೦೧೮

೧೯. ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಜಾತ್ರೆ, ಹೊಸಮಠದ ಬಸವ, ಜನವರಿ ೨೦೧೮.

೨೦. ಕಂಡಾಯಗಳು, ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಜಾತ್ರೆ ೨೦೧೮

೨೧. ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಮಠದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನ

೨೨. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ತೆಗೆದಿರುವುದು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಗಡಿಯಂಚಿನ ಗ್ರಾಮ ಮಂಗಿ ಪಚ್ಚನ ಹುಂಡಿ

೨೩.ಕುರುಬನಕಟ್ಟೆ ದೇವಸ್ಥಾನ

೨೪. ತಿಮ್ಮರಾಜಿಪುರ ದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಹೆಸರಿನ ಪುರುಷರ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘ

೨೫. ಮಧ್ಯದೇವಿ ದೇವಾಲಯ

೨೯. ಕಗ್ಗಲಿಗುಂಡಿ ಕಾಡಂಚಿನ ಗ್ರಾಮ

೨೬. ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಮಾರ್ಗ

೩೦. ಕಗ್ಗಲಿಗುಂಡಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕುರಿಗಾಹಿ ಸೋಲಿಗ ಮಹಿಳೆ

೨೭. ಕಗ್ಗಲಿಗುಂಡಿ ಮಾರ್ಗ

೩೧. ಕಗ್ಗಲಿಗುಂಡಿ ಕುರಿಗಾಹಿ ಸೋಲಿಗ ಮಹಿಳೆ

೨೮. ಸೋಲಿಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘ

೩೨. ಸೋಲಿಗ ಜನರು, ಕಗ್ಗಲಿಗುಂಡಿ

೩೩. ಕಾಡಂಚಿನ ಶಾಲೆ

೩೪. ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ದೇವಾಲಯ ದ್ವಾರ

೩೫. ಸಿರಗೋಡು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಮಾರ್ಗ

೩೬. ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಬಿ.ಜೆ.ಪಿ ಕಛೇರಿ

೩೭. ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣ

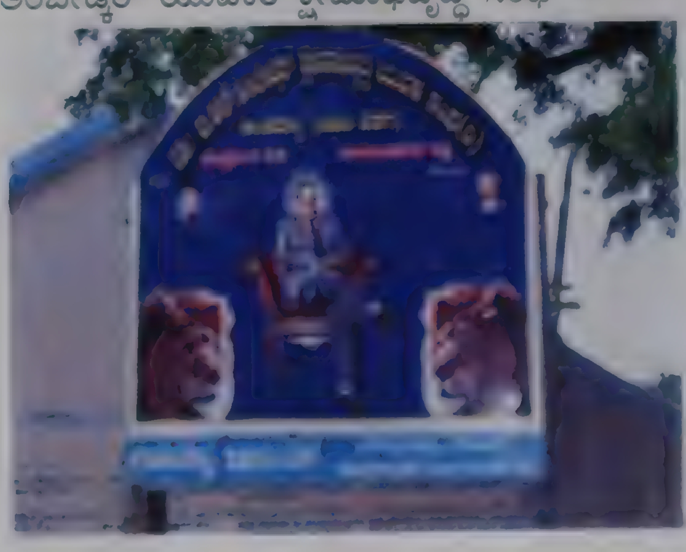
೩೮. ಬಲ್ಲಾಳ ರಾಮ ಮಂದಿರ, ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ

೩೯. ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಮಂಟೇಲಿಂಗಾಚಾರಿ ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಇವರ ಮನೆ

೪೦. ಬೂದಿಪಡಗ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಯುವಕರ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘ

೪೧. ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣ, ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡಿ

೪೨. ಸಿಂಗರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿಂಗಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಇವರ ಸೋದರ ಮಾದ ರಾಚಾಚಾರಿಯವರು ಲಿಂಗುಮುಗೆಸಮೇತ ಜನಿವಾರ ಧರಿಸಿರುವುದು, ಪಿ.ಜಿ.ಪಾಳ್ಯ.

೪೩. ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಸೂಚನಾ ಫಲಕ

೪೪. ಮದಕರಿ ನಾಯಕ ಸಂಘ, ಹುತ್ತೂರು

೪೫. ಭಗೀರಥ ಯುವಕ ಸಂಘ, ಹೊಸದೊಡ್ಡಿ

೪೬.ಸುನೀಲ್‌ಕುಮಾರ್. ಕೆ. ಜಿನ್ ಲೇಟ್ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ ಇವರ ಶಾಲಾ ಐ.ಡಿ., ಬಿ.ಜಿ.ದೊಡ್ಡಿ

೪೭. ಪಿ.ಜಿ. ಪಾಳ್ಯದ ಚರ್ಚ್

೪೮. ಒಡೆಯರ ಪಾಳ್ಯ ಸಮೀಪ ಸೇತುವೆ ಕಾಮಗಾರಿ

೫೯. ಸಮೂಹ ಹಾಲು ಶೀತಲೀಕರಣ ಕೇಂದ್ರ, ಹುಚ್ಚೆ ಹುಣಸೆಹಳ್ಳ

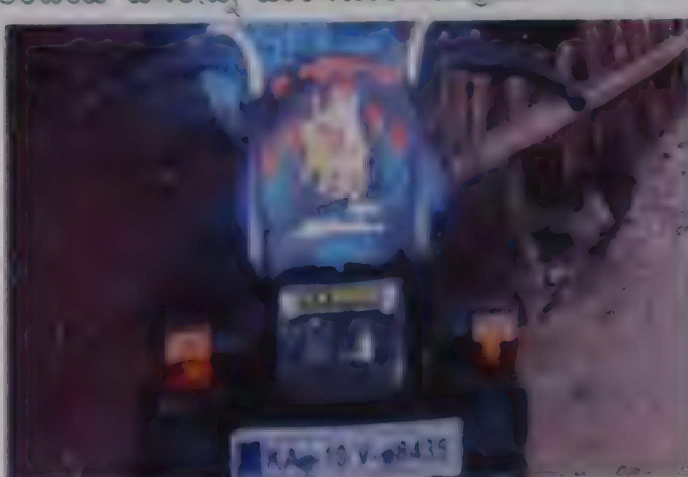
೬೦. ಮಹಾಲಿಂಗನಕಟ್ಟೆ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣ, ಮಹಾಲಿಂಗನಕಟ್ಟೆ.

೬೧. ಪುದುನಗರ

೬೨. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ವಡಕೆಹಳ್ಳ ಇವರು ತಮ್ಮ ಬೈಕಿನ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ದೇವರ ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ತಂದೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು.

೬೩. ರಾಜೇಶ್ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಇವರ ಟೈಲರಿಂಗ್ ಮನೆ, ತಮ್ಮಡಗೇರಿ, ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರಬೆಟ್ಟ

೬೪. ಜಡುಪಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ಕಟ್ಟುವ ದೇವರದಾರಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುವ ಸಿದ್ಧಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿ ಸುಶೀಲಮ್ಮ, ತಮ್ಮಡಗೇರಿ, ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರಬೆಟ್ಟ,

೬೫. ತಮ್ಮಡಗೇರಿ, ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎದುರು ಟೈಲರ್ ರಾಜೇಶ್

೬೬. ಮಳವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಭೋಪಾಲನಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಬಯಲು ಕಮ್ಮಾರರು (೨೪ ನವಂಬರ್ ೨೦೧೯)

೫೭. ಶಕ್ತಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಶೋಧಕರು, ಮಳವಳ್ಳಿ

೫೮. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮಠದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು, ಮಳವಳ್ಳಿ

೫೯. ಮಳವಳ್ಳಿ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ, ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮಠದ ಅರ್ಚಕಿ ಲಲಿತರವರೊಂದಿಗೆ

೬೦. 'ಚಿಲ್ಲಾಟಗಾರ ಮಾದಪ್ಪ' ಹೆಸರಿನ ಟ್ರಕ್, ಮಳವಳ್ಳಿ

೬೧. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಮಳವಳ್ಳಿ ಸಮೀಪದ ನಿಡಘಟ್ಟ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ದೇವಾಲಯದ ಅರ್ಚಕರ ಭೇಟಿ.

೬೨. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ನಿಡಘಟ್ಟ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ದೇವಾಲಯ ಭೇಟಿ.

೬೩. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ನಿಡಘಟ್ಟ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ದೇವಾಲಯ ಭೇಟಿ.

೬೪. ಚಿಲ್ಲಾಪುರ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರ

೧೫. ಚಿಲ್ಲಾಪುರದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರ ಕಾವಾಗದ್ದೆ ಮೇಲೆ ಕಳಶ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ ದೇವಾಲಯ

೧೬. ಚಿಲ್ಲಾಪುರದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚಕಿ ಭಾರತಿ (ಗಂಡ ಲೇಟ್ ಚಂದ್ರಾಚಾರಿ)

೧೭. ಚಿಲ್ಲಾಪುರದ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಸಂಶೋಧಕರು

೧೮. ಚಿಲ್ಲಾಪುರ ವಾಟರ್‌ಮ್ಯಾನ್ ಮಹಲಿಂಗಾಚಾರಿ ಇವರ ಸಂದರ್ಶನ

೧೯. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಕೂಸುಮಠ, ಚಿಲ್ಲಾಪುರ

೨೦. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೊರಭಾಗ

೨೧. ಹಲಗೂರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಸನ್ನಿಧಿ.

೨೨. ಹಲಗೂರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಸನ್ನಿಧಿ.

೨೩. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಪಾದುಕೆ, ಹಲಗೂರು

೨೭. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಕರಿಂದ ಸಮುದಾಯದ ಚಿಂತಕರಾದ ಶಿಕ್ಷಕ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಲಕ್ಕೇರಿ ಇವರ ಸಂದರ್ಶನ

೨೪. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ದೇವಾಲಯ, ಹಲಗೂರು

೨೮. ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ

೨೫. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಗದ್ದುಗೆ, ಹಲಗೂರು

೨೯. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಇವರ ಮನೆ, ಪೊನ್ನಾಚಿ

೨೬. ಹಲಗೂರು ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ ದೇವಾಲಯ

೩೦. ಬೈನಾಕ್ಯುಲರ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಬಾಲಕ, ಪೊನ್ನಾಚಿ

೮೧. ಮರೂರು ಗ್ರಾಮದ ಚಿತ್ರ

೮೨. [illegible]

೮೩. ಮರೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಎರಕದ ದೇವರ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಉತ್ತರ ಮೂಲದ ವ್ಯಕ್ತಿ

೮೪. ಅನಾರೋಗ್ಯ ಪೀಡಿತ ಮಹಿಳೆ

೮೫. ಮರೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ

೮೬. ಕುರಟ್ಟಿ ಹೊಸೂರು

೮೭. ಹುಲ್ಲಿನ ಬಣವೆ. ಮರೂರು ಗ್ರಾಮ

೮೮. ಕುರಟ್ಟಿ ಹೊಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನಟರಾಜು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು.

೫೯. ನಾಗಲಿಂಗಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ, ಕಮ್ಮಾರಸಾಲೆ, ಶೆಟ್ಟಳ್ಳಿ

೬೩. ಕೆ. ಗುಂಡಾಪುರದ ಕಡೆಗೆ ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವ ಬಸವನ ಮೂರ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಅರ್ಚಕ

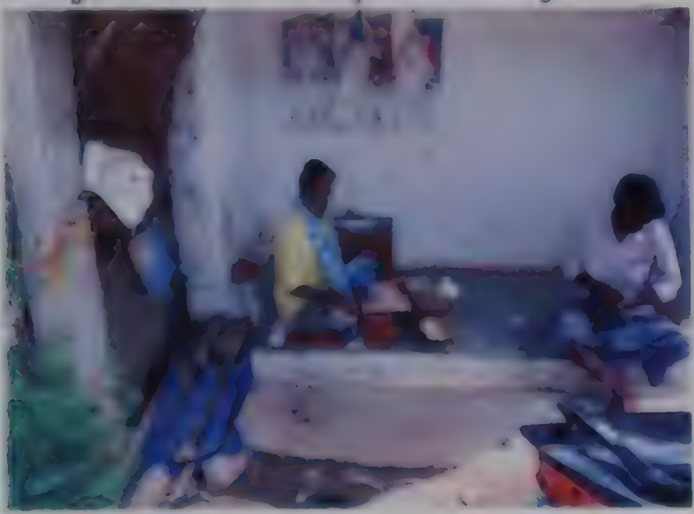
೬೦.ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ, ಶೆಟ್ಟಳ್ಳಿ

೬೪. ಕೆ. ಗುಂಡಾಪುರ

೬೧. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ನಡೆಯದೆ ಒಡವೆ ರಿಪೇರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಿಳಿದ ಆಚಾರಿ, ಕಾಂಚಳ್ಳಿ(ಸುಳೇರಿ ಪಾಳ್ಯ)

೬೫. ಅಂಬಿಕಾನಗರದ ಮೈಲಿಕಲ್ಲು

೬೨. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಮಕರಣ ತಯಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು

೬೬. ಎಳನೀರು ವ್ಯಾಪಾರಿ, ಅಂಬಿಕಾನಗರ

೯೭. ಕಾಂಚಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಘಗಳ ಒಕ್ಕೂಟದ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಭೆ ನಡೆಸಿದಾಗ ೧೫-೦೯-೧೯

೯೮. ಕಾಂಚಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತುಮಕೂರು ಸಮ್ಮೇಳನದ ಬ್ಯಾನರ್

೯೯. ಹನೂರು ಕಮ್ಮಾರನು ವುಡ್ ಪ್ಲೈನಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವುದು

೧೦೦. ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ದೊಡ್ಡರಾಜಾಚಾರಿಯವರ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ವರ್ಕ್‌ಶಾಪ್, ರಾಮಾಪುರ

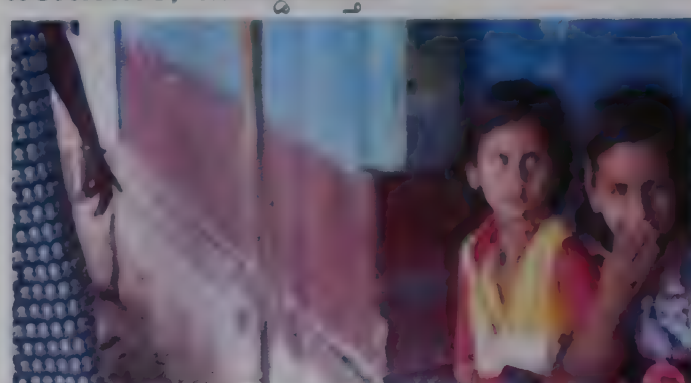
೧೦೧. ದೂರ ಬಿನ್ ಸ್ವಾಮಿಆಚಾರಿ, ಮರಗೆಲಸಗಾರ, ರಾಮಾಪುರ

೧೦೨. ವಾಸುದೇವ, ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಟೈಲರ್, ರಾಮಾಪುರ

೧೦೩. ಭೂಮಿಕ(೪) ಮತ್ತು ವಸಂತ (೬) ಶ್ರೀಮತಿ ಜ್ಯೋತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ದಾಸಪ್ಪ (೪೦) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಚೆಲುವಾಚಾರಿ, ದೊಡ್ಡಾಲತ್ತೂರು

೧೦೪. ದೊಡ್ಡಾಲತ್ತೂರು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಕಟ್ಟಡ

೧೦೫. ಮಂಚ್ಛಾಲಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ನಾಲ್‌ರೋಡ್ ನಡುವೆ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಗಳು

೧೦೯. ನಾಲ್‌ರೋಡಿನಿಂದ ಹುಗ್ಯಂ ಮಾರ್ಗದ ಯಡಹಳ್ಳಿಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇಕೆ ಜಿಜಿನ ಮೇಕೆಯ ಚಿತ್ರ

೧೦೬. ಜೀವನದಿ ನಗರದ ಚರ್ಚ್

೧೧೦. ನೀರಿನ ತೊಂಬೆ, ಜಲ್ಲಿಪಾಳ್ಯ

೧೦೭. ರಾಮಾಪುರ ಪೊಲೀಸ್ ಉಪಠಾಣೆ, ನಾಲ್‌ರೋಡ್

೧೧೧. ವಿವೇಕಾನಂದ ಗಿರಿಜನ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಬೆಟ್ಟ.

೧೦೮. ವಿಶ್ವನಾಥಾಚಾರಿ, ಸುಳ್ವಾಡಿ ಇವರು ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವುದು. ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಇದೊಂದೇ ಫೋಟೋ

೧೧೨. ಕಮ್ಮಾರರ ಸಮ್ಮೇಳನ, ತುಮಕೂರು, ೨೦೧೯

ಉಲ್ಲೇಖಗಳು:

೧. ಡಾ. ಪೂರ್ವಾಚಾರ್. ಎಂ: 'ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ', ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಿದ್ಯಾನಗರ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ೨೦೦೦, ಪುಟ-೪೬.
೨. ಜಿ.ವಿ. ಶರ್ಮಾ ಪಂಡಿತ್: 'ಆರ್ಷಧರ್ಮ,' ಸಾಧನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮, ಪುಟ-೨೯.
೩. ಶುಭಕರಾಚಾರಿ, 'ಕಮ್ಮಾರರ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು', ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦, ಪುಟ ೮೪.
೪. ಶುಭಕರಾಚಾರಿ, ಅದೇ, ಪುಟ- ೮೫.
೫. ಟಿ.ವಿ. ಮುತ್ತಾಚಾರ್ಯ: 'ಸೂರ್ಯನ ಮದುವೆ,' ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ತುಮಕೂರು, ೧೯೭೧, ಪುಟ-೩೨.
೬. ಜಿ.ವಿ. ಶರ್ಮಾ ಪಂಡಿತ್: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪುಟ-೮೬.
೭. ಪಂಡರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ: 'ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಹಾಪುರಾಣ,' ಭಾಗ-೨, ಬುಕ್ ಡಿಪೋ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ೧೯೯೪, ಪುಟ-೩೨೮-೩೨೯.
೮. ಆರ್.ಬಿ.ಕುಮಾರ್: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೨೦೦೦, ಪುಟ:೮೧
೯. ಪ್ರೊ. ಎನ್.ವಿ. ಅಂಬಾಮಣಿಮೂರ್ತಿ: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪುಟ-೫೬-೫೭.
೧೦. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ: 'ಆದಿವಾಸಿಗಳ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿ,' ಸಂಪಾದಕರು: ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ, 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ,' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫, ಪುಟ-೧೩೪.
೧೧. ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ: ೨೦೦೮, ಪುಟ- ೨೧೨
೧೨. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ, ೨೦೦೩, ಪುಟ- ೧೫೪.
೧೩. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ, ೨೦೦೩, ಪುಟ: ೧೫೬-೧೫೭.
೧೪. ಜಿ.ವಿ. ಶರ್ಮಾ ಪಂಡಿತ್: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೨೦೦೮, ಪುಟ- ೮೩.
೧೫. ಸ.ಚಿ. ರಮೇಶ: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೨೦೦೩, ಪುಟ ೧೧೧ ಮತ್ತು ೧೧೨.
೧೬. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ, 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜ-ಹುಟ್ಟು ಸಾವಿನ ನಡುವೆ', ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦, ಪುಟ.೧೩.
೧೭. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ: ಶಿರಸಂಗಿ ಕಾಳಮ್ಮ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಶ್ವೇತಾ ಭಾಗೀರಥಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ೨೦೦೨.
೧೮. ವಾಸುದೇವ ಬಡಿಗೇರ: 'ಶಿರಸಂಗಿ ಕಾಳಮ್ಮ,' ಶ್ವೇತಾ-ಭಾಗೀರಥಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ೨೦೦೨, ಪುಟ-೬೯.
೧೯. ಪಂಡಿತ ಚಿ.ಎ. ಕವಲಿ: 'ಸಚಿತ್ರ ಭಾರತೀಯ ಹಬ್ಬಗಳು,' ರಾಮಾಶ್ರಯ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ರಾಮಾಶ್ರಯ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೫೭, ಪುಟ-೧೧೮.
೨೦. ಪಂಡಿತ ಚಿ.ಎ. ಕವಲಿ: ಅದೇ., ೧೯೫೭, ಪುಟ-೧೨೯.
೨೧. ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ, ೧೬ ಜನವರಿ ೨೦೧೯.
೨೨. ಕನ್ನಡಪ್ರಭ, ೧೪ ಮೇ ೨೦೧೭,
೨೩. ಪಂಡಿತ ಚಿ.ಎ. ಕವಲಿ: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪುಟ-೧೭೬.
೨೪. 'ಮಹಾಶಿವರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿಶೇಷತೆ,' ಕನ್ನಡಪ್ರಭ, ೧೪ ಮೇ ೨೦೧೭.
೨೫. ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೦೧೭ ರಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೧೯ರವರೆಗೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ವಿವರ.

ಅಧ್ಯಾಯ: ೦೪

ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ: ೧೪

ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು

ಕಂಚಿನ ಯುಗವು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೧೪೦೦ರವರೆಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದು ಹರಪ್ಪ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಅವಸಾನದೊಂದಿಗೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯಿತು. "ನಂತರದ ಅವಧಿಯೇ ಕಬ್ಬಿಣದ ಯುಗ. ಇದು ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೧೫೦೦ ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಪೂ.೦೬೦೦ರವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು".[೧] ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಎಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಐದು ವಿಸ್ತೃತ ಭೂಭಾಗಗಳಿದ್ದವು. ಅವೆಂದರೆ ಮಧ್ಯ ದೇಶ, ಪ್ರತೀಚ್ಯ (ಪಶ್ಚಿಮ), ಪ್ರಾಚ್ಯ (ಪೂರ್ವ), ಉತ್ತರಪಥ (ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತದ ಮೇಲ್ಭಾಗ), ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಪಥ (ವಿಂಧ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗ), ಬೂದುಬಣ್ಣದ ವರ್ಣಚಿತ್ರದ ಪಿಂಗಾಣಿ ಮಣ್ಣಿನ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಪರಿಕರಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಕಬ್ಬಿಣವು ಕೃಷಿ ಸಲಕರಣೆಗಳಿಗಾಗಿ, ಆಯುಧಗಳಿಗಾಗಿ, ರಥಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಪ್ಲೇಟೋ, ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್, ಸಾಕ್ರಟೀಸ್‌ರು ಉದಯಿಸಿದ್ದು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಚೀನಾದಲ್ಲಿ ಕನ್ಫೂಷಿಯಾನಿಸಂ ಮತ್ತು ತಾವೊಯಿಸಂ ಉದಯಿಸಿದ್ದು. ಕಬ್ಬಿಣಯುಗದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ, ತಾತ್ವಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ತಳಹದಿ ರೂಪಗೊಂಡಿದ್ದು. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ 'ಬುಡಕಟ್ಟು' ಅಥವಾ 'ಜನಪದ'ಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮಾಜಿಕ–ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿದವು. ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹದಿನಾರು 'ಮಹಾಜನಪದ'ಗಳು ಇದ್ದವು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಗೌತಮ ಬುದ್ಧನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ವೇದಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಗರ ರಾಜ್ಯಗಳು ಬೆಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ರಾಜಕೀಯ ಘಟಕಕ್ಕೆ 'ವಿಶು' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕ್ರಿ.ಪೂ. ೪ನೇ ಶತಮಾನದ ಪಾಣಿನಿಯ ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ "೨೨ ವಿವಿಧ ಜನಪದಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ".[೨] ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮೂರು ಜನಪದಗಳೆಂದರೆ ಮಗಧ, ಕೋಸಲ ಮತ್ತು ವತ್ಸ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹದಿನಾರು ಜನಪದಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಹೆಸರಿಸಬಹುದಾದವುಗಳು. 'ಕಾಶಿಯ ರಾಜಧಾನಿ ಬನಾರಸ್, ಕೋಸಲದ ರಾಜಧಾನಿ ಶ್ರವಷ್ಟಿ, ಅಂಗದ ರಾಜಧಾನಿ ಚಂಪ, ಮಗಧದ ರಾಜಧಾನಿ ಗಿರಿವ್ರಜ, ವಜ್ಜಿಯ ರಾಜಧಾನಿ ವೈಶಾಲಿ, ಮಲ್ಲದ ರಾಜಧಾನಿ ಖುಶಿನಗರ–ಪಾವ, ಛೇಡಿಯ ರಾಜಧಾನಿ ಶುಕ್ತಿಮತಿ, ವತ್ಸದ ರಾಜಧಾನಿ ಕೌಸಂಬಿ, ಕುರು ರಾಜಧಾನಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ, ಪಾಂಚಾಲದ ರಾಜಧಾನಿ ಅಹಿಚ್ಛತ್ರ (ಪಶ್ಚಿಮ ಪಾಂಚಾಲ) ಮತ್ತು ಕಾಂಪಿಲ್ಯ (ಪೂರ್ವ ಪಾಂಚಾಲ), ಮತ್ಸ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿ ವಿರಾಟನಗರ, ಸೂರಸೇನದ ರಾಜಧಾನಿ ಮಥುರ, ಅಸ್ಸಾಕದ ರಾಜಧಾನಿ ಪೋತಲಿ, ಆವಂತಿಯ ರಾಜಧಾನಿ ಉಜ್ಜೈನಿ ಮತ್ತು ಮಾಹಿಷ್ಮತಿ, ಗಾಂಧಾರದ ರಾಜಧಾನಿ ತಕ್ಷಶಿಲ, ಕಾಂಬೋಜದ (ಕಾಶ್ಮೀರ) ರಾಜಧಾನಿ ರಾಜಪುರ ಆಗಿದ್ದವು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆಯೆ ಇರುವಂತಹವು'.[೩] ವಿಂಧ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು ದೊರೆತಿರುವುದು, ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. 'ಅನೇಕ ಸಂಶೋಧಕರು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ದೊರೆತ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಲ್ಲ. ಅನೇಕರು ಶಿಲಾ ಸಮಾಧಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಾಳೆ ಹಾಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರು ದೊರೆತ ಸ್ಥಳಗಳು, ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಉಳಿದ ಕಿಟ್ಟಗಳು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳು, ಕುಲುಮೆಗಳು, ತಯಾರಕರು ಇಂತಹವನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಲು ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದ ಸಂಶೋಧನೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಅದು ಇನ್ನೂ

ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ'.[೪] ಈಗಿನ ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಕೇರಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ. ಅದರ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧಕರ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹರಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೊಸಪೇಟೆ, ಕುಡತಿನಿ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಮುಖ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಕಬ್ಬಿಣದ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಿಟ್ಟದಾಳ್, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಳವಳ್ಳಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ದೊರೆತಿವೆ.

ಈಗಿನ ಕಮ್ಮಾರರು ತಲತಲಾಂತರದಿಂದ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವರೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅಂತಹದೇ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ವೃತ್ತಿಯು ಪರಂಪರಾಗತವಾದುದೆಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಕಮ್ಮಾರರ ಮೂಲ ಯಾವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವರ 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಸ್ಥಿತಿಗತಿ'ಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುವುದು.

ಕಮ್ಮಾರರು ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತೆಯ ರೂವಾರಿಗಳು. ಭಾಷೆ, ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ನಂಬಿಕೆ, ನಿಷೇಧ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಇವರು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಇವರು ಕೈಜೋಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ'ಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ತುಂಬಾ ಅವಶ್ಯಕ.

ಕಮ್ಮಾರರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದವು. ಕಮ್ಮಾರರು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಗ್ರಾಮದೇವರು, ಮನೆದೇವರು, ಕುಲದೇವರು ಎಂಬಂತಹ ದೇವರುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಇವರು ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಯನ್ನೇ ದೇವರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಲಕರಣೆಯನ್ನು ದೈವಿಕವಾದ್ದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿರುವ ದೈವಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಅಪರಿಮಿತವಾದವು. ಅನೇಕ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ 'ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ'ಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಮ್ಮಾರರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇವತ್ತಿನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕು ಅವರು ಹೊಂದಿರುವ ಪಾರಂಪರಿಕ ಜ್ಞಾನಕ್ಕು ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಅವರ ಪಾರಂಪರಿಕ ಜ್ಞಾನ ತುಂಬಾ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದುದು. ಅವರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ತಯಾರಿಯ ಬಗ್ಗೆ, ಅದಿರನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ (ಈಗ ಈ ಕೆಲಸ ತುಂಬಾ ವಿರಳ), ವಿವಿಧ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳು, ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ವಿಫುಲ ಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಸುಬಿನ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೂ ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೆಂಬಂತೆ ಅರಿತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸಂಚಲನೆ ಕಡಿಮೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ತಲೆಮಾರಿನವರು ಶಾಲಾ, ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಉದ್ಯೋಗ ಸಂಚಲನೆ ಹೊಂದಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವರ 'ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ'ಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೪.೧. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಕಮ್ಮಾರರ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಎರಡು ವಾದಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ. ಒಂದು, 'ಅವರು ಬುಡಕಟ್ಟು' ಎನ್ನುವುದು. ಇನ್ನೊಂದು 'ಅವರು ಜಾತಿ (ಜನಾಂಗ)' ಎನ್ನುವುದು. ಈ ಎರಡು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

'ಬುಡಕಟ್ಟು' ಎಂದು ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ, ಅವರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಬಹುದಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿರುವ ಸಮುದಾಯ. ಅಂದರೆ, ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ 'ಐಡೆಂಟಿಟಿ' – ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡವರು. 'ಇದು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡ ಸಮೂಹವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಬೇರೆ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ವೈವಾಹಿಕ, ರಕ್ತಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗದ ಸಮೂಹಗಳು'.[೫] ಅವರ ವಿವಾಹಗಳು ಅವರೊಳಗೇ ಆಗುವಂತಹವು. ಈ ಲಕ್ಷಣ ಜಾತಿಯೊಳಗೂ ಕಾಣಬಹುದಾದರೂ ಜಾತಿಗಳು 'ಒಳಜಾತಿ'ಗಳ ಜೊತೆ ಕೆಲವೊಂದು ಒಡನಾಟವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಬುಡಕಟ್ಟು ಏಕತ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಒಂದೇ ಹಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರದಿದ್ದರೂ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಹಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಅರಸಿ ಹೋಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು 'ಬುಡಕಟ್ಟು'ಗೆ ಸೇರಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ದಶಕಗಳಿಂದ ಅವರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಸತಿಗಳು ಅಥವಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರಿಗೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಮಾನ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರ ಅಂತಹ ಜನರು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಚದುರಿ ವಲಸೆ ಹೋದಾಗಲೂ ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಚದುರಿ ಹೋದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೂ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಜೀವನೋಪಾಯದ ಆಶ್ರಯ, ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ನೆರವು ದೊರಕಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಷ್ಟೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಕಚ್ಚಾ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವವರಾಗಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುವವರು ಅಥವಾ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ತಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಮಳೆಗಾಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಒಳ್ಳೆ ಕೆಲಸ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ರೈತರು ಕೆಲಸಕ್ಕೆಂದು ಕಮ್ಮಾರರ ಬಳಿ ಬರದಿದ್ದರೆ ಏನೂ ಆದಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಕೈಕಟ್ಟಿ ಕೂರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕಮ್ಮಾರರು ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುವವರಾದರೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ತಮಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂಬುದಾಗಿ ಬೇಡ, ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮಾಜ ಕೀಳಾಗಿ ನೋಡುತ್ತದೆ. ನಾವು ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಸ್ತರಕ್ಕೆ ಸೇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಹಲವರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಇದ್ದರೆ 'ಅಂತ್ಯೋದಯ' ಕಾರ್ಡು, ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಸೌಲಭ್ಯ, ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಚುನಾವಣೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈಗ ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಇವೇ ಆಗಿವೆ. ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು 'ಬುಡಕಟ್ಟು' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಯಸುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರುಗಳ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಬಗೆಗಿನ ಮೌಖಿಕ ವಿಷಯವಷ್ಟೇ ಈಗ ಉಳಿದಿರುವಂತಹದ್ದು.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಮೂರು ರೀತಿಯ ಬೆಡಗುಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ೧. ಶಿವಾಚಾರ ಕಮ್ಮಾರರು ೨. ಕುಲಾಚಾರ ಕಮ್ಮಾರರು ೩.ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಕಮ್ಮಾರರು. ಈ ಮೂರು ಬೆಡಗುಗಳಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಯಾವುದೇ ಉಪಪಂಗಡಗಳು ದೊರಕಿಲ್ಲ. ಈ ಮೂರು ಬೆಡಗುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಾಚಾರ ಮತ್ತು ಕುಲಾಚಾರದವರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ತುಂಬಾ ವಿರಳ. ಆದರೆ ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸ, ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಕಮ್ಮಾರರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಹೋದವರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಮೂಲಪುರುಷನಾಗಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಶಿವಾಚಾರ, ಕುಲಾಚಾರ, ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳು ಕರುನಾಡಿನ ದ್ರಾವಿಡ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯಾದರೆ 'ಪಾಂಚಾಳ'ರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಪಾಂಚಾಳರೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರು. ಕಬ್ಬಿಣದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಮರದಲ್ಲಿ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ, ತಾಮ್ರ-ಹಿತ್ತಾಳೆ-ಕಂಚು ಇಂದ ಕಂಚುಗಾರ, ಶಿಲೆಯಿಂದ ಶಿಲ್ಪಿ, ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಚಿನಿವಾರ ಹೀಗೆ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು ಉದಯಿಸಿದರು. ಈ ಐದು ಕಸುಬುದಾರರು ಸೇರಿ 'ಪಾಂಚಾಳ'ರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇವು ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಕೆಲವರು ಎರಡು-ಮೂರು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಲಿತವರಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕೆಲಸ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಅಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರ ಇದ್ದವನು ಬಡಗಿ ಕೆಲಸಗಾರನಾಗಿಯೂ, ಬಡಗಿಯು ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸಗಾರನಾಗಿಯೂ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು'.[೬] ಇದು ಒಂದೇ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ವೃತ್ತೀಯ ಸಂಚಲನೆ. ಇಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅಭ್ಯಂತರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ 'ಪಾಂಚಾಳ' ವೃತ್ತಿಗಳು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂಬ ದೇಶವ್ಯಾಪಿ ನಾಮಾಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಸಂಲಗ್ನಗೊಂಡಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ, ಇತ್ತೀಚಿನ ತೆಲಂಗಾಣ, ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡು ಎಂಬ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲು ಇದು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದು ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿ. "ಕಮ್ಮಾರ, ಬಡಿಗ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ, ಶಿಲ್ಪಿ ಹಾಗೂ ಕಂಚುಗಾರ ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು, ಪಾಂಚಾಳರು, ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಪಂಚಕರ್ಮಿಯರು, ಆಚಾರಿ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಎಂದರೆ ಐದು ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಕಬ್ಬಿಣ, ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಕಂಚು, ಬಂಗಾರ, ಹಾಗೂ ಶಿಲೆ ಇವುಗಳಿಂದ ವಸ್ತು ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವೃತ್ತಿಯ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಪಾಂಚಾಳ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪಾಂಚಾಳ ಎನ್ನುವ ಪದ ಐದು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳುವ ಪದವಾಗಿದೆ. ಈ ವೃತ್ತಿಸೂಚಕ ಪದಗಳು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಜಾತಿಸೂಚಕಗಳಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಜನಗಳ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದರೆ ಐದು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಜಾತಿಯವರು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ."[೭]

ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಲ್ಲಿ "ಸಾನಗ, ಸನಾತನ, ಅಹಭೂನ, ಪ್ರತ್ನಸ, ಸುಪರ್ನಸ ಎಂಬ ಐದು ಗೋತ್ರಗಳು"[೮] ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಸಾನಗ ಗೋತ್ರದವರು ಕಮ್ಮಾರರೆಂದು, ಸನಾತನ ಗೋತ್ರದವರು ಬಡಗಿಗಳೆಂದು, ಅಹಭೂನ ಗೋತ್ರದವರು ಕಂಚುಗಾರರೆಂದು, ಪ್ರತ್ನಸ ಗೋತ್ರದವರು ಶಿಲ್ಪಿಗಳೆಂದು, ಸುಪರ್ಣಸ ಗೋತ್ರದವರು ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸಗಾರರೆಂದು ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಆಂತರಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಜಾತಿ (ಜನಾಂಗ) ಎಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ'ವು ಒಂದು ವಿಶಾಲ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು, ಬಡಗಿಗಳು, ಕಂಚುಗಾರರು, ಶಿಲ್ಪಿಗಳು, ಸುವರ್ಣಗಾರರು ಸೇರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಮುಖಂಡರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಇದನ್ನೇ ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಿವು ಇರುವವರು, ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದಿರುವವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಮ್ಮಾರ ಎನ್ನುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಬಹುಪಾಲು ಅನಕ್ಷರಸ್ತರು ಮತ್ತು ಮುಗ್ದರು ತಮ್ಮನ್ನು 'ಕಮ್ಮಾರ' ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹವರನ್ನು ನೀವು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಾ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಯಾವುದೇ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ ಕೊಂಚ ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಂಡವರಂತೆ ಮತ್ತು ಯಾವುದೋ ಹೊಸ ಸವಾಲು ಎದುರಿಸಿದವರಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ.

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ ಕಮ್ಮಾರ ಪಂಗಡವು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ 'ಕಮ್ಮಾರ' ಎಂದು ಎಲ್ಲೇ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅವರು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರು 'ಸಾನಗ' ಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಬೇಕಾದವರು ಎಂದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪಂಡಿತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾನಗ ಗೋತ್ರವಲ್ಲದ ಇತರ ನಾಲ್ಕು ಗೋತ್ರಗಳಾದ ಸನಾತನ, ಅಹಭೂನ, ಪ್ರತ್ನಸ್ಯ, ಸುಪರ್ಣಸ್ಯ ಈ ಗೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಕೂಡ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಭಂಧವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಗೋತ್ರ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಇವರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಾನಗ ಗೋತ್ರದವರು ಅನ್ಯ ಗೋತ್ರದವರಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದರೆ ಇತರ ನಾಲ್ಕು ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಸಂತತಿ ಬೆಳೆದಂತೆ ಉದ್ಯೋಗ ಆಯ್ಕೆಗೂ ನಿರ್ಭಂಧವಿಲ್ಲ. ಸಾನಗ ಗೋತ್ರದ ಹೋಮಕುಂಡವು ತ್ರಿಕೋನಾಕಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕಬ್ಬಿಣಗೆಲಸದ ಕುಲುಮೆ, ತಿದಿ, ಬಾಣದ ಅಲಗು, ಬಿಲ್ಲು, ಮುಂತಾದವು ತ್ರಿಭುಜ ಅಥವಾ ತ್ರಿಕೋನಾಕಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಸಾನಗ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಉಪಗೋತ್ರಗಳಿವೆ. ಅವೆಂದರೆ, "ಉಪಸಾನಗ, ಬಿಬ್ರಾಜ, ಕಾಶ್ಯಪ, ಮನುವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ವಿಶ್ವಾತ್ಮ, ಮನ್ಯುಪತಿ, ಭೂಬಲ, ಸಂವರ್ತ, ಮಾಮನ್ಯು ವಿಶ್ವವೇತೃ, ಸಮಂತ, ಶ್ವೇತಾಂಗದ, ಪುರಂಜಯ, ಭಾನುಮತಿ, ಜಯತ್ಕುಮಾರ, ವನಜ, ಭಾಸ್ವಂತ, ಮಧು, ಸರ್ವಭದ್ರ, ಚಿತ್ರಾವಸು, ಸತ್ಯಕ, ಸುತಪ, ಪ್ರಬೋಧಕ, ಸುಲೋಚನ, ಚಿತ್ರಧರ್ಮ".[6] ಈ ಉಪಗೋತ್ರಗಳ ಬಳಕೆಯು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ 'ಸಾನಗ' ಎಂಬ ಮುಖ್ಯ ಗೋತ್ರ ಬಳಕೆಯು ವಿರಳ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮನ್ನು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಮೂಲವು ನಿಡಘಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಳವಳ್ಳಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಮುದ್ದೋಜನ ಮಗನೇ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ.

೪.೨. ಸಾಮೂಹಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ:

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಮೂಹ ಜೀವನವು ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯವಾದುದು. ಮಾನವನು ಸಮೂಹಜೀವಿ. ಕಮ್ಮಾರರ ಸಮೂಹ ಜೀವನ ಹೇಗೆ ಇರುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಸ್ತೃತ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಚದುರಿ ಹೋಗಿದ್ದು ಅವರ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದೇ ರೀತಿ ಕಂಡುಬರಬಹುದಾಗಿದೆ.

೪.೨.೧. ಮನೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ:

ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಕಡಿಮೆ. ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ತಯಾರಿಸಲು ಅಥವಾ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಲು ಕಮ್ಮಾರರು ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರದಿದ್ದರೂ ಎರಡು ಮೂರು ಹಳ್ಳಿಗೊಬ್ಬರಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಕಲಿತ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಬಲದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಹೊರತು ಹೊಸದಾಗಿ ಏನೂ ಕಲಿತು ಮಾಡುವುದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಕೃಷಿಯನ್ನು ವರ್ಷ ವರ್ಷ ಮಾಡಿದಂತೆ ಇವರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರಿಂದ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವರೇ ಮುಂದೆ ಆಯಗಾರರಾಗಿ (ಕೆಲವರು, ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲ) ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನುಕೂಲಸ್ಥ ರೈತ ಅಥವಾ ಜಮೀನ್ದಾರನು ಆಯ ಪದ್ಧತಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನೆ ಸಣ್ಣ ರೈತರೂ ಅನುಕರಿಸಿರುವುದು, ಕಡೆಗೆ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರು ಕಮ್ಮಾರರಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೊಡಬೇಕಾದ ಹಣಕ್ಕೆ ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಳು-ಕಡಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಹಳ್ಳಿ ವಾತಾವರಣದಂತೆಯೇ ಕಮ್ಮಾರರು ತಗಡಿನ, ಹೆಂಚಿನ ಅಥವಾ ಗರಿ-ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲ್ಛಾವಣಿಯ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ೧೫ ಬೈ ೨೫ ಅಡಿ ಅಳತೆಯಷ್ಟು ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಇದರಲ್ಲೇ ಕುಲುಮೆಯನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲ ಮನೆಯ ಮಾಡಿಗೆ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಿಸಿಲು ಬೀಳದಿರಲೆಂದು ನಾಲ್ಕು ಗುಜ್ಜು ನೆಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮೇಲೆ ಛಾವಣಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಗರಿ-ಸೋಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಗಳನ್ನು ಚೌಕಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ರೀಪರ್, ಅಡಿಕೆ ದಬ್ಬೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಶೆಡ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ದೇವರ ಮನೆ ಎಂದು ಏನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಫೋಟೋವನ್ನು ಗೋಡೆಗೆ ನೇತು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಬಚ್ಚಲು ಮನೆ ಇರುವುದು ವಿರಳ. ಮನೆಯ ನೆರಕೆಗೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಚಪ್ಪಡಿ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿ, ಅಲ್ಲೇ ಮೂರು ಕಲ್ಲು ಹೂಡಿ ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆಗೆ ಅವರು ಮನೆಯಿಂದ ದೂರವೇ ಹೋಗಬೇಕು.

ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ದವಸ-ಧಾನ್ಯಗಳು, ನಿತ್ಯ ಬಳಕೆಯ ಪಾತ್ರೆ-ಪಡಗಗಳು, ಚಾಪೆ, ದಿಂಬು, ಒಂದೆರಡು ಹಾಸಿಗೆಗಳು, ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹಜಾರ ಮತ್ತು ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಗಳಿರುವ ಮನೆಗಳು ವಿರಳ. ಒಂದು ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ೬-೭ ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿತನದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಒಬ್ಬರು ಊಟ ಮಾಡಿದ ತಟ್ಟೆಯನೇ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಊಟ ಮಾಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇದ್ದುದ್ದನ್ನೇ ಹಂಚಿ ಉಣ್ಣುವ ಘಟನೆಗಳೂ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ನೀರು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಮೈ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮನೆಮಂದಿಗೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಟವಲ್ ಇದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು.

ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚೌಕಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಏನೂ ಖರ್ಚಾಗದಿದ್ದರೂ

ಅವರು ಬಹುದಿನಗಳ ದುಡಿಮೆ ಅದಕ್ಕೇ ಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಂತೂ ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮನೆಯ ಮೇಲ್ಛಾವಣಿಗೆ ಹೆಂಚುಗಳನ್ನ ಹೊದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲಾ ತಗಡಿನ ಅಥವಾ ಆಸ್ಬೆಸ್ಟಾಸ್ ಶೀಟ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದ್ಯಾವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಕುಲುಮೆಯು ಮನೆಯ ಬದಿಗೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲ ಊರು ಮುಖ್ಯ ಬೀದಿಯ ಪಕ್ಕದ ಖಾಲಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಊರಹೊರಗೆ ಬೇರೆ ಯಾರದಾದರೂ ಜಾಗದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೂ ಸೈಟು ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರದೇ ಸೈಟು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಕುಲುಮೆಯಿಂದ ಬೆಂಕಿ ಚಿಮ್ಮುವುದೆಂದು ಅರಿತು ಮೇಲ್ಛಾವಣಿರಹಿತವಾಗಿ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಹಾಕಿದರೆ ಮೇಲ್ಛಾವಣಿಗೆ ಶೀಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೪.೨.೨.. ಕುಲುಮೆಗಳು ಹೇಗೆ ಇರುತ್ತವೆ?

ಲೋಹ ಯುಗ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಮಾನವನ ನಾಗರಿಕತೆ ಅರಳಿತು. ಈ ಲೋಹಯುಗದ ಹೆಸರನ್ನೇ ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಮರೆಮಾಚುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಆರಂಭದ ಶಿಲಾಯುಗ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅಪರ ಶಿಲಾಯುಗ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಈ ನಂತರ(ಅಪರ)ದ ಶಿಲಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಲೋಹಯುಗವನ್ನು ಅಡಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಲೋಹಯುಗವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣ ಯುಗ, ಕಂಚಿನ ಯುಗ, ತಾಮ್ರಯುಗ, ಕಬ್ಬಿಣ ಯುಗ ಹೀಗೆ ವಿಂಗಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಲೋಹಗಳನ್ನು ಆವಿಷ್ಕರಿಸಿರದಿದ್ದರೆ ಇಂದು ನಾಗರೀಕತೆಗೆ ಇವ್ಯಾವುವೂ ಒದಗಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಕಬ್ಬಿಣವಂತೂ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇವತ್ತಿನ ಯುಗವನ್ನು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಯುಗ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುವು ಅಷ್ಟು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಅದಿರುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಗುಡ್ಡದಿಂದ ಹೊರತೆಗೆದು ತಂದು ಅದನ್ನು ಕರಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ದೊರಕುವ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಹಲವು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆಗಳು ಇದ್ದು ಕಬ್ಬಿಣ ಕರಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಕುರುಹುಗಳು ಅನೇಕ ಕಡೆ ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಹಿರೆ ಬೆಣಕಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕಿಟ್ಟದ ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ಕಿಬ್ಬನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆಯ ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ಕಿಟ್ಟದಹಾಳ್ (ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕು)ನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ಮಳವಳ್ಳಿಯ ಬಳಿ ಇಂತಹ ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಸಮೀಪ ಕೂಡ ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ಹೀಗೆ ಕರಗಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ನಡೆಯುವ ಜಾಗವೇ ಕುಲುಮೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ರಸವಿದ್ಯೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸಗಳು ಉದಯಿಸಿದವು. ಹೀಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಕುಲುಮೆಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನೇ ಕಮ್ಮಾರ. ಅದಿರನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣವಾಗಿ ತಯಾರಿಸುವ ಪಾಕಶಾಲೆ, ಕ್ರಮೇಣ ಇದೇ ತರಹದ ಕುಲುಮೆಗಳು ಸಿದ್ಧ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಆಯುಧಗಳಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳಾಗಿಯೂ, ಮುಂದೆ ಆಯುಧಗಳು ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸರಿಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳಾಗಿಯೂ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇವುಗಳ ಅನುಭೋಗಿಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕರು, ಅರಸರು, ಸಾಮಂತರು, ಶ್ರೀಮಂತರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಾಮಾನ್ಯರು. ಇವರೆಲ್ಲರು ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ಹೇಗೆಲ್ಲಾ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋದರೋ ಹಾಗೆ ಕಮ್ಮಾರನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ಹೀಗೆ ತಂತ್ರ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಿಂದ, ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಕಲಿತು ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದವರು ಕ್ರಮೇಣ ಶ್ರಮಿಕರು, ಕಾರ್ಮಿಕರು ಎಂದೆಲ್ಲ

ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವಂತಾದರು. ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದವರಂತೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಮ್ಮಾರರಾದರು. ಅನೇಕ ತಲೆಮಾರುಗಳ ಪಲ್ಲಟದಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೂ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಅರ್ಚಕನ ವಂಶಾವಳಿ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಏನು ಎಂದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ .ಒಬ್ಬ ರೈತನ ವಂಶಾವಳಿ ಕಥೆ ಏನು ಎಂದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯಾದ ರಸವಿದ್ಯೆ ಅಥವಾ ಲೋಹವಿದ್ಯೆಯ ಹರಿಕಾರರಾಗಿದ್ದರೂ ಅಂತಹವರು ಇಂದು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಭದಾಯಕವಲ್ಲದ ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ 'ಕೂಲಿ' ಪಡೆವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಇಂದು 'ಶ್ರಮಜೀವಿ ವರ್ಗ'ಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ 'ಅಡಿಗಲ್ಲು', 'ಸುತ್ತಿಗೆ' ಪ್ರಮುಖ ಸಲಕರಣೆಗಳು. ಇನ್ನು ಇಕ್ಕಳ, ಮೂಸೆ, ತಿದಿ, ನೀರಿನ ಬಾನಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಇವೆಲ್ಲ ಇರಲೇಬೇಕು.

ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ತಿದಿ ಅಥವಾ ರಾಟೆ ಇದ್ದರೆ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಒಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಮ್ಮಾರನು ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಒಲೆಯ ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಅಡಿಗಲ್ಲು ಇರುತ್ತದೆ. ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಅಡಿಗಲ್ಲು ಮೇಲಿಟ್ಟು ಸುತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಬಡಿದು ಆಕಾರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಳೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಮೂಸೆಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿಸಿ ಬೇಕಾದ ಆಕಾರ ಕೊಟ್ಟು ನೀರಿನ ಬಾನಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಹೊರತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರನೇ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸಗಾರ. ಕೆಲಸ ಜಾಸ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಹಲವರು ಒಗ್ಗೂಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕಷ್ಟೇ ಕೆಲಸ ಸಾಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಮ್ಮಾರನ ಪತ್ನಿ, ಮಗ, ಮಗಳು, ಸೋದರ-ಸಂಬಂಧಿಕರು ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಗಾರ ಅಥವಾ ಆದಾಯ ಇರದಿದ್ದರೂ ಕಮ್ಮಾರನ ದುಡಿಮೆ ಒಂದೇ ಆದಾಯ ಮೂಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಗ್ಗೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೂ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಮುಗಿಯಲೇಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಕಮ್ಮಾರರು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶುಭಕರಾಚಾರಿಯವರು ಬರೆದಿರುವಂತೆ "ಎಡ್ವರ್ಡ್ ಥರ್ಸ್ಟನ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಕಮ್ಮಾರರು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡವರು ಮತ್ತು ಈ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕೀಳು ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಊರಿನ ಹೊರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ."[೧೦] ಈ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾದಂತೆ 'ಕೀಳು ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದವರು' ಯಾರು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ನಾವು ಎತ್ತಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ, ಕಮ್ಮಾರರು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಕರಗಿಸುವ ಲೋಹವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದವರು. ಇಂತಹವರನ್ನು 'ಕೀಳು' ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅದು ವಿಕೃತ ಮನಸ್ಸಿನವರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ.. ಅತ್ತ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೊಳಗಿನ ಒಳ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ 'ಕೀಳು' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ವಿದ್ಯೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಥವಾ ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿಯವರು ಕೂಡ ಹಾಗೆ ಕರೆದಿರಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಲುಮೆಗಳು ಬೆಂಕಿ ಉಗುಳುತ್ತವೆ ಎಂದು ಬಹುಷ ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಊರಿನ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕುಲುಮೆಗಳು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರನು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆಗ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಬೆಳಗಿನ ಸಮಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ತಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮನ್ನು ಬೆಂಕಿ-ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ

ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇವರು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ರೈತರಂತೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪರಿಕರಗಳೆಂದರೆ; ಕಚ್ಚಾ ಕಬ್ಬಿಣ, ತಿದಿ ಅಥವಾ ರಾಟೆ ಸಹಿತ ಬ್ಲೋವರ್, ಅಡಿಗಲ್ಲು, ಸುತ್ತಿಗೆಗಳು, ಇಕ್ಕಳ, ಚಾಣ, ಅರ, ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬಾಗಿಸುವ ಸಾಧನಗಳು; ಮೂಸೆಗಳು, ಕಬ್ಬಿಣದ ರಸ ಸುರಿಯುವ ಒಳಲೆಗಳು, ಬೆಸುಗೆಗೆ ಬೆಳಗಾರ, ಅರಗು, ತವರ ಇತ್ಯಾದಿ, ನೀರಿನ ಬಾನಿ ಮತ್ತು ಇದ್ದಿಲು.

ಕುಲುಮೆಯು ಕಮ್ಮಾರರ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳವಾದ ಇದನ್ನು ಅವರು ದೇವಾಲಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೇವರ ಫೋಟೋಗಳೆಂದು 'ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ'ಯ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ ಅಥವಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ. ಕುಲುಮೆಯನ್ನು 'ಕಾಳಿ', 'ಮಾಂಕಾಳಿ', 'ಮಹಾಕಾಳಿ', 'ಮಾಕಾಳಿ' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕುಲುಮೆಗೆ ಹೆಂಚಿನ ಮೇಲ್ಛಾವಣಿ ಇರಬಹುದು–ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಕುಲುಮೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿವೆ.

೧. ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ.
೨. ಕುಲುಮೆಯು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕಮ್ಮಾರನು ಕುಲುಮೆಯ ಬಲ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ.
೩. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರನ ಮನೆಯ ಬದಿಗೇ ಕುಲುಮೆಯಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಅಥವಾ ಮನೆಯ ಮುಂದೆಯೇ ಕುಲುಮೆ ಇಟ್ಟಿರಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಮನೆ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಸೂರಿನಡಿ ಇರಬಹುದಾಗಿದೆ.
೪. ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಅಂತೆಯೇ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಮಹಾಕಾಳಿ ಎಂದು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮಹಾಕಾಳಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ
೫. ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ, ತಿದಿ ಒತ್ತುವವರು, ಕಬ್ಬಿಣ ಬಡಿಯುವವರು ಇರುತ್ತಾರೆ.
೬. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದು ತಿದಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆಯುಧ ಪೂಜೆಗೂ, ದೀಪಾವಳಿಗೂ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ಇರುತ್ತದೆ.[೧೧]

ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಸಂಚರಿಸಿ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮರನ್ನು' ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ ನೆದರ್‌ಲ್ಯಾಂಡಿನ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಜಾನ್ ಬ್ರೋವರ್ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪಂಚ ಕಸುಬುದಾರರನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಐದು ಕಸುಬುದಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಲುಮೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬ್ರೋವರ್ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕುಲಾಚಾರ, ಶಿವಾಚಾರ, ಮತಾಚಾರ, ಉತ್ತರಾದಿ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಳಪಂಗಡಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೊಣ್ಣೂರು ಪಂಥ ಮತ್ತು ನೀಲಗುಂದ ಪಂಥದ ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಲುಮೆಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕುಲುಮೆಯ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ತಿದಿ, ತಿದಿ ಎಳೆಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಬೆಂಕಿಯ ಒಲೆ, ಅಡಿಗಲ್ಲು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಬಾನಿ ಎಂಬಂತಹ ಸಲಕರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ[೧೨] ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರೋವರ್ ಇಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇದೆ ಎಂದು ಸಾಬೀತಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಅವೈದಿಕ ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ಎಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ.

೪.೨.೩. ದೈಹಿಕ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು:

ಕಮ್ಮಾರ ಜನರು ಐದು ಅಡಿಗಳಿಂದ ಐದೂವರೆ ಅಥವಾ ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬರು ಐದೂಮುಕ್ಕಾಲು ಅಡಿ ಎತ್ತರ ಇದ್ದು ೬೦ ರಿಂದ ೮೦ ಕೆ.ಜಿ. ತೂಕದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಆರು ಅಡಿ ಎತ್ತರ ಮತ್ತು ನೂರು ಕೆ.ಜಿ. ತೂಕದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಮೂಲ ಗೋಧಿ ಅಥವ ಎಣ್ಣೆಗೆಂಪು ಬಣ್ಣದವರಾದರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಂಕಿಯ ಮುಂದೆ ಅದೂ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿರುತ್ತಾರೆ. ತಲೆ ದುಂಡಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗುಂಡು ಮುಖ, ಕೆಲವರು ನೀಳ ಮೂಗು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ದಪ್ಪ ಮೂಗು, ತುಸು ದಪ್ಪ ತುಟಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಗುಂಗುರು ಕೂದಲೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕರು ಕಟ್ಟುಮಸ್ತಾದ ಶರೀರ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಐದು ಅಥವಾ ಐದೂಕಾಲು, ಐದೂವರೆ ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ತೆಳ್ಳಗಿದ್ದರೆ ಕೆಲವರು ದಪ್ಪ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಕೆಂಪು, ಗೋಧಿ ಬಣ್ಣದವರಾಗಿದ್ದರೆ ಹಲವರು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

೪.೨.೪. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನ:

ಕಮ್ಮಾರರು ಸಂಘಜೀವಿಗಳು. ಇವರು ತಮ್ಮದೇ ಸಂಸಾರ, ಬಂಧು-ಬಳಗ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾದರೇನಂತೆ, ನಮ್ಮವರು-ತಮ್ಮವರು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. ಕಸುಬು ಬಲ್ಲವರಾದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳು, ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಭಿಕ್ಷುಕರಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಕಮ್ಮಾರರೂ ಕೂಡ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಒಂದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಕುಟುಂಬಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲಸ ಒದಗುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾದಂತೆ, ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಂತೆ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಿಭಜನೆ, ವಲಸೆ ಮತ್ತು ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳ ರಚನೆಯಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಕುಟುಂಬದ ಯಜಮಾನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸದ ಜೊತೆಗೆ ಮನೆ ಜನ ಅಂದರೆ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಯಾರ್ಯಾರು ಏನೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಬಂಧುಗಳು ಕುಲುಮೆಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಕುಲುಮೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಜೋಪಡಿ ಅಥವಾ ಗುಡಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ತಗಡಿನ ಶೀಟಿನ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಗೆ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕುಲುಮೆಯನ್ನು 'ಕಾಳಿ' ಎಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಕುಲದೇವತೆ 'ಕಾಳಿ'ಯೇ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. "ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ವಂಶಸ್ಥರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಇವರು ವೃತ್ತಿಸೂಚಕವಾದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಕಾಳಿಯೆಂದು, ವೃತ್ತಿದೇವತೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನೆಂದು ಆರಾಧಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ಇವರ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಅದರ ಪ್ರತಿರೂಪವಾದ ದೇವಿಯನ್ನು ಆರಾಧನಾ ದೇವತೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು."[೧೩] ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಕಾಲಿಕಾ ದೇವಿಯ ಆರಾಧಕರು. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಕೂಡ ಕಮ್ಮಾರರೊಂದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತಂದು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಭಾಗವೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಗಂಡು ದೇವರುಗಳನ್ನು ಮನೆದೇವರೆಂದೂ ಅಥವಾ ಮತ್ತೇನೆಂದೋ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಪಾಲು ಗಂಡಸರೇ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಗಸರು ಬಟ್ಟೆ, ಪಾತ್ರೆ, ನೆಲ, ಗೋಡೆ, ಮಾಡು, ಇವುಗಳ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಒಪ್ಪ, ಓರಣಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳ ಸ್ನಾನ, ಶೌಚ ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಅವಶ್ಯ ಬಿದ್ದರೆ ಬೈದು, ಗದರಿ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು, ಸ್ವಚ್ಛ-ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಇರಿಸುವುದು ಈ

ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಂದಂತಹ ಬಂಧುಬಾಂಧವರಿಗೆ ಉಪಚರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆ, ಮನೆತನ ಎಂಬಂತಹ ಭಾವನೆ ಸದಾ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಘನತೆ, ಗೌರವಗಳು ಕುಂದದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುಟುಂಬದ ಭೌತಿಕ ರೂಪವಾಗಿರುವ ಮನೆಗೆ ಯಾರೇ ಬಂದರೂ ಅವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಆದರಿಸಿ, ಗೌರವಿಸಿ, ಉಪಚರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಮನೆ, ಮನೆತನ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದರೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಎಲ್ಲ ಬಂಧು-ಬಾಂಧವರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಆದರಿಸಲೇಬೇಕು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮೈಮೇಲೆ ಯಾವ್ಯಾವೋ ದೇವರು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟೇ ಇಲ್ಲ ಅಥವಾ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಇವರು 'ಇನ್ಯಾವಾಗ ಜಮೀನಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ಯಾರೆಂದು' ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವರೆಲ್ಲ ಭೂರಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕೂಲಿ, ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾಸು ಸಿಕ್ಕರೆ ಮಾತ್ರ ಅದರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಖರೀದಿಸಿ ಬದುಕಬಹುದು. ಈಗಂತೂ ಆಯ ಪದ್ಧತಿ ಹೊರಟುಹೋಗಿದೆ. ಈ ಒಂದು ದರಿದ್ರ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ರೈತರೂ ಇವರನ್ನು ಆಯಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ್ದರು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿದ್ಯೆಯಾದ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಕಮ್ಮಾರರು ಆಯಗಾರರಾಗಿ, ನಂತರ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ಕೂಲಿಯೂ ಸಿಗದೆ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೂಲಿ ಸಿಗುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾದ ವಲಸೆಗಾರರಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರಣ್ಣನು ಮೃತಪಟ್ಟರೆ ಅವನ ತಿದಿ, ಅಡಿಗಲ್ಲು, ಸುತ್ತಿಗೆ, ಇಕ್ಕಳ ಮತ್ತಿತರ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹತಾರಗಳು ಮಗನಿಗೆ ದತ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಅವನು ತಂದೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ತಾಯಿ, ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಕಿಸಲಹಬೇಕು.

"ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ಸ್ಥಪತಿ ಕಮ್ಮಲಾನ, ಪಂಚಕಸುಬಿನವರು, ಪಾಂಚಾಳಕುಲ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದವರು 'ಹೇಮಕರ್ಮ, ಲೋಹಕರ್ಮ, ಶಿಲಾಕರ್ಮ, ರತ್ನಕರ್ಮ, ಕಾಷ್ಟಕರ್ಮ, ಚಿತ್ರಕರ್ಮ, ಪತ್ರಕರ್ಮ, ಪ್ರತಿಮಾಲಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಕೌಶಲವುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಶಾಸನ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತದೆ. (ಪುಟ-೯) ಕಮ್ಮಾರ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ, ಬಡಗಿ, ಕಂಚುಗಾರ ಹಾಗೂ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಂಚಾಳ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಚಿನ್ನದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗಳೂ ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ್ದು ಇದೆ. ರಾಜರು ಟಂಕಸಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯ ಟಂಕಿಸಲು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಟಂಕಸಾಲಿ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇವರಿಗೆ ರಾಜರು ವಾರ್ಷಿಕ ವೇತನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಮರದ ಕೆಲಸದ ಬಡಗಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಮತ್ತು ಇವರಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ದತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಬಗ್ಗೆ ಡಾ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ಆಯ ಪದ್ಧತಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವು ಶಾಸನಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೩೦ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ಕಮ್ಮಾರನದಿಟ್ಟಿಯನಾಥಾಚಾರಿಯ ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರಿಗೆ ಆಯವು ನಿಗದಿಯಾಗಿತ್ತು."[೧೪]

ಕೆಲವು ಕಮ್ಮಾರರು ಆಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಆಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಒಬ್ಬ ಕಮ್ಮಾರ ಇದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಅರಿವಿರುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಕಮ್ಮಾರ ಕಸುಬುದಾರನಿಗೆ ತನಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಅಂದಾಜು ಆಯ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ನೆಮ್ಮದಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

೪.೨.೫. ಬಂಧುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಬಂಧುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ಇರಾವತಿ ಕರ್ವೆಯವರು ಹೇಳುವಂತಹ ಬಂಧುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲು ಏಕರೂಪವಾಗಿರುವ ಬಂಧುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ಬೇರೆಯವರಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇವರಲ್ಲಿ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಮಗ, ಮಗಳು, ದೊಡ್ಡಪ್ಪ, ದೊಡ್ಡಮ್ಮ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ, ಅಕ್ಕ, ತಂಗಿ, ಅತ್ತೆ, ಮಾವ, ಭಾವ, ಭಾವಮೈದುನ, ಅತ್ತಿಗೆ, ನಾದಿನಿ, ಮುಂತಾದ ಸಂಬಂಧಗಳಿವೆ. ಇದು ಕರುಳುಬಳ್ಳಿಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಬಂಧುತ್ವವು ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಅನುಕೂಲಕಾರಿಯಾಗಿರುವಂತಹದು. ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ನೆಂಟಸ್ತಿಕೆ ಎಂದು ಎರಡು ರೀತಿ. ಸೋದರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ನಿಷಿದ್ಧ. ನೆಂಟಸ್ತನದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಆಗಲೇ ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಂಡ ಸಂಬಂಧಗಳು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹೊಸ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲು ನೆಂಟಸ್ತಿಕೆ ಬೆಳೆಸುವುದುಂಟು, ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸುವುದುಂಟು. 'ಚಪ್ಪರ ಹಾಕಿಸಿ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿ'[೧೫] ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಮೊಳೆತರೆ ವಿವಾಹವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಟಾಗಬಹುದು. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವಾಗುವಾಗ ಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಒಳಬೇಧವಾಗಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಇಲ್ಲೊಬ್ಬರಿಗೆ ಗೋತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅನ್ಯ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವಾಗಬೇಕು, ಸಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವಾಗಬಾರದು ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಅನೇಕರಿಗೆ ಗೋತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತ ನೆಂಟಸ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಇರಾದೆ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ನೆಂಟರಲ್ಲೇ ಕೊಟ್ಟು-ತಂದು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇವರು ಬಹುಪಾಲು ಸಮೀಪ ಸಂಬಂಧಿಗಳು. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಿತಿವಂತರಲ್ಲದ, ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಹೇಗೇ ಆಗಲಿ ಯಾರೋ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ. ಇವರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಅಂತಹದ್ದು, ಆದಾಯ ಅಂತಹದ್ದು. ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಕೆಳ ದರ್ಜೆಯದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವರ ಜೊತೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಬೆರೆಯಲು ಮುಂದೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಕೆಲವು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹರಡಿವೆ. ತಮಿಳುನಾಡು ಸಮೀಪವಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅವರಿಗೆ ಸಾಂಘಿಕ ಬಲವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮವರು, ತಮ್ಮವರು ಎಂಬುವರು ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದೆರಡು ಅಂತರ್ಜಾತಿ ಪ್ರೇಮ ವಿವಾಹಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಬಿಟ್ಟರೆ ಹತ್ತಿರದ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವಿವಾಹಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಗಂಡಿನ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರೀರ್ವರು ಸ್ಥಿತಿವಂತರೇನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟುವ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲೇಜು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕುಲಕಸುಬು ಅಥವಾ

ಬೇರಾವುದೋ ಕೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

೪.೨.೬. ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು:

"ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರಿಬ್ಬರೂ ಸಂಸಾರ ರಥದ ಎರಡು ಚಕ್ರಗಳು. ಈ ಎರಡೂ ಚಕ್ರಗಳೂ ಸಮಾನವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಬಹುದಾದರೂ, ಈ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಅಸಮತೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಶೋಷಿತರಲ್ಲಿ ಶೋಷಿತಳಾಗಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ದುರಂತದ ಸಂಗತಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ಅವಳ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಾಧೀನತೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿವೆ. ರೂಢಿಗತ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪರಿಸರ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಹತ್ತು ಕಾರಣಗಳು ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ."[೧೬]

ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಂತೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೂಡ ಪ್ರಮುಖವೆನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡುವಂತೆಯೇ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಬೆಲೆ ಕೊಡಲಾಗುವುದು. ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಅಥವಾ ಮಹಿಳೆಯರು ಬೆಲೆಯುತವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಕಡೆ ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿಭೂಮಿ ಅಥವಾ ಮನೆಯನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀಡುವಂತೆ ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿಯ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀಡಿರುವುದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಖರ್ಚು ಹಾಕಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸುವುದರಿಂದ ಗಂಡನ ಮನೆಯ ಆಸ್ತಿಗೆ ಆಕೆಯೂ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಆಸ್ತಿ ಅನುಭೋಗಕ್ಕೆ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾ ಬರಲಾಗಿದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯ, ಕಲಾತ್ಮಕ ಕೆಲಸ, ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ, ಹೊರಗಿನ ಕೆಲಸ, ಮನೆಗೆಲಸ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಮಾಡುವುದಿದೆ.

೪.೩. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

'ಕಮ್ಮಾರರು ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ.'[೧೭] ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ಕಮ್ಮಾರರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಂಗಳೂರು ಕಡೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ತ ಬೆಳಗಾವಿ ಕಡೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಶಿರಸಂಗಿಯ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಯುಗಾದಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಮಧ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ತುಮಕೂರು ಭಾಗ ಮತ್ತು ಮಂಡ್ಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ವೆಂಕಟರಮಣ ಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಮೇಲುಕೋಟೆ ಚೆಲುವನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಕಡೆ ವೀರಭದ್ರ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯ ಆಚರಣೆಯು ಮಾರಿಕಾಂಬ ಜಾತ್ರೆಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. 'ಶಕ್ತಿದೇವಿಯ ಆರಾಧನೆಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ.'[೧೮]

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರ ಆರಾಧನೆಯು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಅತ್ತ ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಕಡೆ 'ತಿಂಥಿಣಿ ಮೌನೇಶ್ವರ'ರ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ನರಗುಂದ ಮತ್ತು ನವಲಗುಂದಗಳಲ್ಲಿ ಅಜಾತ ನಾಗಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಆಂಧ್ರ ಕಡೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರರ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ಜಾತ್ರೆ ಅಲ್ಲದೆ ಉತ್ಸವಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮೈಸೂರು ಕಡೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಮಹಿಮೆ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಕರಾವಳಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕುಡ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲುರ್ಟಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮುದಾಯದೊಟ್ಟಿಗೆ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ತಮಗೆ ಒಂದು ಅಸ್ಥಿತ್ವ ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ರುಜುವಾತುಪಡಿಸಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೋ ಇಲ್ಲಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೊಟ್ಟಿಗೋ ಗುರುತಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಇತರೆ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಯಾವ್ಯಾವುದೋ ಗಂಡು ದೇವರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೂ ಕುಲದೇವತೆಯೆಂದು ಕಾಳಿಕಾಮಾತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಬಯಲು ಕಮ್ಮಾರರು, ಬಯಲು ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗಳು, ಬಯಲು ಪತ್ತಾರರು ಎಂಬ ವೃತ್ತಿಗಳವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಊರೂರು ತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಊರಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಯಲು ಕಮ್ಮಾರರು ಕುಲುಮೆ ಹೂಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಊರೂರು ಮೇಲೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲ. 'ಲೋಹಾರ್' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಒಂದು ಒಳಜಾತಿಯು, ಬಯಲು ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗಳು, ಬಯಲು ಪತ್ತಾರರು ಉತ್ತರ ಭಾರತ ಮೂಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸ್ಥಳೀಯವಲ್ಲದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ತೆಲುಗು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ.

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಗೋತ್ರ ಋಷಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವವರು ಸಾನಗ, ಸನಾತನ, ಅಹಭೂನ, ಪ್ರತ್ನಸ, ಮತ್ತು ಸುಪರ್ಣಸ. ಈ ಗೋತ್ರ ಋಷಿಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಗೋತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸಾದರಪಡಿಸುವಂತೆ ಸಾನಗ ಮಹರ್ಷಿ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಮನುವು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನು ಎಂದು ವಿವರವಿದೆ. ಶಿವನೇ ಕಮ್ಮಾರನೆಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಐದೂ ಗೋತ್ರದ ಜನರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅಗ್ನಿಯೇ ಮೂಲವಾಗಿದೆ.

ಕಮ್ಮಾರರು ದ್ರಾವಿಡ ಮೂಲದ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕುಲದೇವತೆ ಕಾಳಿ. ಇವರ ಕುಲವು ಉದಯಿಸಿರುವುದು ಕಾಳಿಯಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಾಲಯಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಇವೆ. ಇವರು ಶಿವ, ವೀರಭದ್ರ, ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಮುಂತಾದ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಪ್ರಕೃತಿ ಆರಾಧಕರೂ ಕೂಡ. ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಸದಾ ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮುಂಚೆ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುಲುಮೆಯನ್ನು 'ಮಹಾಕಾಳಿ' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಅಗ್ನಿ ಪೂಜಕರೂ ಕೂಡ ಹೌದು. ಅಗ್ನಿಯು ಲೋಹಗಳನ್ನೇ ಕರಗಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಬೆಂಕಿಯನ್ನೂ ಅವರು ಕಾಳಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯ ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಕಾಳಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಸದಾ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ

ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ ದೇವಾಲಯ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಾಚೀನ ನಗರಗಳಲ್ಲು ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯ ದೇವಾಲಯಗಳು ಇವೆ. ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯು ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾಳೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗೀಯ ಮೂಲದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೇ ಅರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಕಟುಸತ್ಯವಾಗತೊಡಗಿದೆ.

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದು ವಿಶೇಷ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಮಹಾಮಹಿಮ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವರ್ತಕ. ಶೈವ ಧರ್ಮದ ಪುನರುತ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅವನು ಕಟಿಬದ್ಧನಾಗಿದ್ದ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಒಬ್ಬ ದಳವಾಯಿ ಅಥವಾ ಶಿಶುಮಗನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಉಂಟಾಗಿ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸತೊಡಗಿದ. ಹಲವಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಕಡೆಗೆ ನಿಡಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮುದ್ದೋಜ ಎಂಬ ಕಮ್ಮಾರನು ಸಂಸ್ಥಾ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ತುಂಬಾ ಶ್ರೀಮಂತನಾಗಿದ್ದ ಅವನ ಮಗನಾದ ಕೆಂಪೋಜಿ (ಕೆಂಪಾಚಾರಿ)ಯನ್ನು ಶಿಶುಮಗನನ್ನಾಗಿ ಕೊಡೆಂದು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕೇಳಲಾಗಿ ಮುದ್ದೋಜನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಗೆ ಕುಂದೂರು ಬೆಟ್ಟದ ಕಡೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿ, ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪಳಗಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ "ಅವರು ನಿನ್ನ ಜಾತಿಯೋರು, ನಿನ್ನ ಕುಲದೋರು, ಪಾಂಚಾಳ ರಾಜ್‌ರು"[೯೯] ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಳರ ಕೇರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ತಾನು ನಿರ್ವಾಣ ಹೊಂದುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾದ್ದರ ಸಲುವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಲಗೂರಿನ ಕಮ್ಮಾರರು 'ಬಂಗಾರವನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಆದರೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಅವಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಡೆಗೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಳರಿಗೆ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಅಂತಸ್ತು-ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ನಾಮವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇಂತಹ ಪವಾಡ ಪುರುಷರಾದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕಮ್ಮಾರರು ಅಪಾರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನವರಿ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಯು 'ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ' ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಲಗೂರು ಮತ್ತು ಸಮೀಪದ ಚಿಲ್ಲಾಪುರಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲತಃ ಕಮ್ಮಾರರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಜುಲೈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಮಳವಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಬೊಪ್ಪೆಗೌಡನಪುರದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮಳವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಗದ್ದುಗೆ ಇರುವುದು. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಐಕ್ಯಸ್ಥಳ ಕಪ್ಪಡಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

೪.೪. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಕರ್ನಾಟಕದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿವಂತರ, ಜಾಣರ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯವಾಗಿ, ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದವರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಸಹ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. ೬೫ ರಷ್ಟು ಜನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ವೃತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಆಧುನಿಕತೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಾ ಅವರ ವೃತ್ತಿಗಳು ಕ್ಷೀಣಿಸತೊಡಗಿದ ನಂತರ ಅವರಿಗೆ ಅರಿವು ಉಂಟಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟ ಬಂದರೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಹಂತಕ್ಕೆ ತಲುಪಿರುವುದು ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮಕ್ಕಳು ತಿದಿ ಊದಲು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದರಾಯಿತು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಬೇರೆಯವರನ್ನು ದಿನಗೂಲಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ಅವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಕಾರಣ.

ಕಮ್ಮಾರರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಕಮ್ಮಾರರು ಇಂದು ಆಧುನಿಕ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿರುವುದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. "ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕಮ್ಮಾರರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಕಮ್ಮಾರರು ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ., ಪಿಯುಸಿ ಹಾಗೂ ಪದವಿವರೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ." [೨೦]

೪.೫. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಹಳೇ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಕೃತ್ರಿಕವಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಲವೂ ಕೂಡ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಮಳೆ ಆಶ್ರಿತ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲದೆ ಬೋರ್‌ವೆಲ್ ಆಶ್ರಯದ ನೀರಿನಿಂದಲೂ ಉತ್ತಮ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ರಾಗಿ, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ, ಭತ್ತ, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ, ರೇಷ್ಮೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಂದು ಮಳೆಗಾಲಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯದಿದ್ದಾಗ ಕೃಷಿಕರು ಆತಂಕಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಬ್ಬರು ಬೋರ್‌ವೆಲ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಖರ್ಚೇ ಹೆಚ್ಚು. ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ತಗ್ಗುತ್ತವೆ. ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಕುರಿ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಹೈನು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತಿತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೧. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು[೨೧]

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿ	೫೬೭೬ ಚ.ಕಿ.ಮೀ
ಒಟ್ಟು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು	೦೪
ಒಟ್ಟು ಹೋಬಳಿಗಳು	೧೬
ಒಟ್ಟು ಜನವಸತಿ ಹಳ್ಳಿಗಳು	೪೨೮
ಒಟ್ಟು ಜನವಸತಿರಹಿತ ಹಳ್ಳಿಗಳು	೦೮೫
ಒಟ್ಟು ಕಂದಾಯ ಹಳ್ಳಿಗಳು	೫೧೩ (ಇದರಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ೫೩ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಬೀಟ್‌ಗಳಿವೆ)
ಒಟ್ಟು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು	೧೨೦
ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ	೧೦,೨೦,೯೬೨

ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ೫೬೭೬ ಚದುರ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ೪ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ೧೬ ಹೋಬಳಿಗಳಿವೆ. ಒಟ್ಟು ೪೨೮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನವಸತಿ ಇದೆ. ೮೫ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನವಸತಿ ಇಲ್ಲ. ಒಟ್ಟು ಕಂದಾಯ ಹಳ್ಳಿಗಳು ೫೧೩ ಆಗಿವೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ೧೨೦.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೨. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಮಾಹಿತಿ[೨೨]

ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೆಸರು	ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಚ.ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಲ್ಲಿ)	ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಹಳ್ಳಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	
				ವಸತಿ	ವಸತಿರಹಿತ
ಚಾಮರಾಜನಗರ	೩,೫೮,೦೮೪	೧೨೨೬.೬೭	೪೨	೧೭೫	೦೧೩
ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ	೨,೨೨,೯೩೨	೧೩೯೨.೮೮	೩೦	೧೪೦	೦೧೮
ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ	೩,೫೭,೭೭೬	೨೭೮೫.೮೨	೩೭	೦೮೫	೦೫೪
ಯಳಂದೂರು	೦,೮೨,೧೭೦	೦೨೬೬.೩೪	೧೧	೦೨೮	೦೦೦
ಒಟ್ಟು	೧೦,೨೦,೯೬೨	೫೧೦೧.೦೦	೧೨೦	೪೪೬	೦೮೫

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೩. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜುಗಳು[೨೩]

ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ	ಶಾಲೆಗಳು	ಹುಡುಗರು	ಹುಡುಗಿಯರು	ಒಟ್ಟು
ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ	೧೭೧	೧೦೩೦೭	೦೯೭೨೬	೨೦೦೩೩
ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ	೦೩೭	೦೩೨೮೧	೦೩೧೬೮	೦೬೪೪೯
ಪಿ.ಯು.ಸಿ	೦೨೬	೦೨೯೯೬	೦೨೯೫೭	೦೫೯೫೩
ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು	೦೦೩	-	-	೦೦೭೬೦
ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜು	-	-	-	-
ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್ ಕಾಲೇಜು	-	-	-	-
ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜು	-	-	-	-
ಡೆಂಟಲ್ ಕಾಲೇಜು	-	-	-	-

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡುವ ಬಂಡವಾಳಗಾರರು ಇಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಬೆಳೆದಿಲ್ಲ. ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರವೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸೊರಗಿದೆ ಅಂದರೆ ಇನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲವು ಹೇಗೆ? ಈ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಯುವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ತರಬೇತಿಗಳೇನೂ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೪. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮಗಳು, ಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಕೋಷ್ಟಕ[೨೪]

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಗ್ರಾಮದ ಹೆಸರು	ಕುಟುಂಬಗಳು/ ಮನೆಗಳು	ಜನಸಂಖ್ಯೆ
೦೧	ಸಿ.ಎಂ. ಸಮುದ್ರ	೦೧೩೮	೦೦,೬೦೦
೦೨	ಸತ್ತೇಗಾಲ	೩೧೮೪	೧೩,೦೭೪
೦೩	ಧನಗೆರೆ	೦೫೩೦	೦೨,೩೬೦
೦೪	ಉಗಣಿಯಾ	೦೪೮೫	೦೨,೨೦೬
೦೫	ತೆಳ್ಳನೂರು	೧೫೭೨	೦೬,೧೮೫
೦೬	ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು	೦೮೧೩	೦೩,೪೯೫
೦೭	ಇಕ್ಕಡಹಳ್ಳಿ	೦೬೯೧	೦೨,೭೯೦
೦೮	ಚಿಕ್ಕಿಂದವಾಡಿ	೦೧೮೫	೦೦,೭೫೮
೦೯	ಪಾಳ್ಯ	೧೪೮೪	೦೬,೧೯೩
೧೦	ಸರಗೂರು	೦೪೧೩	೦೧,೮೨೦
೧೧	ಜಿನಕನಹಳ್ಳಿ	೦೪೩೫	೦೧,೯೮೦
೧೨	ಗುಂಡೇಗಾಲ	೦೩೮೩	೦೧,೫೭೩
೧೩	ಹೊಂಡರಬಾಳು	೦೮೫೨	೦೨,೪೯೩
೧೪	ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ	೧೯೯೨	೦೮,೫೦೦
೧೫	ಹರವನಪುರ	೦೧೪೬	೦೦,೫೬೪
೧೬	ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ	೧೪೭೬	೦೬,೨೯೪
೧೭	ಸಿಂಗಾನಲ್ಲೂರು	೦೮೧೪	೦೩,೪೩೦
೧೮	ಕೊಂಗರಹಳ್ಳಿ	೧೮೫೬	೦೭,೮೬೯
೧೯	ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರ	೦೦೦೬	೦೦,೦೧೯
೨೦	ಹೊಸಮಾಲಂಗಿ	೦೬೨೨	೦೨,೪೫೩
೨೧	ಟಗರುಪುರ	೦೯೫೬	೦೪,೨೬೨
೨೨	ಆಲಹಳ್ಳಿ	೦೪೯೨	೦೨,೦೩೦
೨೩	ಚಿಲಕವಾಡಿ	೦೪೭೫	೦೧,೯೯೬
೨೪	ಕುಂತೂರು	೦೯೬೦	೦೪,೦೯೪
೨೫	ತೇರಂಬಳ್ಳಿ	೦೫೭೮	೦೨,೨೫೬
೨೬	ಮುಳ್ಳೂರು	೧೩೧೭	೦೫,೭೬೧
೨೭	ಹಂಪಾಪುರ	೬೬೧	೩೧೧೬
೨೮	ದಾಸನಪುರ	೧೯೩	೮೩೦
೨೯	ಹರಳೆ	೫೫೧	೨೫೪೪
೩೦	ಅಗ್ರಹಾರ (ವಸತಿರಹಿತ)	-	-
೩೧	ಉತ್ತಂಬಳ್ಳಿ	೪೪೦	೧೯೫೯
೩೨	ಸಿದ್ಧಯ್ಯನಪುರ	೫೭೨	೨೭೨೯
೩೩	ಲಿಂಗನಪುರ	೬೧೦	೨೪೯೫
೩೪	ಕುಣಗಳ್ಳಿ	೧೧೪೩	೫೦೦೦
೩೫	ಅರೆಪಾಳ್ಯ	೨೭೩	೧೧೮೧
೩೬	ಜಕ್ಕಳ್ಳಿ	೨೭೫	೧೧೫೩
೩೭	ತಿಮ್ಮರಾಜಿಪುರ	೩೬೩	೧೭೩೪
೩೮	ಬೂದಬಾಳು	೪೭೮	೨೦೫೬
೩೯	ಮಂಗಳ	೭೭೫	೩೪೬೬
೪೦	ಅಲಗುಮೂಳೆ	೨೧೧	೭೬೭
೪೧	ಶಾಗ್ಯ	೧೪೦೪	೬೦೧೩

೪೨	ಗೊರೆಯೂರು	೪೨೮	೧೭೨೫
೪೩	ಬಂಡಳ್ಳಿ	೨೧೭೭	೯೧೫೪
೪೪	ಮಣಗಳ್ಳಿ	೪೯೮	೨೦೦೯
೪೫	ಭೈರನತ್ತ	೬೫೨	೨೬೧೮
೪೬	ಚಿಂಚಳ್ಳಿ	೩೪೫	೧೩೨೮
೪೭	ಬಟಗುಪ್ಪ	೪೭	೧೮೪
೪೮	ಹುಲ್ಲೇಪುರ	೩೦	೧೨೧
೫೦	ಉದ್ದನೂರು	೩೨೬	೧೩೬೮
೫೧	ಬೆಳತ್ತೂರು	೨೪೦	೯೪೮
೫೨	ಪಿರಗೋಡು	೨೨೧	೯೨೨
೫೩	ಡಿ.ಎಂ. ಸಮುದ್ರ	೬೪೩	೨೫೨೨
೫೪	ಎಲ್ಲೇಮಾಳ	೭೩೬	೩೧೮೦
೫೫	ಅಜ್ಜೀಪುರ	೨೧೭೨	೯೧೪೫
೫೬	ಮೊಡಹಳ್ಳಿ	೧೧೬	೪೭೪
೫೭	ಆನಪುರ	೯೧	೩೨೧
೫೮	ಕಣ್ಣೂರು	೭೭೦	೩೨೨೫
೫೯	ಗಂಗಾಧರಕಟ್ಟೆ	೧೩೯	೬೦೬
೬೦	ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ	೪೫೦	೨೦೨೫
೬೧	ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರ	೪೩೪	೧೭೦೨
೬೨	ಕಂಡಯ್ಯನಪಾಳ್ಯ	೨೧೪	೮೩೭
೬೩	ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ	೧೧೪೦	೪೨೭೭
೬೪	ಅಂದಿಪಾಳ್ಯ	೪೧೧	೧೫೬೧
೬೫	ಅರಬಿಗೆರೆ-೮೫	೧೩೬೪	೫೫೮೮
೬೬	ಪಿ.ಜಿ.ಪಾಳ್ಯ	೧೦೧೧	೩೭೩೬
೬೭	ಹುತ್ತೂರು	೨೧೦೪	೮೫೮೦
೬೮	ಬೈಲೂರು	೭೬೩	೩೦೩೮
೬೯	ಮಿನ್ಯ	೮೪೪	೩೯೦೫
೭೦	ಹೂಗ್ಯ	೨೧೦೦	೭೯೭೪
೭೧	ಅರಬಿಗೆರೆ - ೭೪	೧೮೬	೯೦೫
೭೨	ದಂಟಳ್ಳಿ	೩೩೦	೧೬೨೯
೭೩	ಚಂಗಡಿ	೩೩೩	೧೫೬೨
೭೪	ಪೊನ್ನಾಚಿ	೮೩೮	೩೫೨೩
೭೫	ಗೋಪಿನಾಥಂ	೧೧೩೩	೪೪೬೨
೭೬	ಮಾದೇಶ್ವರಬೆಟ್ಟ	೨೮೫೪	೧೨೬೪೫
೭೭	ಕುರಹಟ್ಟಿ ಹೊಸೂರು	೫೫೧	೨೨೮೭
೭೮	ಸೆಟ್ಟಹಳ್ಳಿ	೩೦೭	೧೩೨೬
೭೯	ಭದ್ರಯ್ಯನಹಳ್ಳಿ	೨೫೦	೧೧೫೩
೮೦	ಕೌಡಳ್ಳಿ	೧೯೧೨	೮೮೨೦
೮೧	ದೊಡ್ಡಾಲತ್ತೂರು	೭೩೨	೩೦೨೯
೮೨	ಚಂಗಾದರಹಳ್ಳಿ	೮೩೩	೩೭೬೯
೮೩	ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ (ಕಾಂಚಳ್ಳಿ)	೧೫೫೭	೬೬೬೩
೮೪	ಗಂಗನದೊಡ್ಡಿ	೧೧೪	೫೩೮
೮೫	ದಿಣ್ಣಳ್ಳಿ	೭೦೪	೩೦೪೯

೫೬	ರಾಮಾಪುರ	೧೫೪೯	೬೨೨೩
೫೭	ಮಾರ್ತ್ಳಿ	೩೫೦೭	೧೪೮೮೪
೫೮	ಬೈಲೂರು ವೆಸ್ಟ್ ಬೀಟ್	–	–
೫೯	ಬೈಲೂರು ಈಸ್ಟ್ ಬೀಟ್	–	–
೬೦	ಉತ್ತೂರು ಬೀಟ್	–	–
	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಗ್ರಾಮಾಂತರ	೬೮,೭೧೯	೨,೮೯,೬೩೮
	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ನಗರ	೧೫,೯೬೬	೦,೬೮,೨೧೫
	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಒಟ್ಟು	೮೪,೬೮೫	೩,೫೭,೮೫೩

vlist.in ಎಂಬ ಅಂತರ್‌ಜಾಲವು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳೂ ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು 141 ಹಳ್ಳಿಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನಂತೆ (ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದರಂತೆ) ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಅಗ್ರಹಾರ, ಅಜ್ಜೀಪುರ, ಅಲಗುಮೊಳೆ, ಆಲಹಳ್ಳಿ, ಆಲಂಬಾಡಿ ಬೀಟ್, ಆನಾಪುರ, ಆಂಡಿಪಾಳ್ಯ, ಅರಬಗೆರೆ–75, ಅರಬಗೆರೆ–85, ಅರೆಪಾಳ್ಯ, ಅರೆಪಾಳ್ಯ ಬೀಟ್, ಬಂಡಳ್ಳಿ, ಬಂಡಳ್ಳಿ 'ಎ' ಬೀಟ್, ಬಂಡಳ್ಳಿ 'ಬಿ' ಬೀಟ್, ಬಟಗುಪ್ಪ, ಬೆಜ್ಜಲಾನೆ 'ಎ' ಬೀಟ್, ಬೆಳತ್ತೂರು, ಬೆಳ್ಳಾಜಿ ಬೀಟ್, ಭದ್ರಯ್ಯನಹಳ್ಳಿ, ಬಿಜ್ಜಲಾನೆ 'ಬಿ' ಬೀಟ್, ಬೂದಬಾಳು, ಬೂದಬಾಳು 'ಎ' ಬೀಟ್, ಬೂದಬಾಳು 'ಬಿ' ಬೀಟ್, ಬೈಲೂರು ಈಸ್ಟ್ ಬೀಟ್, ಬೈಲೂರು ವೆಸ್ಟ್ ಬೀಟ್, ಬೈಲೂರು, ಬೈರನತ್ತ, ಸಿ.ಎಂ. ಸಮುದ್ರ, ಕಾವೇರಿ ಬೀಟ್, ಚಂಗದರಹಳ್ಳಿ, ಚಂಗಡಿ, ಚಂಗಡಿ ಬೀಟ್, ಚನ್ನಾಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ, ಚಿಕ್ಕಲೂರು, ಚಿಕ್ಕಿಂದವಾಡಿ, ಚಿಂಚಳ್ಳಿ, ಕೌಡಳ್ಳಿ, ಕೌಡಳ್ಳಿ ಬೀಟ್, ಡಿ.ಎಂ.ಸಮುದ್ರ, ದಂಟಳ್ಳಿ, ದಾಸನಪುರ, ಧನಗೆರೆ, ದಿಣ್ಣಳ್ಳಿ, ದಿಣ್ಣಳ್ಳಿ ಬೀಟ್, ದೊಡ್ಡಾಲತ್ತೂರು, ದೊಡ್ಡಣಿ ಬೀಟ್, ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ, ಎಲ್ಲೆಮಾಳ, ಎಲ್ಲೆಮಾಳ ಬೀಟ್, ಗಂಗಾಧರಕಟ್ಟೆ, ಗಂಗನದೊಡ್ಡಿ, ಗೋಪಿನಾಥಂ, ಗೋಪಿನಾಥಂ ಬೀಟ್, ಗೊರೆಯೂರು, ಗುಂಡಾಲ್ 'ಎ' ಬೀಟ್, ಗುಂಡಾಲ್ 'ಬಿ' ಬೀಟ್, ಗುಂಡೇಗಾಲ, ಹಂಪಾಪುರ, ಹನೂರು, ಹನೂರು ಬೀಟ್, ಹರಲೆ, ಹರವನಪುರ, ಹೊಂಡರಬಾಳು, ಹೂಗ್ಯ, ಹೊಸಮಾಲಂಗಿ, ಹೂಗ್ಯಂ ಬೀಟ್, ಹುಲ್ಲೇಪುರ, ಹುತ್ತೂರು, ಇಕ್ಕಡಹಳ್ಳಿ, ಇಂಡಿಗನಾಥ 'ಎ' ಬೀಟ್, ಇಂಡಿಗನಾಥ 'ಬಿ' ಬೀಟ್, ಜಕ್ಕಳ್ಳಿ, ಜಿನಕನಹಳ್ಳಿ, ಕಂಡಯ್ಯನಪಾಳ್ಯ, ಕಣ್ಣೂರು, ಕಣ್ಣೂರು ಬೀಟ್, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ (ಸಿಎಂಸಿ), ಕೊಂಗರಹಳ್ಳಿ, ಕೊತ್ತನೂರು 'ಎ' ಬೀಟ್, ಕೊತ್ತನೂರು 'ಬಿ' ಬೀಟ್, ಕುಣಗಳ್ಳಿ, ಕುಂತೂರು, ಕುರಹಟ್ಟಿ ಹೊಸೂರು, ಕುರಹಟ್ಟಿ ಹೊಸೂರು ಬೀಟ್, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರ, ಲಿಂಗನಪುರ, ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಈಸ್ಟ್ ಬೀಟ್, ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ವೆಸ್ಟ್ ಬೀಟ್, ಎಂ.ಮಲೈ ಬೀಟ್, ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ, ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ ಬೀಟ್, ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ, ಮಣಗಳ್ಳಿ, ಮಂಗಲ, ಮಾರ್ತಳ್ಳಿ, ಮಾರ್ತಳ್ಳಿ 'ಎ' ಬೀಟ್, ಮಾರ್ತಳ್ಳಿ 'ಬಿ' ಬೀಟ್, ಮತ್ತೀಪುರ ಬೀಟ್, ಮಾವತ್ತೂರು 'ಎ' ಬೀಟ್, ಮಾವತ್ತೂರು 'ಬಿ' ಬೀಟ್, ಮಿನ್ಯ 'ಎ' ಬೀಟ್, ಮಿನ್ಯ 'ಬಿ' ಬೀಟ್, ಮಿನ್ಯ, ಮೋಡಳ್ಳಿ, ಮುಳ್ಳೂರು, ಪಿ.ಜಿ.ಪಾಳ್ಯ, ಪಿ.ಜಿ.ಪಾಳ್ಯ ಬೀಟ್, ಪಾಲಾರ್ ಬೀಟ್, ಪಾಳ್ಯ, ಪೊನ್ನಾಚಿ, ಪೊನ್ನಾಚಿ ಬೀಟ್, ರಾಮಾಪುರ, ರಾಮಾಪುರ ಬೀಟ್, ರುದ್ರಪುರಂ ಬೀಟ್, ರುದ್ರಪುರಂ ಬೀಟ್(ಇನ್ನೊಂದು), ಸುಗ್ಗಯಂ 'ಎ' ಬೀಟ್, ಸುಗ್ಗಯಂ 'ಬಿ' ಬೀಟ್, ಸುಗ್ಗಯಂ 'ಸಿ' ಬೀಟ್, ಸರಗೂರು, ಸತ್ತೇಗಾಲ, ಸತ್ತೇಗಾಲ ಬೀಟ್, ಸತ್ಯಮಂಗಲ 'ಎ' ಬೀಟ್, ಸತ್ಯಮಂಗಲ 'ಬಿ' ಬೀಟ್, ಶೆಟ್ಟಹಳ್ಳಿ, ಶಾಗ್ಯ, ಸಿದ್ದಯ್ಯನಪುರ, ಸಿಂಗಾನಲ್ಲೂರು, ಸಿರಗೋಡು, ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ(ಕಾಂಚಳ್ಳಿ), ಸುರಪುರ ಬೀಟ್, ಟಗರುಪುರ, ತೆಳ್ಳನೂರು, ತೇರಂಬಳ್ಳಿ, ತಿಮ್ಮರಾಜಿಪುರ, ಉದ್ದನೂರು, ಉಗಣಿಯಾ, ಉತ್ತಂಬಳ್ಳಿ, ಉತ್ತೂರು ಬೀಟ್.

ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದರ ಉದ್ದೇಶವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಯಾವುದೇ ಜನವಸತಿ ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕ-ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಯ ಕುಲುಮೆ ಕಸುಬುದಾರರೊಬ್ಬರು ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದರೆಂಬ ಅಳುಕು ಉಳಿಯಬಾರದೆಂದು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇಡೀ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಈ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಭೌಗೋಳಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಾ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವಿಭಜಿತ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಇದೆ.

೨೦೧೬ ರಿಂದ ೨೦೧೯ ರವರೆಗೆ ಹದಿನೈದು ಬಾರಿ ಈ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಬಾರಿಯೂ ಮೂರರಿಂದ ಏಳು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಮೊದಲು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಂದಲೇ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವಾಗ ಭೇಟಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ಯಾರಾದರೂ ಕುಲುಮೆದಾರರು ಅಥವಾ ಕಮ್ಮಾರರು ಇರುವರೆ? ಇಲ್ಲವೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಭಾಗದ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯಂತಹ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕನ ಸಂಗತಿಯು ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಕುತೂಹಲ ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಈ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೩೫ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಚದುರಿವೆ. ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪುನಃ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರಬೇಕು. ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಷ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ವಿಶೇಷ. ಹಳ್ಳಿಗಳು ಕೂಡ ದೂರ ದೂರ ಇವೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ಚದುರಿದ ಮನೆಗಳ ಹಳ್ಳಿಗಳಿವೆ. ಮಾರ್ಗದ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಇದ್ದಾರೆಯೋ ಇಲ್ಲವೊ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡೇ ಮುಂದೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪರಿಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನೂ ಖುದ್ದಾಗಿ ನೋಡಿ ಮುಂದುವರಿಯಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕೈಗೊಂಡ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಯಾವೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಬಿಡದೆ ಅವಲೋಕಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಮಗೆ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನ ಕಮ್ಮಾರ-ಕುಲುಮೆದಾರರು ದೊರೆತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಕುಲುಮೆಯ ಅವಲೋಕನ, (ಕ್ಯಾಮರಾ ಬಳಕೆಯ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಅವಲೋಕನ) ಮತ್ತು ನಿರ್ಬಂಧಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅನುಸೂಚಿಯ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯು ಸಂಪನ್ನವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ "ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಹಿತಿ" ಯನ್ನು ಕೆಳಕಂಡ ಐದು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಅವೆಂದರೆ: "ವಯಸ್ಸು, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ", "ಜಾತಿ, ಬಳಿ, ಬೆಡಗು, ಒಳಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಆಹಾರಾಭ್ಯಾಸ", "ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ", "ಧಾರ್ಮಿಕತೆ", ಮತ್ತು "ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ರಾಮದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ". ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಂಕಿಅಂಶಸಹಿತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಒಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಾದರೂ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ತಾಲ್ಲೂಕಾದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿಯೇ ಮುಂದಿನ ಹಳ್ಳಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

೪.೧೨. ವಯಸ್ಸು, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೫. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ವಯೋಮಾನದ ಕುರಿತಾದ ಕೋಷ್ಟಕ

ವಯೋಗುಂಪು	೨೦ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ	೨೧–೩೦	೩೧–೪೦	೪೧–೫೦	೫೧–೬೦	೬೧+	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩	೪	೫	೬	
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ		೦೧	೧೪	೨೮	೧೬	೧೬	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು		೦೧.೩೪	೧೮.೬೭	೩೭.೩೩	೨೧.೩೩	೨೧.೩೩	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದೇನೆಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ೨೦ನೇ ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯವರು ಮತ್ತು ೬೧ ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಎಂಬ ವಯೋಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಕಮ್ಮಾರರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿರುವ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ೨೧–೩೦ ವಯೋಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬರು (ಶೇ. ೦೧.೩೪), ೩೧–೪೦ನೇ ವಯೋಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು (ಶೇ.೧೮.೬೭) ಜನರು, ೪೧–೫೦ರ ವಯೋಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು (ಶೇ. ೨೧.೩೩) ಜನರು ಮತ್ತು ಅರವತ್ತೊಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಯೋಮಾನದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು (ಶೇ. ೨೧.೩೩) ಜನರಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ೩೧ ರಿಂದ ೬೦ ವರ್ಷ ವಯೋಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಶೇಕಡಾ ೭೮ ರಷ್ಟು ಕುಲುಮೆದಾರ ಕಮ್ಮಾರರು ಇರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೬. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಟ್ಟದ ಕುರಿತಾದ ಕೋಷ್ಟಕ

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮೂಹ	ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ	.ಪ್ರಾಥಮಿಕ–ಮಾಧ್ಯಮಿಕ	ಪ್ರೌಢ	ಕಾಲೇಜು	ಪದವಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩	೪	೫	
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೪೫	೨೧	೦೭	೦೧	೦೧	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೬೦.೦೦	೨೮.೦೦	೦೯.೩೪	೦೧.೩೩	೦೧.೩೩	೧೦೦

ಶಿಕ್ಷಣವು ಇಂದು ತುಂಬಾ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಸಾಧನ. ಶಿಕ್ಷಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗುವುದು ಖಚಿತ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಹಲವರು ತಮಗೆ ಅದೇ ವಿದ್ಯೆ ಸಾಕೆಂದು ಬೇರೆ ಏನೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪಡೆಯಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ನೋಡಿ ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ. ಈಗ ಶಾಲಾ–ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದು ಅದರಿಂದ ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು

ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಬೇಕೇಬೇಕು. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯದೆ ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಲು ಹೋಗಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನ ಅಭಾವದಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಹೀನವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣಮಟ್ಟ ಅದನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುವಂತಿದೆ.

ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಒಟ್ಟು ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೈದು (ಶೇ.೬೦) ಜನರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು (ಶೇ. ೨೮) ಜನರು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಏಳು (ಶೇ. ೯.೩೪) ಜನರು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬರು (ಶೇ. ೧.೩೩) ಪಿಯುಸಿ ಮುಗಿಸಿರುವವರು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬರು (ಶೇ. ೧.೩೩) ಪದವಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿರುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ಅಂಶವೇನೆಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಶಾಲಾಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು. ಅಂತೆಯೇ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮುಂದಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೭. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಮಾಹಿತಿ

ಮಾತೃಭಾಷೆ	ಕನ್ನಡ	ತಮಿಳು	ತೆಲುಗು	ಇತರೆ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩	೪	೫
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೭೨	೦೧	೦೧	೦೧	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೯೬.೦೦	೧.೩೩	೧.೩೩	೧.೩೪	೧೦೦

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು (ಶೇ. ೯೬) ಜನರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾಗಿ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ತಮಿಳು ಮೂಲದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ತೆಲುಗು ಮೂಲ ಮತ್ತು ಮಗದೊಬ್ಬರು ಲಂಬಾಣಿ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ರಹಸ್ಯ ಭಾಷೆಯಿದೆಯೇ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರಹಸ್ಯ ಭಾಷೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯ ಭಾಷೆಯಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೮.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಲ್ಲಿ 'ಯಾವುದಾದರೂ ರಹಸ್ಯ ಭಾಷೆ ಇದೆಯೆ?' ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ

ರಹಸ್ಯ ಭಾಷೆ ಇದೆಯೆ?	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೦	೭೫	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೦.೦೦	೧೦೦	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವಂತೆ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ರಹಸ್ಯ ಭಾಷೆಯೆಂಬುದು ಇಲ್ಲ. ಇವರು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಯಾವುದೇ ರಹಸ್ಯ ಭಾಷೆ ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ.

೪.೧೩. ಜಾತಿ, ಬಳಿ, ಬೆಡಗು, ಒಳಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಆಹಾರಾಭ್ಯಾಸ:

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುವ ಸಮಾಜವಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವರ್ಗೀಕರಣ ತೀರಾ ಸಹಜವಾಗಿವೆ. ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತೀರಾ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಮುಂದುವರಿದ ಜಾತಿಗಳು ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಾತಿಯು 'ಪ್ರವರ್ಗ ೨ಎ'ಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕಮ್ಮಾರ ಜಾತಿಯು ಕೂಡ ಪ್ರವರ್ಗ ೨ಎ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು ಲಿಂಗಾಯತ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬಹುದು ಎಂಬ ಊಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಕಸುಬಿನ ಲಿಂಗಾಯತರಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮುಸ್ಲಿಂರಾಗಲಿ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೯. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಜಾತಿ ಮಾಹಿತಿ

ಜಾತಿಯ ಹೆಸರು	ವಿಶ್ವಕರ್ಮ	ಕಮ್ಮಾರ	ಲಿಂಗಾಯತ	ಮುಸ್ಲಿಂ	ಲಂಬಾಣಿ	ಗೆಜ್ಜೆಗಾರ ಶೆಟ್ಟಿ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩	೪	೫	೬	
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೨	೩೫	೦೦	೦೦	೦೧	೦೭	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೪೨.೬೭	೪೬.೬೭	೦೦	೦೦	೦೧.೩೩	೦೯.೩೩	೧೦೦

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಇದೆಯೇ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ	ಇದೆ	ಇಲ್ಲ	ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ	ಪಡೆದಿಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩	೪	
ಸಂಖ್ಯೆ	೩೩	೩೯	೦೧	೦೨	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೪೪.೦೦	೫೨.೦೦	೦೧.೩೩	೦೨.೬೭	೧೦೦

ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡು (ಶೇ.೪೨.೬೭) ಜನರು ತಮ್ಮನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವತ್ತೈದು (ಶೇ. ೪೬.೬೭) ಜನರು ತಮ್ಮನ್ನು 'ಕಮ್ಮಾರ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಒಬ್ಬರು (೦೧.೩೩%) ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಮತ್ತು ಏಳು (ಶೇ.೯.೩೩) ಜನರು ಗೆಜ್ಜೆಗಾರಶೆಟ್ಟಿ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಸುಬನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರಿಗೆ ಪ್ರವರ್ಗ ೨ಎ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಕಮ್ಮಾರ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವವರು ಬಹುಪಾಲು ಜನರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ'ದಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಮೂವತ್ತೈದು ಜನರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಏಳು ಜನ ಗೆಜ್ಜೆಗಾರ ಶೆಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು ೪೨ ಜನರಿಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಲಂಬಾಣಿ (ಎಸ್.ಸಿ) ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಪಡೆಯದೆ ಇರುವ ಇವರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಇನ್ನು ನಲವತ್ತೊಂದು ಜನರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಮೂರು ಜನರು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎಂಟು ಜನರು ಜಾತಿ ಕಮ್ಮಾರ ಆದರೂ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಪಡೆಯಲು ಹೋಗಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಗೋತ್ರಗಳ ಅಥವಾ ಬಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುವುದೆಂಬ ಆಶಾಭಾವನೆ ಇತ್ತು. ಅದರ ಅನುಸಾರ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಾಯಿತು. ಅನೇಕ ಜಾತಿ ಸಮೂಹಗಳು ತಮ್ಮ ಬಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿರುವುದು ಅನೇಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗೋತ್ರ ಮತ್ತು ಬೆಡಗಿನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಲಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಳಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರ ಇದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೧೦. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಗೋತ್ರ(ಬಳಿ) ಮತ್ತು ಬೆಡಗು ಮಾಹಿತಿ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಗೊತ್ತಿದೆ	ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೦	೭೫	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು		೧೦೦	೧೦೦

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೧೧. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಒಳಪಂಗಡ ಮಾಹಿತಿ

ಒಳಪಂಗಡದ ಹೆಸರು	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ	ಕುಲಾಚಾರ	ಶಿವಾಚಾರ	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ	ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩	೪	೪	
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೩೯	೨೨	೦೩	೦೭	೦೪	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೫೨.೦೦	೨೯.೩೪	೦೪.೦೦	೦೯.೩೩	೦೫.೩೩	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಒಳಜಾತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಒಳಪಂಗಡದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕುಲುಮೆದಾರರು ಅಂದರೆ ಜಾತಿವಾರು ತಿಳಿದುಬಂದಂತೆ ಒಬ್ಬರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಮತ್ತು ಏಳು ಜನರು ಗೆಜ್ಜೆಗಾರ ಶೆಟ್ಟಿ ಜಾತಿಯವರು. ಈ ಎಂಟು ಜನರು ಉದ್ಯೋಗನುಸಾರ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುವವರೇ ಆದರೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಒಳಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲ.

ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಅಂತೆಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ 'ಕಮ್ಮಾರ' ಜಾತಿಯಾಗಿಯೂ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿರುವ ಮೊದಲ ಮೂರು ವರ್ಗೀಕರಣಗಳಾದ 'ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ', 'ಕುಲಾಚಾರ', ಮತ್ತು 'ಶಿವಾಚಾರ' ಪ್ರಭೇಧಗಳು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಹವು. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಜಾನ್ ಬ್ರೋವರ್‌ರವರು 'ಮೇಕರ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ವರ್ಲ್ಡ್' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ವರ್ಗೀಕರಣಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಮಂದಿ (ಶೇ.೫೨) ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಕುಲದವರು, ೨೨ ಮಂದಿ (ಶೇ. ೨೯.೩೪) 'ಕುಲಾಚಾರ' ಪಂಗಡದವರು ಮತ್ತು ೦೩ ಜನರು ಶಿವಾಚಾರ ಪಂಗಡದವರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಏಳು ಜನ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು (ಶೇ. ೯.೩೩) ಗೆಜ್ಜೆಗಾರ ಶೆಟ್ಟಿಗಳು ಆಗಿದ್ದು ಇವರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪಂಗಡವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಲಂಬಾಣಿ

ಕುಲದವರು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ದೇವರ ಮೂಲದವರು, ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ತಮಿಳು ಮೂಲದವರು ಆದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮೂಲ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯು ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆ ಒಂದೇ, ಆದರೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಗಿ, ಅಕ್ಕಿ, ಬೇಳೆಕಾಳುಗಳು ಮತ್ತಿತರೆ ಮಸಾಲೆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಸಸ್ಯಾಹಾರವು ನಿರಂತರವೆಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಹಬ್ಬ, ಜಾತ್ರೆ, ವಾರ್ಷಿಕ ಮುಂತಾದ ವಿಶೇಷ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಕುರಿ ಮತ್ತು ಕೋಳಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಇದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೧೨.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ವಿಶೇಷ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕುರಿ-ಕೋಳಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆಯೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಕುರಿ-ಕೋಳಿ ಆಹಾರ ಸೇವಿಸುವುದು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩
ಸಂಖ್ಯೆ	೭೦	೦೫	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೯೩.೩೪	೬.೬೬	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಎಪ್ಪತ್ತು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (ಶೇಕಡಾ ೯೩.೩೪) ವಿಶೇಷ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಾಹಾರ ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಐದು ಜನ (ಶೇ. ೬.೬೬) ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಯಾವಾಗ್ಯೂ ಕುರಿ-ಕೋಳಿ ಮಾಂಸಾಹಾರ ಸೇವಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

೦೪. ೦೮. ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ

ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳು ಸಮಾಜದ ಪ್ರಧಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಇವು ಮಾನವನ ಮೂಲಭೂತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಮನುಷ್ಯನ ಉಗಮ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಆಗುವಂತಹದ್ದು. ವಿವಾಹವು ಕುಟುಂಬದ ಪೀಠಿಕೆ. ಕುಟುಂಬವು ವಿವಾಹದ ಮೂರ್ತರೂಪ. ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ದೊರೆತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೦೪.೧೩. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ	ಅವಿವಾಹಿತ	ವಿವಾಹಿತ	ವಿಧುರ	ವಿಧವೆ	ವಿಚ್ಛೇದಿತ	ಪರಿತ್ಯಕ್ತ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩	೪	೫	೬	
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೧	೬೯	೦೩	೦೦	೦೦	೦೨	
ಶೇಕಡಾವಾರು	೦೧.೩೩	೯೨.೦೦	೦೪.೦೦	೦೦	೦೦	೦೨.೬೭	

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಅವಿವಾಹಿತರು. ಅರವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನರು ವಿವಾಹಿತರು, ಮೂವರು ವಿಧುರರು ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ಪರಿತ್ಯಕ್ತರು ಆಗಿರುವರು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಬಹುಪಾಲು ಜನರು ವಿವಾಹಿತರಾಗಿರುವರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೧೪.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿ	ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ	ವರದಕ್ಷಿಣೆ	ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩	೪
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೦	೨೮	೪೭	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೦.೦೦	೩೭.೩೩	೬೨.೬೭	೧೦೦

ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ಮತ್ತು ವರದಕ್ಷಿಣೆಗಳು ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಅಸ್ಥಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಧತಿಗಳು. ಹಿಂದೂ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ದಾನವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ವಧುವನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗುವಾಗ ವಧುವಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ವರನಿಗೂ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ತಾಂಬೂಲದ ಜೊತೆ ಕೊಡುವ ದಕ್ಷಿಣೆಯು ಮುಂದೆ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ಮತ್ತು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಂಡಂತೆ ಯಾವುದೇ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿ ಇಲ್ಲ. ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು (ಶೇ. ೩೭.೩೩) ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ನಲವತ್ತೇಳು (ಶೇ. ೬೨.೬೭) ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಯಾವುದೇ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಲೀ ಅಥವಾ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಲೀ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಶಬ್ದ ಬಳಕೆಯು ಹಲವು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಈಚೆಗೆ ತುಂಬಾ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಭಾಷಾವಾರು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಉಪಯೋಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ದ್ರಾವಿಡ ನಾಡಿನಲ್ಲು, ಆಚಾರಿ, ಓಜ, ಕಮ್ಮಾರ, ಬಡಿಗ, ಪತ್ತಾರ ಮುಂತಾದ ಜಾತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲವನ್ನು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ'ದಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ. ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರವರು ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಸ್ಮಿತ್'ಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದರು, ಮುಂದೆ ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ದೃವೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲರು ತಮ್ಮನ್ನು ಯಾದವರು ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೇ ಅಂದೇ ಸ್ಮಿತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಇತ್ತೆಂಬಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳ 'ಏಕೇಂದ್ರೀಕರಣ' ಮತ್ತು 'ದೃವೀಕರಣ' ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶವಿರುವುದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಕಮ್ಮಾರರು ಸೀಮಿತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು 'ಕಮ್ಮಾರ'ರೆಂದು ವ್ಯಾಪಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ'ರೆಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಈಗ ಎದ್ದುಕಾಣತೊಡಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕಮ್ಮಾರರು 'ಜನಿವಾರ'ವನ್ನು ಧರಿಸುವುದು ಹೊಸ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇನಲ್ಲ. ಜನಿವಾರವನ್ನು ಧರಿಸುವುದು ಅನೇಕ ಆಧಾರಗಳು ಲಭ್ಯವಾದಂತೆ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ರುಜುವಾತುಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೧೫.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ಎಲ್ಲ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಒಂದಾಗಬೇಕೆಂದು' ನೀಡಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ಒಂದಾಗಬೇಕು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩
ಸಂಖ್ಯೆ	೪೫	೩೦	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೬೦.೦೦	೪೦.೦೦	೧೦೦

ಬಡಗಿಗಳಲ್ಲಿ, ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸಗಾರರಲ್ಲಿ, ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತುವವರಲ್ಲಿ, ಒಟ್ಟಾರೆ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ'ರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು-ತಂದು ಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಒಂದು ಒಳಪಂಗಡವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು 'ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ' ಕುಲದವರೆಂದು, ಆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಮೂಲತಃ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯೆಂದು, ಅವನು ಮುದ್ದೋಜನ ಮಗನೆಂದು ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಕಸುಬಿನ ಜನರು ವಿವಾಹವಾಗಿರುವುದು ತೀರಾ ಸಹಜವಾದುದಾಗಿದ್ದು. ಕಮ್ಮಾರರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶೇಕಡಾ ೬೦ರಷ್ಟು ಜನ ಈ ಎರಡೂ ಸಮುದಾಯಗಳು ಏಕತ್ರಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೧೬.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಮ್ಮಾರರ ನಡುವೆ ಮದುವೆಗಳೇರ್ಪಡುತ್ತಿವೆಯೆ?' ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ

ಮದುವೆಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩
ಸಂಖ್ಯೆ	೫೧	೨೪	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೬೮.೦೦	೩೨	೧೦೦

ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕಮ್ಮಾರರಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ (ಎಸ್.ಟಿ.)ದ ಸ್ಥಾನಮಾನವಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಜನರಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯೇನೆಂದರೆ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಎಂದರೆ ಏನೋ ಒಂದು ತರಹ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಸುಬು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಪಡೆದರೆ ನಾವು ಇತರ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಂದ ದೂರವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ, ಹಾಗೇ ಕೆಲವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಪಡೆಯಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದೇ ಬರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣ ಮದುವೆ. ಈವರೆಗೂ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲು ಆಗಿದ್ದ ಕಮ್ಮಾರರು ಸಲೀಸಾಗಿ ಇತರ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಒಳಜಾತಿಗಳಾದ ಬಡಗಿ, ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸಗಾರರೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಗಳು ತಪ್ಪುತ್ತವೆಂದು ಕೆಲವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನೇ ತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತೊಂದು

ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (ಶೇ.೬೮) ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹಗಳು ಏರ್ಪಡುತ್ತಿವೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕುಟುಂಬವು ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಘಟಕ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿಯೇ ಉದಯಿಸಿ, ಬೆಳೆದು, ಲಾಲನೆ-ಪಾಲನೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟು ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ ಪುನಃ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಬರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ, ವಿವಾಹಗೊಂಡು ಮತ್ತೊಂದು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕುಟುಂಬ ಮಾನವನಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದುದು. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಕ್ಷಣೆ, ಪೋಷಣೆ, ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾವ ಮಟ್ಟಕ್ಕಾದರೂ ಬೆಳೆಯಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೧೭. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಕುಟುಂಬದ ವಿಧದ ಮಾಹಿತಿ

ಕುಟುಂಬದ ವಿಧ	ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ	ವಿಭಕ್ತ	ಅವಿಭಕ್ತ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೩	೬೫	೦೭	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೦೪.೦೦	೮೬.೬೭	೦೯.೩೩	೧೦೦

ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಂತೆ ಮೂರು (೩) ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಅರವತ್ತೈದು (ಶೇ. ೮೬.೬೭) ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಏಳು (ಶೇ. ೯.೩೩) ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧುರ ಮತ್ತು ಪರಿತ್ಯಕ್ತರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಲು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಾಗಿವೆ. ಕಾರಣ ಇವುಗಳು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಗೆ ವಿಂಗಡಣೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವಂತಹ ಜನಾಂಗ. ಇಲ್ಲಿ ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಇರಬಹುದಾದರೂ ಅವು ಅಷ್ಟೇನೂ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಇವರಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೧೮. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ	ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ	ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೭	೬೮	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೦೯.೩೩	೯೦.೬೭	೧೦೦

ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತೆಂಟು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ (ಶೇ. ೯೦.೬೭) ಕುಟುಂಬಗಳು ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬಗಳು. ಇನ್ನು ಏಳು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ (ಶೆ. ೯.೩೩) ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬಗಳು. ಇದರಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಸಮಾಜವು ಹೇಗೆ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಅಥವಾ ಕೆಲಸಗಾರನಾದ ಕಮ್ಮಾರನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಂತೆ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೧೯. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಂದು	ಎರಡು	ಮೂರು	ನಾಲ್ಕು	ಐದು	ಆರು	ಏಳು	ಎಂಟು	ಒಟ್ಟು
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೪	೦೪	೦೭	೧೭	೨೯	೧೩	೦೦	೦೧	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೦೫.೩೩	೦.೫೩೩	೯.೩೪	೨೨.೬೭	೩೮.೬೭	೧೭.೩೩	೦೦	೧.೩೩	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ನಾಲ್ಕು ಇವೆ. ಇಬ್ಬರು ಇರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಎರಡು ಇವೆ. ಮೂವರು ಇರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಏಳು ಇವೆ. ನಾಲ್ಕು ಜನರು ಇರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು (ಶೇ. ೨೨.೬೭) ಹದಿನೇಳು ಇವೆ. ಐದು ಜನರು ಇರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು (ಶೇ. ೩೮.೬೭) ಇವೆ. ಆರು ಜನರು ಇರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹದಿಮೂರು (ಶೇ.೧೭.೩೩) ಇವೆ. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಎಂಟು ಜನರು ಇರುವ ಕುಟುಂಬ ಒಂದು ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮುಖ್ಯ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೨೦. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು	ತಾನು	ಹೆಂಡತಿ	ಇಬ್ಬರು	ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರು	ಎಲ್ಲರೂ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೫೮	೦೧	೦೫	೦೭	೦೪	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೭೭.೩೩	೧.೩೪	೬.೬೭	೯.೩೩	೫.೩೩	೧೦೦

ಕಮ್ಮಾರರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ದುಡಿಮೆಗಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ದುಡಿದರೂ ಅವರದೇ ದುನಿಯಾ, ದುಡಿಯದಿದ್ದರೂ ಅವರದೇ ಜೀವನ ಎಂಬಂತಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕುಟುಂಬದ ಇತರ ಜನರು ದುಡಿಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಐವತ್ತೆಂಟು ಜನರು (ಶೇ. ೭೭.೩೩) ಸ್ವತಂಂತ್ರವಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಪತ್ನಿಯು ಕುಟುಂಬದ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಐದು ಜನರು (ಶೇ. ೬.೬೭) ಪತಿ–ಪತ್ನಿ ಇಬ್ಬರೂ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಏಳು ಜನ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು (ಶೇ. ೯.೩೩) ಹಿರಿಯರು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದೊಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ (ಶೇ.೫.೩೩) ರು, 'ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

೦೪.೦೯. ಧಾರ್ಮಿಕತೆ

ಧರ್ಮವು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ. ಧರ್ಮವು 'ಧೃ' ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಬಂದಿರುವಂತಹದ್ದು. ಧರ್ಮವು ಪೋಷಿಸು, ಧರಿಸು, ಸಂಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೂಗಳಾದವರು ಧರ್ಮದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸುವಂತಹದ್ದು, ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಧರಿಸುವಂತಹದ್ದು ತುಂಬಾ ತಾರ್ಕಿಕವಾದ್ದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರು

ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ವಿಭೂತಿ ಮತ್ತು ಅಥವಾ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕುಲುಮೆಯ ಮೇಲೆ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ನೆಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಕೊರಳಿಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಮೈಮೇಲೆ ಜನಿವಾರ ಅಥವಾ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅರೆ ಇದೇನು ಕಮ್ಮಾರರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸಿದ್ದಾರಾ? ಎಂದು ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬಹುದು. ಕಮ್ಮಾರರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ-ಪಾಂಚಾಳರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುವುದು ವೈದಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೋದದ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಅನ್ನಿಸಿದರೆ ಅದು ಅವರ ಅಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರ

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೨೧. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ಧಾರಣೆ' ಮಾಡಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ	ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ	ಜನಿವಾರ	ಕರಡಿಗೆ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩	೪	೫
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೧	೦೭	೬೫	೦೨	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೦೧.೩೩	೦೯.೩೩	೮೬.೬೭	೦೨.೬೭	೧೦೦

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೨೨. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಮನೆದೇವರು ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಮನೆದೇವರ ಹೆಸರು	ಸಂಖ್ಯೆ	ಶೇಕಡಾವಾರು
೧	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ	೩೯	೫೨.೦೦
೨	ವಿಶ್ವಕರ್ಮ	೦೮	೧೦.೬೭
೩	ವೆಂಕಟರಮಣ	೦೮	೧೦.೬೭
೪	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ	೦೫	೦೬.೬೭
೫	ಅಂಕಾಳಮ್ಮ	೦೩	೦೪.೦೦
೬	ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ	೦೪	೦೫.೩೩
೭	ವೀರರಮಾಸ್ತಮ್ಮ	೦೪	೦೫.೩೩
೮	ಮುತ್ತತ್ತಿರಾಯ	೦೧	೦೧.೩೩
೯	ಭದ್ರಕಾಳಿ	೦೧	೦೧.೩೩
೧೦	ಆಂಜನೇಯ	೦೧	೦೧.೩೩
೧೧	ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ	೦೧	೦೧.೩೩

ಕಮ್ಮಾರರು ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಏನನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬ ಮಾಹಿತಿಗೋಸ್ಕರ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನುಸಾರ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಉತ್ತರಗಳು ಲಭ್ಯವಾದವು. ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಂತೆ ಒಬ್ಬರು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ಏನನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.' ಏಳು (ಶೇ. ೯.೩೩) ಜನರು 'ಕೊರಳಿಗೆ' ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅರವತ್ತೈದು (ಶೇ. ೮೬.೬೭) ಜನರು ಜನಿವಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು (ಶೇ.೨.೬೭) ಕರಡಿಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಈ ಭಾಗದ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಧರಿಸುವುದು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಮನೆದೇವರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಪೂಜಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಯು ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಆಂಜನೇಯನನ್ನು ಮನೆದೇವರಾಗಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬರು ಭದ್ರಕಾಳಿ, ಒಬ್ಬರು ಮುತ್ತತ್ತಿರಾಯ, ನಾಲ್ವರು ವೀರಮಾಸ್ತಮ್ಮ, ನಾಲ್ವರು ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ, ಮೂವರು ಅಂಕಾಳಮ್ಮ, ಐದು ಜನರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಎಂಟು ಜನರು ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ, ಎಂಟು ಜನರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ೩೯ (ಶೇ.೫೨) ಜನರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಮನೆದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

"ನೀಲಗಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಲಿಂಗಾಯಿತರು, ಗಂಗಡಿಕಾರ ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ಅರಸುಗಳು, ಕುರುಬರು, ಕುಂಬಾರರು, ಮಡಿವಾಳರು, ಆಚಾರಿಗಳು, ಉಪ್ಪಾರರು, ಹೊಲೆಯರು ಎಂಬ ಒಂಬತ್ತು ಜನವರ್ಗದ ಕಾಯಕಜೀವಿಗಳು ಈ ನೀಲಗಾರ ಸಮುದಾಯದ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಇವರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಭಕ್ತ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವರು. 'ಹೀಗೆ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ನೀಲಗಾರರು ಮತ್ತು ತಂಬೂರಿ ಹಿಡಿದ ನೀಲಗಾರರು ಎಂಬ ಎರಡು ಬಗೆಗಳಿವೆ'. ಸಾಧಾರಣ ನೀಲಗಾರರು ದೇವರ ಪದಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಲಾವಣಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಇತರ ಯಾವುದೇ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಹಾಡುವವರಲ್ಲ. ತಂಬೂರಿ ಹಿಡಿದ ನೀಲಗಾರರು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ದೇವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ."[೨೫]

ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ, ಮಳವಳ್ಳಿ, ಮದ್ದೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಪ್ರಭಾವ ಜಾಸ್ತಿ ಇದೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕನೆಂದು ಜನರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೊಂದಿಗೆ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯರೂ ಕೂಡ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿಸುವ ಕ್ರಮದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ 'ದೇವರ ಗುಡ್ಡನ್ನ' ಬಿಡಿಸುವ "ನೀಲಗಾರಿಕೆ" ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ೧೦-೧೬ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈ ದೇವರ ಗುಡ್ಡನ್ನ ಬಿಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಿರಿಯ ಮಗನನ್ನು 'ನೀಲಗಾರ'ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಇವರ ಮಠಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನೀಲಗಾರನಾಗುವ ದಿನ ವಟುವಿಗೆ ಮಂಡೆ ಬೋಳಿಸಿ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಶುಭ್ರ-ಹೊಸ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ಗುರುಗಳಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡಿಸಿ ಒಂದು ರೀತಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಟುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ 'ಉಪನಯನ'. ಅವರವರ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. "ನೀಲಗಾರ"ನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸಾಕಷ್ಟು ನಡೆ-ಮಡಿಯಿಂದ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು, ನಿಯಮ, ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯವರಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಅವರು ಕಲಿತುಕೊಂಡು ದೇವರ ಕೆಲಸಗಳ ಮುಂದಾಳತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನೀಲಗಾರರಾಗುವುದು ಒಂದು ರೀತಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿ 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ' ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದಲೂ ಅವರನ್ನು 'ನೀಲಗಾರ'ರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೨೩. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ನೀಲಗಾರರಾಗಿರುವರೆ?' ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ನೀಲಗಾರರೆ?	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩
ಸಂಖ್ಯೆ	೫೩	೨೨	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೭೦.೬೬	೨೯.೩೪	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಪ್ರತಿವತಿಗಳಲ್ಲಿ ಐವತ್ಮೂರು (೫೩) (ಶೇ.೭೦.೬೬) ಜನರು ನೀಲಗಾರಿಕೆ (ದೇವರ ಗುಡ್ಡನ್ನ ಬಿಡುವುದು) ಆದವರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಮಂದಿ (೨೯.೩೪%) ನೀಲಗಾರಿಕೆ ಆದವರಾಗಿಲ್ಲ. "ನೀಲಗಾರಿಕೆ ಆದರೆ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಆದಷ್ಟು ನಡೆ-ಮಡಿಯಿಂದ ಇರಬೇಕೆಂದು ಸಮಾಜ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜನರು ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಇರಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹಲಗೂರಿನ ಕುಲುಮೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ದೈವಿಕ ಪುರುಷ. ಅವನು ಕಾರಣ ಪುರುಷ. ಅವನನ್ನು ಘನನೀಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಮಳವಳ್ಳಿ ಸಮೀಪದ ನಿಡಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೆಂದು ಐತಿಹ್ಯಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಈ ನಿಡಘಟ್ಟವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲೊಂದು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಚಕರು ಕಮ್ಮಾರರು ಹೌದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಹೌದು. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಕೆಲವು ಮನೆಗಳಿವೆ. ಈ ಊರಿನ ಜನರು ಮತ್ತು ಗೌಡರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದಾಗ (ಕ್ಷೇತ್ರ ಭೇಟಿ ದಿನಾಂಕ: ೨೪ನೇ ನವಂಬರ್ ೨೦೧೯) ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಕಮ್ಮಾರರಾಗಿ, ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು, ಇನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಏಳು-ಎಂಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಇರುವವೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು ತಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ದಿನಗಳೆದಂತೆ ಕ್ಷಿಪ್ರವಾಗಿ ಬದಿಗಿರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಏಕೆ ತುಂಬಾ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಇರಾದೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಏನೋ ಜನರು ಸೇರುವ ಜಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದರಾಯಿತೆಂದು ಜಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವರ್ಷದ ಜಾತ್ರಾ ವಿಚಾರಗಳು ಮರುವರ್ಷದವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಪವಾಡ ಪುರುಷ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಜಾತ್ರೆಯು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಜನವರಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದ ಭಕ್ತರು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಂತೆ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರ ಕಮ್ಮಾರರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೨೪. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರಾ? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಮಾಹಿತಿ

ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೭೩	೦೨	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೯೭.೩೩	೨.೬೭	೧೦೦

ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಂತೆ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ಮೂರು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅಂದರೆ ಶೇಕಡಾ ೯೭.೩೩ ಜನರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೇವಲ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಅಂದರೆ ೨.೬೭% ರಷ್ಟು ಜನರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆ, ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೨೫. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿರುವುದು	ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ	ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ	ಐದಾರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ	ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೪೭	೨೫	೦೧	೦೨	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೬೨.೬೬	೩೩.೩೪	೦೧.೩೩	೦೨.೬೭	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಯು ಜರುಗುವ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬಂದಿರುವರು. ಕನಿಷ್ಟ ಪಕ್ಷ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ದೇವರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿರುವ ವಿಷಯ. ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ೪೭ ಜನರು (ಶೇಕಡಾ. ೬೨.೬೬) ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು (೩೩.೩೪%) ಜನರು ಎರಡು–ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೦೪.೨೬. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಬಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಿರುವುದು ಸರಿಯೇ?–ತಪ್ಪೆ? ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಮಾಹಿತಿ ಕೋಷ್ಟಕ

ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಬಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಾರೆ	ಸರಿ	ತಪ್ಪು	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೯	೬೬	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೧೨.೦೦	೮೮.೦೦	೧೦೦

ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಿಂದ ೨೭ ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನ ಹಳೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಸಮಾಧಿ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ಹೊಸ ಮಠವು ತುಂಬಾ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಜನವರಿ ಮೊದಲ ವಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರೆಗೆ ಈ ಸೀಮೆಯ ಅಪಾರ ಭಕ್ತಾಧಿಗಳು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀಲಗಾರಿಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಕಂಡಾಯಗಳ ಮೆರವಣಿಗೆಯು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ವಾರದ ಐದೂ ದಿನವೂ ಹಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ದಿನದಿಂದಲೇ ಕೋಳಿ–ಕುರಿ ಬಲಿ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಂಗಿ ಸೊಪ್ಪು ಬಳಕೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಜಾಸ್ತಿಯಾದ ಕಾರಣಕ್ಕೋ ಏನೋ ಕಳೆದೆರಡು

ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಬಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಸರಿಯೋ? ತಪ್ಪೋ ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಅರವತ್ತಾರು (೬೬) ಜನರು (೮೮%) ತಪ್ಪು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೆಯಿಟ್ಟಂತಿದೆ. ಆದರೆ ೨೨% ಜನರಿಗೆ ಪ್ರಾಣಿಬಲಿ ನಿಷೇಧ ಸರಿ ಎನಿಸಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೦೪.೨೭. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ಮಾಟ-ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರಾ?' ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಮಾಹಿತಿ ಕೋಷ್ಟಕ

ಮಾಟ-ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ	ಇದೆ	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೨೩	೫೨	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೩೦.೬೭	೬೯.೩೩	೧೦೦

ರಾಜ್ಯದ ಯಾವುದೇ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದರೂ 'ಅಲ್ಲಿ ಮಾಟ-ಮಂತ್ರ' ಜಾಸ್ತಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯ ವಾಮಾಚಾರಗಳು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಅಧ್ಯಯನವಾಗಬಹುದಾದರು ಜನರ ನಂಬಿಕೆ ಮಾನದಂಡವೆಂಬಂತೆ ಕೇಳಲಾದ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು (೨೩) ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು (ಶೇಕಡಾ. ೩೦.೬೭) ಅಲ್ಲಿ ಮಾಟ-ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಐವತ್ತೆರಡು (೫೨) (ಶೇಕಡಾ ೬೯.೩೩) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಮಾಟ-ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೦೪. ೧೦. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ರಾಮದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ

ಅವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜವು ಸ್ವತಂತ್ರವು, ಸಮೃದ್ಧವು ಆದ ಸಮಾಜವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಉಪಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮೀಣರು ಮುಗ್ಧರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೃತ್ರಿಮತೆ ಇಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ರಚನೆಯು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿ ಅಗಸ, ಬಡಗಿ, ಕಮ್ಮಾರ, ಆಚಾರಿ, ಭಜಂತ್ರಿ, ನೇಕಾರ, ಚಮ್ಮಾರ ಮುಂತಾದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಚುರುಕಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ರೈತರ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಸಲೀಸಾಗುತ್ತದೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಊರಿನವರು ಇದ್ದರೆ ಅವರು ಸಮೀಪದ ದೊಡ್ಡ ಊರಿನ ಕಸುಬುದಾರರಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಕಸುಬುದಾರರು, ಕಮ್ಮಾರರು ತಾವು ಬಂದು ನೆಲೆಯೂರಿದ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹಲವು ತಲೆಮಾರುಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೨೯. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸದರಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವರೆಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ	ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ	ತಂದೆ ಕಾಲದಿಂದ	ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೧೩	೧೬	೪೬	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೧೭.೩೪	೨೧.೩೩	೬೧.೩೪	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದೇನೆಂದರೆ ಹದಿಮೂರು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (ಶೇಕಡಾ. ೧೭.೩೩) ಮಾತ್ರ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆ-ಕಸುಬಿನ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹದಿನಾರು (೧೬) ಜನ (ಶೇಕಡಾ. ೨೧.೩೩) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಕಾಲದಿಂದ ಸದರಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇರುವವರಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹವರು ವಲಸೆ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬೇರೆ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ನಡೆಯದೆ ಬಂದವರು ಮತ್ತು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡವರಾಗಿರಬಹುದು. ಇನ್ನು ನಲವತ್ತಾರು ಜನ (೪೬) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (ಶೇಕಡಾ. ೬೧.೩೪) ತಮ್ಮ ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೩೦. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಎಷ್ಟು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ	ಒಂದು ತಲೆಮಾರು	ತಂದೆ ತಲೆಮಾರು	ತಾತನ ತಲೆಮಾರು	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೨	೧೪	೫೯	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೦೨.೬೭	೧೮.೬೬	೭೮.೬೭	೧೦೦

ಇದೊಂದು ವಿಚಾರವು ಕೂಡ ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವದ್ದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಎಷ್ಟು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಸುಬನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅದು ಅವರ ಬದುಕಿನ ದಿಕ್ಕು ದೆಸೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಐವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನ (೫೯) (೭೮.೬೭%) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಅವರ ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಹದಿನಾಲ್ಕು (೧೪) (೧೮.೬೬%) ಜನರು ತಂದೆಯ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ತಮ್ಮ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲೇ ಕುಲುಮೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತೇ ಅನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಹಿಡಿದಿರುವವರು ಇಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ. ಈ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯು ಅನೇಕ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಕಸುಬಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕಸುಬನ್ನು ಊರಿನ ಜನರು ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ? ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಡಲು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೩೧. 'ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಊರಿನ ಜನರು ಗೌರವದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರಾ?' ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ ಕೋಷ್ಟಕ

ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಗೆ ಗೌರವ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೨೦	೫೫	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೨೭.೭೭	೭೩.೩೩	೧೦೦

ಯಾರೇ ಕಸುಬುದಾರನಾಗಲಿ ಅವನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಾಗಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಲ್ಲಿ

ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ (೨೦) (ಶೇಕಡಾ ೨೭.೭೭)ರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಊರಿನ ಜನರು ಗೌರವದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಐವತ್ತೈದು ಜನ (೫೫) (ಶೇಕಡಾ ೭೩.೩೩) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಊರಿನ ಜನರು ಗೌರವದಿಂದ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ, ಲಘುವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ತೀರಾ ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹದೇ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮುಂದಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೩೨. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಿಗೆ 'ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಹೀಯಾಳಿಸಿದ್ದಾರಾ?' ಮತ್ತು 'ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರಾ?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪಡೆದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ-ಮಾಹಿತಿ

ಹೀಯಾಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೮	೬೭	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೧೦.೬೬	೮೯.೩೪	೧೦೦
'ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರಾ?'			
ತೊಂದರೆಗೊಳಪಟ್ಟಿರುವುದು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೮	೬೭	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೧೦.೬೬	೮೯.೩೪	೧೦೦

ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಂತೆ ಎಂಟು ಜನ (ಶೇಕಡಾ ೧೦.೬೬) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ತಮ್ಮ ಕಸುಬು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೋ, ಆ ಮೂಲಕ ಜೀವನ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ ಅನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೋ ಊರಿನವರಿಂದ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಹೀಯಾಳಿಸಲ್ಪಡುವಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವರು. ಅರವತ್ತೇಳು (೬೭) (ಶೇಕಡಾ. ೮೯.೩೪) ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು, 'ತಾವು ಯಾರಿಂದಲೂ ಟೀಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಹೀಯಾಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ತೊಂದರೆಗೊಳಪಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ವೃತ್ತಿ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಂದಿಗೆ ಅದು ಒಳ್ಳೇ ಆದಾಯದ ಕಸುಬಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಗೆ 'ವೃತ್ತಿ ತೆರಿಗೆ' ಇದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಶಾಸನಗಳು ಇದನ್ನೇ ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂದು ಕಮ್ಮಾರರು ತಾವು ಬೀದಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ತೆರ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಹಿಂದೆ ಅದಿರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರೆ, ಹೆಚ್ಚು ಕಬ್ಬಿಣ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದರೆ, ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದರೆ ತೆರಿಗೆ ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿತ್ತು. "ಕಮ್ಮಾರರ ಮೇಲೆ ಸುಮಾರು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ."[೨೬] ಏನಾದರೂ ತಂಟೆ-ತಗಾದೆಗಳು ಬರುವುದು ಸಮಾಜ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಸಹಜ. ಕಮ್ಮಾರರು ತೀರಾ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಜನರು. ಅವರು ಬಲಿಷ್ಠರು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವುದನ್ನು ಬಲ್ಲರು. ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ತಂಟೆ-ತಗಾದೆಗಳು ಬರುವುದು ತೀರಾ ವಿರಳ. ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕುಟುಂಬ ಜಗಳಗಳು, ಕುಲುಮೆ ಇರುವ ರೀತಿ ಬಗ್ಗೆಯೋ ಜಗಳಗಳು ಬರಬಹುದು. ಆದಷ್ಟೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಂದೇ ತಿಳಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದೀರ್ಘ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೩೩. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಯಾರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿ ಅವಲಂಬನೆ	ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನರು	ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು	ಯಾವುದೇ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩	೪
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೬	೦೯	೬೦	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೮.೦೦	೧೨.೦೦	೮೦.೦೦	೧೦೦

ತಮಗೆ ಬಂದಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಆರು (೦೬) (ಶೇಕಡಾ ೮.೦೦) ಜನ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನರು ಅಂದರೆ ತಮ್ಮ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮುಖಂಡರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಂಬತ್ತು (೦೯) ಜನ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು (ಶೇಕಡಾ ೧೨) ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ಮುಖಂಡರಿಂದಲೇ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅರವತು (೬೦) ಜನರು (ಶೇಕಡಾ ೮೦) ರಷ್ಟು ಯಾವುದೇ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಪಾಲು ಕೂಲಿ ಮಾದರಿಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಪೊಲೀಸರು ಮತ್ತು ಕೋರ್ಟು ಎಂದು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೋಗಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕೆಲವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬಹುದು. ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಹಿರಿಯರು ಯಾವುದೇ ಜಗಳಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತೀರ್ಪನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಅದು ಮನೆ ಚೊಕ್ಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಗೋಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ದೇವರ ಪೂಜೆ ಇಡಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಾ ತಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು-ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬೆಟ್ಟ-ಕಪ್ಪಡಿಗೆ ಯಾತ್ರೆ ಹೋಗಿ ಹುಂಡಿಗೆ ೧೦೧ ರೂಪಾಯಿ ಹಾಕಿ ಬರುವುದು, ಇಲ್ಲಾ ಚಿಕ್ಕ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಬಾಡೂಟ ಇಡುವುದು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೩೪. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯ ವಿಧಾನಗಳೇನಾದರೂ ಇವೆಯೆ?' ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿ

ಸೀಮಿತವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿವೆ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩
ಸಂಖ್ಯೆ	೧೦	೬೫	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೧೩.೩೩	೮೬.೬೭	೧೦೦

ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದಂತೆ ಹತ್ತು ಜನ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು 'ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದಂತೆ ಕೆಲವು ಶಿಕ್ಷೆಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅರವತ್ತೈದು ಜನ (೬೫) (ಶೇಕಡಾ ೮೬.೬೭) ಯಾವುದೇ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಾನಗಳು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಅಷ್ಟೇನೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಸಾದರಪಡಿಸಿವೆ. ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಉತ್ತಮವಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಅವರ ಇತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

೦೪. ೧೧. ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನ ಕಮ್ಮಾರರು[೨೬]

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ವೃತ್ತಿಪರ ಕುಲುಮೆದಾರ ಕಮ್ಮಾರರು ಲಭ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಅವರನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅನುಸೂಚಿ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿತ ಅವಲೋಕನದ ಸಹಾಯದಿಂದ (ಕ್ಯಾಮರಾ ಬಳಸಿ) ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹಲವಾರು ಕೋಷ್ಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಾದರಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಎಲ್ಲ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನ ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲುಮೆದಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಈಗ ವಿವರಿಸಲಾಗುವುದು. ಅವರ ಬಗೆಗಿನ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿದೆ.

೧. ಮಂಟೇಚಾರಿ (ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ): ಇವರು ಧನಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಹೊಂದಿರುವವರು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ವಾಸ. ಇವರು ಪ್ರವರ್ಗ ೨ಎ ಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ೪೨ ವಯಸ್ಸಿನ ಇವರು ಬಿ.ಎ., ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಸುಮಿತ್ರ ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಜೀವನ್ ಮತ್ತು ಗಣೇಶ್ ಎಂಬ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಿವೆ. ಇವರ ಬಳಿ ಒಂದು ಬೈಕಿದೆ. ಐದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಸಾಲ ತೀರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಮರಗೆಲಸಕ್ಕೂ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಮರಗೆಲಸಗಾರರ ಸಂಘ ಮತ್ತು ಕೆ.ಪಿ. ನಂಜುಂಡಿಯವರ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎಂಟು ವರ್ಷವಾಯಿತು. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಮೂರು ಸಾವಿರ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಹೋಗಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಚಿಕ್ಕಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ವಾದಿಸುವವರು ನೀಡಿರುವ ಕಾರಣ, 'ಅಲ್ಲಿ ಬಲಿಪೀಠ ಇಲ್ಲ' ಎಂಬುದಾಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣ ಅಥವಾ ಚಿಕ್ಕ ತಮ್ಮ ನೀಲಗಾರರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೨. ಈರಮ್ಮನ ಮಗ (ಬಸವಾಚಾರಿ) ಬಸವರಾಜು: ಇವರು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ ಬೀದಿ ಅಥವಾ ಕಾಳಮ್ಮನ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರು ಭಾಗ್ಯ. (ದತ್ತು) ಮಗನ ಹೆಸರು ಯಶವಂತೆ. ಇವನಿಗೆ ಎಂಟು ವರ್ಷ. ಬಸವರಾಜು ಇವರು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಭೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ದುಡಿದು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ತೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಸಂಘಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್‌ಗೆ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಷಾರಿದ್ದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೊನೆಯ ಬಾರಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅವರು ತೀರಿಕೊಂಡರು ಎಂಬ ವರ್ತಮಾನ ಬಂತು.

೩. ಯಳಂದೂರು ಮೂಲದ ರಾಜೇಂದ್ರಾಚಾರಿ(೭೦), ಕಾವೇರಿ ರೋಡ್, ವಿನಾಯಕನ ಗುಡಿ ಬೀದಿ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಇವರನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಯಿತು. ಇವರು ಇಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ೨೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಬಾಡಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಇವ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಸಮೀಪದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ೪೫ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಾಸವಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರು ರತ್ನಮ್ಮ. ಇವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು. ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನಿಬ್ಬರನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಅಳಿಯ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಳಿಯ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಗಾರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸದ್ಯ ಇವರಿಗೆ ಬಿಪಿಎಲ್ ರೇಷನ್ ಕಾರ್ಡ್ ಇದೆ. ಇವರು ಯಾವುದೇ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ೧೦೦೦-೨೦೦೦ ಕೈಸಾಲ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತೀರುವಳಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಎರಡು ಬಾರಿ ಪಾರ್ಶ್ವವಾಯು ಬಡಿದಿದೆ. ಆದರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಿಂದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವೇತನಕ್ಕೂ ಅಪ್ಲೈ ಮಾಡಿಲ್ಲ, ಯಾರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವರ್ಷಾ ವರ್ಷಾ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಮತ್ತು ಕಪ್ಪಡಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ ನೀಲಗಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಜನಿವಾರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಮಣಿ (ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ) ಇದೆ. ಎಸ್‌ಟಿ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಬೇಕು, ಮಾಡಿಸಿಕೊಡಲು ಯಾರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೪. ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ, ಕುಣಗಳ್ಳಿ: ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಸಾಗಿರುವ ಇವರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು ಕಮ್ಮಾರ ಎಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ದೇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ. ಇವರು ಯಾವುದೇ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ಹೊಂದಲಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಾಲ ಪಡೆಯಲಾಗಿಲ್ಲ. ಇವರು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಲ್ಲಾ ದಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು ಆದರೆ ಈಗ ಅಷ್ಟು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತನಗೆ ಜಮೀನು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಬೇರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ಅಂತಹ ವಯಸ್ಸಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಗಂಡು ಮಗನನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಗ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೇ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ.

೫. ಜಡೇಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಮಂಟ್ಯಾಚಾರಿ, ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ: ಈ ಕಮ್ಮಾರರು ೬೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿದ್ದು ತಾತ ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲ, ಸಹೋದರರಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಜನ ತಂಗಿಯರನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಅವಿವಾಹಿತರಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದು ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮನೆ ಒಂದು ಹಾಲು ಮತ್ತು ಒಂದು ರೂಮು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇವರು ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಅಡಿಗೆ ಬೇಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಇಲ್ಲ ಹೋಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಗೆ ಭಾಗ್ಯಜ್ಯೋತಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕವಿದೆ. ಒಂದು ಸೀಮೆ ಎಣ್ಣೆ ಸ್ಟವ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದಿನಾ ಆದಾಯ ೧೫೦ ಆಗಬಹುದು, ಅದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ೧೫ ದಿನ ಸಿಕ್ಕರೆ ಹೆಚ್ಚು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಒಂದು ವಾರದಿಂದ ಹತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯ ಕೆಲಸವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದವರೇ ರಾಟೆ ತಿರುಗಿಸಬೇಕು. ಕುಡುಗೋಲು, ಮಚ್ಚು, ಕೊಡಲಿ, ವ್ಯವಸಾಯದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ರೇಷನ್ ಕಾರ್ಡ್ ಬಂದಿಲ್ಲ.

೬. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ: ನಲವತ್ತೈದು ವಯಸ್ಸಿನ ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮಗ ಪ್ರದೀಪ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷವಿದ್ದು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ

ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಇವರ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದರು. ಇವರು ಪುದುನಗರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ತೊಂಬೆಯಿಂದ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ. (ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಾರರ ನಂಜುಂಡಶೆಟ್ಟಿ ಬಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದರು.) ಇವರಿಗೆ ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ಇವರ ಬಳಿ ಒಂದು ಟಿವಿಎಸ್೫೦ ಇದೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಇಂದು ತಮಿಳುನಾಡು ಕಡೆಗೆ ತಾವು ತಯಾರಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರಿಕೊಂಡುಬರಲು ಹೋಗಿದ್ದರು ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇವರು ಕ್ರಮಾನುಗತವಾಗಿ ಹಿರಿಯರ ಪೂಜೆ, ಗೌರೀ ಪೂಜೆ ಹಬ್ಬ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಕುಲದವರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೭. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ: ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನ ಇವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಪ್ರಮಾಣ ಇದೆ. ಪಂಚಾಯತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇವರು ಜನತಾ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಗ್ಯಜ್ಯೋತಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಇದೆ. ಯಾವುದೇ ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಿಲಿಂಡರ್ ಎಲ್‌ಪಿಜಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಯಾವುದೇ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ತೀರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿ ಹೆಸರು ಭಾಗ್ಯಮ್ಮ, ಮಗಳು ರಂಜಿತ, ಮಗ ದೀಕ್ಷಿತ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರ ತಂದೆ ಅಪ್ಪಾಜಾಚಾರಿ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಲ್ಲಿದ್ದವರು. ಇವರು ಕುಡಗೋಲು, ಉಜ್ಜರಿ, ಮಚ್ಚು, ಕೊಡ್ಲಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೋಟಾರ್ ಬ್ಲೇಡ್, ಕ್ಲಾಂಪ್ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ತಾಯಿ ತಂಗಿಯರು ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನ ಸಮೀಪ ಸುಂಡ್ರಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

೮. ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ, ಇಕ್ಕಡಹಳ್ಳಿ: ಇವರ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಶಾರದಮ್ಮ. ಇವರ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರು ಜ್ಯೋತಿ. ಜ್ಯೋತಿಯವರ ತಂದೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಪೆಂಟರ್. ಇವರು ಮೂರು ಅಂಕಣದ ಹೆಂಚಿನ ಮನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಂತ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ತೊಂಬೆಯಿಂದ ನೀರಿನ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಟಿವಿ ರಿಪೇರಿ ಇದೆ. ಇವರು ಮಾಮೂಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೊಂದು ಆದಾಯ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪಂಚಾಯತ್ತಿ ಸದಸ್ಯ ಸೀಗನಾಯ್ಕ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೯. ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ತಾಂಡವಾಚಾರಿ, ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ: ಇವರು ಸುಮಾರು ೩೫–೪೦ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರು. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಹತ್ತು ವರ್ಷವಾಯಿತು, ಒಂದು ಷೀಟಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ, ಜಮೀನಿಲ್ಲ, ಭಾಗ್ಯಜ್ಯೋತಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಇಲ್ಲ, ಸೀಮೆಣ್ಣೆ ಸ್ಟವ್ ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ, ಸೋಲಾರ್ ದೀಪ ಮಾತ್ರ ಇದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೧೦. ಮುತ್ತಾಚಾರಿ, ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ: ಐವತ್ತೈದು ವಯಸ್ಸಿನ ಇವರು ಪ್ರೇಮ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರೇಮ, ಗೀತ, ಸುನೀತ, ಪುಷ್ಪ, ರಾಧಾಮಣಿ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಬಳಿ ಸೈಕಲ್, ಮೊಪೆಡ್ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಿಗದಿದ್ದಾಗ ಬಾರ್‌ಬೆಂಡಿಂಗ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹತೆ ಇದೆ ಎಂದು

ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ಆಚಾರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯು ನನ್ನ ತಲೆಮಾರಿಗೇ ಕೊನೆಯಾಗಲಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೧೧. ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಬೆಟ್ಟಾಚಾರಿ, ಕಾಮಗೆರೆ: ಇವರು ಗುಂಡಾಪುರದಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಇಲ್ಲ. ಕಾಮಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆಗೆ ಷೆಡ್ ಹಾಕಿರುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೧೦೦ ಬಾಡಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಂಡತಿ ತಾಯಮ್ಮ. ಮಗನ ಹೆಸರು ರವಿ, ಇವನು ಗುಂಡಾಪುರದಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವರಿಗೆ ಸುಮಾರು ೮೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಮಳೆ ಬಿದ್ದರೆ ಕೆಲಸ ಇರುತ್ತೆ ಇಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟರೆ ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅರಿವಿಲ್ಲ.

೧೨. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ರಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಗುರುಬಸವಾಚಾರಿ, ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರ: ೨೫-೦೬-೨೦೧೭ರಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಮೂಲ ಹನೂರಿನವರು. ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಈ ಊರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮನೆ ಮುಂದೆಯೇ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಆಗಿದೆ. ಇವರ ಮಗ ರಾಜೇಶ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಪೆಂಟರ್, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗ ಕೂಡ ಕಾರ್ಪೆಂಟರ್, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗ ನಾಗಲಿಂಗಾಚಾರ್. ಇವರಿಗೆ ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ 'ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಕೋಳಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಲೋನ್ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಉಳಿತಾಯ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಊರು ಹನೂರು ಮತ್ತು ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಸುಬು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಸದಾಗಿ ಏನೂ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೧೩. ಸೋಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ: ಇವರು ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರು. ಆಚಾರಿ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಮೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಒಂದು ಗಂಡು. ಹುಡುಗನು ದ್ವಿತೀಯ ಪಿಯುಸಿ ಓದಿದ್ದಾನೆ. ಇವರಿಗೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜನಬಳಕೆ ಇದೆ. ಇವರ ಸ್ನೇಹಿತರು ರಾಮೇಗೌಡರು ಮತ್ತು ಕಾಮಯ್ಯ ಎಂಬುವವರು. ಇವರ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಇವರ ಸ್ನೇಹಿತೂ ಕೂಡಾ ಬಂದರು. ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಇವರಿಗೆ ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಇಲ್ಲ. ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೧೪. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ಕಣ್ಣೂರು: ನಲವತ್ತೈದು ವಯಸ್ಸಿನ ಕುಲುಮೆದಾರ ಆದ ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳಲಿ 'ಕಮ್ಮಾರ' ಎಂದ್ಲು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರು ಮಂಜುಳ, ಮಗ ಸುರೇಶ (೧೮), ಮಗಳು ಮೇಘ (೧೭), ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಮ್ಮನ ಮಗ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್‌ಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇನೂ ಯಶಸ್ಸು ಕಾಣಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

೧೫. ಮಂಟೇಚಾರಿ, ಸಿದ್ಧಯ್ಯನಪುರದ ಕೆರೆ ಅಂಗಳ: ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷದ ಇವರು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಸಮೀಪದ ಸಿದ್ಧಯ್ಯನಪುರದ ಕೆರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಜೊತೆ ಇವರ ತಂಗಿಯ ಮಗ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಕೂಡ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇವರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಿಂದ ತಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕುಡುಗೋಲುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಉಳ್ಳಿಕೇರಿಯವರು ಹೇಳಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಕೆರೆಯ ಮೇಲಿನ ರಸ್ತೆಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹನೂರು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ದೂರದಿಂದ ಕೆರೆಯ ಆಚೆಗಿನ ಇವರ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದರು. ಇಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇವರ ಬಳಿ ಒಂದು ಬೈಸಿಕಲ್ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಳ್ಳಿ ತಿರುಗಿ ಕುಡುಗೋಲು ಮಾರಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ದಿನಾ ೪೦೦-೫೦೦ ಆದಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೧೬. ವೆಂಕಟಲಿಂಗ ಬಿನ್ ಲಿಂಗಶೆಟ್ಟಿ, ಪಾಳ್ಯ: ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕು ವಯಸ್ಸಿನ ಇವರು ಪಾಳ್ಯ ನಾಲ್ಕನೇ ವಾರ್ಡಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗಮಣಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಜಮೀನು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಟಿ.ವಿ. ಇದೆ. ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಖಾತೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ದಿನಾ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ೨೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಆದಾಯ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಕುಲುಮೆಗೆ ಸ್ವಂತ ಜಾಗ ಇದೆ, ಆದರೆ ಷೆಡ್ ಕಟ್ಟಲಾಗಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಗಾಡಿ ಕೆಲಸಗಳು ಜಾಸ್ತಿ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದವು, ಈಗ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ದಾಸ ಕುಲದವರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

೧೭. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಬಿನ್ ಮಲ್ಲಶೆಟ್ಟಿ, ಪಾಳ್ಯ: ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ನೀಲಮ್ಮ ಮೈಸೂರಿನ ಕುಪ್ಪೆಯವರು. ಇವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ತಂಗಿಯ ಮಗ ನಿಂಗರಾಜುವನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮನೆಯ ಹೊರಾಂಡದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ. ಇವರು ದಾಸ ತಮ್ಮನ್ನು ದಾಸ ಒಕ್ಕಲು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಆದಿಶಕ್ತಿ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಜೀರೋ ಅಕೌಂಟ್ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವೆಲ್ಡಿಂಗ್‌ಷಾಪ್ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಸುಮಾರಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಬೇರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೧೮. ನಿಂಗಾಚಾರಿ, ನರೀಪುರ: ಇವರು ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರು. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಚಾರ್, ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ ಎಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಬಸಮ್ಮ. ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ನಿಂಗಾಚಾರಿಯವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಐದನೆಯವನು ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಮಗ ಎರಗನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ, ಎರಡನೆಯವ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಯು ತಲಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಗೆಲಸ

ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮೂರನೆಯವ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಇಲ್ಲೇ ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಗ ದೊಡ್ಡರಾಜನು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಯ ಮಗ ನಿಂಗರಾಜನು ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಆರು ಗಂಡು ಮತ್ತು ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಎರಡು ಎಕರೆ ಭೂಮಿ ಇದೆ. ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಯಾವುವೂ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬೈಕು, ಮೂರು ಸೈಕಲ್ಲು ಇವೆ. ಇವರ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್‌ಗಳು ಬರುವ ಮುಂಚೆ ಹೆಚ್ಚು ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಆಗ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯದ ಕೆಲಸಗಳು ಇದ್ದವು, ಈಗ ಅಷ್ಟಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೧೯. ಸೋಮಣ್ಣಾಚಾರಿ, ವಂಡರಬಾಳು: ಇವರು ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರು. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಸುಂದರಮ್ಮ.. ಮಕ್ಕಳು ಭಾಗ್ಯ (೨೬) ಮತ್ತು ರಾಜಿ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಿಯನ್ನು ಟಿ.ನರಸೀಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪರ್ನೆಪುರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಿರಿಯ ಮಗಳನ್ನು ಬಾಗುಣುಸೆಯ ಸಿದ್ಧರಾಜುರವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಗಳು ಧನುಶ್ರೀ ವಂಡರಬಾಳುನಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಸೋಮಣ್ಣನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಬಡತನವಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರು ಸರ್ಕಾರಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಪಕ್ಕ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶೌಚಾಲಯ ಇಲ್ಲ, ಮನೆಗೆ ಸ್ವಂತ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದಾರೆ. ಬಾಡೂಟವನ್ನು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಉಂಡರೆ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೨೦. ನಾಗಾಚಾರಿ, ಉದ್ದನೂರು: ಉದ್ದನೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಮೂಲ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹಲವು ಇದ್ದರೂ ನಾಗಾಚಾರಿಯವರು ಮಾತ್ರ ಕುಲುಮೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ದಿನ ಅವರು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ದೇವರ ಭಕ್ತರು. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಜಯಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು. ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಮೀಳ ಮತ್ತು ಸೌಮ್ಯ. ಇವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಫ್ಯಾನು, ಮೊಬೈಲ್, ಟಿ.ವಿ. ಮುಂತಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಅಷೇನೂ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ಜಮೀನು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ.

೨೧. ರಾಜೇಶಾಚಾರಿ, ಹನೂರು: ನಲವತ್ತೈದು ವಯಸ್ಸಿನ ಇವರು ಪುದುನಗರದವರು. ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಕಮ್ಮಾರರು. ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಶೋಭ, ಇವರಿಗೆ ಅಶ್ವಿನಿ, ತೀರ್ಥರಾಜು ಮತ್ತು ವಿಜಯ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಬಳಿ ಒಂದು ಬೈಕಿದೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಇವರ ಮನೆದೇವರು. ಕೆಲಸದ ದಿನ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದನೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಒಂದು ವಾರದಿಂದ ಕೆಲಸವಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೨೨. ರಾಚಾಚಾರಿ, ಹನೂರು: ಇವರು ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನವರು. ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಶಾಗ್ಯ ಮೂಲದವರು. ಇವರ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಅಷ್ಟಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಭೇಟಿಯ ದಿನ ಇವರಿಗೆ ಕುಲುಮೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಚಾಯತಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೇಂತ ಈ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಅವರು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಇವರು ಸಾಧಾರಣವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

೨೩. ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ, ಗುಂಡೇಗಾಲ: ಇವರಿಗೆ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲಿನವರು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಾತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಇವರು ಸಣ್ಣ ಸ್ವಂತ ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತೊಂಬೆ ಮತ್ತು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇವರಿಗೆ ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ಈ ಊರು ಪಾಳ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರವಿದೆ. ಇವರ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಆದಾಯ ೩–೪ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮಾತ್ರ. ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುವ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ರಸ್ತೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಜೆ ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಏಳರ ತನಕ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಇರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ನೀಲಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದಿಂದ ಏನಾದರು ಸಹಾಯ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ.

೨೪. ರಾಚಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮಹಿಮಾಚಾರಿ, ಪ್ರಕಾಶಪಾಳ್ಯ: ಇವರ ಮೊದಲಿನ ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಟಿ. ಎಂದಿದೆ. ಬರಬರುತ್ತಾ ಇವರದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಇವರು ಕನ್ನಡದವರು. ಷೀಟ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ, ತೊಂಬೆಯಿಂದ ನೀರು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರಿಗೆ ಜಮೀನಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್‌ದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಇವರ ಬಳಿ ಒಂದು ಸಾಕಿದ ಕುರಿ ಇದೆ. ಕಾವೇರಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ–ಬಂಡಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಖಾತೆ ಇದೆ. ಡೈಲಿ ಫೈನಾನ್ಸ್‌ನವರಿಂದ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕುಲುಮೆಗೆ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ಬಂಡವಾಳ ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಕೊತ್ತನೂರು ಸಮೀಪವಿದೆ. ದಿನಕ್ಕೆ ೫೦೦–೧೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ದುಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು, ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಷೆಡ್ ಪರ್ಮನೆಂಟ್ ಆಗಿ ಹಾಕೋಕೆ ಬಿಡೋಲ್ಲ, ಹಿಂದೆ ಗಾಡಿ ಕೆಲಸಗಳು ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದವು ಆದರೆ ಈಗ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಗಾಡಿ ಕೆಲಸಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದವು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಾರದು, ಅವರು ಓದಬೇಕು, ನಮಗೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮನೆದೇವರು, ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿಗೆ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದರೆ ಎಂಟು ದಿನ ರಜ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೇವೆ, ನಾನೂ ಕೂಡ ನೀಲಗಾರನಾಗಿದ್ದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೨೫. ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ದಾಚಾರಿ, ಸುಂಡ್ರಳ್ಳಿ: ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಇವರು ಕುಲುಮೆದಾರರು. ಸುಂಡ್ರಳ್ಳಿಯು ಪಾಳ್ಯ ಹೋಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎಸ್.ಟಿ. ಚೀಟಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮನೆದೇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು–ನಾಲ್ಕು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಟಿ.ವಿ., ಮೊಬೈಲ್ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಇಲಾಖೆಯವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಒಂದು ಸಿಲಿಂಡರ್ ಇದೆ. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ, ಇವರಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಡುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಕುಡುಗೋಲು, ಕಳೆಕುಡ್ಲು, ಹೊಲಗುಡ್ಲು, ಆರಂಭದ ಸಾಮಾನುಗಳು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲಸವಿದ್ದರೆ ೪೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದನೆ ಆಗುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಎಂಟನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಓದಿರುವ ಮಗ ಮೋಹನನು (೨೫) ಕೂಲಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಪೆಂಟರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

೨೬. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಚಾಚಾರಿ, ತೆಳ್ಳನೂರು: ಸುಮಾರು ೫೦ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಕುಲುಮೆದಾರ ಕಮ್ಮಾರರಾದ ಇವರು ಕೆಲವು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದಲೇ ಈ

ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮನೆದೇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ. ಈತ ಜನಿವಾರಧಾರಿ. ಇವರು ಸಿಂಗಾಮಣಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೇ ಮಗಳು ರಾಜಮ್ಮನನ್ನು ವಡೇರಪಾಳ್ಯ ಜೈಲೂರು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಆಕೆ ಇಲ್ಲೇ ಬಂದು ಇದ್ದಾಳೆ. ಮಗ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದಾನೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಮಗಳು ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಅಜ್ಜೀಪುರಕ್ಕೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿಯವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದೆ ಅದು ಗುಡ್ಡದ ಬಳಿ ಇದೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕುಪತ್ರ ಇಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ಏನೂ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಇವರು ಸೌದೆ ಒಲೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೀರೊ ಬ್ಯಾಲೆನ್ಸ್ ಅಕೌಂಟ್ ಇದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೨೭. ನಂಜಪ್ಪಾಚಾರಿ (೬೦) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಕೆಂಪನಂಜಾಚಾರಿ, ಬಂಡಳ್ಳಿ: ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಾತಿಯಾದ ಇವರ ಮನೆದೇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ. ಇವರು ನಾಲ್ಕನೇ ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ (೫೫) ಮಕ್ಕಳು ಮಣಿಕಂಠ (೩೦) ಮತ್ತು ಹೇಮಂತ್ (೨೩). ಮಣಿಕಂಠನು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ಹೇಮಂತನು ಎಂಎಸ್ಸಿ ಮುಗಿಸಿ ಜಿಐಎಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವರು ಸಸ್ಯಾಹಾರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೈಕಲ್ ಇದೆ. ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಡಿಎಲ್ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಮಂತ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇರುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು.

೨೮. ಶಿವನಂಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರಿ, ಬಂಡಳ್ಳಿ: ಇವರು ಕುಲುಮೆದಾರರು. ಇವರದು ಗುಡಿಸಲ ಮುಂದೆಯೇ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಮತ್ತು ಕರಡಿಗೆ ಎರಡೂ ಉಂಟು.. ಇವರು ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತರು ಏಕೆಂದರೆ ನಂಜುಂಡೇಶ್ವರ ಇವರ ಮನೆದೇವರು. ಇವರ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಜಯಮ್ಮ. ಇವರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರು ಹೆಸರು ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಮತ್ತು ಪದ್ಮ. ಇವರ ಅಳಿಯಂದಿರು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಮಗ ಶ್ರೀಕಂಠ ಎಂದು ಇದ್ದಾನೆ. ಶಿವನಂಜಾಚಾರಿಯರ ತಮ್ಮನು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲಸವಿದ್ದ ದಿನ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದನೆ ಆಗಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೨೯. ಮಾದೇಶಾಚಾರಿ ಇವರು ಕುಲುಮೆದಾರರು. ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಆಚಾರ್ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮನೆದೇವರು ಅಂಕಾಳಮ್ಮ ಆಗಿದೆ. ಇವರು ಸ್ವಂತ ಷೀಟ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ತಂದೆ–ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಗಳು–ಒಬ್ಬ ಮೊಮ್ಮಗಳು, ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಐದು ಜನ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

೩೦. ರಾಜೇಶ್ ಮತ್ತು ರವಿ ಬಿನ್ ದಿವಂಗತ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್, ಸಿಂಗಾನಲ್ಲೂರು: ಈ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಡಗಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ದೇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ದೇವರು ಪಲ್ಲಾರತಾಯಿ. ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಜನ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿದ್ದು 'ಕಮ್ಮಾರ ಮಾಡಿಸಬೇಕು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಬಳಿ ಒಂದು ಬೈಕಿದೆ. ಇವರು ವಾರಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಕೆ.ಜಿ. ಕಬ್ಬಿಣ ತರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ನೀಲಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೩೧. ಮೇಸ್ತ್ರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮುತ್ತಾಚಾರಿ, ಶಾಗ್ಯ: ಇವರು ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು ವರ್ಷ ದಾಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವೆಂಕಟರಮಣನ ಒಕ್ಕಲು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಇತರ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರ ಜಾತಿಯವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮೇಸ್ತ್ರಾಚಾರಿಯವರು ಮಾತ್ರ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯಿಂದ ಸಾಧಾರಣ ಆದಾಯವಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಅಷ್ಟೊಂದು ಅನುಕೂಲಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಇವರಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಾತನಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

೩೨. ಮುತ್ತಾಚಾರಿ (೫೦) ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ, ನಾಗನತ್ತ: ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಮ್ಮಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ. ಇವರ ಮನೆದೇವರು ವೆಂಕಟರಮಣ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹದಿನೆಂಟನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದಾಸಯ್ಯನಿಗೆ ಬಿಡಿಸುವಾಗ ಜನಿವಾರ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ನಾಗರಾಜು (೩೦), ದೇವರಾಜು (೨೮), ಶ್ರೀನಿವಾಸ (ಕೆಪ್ಪ) (೨೫), ಚೆಲುವರಾಜು (೨೦) ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮುತ್ತಾಚಾರಿಯವರಿಗೆ ಗುರುಮಲ್ಲಪ್ಪ ಲಿಂಗಾಯತರು ಎಂಬುವವರು ಜಾಗ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಡೆ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುತ್ತಾಚಾರಿಯವರಿಗೆ ಜಮೀನಿಲ್ಲ, ಕೂಲಿ ಮಾಡಬೇಕು ಇಲ್ಲಾ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ತಮಿಳು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಬಳಿ ಟಿವಿಎಸ್ ೫೦ ಮತ್ತು ಮೊಬೈಲ್ ಇದೆ ಹಾಗೂ ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಜೀರೋ ಅಕೌಂಟ್ ಇದೆ.

೩೩. ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ, ಹನೂರು (ಕುಲುಮೆದಾರ): ಹನೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲುಮೆದಾರನಾದ ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿಯು ತುಂಬಾ ಬಡತನದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಕುಲುಮೆಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದು ಎಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ. ಈತನ ಜೀವನ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿತ್ತು. ಇವರ ಮಗ ಸಿದ್ಧರಾಜು ಅಂಗವಿಕಲನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಹಾಯ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಇವರು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದುದ್ದು ಕಂಡುಬಂತು.

೩೪. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪಂಚಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ಕಾಂಚಳ್ಳಿ (ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ): ಇವರು ಕುಲುಮೆದಾರರು ಮತ್ತು ಮರಗೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲವರು. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ನಾಗಮ್ಮ (೪೦), ಮಕ್ಕಳು ಶಿವಕುಮಾರ (೧೯), ಕಿರಣ (೧೭), ಚಂದ್ರು (೧೬) ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್‌ದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮಾಂಸಾಹಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಅಬ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಬಳಿ ಫ್ಯಾನ್, ಟಿವಿ, ಮೊಬೈಲ್, ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಇವೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರಧಾರಿಗಳು, ಜೀವನ ಸುಲಭವೇನಲ್ಲ, ದುಡಿದು ತಿನ್ನಬೇಕು ಅನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

೩೫. ದಾಸಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿ (೬೫), ಕುರುಬರದೊಡ್ಡಿ: ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿದ್ದು ವೆಂಕಟರಮಣ ದೇವರ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಜಯಮ್ಮ ಎಂಬುದಾಗಿದ್ದು ಇವರ ಒಬ್ಬ ಮಗ ಗೋವಿಂದರಾಜುವು ಹನೂರಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್‌ಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗ ಚೆಲುವರಾಜು ಅಜ್ಜೀಪುರದಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್‌ಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಎರಡು ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದೆ ಆದರೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದ್ದ

ಒಂದು ಹಾಲುಕೊಡುವ ಹಸುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೆ ನೂರಿನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ, ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲಿನಿಂದ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ವೆಂಕಟರಮಣ ಒಕ್ಕಲಿನಿಂದ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ತಂದಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೩೬. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಸತ್ಯಗಾಲ ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಪೋಸ್ಟ್: ಇವರು ಸುಮಾರು ೫೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರು, ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರಧಾರಿಗಳು. ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲುಮೆದಾರರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಎಸ್‌ಟಿ ಪ್ರವರ್ಗ ಇದೆ. ಇವರ ಮಗ ಲಾರಿ ಡ್ರೈವರ್ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಆಟೋ ಓಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೃಷಿ ಜಮೀನಿದೆ ಮತ್ತು ಒಂದೆರಡು ದನಕರು ಹಾಗು ಒಂದು ಮೇಕೆ ಇದೆ. ಅಂತ್ಯೋದಯ ಕಾರ್ಡ್ ಇರುವುದರಿಂದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಮಗ ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ ಎರಡನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಓದಿದ್ದಾನೆ. ಇವರು ಈ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರೆ.

೩೭. ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮಂಟೇಚಾರಿ, ಧನಗೆರೆ: ನಿಂಗಾಚಾರಿಯವರು ಊರು ಇದ್ದಾಗಿನಿಂದ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಇವರಿಗೆ ಸುಮಾರು ೭೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಇವರು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಕುಲುಮೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸ್ಕೂಲಲ್ಲಿ ಒಂದನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಸೇರುವಾಗ ಜಾತಿ ಕೇಳಿದ್ದಾಗ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂದು ಬರೆಸಿದ್ದಾರೆ, ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಇದೇ ಬಂದಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ಜಮೀನಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅಂತ್ಯೋದಯ ಕಾರ್ಡ್ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮಗಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಳಂದ ಗ್ಯಾಸ್ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆಯಂತೆ. ಇವರು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತೊಂಬೆಯಿಂದ ನೀರು ದೊರೆತಿರುವ ಇವರಿಗೆ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಇದೆ. ಇವರ ಮೊದಲ ಮಗ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿಗೆ ನಿತಿನ್ (೧೦) ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ (೦೫) ಎಂಬ ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೆ ಎರಡನೇ ಮಗ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಮೋಹನ (೦೬), ಐಶ್ವರ್ಯ(೦೫) ಮತ್ತು ಜೀವನ್ (೦೧) ಎಂಬ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳಿವೆ. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯರು ಬೇರೆಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

೩೮. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಧನಗೆರೆ : ನಾವು ಧನಗೆರೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇವರದು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ. ಇವರಿಗೆ ಇವರ ಬೆಡಗು ಗೋತ್ರ ಯಾವುದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರು ಹೊಸಬಡಾವಣೆ ಸೈಟಲ್ಲಿ ಮನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಳೆ ಊರಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ ಮತ್ತು ಮನೆ ತುಂಬಾ ಹಳೆಯದಾಗಿದೆ. ಹೆಂಡತಿ ರಾಜಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಗ ರಾಜು (೨೬ ವರ್ಷ). ಇವರಿಗೆ ಅಂತ್ಯೋದಯ ಕಾರ್ಡ್ ಇದೆ. ಧನಗೆರೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಉಗನಿಯದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆವು.

೩೯. ಚಿಕ್ಕಸ್ವಾಮಿ, ಉಗನಿಯಾ: ನಾವು ಉಗನಿಯಾಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲುಮೆದಾರ ಚಿಕ್ಕಸ್ವಾಮಿಯು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಊರಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಆತನು ಎಲ್ಲೋ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ರಾಜೇಗೌಡ ಎಂಬುವವರು ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು. ಆತನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ನಾವು "ಆತನು ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಆಡಲು ಹೋಗಿರಬಹುದೆ" ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ಅವರು, ಅಯ್ಯೋ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಾ ಊಟ ಸಿಕ್ಕರೆ ಸಾಕು

ಇನ್ನು ಎಷ್ಟೀಟು ಎಲ್ಲಿ ಎಂದುತ್ತರಿಸಿದರು. ಆತನು ತುಂಬಾ ಬಡತನದಲ್ಲಿದ್ದುದ್ದು ಕಂಡುಬಂತು. ಕುಲುಮೆಯನ್ನೇ ಅವನು ಹೂಡಿಲ್ಲ, ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನ ಆಯ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ ನಮಗೆ ತುಂಬಾ ವಿಷಾದವೆನಿಸಿತು.

೪೦. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ, ಸತ್ಯಗಾಲ ಅಗ್ರಹಾರ: ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಆಚಾರ್ರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ವೆಂಕಟರಮಣಸ್ವಾಮಿ ಭಕ್ತರು ಆಗಿದ್ದು ತಿರುಪತಿಗೆ ಏಳು ಬಾರಿ ಹೋಗಿಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ತಂದೆಯ ಕಾಲದಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.ಇವರ ಪತ್ನಿ ಯಶೋಧಮ್ಮನವರು ತಲಕಾಡು ಪಕ್ಕ ಕಲ್ಲಳ್ಳಿಕೊಪ್ಪಲಿನವರು. ಇವರ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಅನುಷ (೩೫) ರವರ ಗಂಡ ದೇವರಾಜುರವರು (ಕೌಡಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬಂದು ಉತ್ತಂಬಳ್ಳಿ ಮೂಲ) ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಟೈಲರ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಪ್ರಭು (೩೩) ಮತ್ತು ಆನಂದ (೨೫) ಇಬ್ಬರು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆನಂದ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಕೇರಳದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಹಿರಿಯ ಮಗನ ಹೆಂಡತಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್‌ರವರು ಬಡಿಯುವ, ತಿರುಗಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆದಿಜಾಂಬವ ಕೆಂಚಯ್ಯ ಎಂಬುವವರಿಗೆ ಐದುನೂರು ಕೊಡಬೇಕು. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿಯವರು ಎರಡು ಮೇಕೆ ಸಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಯಾವುದೇ ಲೋನ್ ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಇವರ ಹೊಟ್ಟೆ-ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಗುವಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಇದೆ. ಇವರು ಮಚ್ಚು, ಗುದ್ದಲಿ, ಕುಡುಗೋಲು, ನೇಗಿಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

೪೧. ವಿ. ರಾಘವಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ, ಮುಳ್ಳೂರು: ಇವರ ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷ. ಇವರ ತಂದೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಾತಿ-ಪ್ರವರ್ಗ ೨ಎ ಪತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರಣ ಅವರು ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಘವಾಚಾರಿ ಮಾತ್ರ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇವರಿಗೆ ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಪತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ರಾಘವಾಚಾರಿಯವರು ಪಂಚಾಯತಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಂತು ಗೆದ್ದು ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಕೂಡ ಮತ್ತು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಸಹೋದರನು ರಿವೈಂಡಿಂಗ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಅವರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇವರು ೨೦೧೫ ರಿಂದ ೨೦೨೦ರವರೆಗೆ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

೪೨. ರಾಚಯ್ಯ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ದೊಡ್ಡಸಿದ್ಧಶೆಟ್ಟಿ, ಹೊಸ ಮಾಲಂಗಿ: ಇವರು ಪುಟ್ಟರಾಜುರವರ ತಮ್ಮ. ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧರಾಜು ಬಿನ್ ವೆಂಕಟರಮಣಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಚಯ್ಯನ ತಾಯಿ ಮಾರಮ್ಮ. ಇವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ನಾಲ್ಕೈದು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಕಣಿಯನ್ ಜಾತಿಯವರ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಗಾಣಿಗ ದಾಸಶೆಟ್ಟರು ಆಗಿರುವರು. ಇವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು, ಅವರೆಂದರೆ ನಿಂಗರಾಜು (೨೪) ಮತ್ತು ನಾಗೇಂದ್ರ (೨೨). ಇವರಿಗೆ ಒಂದು ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದೆ. ರಾಗಿ ಬೆಳೆ ಬಂದಿಲ್ಲ.

೪೩. ಸಿದ್ಧರಾಜು ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕಸಿದ್ಧಶೆಟ್ಟಿ, ಹೊಸ ಮಾಲಂಗಿ: ದಿನಾಂಕ ೧೮-೦೫-೨೦೧೮ರಂದು ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಣಿ ಮಾತ್ರ ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ

ಇವರು ರತ್ನಮ್ಮ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯ, ಉಮಾ, ಮಂಜುಳ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮನೆದೇವರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ. ಇವರಿಗೆ ೧ ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದೆ. ಸಂಘದಲ್ಲಿ ೨೬೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ತಿಂಗಳಾ ೫೦೦ ಕಟಾವಣೆಯೊಂದಿಗೆ ತೀರುವಳಿಯಾಗಲಿದೆ. ಇವರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಕ್ಕಳು ನೀಲಗಾರರಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ವರ್ಷ-ವರ್ಷ ಕಪ್ಪಡಿ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

೪೪. ಸಿದ್ಧರಾಜು ಬಿನ್ ವೆಂಕಟರಮಣಶೆಟ್ಟಿ, ಹೊಸಮಾಲಂಗಿ: ಇವರು ಏಳನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಓದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮತ್ತು ಇವರ ತಂದೆಯೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಂದೆಗೆ ಅನಾರೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿಲ್ಲ, ಲಿಂಗಮಣಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ದೇವರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ. ಇವರು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಾಯಿ ಜಯಮ್ಮ, ಇವರ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ರಮ್ಯ. ಇವರಿಗೆ ದರ್ಶಿನಿ ಎಂಬ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವು ಇದೆ. ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೆ ೩೦೦ ರೂಪಾಯಿ ದಕ್ಕುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

೪೫. ರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರಿ, ಆಲಹಳ್ಳಿ: ನಿಂಗಾಚಾರಿಯು ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳುಗಳ ಹಿಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಮಗ ರಾಜು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಂಗಾಚಾರಿಯವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮನೆಗೆ ಎಸ್‌ಟಿ. ಪತ್ರವಿದೆ. ನಿಂಗಾಚಾರಿಯವರ ಮಗಳು ಗೀತ 'ಆಶಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ'ಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ೪೫ ವರ್ಷದಿಂದ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇವರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಿಂಗಾಚಾರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ವೆಂಕಟಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ. ಮಗ ರಾಜು ಈತನ ಹೆಂಡತಿ ಭಾಗ್ಯ. ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಗ ನಾಗೇಶ (೧೪). ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗ ಪ್ರದೀಪ ಈತನ ಹೆಂಡತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮಂಡ್ಯದಲ್ಲಿ ಟೈಲರ್. ಮಗಳು ಗೀತ ಈಕೆಯ ಯಜಮಾನ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಇವರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗಳಿದ್ದಾಳೆ, ಅವಳ ಹೆಸರು ಸಂಜನಾ. ಆರ್. ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯೋದಯ ಕಾರ್ಡ್ ಇದೆ. ಊ ಊರಲ್ಲಿ ನಿಂಗಾಚಾರ್ರ ಮನೆ ಎದುರಿಗೆ ಎರಡು ಲಿಂಗಾಯತಾಚಾರ್ರ ಮನೆ ಇವೆ. ಅವರು ಕಾರ್ಪೆಂಟರಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ರಾಜು ಟಿ.ನರಸೀಪುರಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಶಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ ಗೀತರವರು ಕುಲುಮೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಗೀತರವರು ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರಂತೆ, ವಾರದ ಕಂತು ೨೪೦ ರಂತೆ ಆರು ವಾರ ಕಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ.

೪೬. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಯರಗಟ್ಟಶೆಟ್ಟಿ, ಚಿಲಕವಾಡಿ: ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೈದು ವಯಸ್ಸಿನ ರಂಗಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಅಷ್ಟು ನಾಜೂಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಧರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಮೂಲ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲ, ಗೆಜ್ಜೆಗಾರಶೆಟ್ಟಿಗಳು, ಈಗ ಕಮ್ಮಾರ ಅಂತ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಮಾಹಿತಿದಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಎಸ್‌ಟಿ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವಿದೆ. ಇವರ ಬಳಿ ಒಂದು ಟಿವಿಎಸ್ ಬೈಕು ಇದೆ. ಇವರು ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಅಥವಾ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಂತರ ತೀರಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೪೭. ದಾಸಮರಿಶೆಟ್ಟಿ (೫೦) ಚಿಲಕವಾಡಿ: ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿರುವ ಇವರು ಸುಮಾರು ೫೦ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು ದಾಟದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಒಕ್ಕಲು. ಇವರು ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಜನಿವಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ನಾಗಮ್ಮ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ದಾಸಮರಿಶೆಟ್ಟಿಯು ತುಂಬಾ ಬಡತನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ದಾಸಮರಿಶೆಟ್ಟಿಯ ಆರೋಗ್ಯವು ಅಷ್ಟು ಸರಿ ಇದ್ದಂತೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಇವರ ಆರೋಗ್ಯ ಸಹಜವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರ ದೇಹಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು. ಎಷ್ಟೇ ಆಗಲಿ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಹೀಗೆ ಆಗುವುದು ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಲಾಯಿತು.

೪೮. ಕಾಳಪ್ಪ, ತೇರಂಬಳ್ಳಿ: ಇವರು ತೇರಂಬಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಕಾಳಪ್ಪ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ ಈ ದಿನ ಇವರು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂದು ನೆರೆಹೊರೆಯವರು ಹೇಳಿದವರು. ಇವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಸುಬಿನವರು. ಇವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಹಾಕುತ್ತಾರಂತೆ ಇವರು ಆಗರ ಎಂಬ ಊರಿನಿಂದ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಇವತ್ತು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಇವರಿಗೆ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನೆಲೆ ಇಲ್ಲ. ಇವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಗರದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ಕಂಡುಬಂತು.

೪೯. ರಾಚಾಚಾರಿ, ತಿಮ್ಮರಾಜಿಪುರ: ದಿನಾಂಕ ೧೮-೦೫-೧೮ರಂದು ಇವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ರಾಚಾಚಾರಿ. ಇವರ ಉದ್ಯೋಗ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಇವರದೊಂದು ಮನೆ ವಠಾರದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ. ನಾವು ಹೋದಾಗ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಆಲಹಳ್ಳಿ ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ವಿಚಾರ ಬಂತು. ಇವರ ತಾಯಿ ಚಿಕ್ಕತಾಯಮ್ಮ ಇದ್ದರು. ರಾಚಾಚಾರಿಯು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮನೆದೇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಆಗಿದೆ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ತಾಯಿ ಚಿಕ್ಕತಾಯಮ್ಮ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ನಿಂಗರಾಜಿ (ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ), ನಾಗಮ್ಮ, ಮಣಿ (ತೀರೋಗಿದೆ) ಮತ್ತು ದೀಪಿಕಾ ಇವರು ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ದೀಪಿಕಾ ಒಂಬತ್ತನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಮುಗಿಸಿ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ಮತ್ತು ಹೂ ಅಲಂಕಾರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಇವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಂಘದ ಸಾಲ ಇಲ್ಲ, ಸಾಲ ಕೊಡುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ರಾಚಾಚಾರಿಗೆ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಆದಾಯವಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆ ಸಾಕಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವೇ ಆಗಿದೆ ಎಂಬಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಎರಡು ಸೈಕಲ್ ಕಂಡುಬಂದವು. ಇವರಿಗೆ ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್‌ಇದೆ. ಬಹುಷ ಇದರಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

೫೦. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕರಾಜಾಚಾರಿ, ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ: ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಯವರು ಎಸ್‌ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸುಮಾರು ೪೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರು. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮತದವರು ಮತ್ತು ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿದ್ದು ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ತಂದೆ ಇಲ, ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಾಯಿ ರಾಜಮ್ಮ, ಹೆಂಡತಿ ಜಯಮ್ಮ, ಮಕ್ಕಳು ಪದ್ಮಾವತಿ (೧೮) ಪಿಯುಸಿ, ಮತ್ತು ಪ್ರಿಯಾಂಕ (೧೪) ಒಂಬತ್ತನೇ ಕ್ಲಾಸು ಓದುತ್ತಾಳೆ. ದೊಡ್ಡ ಮಗಳಿಗೆ ಓದಿಸಲು ಭಯವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಕನ್ನಡದವರು. ಸ್ವಂತ ಚಿಕ್ಕ ಮನೆ, ನಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯುತ್,

ಶೌಚಾಲಯ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿವೆ. ಅಂತ್ಯೋದಯ ಕಾರ್ಡ್ ಇದೆ. ಜಮೀನು ಒಂದೂಕಾಲು ಎಕರೆ ಇದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಹಂಚಬೇಕು. ಹಂಚಿದರೆ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ಎಕರೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ದಿನಕ್ಕೆ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಬರಬಹುದು ಇಲ್ಲಾ ಐನೂರು ಬರಬಹುದು, ಕೆಲವು ದಿನ ಕೆಲಸವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬಾಡಿಗೆ ಷೆಡ್‌ನಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಐದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ ಕುಲುಮೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ತಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು.

೫೧. ನಿಂಗರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರ್, ಪಿಜಿ ಪಾಳ್ಯ: ಈ ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ದಾರಿಹೋಕರು ನಮಗೆ ಇವರ ಕುಲುಮೆ ಇರುವ ಜಾಗದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ಹೇಳಿದರು. ಆ ಜಾಡು ಹಿಡಿದು ಕುಲುಮೆಯ ಬಳಿ ನಾವು ಹೋದೆವು. ಅಲಿ ಮಡಿವಾಳರ ಮಾದೇವಶೆಟ್ಟಿ ಎಂಬ ನಿಂಗರಾಜು ಸ್ನೇಹಿತರು ನಮ್ಮನ್ನು ಕುಲುಮೆಯ ಬಳಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮಲ್ಲೇಗೌಡರ ಬಸವರಾಜರವರ ಮನೆಯ ಹಿಂಭಾಗದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವರ ಎಲ್ಲ ತುಂಡುಗೆಲಸಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹದಿನೆಂಟು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ೩೦ ಬೈ ನಲವತ್ತು ಸೈಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರ ಕೊಟ್ಟ ಗ್ರಾಂಟ್ ೩೦೦೦ ಜೊತೆಗೆ ೧೫೦೦೦ ಹಾಕಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಿಂಗರಾಜುರವರ ಸ್ಕೂಲ್ ದಾಖಲೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದಿದೆ. ತಾನು ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರ ಅಂತ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಅಂತ್ಯೋದಯ ಕಾರ್ಡ್ ಕ್ಯಾನ್ಸಲ್ ಆಗಿ ಬಿಪಿಎಲ್ ಎಂದು ಬಂದಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಚಾಯತಿ ಮೆಂಬರ್ ಸೆಲ್ವರಾಜ್, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸಿದ್ಧರಾಜು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಬಿಐ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಇದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಖಾತೆ ಇದೆ, ಯಾವುದೂ ಲೋನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಕೆಲಸವಿರಲಿಲ್ಲ, ಇಂದು ಎರಡು ಮಚ್ಚು ತಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇವರು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಗಾಡಿ ಕೆಲಸಗಳು ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಬರುತ್ತವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಮಚ್ಚು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೫೨. ಶಂಕರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಕುಳ್ಳಾಚಾರಿ, ಉತ್ತೂರು: ಇವರು ಕಮ್ಮಾರ ಕುಲುಮೆದಾರರು. ಇವರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ಕಮ್ಮಾರ ಎಸ್‌ಟಿ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎಸ್‌ಟಿ ಅಂತ ಇದೆ. ಇವರು ಒಂಬತ್ತು ಎಳೆ ಜನಿವಾರ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಕುಳ್ಳಾಚಾರಿಯವರು ಬಿ.ಜಿ. ದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಚಿಕ್ಕತಾಯಮ್ಮ, ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ವೇಣುಗೋಪಾಲ (೨೦), ನಾಗವೇಣಿ (೧೮), ಈ ಎರಡೂ ಮಕ್ಕಳು ಗಾರ್ಮೆಂಟ್ಸ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾಗವೇಣಿಯು ಮಳವಳ್ಳಿ ಸಮೀಪದ ದೊಡ್ಡೇಗೌಡನ ಕೊಪ್ಪಲಿನ ಮಣಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರು, ಈಗ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಬಿ.ಬಿ. ದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೂಕಾಲು ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದೆ. ಜೋಳ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರಂತೆ, ಇವರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ನಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಟಿವಿಎಸ್ ಎಕ್ಸ್‌ಎಲ್ ಇದೆ. ಟಿ.ವಿ., ಮೊಬೈಲ್, ಡಿಷ್ ಇವೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಹಸುಗಳಿವೆ ಒಂದು ಕರು ಮಾತ್ರ ಇದೆ, ಮನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಹಾಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಘಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ೨೫೦೦೦ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ತೀರುತ್ತಿದೆ. ಇವರ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ. ಶಂಕರಾಚಾರಿಯವರು ಇರದಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

೫೩. ರಾಜಣ್ಣಾಚಾರಿ, ಮಠದ ಬೀದಿ, ಬಿ.ಜಿ. ದೊಡ್ಡಿ: (ಕುಲುಮೆ ಮುಂದೆ ತಾಯಿ ವೆಂಕಟಮ್ಮ ಮತ್ತು ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿ ಭಾಗ್ಯಮ್ಮ, ಬಿ.ಜಿ.ದೊಡ್ಡಿ). ಮಠದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಏಳು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿವೆ. ರಾಜಣ್ಣಾಚಾರಿಯವರು ನಾವು ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಳು ವಕ್ಕಲಿದ್ದರೂ ರಾಜಣ್ಣಾಚಾರಿಯದು ಮಾತ್ರ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಅವರು ಮತ್ತು ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಆವಾಗಾವಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುಲುಮೆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಒಳಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಕಾದಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರಧಾರಿ. ವಯಸ್ಸಾಗಿರೋದ್ರಿಂದನು ಕುಲುಮೆ ಎತ್ತಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

೫೪. ಈರಾಚಾರಿ ಎಲ್ (೫೭) ಬಿನ್ ಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ಒಡೆಯರ ಪಾಳ್ಯ: ಇವರು ಕುಲುಮೆದಾರ ಕಮ್ಮಾರರು. ಇವರಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಅಂತ ಇತ್ತು. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಟಿ.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಬ್ಲ್ಯಾಕ್‌ಸ್ಮಿತ್ ಅಂತ ಇತ್ತು. ಈಗ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಂತ ಆಗಿದೆ. ಈಗ ಕೇಳಲು ಹೋದರೆ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್‌ರವರು, ದಬಾಯಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಕಂಪ್ಲೇಂಟ್ ಮಾಡತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರಂತೆ. ಇದರಿಂದ ಅನಾನುಕೂಲ ಆಗಿ ಎಸ್.ಟಿ. ಅಂತ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಭಕ್ತರು. ಸ್ವಂತ ಊರು ಆಲಳ್ಳಿ, ತಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದವರು. ಇವರ ಮಗ ಗುರುಪ್ರಸಾದ್ (೩೧) ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಓದಿದ್ದು ಟೈಲರಿಂಗ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗ ದಿನೇಶಮೂರ್ತಿ (೭) ಮತ್ತು ನಾಗೇಶಮೂತಿ (೯)ಚಿಕ್ಕವರು. ಇವರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಇದೆ. ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಲಭ್ಯ ಮತ್ತು ಲ್ಯಾವೆಟರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಇವೆ. ಇವರಿಗೆ ಅಂತ್ಯೋದಯ ಕಾರ್ಡ್ ಇದೆ ಆದರೆ ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಯ ಸಂಘದಿಂದ ೫೦೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಈಗ ೧೦೦೦೦ ಬಾಕಿ ಇದೆ. ಇವರು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾದರೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಲಿ ಅಂತ ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೫೫. ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ, ಎಲೆಮಾಳ ಗ್ರಾಮ: ಈತ ನಲವತ್ತೆಂಟು ವಯಸ್ಸಿನವನು. ಈತನು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕುಲುಮೆದಾರ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವರ ದೇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ. ಇವರು ಜನಿವಾರದ ಜೊತೆಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ನೀಲಗಾರಿಕೆ ಆಗಿರಬೇಕು. ಇವರ ತಂದೆ ಅಜ್ಜೀಪುರದಲ್ಲಿದ್ದವರು. ಇವರ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ನಿಂಗರಾಜಮ್ಮ. ಇವರ ಬಳಿ ಒಂದು ಸಿಲಿಂಡರ್ ಗ್ಯಾಸ್ ಇದೆ. ಟಿ.ವಿ. ಇದೆ ಆದರೆ ಮೊಬೈಲ್ ಇಲ್ಲ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಸೋಮಣ್ಣ (೨೩) ಮತ್ತು ಶಂಕರ (೨೦) ಇಬ್ಬರೂ ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಓದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಹನೂರಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

೫೬. ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಚಾಚಾರಿ, ಪುದುನಗರ: ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತೆಂಟು ವಯಸ್ಸಿನ ನಿಂಗಾಚಾರಿಯವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ, ಕುಲುಮೆದಾರ, ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲು, ಜನಿವಾರಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಂದೆ ಕಾಲದಿಂದ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಉಚಿತ ಸೈಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮಣ್ಣಿ. ಇವರ ಮಗಳು ರೂಪವತಿಯು ಹತ್ತನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಓದಿದ್ದು ಈಕೆಯ ಯಜಮಾನ ಕುಮಾರಾಚಾರಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಒಂದು ಗಂಡು ಇವೆ. ಇವರು ತೊಂಬೆಯಿಂದ ನೀರು ತರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ಇವರಿಗೆ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಕೊಟ್ಟ ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಸಂಪರ್ಕವಿದೆ. ಸಾಲ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಕುಲುಮೆ ಇಟ್ಟವರು ಇವರೊಬ್ಬರೆ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ– ಕಮ್ಮಾರರ ಐದು ಮನೆಗಳಿವೆ.

೫೭. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ (೪೫) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಒಡಕೆಹಳ್ಳ: ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಕಮ್ಮಾರರು. ಎಸ್‌ಟಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ. ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿಯವರು ಕುರುಬರ ದೊಡ್ಡಿಯವರು. ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಹುಟ್ಟಿದೆವು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಚೆಲುವಮ್ಮ ಶಿವನಸಮುದ್ರದವರು. ಇವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ. ಚೆಲುವಮ್ಮನವರ ಅಕ್ಕಂದಿರು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಮತ್ತು ಸರಸಮ್ಮ ಇದ್ದಾರೆ. ಸರಸಮ್ಮ ಧೂಪದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಹೂ-ಹಣ್ಣು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚೆಲುವಮ್ಮನ ತಂದೆ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ ಹೊಸಪಾಳ್ಯದವರು. ಹೊಸಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ, ಮರಗೆಲಸ ಎಲ್ಲ ಇತ್ತು. ಒಡಕೆಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಇವರು ಲ್ಯಾವೆಟರಿಯನ್ನು ೫೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ತೊಂಬೆಯಿಂದ ನೀರು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಜಮೀನಿಲ್ಲ. ಸಂಘದಿಂದ ಲೋನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಬೈಕ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಂ.ಎಂ. ಹಿಲ್ಸ್ ಶಾಖೆಯ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ಇದೆ.

೫೮. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ತಮ್ಮಡಗೇರಿ, ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ: ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರಿಗೆ ಇವರ ಸಣ್ಣ ಗುಡಿಸಲಿನ ಮುಂದೆ ಸಣ್ಣ ಕುಲುಮೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸ್ವಂತ ರಾಟೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ತ್ರಿಶೂಲ, ಮಚ್ಚು, ಇತರ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಇದ್ದರು. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಷದಿಂದ ಇಲ್ಲೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಇಲ್ಲೇ ಇರುವ ಇವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕುಪತ್ರ ಇಲ್ಲ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಕಮಲಮ್ಮ ಮಳವಳ್ಳಿ ಕಡೆಯವರು, ದಾರ ಹೊಸೆಯುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮಗ ರಾಜೇಶನಿಗೆ ಮುವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಇವರ ಮನೆಗೆ ಭಾಗ್ಯಜ್ಯೋತಿ ಕರೆಂಟು ಇದ್ದದ್ದು ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಬಲವಂತವಾಗಿ ಮೀಟರ್ ಫಿಕ್ಸ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕರೆಂಟ್ ಬಿಲ್ಲು ಎಂಬತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಜೋಪಡಿಯಂತಹ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪಿಯುಸಿ ವರೆಗೆ ಕಾಲೇಜು ಇದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೫೯. ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಿನ್ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ, ತಮ್ಮಡಗೇರಿ, ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ: ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ ಇವರು ಸಿಂಗಾನಲ್ಲೂರಿನವರು. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆ ನಿಂತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಇಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದದ್ದು. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಸುಶೀಲಮ್ಮ ದೇವರ ದಾರ ಹೆಣೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದಾಗ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ರಾಟೆ ತಿರುಗಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ ಮನು ಎಂಬ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮೊನ್ನಾಚಿಯ ಮರಗೆಲಸದ ಸೋಮ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಭು (೨೩) ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಓದಿದ್ದಾನೆ. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪುಟ್ಟಿ (೨೦)ಯು ಪಿ.ಜಿ. ಪಾಳ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರಭುವು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ತಂದೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವರು ಇರುವ ಗುಡಿಸಲಿನಂತಹ ಷೆಡ್‌ಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಕೊಟ್ಟು ಭೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಲ್ಯಾವೆಟರಿ ಇದೆ. ಇವರು ತೊಂಬೆಯಿಂದ ನೀರು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್‌ದಾರರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಿಂಗಳಿಗೆ ಐದು ಸಾವಿರ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ತಿಂಗಳಿಗೆ ೧೦೦ಕ್ಕೆ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕಮ್ಮಾರ ಎಸ್‌ಟಿ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವಿದೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ನೀಲಗಾರರು ಆದರೆ ಪ್ರಭು ನೀಲಗಾರನಲ್ಲ.

ನಿಂತುಹೋಗಿದೆ. ಕೊನೆಯವನು ಮುತ್ತುರಾಜ್ (೩೦) ವಿವಾಹಿತ ಹನೂರಿನಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವರು ಯಾವುದೂ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಕೌಂಟ್ ಇದೆ. ಇವರ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣ ತಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರೈತರ ಮಚ್ಚು, ಕುಡುಗೋಲುಗಳನ್ನು ಹದ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸ.

೬೪. ಅಮ್ಮಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಅಳಗಾಚಾರಿ, ಎಫ್ ವಿಲೇಜ್: ಇಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಎ, ಬಿ, ಸಿ, ಡಿ, ಇ, ಎಫ್ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮೂವತ್ತು ಮನೆಗಳಿವೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೈಟು ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಮನೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇವರ ತಾಯಿ ನಿಂಗಮ್ಮ (೬೦), ಹೆಂಡತಿ ಸರಸ್ವತಿ (೪೦), ಇವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ. ಇವರ ಅಣ್ಣ ವೀರಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬನ್ನೂರು ಪಕ್ಕ ಅರಕೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. 'ಎ' ವಿಲೇಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವಯಸ್ಸಾದ ಕಮ್ಮಾರ ಇದ್ದಾನೆ, ಆದರೆ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಬಳೆಗಾರ ಶೆಟ್ಟಿ, ಬಣಜಿಗ, ಆಚಾರ್‍ರು, ಮಡಿವಾಳ, ವಡ್ಡರು, ಕುಂಬಾರಶೆಟ್ಟಿ ಇದ್ದಾರೆ, ಲಿಂಗಾಯತರು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇವರಿಗೆ ಪಂಚಾಯತಿಯವರು ಲ್ಯಾವೆಟ್ರಿ ಕಟ್ಟಲು ಲಂಚ ಕೇಳುತ್ತಾರೆಂದು ಬೇಸರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಎಲ್‌ಪಿಜಿ ಇಲ್ಲ ಸೌದೆ ಒಲೆ ಇದೆ. ಇವರಿಗೆ ಯಾವುದೂ ಸಾಲ ಇಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಬಡಬಗ್ಗರಿಗೆ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೆ ನೂರು ಅಥವಾ ಇನ್ನೂರು ಕುಲುಮೆ ಆದಾಯವಿದೆ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಕುಲದೇವತೆ. ಇವರು ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಬಯಸುತ್ತಾರೆ.

೬೫. ಶಿವಣ್ಣಾಚಾರಿ (೬೦), ಕಾಂಚಳ್ಳಿ, ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ: ಈ ಊರಲ್ಲಿ ೫೫೦ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಶಿವಣ್ಣಾಚಾರಿಯವರ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಗುಂಡಾಪುರದಲ್ಲಿದ್ದರು. ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಕಮ್ಮಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ದೇವತೆ ವೀರಮಾಸ್ತಮ್ಮ, ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಇವರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಮುರುಗೇಶ (೩೦), ಟೈಲರಿಂಗ್ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಟೈಲರಿಂಗ ಸಾಲ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ತೀರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

೬೬. ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರಿ (೫೧), ಕಾಂಚಳ್ಳಿ (ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ): ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕೆ.ಪಿ. ನಂಜುಂಡಿ ಹಿಂದೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಓಡಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಗ ಮಹೇಶ (೨೭) ವಿವಾಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನುರಾಧ (೨೫) ಎಂಬ ಮಗಳನ್ನು ತಾಳವಾಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇವರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ. ಇವರಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ನಲ್ಲಿ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ. ಇವರು ಸಮಾಜದ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಇವರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರದು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬ, ಮನೆ ಸರಳವಾಗಿದೆ, ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲ. ಇವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

೬೭. ಮುರುಘಾಚಾರಿ (೪೪) ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿ (೬೨): ಮುರುಘಾಚಾರಿಯವರು ಸುಳೇರಿ ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಇವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ದೇವಿ

ಅಂಕಾಳಮ್ಮ (ಅಜ್ಜೀಪುರ) ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಎಸ್‌ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಚೀಟಿ ಇದೆ. ಇವರು ಏನೇ ಸೌಲಭ್ಯ ಬೇಕಾದರೂ ಗುಂಪಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಆದಾಯವಿಲ್ಲ. ರೇಷನ್ ಕಾರ್ಡ್ ಬಿಪಿಎಲ್ ಇದೆ. ಇವರ ಬಳಿ ಯಾವುದೇ ವಾಹನಗಳಿಲ್ಲ. ಇವರ ಖರ್ಚು ಕೂಡ ಆದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿವೆ. ಅವರು ಕೂಡ ಇವರ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಾರೆ.

೬೮. ವೀರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಗೋವಿಂದಾಚಾರಿ, ಕೆ. ಗುಂಡಾಪುರ: ವೀರಾಚಾರಿಯವರು ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನವರು. ಇವರ ತಂದೆ ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ತೀರಿಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಏನು ತೋಚುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರ ತಾಯಿ ಚಿಕ್ಕತಾಯಮ್ಮ (೫೫) ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಗೌರಮ್ಮ (೩೨), ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ಹರ್ಷಾಂತ್. ವಿ (೧೦ನೇ ತರಗತಿ) ಮತ್ತು ಧನುಶ್ರೀ ವಿ (೯ನೇ ತರಗತಿ). ವೀರಾಚಾರಿಯವರ ತಮ್ಮ ಮಾದೇಶ–ಹೆಂಡತಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮಕ್ಕಳು ದೀಪು (೫ನೇ ತರಗತಿ) ಮತ್ತು ಸಂಜು (೩ನೇ ತರಗತಿ) ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಣ್ಣ–ತಮ್ಮ ಈರ್ವರಿಗೂ ಒಂದೇ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕುಲುಮೆ ಇಲ್ಲದಾಗ ಮರಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿನ್ನ ಅಡ ಇಟ್ಟು ಎಲ್‌ಪಿಜಿ ಖರೀದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೂ ಸಾಲ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

೬೯. ನಾರಾಯಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಅಳಗಾಚಾರಿ, ಕೆ.ಗುಂಡಾಪುರ: ಇವರು ವೀರಾಚಾರಿಯವರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಗ ಆಗಿರುವರು. ಇವರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಎಸ್‌ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವಿದೆ. ಇವರೂ ಕೂಡ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರು ರುಕ್ಮಿಣಮ್ಮ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಅಳಗಾಚಾರಿ–ಹೆಂಡತಿ ಗೀತ ಎಂಟನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಓದಿದ್ದಾರೆ, ಕಳ್ಳಿದೊಡ್ಡಿ ರಾಮಾಚಾರಿ (ಕುಲುಮೆದಾರ)ಯ ಮಗಳು. ಇವರಿಗೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ರಘು, ಮತ್ತು ಏಳು ವರ್ಷದ ಚಿರಂಜೀವಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಳಗಾಚಾರಿಯು ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕುಮಾರಾಚಾರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಸರೋಜಮ್ಮ, ಶಾಗ್ಯದವರು, (ತಂದೆ ಶಾಗ್ಯದ ಮರಗೆಲಸದ ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ) ಎಂಟನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಓದಿದ್ದಾರೆ, ಮಕ್ಕಳು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಲಿಖಿತ ಮತ್ತು ಎರಡು ವರ್ಷದ ಪ್ರೇಂ. ಇನ್ನು ಜ್ಯೋತಿ ಕಳ್ಳಿದೊಡ್ಡಿಯ ಮುತ್ತುರಾಜುಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ, ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ನಯನ ಮತ್ತು ಏಳು ವರ್ಷದ ಶಾಂ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾರಾಯಣಾಚಾರಿಯ ತಮ್ಮ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕುಲುಮೆ ಇಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನ ಕುಲುಮೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟು ಇವರವು ೩ ಮನೆ ಇದ್ದರೂ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಇಲ್ಲ.

೭೦. ನಾಗಾಚಾರಿ (೫೦) ಅಂಬಿಕಾಪುರ ಮೇಡು: ನಾಗಾಚಾರಿಯವರು ಕುರುಬರದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಜ್ಜೀಪುರ ಮತ್ತು ರಾಮಾಪುರ ಮಧ್ಯದ ಗ್ರಾಮ ಅಂಬಿಕಾಪುರ ಮೇಡುವಿನಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಬದಿ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಮ್ಮಾರ ಆಚಾರ್‍ರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮನೆ ದೇವರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಇವರ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗಲಿದೆ. ಇವರ ತಾಯಿ ದೊಡ್ಡತಾಯಮ್ಮ, ಹೆಂಡತಿ ಮೀನಾಕ್ಷಿ, ಮಕ್ಕಳು ಸಂತೋಷ ಮತ್ತು ಸತೀಶ. ಇವರು ಕುರುಬರದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸ್ವಂತದ ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಅಂತ್ಯೋದಯ ರೇಷನ್ ಕಾರ್ಡ್ ಇದೆ, ಯಾವುದೇ ಜಮೀನು ಮತ್ತು ಲೋನ್ ಇಲ್ಲ .

೭೧. ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ದೊಡ್ಡರಾಜಾಚಾರಿ, ರಾಮಾಪುರ: ಸುಮಾರು ಐವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ನಿಂಗಾಚಾರಿಯವರು ರಾಮಾಪುರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಮ್ಮಾರ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಎಸ್.ಟಿ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಶ್ರೀಧರ ಎಂಬ ಮೈಸೂರು ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಗ ಮತ್ತು ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಓದಿರುವ ಮಂಚಾಪುರದ ಎಸ್‌ಸಿ ಕೊರಮಶೆಟ್ಟಿ ಜಾತಿಯ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿರುವ ಸಿತಾರಾ ಎಂಬ ಮಗಳಿದ್ದಾಳೆ. ಇವರ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ ಆಗಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಇದೆ. ಇವರಿಗೆ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಾ ೨೦೦ ರಿಂದ ೨೫೦ ರೂಪಾಯಿ ಆದಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಯಾವುದೇ ಲೋನ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

೭೨. ನಿಂಗರಾಜು (೪೦) ಮತ್ತು ದಾಸಪ್ಪ (೩೮) ಬಿನ್ ಚೆಲುವಾಚಾರಿ, ದೊಡ್ಡ ಆಲತ್ತೂರು: ಚೆಲುವಾಚಾರಿಯವರು ತೀರಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅವರ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚೆಲುವಾಚಾರಿಯ ಹೆಂಡತಿ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ (೬೦) ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಗ ನಿಂಗರಾಜು ರಾಜೇಶ್ವರಿ (ಹನೂರು)ಯವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಏಳನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಓದುವ ವಿಷ್ಣು ಎಂಬ ಮಗನನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ. ದಾಸಪ್ಪ ಏನೂ ಓದಿಲ್ಲ, ಇವರು ಯಳಂದೂರು ಸೈಡ್‌ನ ಕುಮಾರನಪುರದ ಜ್ಯೋತಿಯವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ವಸಂತ (೬ ವರ್ಷ) ಮತ್ತು ಭೂಮಿಕ (೪ ವರ್ಷ) ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಇವರು ಹೆಂಚಿನ ಮನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಸುಪುತ್ರರು ಭಾಗವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಚೆಲುವಾಚಾರಿಯ ಮಗಳು ಕಮಲಳನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಡ್ರೈವರ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ರಾಜೇಶ ಎಂಬಾತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಜ್ಯೋತಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದಾಸಪ್ಪನಿಗೆ ಬೋರ್ವೆಲ್ ರಿಪೇರಿ ಕೆಲಸ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಕಡೆ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರಿಗೆ ಎರಡು ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದೆ. ಅತ್ತೆ ಮಾವನಿಗೆ ಅಂತ್ಯೋದಯ ಕಾರ್ಡ್ ಇದ್ದರೆ, ಉಳಿದ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎರಡು ಬಿಪಿಎಲ್ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಗಳಿವೆ. ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಡಬಲ್ ಸಿಲಿಂಡರ್ ಎಲ್‌ಪಿಜಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಜ್ಯೋತಿಯು ಸಿಂಗಲ್ ಸಿಲಿಂಡರ್ ಎಲ್‌ಪಿಜಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎಸ್.ಕೆ. ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಸಾಲ ತೆಗೆದು ನಾದಿನಿಯ ಮದುವೆಯ ಸಾಲ ತೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜ್ಯೋತಿ ಕಳೆ ಕೀಳುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಕುಟುಂಬವು ಸುಸ್ಥಿರ ಕುಟುಂಬವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

೭೩. ಸಾಮುನಾಯ್ಕ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಮುನಾಯ್ಕ, ನಾಲ್‌ರೋಡ್: ಇವರು ಲಂಬಾಣಿ ಸಮೂಹದ ಏಕೈಕ ಕಮ್ಮಾರ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಮಗೆ ದೊರೆತವರು. ಇವರು ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದವರಂತೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಆಂಜನೇಯನ ಭಕ್ತರು. ಇವರು ಯಾವುದೇ ಜನಿವಾರ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರದು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬವಾಗಿದೆ. ಇವರು ಗುಳ, ಗುದ್ದಲಿ, ಉಳಿ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಹಂಚಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಲ್ಯಾವೆಟರಿ ಇದೆ. ಟಿ.ವಿ. ಇದೆ, ಆದರೆ ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಸೌಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ.

೭೪. ವಿಶ್ವನಾಥಾಚಾರಿ, ಸುಳ್ವಾಡಿ: ಇವರು ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರು. ಇವರು ಆಚಾರಿ ಜಾತಿ, ವೀರಭ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ಮನೆದೇವರು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಫೋಟೋವನ್ನು ತಂದು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ೧೯೯೦ ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ತೀರಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳಾದ ಮುರುಗೇಶ್, ನಟರಾಜ, ಅಳಗೇಶ್ ಎಲ್ಲ ತಮಿಳುನಾಡು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಬಡತನವಿದೆ. ಇವರಿಗೆ ಉಡಲು ಬಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲ. ಇವರಿಗೆ ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವೇತನ, ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ ಇವ್ಯಾವುಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರು ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಪೈಸೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದಂತೆ.

೭೫. ತ್ಯಾಗರಾಜು (೪೦) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಲ, ಹೂಗ್ಯಂ: ವೆಂಕಟಾಚಲರವರು ಶೆಟ್ಟಿಹಳ್ಳಿಯವರು. ಇಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಂದದ್ದು. ಹೆಂಡತಿ ಕೃಷ್ಣಮ್ಮ ಮಂಚಾಪುರದವರು. ತ್ಯಾಗರಾಜುರವರು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಕಾಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿನ್ನದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರಂತೆ. ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮನೆದೇವತೆ ಅಂಕಾಳಮ್ಮ ಮತ್ತು ವೀರಮಾಸ್ತಮ್ಮ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಜನಿವಾರ ಹಾಕುತ್ತಾರೆಂದು ಮಾಹಿತಿದಾರರಾದ ನಾಗವೇಣಿಯವರು ಹೇಳಿದರು. ತ್ಯಾಗರಾಜುರವರಿಗೆ ಇರುವ ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ: ಪುಷ್ಪ (೩೫) ಕಾಂಚಳ್ಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ, ನಾಗವೇಣಿ (೨೪)ಯದು ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಆಗಿದೆ–ಈಕೆಯನ್ನು ತಮಿಳುನಾಡು ಬಸವರಾಜುಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ(೨೦) ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಓದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ವೇಲುಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೀನ (೧೮) ಒಂಬತ್ತನೇ ತರಗತಿ ಓದಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಇವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಮಿಳು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣಮ್ಮ ಮತ್ತು ವೆಂಕಟಾಚಲರವರ ತಂಗಿ ಮುಂದೆ ಜಲ್ಲಿಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಮೂರುವರೆ ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಶಿಕ್ಷಣ, ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಿವೆ.

ಹೀಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕಮ್ಮಾರರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಪರ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಸುಬುದಾರರ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ನೋವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಇವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

೧. ಬಹುಪಾಲು ಎಲ್ಲ ಕಮ್ಮಾರರು ಬಡತನದಿಂದ ನಲುಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
೨. ಕಮ್ಮಾರರು ನಿಕೃಷ್ಟವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಆದಾಯ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.
೩. ಕಮ್ಮಾರರು ನಗರದ ಸಣ್ಣ–ಪುಟ್ಟ ಆಧುನಿಕ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದು ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯಗಳೇ ಜಾಸ್ತಿ ಇವೆ.
೪. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಇರುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ತೃಪ್ತರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.
೫. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದಂತಿಲ್ಲ.

೧. ಮಂಟೇಚಾರಿ (ಮಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ) ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ವಾಸ (ಧನಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ) (ಕುಲುಮೆ ಚಿತ್ರ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ)

೨.ಬಸವರಾಜು, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ

ಬಸವರಾಜು ಹದ ಕಟ್ಟಕೊಟ್ಟ ಕುಡುಗೋಲುಗಳು ಮತ್ತು ಕೆಲಸದ ಉಪಕರಣಗಳು

೩.ರಾಜೇಂದ್ರಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಆತನ ಪತ್ನಿ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಸಮೀಪದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ (ವಾಸ: ಕಾವೇರಿ ರೋಡ್, ವಿನಾಯಕ ನಗರ ಬೀದಿ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ)

೪.ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ, ಕುಣಗಳ್ಳಿ ವಾಸ. ಇವರ ಕುಲುಮೆ

ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಆತನ ಪತ್ನಿ

೫.ಜಡೇಸ್ವಾಮಿ, ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ.

ಮಧುವನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಕಮ್ಮಾರನ ಮನೆಯ ದಾರಿ

೬.ಮಧುವನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಎಂಬ ಕಮ್ಮಾರನ ಕುಲುಮೆ (ಜತೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕುಡುಗೋಲುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ತರುತ್ತಾರು)

೮. ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ, ಐಕ್ಕಡಹಳ್ಳಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ

ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ನಡೆಯದೆ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಮೇಕೆ ಸಾಕುತ್ತಿರುವುದು. ಐಕ್ಕಡಹಳ್ಳಿ

ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ ಇವರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು

೯.ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿ, ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ ಇವರು ಮಾವನ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಗುದ್ದಲಿ ಹಣಿಯುವ ಕೆಲಸದಲಿ ತೊಡಗಿರುವುದು

೭. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ, ಕಮ್ಮಾರನ ಕುಲುಮೆ

ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಹದಗೊಂಡ ಟೆಂಟ್‌ನ ಕಬ್ಬಿಣದ ಗೂಟಗಳು

೧೦. ಮುತ್ತಾಚಾರಿ, ಮತ್ತು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ, (ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ) ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ

೧೧. ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಬೆಟ್ಟಾಚಾರಿ, ಕಾಮಗೆರೆ ಕುಲುಮೆ.

೧೨.ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ರಾಮಾಚಾರಿ, ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರ ಕುಲುಮೆ

೧೩.ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಕುಲುಮೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೋಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ, ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ರಾಮೇಗೌಡ ಮತ್ತು ಕಾಮಯ್ಯ. ಬಿ. ಯವರೊಂದಿಗೆ.

೧೪.ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಲಿಂಗಾಚಾರಿ. ಕಣ್ಣೂರು ಇವರ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಕುಲುಮೆ.

೧೫. ಸಿದ್ಧಯ್ಯನಪುರ ಕೆರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಮಂಚೇಚಾರಿ ಮತ್ತು ಇವರ ತಂಗಿಯ ಮಗ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ

ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ

ಕೆರೆಯಂಗಳದ ಗುಡಿಸಲು ಮುಂದೆ

ಕಬ್ಬಿಣದ ಕುಡುಗೋಲುಗಳು

ಕುಡುಗೋಲು ತಯಾರಿ

೧೪.ಲಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವಿಶ್ವಾಚಾರಿ,
(ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ) ನರಸೀಪುರ ಕುಲುಮೆದಾರ

ಕುಡುಗೋಲು ಹಿಡಿಕೆಗಳು

೧೫.ಸೋಮಣ್ಣಾಚಾರಿ, ವಂಡರಬಾಳು

೧೬.ವೆಂಕಟಲಿಂಗ ಬಿನ್ ಲಿಂಗಶೆಟ್ಟಿ, ಪಾಳ್ಯ,
ಕುಲುಮೆಗಾರ

೨೦.ನಾಗಾಚಾರಿ, ಉದ್ದನೂರು ಇವರ ಕುಲುಮೆ

೧೭.ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಬಿನ್ ಮಲ್ಲಶೆಟ್ಟಿ, ಪಾಳ್ಯ,
ಕುಲುಮೆಗಾರ

೨೧.ರಾಜೇಶಾಚಾರಿ, ಹನೂರು ಇವರ ಕುಲುಮೆ

೨೨ ರಾಜಾಚಾರಿ, ತಾಳೂರು ಇವರ ಕುಲುಮೆ

೨೬. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಜಾಚಾರಿ, ತೆಳ್ಳನೂರು ಇವರ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕುಲುಮೆ (ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದು)

೨೩.ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ, ಗುಂಡೇಗಾಲ ಇವರ ಕುಲುಮೆ(ಸಂದರ್ಶನ ಅನುಸೂಚಿ ಸಂಖ್ಯೆ: ೫೯)

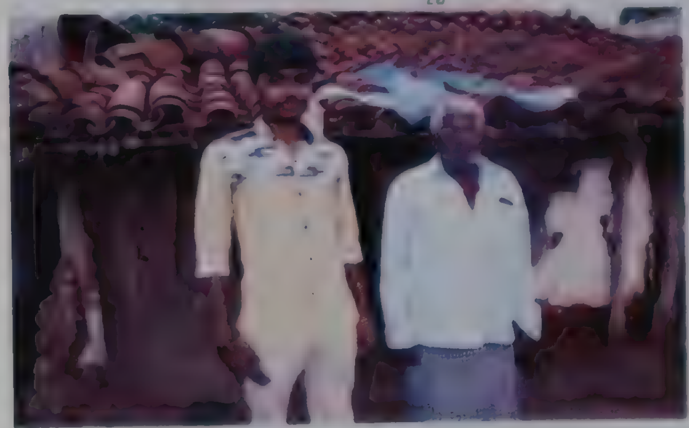
ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇದ್ದಾಗ ತೆಗೆಸಿಕೊಂಡ ಚಿತ್ರ

೨೪.ರಾಜಾಚಾರಿ, ಪ್ರಕಾಶಪಾಳ್ಯ ಇವರ ಕುಲುಮೆ

೨೭.ಹೇಮಂತ್ ಬಿನ್ ನಂಜಪ್ಪಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಕೆಂಪನಂಜಾಚಾರಿ ಬಂಡಳ್ಳಿ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ (ಮನೆಯೊಳಗೆ ಸಣ್ಣ ಕುಲುಮೆ)

೨೫. ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ದಾಚಾರಿ, ಸುಂಡ್ರಳ್ಳಿ, ಪಾಳ್ಯ ಹೋಬಳಿ ಇವರ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕುಲುಮೆ

೨೮. ಶಿವನಂಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಅವರ ತಮ್ಮ (ಕುಳಿತಿರುವವರು), ಬಂಡಳ್ಳಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ

೨೯. ಮಾದೇಶಾಚಾರಿ, ಕದಮ್ಮಾರ್. [illegible] ಇವರ ಚಿತ್ರ

೩೦.ಮುತ್ತ್ವಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ ಇವರ ಮಕ್ಕಳು (ನಾಗರಾಜು, ದೇವರಾಜು) ಮತ್ತು ಕುಲುಮೆ. ಗ್ರಾಮ ನಾಗನತ್ತ

೩೧.ರಾಜೇಶ್ ಮತ್ತು ರವಿ ಬಿನ್ ರಿ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ, ಸಿಂಗಾನಲ್ಲೂರು. ಇವರ ಕುಲುಮೆ

ನಾಗರಾಜುರವರ ಕುಲುಮೆ

ರಾಜೇಶ್‌ರವರ ಕುಲುಮೆ

೩೩. ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ, ಹನೂರು ಕುಲುಮೆ

೩೨. ಮೇಸ್ತ್ರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮುತ್ತಾಚಾರಿ. ಶಾಗ್ಯ. ಇವರ ಕುಲುಮೆ

೩೪. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪಂಚಲಿಂಗಾಚಾರಿ. (ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಶಿವಕುಮಾರ್ ಮತ್ತು ಕಿರಣ್) ಕಾಂಚಳ್ಳಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ

೩೫. ದಾಸಾಚಾರಿ ಬಿನ್ [illegible], [illegible] ([illegible]) ಇವರ ಕುಲುಮೆ

ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ದಾಸಾಚಾರಿ (ಪತ್ನಿ ಮತ್ತು ಮೊಮ್ಮಗುವಿನೊಂದಿಗೆ)

೩೬. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಸತ್ಯಗಾಲ ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಪೋಸ್ಟ್ ಇವರ ಕುಲುಮೆ

೩೭. ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮಂಟೇಚಾರಿ, ಧನಗೆರೆ ಇವರ ಕುಲುಮೆ

೩೮. [illegible], ಧನಗೆರೆ ಇವರ ಕುಲುಮೆ

೩೯. ಚಿಕ್ಕಸ್ವಾಮಿ, ಕುಲುಮೆ ಕಮ್ಮಾರ, ಉಗನಿಯ, ಇವರ ಗ್ರಾಮದ ಶಾಲೆ

೪೦. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ, ಸತ್ಯಗಾಲ ಅಗ್ರಹಾರ ಇವರ ಕುಲುಮೆ

೪೧. ಪಿ. ರಾಘವಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪಿ. ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ, ಮುಳ್ಳೂರು ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸಗಾರರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸದಸ್ಯರು (ತಂದೆ ಮತ್ತು ಸಹೋದರನ ವರ್ಕ್‌ಶಾಪ್ ಕೆಲಸಕ್ಕು ಜೊತೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ)

೪೨. ರಾಚಯ್ಯ ಬಿನ್ ದೊಡ್ಡಸಿದ್ದಶೆಟ್ಟಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ, ಹೊಸ ಮಾಲಂಗಿ ಗ್ರಾಮ

೪೩. ಸಿದ್ಧರಾಜು ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕಸಿದ್ದಶೆಟ್ಟಿ, ಚಿಕ್ಕ ಮಾಲಂಗಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ (ಇದರ ಬಳಿ ಜಗಲಿ ಮೇಲೆ ಇವರ ತಂದೆ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಮಲಗಿರುವುದು.)

೪೪.ಸಿದ್ಧರಾಜು (೩೦) ಬಿನ್ ವೆಂಕಟರಮಣಶೆಟ್ಟಿ ಬಿನ್ ಮಾದಶೆಟ್ಟಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ, (ಇವರ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ರಾಚಯ್ಯ ಅವರ ಕುಲುಮೆ ಇದೆ) ಹೊಸ ಮಾಲಂಗಿ

೪೫. ರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರಿ, ಆಲಳ್ಳಿ ಇವರ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಹೋದರಿ ಆಶಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ ಗೀತಾ ಇವರಿಂದ ತೋರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕುಲುಮೆಯ ಚಿತ್ರ.

೪೬. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಮಾರಗೌಡಶೆಟ್ಟಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ, ಚಿಲಕವಾಡಿ ಗ್ರಾಮ

೪೭. ದಾಸಮರಿಶೆಟ್ಟಿ (೫೦) ಇವರ ಕುಲುಮೆ, ಚಿಲಕವಾಡಿ

೪೮. ಕಾಳಪ್ಪ ರವರ ಕುಲುಮೆ (ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ) ತೇರಂಬಳ್ಳಿ

೪೯. ರಾಚಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ, ತಿಮ್ಮರಾಜಿಪುರ

೫೦. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕರಾಮಾಚಾರಿಯವರ ಕುಲುಮೆ, ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ

ನಿಂಗರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರ್ ಇವರ ಕುಲುಮೆಯ ಮುಂಭಾಗದ ಚಿತ್ರ, ಪಿ.ಜಿ.ಪಾಳ್ಯ (ನಿಂಗರಾಜುರವರ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಮಡಿವಾಳ ಮಾದೇವಶೆಟ್ಟಿ ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಕುಲುಮೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ)

೫೧. ನಿಂಗರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರ್ ಇವರ ಕುಲುಮೆ ಚಿತ್ರ, ಪಿ.ಜಿ.ಪಾಳ್ಯ

೫೨. ಶಂಕರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಕುಳ್ಳಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ ಮುಂದೆ ಪತ್ನಿ ಚಿಕ್ಕತಾಯಮ್ಮ . ಉತ್ತೂರು.

೫೩. ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿ ಕುಲುಮೆ ಮುಂದೆ ತಾಯಿ [illegible] ಮತ್ತು ಅವರ ಪತ್ನಿ ಭಾಗ್ಯಮ್ಮ, [illegible]

೫೪. ಈರಾಚಾರಿ ಎಲ್. ಬಿನ್ ಲಿಂಗಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ, ಒಡೆಯರಪಾಳ್ಯ.

೫೫. ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ, ಎಲೆಮಾಳ

೫೬. ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಜಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ. ಮದುನಗರ.

೫೭. [illegible] ಬಿನ್ ಲೇಟ್ [illegible] ಇವರ ಕುಲುಮೆ, [illegible]

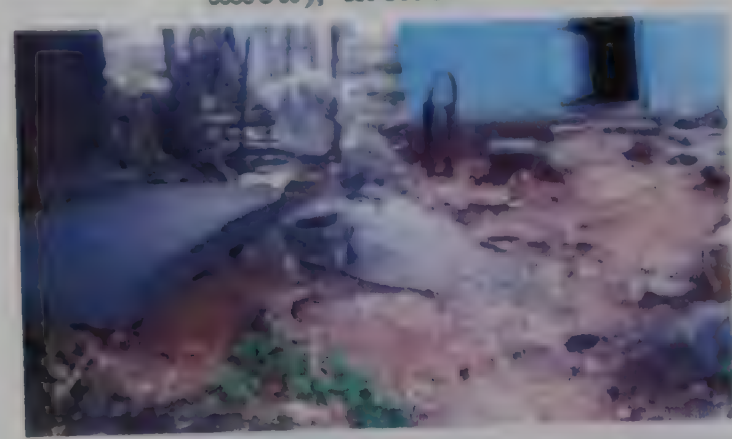
೬೦. [illegible] ಬಿನ್ ಲೇಟ್ [illegible] ಇವರ ಕುಲುಮೆ, [illegible]

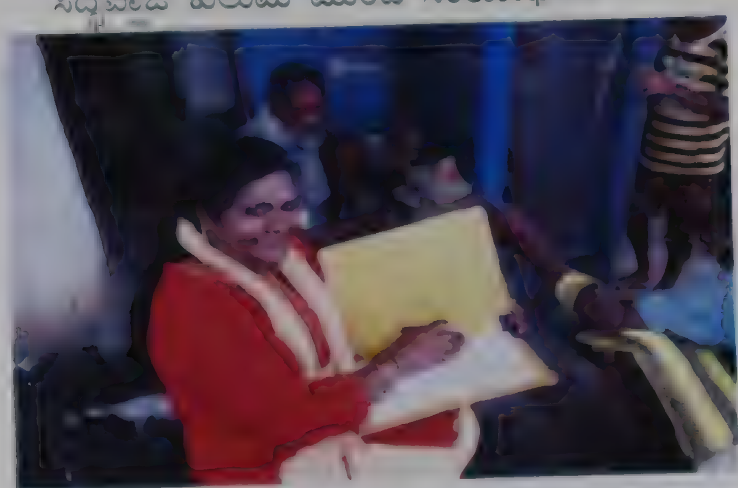
೫೮. ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ, ತಮ್ಮಡಗೇರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ, ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರಬೆಟ್ಟ

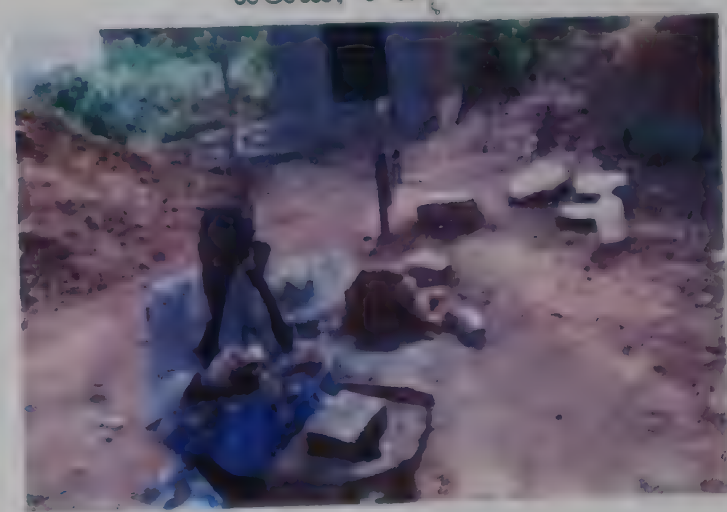
೬೧. ನಾಗರಾಜ ಆಚಾರ ಇವರ ಕುಲುಮೆ (ಮನೆಯ ಮುಂದೆ), ಮರೂರು.

ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ ಕುಲುಮೆ ಮುಂದೆ ಸಂಶೋಧಕರು

೬೨. ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಚಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ, ಕೌದಳ್ಳಿ

೫೯. ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಬಿನ್ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ. ತಮ್ಮಡಗೇರಿ. ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರಬೆಟ್ಟ.

೬೩. ಪೊನ್ನಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ. ಚೆನ್ನೂರು. ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ

೬೪. ಅಮ್ಮಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಅಳಗಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ, ಎಫ್ ಪಿರೇಜ್

೬೮. ಪೀರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಗೋವಿಂದಾಚಾರಿ ಇವರ ಪಾಳುಬಿದ್ದ ಕುಲುಮೆ, ಕೆ. ಗುಂಡಾಪುರ

೬೫. ಶಿವಣ್ಣಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ, ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ (ಕಾಂಚಳ್ಳಿ)

೬೯. ನಾರಾಯಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಅಳಗಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ, ಕೆ. ಗುಂಡಾಪುರ

೭೦. ನಾಗಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ, ಅಂಚಿಕಾಪುರ.

೬೬. ವೆಂಕಟಾಚಲಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ, ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ (ಕಾಂಚಳ್ಳಿ)

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕಮ್ಮಾರರ ಸಂಘಗಳ ಒಕ್ಕೂಟದ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಚಿಕಾಪುರದಲ್ಲಿ ನಾಗಾಚಾರಿಯ ಕುಲುಮೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಕ್ಷಣ ೧೫-೦೯-೧೯

೬೭. ಮುರುಘಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ, ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ (ಕಾಂಚಳ್ಳಿ)

೭೧. ಸಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ದೊಡ್ಡರಾಜಾಚಾರಿ, ರಾಮಾಪುರದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ

೭೪. ವಿಶ್ವನಾಥಾಚಾರಿ ಇವರ ಮನೆ, ಸುಳ್ವಾಡಿ

೭೨. ಲೇಟ್ ಚೆಲುವಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ ಮುಂದೆ ಅವರ ಮಗ ದಾಸಪ್ಪ ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಜ್ಯೋತಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ವಸಂತ (೬) ಮತ್ತು ಭೂಮಿಕ (೪) ದೊಡ್ಡ ಆಲತ್ತೂರು

೭೪. ವಿಶ್ವನಾಥಾಚಾರಿ ಇವರ ಕುಲುಮೆ, ಸುಳ್ವಾಡಿ

೭೩. ಸಾಮುನಾಯ್ಕ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಮುನಾಯ್ಕ ಇವರ ಕುಲುಮೆ, ನಾಲ್‌ರೋಡ್

೭೫. ತ್ಯಾಗರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಇವರ ಕುಲುಮೆ ಮುಂದೆ ಸಂಬಂಧಿಕ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮುರುಗೇಶ, ಹೂಗ್ಯಂ

೭೪. ಸುಳ್ವಾಡಿ ಮಾರ್ಗ

ಕೊನೆ ಗ್ರಾಮ ಹಂಚಿಪಾಳ್ಯ

ಕೋಷ್ಟಕ: ೪.೩೫. ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಕುಲುಮೆದಾರರ ಪಟ್ಟಿ

ಕ್ರ.ಸಂ	ಹೆಸರು	ವಿಳಾಸ
೧.	ಮಂಟೇಚಾರಿ (ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ) ಧನಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ	ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ವಾಸ
೨.	ಈರಮ್ಮನ ಮಗ (ಬಸವಾಚಾರಿ) ಬಸವರಾಜು	ಆಚಾರ್ ಬೀದಿ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ
೩.	ರಾಜೇಂದ್ರಾಚಾರಿ(೭೦)ಯಳಂದೂರು ಮೂಲ	ಕಾವೇರಿ ರೋಡ್, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ
೪.	ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ	ಕುಣಗಳ್ಳಿ
೫.	ಜಡೇಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಮಂಟ್ಯಾಚಾರಿ	ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ
೬.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ	ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ
೭.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ	ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ
೮.	ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ	ಇಕ್ಕಡಹಳ್ಳಿ
೯.	ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ತಾಂಡವಾಚಾರಿ	ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ
೧೦.	ಮುತ್ತಾಚಾರಿ	ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ
೧೧.	ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಬೆಟ್ಟಾಚಾರಿ	ಕಾಮಗೆರೆ
೧೨.	ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ರಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಗುರುಬಸವಾಚಾರಿ	ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರ
೧೩.	ಸೋಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ	ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ
೧೪.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಲಿಂಗಾಚಾರಿ	ಕಣ್ಣೂರು
೧೫.	ಮಂಟೇಚಾರಿ	ಸಿದ್ಧಯ್ಯನಪುರದ ಕೆರೆ ಅಂಗಳ
೧೬.	ವೆಂಕಟಲಿಂಗ ಬಿನ್ ಲಿಂಗಶೆಟ್ಟಿ	ಪಾಳ್ಯ
೧೭.	ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಬಿನ್ ಮಲ್ಲಶೆಟ್ಟಿ	ಪಾಳ್ಯ
೧೮.	ನಿಂಗಾಚಾರಿ	ನರೀಪುರ
೧೯.	ಸೋಮಣ್ಣಾಚಾರಿ	ವಂಡರಬಾಳು
೨೦.	ನಾಗಾಚಾರಿ	ಉದ್ದನೂರು
೨೧.	ರಾಜೇಶಾಚಾರಿ	ಹನೂರು
೨೨.	ರಾಚಾಚಾರಿ	ಹನೂರು
೨೩.	ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ	ಗುಂಡೇಗಾಲ
೨೪.	ರಾಚಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮಹಿಮಾಚಾರಿ	
೨೫.	ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ	ಸುಂದ್ರಳ್ಳಿ
೨೬.	ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಚಾಚಾರಿ	ತೆಳ್ಳನೂರು
೨೭.	ನಂಜಪ್ಪಾಚಾರಿ (೬೦) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಕೆಂಪನಂಜಾಚಾರಿ	ಬಂಡಳ್ಳಿ
೨೮.	ಶಿವನಂಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರಿ	ಬಂಡಳ್ಳಿ
೨೯.	ಮಾದೇಶಾಚಾರಿ	ಬಂಡಳ್ಳಿ
೩೦.	ರಾಜೇಶ್ ಮತ್ತು ರವಿ ಬಿನ್ ದಿವಂಗತ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್	ಸಿಂಗಾನಲ್ಲೂರು
೩೧.	ಮೇಸ್ತ್ರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮುತ್ತಾಚಾರಿ	ಶಾಗ್ಯ
೩೨.	ಮುತ್ತಾಚಾರಿ (೫೦) ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ	ನಾಗನತ್ತ
೩೩.	ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ	ಹನೂರು
೩೪.	ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪಂಚಲಿಂಗಾಚಾರಿ	ಕಾಂಚಳ್ಳಿ (ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ)
೩೫.	ದಾಸಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿ (೬೫)	ಕುರುಬರದೊಡ್ಡಿ
೩೬.	ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ	ಸತ್ಯಗಾಲ ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಪೋಸ್ಟ್
೩೭.	ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮಂಟೇಚಾರಿ	ಧನಗೆರೆ
೩೮.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ	ಧನಗೆರೆ

೩೯.	ಚಿಕ್ಕಸ್ವಾಮಿ	ಉಗನಿಯಾ
೪೦.	ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ	ಸತ್ಯಗಾಲ ಅಗ್ರಹಾರ
೪೧.	ವಿ. ರಾಘವಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ	ಮುಳ್ಳೂರು
೪೨.	ರಾಚಯ್ಯ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ದೊಡ್ಡಸಿದ್ಧಶೆಟ್ಟಿ	ಹೊಸ ಮಾಲಂಗಿ
೪೩.	ಸಿದ್ಧರಾಜು ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕಸಿದ್ಧಶೆಟ್ಟಿ	ಹೊಸ ಮಾಲಂಗಿ
೪೪.	ಸಿದ್ಧರಾಜು ಬಿನ್ ವೆಂಕಟರಮಣಶೆಟ್ಟಿ	ಹೊಸಮಾಲಂಗಿ
೪೫.	ರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರಿ	ಆಲಹಳ್ಳಿ
೪೬.	ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಯರಗಟ್ಟಶೆಟ್ಟಿ	ಚಿಲಕವಾಡಿ
೪೭.	ದಾಸಮರಿಶೆಟ್ಟಿ (೫೦)	ಚಿಲಕವಾಡಿ
೪೮.	ಕಾಳಪ್ಪ,	ತೇರಂಬಳ್ಳಿ
೪೯.	ರಾಚಾಚಾರಿ	ತಿಮ್ಮರಾಜಿಪುರ
೫೦.	ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕರಾಜಾಚಾರಿ	ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ
೫೧.	ನಿಂಗರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರ್	ಪಿಜಿ ಪಾಳ್ಯ
೫೨.	ಶಂಕರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಕುಳ್ಳಾಚಾರಿ	ಉತ್ತೂರು
೫೩.	ರಾಜಣ್ಣಾಚಾರಿ, ಮಠದ ಬೀದಿ	ಬಿ.ಜಿ. ದೊಡ್ಡಿ
೫೪.	ಈರಾಚಾರಿ ಎಲ್ (೫೭) ಬಿನ್ ಲಿಂಗಾಚಾರಿ	ಒಡೆಯರ ಪಾಳ್ಯ:
೫೫.	ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ	ಎಲೆಮಾಳ ಗ್ರಾಮ
೫೬.	ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಚಾಚಾರಿ	ಪುದುನಗರ
೫೭.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ (೪೫) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ದಾಚಾರಿ	ಒಡಕೆಹಳ್ಳ
೫೮.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ತಮ್ಮಡಗೇರಿ	ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ
೫೯.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಿನ್ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ, ತಮ್ಮಡಗೇರಿ	ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ
೬೦.	ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ (೭೫) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಮಂಟ್ಯಾಚಾರಿ	ಪೊನ್ನಾಚಿ
೬೧.	ನಾಗರಾಜ ಆಚಾರಿ ಬಿನ್ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ,	ಮರೂರು
೬೨.	ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಚಾಚಾರಿ	ಕೌಡಳ್ಳಿ
೬೩.	ಪೊನ್ನಾಚಾರಿ (೬೫) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಮುತ್ತಾಚಾರಿ	ಚೆನ್ನೂರು, ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ
೬೪.	ಅಮ್ಮಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಅಳಗಾಚಾರಿ	ಎಫ್ ವಿಲೇಜ್
೬೫.	ಶಿವಣ್ಣಾಚಾರಿ (೬೦)	ಕಾಂಚಳ್ಳಿ (ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ)
೬೬.	ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರಿ (೫೧)	ಕಾಂಚಳ್ಳಿ (ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ)
೬೭.	ಮುರುಘಾಚಾರಿ (೪೪) ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿ (೬೨)	ಕಾಂಚಳ್ಳಿ (ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ)
೬೮.	ವೀರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಗೋವಿಂದಾಚಾರಿ	ಕೆ. ಗುಂಡಾಪುರ
೬೯.	ನಾರಾಯಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಅಳಗಾಚಾರಿ	ಕೆ.ಗುಂಡಾಪುರ
೭೦.	ನಾಗಾಚಾರಿ (೫೦)	ಅಂಬಿಕಾಪುರ ಮೇಡು
೭೧.	ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ದೊಡ್ಡರಾಜಾಚಾರಿ	ರಾಮಾಪುರ
೭೨.	ನಿಂಗರಾಜು(೪೦) ಮತ್ತು ದಾಸಪ್ಪ (೩೮) ಬಿನ್ ಚೆಲುವಾಚಾರಿ	ದೊಡ್ಡ ಆಲತ್ತೂರು
೭೩.	ಸಾಮುನಾಯ್ಕ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಮುನಾಯ್ಕ	ನಾಲ್‌ರೋಡ್
೭೪.	ವಿಶ್ವನಾಥಾಚಾರಿ	ಸುಳ್ವಾಡಿ
೭೫.	ತ್ಯಾಗರಾಜು (೪೦) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಲ	ಹೂಗ್ಯಂ

ಉಲ್ಲೇಖಗಳು:

೧. ಅರ್ಜುನಾಚಾರ್ಯ ತೆಂಗಳೀಕರ: 'ಋಭುಗಳು,' ವಾಚಸ್ಪತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ೧೯೮೯.

೨. ಪಾಣಿನಿ: (ಶ್ರೀಶ ಚಂದ್ರ ವಸು): 'ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯ,' ಮೋತಿಲಾಲ್ ಬನಾರಸಿದಾಸ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ದೆಹಲಿ, ೨೦೧೭

೩. ಯಜ್ಞ ನಾರಾಯಣ ಉಡುಪ: 'ಪುರಾಣ ಭಾರತ ಕೋಶ,' ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೪. ಕುಮಾರ್. ಆರ್.ಬಿ.: 'ಮುದ್ದೇಕಂಬಾರರು,' ಸಾರಾ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸ್‌ಸ್, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೪.

೫. ಗುರುಮೂರ್ತಿ. ಕೆ.ಜಿ: 'ಜಾನಪದ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ,' ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೭೯.

೬. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ: 'ಅಡಿಗಲ್ಲು,' ಮಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕಮಲಾಪುರ, ೧೯೯೮, ಪುಟ-೨.

೭. ಡಾ. ಶೇಖರಾಚಾರಿ.ಕೆ, 'ಪಾಂಚಾಳರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ,' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧, ಪುಟ-೦೧.

೮. ಡಾ. ಎ.ಎಫ್. ಮೋಹನ್‌ರಾವ್: 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜ ದರ್ಶನ,' ಭಾಗ-೨, ವಿಶ್ವಬಂಧು ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ೧೯೯೭, ಪುಟ-೬೧.

೯. ಡಾ. ಎ.ಎಫ್. ಮೋಹನರಾವ್: ಅದೇ, ೧೯೯೮. ಪುಟ-೬೨, ೬೩.

೧೦. ಶುಭಕರಾಚಾರಿ: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೨೦೧೦, ಪುಟ- ೧೧೨.

೧೧. ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ೨೦೦೪, ಪುಟ ೪೪.

೧೨. Jan Brouwer: 'The Makers of the World,' Oxford Universtiy Press, Bombay, 1995, Page-253.

೧೩. ವಾಸುದೇವ ಬಡಿಗೇರ: 'ಶಿರಸಂಗಿ ಕಾಳಮ್ಮ,' ಶ್ವೇತಾ-ಭಾಗೀರಥಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ೨೦೦೨, ಪುಟ-೭೨.

೧೪. ಡಾ. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ: 'ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಗಾರಿಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ,' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦, ಪುಟ-೧೦.

೧೫. ಕ್ವ: 'ಹೊಸ ಸಂಬಂಧ', ಸಂಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ ಸಮಿತಿ, ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರ, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್, ೧೯೯೧, ಪುಟ-೯೩

೧೬. ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ವಿ. ಅಂಬಾಮಣಿಮೂರ್ತಿ: 'ಹೊರಳು ದಾರಿ', ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೨, ಪುಟ-೫೯.

೧೭. ಕಲವೀರ ಮನ್ವಾಚಾರ್: 'ಮಾತೃದೇವತಾರಾಧನೆ,' ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೫.

೧೮. ನಾಯಕ. ಎಸ್. ಆರ್: 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಗಳು,' ಐ.ಬಿ.ಹೆಚ್. ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೩.

೧೯. ಎಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್: 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ,' ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪, ಪುಟ-೫೮.

೨೦. ಶುಭಕರಾಚಾರಿ: 'ಕಮ್ಮಾರರ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು,' ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ, ೨೦೧೦, ಪುಟ:- ೧೬೧-೧೬೨.

೨೧. ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು:http://chamrajnagar.nic.in/diststat/dist_stat1.html, dated 20th May 2017.

22. ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು:http://chamrajnagar.nic.in/diststat/dist_stat1.html, dated 20th May 2017.

23. ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು:http://chamrajnagar.nic.in/diststat/dist_stat1.html, dated 20th May 2017.

೨೪. 'ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಸೆನ್ಸಸ್ ಬುಕಲೆಟ್,' ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ, ಡೈರೆಕ್ಟೊರೇಟ್ ಆಫ್ ಸೆನ್ಸಸ್ ಆಪರೇಷನ್ಸ್, ಕರ್ನಾಟಕ, ೨೦೧೧, ಪುಟ: ೪೪ ಮತ್ತು ೪೬

೨೫. ಗುರುಪ್ರಸಾದ್. ಸಿ.ಟಿ: 'ನೀಲಗಾರ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ', ಡಾ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ' -೨, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೪, ಪುಟ-೮೪.

೨೬. ಡಾ. ಕೆ. ಎಸ್. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ: 'ಬೃಹತ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿಲ್ಪಾಚಾರಿಯರ ಚರಿತೆ,' ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩, ಪುಟ-೨೦೨.

೨೭. ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೦೧೭ ರಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೧೯ರವರೆಗೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ದತ್ತವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿದಂತೆ ೭೫ ಜನ ಕುಲುಮೆದಾರ ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ: ೦೫

ಕಮ್ಮಾರರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು

೫.೧. ರಾಜಕೀಯ ಸವಾಲುಗಳು

೫.೧.೧. ಕಮ್ಮಾರರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

೫.೧.೨. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

೫.೧.೩. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಇಲ್ಲ

೫.೧.೪. ರಾಜಕೀಯ ದೃಷಿಕೋನಗಳು

೫.೦೨. ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು

೫.೨.೧. ವಸತಿ

೫.೨.೨. ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಶೌಚಾಲಯ, ಬೆಳಕು, ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಸಾಧನ ಮತ್ತು ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ

೫.೨.೩. ಭೂಮಿ, ಜಾನುವಾರು, ಮತ್ತು ಅನುಭೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳು

೫.೨.೪. ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಗಳು, ಸಾಲ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯ

೫.೩. ಉದ್ಯೋಗದ ಸವಾಲುಗಳು

೫.೩.೧. ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳು:

೫.೩.೨. ಗೃಹಬಳಕೆಯ ಉಪಕರಣಗಳು

೫.೩.೩. ಕಸುಬಿನ ಉಪಕರಣಗಳು

೫.೩.೪. ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು

೫.೩.೫. ಕಮ್ಮಾರರು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಬೇರೆ ಕಸುಬುಗಳು

೫.೩.೬. ಪಾರಂಪರಿಕ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನ

೫.೩.೭. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸವಾಲು

೫.೩.೮. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

೫.೩.೯. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಸವಾಲುಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ: ೦೫

ಕಮ್ಮಾರರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು

ಇದುವರೆಗೂ ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದೆವು. ಇನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಕಮ್ಮಾರರು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಸುಬುದಾರರಾಗಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಜಾತಿ ಸಮೂಹವಾಗಿ ಹಲವಾರು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು, ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವೆಂದರೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಸವಾಲು, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸವಾಲುಗಳು.

೫.೧. ರಾಜಕೀಯ ಸವಾಲುಗಳು:

ಕಮ್ಮಾರರು ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ 'ಅವರು ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ಥಿತ್ವ ಇಲ್ಲದ ಜನ'. ಇವರಿಗೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಂತೆ ಮತ ಹಾಕುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮಾತ್ರ. ಇನ್ನು ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅದೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಾಗುವ ಅವಕಾಶ ಕಠಿಣತರವಾಗಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಸಂಖ್ಯಾ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಇವರು ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕೀಯ ಕನಸನ್ನು ಕಾಣುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಿ-ತಪ್ಪಿ ಯಾರಾದರೂ ಕಂಡರೆ ಅದು ತಿರುಕನ ಕನಸಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ರಾಜಕೀಯ ಸವಾಲನ್ನು ಉದ್ವಿಗ್ನಗೊಳಿಸಿದ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ.

೫.೧.೧. ಕಮ್ಮಾರರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು: **"By traditional definition, (tribal societies are self-sufficient though not strictly in economic front). Self-sufficiency means they need not to intereact with non-tribal societies for their social, cultural and physical existence. This very nature of tribal people kept themselves away from the rest of the other societies. The tribal people had crude form of trade relations with non-tribal world."**[೧] ಕಮ್ಮಾರರಂತಹ ಒಂದು ರೀತಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಮತ್ತು ಒಂದು ರೀತಿ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಸಮೂಹವು 'ಕಸುಬಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ' ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಇವರು ತಾವಾಯಿತು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವಾಯಿತು ಎಂಬಂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ವೃತ್ತಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಲ್ಲದೆ ಜೀವನದ ಸಮಸ್ಯೆ ಕೂಡ ಶುರುವಾಗಿದೆ. ಇವರು ಗೃಹ ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೇನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರನ್ನು ತಂದು ಕಾಯಿಸಿ, ಕರಗಿಸಿ, ಕಬ್ಬಿಣವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಿಸಿ, ಹದ ಕೊಟ್ಟು ಉಕ್ಕನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬೇಕಾದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಾಜ-ಮಹಾರಾಜರವರೆಗೆ ಇವರು ಬೇಕಾದವರಾಗಿದ್ದರು. ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ವಿದ್ಯೆ - ಅದನ್ನು 'ರಸವಿದ್ಯೆ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಕೆಲಸವಲ್ಲ.

ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ತಾವು ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆಯೆ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಇವರು ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ತಾವು ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆಯ ಬಲದಿಂದ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಿಲ್ಡ್ ಪದ್ಧತಿಗಳೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದವು. ಬ್ರಿಟೀಷರು ಆಧುನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಕಮ್ಮಾರರ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಬಿಗಡಾಯಿಸಿದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವು ರಿಪೇರಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಕಮ್ಮಾರರು ಸೀಮಿತವಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ೧೦-೧೨ ಗಂಟೆ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಇಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರರ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಕೆಲವೊಂದು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಡ್ರೈವರ್, ಮೆಕ್ಯಾನಿಕ್, ಬಾರ್ ಬೆಂಡಿಂಗ್, ಇಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸ, ಹೋಟೆಲ್ ಕೆಲಸ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷಿಕ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಈಗ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಪರ್ಯಾಯ ವಸ್ತುಗಳು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರರ ಕೆಲಸ ಏನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರ ಮಕ್ಕಳು ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಬದುಕಲು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

೫.೧.೨. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು: ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಎಸ್.ಟಿ. ಮತ್ತು ಪ್ರವರ್ಗ ೨ಎ ಮೀಸಲಾತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. '೨ಎ'ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು, ಪಾಂಚಾಳರು ಮುಂತಾದ ೪೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಒಳಜಾತಿಗಳು ಇದೇ ಪ್ರವರ್ಗದಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಹಿಂದುಳಿದಿವೆ. ಈ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವೊಬ್ಬನೂ ಎಂಎಲ್ಎ ಆಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಅವರದೇ ಆದ (ರಾಜ್ಯವೊಂದರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲದ) ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುವವರಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ, ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿನ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದೆಂದು ಸರ್ಕಾರ ಆದೇಶಿಸಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಮ್ಮಾರರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಮಸ್ಯೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು. ಒಂದು ಕಡೆ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಇಲ್ಲೊಬ್ಬ ಕಮ್ಮಾರರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಗಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನಡೆಯುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆಯಾದವನು ಅವರು ಮೂಲ ಕಮ್ಮಾರರಾಗಿದ್ದರೂ ಮಗ ಅಥವಾ ಮಗಳಿಗೆ ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯ ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿಯಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂದು ಬರೆಸಿರುವುದು 'ಕಮ್ಮಾರ' ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಅಂತೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಗಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನಡೆ ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಕಳೆದ ಒಂದೆರಡು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸೇರಬಹುದಾದ 'ಒಳಜಾತಿ'ಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ಒಳಜಾತಿ ಹೆಸರನ್ನು ಕೈಬಿಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದು ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂದು ಬರೆಸುತ್ತಿರುವುದು ಮೂಲ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ರೆವಿನ್ಯೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಜಾತಿಯ ಹೆಸರು 'ಕಮ್ಮಾರ' ಎಂದು ಕೊಟ್ಟರೂ ಈ ಜಾತಿಯನ್ನು ಪ್ರವರ್ಗ ೨ಎ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ 'ಎಸ್‌ಟಿ'

ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕೊಡದಿರುವುದೂ ನಡೆದಿದೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಮತ್ತು ಹನೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ 'ಎಸ್‌ಟಿ' ಪ್ರವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಇರುವ ಕೆಲವು ಬಲಾಢ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವೀ ಜಾತಿಗಳು (ಉದಾಹರಣೆಗೆ 'ಪರಿವಾರದವರು' ಇತ್ತೀಚೆಗೆ 'ನಾಯಕ' ಎಂದು ಜಾತಿ ಹೆಸರು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಎಸ್‌ಟಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ತಾವು ಪಡೆಯುತ್ತಾ) ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶವಿದ್ದರೂ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಸಿಗಬಹುದಾದ 'ಎಸ್‌ಟಿ' ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ 'ಎಸ್‌ಟಿ' ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ತಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯೂ ಆಗಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಜಾತಿಯವರಾದ ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಿಳಿಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಅವಕಾಶಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸಮೀಪ ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳಾದ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ತುಳಿದು ನಾಮಾವಶೇಷ ಮಾಡಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನ್ಯ ಜಾತಿಯವರು 'ಕಮ್ಮಾರ'ರನ್ನು 'ನೀವು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಮ್ಮಾರರು' ಇದ್ದೀರಿ, ನೀವು ಪ್ರವರ್ಗ ೨ಎಗೆ ಸೇರುತ್ತೀರಿ, ನೀವು 'ಕಮ್ಮಾರ'ರಾಗಿದ್ದರೂ 'ಎಸ್‌ಟಿ' ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿವಾದಿಸಿ, 'ಕಮ್ಮಾರ'ರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಿಲುಕಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಅತ್ತ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಮುಖಂಡರ ಕಡೆ ಹೋಗಿ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲು ತೆರೆಮರೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ಸುಳ್ಳೇನಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮುಖಂಡರು' ಆಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನೇನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ 'ಒಂದು ಅವಕಾಶ' ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಂತಾಗಿದೆ. ಇದು ಇದುವರೆಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಈಗ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂಬ ವಿಶಾಲವಾದ 'ಆಲದ ಮರದ ಕೆಳಗೆ' ಬಂದು ಇರಬಹುದಾದಂತಹ ಒಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರು ತಾವು ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆಯ ಘಟ್ಟವನ್ನು ಬಂದು ತಲುಪಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯ ಕಮ್ಮಾರರ ಸಂಘಟನೆಯ ಮುಖಂಡರು ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ.

೧೯೭೬-೭೭ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ 'ಗಿರಿಜನ ಉಪಯೋಜನೆ'ಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಜಾರಿಯಾದವು. ಅಲ್ಲದೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಆರಂಭವಾದವು. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಶೇಕಡಾ ೧೪ರಷ್ಟು ಜನರು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ೧೯೯೬ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಮೇಲ್ಕಾಣಿಸಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಮಲೆಕುಡಿಯ, ಕುಡಿಯ, ಕೊರಗ ಮೊದಲಾದವರು ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕಮ್ಮಾರನನ್ನು ತಲುಪುವುದು ಪ್ರಯಾಸದ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಜನರು ಬೇರೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ೪೦, ೫೦, ೧೦೦ ಜನ ಒಂದೇ ಹಾಡಿ ಅಥವಾ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಮ್ಮಾರರು ದಿನದ ಕೂಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕುಲುಮೆಯ ಬಳಿ ಜೂಗರಿಸಬಲ್ಲರು, ಕಛೇರಿಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುವ ಕೌಶಲ್ಯವಿಲ್ಲದ ಜನ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ, ಏನೂ ಕೇಳಲಾಗದೆ, ಏನೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಪೆಚ್ಚು

ಮೋರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರಿಗೈಲಿ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಜನ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಕೂಡ ಇಂತಹವರು ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ಅಲೆದಾಡಿದರೆ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಹಣ ಮತ್ತು ಕೂಲಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಕಛೇರಿಗೆ ಸ್ಕೂಟರ್, ಬೈಕ್, ಕಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಂತಲೆ ಸರ್ಕಾರ ಕೊಡುವ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಹಣ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಹೇಗೆಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸುವಷ್ಟು ವ್ಯವದಾನ ಮತ್ತು ಸಮಯ ಉಳ್ಳವರಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬರುವುದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪಾಡಿಗೆ ಅವರು ಅಲೆಯಲಿ ಎಂಬ ಮನೋಭಾವ ಹೊಂದಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಆಗಲೇ ಗ್ರಹಿಸುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಮೊದಲೇ ಏನು ಕೈ ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ, ಮುಂದುವರಿದು ಮೈಸುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ' ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಈ ನಿಗಮದಲ್ಲಿ ಪಂಚ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ, ಪಂಚ ಕಸುಬುದಾರರಿಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಕೊಡತೊಡಗಿದೆ. ಈ ಪಂಚ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕಸುಬು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗದೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ೨ಎ ಪ್ರವರ್ಗದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿದೆ. ಅತ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುವ ಬಡಗಿ, ಟೈಲರಿಂಗ, ಟಿವಿ ಮತ್ತು ಮಿಕ್ಸಿ ರಿಪೇರಿ ಮುಂತಾದ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ಸಹಿತ ತರಬೇತಿಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಟೂಲ್‌ಕಿಟ್‌ಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ೨ಎ ದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಗುರುತಿಸುವುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಭಾಗ್ಯಜ್ಯೋತಿ, ಆಶ್ರಯ ಮನೆ ಇವ್ಯಾವೂ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರು ಎಷ್ಟೇ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನೌಕರಶಾಹಿ ಏಣಿಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಚಚ್ಚಬೇಕಲ್ಲ, ವಯಸ್ಸಾದಾಗ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಉಳ್ಳವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಸೀಡ್‌ಮನಿ ಅಂತ ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಅದು ಏನೂ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಅಲ್ಲವೆ? ಅತ್ತ ಕಮ್ಮಾರರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆಯಲು ಹೆದರಿಕೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮುಂದೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಏನೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇತ್ತ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ, ಅತ್ತ ಬೇರೆ ಆಸರೆ ಕೊಡುವವರಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಕಲಿತ ಹುಡುಗರು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಓದಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರೆ (ಅದೂ ಈ ಜಾತ್ಯಾಂಧ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ) ಬದುಕಬಲ್ಲ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ತಪ್ಪಾಯಿತು ಎಂದು ಕೊರಗುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಬಂಡವಾಳಗಾರ "ಹುಟ್ಟೋದ್ ತಪ್ಪಾ?" ಎಂಬ ಸಿನಿಮಾ ಮಾಡಿ ಜೇಬು ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರಣ್ಣನಿಗೆ 'ಸಾವೇ ಗತಿ" (ಮರಣವೇ ಮಹಾನವಮಿ) ಎನ್ನುವಂತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತುಂಬುವ, ಮಾನವನನ್ನು 'ಸಂಪನ್ಮೂಲ'ವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇಲಾಖೆಗಳು ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ವೃತ್ತಿ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು, ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ

ಸುಧಾರಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದರೂ ಅಂತಹ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ತಾವೂ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

೫.೧.೩. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಇಲ್ಲ: ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ ಮತ್ತು ಬಡಗಿಗಳು ಅರಸರಿಗೆ ಹತ್ತಿರದವರಾಗಿದ್ದರು. "ತಕ್ಷಕ (ಬಡಗಿ) ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೋಮ-ಹವನ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ತೈತ್ತರೀಯ ಬ್ರಾಹ್ಮನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳ ನಡುವೆ ತಕ್ಷನ್, ಕರ್ಮಾರರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಇದ್ದುದ್ದು ಒಂದು ಅತಿಶಯ ಸಂಗತಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರು ರಾಜನಿಗೆ ಹತ್ತಿರದವರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೋಹದ ಆಯುಧಗಳು, ರಥ ತಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಆರ್ಯ ರಾಜರು ತಮ್ಮ ಆಕ್ರಮಣಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವ-ದಕ್ಷಿಣದತ್ತ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು."[೨] ಆದರೆ ಇಂದು ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಇಂದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ನಡೆಯುವುದು ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಬಹುಮತದ ನೆರವಿನಿಂದ. ಹೆಚ್ಚು ಮತ ಇದ್ದು ಪಡೆದು ಯಾರು ಆರಿಸಿ ಬರುತ್ತಾರೋ ಅವರು ವಿಜಯಶಾಲಿಗಳು. ಯಾವ ಚುನಾವಣಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮತಗಳ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆಯೋ ಅವರು ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಇಲ್ಲ ಮೀಸಲಾತಿ ಪಡೆವ ಪ.ಜಾ ಮತ್ತು ಪ.ಪಂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಗೆಲುವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಂತಹ ಸಣ್ಣ (ಪುಟ್ಟ) ಜಾತಿಯ ಜನರು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದು ಮತ್ತು ಗೆಲ್ಲುವುದು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಾತು. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರಂತಹ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು, ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವರು, ಯಾವುದೇ ಪ್ರಬಲ ಆಶೋತ್ತರ ಇಲ್ಲದ, ಹೊಂದಲಾಗದ ಜನರು, ಕುಲಕಸಬು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಂಡಲೆಯಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವರು, ಜಾತಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಚುನಾವಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಕೂಡ ಮತ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಇವರನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಬಲವಂತ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರರ ಒಂದೆರಡು-ಮೂರು ಓಟುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಏನೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಮತ ಹಾಕುವುದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಈ ರೀತಿಯ ಸಣ್ಣ ಜಾತಿಯ ಯಾರೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದರೆ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೀಡಾಗುವುದು ಖಚಿತ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ಜಾತಿಗಳಿಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಅಂತಸ್ತು ಕನಸಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರರು ಎಂಎಲ್ಎಗಳೋ ಅಥವಾ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳೋ ಆಗುವುದು ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳು ಉರುಳಿದರೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಮಾತು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಚುನಾವಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಸಿಕ್ಕ ಜಾತಿಗೇ ಅಧಿಕಾರ ಸಿಗುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ರಾಜಕೀಯ ಅವಕಾಶ ಪಡೆಯದ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೫.೧.೪. ರಾಜಕೀಯ ದೃಷಿಕೋನಗಳು: ಅಂತಿಮವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯವು ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಜನರ ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಅದು ನಿರ್ಧರಿಸಬಲ್ಲದು. ಬದುಕಿನ ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ಬದಲಿಸಬಲ್ಲದು. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಂದಿನ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ಎದುರಾಗಲಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನ ಜೀವನ ಕ್ರಮವೂ ಇಂತಹ ರಾಜಕೀಯದಿಂದಲೇ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿರುವಂತಹದು. ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿಯವರು

ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರು ಯಾವ ರೀತಿ ಸಹಕಾರ ಕೊಡುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಬದುಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. "ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರವರು ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದಾಗ ಇದನ್ನು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಟೀಕೆ ಮಾಡಿದರು."[೩] ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿಗಳು ಇಂದೂ ಕೂಡ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರರು ಕೂಡ ಅವರ ಮುಷ್ಠಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ.

ಆಂದ್ರೆ ಬೆತೆಯವರು ಬಹಳ ಸ್ವಸ್ಪವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಬಲ ಕುಟುಂಬಗಳು ದೊಡ್ಡ ಭೂ ಮಾಲೀಕತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕುಟುಂಬಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಇಂದು ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರ ಗ್ರಾಮದ ಒಳಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಹೊರಗಿರಬಹುದು, ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಭೂ ಮಾಲೀಕತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಅಧಿಕಾರದ ಒಂದು ಹೊಸ ತಳಹದಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಇದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದದ್ದು ಸಂಖ್ಯಾ ಬೆಂಬಲದ ಬಲವಾಗಿದೆ."[೪] ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಹೇಗೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೧.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಿಗೆ 'ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯರು ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತಾರಾ?' ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಸಹಕಾರವಿದೆ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೪೯	೨೬	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೬೫.೩೩	೩೪.೬೭	೧೦೦

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರು ತಮಗೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಹಕಾರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನರು (೪೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೬೫. ೩೩) ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರು ತಮಗೆ ಸಹಾಯಕರವಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಜನರು (೨೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೩೪. ೬೭) ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ತಮಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಹಕಾರ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಹಕಾರ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಲಾಭವಿಲ್ಲ. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಬದುಕುಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರು ಸಹಕಾರಯುತವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದು ಧರ್ಮ.

"ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳು ಚಿನ್ನಪ್ಪ ರೆಡ್ಡಿ ವರದಿಯ ನಂತರ ಪ್ರವರ್ಗ ೧, ಪ್ರವರ್ಗ ೨, ಮತ್ತು ಪ್ರವರ್ಗ ೩ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಪ್ರವರ್ಗ ೩ಎ ಮತ್ತು ಬಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ-ಲಿಂಗಾಯತರು ಇದ್ದಾರೆ. ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರವರು ಈ ಜಾತಿಗಳನ್ನು 'ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರವರ್ಗ ೧ ಮತ್ತು ೨ ರಲ್ಲಿ ಗೊಲ್ಲರು, ಉಪ್ಪಾರರು, ಮಡಿವಾಳರು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು (ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ), ಕುರುಬರು, ದೇವಾಂಗ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಮುಂತಾದವರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಖಚಿತವಾದ ಮೀಸಲಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ಪ್ರವರ್ಗ ೩ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ-ಪಂಗಡಗಳು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರವರ್ಗ ೧ ಮತ್ತು ೨ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜಾತಿಗಳು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ನಿಶ್ಶಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇವು ಮತ್ತು ಇಂತಹ ವರ್ಗಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ಬಂದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರ ಅಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಕೊಚ್ಚಿಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಅಥವಾ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ.”[೫] ಇಂತಹ ಕಠಿಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಟಿ./೨ಎ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಅಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಇಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಎಂಬಂತೆ ಚುನಾವಣೆಗೆ (ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಮಾತ್ರ) ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕೋಷ್ಟಕ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೨.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ಪಂಚಾಯತಿ ಚುನಾವಣೆ ಎದುರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರಾ?' ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಪಂಚಾಯತಿ ಚುನಾವಣೆ ಎದುರಿಸುವುದು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೨೧	೫೪	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೨೮.೦೦	೭೨.೦೦	೧೦೦

ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಕೆಲವು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಿಗೆ ತಾವು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು ಎನಿಸಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಪ್ರತಿ ದಿನ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಂದ ಏನೂ ಸಹಕಾರ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ತಾವೇ ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಂದುಕೊಳ್ಳಲೂಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಅಂದುಕೊಂಡಿರುವವರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಜನ (೨೧ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೨೮) ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಕೀಯದ ಹಂಬಲವಿದೆ. ಇನ್ನು ಐವತ್ತನಾಲ್ಕು ಜನರಿಗೆ (೫೪ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೭೨) ಯಾವುದೇ ಪಂಚಾಯತಿ ಚುನಾವಣೆಯ ಇರಾದೆ ಇಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅವರಿಗೆ ಅಂತಹ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ರಾಜಕೀಯವು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಬದುಕಿಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೂ, ದೂರದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೫.೨. ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು:

ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. 'ಕಾಲಾಯ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ' ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯೊಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಕಾಲವು ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಬದುಕಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದಿದ್ದೇವೆ. ಇತಿಹಾಸದ ವಿವಿಧ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ಅನೇಕ ಹಂತಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವೆಂದರೆ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ಯುಗ, ಬೇಟೆಯ ಯುಗ, ಕೃಷಿ ಯುಗ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಯುಗ.

ಶಿಲಾಯುಗ ಮತ್ತು ಲೋಹಯುಗ ಎಂಬ ವರ್ಗೀಕರಣವೂ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಕಾಲಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಹತ್ತಾರು ಶತಮಾನಗಳೇ ಕಳೆದಿವೆ. ಮಾನವ ಜನಾಂಗ ಒಂದು ಹಂತದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಹಂತಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅಪಾರ ಸಮಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ಅಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅದಕ್ಕಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದವರಂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಲವರು ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಜನ ತುಂಬಾ ಮುಂದುವರಿದವರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ರೀತಿ-ನೀತಿಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಜನರ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿಯು ಜನರ ಶಿಕ್ಷಣ, ಧರ್ಮ, ನೈತಿಕತೆ, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು. ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಕುಟುಂಬದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಸಮುದಾಯದ ಏಳಿಗೆ ಇಂತಹವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. "ಸಮುದಾಯಗಳ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಗೆ ನೆನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮುದಾಯವೊಂದರ ಇವತ್ತಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅದರ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ."[2]

ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬರುವುದಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಇವತ್ತಿನಂತೆ ಪ್ರಜಾ ರಾಜಕೀಯವಾಗಲೀ, ಆಧುನಿಕ ಉದ್ಯೋಗ-ವ್ಯಾಪಾರವಾಗಲೀ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದರೂ ಇಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ್ಗೆ ಕೃಷಿ, ಉಪಕಸುಬುಗಳು, ಕೈಕಸುಬುಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದ್ದವು. ಜಮೀನು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ತಮ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿದ್ದು ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಲಾಭಾಂಶವು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ಬುಟ್ಟಿ ಹೆಣೆಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಉಪಕಸುಬುಗಳು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅತ್ತ (ಗ್ರಾಮೀಣ) ಕಸುಬುದಾರ ವರ್ಗ ಕೈಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪಾಂಚಾಳರು (ಕಮ್ಮಾರ, ಬಡಗಿ, ಕಂಚುಗಾರ, ಶಿಲ್ಪಿ ಮತ್ತು ಚಿನಿವಾರ), ಕುಂಬಾರರು, ಅಗಸರು, ನೈಯ್ಗೆಯವರು, ಕ್ಷೌರಿಕರು, ಮೇದರು, ಉಪ್ಪಾರರು, ವಡ್ಡರು-ಬೋವಿಗಳು, ಗೊಲ್ಲರು, ಚಮ್ಮಾರರು, ಹೊಲೆಯರು, ಮುಂತಾದವರು ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜವು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದಿಂದ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಉತ್ತಮವಾಗಿರಬೇಕು ಅಂತೆಯೇ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಉತ್ತಮವಾಗಿರಬೇಕು. ಸಮಾಜದ ಜನರು ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಇರಬೇಕಾದರೆ ಭೌತಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕಾದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯ. 'ಅನ್ನತೋಃ ಪ್ರಾಣಃ, ಪ್ರಾಣತೋಃ ಪರಾಕ್ರಮಃ' ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಅನ್ನ ಆಹಾರಾದಿಗಳು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂದರ್ಥ. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ತಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ತಮ್ಮ ಭೌತಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ೧. ವಸತಿ ೨. ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಮತ್ತು ಶೌಚಾಲಯ, ಬೆಳಕು, ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಸಾಧನ ಮತ್ತು ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ ೩. ಭೂಮಿ,

ಜಾನುವಾರು, ಮತ್ತು ಅನುಭೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳು ೪. ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಗಳು, ಸಾಲ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ೫. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ೬. ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು- ಎಂಬಂತಹ ಆರು ಭಾಗಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಸತಿಯು ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಉಡುಪಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ. ವಸತಿ ಮತ್ತು ವಸತಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಸೂಚನಾದಾರರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಂತೆ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಮನೆ ಅಥವಾ ವಸತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ.

೫.೨.೧. ವಸತಿ

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರಸರು, ಊರ ಗೌಡರು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ವಸತಿ ಅಥವಾ ನಿವೇಶನ ಮತ್ತು ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. "ಅವರು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಅವರಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆರಹಿತ ಮನೆಯನ್ನೂ, ಸ್ವಲ್ಪ ಭೂಭಾಗವನ್ನೋ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕಂಚುಗಾರನಾದ ಮುಂಬೋಜನೆನ್ನುವವನಿಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಮಹಾಜನರು ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನು ಮತ್ತು ಅವನ ಜಾತಿಯ ಜನರು ಅನುಭವಿಸಲೆಂದು ಬಾಡಿಗೆರಹಿತ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಾರೆ."[೭] ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಡಾ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಕಮ್ಮಾರರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲೇ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ವಸತಿಯ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೩

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ವಸತಿಯ ಮೇಲ್ಛಾವಣಿ ಸ್ವರೂಪ

ಮೇಲ್ಛಾವಣಿ ಸಹಿತ ವಸತಿ	ಗುಡಿಸಲು	ಹೆಂಚಿನ ಮನೆ	ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ	ಶೀಟು	ಒಟ್ಟು
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೦	೪೯	೦೨	೧೪	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೧೩.೩೩	೬೫.೩೩	೨.೬೭	೧೮.೬೭	೧೦೦

ಒಟ್ಟು ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು (೧೦) ಜನ (೧೩.೩೩) ಸೂಚನಾದಾರರು ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನ (೪೯) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (೬೫.೩೩%) ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರು (೦೨) (ಶೇಕಡಾ. ೨.೬೭) ಆರ್‌ಸಿಸಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು (೧೪) ಜನರು (ಶೇಕಡಾ ೧೮.೬೭) ಶೀಟಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಗುಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಇರುವುದು. ಮತ್ತು ಆರ್‌ಸಿಸಿ ಮನೆಗಳು ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಮ್ಮಾರರ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೪. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಮನೆಯ ಮಾಲೀಕತ್ವದ ಸ್ವರೂಪ

ಮನೆ ಮಾಲೀಕತ್ವ	ಸ್ವಂತ	ಬಾಡಿಗೆ	ಹಂಗಾಮಿ	ಭೋಗ್ಯ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩	೪	೫
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೬೬	೦೨	೦೫	೦೨	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೮೮.೦೦	೨.೬೬	೬.೬೭	೨.೬೭	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಕುಲುಮೆದಾರ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತಾರು (೬೬) ಜನರು (ಶೇಕಡಾ. ೮೮) ಸ್ವಂತ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರು (೦೨) ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು (ಶೇಕಡಾ ೦೨.೬೬) ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಐದು ಜನರು (೦೫) (ಶೇಕಡಾ ೬.೬೭) ಹಂಗಾಮಿ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಗುಡಿಸಲು-ಷೆಡ್ ಮನೆ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು (೦೨) (ಶೇಕಡಾ. ೨.೬೭) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಭೋಗ್ಯದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವ ಮನೆಯೂ ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

೫.೨.೨. ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಶೌಚಾಲಯ, ಬೆಳಕು, ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಸಾಧನ ಮತ್ತು ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ

ಮಾನವನಿಗೆ ಆಹಾರವು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ಹಾಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ. ಅದೇ ರೀತಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಶೌಚಾಲಯ, ಮನೆಗೆ ಬೆಳಕು ನೀಡುವ ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪ ಅಲ್ಲದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಪೆಡ್, ಮೊಬೈಲ್ ಪೋನ್, ಟಿ.ವಿ., ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಇಂತಹವುಗಳು ಮುಖ್ಯ. ನಗರದಲ್ಲಿ ಈ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸೌಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮನೆಯಾಗಲಾರದು. ಆದರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಜನರು ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ. ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಓವರ್‌ಹೆಡ್ ಟ್ಯಾಂಕ್ ಇದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಂಬೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೊಡಪಾನಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ನೀರು ತರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಯಾವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ನಂತರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೫. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ	ಬಾವಿ	ನಲ್ಲಿ	ಕೊಳವೆಬಾವಿ	ತೊಂಬೆ	ನದಿ	ಚಾನಲ್	ಒಟ್ಟು
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೩	೩೨	೦೬	೩೪	೦೦	೦೦	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೪.೦೦	೪೨.೬೬	೮.೦೦	೪೫.೩೪	೦.೦೦	೦.೦೦	೧೦೦

ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ತುಂಬಾ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಅದು 'ಜೀವ ಜಲ'. ಶುದ್ಧವಾದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ನೀರು ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಈಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ವಾಟರ್ ಪ್ಯೂರಿಫೆಯರ್‌ಗಳು ಬಂದಿವೆ.

ಆದರೆ ಇವು ದುಬಾರಿ. ಇವುಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗರು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಾವಿಯ ನೀರು, ಇಲ್ಲ ಬೋರ್‌ವೆಲ್ಲ್ ನೀರನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕುಡಿಯಬಹುದು ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆರೆಕಟ್ಟೆಗಳ ನೀರಾದರೆ ಅದನ್ನು ಕಾಯಿಸಿಯೂ ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಸಿಯೂ ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ (೦೩) (ಶೇಕಡಾ ೪) ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಬಾವಿಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಬಳಸುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವತ್ತೆರಡು ಜನ (೩೨) (ಶೇಕಡಾ ೪೨.೬೬) ತಮಗೆ ನಲ್ಲಿಯ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆರು ಜನರು (೦೬) (ಶೇಕಡಾ ೦೮) ತಮಗೆ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ಲಭ್ಯವಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕು (೩೪) (ಶೇಕಡಾ ೪೫.೩೪) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ತಮಗೆ ತೊಂಬೆಯಿಂದ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಾದರೆ ಮನೆಗಳು ಸಕಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಚ್ಚಲು ಮನೆ ಮತ್ತು ಪಾಯಖಾನೆ ಅಥವಾ ಲ್ಯಾವೆಟರಿಗಳು. ಆದರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರಿಯರು. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳೆಂದರೆ ಸಾಧಾರಣ ಜೋಪಡಿ, ಹೆಂಚಿನ ಮನೆ ಅಥವಾ ಷೀಟಿನ ಮನೆ. ಇವು ಕೇವಲ ಮಳೆ, ಗಾಳಿ, ಛಳಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆ ಇದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು. ಮಲಗಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೋಣೆಗಳೇನೂ ಇರದಿರಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೬.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಬಚ್ಚಲು ಮನೆ ಮತ್ತು ಲ್ಯಾವೆಟರಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಯೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಬಚ್ಚಲು ಮನೆ	ಇದೆ	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೭೧	೦೪	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೯೪.೬೬	೫.೩೪	೧೦೦
ಶೌಚಾಲಯ	ಇದೆ	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೫೦	೨೫	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೬೬.೬೬	೩೩.೩೪	೧೦೦

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಜನರ (೭೧) (ಶೇಕಡಾ ೯೪.೬೬) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಲುಮನೆಯಿದ್ದು ನಾಲ್ವರ (೪) (ಶೇಕಡಾ ೫.೩೪) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಲುಮನೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು (೨೫) (ಶೇಕಡಾ ೩೩.೩೪) ಜನರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲ್ಯಾವೆಟರಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬೇಕಾದ್ದು ಬಹಳವಿದೆ ಎಂದು. ಶೌಚಾಲಯವು ಇಂದು ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯವಾದ ಬಳಕೆಯ ಸಾಧನ ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಇದರಂತೆ ಅಪಾರ ಜನರು ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹೆಚ್ಚು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ಮನೆಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಬೆಳಕು ಅವಶ್ಯಕ. ಎಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಈ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಮುಂದೆ ನೋಡಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೭

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಮನೆಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ದೀಪದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ	ವಿದ್ಯುತ್	ಸೋಲಾರ್	ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೭೦	೦೨	೦೩	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೯೩.೩೪	೨.೬೬	೪.೦೦	೧೦೦

ಒಟ್ಟು ೭೫ ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಲ್ಲಿ ೭೦ ಜನರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪದ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರು (೨) (ಶೇಕಡಾ ೨.೬೬) ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಾರ್ ಪೆನಲ್‌ನಿಂದ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ಇವು ಎರಡು ಮೂರು ತಾಸು ಉರಿಯುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಮೂವರು (೦೩) (ಶೇಕಡಾ ೪) ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಬೆಳಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ.

ಮನೆ ಅಂದ ಮೇಲೆ ಪಾತ್ರೆ–ಪಗಡಿ ಇರಲೇಬೇಕು. ಇಂತಹ ಪಾತ್ರೆ ಪಡಗಿಗಳು ಕೆಲವು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ತುಂಬಾ ಸ್ಥಿತಿವಂತರೇನಲ್ಲ. ಅವರು ತಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅವರ ಮನೆ ಸಾಮಾನುಗಳ ಮೌಲ್ಯ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೮.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವ ಗೃಹಬಳಕೆಯ ಸಾಧನಗಳ ಅಂದಾಜು ಮೌಲ್ಯ

ಗೃಹ ಬಳಕೆಯ ಸಾಧನಗಳ ಅಂದಾಜು ಮೌಲ್ಯ	೫ ಸಾವಿರ	೧೦ ಸಾವಿರ	೧೫ ಸಾವಿರ	೨೦ ಸಾವಿರ	೨೫ ಸಾವಿರ	೫೦ ಸಾವಿರ	ಒಟ್ಟು
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೧೬	೨೦	೨೫	೦೯	೦೫	೦೦	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೨೧.೪೯	೨೬.೩೯	೩೩.೩೯	೧೨.೦೦	೬.೭೩	೦.೦೦	೧೦೦

ಹದಿನಾರು (೧೬) (ಶೇಕಡಾ ೨೧. ೪೬) ಜನ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯಷ್ಟು ಗೃಹಬಳಕೆಯ ಸಾಧನಗಳು ಇವೆ. ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ (೨೦ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೨೬. ೩೯) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಗೃಹಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನ (೨೫ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೩೩. ೩೯) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಗೃಹಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಂಬತ್ತು ಜನ (೦೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧೨) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಮೌಲ್ಯದ ಗೃಹಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ. ಮತ್ತು ಐದು ಜನ (೫ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೬. ೭೩) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಬಳಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಮೌಲ್ಯದ ಗೃಹಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ.

ಬಹುಪಾಲು ಕಮ್ಮಾರರು ಜಮೀನು ಇಲ್ಲದವರು. ಇವರಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಸರಿಯಾಗಿ ಅನ್ನ ಸಿಗುತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರ್‍ಯಾರು ಬಡತನ ರೇಖೆಯಿಂದ ಮೇಲಿರುವವರಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ತೋರಿಸಿವೆ. ಈ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಎಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್‌ದಾರರಿಲ್ಲ. ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವ ಬಡತನ ಜೊತೆಗಿದ್ದರೂ ಧೈರ್ಯಗೆಡದೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬದುಕಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಆಳುವವರಿಗೆ ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೯. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಯಾವ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ	ಎಪಿಎಲ್	ಬಿಪಿಎಲ್	ಅಂತ್ಯೋದಯ	ಕಾರ್ಡ್ ಇಲ್ಲದಿರುವವರು	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೦	೫೯	೧೩	೦೩	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೦.೦೦	೭೮.೬೬	೧೭.೩೪	೪	೧೦೦

ಐವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನ (೫೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೭೮. ೬೬) ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್‌ದಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಹದಿಮೂರು ಜನರು (೧೩ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧೭. ೩೪) ಜನರು ಅಂತ್ಯೋದಯ ಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವರು (೩ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೪) ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಡ್ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

೫.೨.೩. ಭೂಮಿ, ಜಾನುವಾರು, ಮತ್ತು ಅನುಭೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳು

ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅನ್ನ ಸಂಪಾದಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಜಮೀನು ಹೊಂದಿರಲು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಮ್ಮಾರರು ದುಡಿಮೆಯ ಸಮಯವನ್ನು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಜಮೀನು ಏಕೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಬೇರೆ ರೈತಾಪಿಗಳು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಮ್ಮಾರರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮಗ ಅಥವಾ ಹೆಂಡತಿ ಜನರಿಂದ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ನಡೆದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇವರು ಕೃಷಿ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೧೦.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಹೊಂದಿರುವ ಜಮೀನು ವಿವರ

ಜಮೀನು (ಎಕರೆಗಳಲ್ಲಿ)	ಅರ್ಧ ಎಕರೆ	ಒಂದರಿಂದ ಎರಡು ಎಕರೆ	ಎರಡು ಎಕರೆಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	೦೧	೧೦	೦೩	೬೧	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೧.೩೩	೧೩.೩೪	೪	೮೧.೩೩	೧೦೦

ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾದಂತೆ ಒಬ್ಬರು (೦೧ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧. ೩೩) ಅರ್ಧ ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಜಮೀನನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಹತ್ತು ಜನ (೧೦ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧೩. ೩೪) ಒಂದರಿಂದ ಎರಡು ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಮೂವರು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (೦೩ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೪) ನಾಲ್ಕು ಎಕರೆವರೆಗೆ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿರುವವರಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಅರವತ್ತೊಂದು ಜನ (೬೧ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೮೧. ೩೩) ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಇದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಬಳಿ ಇರುವ ಸಾಕುಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಕೂಡ ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ ಕಾರಣ ಇವರು ರೈತಾಪಿಗಳಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೧೧. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಬಳಿ ಇರುವ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳು

ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳು	ಕೋಳಿ	ಕುರಿ–ಮೇಕೆ	ಎಮ್ಮೆ–ದನ	ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸಂಖ್ಯೆ	೦೧	೦೪	೦೩	೬೭	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೦೧.೩೪	೦೫.೩೩	೦೪.೦೦	೮೯.೩೩	೧೦೦.೦೦

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಬಳಿ ಇರುವ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳು (ಸಂಖ್ಯಾವಾರು)

ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳು	೦೦	೦೧	೦೨	೦೩	೦೪	ಒಟ್ಟು
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸಂಖ್ಯೆ	೬೭	೦೩	೦೩	೦೧	೦೧	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೮೯.೩೪	೪	೪	೧.೩೩	೧.೩೩	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿವರ್ತಿ (೦೧ ಪ್ರತಿವರ್ತಿ ಶೇಕಡಾ ೦೧. ೩೪) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದೆರಡು ಕೋಳಿ ಸಾಕಿದ್ದಾರೆ. ನಾಲ್ಕು ಜನ (೦೪ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೫. ೩೩) ಒಂದೆರಡು ಕುರಿ ಅಥವಾ ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಸಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವರು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (೦೩ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೪) ಒಂದೆರಡು ಎಮ್ಮೆ ಅಥವಾ ದನ ಸಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಅರವತ್ತೇಳು ಜನ (೬೭ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೮೯.೩೩) ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಇವರಿಗೆ ಪ್ರಾಣಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಯ ಕಲೆ ಇಲ್ಲ ಅಥವಾ ಇರಾದೆ ಇಲ್ಲ ಅಥವಾ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಅನುಭೋಗಿ ಸಾಧನಗಳೆಂದು ಏಳು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕಲೆಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಬಳಿ ಸೈಕಲ್, ಮೊಪೆಡ್ (ಟಿವಿಎಸ್ ಎಕ್ಸ್‌ಎಲ್), ಬೈಕ್, ಫ್ಯಾನ್, ಮೊಬೈಲ್, ಟಿವಿ, ಮತ್ತು ಎಲ್‌ಪಿಜಿ ಇಷ್ಟು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಅನುಭೋಗಿ ಸಾಧನಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಇವುಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳೂ ಸಹ ಜನರ ಬಳಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೧೨. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಬಳಿ ಇರುವ ಅನುಭೋಗಿ ಸಾಧನಗಳು

ಅನುಭೋಗಿ ಸಾಧನಗಳು	ಸೈಕಲ್	ಮೊಪೆಡ್	ಬೈಕ್	ಫ್ಯಾನ್	ಮೊಬೈಲ್	ಟಿವಿ	ಎಲ್‌ಪಿಜಿ	ಒಟ್ಟು
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸಂಖ್ಯೆ	೧೪	೦೫	೦೯	೨೪	೪೬	೪೨	೪೨	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೧೮.೬೭	೦೬.೬೭	೧೨.೦೦	೩೨.೦೦	೬೧.೩೪	೫೬.೦೦	೫೬.೦೦	೧೦೦
ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಬಳಿ ಇರುವ ಅನುಭೋಗಿ ಸಾಧನಗಳು (ಸಂಖ್ಯಾವಾರು)								
ಅನುಭೋಗಿ ಸಾಧನಗಳು	೦೦	೦೧	೦೨	೦೩	೦೪	೦೫	೦೬	ಒಟ್ಟು
ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸಂಖ್ಯೆ	೧೨	೧೩	೧೧	೧೬	೧೬	೦೭	೦೦	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೧೬.೦೦	೧೭.೩೩	೧೪.೬೬	೨೧.೩೪	೨೧.೩೩	೯.೩೪	೦.೦೦	೧೦೦

ದೊರೆತಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಕಾರ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಜನರ (೧೪ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧೮.೬೭) ಬಳಿ ಸೈಕಲ್ ಇದೆ. ಐದು ಜನರ (೦೫ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೬.೬೭) ಬಳಿ ಮೊಪೆಡ್ ಇದೆ. ಒಂಬತ್ತು ಜನರ (೦೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧೨) ಬಳಿ ಬೈಕ್ ಇದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು (೨೪ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೩೨) ಜನರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಫ್ಯಾನ್ ಇದೆ. ಉಳಿದವರ ಬಳಿ ಫ್ಯಾನ್ ಇಲ್ಲ. ನಲವತ್ತಾರು ಜನ (೪೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೬೧. ೩೪) ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳ ಬಳಿ ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್ ಇದೆ. ನಲವತ್ತೆರಡು (೪೨ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೫೬) ಜನರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೂರದರ್ಶನ ಇದೆ. ಮತ್ತು ನಲವತ್ತೆರಡು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ (೪೨ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೫೬) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ.

೫.೨.೪. ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಗಳು, ಸಾಲ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯ

ಸರ್ಕಾರವು ಜನತೆಗೆ ಹಲವಾರು ರೀತಿಯ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮತದಾರರ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ, ರೇಷನ್ ಕಾರ್ಡ್, ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ್ ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಇನ್ನು ಜನರು ತಮಗೆ ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪಾಸ್‌ಬುಕ್ ಹೊಂದಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕೇಳಲಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಉತ್ತರಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿವೆ.

ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಂತೆ ಒಟ್ಟು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಜನ (೭೪ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೯೮. ೬೬) ಮತದಾನದ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಮತದಾನದ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಎಪ್ಪತ್ತು (೭೦ ಜನ, ಶೇಕಡಾ ೯೩.೩೩) ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ್ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಐದು ಜನ (೫ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೬. ೬೭) ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ್ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. ನಲವತ್ತೊಂದು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (೪೧ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೫೪. ೬೭) ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮುವತ್ತನಾಲ್ಕು ಜನರು (೩೪ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೪೫. ೩೩) ಬ್ಯಾಂಕ್ ಉಳಿತಾಯ

ಖಾತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಮತದಾರರ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿಗೆ ಇರುವಷ್ಟು ಮಹತ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆಗೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೧೩.
ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಮತದಾನದ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಯೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಮತದಾನದ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ	ಇದೆ	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೭೪	೦೧	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೯೮.೬೬	೧.೩೪	೧೦೦
ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ್ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಯೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ			
ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ್ ಹೊಂದಿರುವುದು	ಇದೆ	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೭೦	೦೫	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೯೩.೩೩	೬.೬೭	೧೦೦
ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಯೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ			
ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆ	ಇದೆ	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೪೧	೩೪	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೫೪.೬೭	೪೫.೩೩	೧೦೦

ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಸಾಲ ಸ್ವೀಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಯಾವ ಯಾವ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಾಲವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಜನ ಸಾಲವನ್ನೇ ಪಡೆದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೂಡ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

೫.೧೪. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಸಾಲ ಪಡೆದಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ಸಾಲ ಪಡೆದ ಮೂಲ	ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ	ಖಾಸಗಿ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆ	ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕು	ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್	ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೩	೧೨	೦೩	೦೧	೫೬	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೪.೦೦	೧೬.೦೦	೪.೦೦	೧.೩೩	೭೪.೬೭	೧೦೦

ಮೂವರು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (೦೩ಜನ ಶೇಕಡಾ ೪) ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಗರಿಷ್ಟ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ತೀರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹನ್ನೆರಡು ಜನ (೧೨ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧೬) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಖಾಸಗಿ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಗರಿಷ್ಟ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿವರೆಗೆ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವರು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (೩ ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಶೇಕಡಾ ೪) ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ (೦೧ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶೇಕಡಾ ೧.೩೩) ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಐವತ್ತಾರು ಜನ (೫೬ ಜನ

ಶೇಕಡಾ ೭೪.೬೭) ಯಾವುದೇ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಕೇಳಿ ನಾವು ದಂಗಾಗಿ ಹೋದೆವು. ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಸಾಲ ತೀರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಯಾರೂ ಸಾಲ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗಾಗಿ ಸಾಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೧೫.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆಯೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೦	೭೫	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೦.೦೦	೧೦೦	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದನುಸಾರ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹಿರಿಯ ನಾಗರೀಕರ ಕಾರ್ಡ್, ಗಂಗಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಯ ಸೌಲಭ್ಯ, ಯಾವುದೇ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ ಇಪ್ಪತ್ತರಷ್ಟು ಜನ ಲ್ಯಾವೆಟರಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದರಷ್ಟು ಜನ ಭಾಗ್ಯಜ್ಯೋತಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವೇತನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಪಾಲು ಜನರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರೆ ನೆರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಅಂಗವಿಕಲರು ಮಾಸಾಶನ ಪಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಧವಾ ವೇತನಗಳಿಲ್ಲ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ನಲ್ಲಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೫.೩. ಉದ್ಯೋಗದ ಸವಾಲುಗಳು

ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಕಲನವಾಗಿರುವ ಸಮುದಾಯವು ಯಾವ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ? ಅದರ ಆದಾಯದ ಮೂಲ ಯಾವುದು? ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಅದರ ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಗೆಡ್ಡೆ-ಗೆಣಸು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದೇ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಜೀವನ ಆಗಿತ್ತು. ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಕೃಷಿಯು ಅಮೂಲ್ಯ ಉದ್ಯೋಗವಾಯಿತು. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಬೇಟೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಗೆ ಚೂಪಾದ ಉಪಕರಣಗಳು ಬೇಕಾಗಿದ್ದವು. ಮರದಿಂದ, ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಇಂತಹ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಮೊನಚಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಯಸಿ ಲೋಹಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮೊದಲು ಚಿನ್ನ, ನಂತರ ಹಿತ್ತಾಳೆ, ಕಂಚು, ಕಬ್ಬಿಣ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಲೋಹಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸತೊಡಗಿದ.

ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು, ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸತೊಡಗಿದಂತೆ ಕಬ್ಬಿಣವು ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗತೊಡಗಿತು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣವು ಚಿನ್ನದ ನಂತರದ ಆವಿಷ್ಕಾರ. ಚಿನ್ನವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ರಸವಿದ್ಯೆಯ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾಗವೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕರಗಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾದುದು. ಲೋಹವಿದ್ಯೆ ರೂಪಿಸಿದ್ದ ಪಂಚಾಳರು ಲೋಹಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಈ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಮೂಲ ಅಥರ್ವಣ ವೇದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳು ದೊರೆತ ಮೇಲೆ ಕೃಷಿಯ ವೇಗ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಕಬ್ಬಿಣದ ಯಂತ್ರಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಬರತೊಡಗಿದಂತೆ ಕೃಷಿಯ ಗೆಲುವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಇಂದಿನ ದಿನದವರೆಗೂ ಕಬ್ಬಿಣವು ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವಂತಹದ್ದಾಗಿದೆ.

ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣವು ಮಾನವನಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಾಧನವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಹರಿತವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅದು ಸೇನೆಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮರದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಬಾಕು, ಈಟಿ, ಭರ್ಜಿ, ಬಿಲ್ಲಿನ ಮೊನಚು, ಕತ್ತಿ, ಖಡ್ಗ, ರಥಗಳು ಹೀಗೆ ಹಲವು ಸಾಧನಗಳು ತಯಾರಾಗತೊಡಗಿದವು. ಇಂತಹ ಸಾಧನಗಳು ಸೈನಿಕರ ಕೈ ಸೇರಿದಂತೆ ಸೇನೆಯ ಬಲ ಹೆಚ್ಚಿತು. ನಾವು ಪೌರಾಣಿಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ರಾಜರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಖಡ್ಗವನ್ನು ತಮ್ಮ ಒರೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನೇ ರಾಜರು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಖಡ್ಗವನ್ನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡವನನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು 'ಖಡ್ಗಧಾರಿ' ಎಂದೇ ಕರೆದಿವೆ. ಖಡ್ಗ, ಕವಚ ಮುಂತಾದ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ರಾಜರ "ಆಯುಧಾಗಾರ"ಗಳನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಬಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿ, ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಅಧಿಕವಾಗತೊಡಗಿತು. ಕ್ರಮೇಣ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಒಡೆತನ, ಗಣಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಒಡೆತನ ರಾಜರ ವಶವಾಯಿತು. ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವುದು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ರಾಜರು ಸೂಕ್ತ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅರಬ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಯಾಗಿ ಆರಂಭವಾದ ಕಬ್ಬಿಣ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಕ್ರಮೇಣ ಯಥೇಚ್ಛ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಕುಲುಮೆ ಮತ್ತು ಮುಂದುವರೆದು ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗತೊಡಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

"ಆನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ವೃತ್ತಿಗಳು ಇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಸ್ವಂತ ಖಾಸಗಿಯಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು, ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ, ಸಂತೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಮಾರಿ, ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಿ ಲಾಭ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು. ಆದರೆ ಇಂಥ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದು ವಿರಳ. ಅರಸಿಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅರಸಿಕೆರೆ ಹೋಬಳಿಯ, ಕಾಲವನ್ನು ಹೇಳಿರದ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ (ಎ.ಕ.೫, ಅರಸಿಕೆರೆ ೯೪) ಚಿನಿವಾರದವರು ಮತ್ತು ಪಾಂಚಾಲದವರು ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ."[೮]

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇಂದೂ ಕೂಡ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರೈತರು ಮತ್ತು ಜಮೀನ್ದಾರರು ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಲುಮೆಯ ಮುಂದೆ ಜಮಾಯಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕೃಷಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರಿಂದ ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು 'ಆಯ' ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು 'ಚಾಟಿ' (ಅದಲು ಬದಲು) ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಡಗಿಗಳು

ತಯಾರಿಸಿದ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಕಬ್ಬಿಣದ ರಿವೀಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂಡಿಗಳಿಗೆ ಕೀಲು, ಮೊಳೆ, ಹಳಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರೈತಾಪಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೊಡಲಿ, ಕುಡುಗೋಲು, ನೇಗಿಲು ಮೊನೆ, ಬೀಗ, ಮೊಳೆ ಮುಂತಾದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಮ್ಮಾರರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಲಾಳಗಳನ್ನು (ಗೊರಸು) ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವುಗಳನ್ನು ಲಾಳ ಕಟ್ಟುವವರು ದನದ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಜಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಅವಸಾನದ ಅಂಚಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಗಳು ದೊರಕುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಉಪಕರಣಗಳು ಅವರನ್ನು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿವೆ. ಕನಿಷ್ಟ ರೈತರ ಕೆಲವು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಕೆಲಸವೂ ಇಂದು ಅವರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ವಿಶಾದಕರವಾದುದು.

ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಮಾನವನು ಬೇಟೆಯ ಹಂತದಿಂದ ಪಶುಪಾಲನೆಯ ಹಂತಕ್ಕೂ, ಪಶುಪಾಲನೆಯ ಹಂತದಿಂದ ಕೃಷಿ ಹಂತಕ್ಕೂ ಉನ್ನತೀಕರಣ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಕ್ರೂಢೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ನಾಗರಿಕತೆ ಗರಿಗೆದರಿವೆ. ಇಂದು ಏನಾದರೂ ಈ ಮಟ್ಟದ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ನಾವು ತಲುಪಿದ್ದೇವೆಂದರೆ ಅದು ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆಹಾರೋತ್ಪಾದನೆಯೂ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳಿಂದ ಅಧಿಕವಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಆಹಾರೋತ್ಪಾದನೆ ಅಧಿಕವಾಗತೊಡಗಿದಂತೆ ಆಹಾರದ ಸಮಸ್ಯೆ ನೀಗಿ ಜನರ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಸಮಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿದೆ, ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ.

ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಳಕೆ, ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದು, ನಾಗರೀಕ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಮಾನವನ ಆಧುನಿಕ ಆಶೋತ್ತರಗಳು ಈಡೇರಿಸಿ ಮಾನವನ ಬದುಕನ್ನು ಸಹ್ಯಗೊಳಿಸಿದವು. ಕೃಷಿ ನಡೆಯುವ ಕಡೆಯಂತೂ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಾಧನಗಳು ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದವು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿರುವ ಊರು, ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಲುಮೆಗಳು ಸದಾ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಮ್ಮಾರರು ಇಲ್ಲದೆ ಕೃಷಿಯು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ತು. ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೃಷಿ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರೈತರು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಲುಮೆಯ ಕೆಲಸಗಳು ನಡೆಯತೊಡಗುತ್ತವೆ. ರೈತಾಪಿಗಳು ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಪೂಜ್ಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕಾಣುವರು. ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಶುರುವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಳು ಗರಿಗೆದರುವಂತೆ ಕಮ್ಮಾರರ ಕೆಲಸಗಳೂ ದ್ವಿಗುಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕುಡುಗೋಲು, ಕೊಡಲಿ, ಕುಂಟೆ, ರಂಟೆ, ಕುರುಪಿ, ಅರುವಳ್ಳಿ, ಚಕ್ಕಡಿ, ಹೀಗೆ ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ, ಹಲವಾರು ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಆಯ' ಪದ್ಧತಿಯು ಇವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಇಂದು ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ರೈತರ ಸರಕು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಯ ಪದ್ಧತಿಯು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಗಿನ

ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆಗಲೇ ಕೂಲಿ ಪಡೆವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೆ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರರು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕೈಹೊತ್ತು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲಸ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಕೂಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಮೂಲಕ ಕಮ್ಮಾರರು ದುಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ, ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದಂತಾಗಿ, ಕುಲುಮೆಗಳು ಸ್ಥಗಿತವಾಗಿ, ಅವೂ ಕೂಡ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗತೊಡಗಿವೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಯದಾಗಿದೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಕೂಲಿ, ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ, ಬಾರ್ ಬೆಂಡಿಂಗ್ ಕೆಲಸ, ಹೋಟೆಲ್ ಕೆಲಸ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಅಸ್ಥಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಈ ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು, ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಲುಮೆಗಳು, ಅವರು ತಯಾರಿಸುವ ವಿವಿಧ ಓಜುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಪಂಪನ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾದ ಪಂಪಭಾರತ ಅಥವಾ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಕುಲುಮೆಯ ತಿದಿ ಹೇಗೆ ಒತ್ತಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತೆಂದು, ಕುಲುಮೆಯಿಂದ ಕಿಡಿಗಳು ಹೇಗೆ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂದು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಬ್ಬಿಣವು ಕಮ್ಮಾರರು ಬದುಕು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿತ್ತು. ಕಬ್ಬಿಣದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದ ಕಮ್ಮಾರರು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಿತಿವಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಕುಲೀನ ಕಮ್ಮಾರ ಕುಳದಿಂದ ಬಂದವನು. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿಯು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಎಂದು ಹೆಸರಿಡುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಎಂದು ಹೆಸರಿತ್ತು. ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕುಲೀನ ತಂದೆ ಮುದ್ದೋಜ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯಲ್ಲೇ ಶ್ರೀಮಂತನಾದವನು. ಇವನ ಸೋದರರೆಲ್ಲ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರೇ. ಇವರಿಂದ ಕೆಂಪಾಚಾರಿಯನ್ನು ಶಿಶುಮಗನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು ಅವನಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಎಂದು ಮರು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಹಲಗೂರಿನ ಪಾಂಚಾಳರಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಿಲ್ಲವೇ. ಅವರು ಚಿನ್ನವನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ಕೊಟ್ಟೇವು ಆದರೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕೊಡೆವು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಕಬ್ಬಿಣವು ಚಿನ್ನಕ್ಕಿಂತ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಈ ಘಟನೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ನಿಕ್ಷೇಪ ಯಥೇಚ್ಚವಾಗಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಈ ನಿಕ್ಷೇಪ ಸಿಗುವ ಭೂಮಿಗಾಗಿ ಯುದ್ಧಗಳೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅರಸರು ಇಂತಹ ಭೂಭಾಗಗಳ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಹೊಂದಲು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರಿಂದ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕರಗಿಸಿ ಅಂತಹ ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದುವೇ ಅವರ ಸೈನ್ಯ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಆಗಿತ್ತು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಮುದ್ದೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅರಬ್ ಮುಂತಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಖರ್ಜೂರ, ಚಿನ್ನ, ಕುದುರೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕುಲುಮೆಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದಂತೇ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕುಲುಮೆಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದ್ದವು. ಇಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗುವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ಸೈನ್ಯ ಬಲವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಇತಿಹಾಸದುದ್ದಕ್ಕೂ ಅನೇಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳು ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಲ್ಲು ಸೈನ್ಯ ಮತ್ತು ಅವು ಬಳಸುವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ರಾಜರು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ

ಬೇಡಿಕೆ ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಕಂಡಕಂಡವರೆಲ್ಲ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರು ಅತ್ತ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ರಾಜರು, ಸಾಮಂತರು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕಪ್ಪು ಚಿನ್ನವೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಬ್ಬಿಣವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಬೇಕಾಗಿರುವಂತಹದೇ ಆಗಿದೆ. ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಹಿತ್ತಾಳೆ, ಕಂಚು, ತಾಮ್ರ ಮುಂತಾದವು ಯಾವುವೇ ಸಿಗದಿದ್ದರೂ ಮಾನವನು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಮಾತ್ರ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಬಳಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕರಗಿಸಿದರೆ ಅದರ ಪರಿಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಲು ಹೆಚ್ಚು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಬ್ಬಿಣವು ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಬೇಕಾಗಿರುವಂತಹದು. ಇಂತಹ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೂ ನಾವು ಉಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬರಿದು ಮಾಡಬಾರದು. ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾರಿದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೇ ನಷ್ಟ. ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸತೊಡಗಿದರು. ಇಂತಹ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಗೃಹ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಅವಸಾನಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿದವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಕುಲುಮೆಗಳೂ ಸೇರಿವೆ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕುಲುಮೆಗಳು ಬೆದರಿದವು. ಕಮ್ಮಾರರು ಧೈರ್ಯಗೆಟ್ಟರು. ತಮ್ಮ ಕುಲಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಗಂಟುಮೂಟೆ ಕಟ್ಟಿ ಗುಜರಿಗೆ ಮಾರಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಬಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಆತಂಕ ಇನ್ನೊಂಡು ಕಡೆ ಆಗತೊಡಗಿತು. ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ, ನಗರಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ಮನೋಭಾವ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಎಂಬ ದೇಸೀ ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಟ್ಟ ಹಾಕಿ ಕಮ್ಮಾರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿಸಿದೆ. "ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣ ಭಾರತೀಯರು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕಿಂತ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಪಡೆದ 'ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಕಾ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆ'ಯನ್ನು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸತೊಡಗಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಶ್ರಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ನಂಬಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರಮಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ದಿಕ್ಕು ತೋಚದಂತಾಗಿ ಪರ್ಯಾಯ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದವು."

೫.೩.೧. ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳು: ರೈತಾಪಿಗಳು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅಂದರೆ ಬೀಜ ಅಥವಾ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟು, ನೀರೆರೆದು ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಅದರಿಂದ ಪುನಃ ಫಲ ಪಡೆಯುವವರೆಗೆ ಶ್ರಮಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೆ ಕೃಷಿ. ಇಂತಹ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಮರದ ಗೂಟಗಳು, ಟೊಂಗೆಗಳು ಮುಂತಾದವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾ ಕ್ರಮೇಣ ಗಡುಸಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ. ಹಾರೆ, ಪಿಕಾಸಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾ ಕ್ರಮೇಣ ಅವುಗಳನ್ನು ನೇಗಿಲುಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಾಧನಗಳು ಮೊನಚಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವು ಕೃಷಿಗೆ ತುಂಬಾ

ಸಹಾಯಕವಾಗಿದ್ದವು. ನೇಗಿಲು ತುಂಬಾ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣನೇಗಿಲು, ದೊಡ್ಡ ನೇಗಿಲು, ಬಂಡಿನೇಗಿಲು, ಎಡೆನೇಗಿಲು, ಕಬ್ಬಿಣದ ನೇಗಿಲು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹಲವಾರು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಎತ್ತಿನ ನೊಗದಲ್ಲಿ ಎಳೆಯುವ ನೇಗಿಲುಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹತ್ತು-ಹನ್ನೆರಡು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ಎಳೆಯುವ ನೇಗಿಲುಗಳು ಕೂಡ ಇವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕುಂಟೆ – ರೆಂಟೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಮರಗೆಲಸದವರು ಈ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಗ್ಗುಂಟೆ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ನೇಗಿಲು ಇದೆ. ಎರಡು ಹಲ್ಲಿನ ಕುಂಟೆ, ನಾಲ್ಕು ಹಲ್ಲಿನ ಕುಂಟೆ ತರಗದಾಳು ಕುಂಟೆ ಎಂಬ ಕುಂಟೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೀಜ ಬಿತ್ತಲು ಕೂರಿಗೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹರಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಲಬೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಣೆಹಲಬೆ ಮತ್ತು ನೀರುಹಲಬೆ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಗುದ್ದಲಿ, ಹಾರೆ, ಪಿಕಾಸಿ, ಕುರ್ಜಿಗೆ, ಕೊತ್ತು, ಕುಡುಗೋಲು, ಮಚ್ಚು, ಉಜ್ಜೇರಿ, ಕರಿದಲು ಮುಂತಾದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಚಕ್ರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ. ಚಕ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿ ರಥವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ರಾಜರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕು ಚಕ್ರದ ರಥಗಳು ಇದ್ದವು. ಎರಡು ಚಕ್ರದ ಗಾಡಿಗಳು ಕುದುರೆ, ಎತ್ತು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ರೈತಾಪಿ ಜಮೀನುದಾರರು ಎರಡು ಚಕ್ರದ ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳು, ಪೈರು, ಜನ ಸಾಗಾಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹವುಗಳನ್ನು ಮರದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದರೂ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಳಿ ಮತ್ತು ಕೀಲುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅನೇಕ ಯಂತ್ರಗಳು ಬಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನೀರೆತ್ತುವ ಪಂಪ್‌ಸೆಟ್, ಸ್ಪ್ರಿಂಕ್ಲರ್‌ಗಳು, ಹಲ್ಲರ್ (ಭತ್ತ ಕೊಯ್ಯುವ ಯಂತ್ರ), ಚೋಟಾ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್, ಟಿಲ್ಲರ್‌ಗಳು, ಬಿತ್ತುವ ಯಂತ್ರಗಳು, ಕಟಾವು ಮಾಡುವ ಯಂತ್ರ, ಕಳೆ ಕೀಳುವ ಯಂತ್ರ, ಔಷಧಿ ಸಿಂಪಡಿಸುವ ಯಂತ್ರ, ಭತ್ತ ಬೇಯಿಸಿ, ಅಕ್ಕಿ ಮಾಡುವ ಯಂತ್ರಗಳು, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಕೀಳುವ ಮತ್ತು ಸುಲಿಯುವ ಯಂತ್ರಗಳು, ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೇವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ ಯಂತ್ರಗಳು, ಹಾಲು ಕರೆಯುವ ಯಂತ್ರಗಳು ಮುಂತಾದವು ತುಂಬಾ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಯಂತ್ರಗಳಾಗಿವೆ.

೫.೩.೨. ಗೃಹಬಳಕೆಯ ಉಪಕರಣಗಳು: ಗೃಹ ಬಳಕೆಗೂ ಹಲವು ವಸ್ತುಗಳು ಅವಶ್ಯವಿರುತ್ತವೆ. ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದು ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಸಿಮೆಂಟ್ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷ ಆಯಸ್ಸು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು. ಇನ್ನು ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಖುರ್ಚಿ, ಮಂಚ, ಊಟದ ಟೇಬಲ್ಲು, ಕೂರಲು ಮಣೆ, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ, ಕಪಾಟುಗಳು, ಎತ್ತರದ ತಿಜೋರಿಗಳು, ಉಯ್ಯಾಲೆ ಅಂದರೆ ತೂಗುಮಂಚ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮರದಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದು ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಅಥವಾ ಸ್ಟೀಲ್‌ನಿಂದ ಇಂತಹವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮನೆಯ ಬಳಕೆಯ ತಂಬಿಗೆ, ಬಿಂದಿಗೆ, ಹರಿವಾಣ, ಗಂಗಳ, ಅನ್ನ-ಸಾರು ಮುಂತಾದ ಅಡಿಗೆ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಹಿತ್ತಾಳೆ ಅಥವಾ ತಾಮ್ರ ಅಥವಾ ಕಂಚಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಇಂದು ಕಬ್ಬಿಣದ ಮುಂದುವರಿದ ರೂಪವಾದ ಸ್ಟೀಲ್ ಕೋಟೆಡ್ ಪಾತ್ರೆಗಳು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ

ಮತ್ತು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ಚಂದವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣವು ಬೇಕಾದ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಇಂದು ಕಾರ್ಖಾನೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕಬ್ಬಿಣದ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಇಂದೂ ಬೇಡಿಕೆಯಿದೆ. ಅನೇಕ ಕಾಲಗಳವರೆಗೆ ಕಮ್ಮಾರರು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಬೀಗಗಳು ಅದೆಷ್ಟೊಂದು ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದವು ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಕತ್ತರಿಗಳು, ಶೆಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಡಿಗಳು, ಗಾಳಗಳು, ಲಾಳಗಳು, ಇಲಿ ಕತ್ತರಿ, ಕುದುರೆ ಸವಾರರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಜೀನುಗಳು, ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಕಮಾನುಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಕಮ್ಮಾರರ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇಂದು ಕಮ್ಮಾರರು ಮನೆಯ ಗೇಟುಗಳು, ರೈಲಿಂಗ್ಸ್, ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಕಿಟಕಿಯ ಸರಳುಗಳು ಅಥವಾ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಿಟಕಿಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು, ಹಾಗೇ ಸರಪಳಿಗಳು, ಎರಕದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಲಾಗದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರ ಬಳಿ ವಿನ್ಯಾಸ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಿದೆ.

೫.೩.೩. ಕಸುಬಿನ ಉಪಕರಣಗಳು: ಮರಗೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಅಂದರೆ ಬಡಗಿಗಳಿಗೆ, ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ, ಕಂಚುಗಾರರಿಗೆ, ಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ತಮಗೇನೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಕಸುಬಿನ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹದಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಸುಬುದಾರರಿಗೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸುತ್ತಿಗೆ ಬೇಕೆ ಬೇಕು. ಅಡಿಗಲ್ಲು, ಚಾಣ, ಉಳಿ, ತಟ್ಟಣಿ, ಗರಗಸ, ಬೈರಿಗೆ, ವೈಸ್, ಕತ್ತರಿ, ಇಕ್ಕಳ ಅಥವಾ ಕಟಿಂಗ್ ಪ್ಲೇಯರ್, ತಿರುಗಣಿ ಅಂದರೆ ಸ್ಪಾನ್ಯರ್, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರೇ ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಾಗ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಹದ ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಹದ ಇಟ್ಟು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಸುಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿಯೂ ಕಮ್ಮಾರರೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

೫.೩.೪. ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು: "ಪೌರಾಣಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಮತ್ತು ತಕ್ಷನ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಒಂದು ಸಂಭಾಷಣೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ತಕ್ಷನನ್ನು ಇಂದ್ರ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ವೃತ್ರನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. 'ಆಯುಧದ ಪ್ರಯೋಗ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಶಿಲ್ಪಿ ತಾನೇ ಆಯುಧವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ? ನನ್ನ ಪರವಾಗಿ ವೃತ್ರನ ಮೇಲೆ ಆಯುಧ ಪ್ರಯೋಗಿಸು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ತಕ್ಷನು 'ನನಗೆ ಆಯುಧ ಮಾಡುವುದು ಗೊತ್ತು, ಅದರ ಪ್ರಯೋಗ ನನಗೆ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ."[೧೦] ಕಮ್ಮಾರರು ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದರು. ಸೇನೆಯ ಮತ್ತು ರಾಜರ ಬಲವನ್ನು ಏನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ಈ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಮೊಂಡು ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಸೇನೆ ಸೋಲೊಪ್ಪಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಯುದ್ಧ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದ ನಾಡು. ಇಲ್ಲಿಯ ಕಮ್ಮಾರರು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಯುದ್ಧ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. "ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವಿಧದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. `ಚಕ್ರ, ಬೈಂಡಿವಾಳ್, ಬ್ರುಶುಂಡಿ, ದೃಘನ, ದಶಕಂಟಕ, ಮುಸಲ, ಮೌಷ್ಟಿಕ, ಮಯೂಖ, ಲಗಂಡ, ಲವಿತ್ರ, ಗರಿಘ, ಪ್ರಾಸಪಾಶ, ಶಕ್ತಿ, ಶತಘ್ನಿ, ಸೀರ, ಸ್ಥೂನ, ತೋಮರ, ಗಧೆ, ಗೋಶೀರ್ಷ, ಅಮುಕ್ತ, ವಜ್ರ, ಅಸ್ತರ, ಅತಿಧೇನುಕ, ಪಟ್ಟಸ, ಮುದ್ಗರ, ಪಿನಾಕ, ಕುಂತ, ಕಾಳರಾತ್ರಿ, ಯಾಪನ, ನಳಿಕಾ, ಇವು ಪ್ರಾಚೀನ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಯುಧಗಳು. ಆನೆಗಳನ್ನು ಹೆದರಿಸುವ 'ಹಸ್ತಯಂತ್ರ', ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸುಡುವ 'ಸಂಘಟ್ಟಿ' ಎಂಬ ಅಗ್ನಿಯಂತ್ರ, ಬೆಂಕಿ ಆರಿಸುವ ಪರ್ಜನ್ಯಕ ಎಂಬ

ಉದಕಯಂತ್ರ, ಗೋಡೆ ಉರುಳಿಸುವ 'ಉದ್ಘಾತಿಮಾ', ಕಲ್ಲು ಎಸೆಯುವ 'ಆಸ್ಫೋಟಿಮಾ', ನಡೆಯುವವರನ್ನು ಎಡವಿಸುವ 'ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಿ' ಹೀಗೆ ಹಲವು ಯಂತ್ರಗಳು ಹಿಂದೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಧುನಿಕ ಯುದ್ಧ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಕಬ್ಬಿಣ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಕೋವಿ, ತುಫಾಕಿ, ಫಿರಂಗಿ, ರೈಫಲ್, ಪಿಸ್ತೂಲ್, ಟ್ಯಾಂಕರ್ ಇವು ಆಧುನಿಕ ಯುದ್ಧೋಪಕರಣಗಳು. ಕೋವಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಳಿಗೆಯ ಮತ್ತು ಎರಡು ನಳಿಗೆಯ ಕೋವಿಗಳೆಂದೂ, ಕೇಪಿನಕೋವಿ ಮತ್ತು ತೋಟೆ ಕೋವಿ ಎಂಬ ವಿಧಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಕಮ್ಮಾರರು ಕೋವಿ, ಪಿಸ್ತೂಲ್ ತಯಾರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಘಟೀಯಂತ್ರ, ತೈಲಯಂತ್ರ, ಇಕ್ಷುಯಂತ್ರ, ತುಲಾಯಂತ್ರ ಇವೆಲ್ಲಾ ಕಮ್ಮಾರರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು. ಕತ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ಬೇಕು. ಈ ಕತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ವಿಧಗಳಿವೆ. ತುಳುನಾಡಿನ ಕಮ್ಮಾರರು ಬಹಳಷ್ಟು ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರು. ಈ ಕತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬಗೆಗಳಿವೆ. ಅಮೇಕತ್ತಿ, ಇಡೆಕತ್ತಿ, ಉಳಿಕತ್ತಿ, ಕಿರ್ಗತ್ತಿ, ಒಡ್ಕತ್ತಿ, ಕಡ್ಪತ್ತಿ, ಕೆಯಿಕತ್ತಿ, ಗೆಜ್ಜೆತ್ತಿ, ಕುಞ್ಞತ್ತಿ, ಕಮ್ಮಯಕತ್ತಿ, ತರ್ಕತ್ತಿ, ಪರ್ದತ್ತಿ, ನಾರತ್ತಿ, ಪಂತಿದಕತ್ತಿ, ಬಾಯ್‌ಕತ್ತಿ, ಬಾಳ್ಕತ್ತಿ, ಬಿಚ್ಚುಗತ್ತಿ, ಬೀಸತ್ತಿ, ಮುಟ್ಟುತ್ತಿ, ಮುಳ್ಳುಕತ್ತಿ, ಮೇಸೆಕತ್ತಿ, ದಡ್ಡ್‌ಕತ್ತಿ. ಒಂದೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯ ಕತ್ತಿ. ತಾಳೆಯ ಮರದಿಂದ ಮೂರ್ತೆ (ಸೇಂದಿ) ಕೆಲಸಮಾಡಲು ತರ್ಕತ್ತಿಯಾದರೆ, ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಪೈರು ಕೊಯ್ಯಲು ಪರ್ದತ್ತಿ, ಮರ ಕಡಿಯಲು ಕಡ್ಪತ್ತಿಯಾದರೆ, ಹುಲ್ಲು ಕೊಯ್ಯಲು ಪಂತಿ (ಪಜಿರತ್ತಿ) ಕತ್ತಿ, ಬಾಣಂತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಮೆಕತ್ತಿಯಾದರೆ, ತುಳುವರ ಹೆಣ್ಣು ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಹಿಡಿಯುವ ಕತ್ತಿ ಗೆಜ್ಜೆತ್ತಿ, ಬಿಸತ್ತಿ (ಚೂರಿ)ಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಕುಲುಮೆಯ ಬೆಂಕಿ ಸರಿಮಾಡಲು ಉಳಿಕತ್ತಿ, ಕಸಿಕಟ್ಟಲು ಕಸಿಕತ್ತಿ ಹೀಗೆ ತುಳುನಾಡಿನವರು ಬಳಸುವಷ್ಟು ವಿವಿಧ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಇತರರು ಬಳಸಲಾರರು."[೧೧] ಅದೇ ರೀತಿ ಹೋರಾಟ ಅಥವಾ ಕಾದಾಟ ಅಥವಾ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆಂದು ತಲವಾರ್, ಕತ್ತಿ, ಖಡ್ಗ, ಬಾಳ್‌ಕತ್ತಿ, ಚಂದ್ರಾಯುಧ, ಬಿಲ್ಲು-ಬಾಣ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಕೊಡಲಿ ಅಥವಾ ಪರಶು, ಮಚ್ಚು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಎಲ್ಲ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ವೀರರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

೫.೩.೫. ಕಮ್ಮಾರರು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಬೇರೆ ಕಸುಬುಗಳು: ಕಮ್ಮಾರರು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ನಡೆಯದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ ಕಲಿತಿದ್ದರ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿದೆ. ಈ ಪಾಂಚಾಳ ಕಸುಬುದಾರರೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪಾಂಚಾಳ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು-ಮೂರು ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದೂ ಇದೆ.

ಕಮ್ಮಾರರು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದಿದೆ. ತಮಗೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇದ್ದಾಗ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಹೊಲದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಒಣಭೂಮಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಬೇರೆಯವರ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಸಣ್ಣಮಟ್ಟ ಕೈತೋಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಜಮೀನನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ 'ಕೋರಿ' (ಗೇಣಿ) ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ತೋಚದೆ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ತುಂಡು ಜಮೀನನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೃಷಿಗೆ ವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ರಾಗಿ ಬೆಳೆ ಬಂದರೆ ಅದೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬಂತಾಗಿದೆ.

ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು ತಮ್ಮ ಒಂದು ಜನ್ಮವನ್ನು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯಲ್ಲೇ ಕಳೆದುಬಿಡಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ನಡೆಯದ್ದರ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತಮ ಕೂಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಕಲಿತು ನಗರಗಳಿಗೆ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಸಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹವರು ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರಲ್ಲಿ ಬಡಗಿತನ ಕಲಿತು ಸಹಾಯಕ ಬಡಗಿ (ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಾರ್ಪೆಂಟರ್) ಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮರದ ಧೂಳು ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಅದರಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರಿಯಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಡಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೇ ತತ್ವಾರ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈಗ ಮಿಷನ್ ಕಟಿಂಗ್, ಪ್ಲೈನಿಂಗ್, ಡಿಜಿಟಲ್ ಕಟಿಂಗ್ ಮಷಿನ್‌ಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಕೆಲವರು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ತಾವು ಕೂಡಿ ಇಟ್ಟ ಹಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ಲೈನಿಂಗ್ ಮಷೀನುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್‌ಗಳು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು, ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಅಂತಹ ಲಾಭವೇನು ಆಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತಾಗಿದೆ.

ಮೂಲ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುವವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಸಿಗದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಸುಬಿನ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಯ ಹೆಸರು ಸರಾಫ, ಚಿನಿವಾರಿಕೆ, ಪತ್ತಾರಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಚಿನ್ನಾಭರಣಗಳ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಾಗುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಜನ ಸುಲಭವಾಗಿ ಯಾರನ್ನೂ ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಕಲ್ಲಂಗಡಿ ಹಣ್ಣಿನ ವ್ಯಾಪಾರವಲ್ಲ. ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಜನರಿಂದ ಪೂರಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಇಂತಹ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಂತಹವರು ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಚಿನ್ನದ ಮಳಿಗೆಯವರು ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳ ರಿಪೇರಿ ಮತ್ತು ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಇಂತಹ ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಚಿನ್ನದ ಮಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಿಂದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹುಡುಗರು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳಿಯರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯದ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಸಿಕ್ಕಂತೆ ಕನ್ನಡದ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲವೇನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಮ್ಮಾರರು ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮಂದಿ ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ, ಹೋಟೆಲ್ ಕೆಲಸ, ಸಾಮಿಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ, ಬಾರ್ ಬೆಂಡಿಂಗ್ ಕೆಲಸ, ಹೊಲ–ತೋಟಗಳ ಕೆಲಸ, ಎಷ್ಟೇಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಡ್ರೈವರ್‌ಗಳಾಗುವುದು, ಬೀಡಿ ಸುತ್ತುವುದು, ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು, ಸಣ್ಣಮಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರ–ಬೀದಿಬದಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೫.೩.೬. ಪಾರಂಪರಿಕ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನ: "ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಗಣಿಗಳಿಂದ ಹೊರತೆಗೆದು, ನಂತರ ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಲೋಹಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಲೋಹಗಳು ಎರಡು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸೇರಿದಾಗ ಆಗುವ ಸಂಯುಕ್ತ ವಸ್ತುವನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಲೋಹವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಎರಡು ವಿಧಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ೧. ಕಬ್ಬಿಣ

ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಲೋಹಗಳು; ಉದಾ: ಉಕ್ಕು, ಜೀಡು ಕಬ್ಬಿಣ ಇತ್ಯಾದಿ. ೨. ಕಬ್ಬಿಣೇತರ ಲೋಹಗಳು: ಉದಾ: ತಾಮ್ರ, ಅಲ್ಯುಮಿನಿಯಂ, ಹಿತ್ತಾಳೆ, ಇತ್ಯಾದಿ.[೧೨] ಇಂತಹ ಲೋಹಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ರಸವಿದ್ಯೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರು ಅನೇಕ ಭಾಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದು ಯಾವ ಕಮ್ಮಾರರು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕೊಂಡುತಂದು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

"Since very ancient times, the builders, town planners and artisans belonging to this community had a profound role in shaping the culture and civilization of our land and people. The technology these people practiced, unlike any other modern technology, had a scientific basis. They were the innovators of the science underlying their creations. Even though mention has been made about this race and their works in epics and purans, no compiled work has been produced till date about their life and works. Vishwakarmas themselves are neither conscious of the richness of their culture, nor do they strive towards safeguarding it."[13]

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ತೀರಾ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ರೈತರು ಹೇಗೆ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದು ರೈತಾಪಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೋ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವಿದ್ಯಾವಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಕುಲಕಸುಬನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಯಾವುದೇ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಸುಬುದಾರರು ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಕಸುಬಿನ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅನೌಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ರೈತರ ಮಕ್ಕಳು ದನಕರುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಾಡಿದಂತೆ, ಸಗಣಿ ಎತ್ತುವುದನ್ನು ಕಲಿತಂತೆ, ಸಸಿ ನೆಡುವುದು, ಕಳೆ ಕೀಳುವುದನ್ನು, ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡಂತೆ ಕೈಕಸುಬುದಾರರ ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ಹಿರಿಯರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವೇ ಕಲಿಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಾರರ ಮಕ್ಕಳಾದರೋ ತಿದಿ ಒತ್ತುವುದು, ರಾಟೆ ತಿರುಗಿಸುವುದು, ಸುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಬಡಿಯುವುದು ಇತರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ನೋಡಿ, ಮಾಡಿ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕೈಕಸುಬು ವಿದ್ಯೆಯು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಕಲಿಯಲ್ಪಡುವಂತಹದ್ದು.

ಆಧುನಿಕ ಯಂತ್ರ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಹಣ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲವರು ಕುಲುಮೆಯ ಬದಲಿಗೆ ಲೇತ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಅಥವಾ ವಿದ್ಯುತ್ ಆಧಾರಿತ ಆಧುನಿಕ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವೆಚ್ಚ ಭರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಆದ ಮೇಲೆ ಟರ್ನರ್, ಫಿಟ್ಟರ್, ವೆಲ್ಡರ್ ಇಂತಹ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಕೋರ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಸ್ವಂತ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು. ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಹುಡುಗರಿಗೆ

ಹಿರಿಯರು ಇಂತಹ ಕೋರ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ನೆರವಾಗಬಹುದು. ಇನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಚುರುಕಾಗಿದ್ದರೆ ಓದಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವರು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. "ನಮ್ಮದು ಸಂಪದ್ಭರಿತ ಜಿಲ್ಲೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾನೈಟ್ ಹೇರಳವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅಕ್ಷರ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಿದೆ. ಸಾಕ್ಷರತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದು ಕೊನೆ ಬೆಂಚು. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಕ್ಷರತಾಮಿಷನ್ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ ಇನ್ನೂ ಶೇಕಡಾ ೫೦ರ ಗಡಿ ದಾಟಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರಿ ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಸರುಗಳಿಸಿತ್ತು. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧನಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ನರಳುತ್ತಿದೆ. ಎಸ್ಸೆಸ್ಸೆಲ್ಸಿ ಫಲಿತಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸೊನ್ನೆ ಫಲಿತಾಂಶದ ದಾಖಲೆಯ ಶಾಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಕುಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರು, ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹೊರಬೇಕು."[೧೪]

೫.೩.೭. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸವಾಲು: ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಕಸುಬುದಾರರಾದ ಕಮ್ಮಾರರ ಮೇಲೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ರೈತರ ಮೇಲೆ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ಕಸುಬುದಾರ ಕಮ್ಮಾರರ ಮೇಲೆಯೂ ಆಧುನಿಕತೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ನಗರ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವ, ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯೀಕರಣ ಬೆರೆತ ಆಧುನೀಕರಣ ಕಮ್ಮಾರರ ಬದುಕನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಹಿಪ್ಪೆ ಮಾಡಿವೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಹದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಆಧುನೀಕರಣ ಅವರನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಹದ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಚ್ಚು, ಕುಡುಗೋಲು, ಅರುವಳ್ಳಿ, ಕುಂಟಿ, ನೇಗಿಲು ಮುಂತಾದವು ಅಷ್ಟೇನೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಸಾಧನಗಳಾಗಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಣಿ ಹಿಡಿಯಲು ಸಾಣಿ ಯಂತ್ರ ಸಂಚಾರಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಳಿಗಳನ್ನು ಬಂಡಿಗಳಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ವೆಲ್ಡಿಂಗ್ ಶಾಪ್‌ಗಳು ವಹಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸವಾಲು ಎದುರಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸಗಳೆಂದರೆ ಮನೆಯ ಗೇಟ್, ಗ್ರಿಲ್, ಮಂಚ, ಕಬ್ಬಿಣದ ಬಾಗಿಲುಗಳು, ಕಿಟಕಿಗಳು, ಸ್ಟೀಲ್ ಟೇಬಲ್ಲುಗಳು, ಕುರ್ಚಿಗಳು, ಅಲ್ಮೇರ, ಬುಕ್ ರ್‍ಯಾಕ್‌ಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ. ಮತ್ತೆ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಲೇತ್, ಡ್ರಿಲ್ಲಿಂಗ್, ವೆಲ್ಡಿಂಗ್, ಮುಂತಾದ ಯಂತ್ರಗಳು ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಇನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರ ಮಕ್ಕಳು ಇಂತಹ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಲಿತು, ತರಬೇತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಮಾಡುವ ಜನರು ಇರುವುದರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ.

೫.೩.೮. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಉದ್ಯೋಗದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ: ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಉದ್ಯೋಗ ಬಗ್ಗೆ ತುಸು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರರ ಜೀವನ ನಿಂತಿರುವುದೇ ಅವರ ಉದ್ಯೋಗದ ಮೇಲೆ. ಇವರು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ನಾವು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ ಅವರು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು ನಿಜವಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇತರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಉದ್ಯೋಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ನೋಡಬಹುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೧೬. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಉದ್ಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ಉದ್ಯೋಗ	ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೆಲಸಗಾರ	ಕುಲುಮೆ ಮಾಲೀಕ	ಕುಲುಮೆ ಜೊತೆ ಕೃಷಿ	ಕುಲುಮೆ ಜೊತೆ ಕೂಲಿ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೧	೫೯	೦೬	೦೯	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೧.೩೩	೭೮.೬೭	೮	೧೨	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವಂತೆ ಒಬ್ಬರು (೦೧ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶೇಕಡಾ ೧. ೩೩) ಮಾತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೆಲಸಗಾರರು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಕುಲುಮೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಐವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನರು (೫೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೭೮. ೬೭) ಕುಲುಮೆ ಮಾಲೀಕರು. ಆರು ಜನರು (೦೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೮) ಕುಲುಮೆ ಮಾಲೀಕರು ಜೊತೆಗೆ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಒಂಬತ್ತು ಜನರು (೦೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧೨) ಕುಲುಮೆ ಮಾಲೀಕರು ಆದರೂ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಕುಲುಮೆಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಇಡೀ ಜೀವನ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೧೭.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಿಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ತಿಂಗಳು ಕೆಲಸ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ಕೆಲಸ	ಮೂರು ತಿಂಗಳು	ಆರು ತಿಂಗಳು	ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೩೧	೪೧	೦೩	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೪೧.೩೪	೫೪.೬೬	೪	೧೦೦

ಕುಲುಮೆದಾರರಿಗೆ ಇಡೀ ವರ್ಷವೂ ಕೆಲಸವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮುವತ್ತೊಂದು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (೩೧ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೪೧. ೩೪) ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮೂರು ತಿಂಗಳಷ್ಟು ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ನಲವತ್ತೊಂದು ಜನ (೪೧ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೫೪. ೬೬) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಗರಿಷ್ಟ ಆರು ತಿಂಗಳು ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಮೂವರು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳೂ ತಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನುಡಿದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೧೮.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಕೆಲಸದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದಿನಾ ಎಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ಸಂಪಾದನೆ	೧೦೦ ರೂ.	೨೦೦ ರೂ.	೩೦೦ ರೂ.	೪೦೦ ರೂ.	೫೦೦ ರೂ.	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೧೫	೩೬	೧೭	೦೫	೦೨	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೨೦.೦೦	೪೮.೦೦	೨೨.೬೭	೦೬.೬೬	೦೨.೬೭	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿರುವಂತೆ ಕೆಲಸದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವತ್ತಾರು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯಷ್ಟು ಎಂದೂ, ಹದಿನೇಳು ಜನರು ಕೆಲಸದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದಿನಾ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯಷ್ಟು ಎಂದೂ, ಐದು ಜನ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅದು ದಿನಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯೆಂದೂ, ಮತ್ತು ಕೆಲಸದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದಿಸುವವರು ಕೇವಲ ಇಬ್ಬರು ಎಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೧೯.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಸಹಾಯ	ಹೆಂಡತಿ	ಮಕ್ಕಳು	ಬಂಧುಗಳು	ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದವರು	ಸ್ವಸಹಾಯ	ಕೂಲಿಯಾಳು	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೭	೦೫	೦೩	೪೯	೧೦	೦೧	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೦೯.೩೩	೦೬.೬೭	೦೪.೦೦	೬೫.೩೩	೧೩.೩೩	೦೧.೩೪	೧೦೦

ಕುಲುಮೆದಾರರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಬ್ಲೋಯರ್ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ತಾವೇ ಸ್ವಸಹಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಕಬ್ಬಿಣ ದಪ್ಪವಿದ್ದು ಬಡಿಯಲು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಬೇಕಾದರೆ ಆಗ ಯಾರಾದರೂ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಳು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (೦೭ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೦೯. ೩೩) ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯು ಕುಲುಮೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಐದು ಜನ (೦೫ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೬. ೬೭) ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೂವರು ಕುಲುಮೆದಾರರಿಗೆ (೦೩ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೪) ಅವರ ಬಂಧುಗಳು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನ (೪೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೬೫. ೩೩) ಕುಲುಮೆದಾರರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ (ಒಬ್ಬರು; ಶೇಕಡಾ ೦೧. ೩೪) ಕೂಲಿಯಾಳು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಹತ್ತು ಜನರು (೧೦ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧೩. ೩೩) ಸ್ವಸಹಾಯದಿಂದ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೨೦.

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಸ್ವಂತ ಕುಲುಮೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಸ್ವಂತ ಕುಲುಮೆ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೬೮	೦೭	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೯೦.೬೬	೯.೩೪	೧೦೦
ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಕುಲುಮೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಷೆಡ್ ಇದೆಯೇ? ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ			
ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಷೆಡ್	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೪೯	೨೬	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೬೫.೩೩	೩೪.೬೭	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಸ್ವಂತ ಕುಲುಮೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅರವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನ (೬೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೯೦. ೬೬) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸ್ವಂತ ಕುಲುಮೆ ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಏಳು ಜನ (೦೭ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೯. ೩೪) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಸ್ವಂತ ಕುಲುಮೆ ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಇದು ಕುಲುಮೆಗೆ ಸ್ವಂತ ಜಾಗ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಕುಲುಮೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಷೆಡ್ ಹೊಂದಿರುವವರು ನಲವತ್ತಾರು ಜನ (೪೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೬೫. ೩೩) ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಷೆಡ್ ಹೊಂದಿಲ್ಲದಿರುವವರು ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಜನ (೨೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೩೪. ೬೭) ಇದ್ದಾರೆ. ಕುಲುಮೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಷೆಡ್ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯೆ ಸರಿ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೨೧. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರಿನಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ ಅನುಭವ ಇದೆಯೇ? ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಅದಿರಿನಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿ ಅನುಭವ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೦	೭೫	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೦.೦೦	೧೦೦	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದ ಮೂಲಕ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲಾ ಹಾಗೆ ಏನಾದರೂ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿದ್ದಾರಾ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಬಂದ ಉತ್ತರಗಳು ನಿರಾಶಾದಾಯಕವಾಗಿದ್ದವು. ಯಾವೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಅದಿರನ್ನು ಕರಗಿಸಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಮಾಡಿದ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯಾಂಶವಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೨೨. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಎಷ್ಟು ಬಂಡವಾಳದಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ಕುಲುಮೆ ಹೊಂದಬಯಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ಕುಲುಮೆ	ಇಲ್ಲ	ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ.	ಎರಡು ಲಕ್ಷ ರೂ.	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೬೬	೦೯	೦೦	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೮೮.೦೦	೧೮.೦೦	೦.೦೦	೧೦೦

ಕಮ್ಮಾರರು ತುಂಬಾ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ಕುಲುಮೆಗಳೂ ಬಂದಿವೆ. ಈ ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ಕುಲುಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗಕಾರಿ. ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಂತೆ ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಈ ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಜನರು (೦೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೦೮) ಸುಮಾರು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ. ಅರಿವತ್ತಾರು ಜನ ಪ್ರತಿವರ್ತಿ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಅಂತಹ ಯಾವುದೇ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಠಕ: ೫.೨೩. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ಕುಲುಮೆ ಬದಲಿಗೆ ವೆಲ್ಡಿಂಗ ಮೆಷಿನ್ ಸೆಟ್ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರಾ' ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಮಾಹಿತಿ ಕೋಷ್ಠಕ

ವೆಲ್ಡಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೧೮	೫೭	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೨೪.೦೦	೭೬	೧೦೦

ಕುಲುಮೆಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಆಧುನಿಕ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಅದು ವೆಲ್ಡಿಂಗ್. ವೆಲ್ಡಿಂಗ್ ಕೆಲಸವು ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲ್ಪಡುವ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವರು ಅಂತಹ ವೆಲ್ಡಿಂಗ ಸೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸವೂ ಮುಂದುವರಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲದೆ ಆಧುನೀಕರಣಕ್ಕೂ ಒಳಗಾದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುವವರು ಅಂತಹ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಹದಿನೆಂಟು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (೧೮ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೨೪) ಅಂತಹ ವೆಲ್ಡಿಂಗ್ ಸೆಟ್ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಐವತ್ತೇಳು ಜನ (೫೭ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೭೬) ಅಂತಹ ಯಾವುದೇ ವೆಲ್ಡಿಂಗ್ ಸೆಟ್ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಆಪರೇಟ್ ಮಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲ ಬಂಡವಾಳ ಇಲ್ಲ.

ಕೋಷ್ಠಕ: ೫.೨೪. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಗಾಡಿ (ಚಕ್ಕಡಿ)ಗಳಿಗೆ (ಪೂರ್ಣ) ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಅನುಭವ ಇದೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ಗಾಡಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸ	ಐದು	ಹತ್ತು	ಇಪ್ಪತ್ತು	ಐವತ್ತು	ಐವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು	ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೧೫	೦೪	೦೩	೦೦	೦೦	೫೩	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೨೦.೦೦	೫.೩೩	೦೪.೦೦	೦.೦೦	೦.೦೦	೭೦.೬೭	೧೦೦

ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ನಿಜವಾದ ಸಾಧನೆ ಆಗುವುದು ಅವರು ಚಕ್ಕಡಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಾಗ. ಚಕ್ಕಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಕೆಲಸ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಚಕ್ಕಡಿಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಎಷ್ಟು ಗಾಡಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವರು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಗಾಡಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡದವರು ಐವತ್ಮೂರು ಜನ (೫೩ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೭೦. ೬೭) ಇನ್ನು ಹದಿನೈದು ಜನ (೧೫ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೨೦) ಐದು ಗಾಡಿಗಳಿಗೂ, ನಾಲ್ಕು ಜನ (೪ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೫.೩೩) ಹತ್ತು ಗಾಡಿಗಳಿಗೂ, ಮೂವರು (೦೩ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೦೪) ಇಪ್ಪತ್ತು ಗಾಡಿಗಳಿಗೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಅನುಭವ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿದ ಅನುಭವ ಇದೆಯೇ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೆ ಎಂಬಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ರೈತರು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಉತ್ತರಗಳು ಕೂಡ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಆಸ್ಪದ ಮಾಡಿಕೊಡುವಂತಹವಾಗಿವೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೨೫. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳ ರಿಪೇರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಅನುಭವ ಇದೆಯೇ?ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳ ರಿಪೇರಿ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೪೧	೩೪	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೫೪.೬೬	೪೫.೩೪	೧೦೦

ಈಗಂತೂ ಹೊಸಹೊಸ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ರೈತರೂ ಕೂಡ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ತಂದು ಬಳಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಉಪಕರಣಗಳಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರೇ ಬಹುಪಾಲು ತಯಾರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗೀಗ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳ ರಿಪೇರಿ ಕೆಲಸವು ಈಗ ಕಮ್ಮಾರರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೆಲವು ಕಮ್ಮಾರರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಲವತ್ತೊಂದು ಜನ (೪೧ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೫೪. ೬೬) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೨೬. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರಾ?' ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಕೋಷ್ಟಕ

ಮಕ್ಕಳು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮುಂದುವರಿಸುವುದು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೦೬	೬೯	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೦೮.೦೦	೯೨.೦೦	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರ ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾರಾ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಅರವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನರು (೬೯ ಜನರು ಶೇಕಡಾ ೯೨) ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಆರು ಜನರು (೦೬ ಜನರು ಶೇಕಡಾ ೮) ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. "ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂದುಳಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇಕಡ ಹತ್ತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದೇ ಕಡಿಮೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ದಿನನಿತ್ಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದಲೇ ಅನೌಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಇಲ್ಲೊಬ್ಬ ಆದಿವಾಸಿ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಕಲಿಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ."[೧೫] ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ತರುವಾಯ ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣ ಅಥವಾ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ 'ನಡೆಯದ ಒಂದು ಕಸುಬು' ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೨೭. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಇಷ್ಟದ ಮಾಹಿತಿ

ಬೇರೆ ಕೆಲಸ	ಬಡಗಿ	ಟೈಲರ್	ಕೂಲಿ	ಮೆಕ್ಯಾನಿಕ್	ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸ	ಇತರೆ	ಯಾವುದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
	೧	೨	೩	೪	೫	೬	೭	೮
ಸಂಖ್ಯೆ	೧೧	೦೬	೦೪	೧೬	೧೫	೦೫	೧೮	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೧೪.೬೬	೦೮.೦೦	೦೫.೩೪	೨೧.೩೩	೨೦.೦೦	೬.೬೭	೨೪	೧೦೦

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗಿರುವಂತೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಒಂದು ಪಕ್ಷ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬಲ್ಲರು ಎಂಬಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಉತ್ತರಗಳು ದೊರೆತವು. ಹನ್ನೊಂದು ಜನ (೧೧ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧೪.೬೬) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಡಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಆರು ಜನರು (೦೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೮) ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಟೈಲರ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ನಾಲ್ಕು ಜನರು (೪ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೦೫. ೩೪) ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು, ಹದಿನಾರು ಜನರು (೧೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೨೧. ೩೩) ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮೆಕಾನಿಕ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಹದಿನೈದು (೧೫ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೨೦) ಜನರು ತಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಐದು ಜನರು (೫ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೬.೬೭) ಇತರೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಮತ್ತು ಹದಿನೆಂಟು ಜನ (೧೮ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೨೪) ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೨೮. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಗಿಂತ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಲಾಭಕರವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರಾ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೋಷ್ಟಕ

ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಗಿಂತ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಲಾಭಕರ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೭೩	೦೨	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೯೭.೩೩	೦೨.೬೭	೧೦೦

ಹಿಂದೆ "ಒಬ್ಬ ಬಡಿಗ ಅಥವಾ ಕಮ್ಮಾರ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರೆ ಆತ ಅವನಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದೇ ರೀತಿಯ ಸೇವೆಗೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದ."[೧೬] ಆದರೆ ಇಂದು ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಇಂದು ಉದ್ಯೋಗ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದರೆ ಯಾರೂ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಉದ್ಯೋಗ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದರೆ ಅವರ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಅವರೇ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂದು ಉದ್ಯೋಗದ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಹಾಯ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಗಿಂತ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಲಾಭಕರ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತುಂಬಾ ಕುತೂಹಲ ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಎಪ್ಪತ್ತಮೂರು ಜನ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (೭೩ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೯೭. ೩೩) ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಗಿಂತ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವೇ ಲಾಭಕರ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಲಾಭ ಇಲ್ಲ ಎಂದೂ ಇದು ಅವಸಾನದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಉದ್ಯೋಗವೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೨೯. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಹುಕಾರರು ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಹೊಂದಿದ್ದಾರಾ?' ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಮಾಹಿತಿ ಕೋಷ್ಟಕ

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಹುಕಾರರಾಗಬೇಕೆ	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೪೯	೨೬	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೬೫.೩೪	೩೪.೬೬	೧೦೦

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರನ್ನು ತಾವು 'ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾಹುಕಾರರು ಆಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೀರಾ' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಕುತೂಹಲಕರವಾಗಿರುವಂತಹದ್ದು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾಟುವಂತಹದ್ದು. ಎಂತಹವರಿಗೂ ಈ ಆಸೆ ಇದ್ದದ್ದೇ. ಆದರೆ ದೊರೆತಿರುವ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಅವರು ಎಷ್ಟು ನಿಷ್ಠುರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಜನ (೨೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೩೪. ೬೬) ತಾವು ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾಟುವಂತಹ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ: ೫.೩೦ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದಿಂದ ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತಾರಾ?' ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ

ನಿಗಮದಿಂದ ಸಹಾಯ ಪಡೆವುದು	ಹೌದು	ಇಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು
ಸಂಖ್ಯೆ	೫೯	೧೬	೭೫
ಶೇಕಡಾವಾರು	೭೮.೬೭	೨೧.೩೩	೧೦೦

ವಿಶ್ವಕರ್ಮರನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಒಳಪಂಗಡವಾಗಿರುವ ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ' ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು ಅವರ ವೃತ್ತಿ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಈಗ ಕಮ್ಮಾರರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಅಲ್ಲದೆ ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಐವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನ (೫೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೭೮. ೬೭) ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಇಂತಹ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದಿಂದ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಹದಿನಾರು ಜನ (೧೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೨೧. ೩೩) ಇಂತಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯಲಾರೆವು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ.

೫.೩.೯. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಸವಾಲುಗಳು

"ಮಾನವ ಸಮುದಾಯದ ಆಸಕ್ತಿ, ಉತ್ಸಾಹ, ಚೈತನ್ಯಗಳು ನಿರಂತರ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಕಾಲ, ದೇಶ, ಪರಿಸರಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಾಗ ವಿವಿಧ ಆಕೃತಿ, ರೂಪಗಳನ್ನ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ."[೧೭] ಇಂತಹ ಒಂದು ಸುಂದರ ಮಾತನ್ನು ಮೋಹನ ಕುಂಟಾರ್‌ರವರು ಇಡೀ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾತು ನಿಜವಾಗಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಖಂಡಿತ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಶಿಸಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಕಮ್ಮಾರರ ಮಕ್ಕಳ

ತಲೆಮಾರುಗಳು ಬದುಕಲೇಬೇಕಾದ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕಲಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾಚುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇಂದು ನಿಸ್ತೇಜವಾದ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೆಲಸ ಬಿಡುವಂತಾದ್ದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕುಲುಮೆಯ ಕೆಲಸಗಳು ಹೆಚ್ಚೇನೂ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ತಲೆಮಾರಿನ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿರುವುದಿದೆ. ಮೂಲ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಕೆಲವರು ನಮ್ಮ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವಂತೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಅಂದರೆ ವೃತ್ತೀಯ ಸಂಚಲನೆ ತುಂಬಾ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ನಡೆದುಹೋಗಿದೆ. ಇಂತಹ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಶದಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.

ಮೊದಲಿಗೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್‌ಗಳು ಇರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (ಇದು ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದ ಸಮೀಪವಿದೆ) ಮಂಟ್ಯಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಕುಣಗಳ್ಳಿಯವರು. ಇವರ ತಂದೆಯವರು ಅಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಈಗ ಇವರು ಲೇತ್ ವರ್ಕ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬಾಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಮಿಲ್ಲ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದು ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಡಿಯನ್ ಓವರ್‌ಸೀಸ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಇವರು ದ್ವಿಚಕ್ರ ವಾಹನ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಆದಾಯವಿದೆ. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಖರ್ಚು ಹೋಗಿ ಇನ್ನು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಿಗುತ್ತದೆ. ಇವರ ಸಹೋದರರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಮತ್ತು ಗಾರ್ಮೆಂಟ್ಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇವರ ಕಾರ್ಯಾಗಾರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕೆ.ಪಿ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಕೂಡ ಲೇತ್‌ವರ್ಕ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ್ ಇಂಜನಿಯರಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಎಂಬ ಷಾಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಲೇತ್, ವೆಲ್ಡಿಂಗ್, ಡ್ರಿಲ್ಲಿಂಗ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ತಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಐದು ಜನ ಕೆಲಸಗಾರರು ಕಾರ್ಯಾಗಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಕಾರ್ಯಾಗಾರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ರವಿರಾಜ್ ಎಂಬ ೨೭ ವಯಸ್ಸಿನ ತರುಣ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರು. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ತರುಣ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ೫೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೆಲಸ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಮರಳು ಪೂರೈಕೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾದರೆ ಕಟ್ಟಡ ಕೆಲಸಗಳು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆಗ ನಮಗೆ ರೈಲಿಂಗ್ಸ್, ಗೇಟ್, ಗ್ರಿಲ್ಲ್ ಮುಂತಾಡ ಕೆಲಸಗಳು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನಟರಾಜ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಯ ಕೆ.ಎಂ. ನಟರಾಜ್‌ರವರು ತಮ್ಮದು ಕುಣಗಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಕುಲುಮೆ ಇತ್ತು, ತಂದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ದುಡಿಮೆ ನಡೆಯಲಾರದ್ದಕ್ಕೆ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ೩೦೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಆದಾಯವಿದೆ. ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಖರ್ಚು ಆಗುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಇದೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬಳೇಪೇಟೆಯ ಸೋಮಶೇಖರಾಚಾರ್‌ರವರು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇತ್ತು ಆದರೆ ಈಗ ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ರಿಪೇರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಎಸ್. ಆನಂದರಾಜು ಇವರ ತಂದೆ ಪಿ. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ. ತಂದೆಯ ತಂದೆ ಇರಸವಾಡಿಯವರು. ಇವರು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಬಳೇಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಬಿ.ಕಾಂ. ಪದವೀಧರರು. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಸುಪರ್ನಸ ಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದೇನೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆನಂದರಾಜುರವರು ಹೇಳುವಂತೆ ತಾತ ಮತ್ತು ಅಜ್ಜಿ ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದರು, ತಂದೆಯ ಕಾಲಕ್ಕು ಅದು ಇತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ತಂದೆ ಪಿ. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿಯವರು ಕುರುಬಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಎಂಟನೇ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿದ್ದಾಗ ತಂದೆ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಚಿನ್ನಗೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ನಾವು ಇಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದದ್ದು, ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸಹೋದರರು. ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆಯಾದ ಮೊದಲನೇ ಸಹೋದರ ತೀರಿಹೋದ. ಎರಡನೇ ಸಹೋದರ ಮತ್ತು ಅವನ ಪತ್ನಿ ಕೂಡ ತೀರಿಹೋದರು. ಮೂರನೇ ಸಹೋದರ ಬಡಗಿ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸಗಾರ. ತನಗೆ ಎರಡು ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಒಬ್ಬರು ಬಿ.ಇ. ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಎಂಬಿಬಿಎಸ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಎಂಬಿಬಿಎಸ್ ಮಾಡಿಸಲು ಹದಿನೈದು ಲಕ್ಷ ಖರ್ಚಾಯ್ತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಗರ್ತರಪೇಟೆಯ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಹೋದರನೊಬ್ಬ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಎಂದು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡಣ್ಣನು ನೀಲಗಾರನಾಗಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಈಗ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ನೀಲಗಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಆನಂದರಾಜು.

ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬಡ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿರುವವರು. ಇವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಾರ್‌ಬೆಂಡಿಂಗ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ನಿಮಗೆ ಜಮೀನು ಇಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ 'ಊಟಕ್ಕೇ ಇರೊದಿಲ್ಲ, ಇನ್ನು ಜಮೀನು ಎಲ್ಲಿ? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೊಂಗರಹಳ್ಳಿಯ ಲಿಂಗಾಚಾರಿಯ ಮಗ ಸುರೇಶನು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವನು ಕೆಲಸ ಸಿಗದಿದ್ದರಿಂದ ಟೈಲರಿಂಗ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅದೂ ಕೆಲಸ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ಲೈನಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿಯು ನೀರಗಂಟಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಊರಿನ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿಯವರ ಮಗ ರಾಜಣ್ಣನು ಟೈಲರಿಂಗ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಮ್ಮಾರ ಸೋಮಾಚಾರಿಯು ಕುಲುಮೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯದ್ದರ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಟೈಲರಿಂಗ್ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಣ್ಣೂರಿನ ಕಮ್ಮಾರ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ತಮ್ಮನ ಮಗ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್‌ಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯವರೇ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಮರಗೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಕೈಕೊಟ್ಟರೆ ಕಡೇ ಪಕ್ಷ ಮರಗೆಲಸದಿಂದಲಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದುಕಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಉದ್ದನೂರಿನಲ್ಲಿ ಜಯಮ್ಮ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು ಇವರ ಗಂಡ ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ ತೀರಿ ಹೋಗಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗಿವೆ. ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿಯು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಇವರ ಮಗ ರಾಜೇಶ (೩೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು) ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡಲು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಊರಿನ ಗುರುವಾಚಾರಿಯ ಮಗ ಶಾಂತ (೨೨)ನು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲಕ್ಕೆ (ಕಬ್ಬಿಣ) ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್‌ಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಹನೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಾದ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ದೊಡ್ಡವೆಂಕಟಾಚಾರಿಯು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ತಂದೆ ಕಾಲದಿಂದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಬರೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮನೆದೇವರು ವೆಂಕಟರಮಣಸ್ವಾಮಿ. ಇವರು ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು ಎದುರಿಗೆ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ಸೈಟು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಗ ಮುತ್ತುರಾಜು. ತಂದೆ ಮತ್ತು ಮಗ ಇಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟು ಆರು ಲಕ್ಷ ಬಂಡವಾಳದಲ್ಲಿ ಪ್ಲೈನಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ತೀರಿದೆ, ಇನ್ನು ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಬಾಕಿ ಇದೆ. ಇದೇ ಹನೂರಿನ ಅಂಕಪ್ಪಾಚಾರ್‌ರವರು ಮೂಲ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಂತು ಸೋಲುಂಡಿದ್ದಾರೆ, ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಇದೇ ಊರಿನ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಆರ್. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರಿಗೆ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ತಂದೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ, ಈಗ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮೂಲ ಎಲ್ಲೇಮಾಳದವರು, ಅಲ್ಲಿ ಇವರ ತಮ್ಮ ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಲತ, ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರದೀಪ್ ರಾಜ್ (೨೪) ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಓದಿದ್ದಾನೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆರ್ ಸತೀಶ್ (೨೨) ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಓದಿದ್ದಾನೆ. ಇವರು ಎಸ್‌ಬಿಐ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಖಾತೆದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆ ಕಟ್ಟಲು ನಾಲ್ಕೂವರೆ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರ್ಯಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮೂಲ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಂದೆ ಕೊತ್ತನೂರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರ್ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಇವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಂದೆ ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರಿ ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಭಾಗ್ಯ, ಅವರ ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧರಾಜು ಪಾಂಡವಪುರ ಜಯಂತಿನಗರದವರು-ಕುಲಾಚಾರದವರು. ಇವರು ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್‌ದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷದ ಮಗಳು ಶಿಲ್ಪ ಪಿಯುಸಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾಳೆ ಮುಂದೆ ಪದವಿ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಕೆಲಸವಿದ್ದ ದಿನ ಐದುನೂರು ಆದಾಯವಿರುತ್ತದೆ ಪತ್ನಿಯೂ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ ಅದೂ ಮಳೆ ಇದ್ರೆ ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದ್ದ ಕುಲುಮೆಯನ್ನೂ ತೆಗೆದಿರುವ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನೂ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೊತ್ತನೂರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರ್(೫೮) ಬಿನ್ ಮಂಟೇಲಿಂಗಾಚಾರ್ ಇವರ ಮನೆಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಮೂಲತಃ ಕಮ್ಮಾರರು ಆದರೆ ಈಗ ಕುರಿಗಾಹಿ, ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ಕುರಿಗಳು ಇವೆ. ೧೪-೦೮-೨೦೧೭ ರಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೧೨.೩೫ರ ಇವರ ಮನೆಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರು ಕುರಿಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸಲು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಮಗನ ಹೆಸರು ಲೋಕೇಶ, ಸುಮಾರ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷ,

ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಓದಿದ್ದಾರೆ, ಇವರು ಹನೂರಿನಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ರಮ್ಯ ಕೂಡ ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಓದಿದ್ದಾಳೆ. ಇವರು ಹನೂರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಕೊತ್ತನೂರಿನ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್‌ರವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ತಂದೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇತ್ತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಚಿಂಚಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಾಗರಾಜು ಬಿನ್ ವೀರಪ್ಪಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮೂಲ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಸುಬು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಈಗ ಟೈಲರಿಂಗ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮನೆದೇವರು ವೀರಮಾಸ್ತಮ್ಮ. ಹೆಂಡತಿ ರಾಜಮ್ಮ ಮತ್ತು ಮಗಳು ದಿವ್ಯಾಭಾರತಿ (೧೧) ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಹತ್ತು ವರ್ಷದಿಂದ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮಿಳುನಾಡು ಗಡಿ ಭಾಗದಿಂದ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತೃಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ. ಇವರ ಬಳಿ ಒಂದು ಬೈಕಿದೆ. ಬ್ಯಾಂಕ್ ಜೀರೊ ಅಕೌಂಟ್ ಇದೆ. ಇವರಿಗೆ ಟೈಲರಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ೭೦೦೦-೮೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ತಿಂಗಳಾ ಆದಾಯವಿದೆ. ಇವರ ಮಗಳಿಗೆ ಎಸ್‌ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವಿದೆ. ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನೀಲಗಾರರಿಲ್ಲ.

ಶಾಗ್ಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರ ಜಾತಿಯ ಕುಟುಂಬದ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟು ಇಂತಹ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮನೆಗಳಿವೆ. ಮೇಸ್ತ್ರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮುತ್ತಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಬಹುಪಾಲು ಜನರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಹದಿನೇಳು ಮನೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯಿತು. ವೀರಾಚಾರಿಯವರ ಮಗ ರಾಚಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರ ಹೆಂಡತಿ ಲತರವರು ಒಂದು ಚಿಲ್ಲರೆ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಕುಲುಮೆ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಚಂಗವಾಡಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ (ಇದು ಡಿ.ಎಂ. ಸಮುದ್ರ ಮುಜುರೆ ಗ್ರಾಮ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.) ಟಿ.ಎ. ತಿಮ್ಮಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಕೂಲಿಕಾರನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲಾಗಿದೆ. ಇವರೆಲ್ಲ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ದೊರೆಯದೆ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಮನೆಗಳಿವೆ. ಬಲರಾಮಾಚಾರಿ ಎಂಬಾತ ಹೇಳುವಂತೆ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ದೊರಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ನಂತರ ಹನೂರಿಗೆ ವಾಪಸ್ಸಾಗಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಮ್ಮಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಂದೆ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಇವರು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ನಡೆಯದಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ಲೈನಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಂಚಳ್ಳಿಯ ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರಿ ಇವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಜೊತೆಗೆ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಊರಿನ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪಂಚಲಿಂಗಾಚಾರಿಯವರು ಕೂಡ ಕುಲುಮೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ನಡೆಯದ್ದರಿಂದ ಮರಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಸತ್ಯಗಾಲದ ಪಕ್ಕದ ಅಗ್ರಹಾರದ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಎಂಬ ಮರಗೆಲಸಗಾರ ಮೂಲತಃ ಕುಲುಮೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಆದರೆ ಅದು ನಡೆಯದೆ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವರು

ಹೇಳುವಂತೆ ಶಿವನಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ದಿವಂಗತ ಮುತ್ತರಾಯಾಚಾರಿ ಮಗ ವೆಂಕಟೇಶನು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಗನಾಗಬೇಕು, ಈತನ ತಮ್ಮ ನಿಂಗರಾಜು ಮರಗೆಲಸಗಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವರು ಮೂಲತಃ ಕಮ್ಮಾರರಂತೆ.

ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ನಾವು ಧನಗೆರೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಧನಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂತರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಗುರುಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಂದೆಯು ಹನೂರಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಪಿ.ಜಿ.ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಭಕ್ತರಾಗಿರುವ ಕಾಂತರಾಜುರವರು ಹಳೆಯ ರಾಗಿಮಿಲ್‌ನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಒಂದು ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಗೆ ಮೆಷಿನ್ ಕೂಡ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಬರೋಡ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಖಾತೆದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಹಾಗೆ ಪಿ.ಜಿ.ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಕೌಂಟ್ ಇದೆ. ಇವರ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಬೈಕಿದೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ರತ್ನಮ್ಮ ಹಸು ಸಾಕಣೆಗೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ಮಂಜೂರಾಗಿಲ್ಲ. ಮಗಳು ಚೈತ್ರ (೨೩) ಮತ್ತು ಮಗ ಹರೀಶ (೨೨) ಪಿಯುಸಿ ಓದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಇವರ ಸಂಬಂಧಿಕರಾದ ದಿವಂಗತ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರ್ರವರು ಪಿಜಿ. ಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಹೊಂದಿದ್ದರು, ಅವರ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮರಗೆಲಸ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ (ನಿಂಗರಾಜು) ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಕೌಡಳ್ಳಿ ಮೂಲದ ಮತ್ತು ಕಳೆದ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಉತ್ತಂಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಮರಗೆಲಸದ ದೊಡ್ಡರಾಜಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲಾಯಿತು. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಕುಲದವರು. ಇವರಿಗೆ ಪ್ರದೀಪ (೨೨), ಶಂಕರ (೨೦) ಮತ್ತು ರಾಧ (೧೮) ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವ ಇವರು ಸಣ್ಣ ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಂತ ಜಾಗ ಖರೀದಿಸಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್ ಇದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಮುಳ್ಳೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪಿ. ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಮೊದಲಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್‌ದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕಬ್ಬಿಣದ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಗೇಟ್, ಗ್ರಿಲ್, ರೈಲಿಂಗ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಎರಡನೇ ಮಗ ರಮೇಶಕುಮಾರನು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ರಿವೈಂಡಿಂಗ್ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಟಗರುಪುರದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತ ನಮಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಆಲಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬಂದು ಟಗರುಪುರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕಾಳಿಕಾಂಬ ಜನರಲ್ ಇಂಜನಿಯರಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಬಸವಾಚಾರಿ (೫೦) ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವರು ಹೇಳುವಂತೆ ಇವರ ತಂದೆಯು ಚಿನ್ನಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ, ಇವರು ಮಾತ್ರ ಕುಂತೂರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷ ಅಲ್ಲೇ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ೨೦೧೦ರಿಂದ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಚಿಕ್ಕತಾಯಮ್ಮ. ಮಗಳು ಮಧುರಶ್ರೀ (೧೪) ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಒಂದು ಷೀಟ್ ಮನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಒಂದು ಹೋಂಡ ಆಕ್ಟಿವ ಸ್ಕೂಟರ್ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜಮೀನಿಲ್ಲ, ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ಇದೆ, ಹಣ ಇಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಲಿ ಕೆಲಸ ಕಡಿಮೆ. ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಗೋವಷ್ಟು ಸಿಗುತ್ತೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ವೆಲ್ಡಿಂಗ್ ಮತ್ತಿತರ ಮೆಷಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಆಲಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಂತರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಲಿಂಗಾಚಾರ್ರು ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಹಳೇ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವರು. ತಮ್ಮ ತಂದೆ ಮತ್ತು ತಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದವರು. ಕಾಂತರಾಜುರವರ ತಮ್ಮ ಲೋಕೇಶ ಬಸ್‌ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್ ಸಮೀಪ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕುಂತೂರಿನ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಈ ರೀತಿಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಂತರಾಜುರವರು ಪಿಯುಸಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದು ಇವರು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಈಗ ಕುಲುಮೆ ಮಾಡಲಾಗದೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಭಕ್ತರು. ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಜನಿವಾರದವರಲ್ಲ. ಇವರು ಇದೇ ಊರಿನ ಮೂಲದವರು. ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಸೈಡ್‌ನವರು ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಓದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಅನು (೧೨), ಸಿಂಚನ (೦೮) ಮತ್ತು ಜೀವಕಾಂತ್ (೦೬) ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಂತರಾಜುರವರು ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ನಡೆಯದೆ ಹಸುಗಳಿಗೆ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಕೊಡಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಡೈರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಎರಡು ಮೂರು ಸಂಘದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸಾಲ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇವರ ಬಳಿ ಒಂದು ಬೈಕಿದೆ, ಗ್ಯಾಸ್‌ಸ್ಟವ್, ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ಇವೆ. ಇವರು ಎರಡು ಮೇಕೆ ಸಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕುರುಬನಕಟ್ಟೆ, ಮಾದೇಶ್ವರನ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿಯ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಮಂಟೇಲಿಂಗಾಚಾರಿ ಇವರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಸುಮಾರು ಐವತ್ತೈದು ವರ್ಷ ದಾಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಾತಿ, ಜನಿವಾರಧಾರಿ ಮತ್ತು ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪತ್ನಿ ನಾಗಮ್ಮ, ಮಗನ ಹೆಸರು ರಮೇಶ (೩೦), ಮಗಳು ಗೀತ (೨೮)ಳನ್ನು ಚಾಮರಾಜನಗರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಯವರು ಇದೇ ಊರಿನ ಕುಲುಮೆದಾರ ಎಸ್‌ಟಿ ಪ್ರಮಾಣವುಳ್ಳ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕರಾಜಾಚಾರಿಯವರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಗ. ಇವರು ಹಿಂದೆ ಕುಲುಮೆದಾರರೆ ಆಗಿದ್ದರು, ಆದರೆ ಕುಲುಮೆ ಕೈಹಿಡಿಯದ ಕಾರಣ ಕೃಷಿಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಎರಡೂವರೆ ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದೆ. ಅದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ವೃತ್ತಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಉತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ತವಸಾಚಾರಿ(೫೪) ಬಿನ್ ತಿಮ್ಮಾಚಾರಿ ಇದ್ದಾರೆ. ತಿಮ್ಮಾಚಾರಿಯು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಆದರೆ ತವಸಾಚಾರಿಯು ಮೋಸ್ಟ್‌ಮ್ಯಾನ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಚೀಟಿದಾರರಿದ್ದಾರೆ. ತವಸಾಚಾರಿಯ ಮಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸ (೩೧) ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನ ತಮ್ಮ ಚೇತನ ಪೈಂಟ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲೂ

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳೇ ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸೊಸೆಯಂದಿರು ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಸಂಘದಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಮೇಕೆ ಮರಿ ಮೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿ.ಜಿ. ದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ರವಿ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ (೩೫) ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್‌ಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈಗ ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಏನಾದರು ಸ್ಕೀಮ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ಜನಿವಾರಧಾರಿ, ವೆಂಕಟರಮಣನ ಭಕ್ತರು. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಸವಿತ(೩೦) ಟಿ. ನರಸೀಪುರದವರು, ಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ಹರ್ಷಿತ (೧೦) ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ (೦೫). ರವಿಯವರು ಮೊದಲು ಕಬ್ಬಿಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಆದರೆ ಈಗ ಮರ ಕೊಯ್ಯುವ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಕೂಲಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ತಮ್ಮ ನೀಲಕಂಠಾಚಾರಿ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆತನಿಗೆ ರೇಷನ್ ಕಾರ್ಡ್ ಇಲ್ಲ. ಮಗ ಸೃಜನ್ ಮತ್ತು ಮಗಳು ಶಾನವಿ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಬೈಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ (೩೫) ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರ್ ಇವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರ್‌ರವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ಗೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಂತ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವಿದೆ. ಆದರೆ ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿಯ ತಮ್ಮ ಅಂದರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರವರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ವೆಂಕಟೇಶ (ಮರಗೆಲಸ)ನಿಗೆ ಎಸ್.ಟಿ. ಅಂತ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ವೆಂಕಟೇಶ ಮಗನಿಗೆ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಒಡಕೆಹಳ್ಳ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರ್ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ ಇವರ ತಮ್ಮ ಪುಟ್ಟನು ಕುಲುಮೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಇವರು ಟೈಲರಿಂಗ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು ಒಂದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಮಾಡಿದರೆ ಏನೂ ಲಾಭವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಮ್ಮನು ಟೈಲರಿಂಗ್ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪುಟ್ಟ ಇವರ ಪತ್ನಿ ಪವಿತ್ರ, ೩೫ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು ಆಗಿದೆ. ಇವರು ಆಶಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ೬೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವೇತನವಿದೆ. ಈಕೆ ಅಜ್ಜೀಪುರದವರು. ಈ ಉರನ್ನು ಕುರುಬರದೊಡ್ಡಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪವಿತ್ರರವರ ತಂದೆ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪವಿತ್ರರವರ ತಮ್ಮ ಪ್ರದೀಪ್‌ಕುಮಾರ್ ಕುರುಬರದೊಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದ ತಮ್ಮಡಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಎಂಬ ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನ ವೃದ್ಧರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವರು ಮಚ್ಚು, ತ್ರಿಶೂಲ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರ ಇದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಇವರ ಮಗ ರಾಜೇಶ ಲಿಂಗಾಯತರ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಟೈಲರಿಂಗ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಸಣ್ಣ ಜೋಪಡಿಯಂತಹ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗ್ಯಜ್ಯೋತಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಮೀಟರ್ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜೇಶ್ ಹೆಂಡತಿ ರಮ್ಯ ಪಿಯುಸಿ ಸೈನ್ಸ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಂದೆಗೆ ಆಕೆಯ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಸೀಟ್ ನಲವತ್ತು ಸಾವಿರ ಹಣ ಕಟ್ಟಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ಪ್ರೀತಿಸಿ

ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್ ಇವೆ. ಆದರೆ ತಂದೆಗೆ ಅಡಿಗೆ ಅನಿಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಇಲ್ಲ, ರಾಜೇಶ್‌ಗೆ ಇದೆ.

ಮುಂದೆ ಪೊನ್ನಾಚಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಊರುಗಳನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಕೌಡಳ್ಳಿಗೆ ಬರಲಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಾಚಾರಿ ಎಂಬುವವರು ತಂದೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಹೊಂದಿದ್ದವರು ಈಗ ವುಡ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಇಂಜಿನೇರ್ ವುಡ್‌ವರ್ಕ್ ಎಂದು ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅವರು ಕಾರ್ಯಾಗಾರದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕೆಲಸಗಾರರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಚೌಡಪ್ಪ ಮೇಸ್ತ್ರಿ ಮತ್ತು ನಾಗಪ್ಪ ಎಂಬುವವರು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾವು ಕೌಡಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಲುಮೆ ಕಮ್ಮಾರ ಅರವತ್ತೈದು ವರ್ಷದ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಇವರು ಕುಲುಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಇವರ ಅಣ್ಣ ಇದೇ ಊರಿನವರು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿರಲಾಗದೆ ಮಂಡ್ಯದ ಹತ್ತಿರದ ತಗ್ಗಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರಂತೆ. ಇವರು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಇಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಸಿಗದಿದ್ದುದ್ದೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂತು.

ರಾಮಾಪುರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಟೈಲರ್‌ರವರದು ದೊರೆಯಿತು. ವಾಸುದೇವ ಇವರು ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಟೈಲರ್ ಮಾಲೀಕರು. ಇವರು ತಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಹೊಂದಿದ್ದವರು. ಈಗ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ನಡೆಯದೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಟೈಲರಿಂಗ್ ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಮೂಲತಃ ಗೋಪಶೆಟ್ಟಿ ಊರಿನವರು. ಗೋಪಶೆಟ್ಟಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸರವಣ ಬಿನ್ ಮುರುಗೇಶ ಇವರು ಎಸ್‌ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಮಾಣಿಕ್ಯಾಚಾರಿ ಬಡಗಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಗುರುಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೇಲಾಯುಧಾಚಾರಿ, ವೆಂಕಟೇಶ್ ಬಿನ್ ಗುರುಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಂಪಯ್ಯನ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಿ. ನಾಗರಾಜು ಎಂಬುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಎಂಬುವವರು ರಾಮಾಪುರದಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ಟರ್ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಮಾಪುರದಲ್ಲೇ, ಎಂ. ಮಾದೇಶ ಬಿನ್ ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ಮರಗೆಲಸಗಾರ ಎಸ್‌ಟಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಮುರುಗ ಬಿನ್ ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ಮರಗೆಲಸಗಾರ ಕೂಡ ಎಸ್‌ಟಿ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವ ಬಿನ್ ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬ ಮರಗೆಲಸಗಾರ ಕೂಡ ಎಸ್‌ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಗುರುನಾಥಾಚಾರ್ ಚಂಗಾದರಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗುರುನಾಥಾಚಾರ್ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ತೀರಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್. ಗೋವಿಂದರಾಜು ಬಿನ್ ಟಿ. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಎಸ್‌ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜೇಶ್ವರಿಯವರ ಗಂಡ ಶಂಕರಾಚಾರಿ ರೈಲ್ವೇ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಇಂದ್ರಾಣಿ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ರವಿಯವರು ಇದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಂಪಯ್ಯನಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗಲಿಂಗಾಚಾರ್ (೪೦) ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹಿಂದೆ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಇತ್ತು. ಈಗ ಮರಗೆಲಸ ಮತ್ತು ವೆಲ್ಡಿಂಗ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ನಂಜುಂಡಿ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ತೊಂಬೆಯಿಂದ ನೀರು ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇದೆ.

ಬ್ಯಾವೆಟರಿ ಕೂಡ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಸುಗುಣ, ಸನತ್‌ಕುಮಾರ್, ಸೌಮ್ಯ ಎಂಬ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ವರ್ಷದ ಸೌಮ್ಯಳಿಗೆ ಲಕ್ಕರಸನಪಾಳ್ಯದ ರಾಜಪ್ಪಾಜಿಯೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕುಟುಂಬವೊಂದು ಉದ್ಯೋಗ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಊರಿಂದ ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡಲಾತೂರು ಮತ್ತು ಹೊಸದೊಡ್ಡಿ ಇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಮ್ಮಾರರು ಇಲ್ಲವಂತೆ

ದೊಡ್ಡ ಆಲತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ದಿವಂಗತ ಚೆಲುವಾಚಾರಿ, ಕಮ್ಮಾರನ ಮಕ್ಕಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಒಬ್ಬ ಮಗ ಬೋರ್‌ವೆಲ್ ರಿಪೇರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ದೊಡ್ಡವನು ಬೇರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಊರಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಕುಳ ಕೃಷ್ಣಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ (ಸಿದ್ಧರಾಜು) ಇವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಮಗ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಮಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಮಗ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಊರಿನ ಮತ್ತೂ ಒಂದು ಕುಳ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಗನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಂಕರ್ ಎಂಬಾತ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಆತ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಎರಡನೆಯವನು ಮಾದೇಶ ದೊಡ್ಡ ಆಲತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಎಸ್‌ಟಿ ಕಮ್ಮಾರ ಎಂದು ಇದೆ.

ನಂತರ ನಾವು ಕಡೆಯದಾಗಿ ಹೂಗ್ಯಂನಿಂದ ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಮುಂದೆ ಜಲ್ಲಿಪಾಳ್ಯವನ್ನು ತಲುಪಿದೆವು. ಹೂಗ್ಯಂನಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ ತ್ಯಾಗರಾಜು ಕುಲುಮೆದಾರನಾಗಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರೆ, ಜಲ್ಲಿಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಜನತಾ ಮನೆ ದೊರಕಿದ್ದರಿಂದ ಹೂಗ್ಯಂನ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ಜಲ್ಲಿಪಾಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಮತ್ತಿತರೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದೋ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆಯೋ, ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿಯೋ ಇಲ್ಲಾ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿಯೋ ತಮ್ಮ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೇಗೋ ಒಂದು ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಕಸುಬು, ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಲ್ಲದರಲ್ಲು ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜನರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಸಿಗದೆ ಹೋದರೆ ನಗರಗಳ ಕಡೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆ ಆದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಅದೇ ರೀತಿ ತಲೆಮಾರುಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಜನರು ನಗರದ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡು ನಗರದವರಾಗಬಹುದು. ಈಗ ಅನೇಕ ರೈತರ ಮಕ್ಕಳು ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ನಗರದ ಹೊಸಹೊಸ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡಂತೆ ಹೊಸ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವರು ಕೃಷಿಗೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡರೆ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಈ ಅರಿವಿದೆಯೇ?

"ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆಯುಳ್ಳ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು, ಅರ್ಥಹೀನವಾಗಿರುವಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಆಚರಣೆಗಳು, ರೂಢಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಪಯಣಿಸುತ್ತಿವೆ."[೧೮] ಈ ರೀತಿಯ ವಲಸೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ತೊಡಗಿಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಕಸುಬಿನ ಸಂಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರಾಗಬಹುದು.

೧. ಸೋಮಶೇಖರಾಚಾರ್, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ

೨. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಲೇತ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕುಣಗಳ್ಳ ಮೂಲದ ಮಂಟ್ಪಾಚಾರಿ

೩. ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್ ಮಾಲೀಕ ಕೆ.ಪಿ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ

೪. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ವರ್ಕ್‌ಶಾಪ್ ಹೊಂದಿರುವ ರವಿರಾಜ್

೫. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಟರಾಜ್ [illegible] ಹೊಂದಿರುವ ಕುಣಗಳ್ಳ ಮೂಲದ ಕೆ.ಎಂ. ನಟರಾಜ್

೬. ಸೋಮಶೇಖರಾಚಾರ್(ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವವರು) ಮತ್ತು ಇವರ ಭಾವಮೈದುನ ಮಹೇಶ್(ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿ), ಆಭರಣ ರಿಪೇರಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ

೭. ಆಭರಣ ಮಾರಾಟದ ಅಂಗಡಿಯ ಮಾಲೀಕ ಸಿದ್ಧರಾಜು, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ

೮. ಶಿಕ್ಷಕ ವೃತ್ತಿಯ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಉಳ್ಳಿಕೇರಿ ಬೀದಿ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ

೯. ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಒಡವೆ ಬಿಡಿಸಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ (ಬಲ ಭಾಗ) ಮತ್ತು ಸಂಗಡಿಗರು, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ

೧೦. ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ಅಂಗಡಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಎಸ್. ಆನಂದರಾಜುರವರು, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ

೧೧. ಮೂಲತಃ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಈಗ ಟೈಲರಿಂಗ್, ಪ್ಲೈನಿಂಗ್ ಮಿಷಿನ್ ವರ್ಕ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸುರೇಶ ಬಿನ್ ಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ಕೊಂಗರಳ್ಳಿ

೧೨. ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ನೀರಗಂಟಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ

೧೩. ಕಮಲಮ್ಮ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ಮಂಚೇಲಿಂಗಾಚಾರಿ(ಕಮ್ಮಾರ ಕೆಲಸ) ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರ

೧೪. ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ (ತೋಟದ ಕೆಲಸ)

೧೫. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ನಡೆಯದೆ ಟೈಲರಿಂಗ್ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸೋಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ

೧೬. ಜಯಮ್ಮ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ,(ಕಮ್ಮಾರ) ಉದ್ದನೂರು (ಹನೂರಿಗೆ ೩ ಕಿ.ಮೀ. ಸಮೀಪ)-ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ

೧೭. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಬಿನ್ [illegible] ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ, ಮರಗೆಲಸ, ಬೆಳತ್ತೂರು ಇವರ ಮನೆ

೧೮. ರಾಮಾಚಾರಿ (ವೆಂಕಟಾಚಲ ಅವರ ತಮ್ಮ), ಮರಗೆಲಸ, ಬೆಳತ್ತೂರು ಇವರ ಮನೆ

೧೯. ರಾಜಪ್ಪಾಜಿ. ಆರ್. ಹನೂರು ಇವರ ವರ್ಕ್‌ಶಾಪ್

೨೦. ರಾಜು ಬಿನ್ ಅಪ್ಪಾಜಾಚಾರಿ, ಸುಂಡ್ರಳ್ಳಿ, ಉದ್ಯೋಗ ಮರಗೆಲಸ. ಗುಂಡೇಗಾಲದ ಕಮ್ಮಾರ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿಯ ಕುಲುಮೆ ಮುಂದೆ ತೆಗೆದ ಚಿತ್ರ.

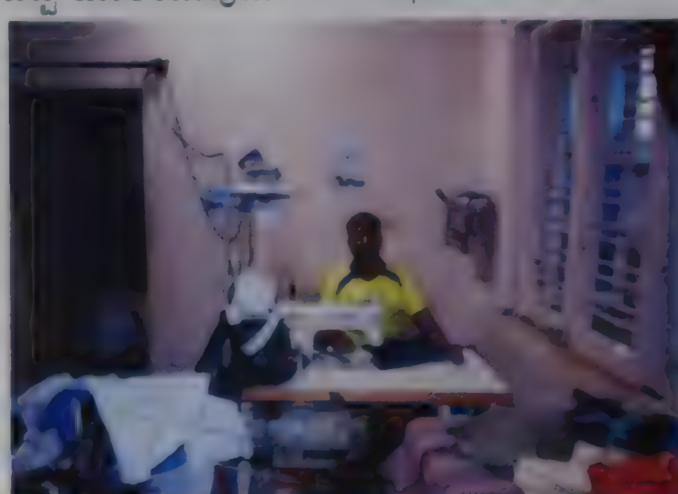
೨೧. ಪಿಯುಸಿ ಮುಗಿಸಿ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗಲು ದೂರ ಇರುವುದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವ ಶಿಲ್ಪ, (ತಂದೆ: ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ತೊರೆದು ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರಿ) ಕೊತ್ತನೂರು

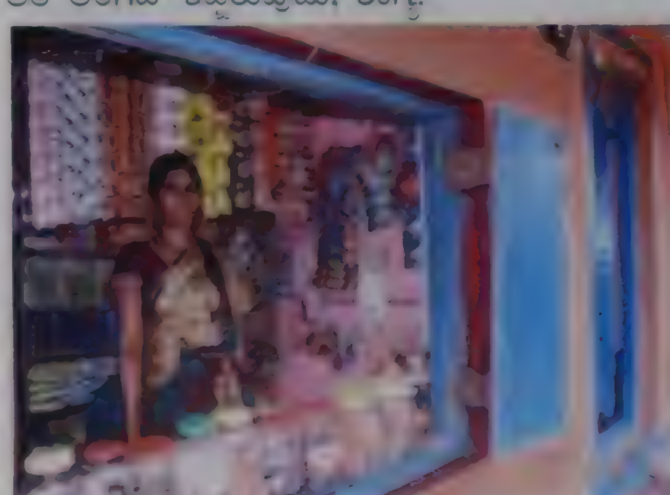
೨೨. ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮಂಟೇಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ಕುರಿಗಾಹಿ ಇವರ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಕೊತ್ತನೂರು.

೨೩. ನಾಗರಾಜು ಬಿನ್ ವೀರಪ್ಪಾಚಾರಿ, ಚಿಂಚಳ್ಳಿ, ವೃತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಯುವುದು

೨೪. ರಾಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವೀರಾಚಾರಿ ಇವರ ಹೆಂಡತಿ ಲತ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟಿರುವುದು, ಶಾಗ್ಯ.

೨೫. ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ, ಪ್ಲೈನಿಂಗ್ ಮಷೀನ್, ಹಾಸೂರು

೨೬. ಕಾಂತರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಗುರುಸಿದ್ದಾಚಾರಿ, ಧನಗೆರೆ ಇವರು ರಾಗಿ ಮಿಲ್ಲು, ಟೈಲರಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಚಿಲ್ಲರೆ ಅಂಗಡಿ ನಡೆಸುವುದು

ರಾಗಿಮಿಲ್ಲು

೨೭. ಬಡಗಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ದೊಡ್ಡರಾಜಾಚಾರಿ, ಉತ್ತಂಬಳ್ಳಿ (೧೧೧)

೨೮. ಪಿ. ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ, ಮುಳ್ಳೂರು ಇವರ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ (ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ)

ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಒಳಚಿತ್ರ, ಮುಳ್ಳೂರು

೨೯. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಬಸವಾಚಾರಿ (ಆಲಳ್ಳಿಯವರು) ಇವರ ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್, ಟಗರುಪುರ

೩೦. ಆಶಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ ಗೀತ (ರಾಜು ಬಿನ್ ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಇವರ ಸಹೋದರಿ, ಆಲಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ, ಟಗರುಪುರ ಸಮೀಪ) ಕೋಂ. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ, ಆಲಳ್ಳಿ.

೩೧. ಕಾಂತರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಲಿಂಗಾಚಾರ್ಯ, ಚಿಕ್ಕಗಲಸ. ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡಾರ ಮನೆ

೩೨. ಕಾಂತರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧರಾಜು ಇವರ ಮೇಕೆ ಸಾಕಣೆ, ಹಾಲಿನ ಡೈರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಸುಗಳಿಗೆ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಮಾಡಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಕುಲುಮೆ ತೋರಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ ಪತ್ನಿ ಪವಿತ್ರ.

ಕಾಂತರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧರಾಜು ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಕುಲುಮೆ ತೋರಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ ಪತ್ನಿ ಪವಿತ್ರ.

ಕಾಂತರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧರಾಜು ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಕುಲುಮೆ ತೋರಿಸಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ ಪತ್ನಿ ಪವಿತ್ರ.

೩೩. ವುಡ್ ವರ್ಕ್ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕುಮಾರಾಚಾರಿ. ಕೆಂದಳ್ಳಿ

೩೪.ಸನತ್‌ಕುಮಾರ್ ಬಿನ್ ನಾಗಲಿಂಗಾಚಾರ್ ಇವರ ಮರಗೆಲಸ, ಕೆಂಪಯ್ಯನಹಟ್ಟಿ.

೩೫. ಜೀವನದಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮರಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರು

೩೬. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಲ (೪೫) ಜಲ್ಲಿಪಾಳ್ಯ ಇವರು ಹೊಸದಾಗಿ ಜಲ್ಲಿಪಾಳ್ಯಕ್ಕ ಜನತಾಮನೆಗೆ ಬಂದುಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಕುಲುಮೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಜನತಾಮನೆಯ ಮುಂದೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಅವರು ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಉಲ್ಲೇಖಗಳು:

೧. Adv. Imotemsu Ao: 'Rethinking Tribal Culture and Development', Jnanada Prakashan, New Delhi, 2019, Page-155.

೨. ಪ್ರೊ. ಎನ್.ವಿ. ಅಂಬಾಮಣಿಮೂರ್ತಿ: 'ಹೊರಳುದಾರಿ,' ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೨, ಪುಟ-೧೪೮.

೩. ಡಾ. ಎಲ್. ಮಣಿಗಯ್ಯ: 'ಭಾರತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆ,' ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸದಾಶಿವನಗರ, ತುಮಕೂರು, ೨೦೧೪, ಪುಟ-೪೮.

೪. ಡಾ. ಎಲ್. ಮಣಿಗಯ್ಯ: ಅದೇ., ೨೦೧೪, ಪುಟ-೪೯.

೫. ಡಾ. ಪೂರ್ವಾಚಾರ್: 'ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಸಮಸ್ಯೆ-ಸವಾಲುಗಳು', ಸಂಪಾದನೆ: ಡಾ. ಪೂರ್ವಾಚಾರ್. ಎಂ. ಮತ್ತು ಡಾ. ಅಶೋಕ್.ವಿ: 'ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಸಬಲೀಕರಣ', ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪, ಪುಟ-೫೬.

೬. ಖಂಡೋಬ. ಪಿ.ಕೆ, ೨೦೦೩, ಪುಟ:೨೪.

೭. ಡಾ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ: 'ಬೃಹತ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿಲ್ಪಾಚಾರಿಯರ ಚರಿತ್ರೆ,' ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩, ಪುಟ-೧೯೨.

೮. ಡಾ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ: ಅದೇ., ೨೦೧೩, ಪುಟ-೧೯೨.

೯. ಆರ್.ಬಿ. ಕುಮಾರ್, 'ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು,' ಸಾರಾ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪, ಪುಟ ೧೪೪.

೧೦. ಡಾ. ಜಿ. ಜ್ಞಾನಾನಂದ: 'ತ್ವಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮ,' ವೈಶ್ವಕರ್ಮಣ ಸಾಹಿತ್ಯಾದಿ ಭಂಡಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩, ಪುಟ-೪೧.

೧೧. ಡಾ. ಶುಭಕರಾಚಾರಿ, 'ಕಮ್ಮಾರರ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು', ಪಿಹೆಚ್‌ಡಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ೨೦೧೦, ಪುಟ ೧೪೯.

೧೨. ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ಶರ್ಮ: ಎರಕಶಾಸ್ತ್ರ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ದಿವ್ಯಚಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭, ಪುಟ-೫.

೧೩. Gayathri Shanmugavelan (English); Dr. V. Ganapati Sthapati (in Original Tamil), 'Contribution of Viswakarmas to the Science, Technology and Culture of Indian Origin', Dakshinaa Publishing House, Chennai, 2000, Page-05.

೧೪. ಎ.ಎಂ. ನಾಗಮಲ್ಲಪ್ಪ ಮತ್ತು ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಜು: 'ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಕನ್ನಡ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ಗಡಿನಾಡು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು,' ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೦, ಪುಟ-೫೧.

೧೫. ರಾಮಾಂಜನಯ್ಯ .ಬಿ.ಕೆ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣ', ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ. ಮರಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ (ಸಂ): 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ', ಸಂಪುಟ-೬, ಸಂಚಿಕೆ-೧, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೩, ಪುಟ-೧೦೪.

೧೬. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ: 'ಸ್ವಜನ ಅನ್ನಾಧಾರದ ಮೂಲವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕಸುಬುಗಳು', ಹೆಬ್ಬಾಲೆ ಕೆ. ನಾಗೇಶ್ (ಸಂ): 'ಜಾನಪದ ಕರ್ನಾಟಕ', ಸಂಪುಟ-೬, ಸಂಚಿಕೆ-೨, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೭, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಪುಟ-೧೦೬.

೧೭. ಡಾ. ಮೋಹನ ಕುಂಟಾರ್: 'ಕಲೆಗಳ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ,' ದ್ರಾವಿಡ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಪುಟ-೨, ಸಂಚಿಕೆ-೧, ಜನವರಿ-ಜೂನ್ ೨೦೦೩, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೨, ಪುಟ-೨೨.

೧೮. ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ. ಎಲ್: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ', (ಸಂ) ಡಾ. ತಾರಿಹಳ್ಳಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪ: 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು', ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦, ಪುಟ-೩೯.

ಅಧ್ಯಾಯ: ೦೬

ಫಲಿತಗಳು

೬.೧. ಫಲಿತಗಳು

೬.೨. ಉಪಸಂಹಾರ

೬.೩. ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ: ೦೬

ಫಲಿತಗಳು

ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ) ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ರೀತಿಯ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂಶೋಧನಾ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಊಹೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

೬.೧. ಫಲಿತಗಳು:

೬.೧.೧. 'ಕಮ್ಮಾರ' ಶಬ್ದವು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನ 'Black Smith' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದುದು. ಕಮ್ಮಾರ ಎಂಬುದು ವೃತ್ತಿವಾಚಕವಾದುದು. ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇರುವರು.

೬.೧.೨. ಕಮ್ಮಾರನು ತನ್ನ ಕಮ್ಮಾರಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನೇಗಿಲು, ಗುದ್ದಲಿ, ಹಾರೆ ಮುಂತಾದವು ನಾಗರೀಕತೆ ಆರಂಭದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನಗಳು.

೬.೧.೩. ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಕರಗಿಸುವ ಕುಲುಮೆಗಳಿದ್ದ ಹಲವು ಜಾಗಗಳು ಗೋಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

೬.೧.೪. ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರುಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಲೋಹದ ಅದಿರುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರುಗಳು ಇದ್ದದ್ದು ದನಗಾಹಿಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

೬.೧.೫. ಮಸ್ಕಿ ಮತ್ತು ದೇವಗಿರಿಯ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾ ಗೋರಿಗಳಲ್ಲಿ ಈಟಿ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಉತ್ತರ ಭಾರತಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ರೋಮ್‌ಗೂ ವಸ್ತುಗಳು ರಫ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

೬.೧.೬. ಕಮ್ಮಾರ ಸಮುದಾಯ ೧೯೫೦ರಲ್ಲಿಯೇ ಮದ್ರಾಸ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ. ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಲನ್, ಕರುಮಕಾನ್, ಕರುಮಾನ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮಲೆಯಾಳಂನಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲನ್, ಕರುಮಾನ್ ಪದಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಾದರೆ ಕಮ್ಮಾರ, ಕಂಬಾರ, ಕಮ್ಮೆಕೆಗಾರ, ಮುದ್ದೆಗಂಬಾರ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

೬.೧.೭ ಪಂಚಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ (ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಬಡಗಿ, ಕಂಚುಗಾರಿಕೆ, ಶಿಲ್ಪ, ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸ) ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದೂ ಕರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಐದು ವೃತ್ತಿಗಳು ಏಕತ್ರವಾಗಿದ್ದು ಕ್ರಮೇಣ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ

ಈಗ ಸಂಘಟಿತತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಪಂಚಾಳರಿಗೆ 'ಪಂಚಾಣ'ರೆಂದು ಈಗಲೂ ಕರೆಯುವರು. ಪಾಂಚಾಲರು ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಪಂಚ ಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮೋಪಾಖ್ಯಾನ' ಕೃತಿಯಂತೂ ತುಂಬಾ ವಿಚಾರಪೂರಿತವಾದುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರ, ಬಡಗಿ, ಕಂಚುಗಾರ, ಶಿಲ್ಪಿ, ಸ್ವರ್ಣಕಾರ ಎಂಬ ಐದು ವೃತಿಗಳು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ'ದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಒಗ್ಗೂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೂ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೂ ಇರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮೀಪ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ

೬.೧.೮. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಕುಲುಮೆಯು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೆ ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಕೆಯು 'ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ' ಆಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಪಂಚವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ. ಕಮ್ಮಾರರು ಮಾತೃದೇವೋಪಾಸಕರು. ಮಹಾಕಾಳಿಯು ಇವರಿಗೆ ಕುಲದೇವತೆ. ಈ ದೇವತೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೆ ಸೃಜಿಸಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ತಾವೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಂಪ, ರನ್ನ, ಪೊನ್ನ, ಜನ್ನ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ಬಸವೇಶ್ವರ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಕವಿಗಳು ಕಮ್ಮಾರ ಶಾಲೆ, ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳು ತಯಾರಾಗುವ ಬಗೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೬.೧.೯. ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರು 'ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ "ಕಮ್ಮಾರರು ಸರಪಳಿ "ಕರವಾಳ, ಕೋಲವಾಳ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕತ್ತಿಗಳು, ಕಡಿತಲೆ ಎಂಬ ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು; ಸಬಳೆ, ಕೊಂಡ, ಶಲ್ಯ, ಭಲ್ಯ, ಶೂಲ, ಕರ್ಥಡೆ, ಮುಸಲ, ಸುರಿಗೆ, ಭಂಡಿವಾಳ, ಈಟಿ, ಶಕ್ತಿ, ಪಂಚರಾಯುಧ, ತೋಮರ, ಗುರಾಣಿ, ಮೊದಲಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಬಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಗೆ ಒಯ್ಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು" ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೬.೧.೧೦. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಹಲಗೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಗದ್ದುಗೆ ಮತ್ತು ಮಠಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಪ್ಪೇಗೌಡನಪುರದಲ್ಲಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಗದ್ದುಗೆಯು, ಕಪ್ಪಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ ಗದ್ದುಗೆಯು ಇವೆ.

೬.೧.೧೧. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯು ನಾಲ್ಕು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅವೆಂದರೆ ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ, ಯಳಂದೂರು ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ. ಒಟ್ಟು ಹೋಬಳಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೬. ಜನವಸತಿಯಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳು ೪೨೮. ಜನವಸತಿಯಿಲ್ಲದ ಹಳ್ಳಿಗಳು ೮೫. ಕಂದಾಯ ಹಳ್ಳಿಗಳು ೫೧೩. ಈ ೫೧೩ರಲ್ಲಿ ೫೩ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಬೀಟುಗಳು. ಒಟ್ಟು ೧೨೦ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ೧೦,೨೦,೯೬೨ ಆಗಿದೆ.

೬.೧.೧೨. ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಜನನ, ನಾಮಕರಣ, ಅನ್ನಶಾಸ್ತ್ರ, ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ ವಿಧಿ, ತಲೆಗೂದಲು ತೆಗೆಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚುವ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಉಪಯನಯ, ಋತುಮತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿವಾಹ, ಸೀಮಂತ, ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟಿ, ಮುಂತಾದ

ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ತೀರ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಬಹುಪಾಲು ಜನ ತಮ್ಮದೆ ಜಾತಿಯವರಿಂದ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೬.೧.೧೩. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕಮ್ಮಾರರ ಬಹುಪಾಲು ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಣು ಕುಟುಂಬಗಳಾಗಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಬಂಧುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿರುವ ಬಂಧುತ್ವ ಇವರಲ್ಲಿದೆ. ಇವರು ಸಾಧಾರಣ ಮೈಕಟ್ಟಿನ ಜನ, ಕೆಲವರು ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಬಲಾಢ್ಯವಾರಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸಾಧಾರಣ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನವು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇವರು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಉಡಿಗೆ-ತೊಡಿಗೆ, ಆಹಾರ-ವಿಹಾರ, ಆಚರಣೆ-ನಂಬಿಕೆ-ನಿಷೇಧ, ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

೬.೧.೧೪. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕಮ್ಮಾರರು ಅನೇಕ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವೆಂದರೆ, ಯುಗಾದಿ, ಯುಗಾದಿ, ನಾಗರ ಪಂಚಮಿ, ಗಣೇಶ ಚತುರ್ಥಿ, ಪಿತೃಪಕ್ಷ, ನವರಾತ್ರಿ ಹಬ್ಬ, ದೀಪಾವಳಿ, ತುಳಸಿ ಪೂಜೆ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ- ಸುಗ್ಗಿ ಹಬ್ಬ, ಶಿವರಾತ್ರಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

೬.೧.೧೫. ಇಡೀ ತಾಲ್ಲೂಕು ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದಾಗ ೭೫ ಜನ ಕಮ್ಮಾರರು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ೨೧-೩೦ ವಯೋಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬರು (ಶೇ. ೦೧.೩೪), ೩೧-೪೦ನೇ ವಯೋಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು (ಶೇ.೧೮.೬೭), ೪೧-೫೦ರ ವಯೋಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು (ಶೇ. ೨೧.೩೩) ಮತ್ತು ಅರವತ್ತೊಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಯೋಮಾನದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು (ಶೇ. ೨೧.೩೩) ಜನರಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ೩೧ ರಿಂದ ೬೦ ವರ್ಷ ವಯೋಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಶೇಕಡಾ ೭೮ ರಷ್ಟು ಕುಲುಮೆದಾರರು ಇದ್ದಾರೆ.

೬.೧.೧೬. ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೈದು (ಶೇ.೬೦) ಜನರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು (ಶೇ. ೨೮) ಜನರು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಏಳು (ಶೇ. ೯.೩೪) ಜನರು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬರು (ಶೇ. ೧.೩೩) ಪಿಯುಸಿ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬರು (ಶೇ. ೧.೩೩) ಪದವಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿರುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೬.೧.೧೭. ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡು (ಶೇ.೪೨.೬೭) ಜನರು ತಮ್ಮನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವತ್ತೈದು (ಶೇ. ೪೬.೬೭) ಜನರು ತಮ್ಮನ್ನು 'ಕಮ್ಮಾರ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಒಬ್ಬರು (೦೧.೩೩%) ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಮತ್ತು ಏಳು (ಶೇ.೯.೩೩) ಜನರು ಗೆಜ್ಜೆಗಾರಶೆಟ್ಟಿ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಸುಬನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು.

೬.೧.೧೮. ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಮಂದಿ (ಶೇ.೫೨) ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಕುಲದವರು, ೨೨ ಮಂದಿ (ಶೇ. ೨೯.೩೪) 'ಕುಲಾಚಾರ' ಪಂಗಡದವರು ಮತ್ತು ೦೩ ಜನರು ಶಿವಾಚಾರ ಪಂಗಡದವರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಏಳು ಜನ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು (ಶೇ. ೯.೩೩) ಗೆಜ್ಜೆಗಾರ ಶೆಟ್ಟಿಗಳು ಆಗಿದ್ದು ಇವರು ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪಂಗಡವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಲಂಬಾಣಿ ಕುಲದವರು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ದೇವರ ಮೂಲದವರು, ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ತಮಿಳು ಮೂಲದವರು ಆದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮೂಲ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ.

೬.೧.೧೯. ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕಮ್ಮಾರರಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ (ಎಸ್.ಟಿ.)ದ ಸ್ಥಾನಮಾನವಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಜನರಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯೇನೆಂದರೆ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಎಂದರೆ ಏನೋ ಒಂದು ತರಹ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕಸುಬು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಪಡೆದರೆ ನಾವು ಇತರ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ರಿಂದ ದೂರವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ, ಹಾಗೇ ಕೆಲವರು ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಪಡೆಯಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂದೇ ಬರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣ ಮದುವೆ. ಈವರೆಗೂ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಒಕ್ಕಲು ಆಗಿದ್ದ ಕಮ್ಮಾರರು ಸಲೀಸಾಗಿ ಇತರ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಒಳಜಾತಿಗಳಾದ ಬಡಗಿ, ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸಗಾರರೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಮತ್ತು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಮದುವೆಗಳು ತಪ್ಪುತ್ತವೆಂದು ಕೆಲವರು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನೇ ತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತೊಂದು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (ಶೇ.೬೮) ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹಗಳು ಏರ್ಪಡುತ್ತಿವೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

೬.೧.೨೦. ಕುಲುಮೆದಾರ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಕೊರಳಿಗೆ 'ಏನನ್ನೂ ಧರಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.' ಏಳು (ಶೇ. ೯.೩೩) ಜನರು 'ಕೊರಳಿಗೆ' ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅರವತ್ತೈದು (ಶೇ. ೮೬.೬೭) ಜನರು ಜನಿವಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು (ಶೇ.೨.೬೭) ಕರಡಿಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಈ ಭಾಗದ ಕಮ್ಮಾರರಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಧರಿಸುವುದು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ.

೬.೧.೨೧. ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಐವತ್ತ್ಮೂರು (೫೩) (ಶೇ.೭೦.೬೬) ಜನರು ನೀಲಗಾರಿಕೆ (ದೇವರ ಗುಡ್ಡನ್ನ ಬಿಡುವುದು) ಆದವರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಮಂದಿ (೨೯.೩೪%) ನೀಲಗಾರಿಕೆ ಆದವರಾಗಿಲ್ಲ. "ನೀಲಗಾರಿಕೆ ಆದರೆ ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಆದಷ್ಟು ನಡೆ-ಮಡಿಯಿಂದ ಇರಬೇಕೆಂದು ಸಮಾಜ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜನರು ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಇರಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹಲಗೂರಿನ ಕುಲುಮೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

೬.೧.೨೨. ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು (೨೩) ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು (ಶೇಕಡಾ. ೩೦.೬೭) ಅಲ್ಲಿ ಮಾಟ-ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಐವತ್ತೆರಡು (೫೨) (ಶೇಕಡಾ ೬೯.೩೩) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಮಾಟ-ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೬.೧.೨೩. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ (೨೦) (ಶೇಕಡಾ ೨೬.೬೭)ರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಊರಿನ ಜನರು ಗೌರವದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಐವತ್ತೈದು ಜನ (೫೫) (ಶೇಕಡಾ ೭೩.೩೩) ರು 'ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಊರಿನ ಜನರು ಗೌರವದಿಂದ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ, ಲಘುವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

೬.೧.೨೪. ಒಂದು ಕಡೆ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಇಲ್ಲೊಬ್ಬ ಕಮ್ಮಾರರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಗಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನಡೆಯುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆಯಾದವನು ಅವರು

ಮೂಲ ಕಮ್ಮಾರರಾಗಿದ್ದರೂ ಮಗ ಅಥವಾ ಮಗಳಿಗೆ ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯ ಶಾಲಾ ದಾಖಲಾತಿಯಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂದು ಬರೆಸಿರುವುದು 'ಕಮ್ಮಾರ' ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಅಂತೆಯೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಗಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನಡೆ ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ.

೬.೧.೨೫. ಕಳೆದ ಒಂದೆರಡು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸೇರಬಹುದಾದ 'ಒಳಜಾತಿ'ಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ಒಳಜಾತಿ ಹೆಸರನ್ನು ಕೈಬಿಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದು ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂದು ಬರೆಸುತ್ತಿರುವುದು ಮೂಲ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ರೆವಿನ್ಯೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಜಾತಿಯ ಹೆಸರು 'ಕಮ್ಮಾರ' ಎಂದು ಕೊಟ್ಟರೂ ಈ ಜಾತಿಯನ್ನು ಪ್ರವರ್ಗ ೨ಎ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ 'ಎಸ್‌ಟಿ' ಸ್ಥಾನಮಾನ ಕೊಡದಿರುವುದೂ ನಡೆದಿದೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ಮತ್ತು ಹನೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ 'ಎಸ್‌ಟಿ' ಪ್ರವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಇರುವ ಕೆಲವು ಪ್ರಭಾವೀ ಜಾತಿಗಳು ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ತುಳಿದಿವೆ.

೬.೧.೨೬. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ' ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಈ ನಿಗಮದಲ್ಲಿ ಪಂಚ ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ, ಪಂಚ ಕಸುಬುದಾರರಿಗೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಕೊಡತೊಡಗಿದೆ. ಈ ಪಂಚ ಕಸುಬುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಒಂದು ಕಸುಬು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗದೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ೨ಎ ಪ್ರವರ್ಗದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿದೆ. ಅತ್ತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುವ ಬಡಗಿ, ಟೈಲರಿಂಗ್, ಟಿವಿ ಮತ್ತು ಮಿಕ್ಸಿ ರಿಪೇರಿ ಮುಂತಾದ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ಸಹಿತ ತರಬೇತಿಗಳಿಗೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಟೂಲ್‌ಕಿಟ್‌ಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ೨ಎ ದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಗುರುತಿಸುವುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಭಾಗ್ಯಜ್ಯೋತಿ, ಆಶ್ರಯ ಮನೆ ಇವ್ಯಾವೂ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರು ಎಷ್ಟೇ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನೌಕರಶಾಹಿ ಏಣಿಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೬.೧.೨೭. ಕಮ್ಮಾರರು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದು ಮತ್ತು ಗೆಲ್ಲುವುದು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಾತು. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರಂತಹ ಅಲೆಮಾರಿಗಳು, ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವವರು, ಕುಲಕಸಬು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಕೈಚಾಚಬೇಕಾದವರು ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ಅಸೆಂಬ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಮತ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಇವರನ್ನು ಬಲವಂತ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಮ್ಮಾರರ ಒಂದೆರಡು-ಮೂರು ಓಟುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಏನೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಮತ ಹಾಕುವುದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೬.೧.೨೮. ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನರು (೪೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೬೫. ೩೩) ಊರಿನ ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರು ತಮಗೆ ಸಹಾಯಕರವಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಜನರು (೨೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೩೪. ೬೭) ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ತಮಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಹಕಾರ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೬.೧.೨೯. ಕುಲುಮೆದಾರರಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತಾರು (೬೬) ಜನರು (ಶೇಕಡಾ. ೮೮) ಸ್ವಂತ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರು (೦೨) ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು (ಶೇಕಡಾ ೦೨.೬೬) ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಐದು ಜನರು (೦೫) (ಶೇಕಡಾ ೬.೬೭) ಹಂಗಾಮಿ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಗುಡಿಸಲು–ಷೆಡ್ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು (೦೨) (ಶೇ. ೨.೬೭) ಭೋಗ್ಯದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೬.೧.೩೦. ಐವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನ (೫೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೭೮. ೬೬) ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್‌ದಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಹದಿಮೂರು (೧೩ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧೭. ೩೪) ಜನರು ಅಂತ್ಯೋದಯ ಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವರ (೩ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೪) ಬಳಿ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಡ್ ಇಲ್ಲ.

೬.೧.೩೧. ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು (೦೧ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧. ೩೩) ಅರ್ಧ ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಜಮೀನನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಹತ್ತು ಜನ (೧೦ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧೩. ೩೪) ಒಂದರಿಂದ ಎರಡು ಎಕರೆ; ಮತ್ತು ಮೂವರು ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (೦೩ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೪) ನಾಲ್ಕು ಎಕರೆವರೆಗೆ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಅರವತ್ತೊಂದು ಜನ (೬೧ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೮೧. ೩೩) ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಹೊಂದಿಲ್ಲ.

೬.೧.೩೨. ಕುಲುಮೆದಾರರು ಇಂದು ಉದ್ಯೋಗದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೆದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬರು (೦೧ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶೇಕಡಾ ೧. ೩೩) ಮಾತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೆಲಸಗಾರರು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಕುಲುಮೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಐವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನರು (೫೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೭೮. ೬೭) ಕುಲುಮೆ ಮಾಲೀಕರು. ಆರು ಜನರು (೦೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೮) ಕುಲುಮೆ ಮಾಲೀಕರು ಜೊತೆಗೆ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಒಂಬತ್ತು ಜನರು (೦೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧೨) ಕುಲುಮೆ ಮಾಲೀಕರು ಆದರೂ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸದಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

೬.೧.೩೩. ಮುವತ್ತೊಂದು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (೩೧ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೪೧. ೩೪) ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮೂರು ತಿಂಗಳಷ್ಟು ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ನಲವತ್ತೊಂದು ಜನ (೪೧ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೫೪. ೬೬) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಗರಿಷ್ಠ ಆರು ತಿಂಗಳು ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಮೂವರು ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳೂ ತಮಗೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಕೆಲಸವಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನುಡಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಯಾರಿಗೂ ಕೆಲಸವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಂತಾಯ್ತು.

೬.೧.೩೪. ಹದಿನೈದು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಕೆಲಸದ ಪ್ರತಿ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವತ್ತಾರು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಇನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯಷ್ಟು ಎಂದೂ, ಹದಿನೇಳು ಜನರು ಕೆಲಸದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದಿನಾ ಮುನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯಷ್ಟು ಎಂದೂ, ಐದು ಜನ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಅದು ದಿನಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಪಾದಿಸುವವರು ಕೇವಲ ಇಬ್ಬರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

೬.೧.೩೫. ಕುಲುಮೆದಾರರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಬ್ಲೋಯರ್ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ತಾವೇ ಸ್ವಸಹಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಣ ದಪ್ಪವಿದ್ದರೆ ಬಡಿಯಲು ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಳು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (೦೭ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೦೯. ೩೩) ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯು ಕುಲುಮೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಐದು ಜನ (೦೫ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೬. ೬೭) ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೂವರಿಗೆ (೦೩ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೪) ಅವರ ಬಂಧುಗಳು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನ (೪೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೬೫. ೩೩)ರಿಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ (ಒಬ್ಬರು; ಶೇಕಡಾ ೦೧. ೩೪) ಕೂಲಿಯಾಳು ನೇಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಹತ್ತು ಜನರು (೧೦ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧೩. ೩೩) ಸ್ವಸಹಾಯದಿಂದ ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

೬.೧.೩೬. ಅರವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನ (೬೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೯೦. ೬೬) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರ ಪ್ರತಿವರ್ತಿಗಳು ಸ್ವಂತ ಕುಲುಮೆ ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಏಳು ಜನ (೦೭ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೯. ೩೪) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ಸ್ವಂತ ಕುಲುಮೆ ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಇದು ಕುಲುಮೆಗೆ ಸ್ವಂತ ಜಾಗ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಕುಲುಮೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಷೆಡ್ ಹೊಂದಿರುವವರು ನಲವತ್ತಾರು ಜನ (೪೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೬೫. ೩೩) ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಷೆಡ್ ಇಲ್ಲದವರು ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಜನ (೨೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೩೪. ೬೭) ಇದ್ದಾರೆ.

೬.೧.೩೭. ಒಂಬತ್ತು ಜನರು (೦೯ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೦೮) ಸುಮಾರು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ. ಅರವತ್ತಾರು ಜನರು ಅಂತಹ ಯಾವುದೇ ಕುಲುಮೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.

೬.೧.೩೮. ಹದಿನೆಂಟು ಜನ ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು (೧೮ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೨೪) ವೆಲ್ಡಿಂಗ್ ಸೆಟ್ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಐವತ್ತೇಳು ಜನ (೫೭ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೭೬) ಅಂತಹ ಯಾವುದೇ ವೆಲ್ಡಿಂಗ್ ಸೆಟ್ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಆಪರೇಟ್ ಮಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಇಲ್ಲ.

೬.೧.೩೯. ಅರವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಜನರು (೬೯ ಜನರು ಶೇಕಡಾ ೯೨) ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಕೇವಲ ಆರು ಜನರು (೦೬ ಜನರು ಶೇಕಡಾ ೮) ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೬.೧.೪೦. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಉತ್ತರ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ. ಹನ್ನೊಂದು ಜನ (೧೧ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೧೪.೬೬) ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಡಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಆರು ಜನರು (೦೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೮) ಟೈಲರ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ನಾಲ್ಕು ಜನರು (೪ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೦೫. ೩೪) ಕೂಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು, ಹದಿನಾರು ಜನರು (೧೬ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೨೧. ೩೩) ಮೆಕಾನಿಕ್ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಹದಿನೈದು (೧೫ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೨೦) ಜನರು ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಐವರು (೫ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೬.೬೭) ಇತರೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಮತ್ತು ಹದಿನೆಂಟು ಜನ (೧೮ ಜನ ಶೇಕಡಾ ೨೪) ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

೬.೨. ಉಪಸಂಹಾರ:

"ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)" ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಮ್ಮಾರರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. "ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಕೌಹಳ-ಗಾಲವ ಋಷಿಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಅವರಿಂದಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತೆಂದೂ ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ. ಡಾ. ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್‌ರವರ ತಂದೆಯವರಿದ್ದ ಊರು ಸಿಂಗಾನಲ್ಲೂರು, ಪವಾಡಪುರುಷ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಇದ್ದ ಚಿಕ್ಕಲೂರು ಗ್ರಾಮ ಮೊದಲಾದವು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯಾತ್ರಾಸ್ಥಳಗಳು."[೧] ಇಂತಹ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನ ಕುಲುಮೆದಾರರು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇವರನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಹೊಸ ಅಂಶಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿವೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಊಹೆಗಳನ್ನು (ಪ್ರಾಕ್‌ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು) ಹೊಂದಲಾಗಿತ್ತು. ಇವುಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ನಂತರ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿ ಎನಿಸಿವೆ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನಿಲ್ಲಿ ವಿಷದೀಕರಿಸಲಾಗುವುದು. ಕೆಲವೊಂದು ಊಹೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುವ ವಿವರಣೆಗಳು ದೊರಕಿರುವುದು ಸರಿಯಷ್ಟೆ. ಕೆಲವನ್ನು ಸಮರ್ಥನೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, "ಕಮ್ಮಾರರು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉನ್ನತ ಕಸುಬುದಾರರು ಆದರೆ ಇಂದಿಗೆ ಸಾಧಾರಣ ಕುಲುಮೆದಾರರಾಗಲು ವೃತ್ತಿ ಸವಕಳಿಯೇ ಕಾರಣ" ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮೂವತ್ತೆರಡು (ಶೇ.೪೨.೬೭) ಜನರು ತಮ್ಮನ್ನು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಜಾತಿ ಎಂದೂ, ಮೂವತ್ತೈದು (ಶೇ. ೪೬.೬೭) ಜನರು ತಮ್ಮನ್ನು 'ಕಮ್ಮಾರ' ಜಾತಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಟ ಉಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಾತಿಗೂ ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣದ ಉದ್ಯೋಗದ ಜಾತಿಗೂ ಹೇಗೆ ಸಂಬಂಧ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಾಸುದೇವ ಬಡಿಗೇರ ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು. "ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ವಂಶಸ್ಥರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಇವರು ಅವನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಮನು, ಮಯ, ತ್ವಷ್ಟ್ರ, ದೈವಜ್ಞ ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಿ ಎಂಬ ಗೋತ್ರ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣ, ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಕಂಚು, ಚಿನ್ನ ಮತ್ತು ಶಿಲೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದವು. ಇವರ ವೃತ್ತಿಸೂಚಕವಾದ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಕಾಳಿಯೆಂದು, ವೃತ್ತಿದೇವತೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನೆಂದು ಆರಾಧಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ. ಇವರ ಮೂಲ ವೃತ್ತಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯೇ ಕಾರಣ."[೨]

"ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಕೆ, ಬಡಗಿತನ, ಕಂಚುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಿಕಾಕರ್ಮ ಎಂಬ ಪಂಚವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಜನರು ಇಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಶಿಲಾ ಮತ್ತು ತಾಮ್ರ ಶಾಸನಗಳೂ ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಎಂಬ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವೇದಗಳು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುತ್ತವೆ."[೩]

ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಅಗ್ನಿ ಪೂಜಕರಾಗಿದ್ದು ವೈದಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಡಾ. ಕೊಂಡೂರು ವೀರರಾಘವಾಚಾರ್ಯುಲುರವರು ಯಜುರ್ವೇದದ ಅನುಸಾರ ಈ ಒಂದು ಸಮರ್ಥನೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. "ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ಯಜುರ್ವೇದದ 'ಪ್ರಾಚೀದಿಶಾದಿ' ಮಂತ್ರಗಳು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಾನಗ, ಸನಾತನ,

ಅಹಭೂನ, ಪ್ರತ್ನ ಮತ್ತು ಸುಪರ್ಣರೆಂಬ ಋಷಿಗಳು ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಲೋಕೋತ್ತರ ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನರೆಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಸಾಯಣರು ತಮ್ಮ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಶಿಲ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು, ಅವುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲ ಋಷಿ ಗಣವಾಗಿ ಇವರು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಆದಿ ಶಿಲ್ಪರ್ಷಿಗಳೆಂದು, ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮರೆಂದೂ ಕರೆಯುವುದುಂಟು."[೪]

ಅಥರ್ವವೇದದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ರುಜುವಾತುಪಡಿಸುವಂತಿವೆ. ಅಥರ್ವವೇದದ ೨೦ನೇ ಕಾಂಡದ ೧೩೭ನೇ ಸೂಕ್ತದ ಒಂದನೇ ಮಂತ್ರವು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. "ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾಚೀರಜಗಂತೋರೋ ಮಣ್ದೂರಧಾಣಿಕೀಃ। ಹತಾ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಶತ್ರವಃ ಸರ್ವೇ ಬುದ್ಬುದಯಾಶವಃ॥"[೫] ಅಂದರೆ ಖನಿಜ ಅಥವಾ ಲೋಹದ ನಿಧಿಗಳು ಪೃಥ್ವಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಲೋಹಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಲೋಹದ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಶತ್ರುಗಳು ನೀರ ಗುಳ್ಳೆಗಳಂತೆ ಹತಪ್ರಭರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ೩ನೇ ಕಾಂಡದ ೫ನೇ ಸೂಕ್ತದ (ರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ರಾಜಾ–ರಾಜಕೃತಶ್ಚ) ೬ನೇ ಮಂತ್ರವು ಕಮ್ಮಾರ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ: ಯೇ ಧೀವಾನೋ ರಥಕಾರಾಃ ಕರ್ಮಾರಾ ಯೇ ಮನೀಷಿಣಃ। ಉಪಸ್ತೀನ್ ಪರ್ಣ ಮಹ್ಯಂ ತ್ವಂ ಸರ್ವಾನ್ ಕೃಣ್ವಭಿತೋ ಜನಾನ್॥[೬] ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ 'ಯಾವ ಕುಶಲರಥ ನಿರ್ಮಾತೃಗಳಾಗಿದ್ದಾರೋ, ಯಾರು ನಿಷ್ಣಾತ ಶಸ್ತ್ರ ನಿರ್ಮಾತೃಗಳಾಗಿದ್ದಾರೋ, ಕಮ್ಮಾರರಾಗಿದ್ದಾರೋ, ಆ ಎಲ್ಲರನ್ನು, ಎಲೈ ಪುರುಷ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ಆ ಎಲ್ಲ ಜನರನ್ನು ನನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ನೀನು ಉಪಸ್ಥಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯು 'ಕರ್ಮ+ಹರ' ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮವು 'ವಿಶ್ವ+ಕರ್ಮ' ಎಂಬುದರಿಂದಾಗಿದೆ. ಇವೆರಡೂ 'ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ'ವನ್ನು ಆಧರಿಸಿವೆ. ವೇದಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನೂ 'ಜ್ಞಾನಕಾಂಡ' ಮತ್ತು 'ಕರ್ಮಕಾಂಡ' ಎಂಬುದಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಂದ ಕಾಲಘಟ್ಟದವರೆಗೆ 'ಜ್ಞಾನ' ಮತ್ತು 'ಕರ್ಮ'ಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಯೂ ನಡೆದಿದೆ. ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಹಾ ಪುರಾಣದ ಭಾಗ ೨ರ ಒಂದನೂರಾನಲವತ್ತೈದನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ 'ಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಕರ್ಮವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ' ಎಂಬ 'ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ತೀರ್ಥ ಮಹಿಮೆ'ಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವರಣೆ ಈ ರೀತಿ ಇದೆ. "ಆಗ ಮಹಾದೇವನು 'ಮುನಿ ಪುಂಗವರೇ, ಕರ್ಮವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಜ್ಞಾನವೂ ಕೂಡ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಕರ್ಮದ ಒಂದು ರೂಪವೇ. ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮ ಅಥವಾ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯುವವು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ಯೋಗ, ದೇವಪೂಜೆ ಎಲ್ಲವೂ ಕರ್ಮರೂಪವೇ ಆಗಿವೆ. ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯೂ ಬದುಕಿ ಇರಲಾರ. ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಕರ್ಮವೇ ಕಾರಣ. ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ಥಿತಿ, ಗತಿ, ಕರ್ಮವು ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯವೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದ"[೭] ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಶಿವನ ಈ ನಿರ್ಣಯವು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುಂತಾದ ಮುನಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸಮ್ಮತವಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವೋಚಿತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡುವುದೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಇದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ತಮಿಳುನಾಡಿನ 'ಕಮ್ಮಲರ್' ಜಾತಿಯು ತಮ್ಮನ್ನು 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಮ್ಮಲರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ 'ಕಣ್ಣಾರ್' (ಕಂಚುಗಾರ), 'ಕೊಲ್ಲಾರ್' (ಕಮ್ಮಾರ), 'ತಟ್ಟಾರ್' (ಚಿನಿವಾರ), 'ತಚ್ಚಾರ್' (ಬಡಗಿ), ಮತ್ತು 'ಕರ್ತಾಚಾರ್' (ಶಿಲ್ಪಿ) ಎಂಬ ಐದು ಪಂಗಡಗಳಿವೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಗಂಗರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಕಡೆ ಬಂದಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಷ. ಶೆಟ್ಟರ್‌ರವರ 'ರೂವಾರಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ: "ತಟ್ಟಾರ (ತಮಿಳು ಸ್ವರ್ಣಕಾರ) ರಂತೆ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ'ರೆಂಬ ಅಧಿಕೃತ ಲಿಪಿಕಾರರೂ ಗಂಗ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗನು ಹರಿವರ್ಮನ ಕೂಡ್ಲೂರು ಶಾಸನ ಬರೆದ 'ವಿಸ್ಸ(ಶ್ವ)ಕರ್ಮಚಯ್ಯ್ಯಣ'ನ (ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಚಾರ್ಯ್ಯೇಣ). ಪ್ರಾಕೃತ ಛಾಯೆಯ ಈ ಪಟವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಈತನನ್ನು ಮತ್ತು ತುಂಬಲುವಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ತಾಮ್ರಪಟ ಬರೆದ ಕೊಂಗುಣಿಯಾಚಾರಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಮೊದಲ ಶಾಸನಕಾರರೆನ್ನಬಹುದು." "ಅಂತೆಯೇ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ' ಪದದಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ಅಧಿಕೃತ ಲಿಪಿಕಾರರು ಗಂಗರಡಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಗಮನಿಸಿರುವೆವು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೈದಿಕನಿಗೂ ನಿಲುಕದಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂದತ್ತಿಯನ್ನು ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಪಡೆದುಕೊಂಡದ್ದು ವಿಶೇಷ. ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ೨೦ ಖಂಡುಗ ಗದ್ದೆ, ೮ ಖಂಡುಗ ಹೊಲ, ೧೨ ನಿವರ್ತನ ನೀರ್ಮಣ್ಣು, ೧೨ ನಿವರ್ತನ ಮಳೆಭೂಮಿ, ಮೂರು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ 'ಸರ್ವಕಲಾಧಾರಭೂತ ಚಿತ್ರಕಲಾಭಿಜ್ಞೇನ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾಚಾರ್ಯ್ಯ'ನೆಂಬವನು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ."[೮]

ಬೇರೆ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಂತೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಯಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಹೇಗೆಲ್ಲಾ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಲ್ಲೇಪುರಂ ಜಿ. ವೆಂಕಟೇಶ್‌ರವರ ಒಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಧ್ವನಿತವಾಗಿದೆ. "ಸಾಂದ್ರವಿರುವ ದ್ರಾವಿಡ ನಾಗರಿಕ ಮತ್ತು ಅನಾಗರಿಕ ಕುಲಗಳ ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಮ್ಮೆ ಇದಮಿತ್ಥಂ ಎಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲು ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಸಮಗ್ರವಾದ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೊರತೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಹಲವಾರು ಕುಲಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳು ಅವುಗಳ ಒಂದು ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡುತ್ತವೆ."[೯] 'ದ್ರಾವಿಡ ಪರಂಪರೆ ತನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಆರ್ಯವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ.'

ಕಮ್ಮಾರರಿಗೂ ಮತ್ತು ಆಚಾರಿಗಳಿಗೂ ಸಮಾನಾಂತರತೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಡಾ. ಸೈಯದ್ ಜಮೀರುಲ್ಲಾ ಷರೀಫ್‌ರವರ ಹೇಳಿಕೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಷರೀಫ್‌ರವರು ತಮ್ಮ 'ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ' ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ "ಹಿಂದೂ ಆಚಾರಿಗಳು ದೀಪಾವಳಿ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ಹೊಸ್ತು, ತುಳಸಿಪೂಜೆ ಮೊದಲಾದ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೀಪಾವಳಿಯು ಅವರು ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಾವು ಬಳಸುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೊಳೆದು ಚೊಕ್ಕಟಗೊಳಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿನ ಕಮ್ಮಾರನ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮಾವಿನ ಎಲೆಯ ತೋರಣಗಳಿಂದ, ಮತ್ತು ಹೂಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಿದಿ ಒಲೆಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಒಲೆಗೆ ಅವರು 'ಕಾಳಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿ ನೀಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಟಾಕಿ ಸುಟ್ಟು, ಸಿಹಿ ಹಂಚಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾರೆ."[೧೦]

ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಸಮಾನಾಂತರ ವರ್ಗದವರು ತೀರಾ ಜಾನಪದವಲ್ಲದ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಗಳಾದ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ, ಕಂಚುಗಾರಿಕೆ, ಚಿನಿವಾರಿಕೆ, ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಮೂರ್ತಿ ಕೆತ್ತನೆಯಂತಹ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ಕಾಷ್ಟಶಿಲ್ಪ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ವೇದಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಐದೂ ವೃತ್ತಿಯ ಜನರು ಏಕತ್ರಗೊಂಡಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. "ಸೌಂದರ್ಯಾತ್ಮಕ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ ದೈವದತ್ತ ಕುಶಲ ಕೆಲಸದಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕರಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರಕುಶಲತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನರು ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳು, ಶಿಲ್ಪಗಳು, ತಾಮ್ರ, ಕಂಚು, ಹಿತ್ತಾಳೆಗಳ ಪಾತ್ರೆಗಳು, ವಿಗ್ರಹಗಳು, ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿಯ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಆಭರಣಗಳು ಜನ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಯುಗದಲ್ಲೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನರು ಬದುಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ತೀವ್ರ ಒತ್ತಡದಿಂದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನರು ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಇಡೀ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಾಂಗವೇ ಮುಂಚೂಣಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಇರಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಅಥವಾ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗೆಗೂ ಒಮ್ಮೆ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುವುದು ಯಥೋಚಿತವಾದುದು."[೧೧]

ಹೀಗೆ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯಾದ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕರಗತಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಮ್ಮಾರರು ಅದೇ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ಕಸುಬಿನ ಸೀಮಿತತೆಯ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕಸುಬಿನ 'ಏಕಾಗ್ರತೆ' ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಸುಬಿನಿಂದ ವಿಚಲಿತರಾಗದಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಕಸುಬು ಇಂದು 'ಸವಕಳಿ'ಗೊಂಡು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆಯುವಂತಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಾಜ್ಞರಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

೨. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, 'ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಜನಿವಾರ ಧರಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಎಂ.ಎನ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರವರು ಹೇಳುವಂತಹ 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಕರಣ' ಕಾರಣವಲ್ಲ' ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೇ ವಿಷದೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ಒಳಜಾತಿ ಅಂತರವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದು ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಡೆದಿರಬಹುದು.

ಮೊದಲಿಗೆ ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರವರು ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ'ರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂತೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸಿ ತಾವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಹೇಳಿ ವಾದಿಸತೊಡಗಿದರು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಕರಣ'ವಾಗಿದೆ ಮುಂದುವರೆದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಯಾರೆಲ್ಲ ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತಾನುಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಮತ್ತು ಈಗಲೂ ವರನ 'ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆ' ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಶಿಗೆ ಅವನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ಎಂಬುದರ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಮೂರು ಎಳೆಯ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ತೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಧಾರಣೆಯಾಗುವಾಗ ಇನ್ನು ಮೂರು ಎಳೆಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಪುರೋಹಿತರು ಹೇಳುವಂತೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಮೂರು ಎಳೆ ಪತ್ನಿಯ ಪರವಾಗಿ ಪತಿಯಾಗುವವನು ಧರಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಧರಿಸುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ವೈದಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರವರು ಈ ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಲಿ ಸಫಲರಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧಾರಣೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅವರು ವಿಷದೀಕರಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಕಮ್ಮಾರರ ಉದ್ಯೋಗವು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಂತೆಯೇ 'ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ'ದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ "ಕರ್ಮವು ಶ್ರೌತವೆಂತಲೂ, ಸ್ಮಾರ್ತವೆಂತಲೂ ಎರಡು ವಿಧಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಶ್ರೌತಕರ್ಮವು ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಪರ್ಜನ್ಯಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಸ್ಮಾರ್ತಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೆಂದೂ, ನೈಮಿತ್ತಿಕವೆಂದೂ ಎರಡು ವಿಧಗಳುಂಟಾಗಿವೆ. ನಿತ್ಯವು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ, ದೇವತಾರ್ಚನ, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ನೈಮಿತ್ತಿಕವು ಗರ್ಭಾದಾನ ಮೊದಲು ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟಿಯವರೆಗೆ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಹದಿನಾರು ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ."[೧೨] ಶ್ರೌತ ಕರ್ಮವೆಂದರೆ ವೇದ(ಶೃತಿ)ಗಳು ಹೇಳುವ ಕರ್ಮಗಳು. ಅಥರ್ವಣವೇದವು ಮಾತ್ರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು, ರಥಾದಿಗಳು, ನೌಕೆ, ರತ್ನಖಚಿತ ಆಭರಣಗಳು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಲೋಹವಿದ್ಯೆಯು ಪ್ರಾಚೀನವಾದ್ದು, ವೈದಿಕವಾದ್ದು, ಕುಲುಮೆಯೇ ಯಜ್ಞಕುಂಡದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವಂತಹದ್ದೂ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ

ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧರಿಸುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರವರು ಪರಿಶೀಲಿಸಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಯನ್ನು 'ಕಾಳಿ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು 'ಕಮ್ಮಟೇಶ್ವರ'; ಕಮ್ಮಟ (ಕುಲುಮೆ) + ಈಶ್ವರ = ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕುಲುಮೆ ನಡೆಸುವ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಶಾಕ್ತ್ಯ ಮತ್ತು ಶೈವ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುವುದು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೇ ಸಾಬೀತಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಚಾರದ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಹೋದರೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಪಾಂಚಾಳರಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಹಿಂದೆ ಲಾಕುಳ ಶೈವ, ಪಾಶುಪತ ಮತ್ತು ಕಾಳಾಮುಖ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಅಡಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಕುಲುಮೆಯ ಮೇಲೆ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು 'ಕಂಡುಬಂದ' ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ.

"ಲಾಕುಳ ಶೈವವು ಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಕೆಲವು ಚಿಂತಕರು ಹೇಳುವಂತೆ ಲಕುಲೀಶನು (ನಕುಲೀಶನು) ಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಮೂಲವಾದ ಪಾಶುಪತ ಮತವನ್ನು ಸುಧಾರಣೆ, ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ವಿಗ್ರಹವು ಕ್ರಿ.ಶ. ೭ನೇ ಶತಮಾನದ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಮಹಾಕೂಟದ ಸಂಗಮೇಶ್ವರರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಊರ್ಧ್ವರೇತೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಸಿಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೂ 'ಯಜ್ಞೋಪವೀತವು' ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ನಕುಲೀಶನು ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧರಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪರಂಪರೆ ಲಾಕುಳ ಶೈವಾಗಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನಪಡಬೇಕಿಲ್ಲ. 'ಆಗಮಾ ಬಹುದಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾಶ್ಶಿವೇನ ಪರಮಾತ್ಮನಾ ಶೈವಂ ಪಾಶುಪತಂ ಸೋಮಂ ಲಾಕುಳಂ ಚೇತಿ ಭೇದೇತ್' ಎಂದು ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬರೆದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ 'ಭಸ್ಮೋದೂಲಿತ ಸರ್ವಾಂಗಂ ಸಾರ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಭೂಷಣಂ ಜಟಾಮಕುಟ ಸಂಯುಕ್ತಂ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾಂಕಿತಮಸ್ತಕಮ್' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಭಸ್ಮ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಜಟಾಮಕುಟ ಮುಂತಾದವು ಕಾಳಾಮುಖ ಯೋಗಿಗಳ (ಲಾಕುಳಶೈವ) ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಮೊದಲು ಲಾಕುಳ ಶೈವರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ರಾಘವಾಂಕನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇವರನ್ನು ಕುರಿತು 'ವಜ್ರ ಕುಂಡಂ, ಕಂಥೆ, ಕೊಪಣ ಮುಂತಾದವು ಲಾಕುಳ ಶೈವರ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದಿಂದ ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಕಾಳಾಮುಖ ಪಂಥವು ತುಂಬಾ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಮುಂತಾದವರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಬಲವಾಗಿ ಬೇರೂರಿತು. ಇದರಿಂದ ಕಾಳಾಮುಖ ಪಂಥವು ಅವನತಿ ಹೊಂದಿತು. ಲಾಕುಳಶೈವದ ಆಚಾರ್ಯರು ವೀರಶೈವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾದರು. ಹೀಗೆ ಕಾಳಾಮುಖರು ಸುಮಾರು ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು."[೧೩]

ಡೆವಿಡ್ ಎನ್. ಲಾರೆಂಜೆನ್ ಎಂಬಾತ ಬರೆದಿರುವ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮೂಲದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ "ಕಾಪಾಲಿಕರು ಮತ್ತು ಕಾಳಾಮುಖರು–ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಎರಡು ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು" ಎಂದು ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು "ಕಾಪಾಲಿಕ, ಕಾಳಾಮುಖ, ಪಾಶುಪತ ಹಾಗೂ ಶೈವ–ಇವು ಪಾಶುಪತ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ನಾಲ್ಕು ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೆಂದು ರಾಮಾನುಜರು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ"[೧೪] ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕಾಳಾಮುಖ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಅನೇಕ ಮಠಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿವೆ. ಅಂತರವಳ್ಳಿಯ 'ಮೂರುಝಾವದ ಮಠ' ಇದಕ್ಕೊಂದು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಆನೆಗೊಂದಿಯಲ್ಲಿ 'ರೂಥಾಚಾರ್ಯರು', ಅಂತರವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರುಝಾವದ ಚಿಕ್ಕೇಶ್ವರರು ಇದ್ದರು ಎಂದು ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂತರವಳ್ಳಿಯ ಅಗ್ಗಳೆಯ ದೇವರಸ ಮೂರುಝಾವಿ ಚಿಕ್ಕೇಶ್ವರರ ವಿಗ್ರಹವೂ ಕೂಡ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧರಿಸಿದುದಾಗಿದೆ. ಇವರು ಮೂಲತಃ ಆನೆಗೊಂದಿ ಮಠದಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ನಂತರ ಅಂತರವಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದರೆಂದು ಕೃತಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲೇ ಹನ್ನೊಂದನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲೇ "ಕರಸ್ಥಲ ನಾಗಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆನೆಗೊಂದಿಯ ಬಳಿಯೇ ರಾಜಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದು"[೧೫]ದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಇಂತೆಲ್ಲ ಲಾಕುಳ, ಕಾಳಾಮುಖ, ಪಾಶುಪತ ಮತಗಳು ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಿ ಮತಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಹಾಗಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರ, ಪಾಂಚಾಳ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧರಿಸುವುದು ತೀರಾ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಮೌನೇಶ್ವರರು ಮುಂತಾದವರ ಮೂಲ ವಿಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಮೌನೇಶ್ವರರು ನಕುಲೀಶ ನಾಥ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕಮ್ಮಾರರು ಕಾಳಿಯ ಆರಾಧಕರು. ಕುಲುಮೆಯನ್ನು ಕಾಳಿ ಎಂದು ಪೂಜಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಸಹಜವೋ ಅಷ್ಟೇ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಹಾಕಾಳಿಯ ಪ್ರಾಚೀನ ವಿಗ್ರಹಗಳು 'ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಿಂದ' ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ಕುಲುಮೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ದೈವಿಕವಾದ್ದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಯಜ್ಞೋಪವೀತವಿಲ್ಲದೆ ಕುಲುಮೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕರುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶಾಕ್ತ್ಯ ಪಂಥವು ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾರೋದ್ಧಾರವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದುದ್ದು ಅಷೇ ಏಕೆ ಇಂದಿಗೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವುದು, ಕಮ್ಮಾರರು–ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು 'ಕಾಳಿ'ಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

"ಶಾಕ್ತ ಪಂಥದ ಮೇಲೆ ದಾರ್ಶನಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೆಲೆಯ ಮಹತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಪರ್ಯಾಯ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ರೋಚಕ ನೆಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳೂ ಇವೆ. ಪ್ರತಿ ಮಾದರಿಯೂ ತನ್ನದೇ ಕಸು ಮತ್ತು ಮಿತಿಯನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕ ನೆಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಗತ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಪುರಾವೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿ ತೋರಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಪುನಾರಚಿಸುವ ಇರಾದೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಶಾಕ್ತ, ನಾಥ, ಕೌಳ, ಕಾಳಾಮುಖ, ಕಾಪಾಲಿಕ ಪಂಥಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಕನ್ನಡ, ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಶಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಇವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಾಸನ ಗ್ರಂಥ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಹಾಗೂ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಆಕರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದವು. ಶಾಕ್ತವು ಜನಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ದಾರ್ಶನಿಕ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಇವು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇವಕ್ಕೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಆಯಾಮ ಕೂಡ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಇವು ಪಂಥಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸಮೃದ್ಧ ಆಕರಗಳನ್ನು ಜತನದಿಂದ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ಧಾರೆಯವು."[೧೬]

ಶಾಕ್ತ್ಯ ಧರ್ಮವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದುದ್ದಕ್ಕೆ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಶಿರಸಂಗಿಯಲ್ಲಿ "ರಾಮನು ಕಾಳಿಕಾಮಾತೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಋಷ್ಯಶೃಂಗ ಮುನಿಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಶಿರಸಂಗಿಯ ಕಾಳಿಕಾ ದೇವಾಲಯದ ಗರ್ಭಗೃಹದಲ್ಲಿನ ದೇವಿ ಕಾಳಿಕಾಮಾತೆಯ ವಿಗ್ರಹವು ೯ ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿದ್ದು ಸ್ವರ್ಣ ರೇಖಾಂಕಿತ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಬಾಕು, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಡಮರು, ಸರ್ಪ, ಖೇಟಿಕ ಮತ್ತು ಪಾನ ಪಾತ್ರೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆ."[೧೭] ಹೀಗಾಗಿ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯನ್ನು ಕುಲದೇವತೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರು-ಪಾಂಚಾಲರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಶಾಕ್ತ್ಯ ಮತ್ತು ಶೈವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳವರು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಇನ್ನು ವಿಷಯವನ್ನು ನೇರವಾಗಿಯೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸುವಾಗ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಡಾ. ಕೆ.ಪಿ. ಈರಣ್ಣರವರು ಒಂದು ಕಡೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. "ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುವಾಗ 'ಓಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಪರಮಂ ಪವಿತ್ರಂ, ಪ್ರಜಾಪತೇರ್ಯತ್ಸಹಜಂ ಪುರಸ್ತಾತ್, ಆಯುಷ್ಯ ಮಗ್ರ್ಯಂ ಪ್ರತಿ ಮುಂಚ ಶುಭ್ರಂ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಬಲಮಸ್ತು ತೇಜಃ॥' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. "ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಯಾವನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸುವದಿಲ್ಲವೋ ಅವನು ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರಿರುವರೆಗೆ ಅನೇಕ ನರಕಬಾಧೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮಕುಲೇ ಜಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾಹೀನೋಪವೀತವಾನ್। ಭುಕ್ತವುನ್ನಮಮೇಭ್ಯಂಸ್ಯಾತ್ ಸೋಪಿ ಚಂಡಾಲತಾಂ ವುಜೇತ್॥' ಅಂದರೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ಜನಿವಾರವನ್ನು ಧರಿಸದೇ ಹೋದಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುವ ಅನ್ನವು ಅನ್ನವಲ್ಲ, ಅವನು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ, ಚಂಡಾಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೂಲಸ್ತಂಭ ಪುರಾಣವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಬಹುಷಃ ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಕಷ್ಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆಲ್ಲಾ ಇಂತಹ ಪಾಪಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ"[೧೮]

ಎಂ.ಎನ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರವರಿಗೆ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಯಾರೆಲ್ಲಾ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಏಕೆ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಹಿರಿಯರು ಜನಿವಾರದ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರರ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಿವಾರದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರ ವಿಚಾರ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಜನಿವಾರ ಮತ್ತು ಜನಿವಾರದ ಕಥೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ "ಒಂಟಿ ಜನಿವಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ನೂಲು ದಾರಗಳಿವೆ. ಅದರ ಒಂದು ದಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಎಳೆದಾರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹುರಿಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಗಂಟೊಂದನ್ನು ಹಾಕಿರುವರು, ಇದಕ್ಕೆ ಒಂಟಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಎಮದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮೂರು-ಮೂರು-ಮೂರು, ಹುರಿ ಮಾಡಿದ ನೂಲು ದಾರಗಳು ಸೇರಿ, ಮೂರು ಬ್ರಹ್ಮಗಂಟುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ ಜನಿವಾರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೨೭ ನೂಲು ದಾರಗಳಿರುವುದರಿಂದ, ೨೭ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂತಲೂ, ೯ ನವಗ್ರಹಗಳ ಕೂಟವೆಂತಲೂ; ೩ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಸಂಗಮದಿಂದೊಡಗೂಡಿರುವ ಪವಿತ್ರವಾದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪುನೀತನಾಗಬೇಕೆಂದು ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಗಳು ವಿಶ್ವಜ್ಞರಿಗೆ ವಿಧಾಯಕ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ."[೧೯]

ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿರುವ ಸುರೇಶ್‌ಚಂದ್ರರವರ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು. As is well known, Sanskritisation refers to a process that 'seems to have occurred throughout Indian history and still continues to occur' by which a 'low' Hindu caste, or tribal or other group, changes its customs, ritual, ideology, and way of life in the direction of a high, and frequently, 'twice-born' caste' with a view to claiming a higher position in the caste hierarchy. Such claims may, over 'a generation or two', result in some upward mobility, but mobility may also occur without Sanskritisation and vice versa."[೨೦]

ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ಕೆಲವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಕರಣಗೊಂಡರೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಸಮರ್ಥನೆಗೆ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳೇ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. "ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇಂದು ಎಷ್ಟು ಜನ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ? ಶೇಕಡ ೯೯ ಭಾಗ ವೇದಾಧ್ಯಯನವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ವೇದಸಂದೇಶಾನುಸಾರವಾಗಿ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಶಿಲ್ಪವನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಂದಾಗಿ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಗುಡಿ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಲೆಗಳ ಗತಿ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು? ಇವರ ಕಲೆ ಅನುವಂಶಿಕ, ಒಡವೆಗಳು, ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳು, ಮೂರ್ತಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮುಂತಾದವುಗಳು ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ."[೨೧] ಈ ಉಕ್ತದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಮೊದಲ ವಾಕ್ಯವೇ ಸಂಶೋಧನಾರ್ಹವಾದುದು ಎಂದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅನಿಸದಿರದು ಮತ್ತು ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ವಿಚಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪುವ ನಮಗೂ ಕೂಡ ಉತ್ತರ ನೀಡುವುದು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾದುದು.

ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರ ಸಂಸ್ಕೃತಾನುಕರಣ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ "ಧಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಜನಿವಾರರು (ಸ್ಮಿತ್ಸ್) ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಕರಣಗೊಂಡರೂ ಸಹ ಜಾತಿಯ ಮೇಲಂತಸ್ತನ್ನು ಏರದೆ ಸೋತ

ಏಕೈಕ ಜಾತಿ, ಪಂಚಮ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಈ ಚಿನಿವಾರರು, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೊಲೆಯರಿಗಿಂತಲೂ ಜಾತಿ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರನ್ನು 'ಸ್ಪರ್ಶ ಪಂಚಮ' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದೆಂದು ಬಹಳ ಉದಾರತೆ ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ತಳ ಬುಡ ಗಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲದ 'ಸಂಸ್ಕೃತಾನುಕರಣ'ವೆಂಬ ಈ ಜಾಳು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್‌ರ ಜ್ಞಾನ, ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಧಿ ಬಗ್ಗೆ, ಲೋಪ-ದೋಷ-ಕೊರತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವೇಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.[೨೩] ಏನೇ ಟೀಕೆ-ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಿದ್ದರೂ ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್‌ರವರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಾನುಕರಣ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಳತೆಗೋಲು'ಗಳಂತಿವೆ. ಅವು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಕಮ್ಮಾರರು, ಪಾಂಚಾಳರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಅಳತೆಗೋಲುಗಳು ಸಮರ್ಪಕವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಕಮ್ಮಾರರು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಮತಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ ಎಂಬುದಾಗಿದ್ದು ಇವನು ನಿಡಘಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮುದ್ದೋಜನ ಮಗನಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಅವನ ವಂಶಸ್ಥರೆಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ಕಮ್ಮಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿಯ ಜಾತ್ರೆಯು ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಿಂಥಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಮೌನೇಶ್ವರರ ಜಾತ್ರೆಯು, ಶಿರಸಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯ ಜಾತೆಯು ಯುಗಾದಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಜಾತ್ರೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣದ ಭಾಗವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು. "ಭಾರತ ಹಳ್ಳಿಗಳ ತವರೂರು. ಅಲ್ಲದೆ ದೇವಗಳ ಆರಾಧನೆಯ ನೆಲೆಬೀಡೂ ಹೌದು. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಪಸರಿಸಿದ್ದರೂ ಅದರೊಳಗೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಅಂಶಗಳು ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ತಾಣಗಳಾಗಿ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಕುರಿತು ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. 'ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ದರ್ಶನವೇ ಮೊದಲಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯಾಣವೇ ಜಾತ್ರೆ'ಯಾಗಿದೆ (ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು, ಸಂಪುಟ ೩, ಪುಟ ೩೦-೩೭)"[೨೪] ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸುಮಾರು ಜನವರಿ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಯು ಕಪ್ಪಡಿ ಜಾತ್ರೆಯಂತೆಯೇ ಆನಂದ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣದ ಭಾಗವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಅಥವಾ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯೀಕರಣದ ಭಾಗವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವು ಅನೇಕ ವ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂತಹ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಜನರು ಅಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಒಬ್ಬ ಲೇಖಕರು ತುಂಬಾ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಕುಲಸಭೆಯ ಪರಮಾಧಿಕಾರವಾದ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಪ್ರಯೋಗವು ದೇವರ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾಧ ವಿನಿಯೋಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಅವಮಾನದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನು ಈ ಸಮಾರಂಭವನ್ನೇ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಭಾಗದ 'ವರಿ' ವಟ್ಟ (ಚಂದಾ)ಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ತಪ್ಪಿದರೆ ಸಾಕೆನ್ನುವ ಇತರರಿಗೂ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೇ ಮುಳಿವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಉತ್ಸವ-ಮೆರವಣಿಗೆಗಳಿಗೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯಿತ್ತೋ, ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡುವವರ ಕಡೆಗೇ ಇವನ ಒಲವು. ಹೀಗಾದರೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನಾಂಗವು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾದೀತು? ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದಿರುವ ಅಂದರೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ತನ್ನ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಮ್ಮತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವ ಈ ನಮ್ಮ ಕುಲಸಭೆಗಳು ಬಹಿಷ್ಕಾರದಂಥ ಸತ್ವಹೀನ ಆಯುಧಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಲು ಹವಣಿಸಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೈಕಮತ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಸರಿಯೇ? ಎಲ್ಲರೂ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕು.[೨೪] ಇಂತಹ ವಾಸ್ತವ ಬದುಕಿನ ಘಟನೆಗಳು ಜನರಿಗೆ ಅನುಕರಣೆಗೆ ಕಾಲಾವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತವೆಯೇ? ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶಗಳಿಗೆ 'ಸಂಸ್ಕೃತಾನುಕರಣ' ಎಂಬುದು ಅನ್ವಯವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕುಲುಮೆ ಕೆಲಸದ ರೀತಿಗೆ ಅದು ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸೀಮಿತ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತಹ ಸಂಸ್ಕೃತಾನುಕರಣಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇದ್ದಂತಿಲ್ಲ.

೩. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ "ಕಮ್ಮಾರರು ನಿಕೃಷ್ಟ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅವರ ಆದಾಯ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದೇ ಆಗಿದೆ." ಎಂಬ ಮೂರನೇ ಊಹೆಯನ್ನು ಆದಷ್ಟು ವಿಮರ್ಶೆಗೊಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೈಗಾರಿಕಾಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ಬಡಗಿಗಳ ಕೆಲಸ ಯಥೇಚ್ಚವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಆದಾಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ಇಲ್ಲಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. "ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚಾರಿಗಳು ಕಬ್ಬಿಣದ ಮತ್ತು ಮರದ ಕೆಲಸಗಳೆರಡನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಕೆಲಸದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಅವೆರಡು ಕೆಲಸಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೂ 'ಆಚಾರಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಎರಡು ವೃತ್ತಿಗಳಿಗೂ ಒಂದಾಗಿಯೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿತು. ಇದಲ್ಲದೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ, ಮರದ, ಚಿನ್ನದ, ತಾಮ್ರದ, ಕಂಚಿನ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರನ್ನೆಲ್ಲಾ 'ಪಾಂಚಾಳರು' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಐದು ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗಗಳ ಜನರಿಗೆ ಪಾಂಚಾಳರೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ವಂಶೋದ್ಭವರೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ."[೨೫]

ಇಂತಹ ಜನರು ತಲತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಆಯಗಾರರಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಯಗಾರಿಕೆ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. "ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಜನರು ಪಂಚಾಲರನ್ನು (ಬಡಗಿ, ಕಮ್ಮಾರ-ಮೊದಲಾದವರು) ಇನ್ನಿತರ ಹನ್ನೆರಡು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಆಯಗಾರರು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ – ಕಮ್ಮಾರರ, ಬಡಗಿಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಳನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕ ಆಯವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಅನುವಂಶಿಕವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬಡಗಿ, ಕಮ್ಮಾರ ಮೊದಲಾದ ಈ ಆಯಗಾರರು ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನತೆಯ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಂಚುಗಾರರ ಸೇವೆಯು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಸದಾಕಾಲವೂ (ಬಡಗಿ ಮತ್ತು ಕಮ್ಮಾರರಂತೆ) ಬೇಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ-ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರನ್ನು ಆಯಗಾರರೆಂದು ನೇಮಿಸಿರಲಾರರು ಎಂದು ಪ್ರೊ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ"[೨೬] ಆದರೆ ಇಂದು ಯಾರೂ ಆಯಾಗಾರರಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬದುಕಿಗೆ ಸ್ಥಿರತೆ ಬರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಇದರಿಂದ ನಿಕೃಷ್ಟ ಜೀವನಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಇಂತಹ ಜನವರ್ಗವು ನಿಕೃಷ್ಟ ಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಹಾದಿಯನ್ನು ತುಳಿದಿದ್ದಾರೆನ್ನಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. "೨೦ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ

ಜನವರ್ಗಗಳು ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡುವು. ಆ ಮುಂಬೆಳಕಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು, ತಮ್ಮ ಜನರು ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಯಾಕೆ ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡತೊಡಗಿದರು. ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯೆಯ ಉಪಕರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ವರ್ಗವನ್ನು ನಿರಂತರ ಅಧೀನರಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದ, ೧. ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗೆ, ೨. ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಪುನಾರೂಪಿಕರಣಕ್ಕೆ, ೩. ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆ, ಹಾಗೂ ೪. ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ತಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಉತ್ತಮರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಅವರು ಶತ್ರುವನ್ನು ಕಂಡರು."[೨೭] ಹೀಗಾಗಿ ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಯಾರು ಹಿತವರು? ಎನ್ನುವಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಲೆದೋರಿದೆ. ಈಗ ಇವರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇವರು ಹಿಂದೆ ಯಾರ್‍ಯಾರಿಗೆಲ್ಲ ನೆರವಾದರೋ ಅವರು ಇಂದು ಇವರ ಕೈ ಹಿಡಿಯದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಕೃಷ್ಣ ಜೀವನದತ್ತ ಇವರು ಸಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

೪. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, "ಕಮ್ಮಾರರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಪರವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರಲು ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ" ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಮ್ಮಾರರು ಲೋಹವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ವಿದ್ಯೆ ಆಧುನಿಕ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಆಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಅವರು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ತುಂಬಾ ಅಗತ್ಯವಾದುದು. ಉತ್ತುಂಗ ಕಾಲದಲ್ಲಿ "ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪಂಚಶಿಲ್ಪಗಳು"[೨೮] ಎಂದು ಈ ಮುಂದಿನವುಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

೧. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಗದವರಿಗೆ: ಯಜ್ಞವೇದಿ, ಹೋಮ ಕುಂಡ, ಇಷ್ಟಿಕಾಚಯನ (ಲೇಔಟ್ ಆಫ್ ಬ್ರಿಕ್ಸ್), ಶಿಲಾಶಿಲ್ಪ, ಕಾಷ್ಠ ಶಿಲ್ಪ, ಸ್ವರ್ಣ ಶಿಲ್ಪ, ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು, ಯಜ್ಞ ಪಾತ್ರೆಗಳು, ಆಭರಣಗಳು
೨. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವರ್ಗದವರಿಗೆ: ಆಯುಧಗಳು, ರಥಗಳು, ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ, ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣಗಳು, ಅರಮನೆಗಳು, ಸಿಂಹಾಸನಗಳು, ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ನಿರ್ಮಾಣ
೩. ವೈಶ್ಯರಿಗೆ: ತಕ್ಕಡಿ, ತೂಕದ ಬೊಟ್ಟುಗಳು, ಗೃಹ ಬಳಕೆಯ ಮಂಚಗಳು, ಆಸನಗಳು, ಜಹಜು, ನಾವೆ, ದೋಣಿ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು
೪. ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗದವರಿಗೆ: ಹೊಲಗದ್ದೆ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಮೆಗಾಗಿ ಚಕ್ಕಡಿ, ಹಾರೆ, ಕೊಡಲಿ, ಗುಳ, ಗುದ್ದಲಿ, ಕುಂಟೆ, ನೇಗಿಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುವುದು.

'ಹೀಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಶೂದ್ರರವರೆಗೂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಕ್ರಿಯಾಶಿಲ್ಪಗಳು ಮಾನವನ ಜೀವನದ ಆಧಾರಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ರಕ್ಷಣೆ, ವ್ಯಾಪಾರ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸಾಯಗಳಿಗೆ ಜನಸೇವೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಮುಡುಪಾಗಿರಿಸಿರುವುದು ಪ್ರಶಂಸನೀಯ.' ಇಂದು ಕಮ್ಮಾರರು "ತಮ್ಮ ಗತ ವೈಭವವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ" ವೇದಾಧ್ಯಯನದಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗಿ ಅವನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ದುಃಖದ ವಿಷಯ."[೨೯] "ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ನೈತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ"[೩೦]ದಿಂದ ನೋಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಕಮ್ಮಾರರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ದೊಡ್ಡ ವಿಪರ್ಯಾಸವೇ ಆಗುತ್ತದೆ

ಕಮ್ಮಾರರು ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನದಿಂದ ರುಜುವಾತಾಗಿದೆ. "ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯಿದ್ದು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರ ಭವಿಷ್ಯದತ್ತ ಉತ್ತಮ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ತಾವು ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಲು ಹಿನ್ನಡೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಾನವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣವು ವೃದ್ಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಒಂದು ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಆಗು ಹೋಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವವರ ಕೊರತೆಯು ಇವರಲ್ಲಿದೆ."[೩೧]

೫. ಐದನೆಯದಾಗಿ, "ಕಮ್ಮಾರರು ಹೆಚ್ಚು ವೃತ್ತಿ ಸಂಚಲನೆಯಾಗದಿರಲು ಅವರು ಯಾಂತ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಡದಿರುವುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ" ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. "ಜೀವಂತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಮಾಜದ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಜನರು ಅರಿಯಬಲ್ಲವರು ಹಾಗೂ ಉಳಿಸಬಲ್ಲವರು."[೩೨] ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ಎಲ್ಲ ಕಮ್ಮಾರರು ಹೇಗೆ ಜಾಗೃತರಾದಾರೂ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ದೈಹಿಕ ಬಲವೇ ಬಂಡವಾಳ. ದೃಢಕಾಯವಾದ ಮೈಕಟ್ಟು, ಆರೋಗ್ಯಕರ ದೇಹ ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಜನರು ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳು. ಉರಿಯುವ ಒಲೆಯ ಮುಂದೆ ಬೆವರಿನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅವರು ಹಗಲಿರುಳು ದುಡಿದರೂ ತಮ್ಮ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಯಂತ್ರ ಯುಗದಲ್ಲಂತೂ ಕಮ್ಮಾರನ ಕುಲುಮೆಯಿಂದ ತಯಾರಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ."[೩೩] ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಹೇಳುವ ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ವಿಷಮತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂತಹವರು ವೃತ್ತಿಚಲನೆಗೊಂಡು ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ. "ಸ್ಥಳಾಂತರದಿಂದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುವ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ಅನೇಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ."[೩೪] ಈ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಸತ್ಯವೋ ಅಷ್ಟೇ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬರುವ ಕಮ್ಮಾರರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಕಮ್ಮಾರರು ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ಕುಲುಮೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಧುನೀಕರಣ ಅವರನ್ನು ಅಡಕತ್ತರಿಗೆ ಸಿಲುಕಿಸಿದೆ. "ಆಧುನಿಕತೆಯು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರುತ್ತ ನಡೆದಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಸುಬು ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಾರೀಕರಣದತ್ತ ವಾಲಿತು."[೩೫] ಎಂಬ ಮಾತು ಕಮ್ಮಾರರ ಕಿವಿಗೆ ಇನ್ನೂ ತಟ್ಟಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅದೆಷ್ಟೋ ಜನ ಒಂದು ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. "ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ದುಡಿವ ವರ್ಗದ ಜನರ ಶ್ರಮವನ್ನು ಬಂಡವಾಳವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುವ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಆಳುವ ವರ್ಗ, ಯಾವುದೋ ಮಾಯೆಯ ಮೂಲಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಚಿರಂತನಗೊಳಿಸಲು, ಶ್ರೇಣೀಕರಣವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಭಾರತದ ಸಮಾಜದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದಿವೆ."[೩೬] ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜಾತಿ, ಜನಾಂಗ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿ ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಿವೆ.

ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಯು ಹೇಗೆ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೆ, ಈಗ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಕಮ್ಮಾರರು ಹೇಗಿದ್ದಾರೆ? ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಸುತ್ತ ಹರಡಿರುವ ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಕಸುಬೊಂದನ್ನು ಉದ್ಯಮವೊಂದು ಆಪೋಷನ ಮಾಡಿರುವ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ದೂರವೇ ಉಳಿದಿದೆ.

೬.೩. ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಲಹೆಗಳು:

"ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ) ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕಮ್ಮಾರರ ಬದುಕನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಕಮ್ಮಾರರಂತಹ ಕಸುಬುದಾರರನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಕಬ್ಬಿಣದ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹವರ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೧. ಕಮ್ಮಾರರ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆದಿವಾಸಿ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
೨. ಕಮ್ಮಾರರ ಅಂತರ್‌ಪೀಳಿಗೆಯ ವೃತ್ತಿ ಸಂಚಲನೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
೩. ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಮ್ಮಾರರ ಜನಾಂಗೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ತೌಲನಿಕತೆಗೂ ಒಳಪಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
೪. ಕಮ್ಮಾರರನ್ನು ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅಥವಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಒಂದು ಒಳಪಂಗಡವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಒಳಮೀಸಲಾತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ನ್ಯಾಯ ಕೊಡಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಬಹುದು.
೫. ಕಮ್ಮಾರರ ವೃತ್ತಿಪರ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಬಹುದು.
೬. ಬುಡಕಟ್ಟು ನಿಗಮಗಳು ಅಥವಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮವು ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಬಹುದು.
೭. ಕಮ್ಮಾರರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಉಲ್ಲೇಖಗಳು:

೧. ಬೇದ್ರೆ ಮಂಜುನಾಥ: 'ಕರ್ನಾಟಕ ಜಿಲ್ಲಾ ದರ್ಶನ,' ಕರಾವಳಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭, ಪುಟ-೬೩.
೨. ವಾಸುದೇವ ಬಡಿಗೇರ: 'ಶಿರಸಂಗಿ ಕಾಳಮ್ಮ', ಶ್ವೇತಾ-ಭಾಗೀರಥಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ೨೦೦೨, ಪುಟ-೭೧.
೩. ಡಾ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ: 'ಪುರಾಣ ಪ್ರಪಂಚಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಮತ್ತು ಸೈಂಧವತೆ', ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೭, ಪುಟ-೧೪೧.
೪. ಡಾ. ಕೊಂಡೂರು ವೀರರಾಘವಾಚಾರ್ಯುಲು: 'ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಪಂಚಜನರ ನಾಗರಿಕತೆ,' ಸರಿತಾ ಜ್ಞಾನಾನಂದ: ಸಂಕೃತಿ ಪ್ರವೇಶ, ಸಂಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪, ಪುಟ-೪೮.
೫. ಸುಧಾಕರ ಚತುರ್ವೇದಿ: 'ಅಥರ್ವವೇದ ಭಾಷ್ಯ,' ಭಾಗ-೪, ವೇದಭಾಷ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪, ಪುಟ-೨೯೯.
೬. ಸುಧಾಕರ ಚತುರ್ವೇದಿ: 'ಅಥರ್ವವೇದ ಭಾಷ್ಯ,' ಭಾಗ-೧, ವೇದಭಾಷ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೧, ಪುಟ-೧೫೧.
೭. ಶ್ರೀ ಪಂಡರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ: 'ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಹಾ ಪುರಾಣ,' ಭಾಗ-೨, ಬುಕ್ ಡಿಪೋ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ೧೯೯೪, ಪುಟ-೧೧೧.
೮. ಷ. ಶೆಟ್ಟರ್: 'ರೂವಾರಿ', ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಿಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೯, ಪುಟ-೨೩೬.

೯. ಮಲ್ಲೇಪುರಂ ಜಿ. ವೆಂಕಟೇಶ: 'ದ್ರಾವಿಡ ಅಧ್ಯಯನ,' ಸಂಪುಟ ೧, ಸಂಚಿಕೆ ೨, ಜೂನ್ ೨೦೦೨, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಪುಟ-೦೩.

೧೦. ಡಾ. ಸೈಯದ್ ಜಮೀರುಲ್ಲಾ ಷರೀಫ್: "ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ", (ಸಂಪಾದಕರು): ಡಾ. ದೇವೇಂದ್ರಕುಮಾರ ಹಕಾರಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ: 'ಗ್ರಾಮೀಣ ವೃತ್ತಿಗಳು', ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦, ಪುಟ-೬೫.

೧೧. ಡಾ. ಎಂ. ಪೂರ್ವಾಚಾರ್: 'ಭಾರತದ ಕರಕುಶಲಕಲೆ,' (ಸಂಪಾದಕರು) ಆನಂದಕುಮಾರ್ ಆಚಾರ್ ಹೆಚ್.ಆರ್. ಮತ್ತು ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ. ಟಿ. : "ಸೃಷ್ಟಿ", ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಭ್ಯುದಯ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಯುವಕ ಸಂಘ, ದಾವಣಗೆರೆ, ೨೦೦೧, ಪುಟ-೭೬.

೧೨. ಮ. ಗಂಗಾಧರಮೂರ್ತಿಗಳು: 'ಶ್ರೀ ತೈತ್ತಿರೀಯ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಸಂಗ್ರಹ,' ಶ್ರೀ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರೋಜ್ಜೀವಿನೀ ಸಭಾ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ-೧೯೩೬ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ-೧೯೪೭, ಪುಟ-೦೩.

೧೩. ಬಿ.ಎಸ್. ರಾಮಭಟ್ಟ: 'ವಿಪ್ರ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆ,' ವಿಪ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪುಟ-೮೬.

೧೪. ಡೆವಿಡ್ ಎನ್. ಲಾರೆಂಜನ್ (ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮೂಲ): ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಕುಲಕರ್ಣಿ: 'ಕಾಪಾಲಿಕರು ಮತ್ತು ಕಾಳಾಮುಖರು-ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಎರಡು ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು', ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೫, ಪುಟ-೧೪೪.

೧೫. ವಿ.ಜಿ. ದೀಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಜಿ. ಜ್ಞಾನಾನಂದ: 'ಮೂರು ಜಾವಿ ದೇವರ ಚರಿತ್ರೆ,' ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ ಸಮಿತಿ, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್, ೧೯೯೨, ಪುಟ-೬೮.

೧೬. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ: 'ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಕ್ತಪಂಥ,' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೭, ಪುಟ-೦೮.

೧೭. ಜಿ.ಎನ್.ಎಂ. ಆಚಾರ್ಯ: 'ಆದಿಶಕ್ತಿ ಶ್ರೀ ಕಾಳಿಕಾ ಕಮಟೇಶ್ವರ,' ಗುರುಕುಲ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪, ಪುಟ-೭೦.

೧೮. ಕೆ.ಪಿ. ಈರಣ್ಣ: 'ಬಾಲ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ,' ಭಾಗ-೪, ಶ್ರೀ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ, ೧೯೯೮, ಪುಟ-೨೧.

೧೯. ಈಶ್ವರಾಚಾರ್ಯ: 'ಶ್ರೀ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆ', ತಾಂಡವೇಶ್ವರ ನಿಲಯ, ದೀಪಾಂಜಲಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೬, ಪುಟ-೧೨೫.

೨೦. Dr. Suresh Chandra: 'Social Change in Modern India', Jnanada Prakashan, New Delhi, 2018, Page-158.

೨೧. ಜಿ.ಎನ್.ಎಂ. ಆಚಾರ್ಯ: 'ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಕೊಟ್ಟ ಮಹಾನ್ ಕೊಡುಗೆ', ವಿಶ್ವಶಾಂತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪುಟ-೪೮.

೨೨. ಪ್ರೊ. ಎನ್.ವಿ. ಅಂಬಾಮಣಿಮೂರ್ತಿ: 'ಹೊರಳುದಾರಿ,' ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೨, ಪುಟ-೫೫.

೨೩. ಡಾ. ಹೆಬ್ಬಾಲೆ ಕೆ. ನಾಗೇಶ್: 'ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ದೇಸಿ ಜಾತ್ರೆಗಳ ಮಹಾಸಮನ್ವಯ,' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧, ಪುಟ-೩೧.

೨೪. ಭೀಮಸೇನ ಬಡಿಗೇರ, ಮೌನೇಶ್ವರ ಆಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರಂಜನಾಚಾರ್ಯ. ಎನ್: 'ಶ್ರೀ ನಾ.ಭಾ. ಕೃತಿ ಸಂಪುಟ' ಭಾಗ-೧, ವಿಶ್ವಮಯ ಪ್ರಚಾರ ಸಮಿತಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ೨೦೦೩, ಪುಟ-೨೦೫.

೨೫. ಡಾ. ಸೈಯದ್ ಜಮೀರುಲ್ಲಾ ಷರೀಫ್: 'ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ', ಸಂಪಾದಕರು: ಡಾ. ದೇವೇಂದ್ರಕುಮಾರ ಹಕಾರಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ: 'ಗ್ರಾಮೀಣ ವೃತ್ತಿಗಳು', ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦, ಪುಟ-೬೪.

೨೬. ಡಾ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ: ಬೃಹತ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿಲ್ಪಾಚಾರಿಯರ ಚರಿತ್ರೆ, ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩, ಪುಟ-೧೯೨.

೨೭. ಮಲ್ಲೇಪುರಂ ಜಿ. ವೆಂಕಟೇಶ: 'ದ್ರಾವಿಡ ಅಧ್ಯಯನ,' ಸಂಪುಟ ೧, ಸಂಚಿಕೆ ೨, ಜೂನ್ ೨೦೦೨, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಪುಟ-೭೫.

೨೮. ಓಹಿಲೇಶ್ವರ: 'ಕೊಪ್ಪ ನಿವಾಸಿನಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಅಮ್ಮನವರು,' ಶ್ರೀ ಚಿತ್ತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹಲಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೬, ಪುಟ-೪೬.

೨೯. ವಿದ್ವಾನ್ ತಾ.ವೆಂ. ಮುತ್ತಾಚಾರ್ಯ: 'ವಚನ ವಾಚಸ್ಪತಿ,' ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨, ಪುಟ-೧೫.

೩೦. ವೀಣಾ ದಾಸ್ (ಮೂಲ): ಓ.ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ (ಅನುವಾದ): 'ಸಬಾಲ್ಟ್ರನ್ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಚಿಂತನೆಗೊಂದು ಹೊಸ ಚೌಕಟ್ಟು', ಸಂಪಾದಕರು: ಡಾ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ'-೪, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫, ಪುಟ-೧೦.

೩೧. ಮಹದೇವಸ್ವಾಮಿ. ಕೆ.: 'ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು', ಡಾ. ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಚಲುವರಾಜು: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ', ಸಂಪುಟ-೩, ಸಂಚಿಕೆ-೨, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೬, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಪುಟ-೭೦.

೩೨. ಸಂಪಾದಕರು ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ. ಮರಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ', ಸಂಪುಟ-೫, ಸಂಚಿಕೆ-೨, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೮, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೩, ಪುಟ-೧೨೫.

೩೩. ಡಾ. ದೇವೇಂದ್ರಕುಮಾರ ಹಕಾರಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ: "ಗ್ರಾಮೀಣ ವೃತ್ತಿಗಳು," ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦, ಪುಟ-೬೪.

೩೪. ಸಂಪಾದಕರು ಡಾ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ'-೩, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫, ಪುಟ-೧೪೨.

೩೫. ಡಾ. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ: 'ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಗಾರಿಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ,' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦, ಪುಟ-೨೩.

೩೬. ಎ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ: 'ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತ ಪಯಣ,' ಸಂಪಾದಕರು: ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ: ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ-೩, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫, ಪುಟ-೧೦೦-೧೦೧.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

೦೧. ಅರ್ಜುನಾಚಾರ್ಯ ತೆಂಗಳೀಕರ: 'ಋಭುಗಳು,' ವಾಚಸ್ಪತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ, ೧೯೮೯.

೦೨. ಅಂಬಾಮಣಿಮೂರ್ತಿ ಎಸ್.ವಿ: 'ಹೊರಳುದಾರಿ,' ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೨.

೦೩. ಆಚಾರ್ಯ ಜಿ.ಎನ್.ಎಮ್.: 'ಘನ ನೀಲ ಸಿದ್ದಪ್ಪಾಜಿ,' ವಿಶ್ವಶಾಂತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೬.

೦೪. ಆಚಾರ್ಯ ಜಿ.ಎನ್.ಎಮ್.: 'ನಿಗಮದ ಉಗಮ– ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಏಕೀಕರಣ ಅಭಿಯಾನ,' ವಿಶ್ವಶಾಂತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೫.

೦೫. ಆಚಾರ್ಯ ಜಿ.ಎನ್.ಎಂ.: 'ಪಂಚಗೋತ್ರೋದ್ಭವರಾದ ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ವಂಶವೃಕ್ಷ,' ಗುರುಕುಲ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೬.

೦೬. ಆಚಾರ್ಯ ಜಿ.ಎನ್.ಎಂ.: 'ಆದಿಶಕ್ತಿ ಶ್ರೀ ಕಾಳಿಕಾ ಕಮಠೇಶ್ವರ,' ಗುರುಕುಲ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೦೭. ಆಚಾರ್ಯ ಜಿ.ಎನ್.ಎಂ.: 'ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಕೊಟ್ಟ ಮಹಾನ್ ಕೊಡುಗೆ', ವಿಶ್ವಶಾಂತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೦೮. ಆಲ್ಪ್ರೆಡ್ ಎಡ್ವರ್ಡ್ ರಾಬರ್ಟ್: "ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಂಡ್ ಹಿಸ್ ಡಿಸೆಂಡೆಂಟ್ಸ್," ಸಂಪಾದಕರು: ಡಾ. ಜಿ. ಜ್ಞಾನಾನಂದ, ಶ್ರೀ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾಶ್ರಮ, ನಂದಿ, ಕೋಲಾರ, ೧೯೭೩.

೦೯. ಈರಣ್ಣ ಕೆ.ಪಿ.: 'ಬಾಲ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ,' ಭಾಗ–೪, ಶ್ರೀ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ, ೧೯೯೮.

೧೦. ಈಶ್ವರಾಚಾರ್ಯ: 'ಶ್ರೀ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಾತ್ಮೆ', ತಾಂಡವೇಶ್ವರ ನಿಲಯ, ದೀಪಾಂಜಲಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೬.

೧೧. ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಎಂ.ಜಿ. : 'ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವ್ಯವಸಾಯ ಜಾನಪದ', ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩.

೧೨. ಈಶ್ವರಮ್ಮ.ಕೆ.ಆರ್. 'ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರಿದೇವಿ ಚರಿತ್ರೆ,' ಗಾಯತ್ರಿ ಪ್ರಕಾಶನ. ೧೯೮೯.

೧೩. ಓಹಿಲೇಶ್ವರ: 'ಕೊಪ್ಪ ನಿವಾಸಿನಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಅಮ್ಮನವರು,' ಶ್ರೀ ಚಿತ್ತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹಲಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೬.

೧೪. ಕಡಕೋಳ ಸಿ.ಬಿ. ಮತ್ತು ಕೆ.ಪಿ. ಈರಣ್ಣ: 'ತಿಂಥಿಣಿ ಮೌನೇಶ್ವರರ ವಚನಗಳು,' ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೮೫.

೧೫. ಕನ್ನಡಪ್ರಭ, ೧೪ ಮೇ ೨೦೧೭,

೧೬. ಕನ್ನಡಪ್ರಭ, (ಮಹಾಶಿವರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿಶೇಷತೆ), ೧೪ ಮೇ ೨೦೧೭.

೧೭. ಕುಮಾರ್ ಆರ್.ಬಿ..: 'ಮುದ್ದೆಗಂಬಾರರು', ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಅಧ್ಯಯನ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦.

೧೮. ಕುಮಾರ್ ಆರ್.ಬಿ. 'ಮುದ್ದೆಕಂಬಾರರು,' ಸಾರಾ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸಸ್, ೨೦೦೪.

೧೯. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಕೆ. ಎಸ್: 'ಬೃಹತ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿಲ್ಪಾಚಾರಿಯರ ಚರಿತ್ರೆ,' ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೨೦. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಕೆ.ಎಸ್: 'ಪುರಾಣ ಪ್ರಪಂಚಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಮತ್ತು ಸೈಂಧವತೆ', ಕಣ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೬

೨೧. ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ. ಮರಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ', ಸಂಪುಟ-೫, ಸಂಚಕೆ-೨, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೮, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

೨೨. ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ. ಮರಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ', ಸಂಪುಟ-೫, ಸಂಚಿಕೆ-೨, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೮, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೩.

೨೩. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ. ಕೆ.ವಿ. ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಾಚಾರ್. ವಿ.ಎಸ್, 'ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳು,' ವಿಶ್ವಶ್ರೀ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್, ೨೦೧೨.

೨೪. ಕೊಂಡೂರು ವೀರರಾಘವಾಚಾರ್ಯುಲು: 'ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಪಂಚಜನರ ನಾಗರಿಕತೆ,' ಸರಿತಾ ಜ್ಞಾನಾನಂದ: ಸಂಕೃತಿ ಪ್ರವೇಶ, ಸಂಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪.

೨೫. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ 'ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಛೇರಿಯ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು,' ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು, ೨೦೧೬.

೨೬. ಕಲವೀರ ಮನ್ವಾಚಾರ್: 'ಮಾತೃದೇವತಾರಾಧನೆ,' ಎಂ.ಫಿಲ್. ಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೫.

೨೭. ಕ್ವ: 'ಹೊಸ ಸಂಬಂಧ', ಸಂಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ ಸಮಿತಿ, ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರ, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್, ೧೯೯೧.

೨೮. ಖಂಡೋಬ. ಪಿ.ಕೆ, ೨೦೦೩.

೨೯. ಗೀತಾ ಬಿ.ಎಸ್.: 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ-ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ', ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮.

೩೦. ಗುರುಪ್ರಸಾದ್. ಸಿ.ಟಿ: 'ನೀಲಗಾರ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ', (ಸಂಪಾದಕರು) ಡಾ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ' -೨, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೪, ಪುಟ-೮೪.

೩೧. ಗುರುಮೂರ್ತಿ ಕೆ.ಜಿ.: "ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ," ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅಚ್ಚುಕೂಟ ಆಫ್‌ಸೆಟ್, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೬.

೩೨. ಗುರುಮೂರ್ತಿ. ಕೆ.ಜಿ: 'ಜಾನಪದ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ,' ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೮೭.

೩೩. ಗುರುಲಿಂಗಯ್ಯ.ಎಂ. ಮತ್ತು ಮೇತ್ರಿ.ಕೆ.ಎಂ. 'ಅಲಕ್ಷಿತರ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ,' ದೂರಶಿಕ್ಷಣ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦.

೩೪. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜ-ಹುಟ್ಟು ಸಾವಿನ ನಡುವೆ', ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦.

೩೫. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ: 'ಶಿರಸಂಗಿ ಕಾಳಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ,' ಶ್ವೇತಾ-ಭಾಗೀರಥಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ೨೦೦೨.

೩೬. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ, ೨೦೦೩, ಪುಟ- ೧೫೪.

೩೭. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ: 'ಆದಿವಾಸಿಗಳ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿ,' ಸಂಪಾದಕರು: ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ, 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ,' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫.
೩೮. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ: ೨೦೦೮, ಪುಟ– ೨೧೨
೩೯. ಚಲುವರಾಜು: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಚಿಕೆ', ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಜನವರಿ – ಜೂನ್:೨೦೦೨, ಜುಲೈ–ಡಿಸೆಂಬರ್: ೨೦೦೨.
೪೦. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ ಎಂ.: 'ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ,' ಸಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೬.
೪೧. ಚಂದ್ರಪೂಜಾರಿ.ಎಂ, 'ಸಮಾಜ ಸಂಶೋಧನೆ ಏನು? ಏಕೆ? ಹೇಗೆ?' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧.
೪೨. ಚಂದ್ರ ಪೂಜಾರಿ ಎಂ.: 'ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಸ್ತಾವ,' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೨೦೧೧.
೪೩. ಚಂದ್ರ ಪೂಜಾರಿ ಎಂ.: 'ಸಮಾಜ ಸಂಶೋಧನೆ', ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೨೦೧೧.
೪೪. ಚಂದ್ರು ಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ: 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ', ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧.
೪೫. ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿ: 'ಚಿಮ್ಮಲಗೆಯ ಶಿಲ್ಪಿ ಮಲ್ಲೋಜ ಮಯಾಚಾರ್ಯ,' ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ೨೦೦೦.
೪೬. ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿ: 'ಮಹಾಭಾರತ,' ಸಂಪುಟ–೨, ವಿಶ್ವದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ೨೦೦೦.
೪೭. ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿ: 'ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ್ವರ ತ್ರಿಪದಿಗಳು,' ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವಮಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರ ಸಮಿತಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ೨೦೦೪.
೪೮. ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿ: 'ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ವೈಶ್ವಕರ್ಮಣರು,' ಭಾಗ–೨, ವಿಶ್ವದರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ೧೯೯೪.
೪೯. ಡೆವಿಡ್ ಎನ್. ಲಾರೆಂಜನ್ (ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮೂಲ): ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಕುಲಕರ್ಣಿ: 'ಕಾಪಾಲಿಕರು ಮತ್ತು ಕಾಳಾಮುಖರು–ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಎರಡು ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು', ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೫.
೫೦. ತಾರಿಹಳ್ಳಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪ: 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು,' ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦.
೫೧. ತಾಂಡವಾಚಾರ್ಯ. ಎನ್.ಬಿ.: 'ಶ್ರೀಮದ್ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪುರಾಣಮ್,' ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಕೇತನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩.
೫೨. ತಾರಿಹಳ್ಳಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪ: 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦.
೫೩. ದೀಕ್ಷಿತ ಎ.ಜಿ. ಮತ್ತು ಜಿ. ಜ್ಞಾನಾನಂದ: 'ಮೂರು ಜಾವಿ ದೇವರ ಚರಿತ್ರೆ,' ಸಂಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ ಸಮಿತಿ, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್, ೧೯೯೨.

೫೪. ದೇ. ಜವರೇಗೌಡ: 'ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ,' ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೧.

೫೫. ದೇವೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ ಹಕಾರಿ ಮತ್ತು ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ: 'ಗ್ರಾಮೀಣ ವೃತ್ತಿಗಳು', ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦.

೫೬. ನನ್ನಿವಾಳದ ಶಿಲ್ಪಾಚಾರ್ಯ: 'ಚಿತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಅದಾಲತು ಕೋರ್ಟಿನ ತೀರ್ಪು,' ಶ್ರೀದೇವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ೧೯೯೭.

೫೭. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ ಎಂ.ಎಲ್.: 'ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ', ಸಂಪಾದಕರು–ಡಾ. ದೇವೇಂದ್ರ ಕುಮಾರ ಹಕಾರಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ: 'ಗ್ರಾಮೀಣ ವೃತ್ತಿಗಳು' ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦.

೫೮. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ ಓ.ಎಲ್: 'ಪುರಾಣ', ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೩.

೫೯. ನಾಗಮಲ್ಲಪ್ಪ ಎ.ಎಂ. ಮತ್ತು ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಜು, 'ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಕನ್ನಡ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ಗಡಿನಾಡು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು,' ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್, ಮೈಸೂರು, ೨೦೧೦.

೬೦. ನಾಯಕ. ಎನ್.ಆರ್: 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಗಳು,' ಐಬಿಹೆಚ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೩.

೬೧. ನಾರಾಯಣ ಎಂ: 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನಗಳು,' ಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರಿಂಟರ್ ಮತ್ತು ಪಬ್ಲಿಷಿಂಗ್ ಹೌಸ್, ೨೦೦೪.

೬೨. ಪದ್ಮಾಕರಶಾಸ್ತ್ರೀ ಬಾಳಾಶಾಸ್ತ್ರೀ ಕ್ಷೀರಸಾಗರ: 'ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮ ಕುಲೋತ್ಸಾಹ,' ಸಂಗ್ರಹ–೩, ಕಾಳಿಕಾಂಬ ವಿನಾಯಕ ದೇವಸ್ಥಾನ, ರಥಬೀದಿ, ಮಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೬೩. ಪಾಲ್ತಾಡಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್: 'ಪಂಚಶಿಲ್ಪ', ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೂಡುಬಿದರೆ, ೨೦೦೦.

೬೪. ಪುನೀತ್.ಎ.ಇ: 'ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮಾಜ ಅಧ್ಯಯನ,' ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ೨೦೦೫.

೬೫. ಪಾಣಿನಿ: (ಶ್ರೀಶ ಚಂದ್ರ ವಸು): 'ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯ,' ಮೋತಿಲಾಲ್ ಬನಾರಸಿದಾಸ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ದೆಹಲಿ, ೨೦೧೭

೬೬. ಪೂಜ್ಯಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಸರಸ್ವತಿ: 'ದಿ ವೇದಾಸ್,' ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನ, ಮುಂಬೈ, ಐದನೇ ಮುದ್ರಣ ೨೦೦೦.

೬೭. ಪೂರ್ವಾಚಾರ್. ಎಂ: 'ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ', ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಿದ್ಯಾನಗರ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ೨೦೦೦.

೬೮. ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ ಎಂ.: ಭಾರತದ ಕರಕುಶಲಕಲೆ, (ಸಂಪಾದಕರು) ಆನಂದಕುಮಾರ್ ಆಚಾರ್ ಹೆಚ್.ಆರ್. ಮತ್ತು ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ ಟಿ. : "ಸೃಷ್ಟಿ", ವಿಶ್ವಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಭ್ಯುದಯ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಯುವಕ ಸಂಘ, ದಾವಣಗೆರೆ, ೨೦೦೧.

೬೯. ಪೂರ್ವಾಚಾರ್.ಎಂ ಮತ್ತು ಅಶೋಕ.ವಿ: 'ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಸಬಲೀಕರಣ,' ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೭೦. ಪೂರ್ವಾಚಾರ್. ಎಂ: 'ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಸಮಸ್ಯೆ–ಸವಾಲುಗಳು', (ಸಂಪಾದನೆ: ಡಾ. ಪೂರ್ವಾಚಾರ್. ಎಂ. ಮತ್ತು

ಡಾ. ಅಶೋಕ್.ವಿ): 'ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಸಬಲೀಕರಣ', ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೭೧. ಪಂಡರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ: 'ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಹಾ ಪುರಾಣ,' ಭಾಗ-೨, ಬುಕ್ ಡಿಪೋ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ೧೯೯೪.

೭೨. ಪ್ರಭಾಕರ್.ಎ.ಎಸ್, 'ಆದಿವಾಸಿ ಅಖ್ಯಾನ,' ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೬.

೭೩. ಪ್ರಭಾಕರ ಎ.ಎಸ್.: 'ಅಲೆಮಾರಿಗಳ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತ ಪಯಣ,' ಸಂಪಾದಕರು: ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ: ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ-೩, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫

೭೪. ಪ್ರಕಾಶ್ ಮಂಟೇದ: "ಮಂಟೇದಯ್ಯನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆ", ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ೨೦೧೧.

೭೫. ಪಂಡಿತ ಜೆ.ಎ. ಕವಲಿ: 'ಸಚಿತ್ರ ಭಾರತೀಯ ಹಬ್ಬಗಳು,' ರಾಮಾಶ್ರಯ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ರಾಮಾಶ್ರಯ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್, ಧಾರವಾಡ, ೧೯೫೭.

೭೬. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ.: 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ', ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೧೯೯೭.

೭೭. ಬೇದ್ರೆ ಮಂಜುನಾಥ: 'ಕರ್ನಾಟಕ ಜಿಲ್ಲಾ ದರ್ಶನ,' ಕರಾವಳಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭.

೭೮. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ. : 'ಒಂದು ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿ', ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೦.

೭೯. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾಕರ್.ಎ.ಎಸ್: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ,' ೪ನೇ ಸಂಪುಟ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫.

೮೦. ಭೀಮಸೇನ ಬಡಿಗೇರ, ಮೌನೇಶ್ವರ ಆಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರಂಜನಾಚಾರ್ಯ. ಎನ್: 'ಶ್ರೀ ನಾ.ಭಾ. ಕೃತಿ ಸಂಪುಟ' ಭಾಗ-೧, ವಿಶ್ವಮಯ ಪ್ರಚಾರ ಸಮಿತಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ೨೦೦೩.

೮೧. ಮ. ಗಂಗಾಧರಮೂರ್ತಿ: 'ಶ್ರೀ ತೈತ್ತಿರೀಯ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಸಂಗ್ರಹ,' ಶ್ರೀ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರೋಜ್ಜೀವಿನೀ ಸಭಾ, ಮೈಸೂರು, ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ-೧೯೩೬ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ-೧೯೪೭.

೮೨. ಮಹದೇವಸ್ವಾಮಿ. ಕೆ.: ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು', (ಸಂಪಾದಕರು) ಡಾ. ಕೆ.ಎಂ. ಮೇತ್ರಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಚಲುವರಾಜು: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ', ಸಂಪುಟ-೩, ಸಂಚಿಕೆ-೨, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೬, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

೮೩. ಮುತ್ತಾಚಾರ್ಯ ಟಿ.ವಿ.: 'ಸೂರ್ಯನ ಮದುವೆ', ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನ, ತುಮಕೂರು, ೧೯೭೧.

೮೪. ಮೇತ್ರಿ ಕೆ.ಎಂ. ಮತ್ತು ಡಾ. ಚಲುವರಾಜು ಇವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವ: "ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ" (ಸಂಪುಟ: ೪, ಸಂಚಿಕೆ ೧, ೨) ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೭.

೮೫. ಮೇತ್ರಿ ಕೆ.ಎಂ.: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಕುಲಕಸುಬುಗಳು', ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೨

೮೬. ಮೇವುಂಡಿ ಮಲ್ಲಾರಿ: "ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಶಾಸನ ಕವಿಗಳು", ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೩.

೮೭. ಮೋಹನರಾವ್ ಎ.ಎಫ್.: 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜ ದರ್ಶನ,' ಭಾಗ-೨, ವಿಶ್ವಬಂಧು ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ೧೯೯೭.

೮೮. ಮೋಹನ ಕುಂಟಾರ್: 'ಕಲೆಗಳ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ,' ದ್ರಾವಿಡ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಪುಟ-೨, ಸಂಚಿಕೆ-೧, ಜನವರಿ-ಜೂನ್ ೨೦೦೩, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೨.

೮೯. ಯಜ್ಞ ನಾರಾಯಣ ಉಡುಪ: 'ಪುರಾಣ ಭಾರತ ಕೋಶ', ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೯೦. ರಮೇಶ್ ಸ.ಚಿ.: ' "ಬೇಟೆ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪದಕೋಶ," ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೧.

೯೧. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ: 'ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಕ್ತಪಂಥ,' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೭.

೯೨. ರಾಜೇಂದ್ರ ಡಿ.ಕೆ.: 'ಜಾನಪದ ಶಿಷ್ಟಪದ', ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩.

೯೩. ರಾಜಶೇಖರ ಬಡಿಗೇರ: 'ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ,' ಪ್ರಭಾಸ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಅಕ್ಕಲಕೋಟ, ೧೯೯೧.

೯೪. ರಾಮಭಟ್ಟ ಬಿ.ಎಸ್.: 'ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ಕೆಲವು ದೇವಾಲಯಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಿಗಾವೆ' ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೧.

೯೫. ರಾಮಭಟ್ಟ ಬಿ.ಎಸ್.: 'ವಿಪ್ರ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆ', ವಿಪ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೯೬. ರಾಮಾಂಜನಯ್ಯ .ಬಿ.ಕೆ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣ', ಕೇಶವನ್ ಪ್ರಸಾದ್ ಕೆ. ಮರಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ (ಸಂ): 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ', ಸಂಪುಟ-೬, ಸಂಚಿಕೆ-೧, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೩.

೯೭. ವಾಸುದೇವ ಬಡಿಗೇರ: 'ಸಂಡೂರು ಪರಿಸರದ ಕಾತಿಕೇಯ ತಪೋವನ,' ಮಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕಮಲಾಪುರ, ೧೯೯೭.

೯೮. ವಾಸುದೇವ ಬಡಿಗೇರ: 'ಶಿರಸಂಗಿ ಕಾಳಮ್ಮ,' ಶ್ವೇತಾ-ಭಾಗೀರಥಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೊಸಪೇಟೆ, ೨೦೦೨.

೯೯. ವೀಣಾ ದಾಸ್ (ಮೂಲ): ಓ.ಎಲ್. ನಾಗಭೂಷಣಸ್ವಾಮಿ (ಅನುವಾದ): 'ಸಬಾಲ್ಟ್ರನ್ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಚಿಂತನೆಗೊಂದು ಹೊಸ ಚೌಕಟ್ಟು', ಸಂಪಾದಕರು: ಡಾ. ಹಿ.ಚಿ. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎ.ಎಸ್. ಪ್ರಭಾಕರ: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ'-೪, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೫.

೧೦೦. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ: 'ಅಡಿಗಲ್ಲು', ಮಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕಮಲಾಪುರ, ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ, ೧೯೯೮.

೧೦೧. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ: 'ಸ್ವಜನ ಅನ್ನಾಧಾರದ ಮೂಲವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕಸುಬುಗಳು', ಹೆಬ್ಬಾಲೆ ಕೆ. ನಾಗೇಶ್ (ಸಂ): 'ಜಾನಪದ ಕರ್ನಾಟಕ', ಸಂಪುಟ-೬, ಸಂಚಿಕೆ-೨, ಜುಲೈ-ಡಿಸೆಂಬರ್ ೨೦೦೭, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

೧೦೨. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ: 'ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಗಾರಿಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ', ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦.

೧೦೩. ವಿಲಿಯಂ ಮಾಡ್ತ: ೧೯೮೮.

೧೦೪. ವಿಶ್ವನಾಥ ಎಲ್ ಬೈಲಪತ್ತಾರ ಮತ್ತು ಜಗನ್ನಾಥ ಎಂ ಬೈಲಪತ್ತಾರ: 'ಬೈಲಪತ್ತಾರ', ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮.

೧೦೫. ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ, ೧೬ ಜನವರಿ ೨೦೧೯.

೧೦೬. ವಿದ್ವಾನ್ ತಾ.ವೆಂ. ಮುತ್ತಾಚಾರ್ಯ: 'ವಚನ ವಾಚಸ್ಪತಿ,' ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೨.

೧೦೭. ವೆಂಕಟಾಚಲಶಾಸ್ತ್ರಿ ಟಿ.ವಿ.: 'ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕ', ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು ೨೦೧೪.

೧೦೮. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಲಾ: ಸಂಪುಟ: ೪, ಸಂಚಿಕೆ: ೪, ಜನವರಿ ೧೯೯೪.

೧೦೯. ಶರ್ಮ ಎಸ್.ಸಿ.: 'ಎರಕಶಾಸ್ತ್ರ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ', ದಿವ್ಯಚಂದ್ರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಸವೇಶ್ವರ ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭.

೧೧೦. ಶರ್ಮಾ ಪಂಡಿತ್ ಜಿ.ವಿ.: 'ಆರ್ಷಧರ್ಮ', ಸಾಧನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೮.

೧೧೧. ಶಿರೂರ ಬಿ.ವಿ: 'ಸಂಶೋಧನಾ ವ್ಯಾಸಂಗ,' ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೧೯೯೦.

೧೧೨. ಶಿರೂರ ಬಿ.ವಿ.: 'ಸಂಶೋಧನಾ ಸ್ವರೂಪ,' ಅನ್ನಪೂರ್ಣ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು. ೨೦೧೨.

೧೧೩. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಎಂ. (ಅನುವಾದ) ವಿಲಿಯಂ ಜೆ. ಗೂಡ್ ಮತ್ತು ಪಾಲ್.ಕೆ. ಹ್ಯಾಟ್ ಬರೆದಿರುವ ಕೃತಿ: "ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಶೋಧನ ವಿಧಾನಗಳು", ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೯೫.

೧೧೪. ಶುಭಕರಾಚಾರಿ: 'ಕಮ್ಮಾರರ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳು,' ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ. ೨೦೧೦.

೧೧೫. ಶೇಖರಾಚಾರಿ.ಕೆ : 'ಪಾಂಚಾಳರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ,' ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧.

೧೧೬. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ ಎಚ್.ಎಸ್.: 'ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗ,' ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೪.

೧೧೭. ಶ್ರೀನಿವಾಸ. ಎಲ್: 'ಬುಡಕಟ್ಟು ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ', (ಸಂ) ಡಾ. ತಾರಿಹಳ್ಳಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪ: 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು', ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೦.

೧೧೮. ಷ. ಶೆಟ್ಟರ್: 'ರೂವಾರಿ', ಅಭಿನವ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಿಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೧೯.

೧೧೯. ಮಲ್ಲೇಪುರಂ ಜಿ. ವೆಂಕಟೇಶ: 'ದ್ರಾವಿಡ ಅಧ್ಯಯನ,' ಸಂಪುಟ ೧, ಸಂಚಿಕೆ ೨, ಜೂನ್ ೨೦೦೨, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

೧೨೦. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ: 'ಗ್ರಾಮ ದೇವತೆಗಳು', ಭಾರತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭..

೧೨೧. ಸುಧಾಕರ ಚತುರ್ವೇದಿ: 'ಅಥರ್ವವೇದ ಭಾಷ್ಯ,' ಭಾಗ-೧, ವೇದಭಾಷ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೧.

೧೨೨. ಸುಧಾಕರ ಚತುರ್ವೇದಿ: 'ಅಥರ್ವವೇದ ಭಾಷ್ಯ,' ಭಾಗ-೪, ವೇದಭಾಷ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೪.

೧೨೩. ಸೂರ್ಯನಾಥ. ಯು. ಕಾಮತ್: 'ಕರ್ನಾಟಕ ಸ್ಟೇಟ್ ಗೆಜೆಟೀಯರ್'. ಭಾಗ-೨, ಕರ್ನಾಟಕ ಗೆಜೆಟೀಯರ್ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೮೩.

೧೨೪. ಸೈಯದ್ ಜಮೀರುಲ್ಲಾ ಷರೀಫ್: "ಉತ್ತ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ", (ಸಂಪಾದಕರು): ಡಾ. ದೇವೇಂದ್ರಕುಮಾರ ಹಕಾರಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ಸಂಧ್ಯಾರೆಡ್ಡಿ: 'ಗ್ರಾಮೀಣ ವೃತ್ತಿಗಳು', ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೦.

೧೨೫. ಹೆಬ್ಬಾಲೆ ಕೆ. ನಾಗೇಶ್: 'ಬಹು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ದೇಸಿ ಜಾತ್ರೆಗಳ ಮಹಾಸಮನ್ವಯ', ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೧೧.

೧೨೬. ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಮತ್ತು ಎನ್. ಮರಿಶಾಮಾಚಾರ್: 'ಸಂಕೃತಿ ಪ್ರವೇಶ', ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಿದ್ಯಾಪೀಠ ೧೯೮೯.

೧೨೭. ಜ್ಞಾನಾನಂದ: ಶ್ರೀ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾಶ್ರಮ, ನಂದಿ, ಕೋಲಾರ, ೧೯೭೩..

೧೨೮. ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಜಿ.: 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮೋಪಾಖ್ಯಾನ', ಸಂಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾರ ಸಮಿತಿ, ಕೆ.ಜಿ.ಎಫ್. ಕರ್ನಾಟಕ, ೧೯೯೦.

೧೨೯. ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಜಿ.: 'ತ್ವಷ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮ', ವೈಶ್ವಕರ್ಮಣ ಸಾಹಿತ್ಯಾದಿ ಭಂಡಾರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೩.

ENGLISH BOOKS:

೧೩೦. Ancient India, Vol.4, 'Archaeological Survey of India'.

೧೩೧. David Jary and Julia Jary: 'Collins Dictionary of Sociology', Harper Collins Publishers, 1991.

೧೩೨. District Census Booklet: 'Chamarajanagara District', Directorate of Census Operations, Karnataka, 2011.

೧೩೩. District Statistics: http://chamrajnagar.nic.in/diststat/dist_stat1.html, dated 20th May 2017.

೧೩೪. District Statistics: http://chamrajnagar.nic.in/diststat/dist_stat1.html, dated 20th May 2017.

೧೩೫. District Statistics: http://chamrajnagar.nic.in/diststat/dist_stat1.html, dated 20th May 2017.

೧೩೬. Gayathri Shanmugavelan (English); Dr. V. Ganapati Sthapati (in Original Tamil), 'Contribution of Viswakarmas to the Science, Technology and Culture of Indian Origin', Dakshinaa Publishing House, Chennai, 2000.

୧୩୭. Gopal Lal Jain: 'Research Methodology', Mangal Deep Publications, Jaipur, ISBN-81-7594-1162.
୧୩୮. Gordan Marshall: 'A Dictionary of Sociology', Oxford University Press, New York, 1998.
୧୩୯. Imotemsu Ao: 'Rethinking Tribal Culture and Development', Jnanada Prakashan, New Delhi, 2019.
୧୪୦. Jan Brouwer: 'The Makers of the World', Oxford Universtiy Press, Bombay, 1995.
୧୪୧. Kanak Kanti Bagchi: 'Research Methodology in Social Sciences- A Practical Guide', Abhijeet Publications, Delhi, 2007.
୧୪୨. Maekenzie: 'Ash Mound at Budikanam', Madraas Journal of Literature and Science, Vol. No. Ko 7, 1938
୧୪୩. Majumdar. G.G. and Rajaguru. S.N: 'Ash mound Excavations at Koppal', 1966.
୧୪୪. Mudhol. M.S: 'A Technical study of Metal Object from South India Megalithis', Ph.D. Thesis, M.S. University, Baroda, 1989.
୧୪୫. Pertti Alasuutari: 'An Invitation to Social Research,' Sage publications, London, 1998.
୧୪୬. Suresh Chandra: 'Social Change in Modern India', Jnanada Prakashan, New Delhi, 2018.
୧୪୭. Young. P.V: "Scientific Social Survey and Research", Prentice Hall INC, New Delhi, 1968.

ಅನುಬಂಧ-೦೧

ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅನುಸೂಚಿ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ

ಕಮ್ಮಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)

ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅನುಸೂಚಿ

ಸಂಶೋದಕರು:

ಆರ್. ಶೈಲಜ
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ
ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು:

ಪ್ರೊ. ಗಂಗಾಧರ ದೈವಜ್ಞ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಹಂಪಿ, ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ

ಸಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಕೃಪಾಲಿನಿ. ಹೆಚ್.ಎಸ್.
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ –೫೮೩ ೨೭೬

೨೦೧೬

ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಮೀಕ್ಷಾ ಅನುಸೂಚಿ

೧. ಪ್ರತಿವರ್ತಿಯ/ಕುಲುಮೆದಾರನ ಹೆಸರು

೨. ವಿಳಾಸ (ಗ್ರಾಮ, ಪಂಚಾಯತ್, ತಾಲ್ಲೂಕು):

೩. ವಯಸ್ಸು:

೧. ೨೦ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ೨. ೨೧-೩೦ ೩. ೩೧-೪೦ ೪. ೪೧-೫೦ ೫. ೫೧-೬೦ ೬. ೬೧+

೪. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ:

೧. ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ೨.ಪ್ರಾಥಮಿಕ-ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ೩. ಪ್ರೌಢ ೪. ಕಾಲೇಜು ೫. ಪದವಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು

೫. ಜಾತಿ: ೧. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ೨. ಎಸ್.ಟಿ. ೩. ಲಿಂಗಾಯತ ೪. ಮುಸ್ಲಿಂ ೪. ಎಸ್.ಸಿ. ೫. ಇತರೆ

೬. ನಿಮ್ಮ ಗೋತ್ರ ಯಾವುದು ಎಂದು ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ? ೧. ಗೊತ್ತಿದೆ ೨. ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೭. ನಿಮ್ಮ ಬೆಡಗು ಯಾವುದು? ೧. ಗೊತ್ತಿದೆ ೨. ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೮. ನಿಮ್ಮ ಕುಲ ಯಾವುದು? ೧. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ೨. ಕುಲಾಚಾರ ೩. ಶಿವಾಚಾರ ೪. ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ

೯. ಎಸ್.ಟಿ. ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಇದೆಯೇ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೧೦. ನಿಮ್ಮ ಮನೆ ದೇವರು ಯಾವುದು?

೧. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ೨. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ೩. ವೆಂಕಟರಮಣ ೪. ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ೫. ಅಂಕಾಳಮ್ಮ ೬. ಇತರೆ

೧೧. ನೀವು ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿದ್ದೀರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೧೨. ನೀವು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?

೧. ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ೨. ತಂದೆ ಕಾಲದಿಂದ ೩. ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದ

೧೩. ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ:

೧.ಅವಿವಾಹಿತ ೨. ವಿವಾಹಿತ ೩. ವಿಧುರ ೪. ವಿಧವೆ ೫. ವಿಚ್ಛೇದಿತ ೬. ಪರಿತ್ಯಕ್ತ

೧೪. ಕುಟುಂಬದ ವಿಧ: ೧.ವಿಭಕ್ತ ೨. ಅವಿಭಕ್ತ

೧೫. ಕುಟುಂಬದ ವಿಧ: ೧. ಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ೨. ಪಿತೃ ಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ

೧೬. ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರ ಮಾಹಿತಿ (ಕುಟುಂಬದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ)

ಕ್ರ.ಸಂ	ಹೆಸರು	ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ	ವಯಸ್ಸು	ಲಿಂಗ	ವೈವಾಹಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ	ಶಿಕ್ಷಣ	ಉದ್ಯೋಗ	ವರಮಾನ
೧								
೨								
೩								
೪								
೫								

೧೭. ನಿಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಯಾವುದು? ೧. ಕನ್ನಡ ೨. ತಮಿಳು ೩. ತೆಲುಗು ೪. ಇತರೆ

೧೮. ವಸತಿ: ೧. ಗುಡಿಸಲು ೨. ಹೆಂಚಿನ ಮನೆ ೩. ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ.

೧೯. ಮನೆ ಮಾಲೀಕತ್ವ ೧. ಸ್ವಂತ ೨. ಬಾಡಿಗೆ ೩. ಹಂಗಾಮಿ

೨೦. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ:

೧. ಬಾವಿ ೨. ನಲ್ಲಿ ೩. ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ೪. ತೊಂಬೆ ೫. ನದಿ ೬. ಚಾನಲ್

೨೧. ಬಚ್ಚಲು ಮನೆ ಇದೆಯೇ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೨೨. ಶೌಚಾಲಯ: ೧.ಬಯಲು ೨. ಲ್ಯಾವೆಟರಿ

೨೩. ವಿದ್ಯುತ್: ೧. ಇದೆ ೨. ಇಲ್ಲ

೨೪. ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪಾತ್ರೆ; (ರೂಪಾಯಿ ಮೌಲ್ಯ)

೧. ೫೦೦೦ ೨. ೧೦೦೦೦ ೩. ೧೫೦೦೦ ೪. ೨೦೦೦೦ ೫. ೨೫೦೦೦ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು

೨೫. ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ ಇದೆಯೆ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೨೬. ಯಾವ ಪಡಿತರ ಚೀಟಿ ಇದೆ ೧. ಅಂತ್ಯೋದಯ ೨. ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ೩. ಎ.ಪಿ.ಎಲ್.

೨೭. ಜಮೀನು ಎಷ್ಟು ಇದೆ?

೧. ಅರ್ಧ ಎಕರೆ ೨. ಒಂದರಿಂದ ಎರಡು ಎಕರೆ ೩. ಎರಡು ಎಕರೆಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ೪. ಇಲ್ಲ

೨೮. ವಿಶೇಷ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಮತ್ತು ಕುರಿ ತಿನ್ನುತ್ತೀರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೨೯. ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ಇರುವ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳು (ಸಂಖ್ಯೆ) :

ಕೋಳಿ	ಕುರಿ–ಮೇಕೆ	ಎಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ದನ	ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ

೩೦. ಅನುಭೋಗಿ ಸಾಧನಗಳು:

ಸೈಕಲ್	ಮೊಪೆಡ್	ಬೈಕ್	ಫ್ಯಾನ್	ಮೊಬೈಲ್	ಟಿ.ವಿ.	ಡಿಷ್

೩೧. ಮತದಾನದ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ ಹೊಂದಿದ್ದೀರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೩೨. ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ ಹೊಂದಿದ್ದೀರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೩೩. ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆ ಹೊಂದಿದ್ದೀರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೩೪. ನೀವು ಯಾರಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದೀರಿ?

ಮೂಲ	ವರ್ಷ	ಮೊತ್ತ	ತೀರುವಳಿ	ಬಾಕಿ
ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿ				
ಖಾಸಗಿ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆ				
ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕು				
ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್				

೩೫. ಕುಟುಂಬದ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಾರು

೧. ನಾನು ೨. ಹೆಂಡತಿ ೩. ಇಬ್ಬರೂ ೪. ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರು ೫. ಎಲ್ಲರೂ

೩೬. ನೀವು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದೀರಾ?

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವರ್ಷ	ಸೌಲಭ್ಯ	ಆರ್ಥಿಕ ಮೌಲ್ಯ

೩೭. ಉದ್ಯೋಗ: ೧. ಸಾಮಾನ್ಯ ಕೆಲಸಗಾರ ೨. ಕುಲುಮೆ ಮಾಲೀಕ ೩. ಕೃಷಿ ಜೊತೆ ಕುಲುಮೆ ಮಾಲೀಕ

೩೮. ವರ್ಷದ ಎಷ್ಟು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಇರುತ್ತದೆ? ೧. ೩ ತಿಂಗಳು ೨. ೬ ತಿಂಗಳು ೩. ೧೦ ತಿಂಗಳು

೩೯. ಕೆಲಸದ ದಿನದಲ್ಲಿ ದಿನದ ಸಂಪಾದನೆ ಎಷ್ಟು?

೧. ೧೦೦ ರೂ. ೨. ೨೦೦ ರೂ. ೩. ೩೦೦ ರೂ. ೪. ೪೦೦ ರೂ. ೫. ೫೦೦ ರೂ

೪೦. ಎಷ್ಟು ತಲೆಮಾರಿಂದ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ?

೧. ಒಂದು ತಲೆಮಾರು ೨. ತಂದೆ ತಲೆಮಾರು ೩. ತಾತನ ತಲೆಮಾರು

೪೧. ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ?

೧. ಹೆಂಡತಿ ೨. ಮಕ್ಕಳು ೩. ತಂದೆ/ತಾಯಿ/ಅತ್ತೆ/ಮಾವ ೪. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದವರು

೪೨. ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದಿರಿನಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣ ತಯಾರಿಸಿದ ಅನುಭವ ಇದೆಯೆ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೪೩. ನೀವು ಸ್ವಂತ ಕುಲುಮೆ ಹೊಂದಿದ್ದೀರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೪೪. ಕುಲುಮೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಷೆಡ್ ಇದೆಯೇ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೪೫. ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ಕುಲುಮೆ ಹೊಂದಲು ಬಯಸುತ್ತೀರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೪೬. ಎಷ್ಟು ಬಂಡವಾಳದಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ಕುಲುಮೆ ಹೊಂದ ಬಯಸುತ್ತೀರಿ?

೧. ಇಲ್ಲ ೨. ಒಂದು ಲಕ್ಷ ೩. ಎರಡು ಲಕ್ಷ

೪೭. ನಿಮ್ಮ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಗಾಡಿ (ಚಕ್ಕಡಿ)ಗಳಿಗೆ (ಪೂರ್ಣ) ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ?

೧. ಐದು ೨. ಹತ್ತು ೩. ಇಪ್ಪತ್ತು. ೪. ಐವತ್ತು ೫. ಐವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ೬. ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ

೪೮. ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣಗಳ ರಿಪೇರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಅನುಭವ ಇದೆಯೇ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೪೯. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸುವುದನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೀರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೫೦. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆಗಿಂತ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಲಾಭಕಾರಿ ಎನ್ನುತ್ತೀರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೫೧. ಕಮ್ಮಾರಿಕೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖರು ಗೌರವದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೫೨. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೀವು ಸಾಹುಕಾರರು ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಿಲ್ಲವೆ? ೧. ಇದೆ ೨. ಇಲ್ಲ

೫೩. ವೆಲ್ಡಿಂಗ್ ಮೆಷಿನ್ ಸೆಟ್ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೀರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೫೪. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಕಬ್ಬಿಣದ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯದಾದರೆ ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೀರಿ?

೧. ಬಡಗಿ ೨. ಟೈಲರ್ ೩. ಕೂಲಿ ೪. ಮೆಕಾನಿಕ್ ೫. ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸ ೬. ಇತರೆ ೭. ಯಾವದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

೫೫. ನೀವು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿಬಂದಿದ್ದೀರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೫೬. ನೀವು ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ?

೧. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ೨. ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ

೫೭. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ೧. ಸರಿಯೆ ೨. ತಪ್ಪೆ

೫೮. ಮಾಟ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆಯೇ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೫೯. ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುತ್ತಾರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೬೦. ಊರಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಯಾರಾದರೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೬೧. ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರು ನಿಮಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತಾರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೬೨. ನೀವು ಪಂಚಾಯತಿ ಚುನಾವಣೆ ಎದುರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೀರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೬೩. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮದಿಂದ ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತೀರಾ?

೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೬೪. ಎಸ್.ಟಿ. ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಕಮ್ಮಾರರು ನಡುವೆ ಮದುವೆಗಳೇರ್ಪಡುತ್ತಿವೆಯೆ?

೧.ಹೌದು ೨.ಇಲ್ಲ

೬೫. ಎಲ್ಲ ಕಮ್ಮಾರರು ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರು ಒಂದಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೀರಾ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೬೬. ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯ್ತಿಗೆ ಯಾರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದೀರ?

೧. ಕಟ್ಟೆಮನೆ ಯಜಮಾನರು ೨. ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ೩. ಯಾವುದೇ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ

೬೭. ನಿಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯ ವಿಧಾನಗಳೇನಾದರು ಇದೆಯೇ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೬೮. ನೀವು ನೀಲಗಾರರಾಗಿದ್ದೀರ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

೬೯. ನಿಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ಇದೆಯೋ ಅಥವಾ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆಯೋ?

೧. ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ೨. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ೩. ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

೭೦. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರು ರಹಸ್ಯ ಭಾಷೆ ಇದೆಯೇ? ೧. ಹೌದು ೨. ಇಲ್ಲ

ಅನುಬಂಧ–೨

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಜಾತಿ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳು

ವರ್ಗಾವಣೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

(ಪ್ರಾಥಮಿಕ / ಮಾಧ್ಯಮಿಕ / ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ / ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು)

೧. ಶಾಲೆಯ ಹೆಸರು	[illegible]
೨. ಪ್ರವೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ	೩. ಸಂಚಿತ ದಾಖಲಾತಿ ಸಂಖ್ಯೆ [illegible]
೪. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು	[illegible]
೫. ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳ [illegible]	೬. ಜಿಲ್ಲೆ [illegible]
೭. ತಾಲ್ಲೂಕು [illegible]	೮. ರಾಜ್ಯ [illegible]
೯. ಲಿಂಗ [illegible] ೧೦. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ [illegible]	೧೧. ಧರ್ಮ [illegible]
೧೨. ಜಾತಿ [illegible]	೧೩. ಉಪಜಾತಿ
೧೪. ತಂದೆಯ ಹೆಸರು	[illegible]
೧೫. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೇ?	೧೬. ಮುಂದಿನ ತರಗತಿಗೆ ಉತ್ತೀರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಅರ್ಹನಾಗಿದ್ದಾನೆಯೇ? [illegible]
೧೭. ಜನ್ಮ ದಿನಾಂಕ (ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಂಕಗಳಲ್ಲಿ)	[illegible]
೧೮. ಶಾಲೆಯನ್ನು ಬಿಡುವಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಓದುತ್ತಿದ್ದ ವರ್ಗ/ತರಗತಿ (ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ)	[illegible]
೧೯. ಪ್ರೌಢ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, (ಅ) ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಭಾಷೆ [illegible] (ಆ) ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಐಚ್ಛಿಕ ವಿಷಯಗಳು [illegible]	೨೪. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ಯಾವುದಾದರೂ ಇದ್ದಲ್ಲಿ (ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅವಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು.)
	೨೫. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ [illegible]
೨೦. ಬೋಧನಾ ಮಾಧ್ಯಮ [illegible]	೨೬. ಶಾಲೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಕಡೆಯ ಬಾರಿ ಹಾಜರಿದ್ದ ದಿನಾಂಕ
೨೧. ಆ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ತರಗತಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಅಥವಾ ಬಡ್ತಿ ಪಡೆದ ದಿನಾಂಕ [illegible]	೨೭. ವರ್ಗಾವಣೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ದಿನಾಂಕ [illegible]
	೨೮. ವರ್ಗಾವಣೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ನೀಡಿಕೆ ದಿನಾಂಕ [illegible]
೨೨. ಶಾಲೆಗೆ ಬಾಕಿಯಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಶುಲ್ಕಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಪಾವತಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಯೇ?	೨೯. ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ದಿನಾಂಕದವರೆಗಿನ ಶಾಲೆಯ ದಿನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ [illegible]
	೩೦. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಹಾಜರಾಗಿದ್ದ ಶಾಲೆಯ ದಿನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ [illegible]
೨೩. ಶುಲ್ಕ ವಿನಾಯಿತಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಇದ್ದಲ್ಲಿ (ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಅವಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು)	೩೧. ಶೀಲ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರ್ಯ [illegible]

[illegible]

ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರ ಸಹಿ

ಸೂಚನೆ:- [illegible]

Collected on
25/06/2017

N 1 4 1 6 2 0 2 0 6

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ನಮೂನೆ-ಡಿ

ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

1. ಶ್ರೀ. ವೆಂಕಟಾಚಲಚಾರಿ ಬಿನ್ ಶ್ರೀ. ಪುಟ್ಟಚಾರಿ ರವರು ಕಾಂಚಳ್ಳಿ , ರಾಮಾಪುರ ಹೋ , ಹನೂರು ತಾ , ವಿಳಾಸ, ಸೂಳೇರಿಪಾ (ಕಾಂಚಳ್ಳಿ) ಗ್ರಾಮದ ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವ ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ/ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು(ಕಮ್ಮಾರ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಏನಲ್ಲಿ)) ಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

* ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು) ಆದೇಶ, 1950
* ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು) ಆದೇಶ, 1950

2. ಶ್ರೀ. ವೆಂಕಟಾಚಲಚಾರಿ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಅವನ/ಅವಳ ಕುಟುಂಬವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ/ವಿಭಾಗದ ಕಾಂಚಳ್ಳಿ ,ರಾಮಾಪುರ ಹೋ ,ಹನೂರು ತಾ , ವಿಳಾಸದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿವಾಸಿ(ಗಳು).

ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವು ಜೀವಿತಾವಧಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ತಹಶೀಲ್ದಾರರ ಕಛೇ

ದಿನಾಂಕ: 10/03/2014

ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕ

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿ

ಸೂಚನೆ: ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಹಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೈಬರಹದ ಸಹಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ್ವೀಕೃತಿ ಸಂಖ್ಯೆ:[illegible] Ver:4.0

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವನ್ನು www.nadakacheri.karnataka.gov.in ನಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

N14162020 7

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ಆದಾಯ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ಶ್ರೀ. ವೆಂಕಟಾಚಲಚಾರಿ ಬಿನ್ ಶ್ರೀ. ಪುಟ್ಟಚಾರಿ ರವರು ಕಾಂಚಳ್ಳಿ ,ರಾಮಾಪುರ ಹೋ ,ಹನೂರು ತಾ , ವಿಳಾಸ, ಸೂಳೇರಿಪಾಳ್ಯ (ಕಾಂಚಳ್ಳಿ) ಗ್ರಾಮದ ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇವರ ಕುಟುಂಬದ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ರೂ.10000 (ರೂ. ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಾತ್ರ.) ಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ಐದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದ

ದಿನಾಂಕ 04/03/2014

ಉಪ ತಹಶೀಲ್ದಾರರ ಕಛೇರಿ
ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ,
ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು,
ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಹಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೈಬರಹದ ಸಹಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ್ವೀಕೃತಿ ಸಂಖ್ಯೆ:RD0038831016010 Ver:4.0

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವನ್ನು www.nadakacheri.karnataka.gov.in ನಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

N 1 5 2 9 6 8 0 6 7

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ನಮೂನೆ-ಡಿ

ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆ. RD0038521032456

1 ಶ್ರೀ. ಈರಮ್ಮ ಕೋಂ ಶ್ರೀ. ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರಿ ರವರು ಕಾಂಚಳ್ಳಿ, ರಾಮಾಪುರ ಹೋ., ಹನೂರು ತಾ., ವಿಳಾಸ. ಸೂಳೇರಿಪಾಳ್ಯ (ಕಾಂಚಳ್ಳಿ) ಗ್ರಾಮದ ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ/ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು (ಕಮ್ಮಾರ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ವಿನಃ)) ಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು) ಆದೇಶ, 1950
- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು) ಆದೇಶ, 1950

2 ಶ್ರೀ. ಈರಮ್ಮ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಅವನ/ಅವಳ ಕುಟುಂಬವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ/ವಿಭಾಗದ ಕಾಂಚಳ್ಳಿ, ರಾಮಾಪುರ ಹೋ., ಹನೂರು ತಾ., ವಿಳಾಸದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿವಾಸಿ(ಗಳು).

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ಜೀವಿತಾವಧಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ದಿನಾಂಕ: 13/05/2015

ವಿಶೇಷ ತಹಸಿಲ್ದಾರ
ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕ
ಚಾಮರಾಜನಗರ
ಜಿಲ್ಲಾ

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಹಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೈಬರಹದ ಸಹಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವನ್ನು www.nadakacheri.karnataka.gov.in ನಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

Ver 4.0

14-05-2015

N 1 4 1 6 2 0 2 0 8

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ನಮೂನೆ-ಡಿ

ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

1. ಶ್ರೀ. ಮಹೇಶ ಎ ಬಿನ್ ಶ್ರೀ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಚಾರಿ ರವರು ಕಾಂಚಳ್ಳಿ , ರಾಮಾಪುರ ಹೋ , ಹನೂರು ತಾ , ವಿಳಾಸ, ಸೋಲಿಗರಿಪಾ (ಕಾಂಚಳ್ಳಿ) ಗ್ರಾಮದ ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಇವ ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ/ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು(ಕಮ್ಮಾರ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ವಿನಲ್ಲಿ)) ಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

* ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು) ಆದೇಶ, 1950
* ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು) ಆದೇಶ, 1950

2. ಶ್ರೀ. ಮಹೇಶ ಎ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಅವನ/ಅವಳ ಕುಟುಂಬವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ/ವಿಭಾಗದ ಕಾಂಚಳ್ಳಿ ,ರಾಮಾಪುರ ಹೋ ,ಹನೂರು ತಾ , ವಿಳಾಸದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿವಾಸಿ(ಗಳು).

ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವು ಜೀವಿತಾವಧಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ದಿನಾಂಕ:10/03/2014

ತಹಶೀಲ್ದಾರರ ಕಛೇ
ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು
ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿ

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಹಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೈಬರಹದ ಸಹಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ್ವೀಕೃತಿ ಸಂಖ್ಯೆ:RD0000221010011 Ver:4.0

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವನ್ನು www.nadakacheri.karnataka.gov.in ನಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ನಮೂನೆ- [illegible]

ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟು/ಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆ: RD0838519844383

1. ಕುಮಾರಿ. ರೂಪ ಎ ಬಿನ್ ಶ್ರೀ. ವೀರಾಚಾರಿ ರವರು ಶಾಗ್ಯ , ಹನೂರು ಹೋ , ಹನೂರು ತಾ , 571439 ವಿಳಾಸ, ಶಾಗ್ಯ (ಶಾಗ್ಯ) ಗ್ರಾಮದ ಹನೂರು ಹೋಬಳಿ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ/ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು (ಕಮ್ಮಾರ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ವಿನಲ್ಲಿ)(Kammara (in South Kanara Dist/& Kollegal Taluk of Mysore Dist))) ಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು) ಆದೇಶ, 1950
- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು) ಆದೇಶ, 1950

2. ಕುಮಾರಿ. ರೂಪ ಎ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಅವನ/ಅವಳ ಕುಟುಂಬವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ/ವಿಭಾಗದ ಶಾಗ್ಯ , ಹನೂರು ಹೋ , ಹನೂರು ತಾ , 571439 ವಿಳಾಸದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿವಾಸಿ(ಗಳು).

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ಜೀವಿತಾವಧಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ದಿನಾಂಕ: 13/11/2018

ವಿಶೇಷ ತಹಸಿಲ್ದಾರ
ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕ
ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಹಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೈಬರಹದ ಸಹಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವನ್ನು www.nadakacheri.karnataka.gov.in ನಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. Ver: [illegible]

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ಆದಾಯ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆ: RD0830319044304

ಕುಮಾರಿ. ರೂಪ ವಿ ಬಿನ್ ಶ್ರೀ. ವೀರಾಚಾರಿ ರವರು ಶಾಗ್ಯ,ಹನೂರು ಹೋ,ಹನೂರು ತಾ.571439 ವಿಳಾಸ, ಶಾಗ್ಯ (ಶಾಗ್ಯ) ಗ್ರಾಮದ ಹನೂರು ಹೋಬಳಿ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇವರ ಕುಟುಂಬದ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ರೂ.11000 (ರೂ. ಹನ್ನೊಂದು ಸಾವಿರ ಮಾತ್ರ.) ಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ಐದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಗೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ದಿನಾಂಕ 12/11/2018

ಉಪ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್
ಹನೂರು ಹೋಬಳಿ,
ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು
ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಸೂಚನೆ: ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಹಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೈಬರಹದ ಸಹಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವನ್ನು www.nadakacheri.karnataka.gov.in ನಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. Ver 4.0

N 1529 66532

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ನಮೂನೆ- ಡಿ

ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆ: RD0038521033546

1. ಶ್ರೀ. ವಿಶ್ವ ಎಂ ಬಿನ್ ಶ್ರೀ. ಮುರುಗಾಚಾರಿ ರವರು ಕಾಂಚಳ್ಳಿ , ರಾಮಾಪುರ ಹೋ . ಹನೂರು ತಾ . ವಿಳಾಸ. ಸೂಳೇರಿಪಾಳ್ಯ (ಕಾಂಚಳ್ಳಿ) ಗ್ರಾಮದ ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ/ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು (ಕಮ್ಮಾರ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ವಿನಲ್ಲಿ)(Kammara (In South Kanara Dist& Kollegal Taluk of Mysore Dist))) ಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು) ಆದೇಶ, 1950
- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು) ಆದೇಶ, 1950

2. ಶ್ರೀ. ವಿಶ್ವ ಎಂ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಅವನ/ಅವಳ ಕುಟುಂಬವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ/ವಿಭಾಗದ ಕಾಂಚಳ್ಳಿ , ರಾಮಾಪುರ ಹೋ . ಹನೂರು ತಾ . ವಿಳಾಸದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿವಾಸಿ(ಗಳು).

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ಜೀವಿತಾವಧಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ದಿನಾಂಕ. 11/06/2015

ವಿಶೇಷ ತಹಸಿಲ್ದಾರ
ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕ
ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಹಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೈಬರಹದ ಸಹಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವನ್ನು www.nadakacheri.karnataka.gov.in ನಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. Ver 4.0

N131495146

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ನಮೂನೆ-ಡಿ

(ನಿಯಮ 3 ಎ (2) (3) ನೋಡಿ)

ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

1. ಶ್ರೀ. ಮುರುಗಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಶ್ರೀ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ರವರು ಸೋಲಿಗರದೊಡ್ಡಿ (ಕಾಂಚಳ್ಳಿ) ಗ್ರಾಮದ ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಇವರು ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ/ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು(ಸೋಲಿಗ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಎಸಲ್ಲಿ)) ಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ

- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು) ಆದೇಶ, 1950
- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು) ಆದೇಶ, 1950
- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ) (ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು) ಆದೇಶ, 1950
- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು) (ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳು) ಆದೇಶ, 1951
- ಸಂವಿಧಾನ (ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್) ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಆದೇಶ

2. ಶ್ರೀ. ಮುರುಗಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಅವನ/ಅವಳ ಕುಟುಂಬವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ/ವಿಭಾಗದ ಕಾಂಚಳ್ಳಿ,ರಾಮಾಪುರ ಹೋ.,ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾ.ು ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿವಾಸಿ(ಗಳು).

ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವು ಜೀವಿತಾವಧಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ತಹಶೀಲ್ದಾರರ
ಕಛೇರಿ
ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು
ಚಾಮರಾಜನಗರ
ಜಿಲ್ಲೆ

ದಿನಾಂಕ:24/01/2013

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಹಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೈಬರಹದ ಸಹಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ್ವೀಕೃತಿ ಸಂಖ್ಯೆ: RD0038521000049

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವನ್ನು www.nemmadi.karnataka.gov.in ನಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು

Ver:3.0

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ನಮೂನೆ- ಜಿ

ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆ: [illegible]

1. ಶ್ರೀ. [illegible] ಬಿನ್ ಶ್ರೀ. [illegible] ರವರು [illegible] , ರಾಮಾಪುರ ಹೋ. , ಹನೂರು ತಾ. , ಎಂಬವರು, [illegible] ([illegible]) ಗ್ರಾಮದ ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ/ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು (ಕಮ್ಮಾರ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ಎನಲ್ಲಿ)(Kammara (in South Kanara Dist & Kollegal Taluk of Mysore Dist))) ಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

* ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು) ಆದೇಶ, 1950

* ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು) ಆದೇಶ, 1950

2. ಶ್ರೀ. [illegible] ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಅವನ/ಅವಳ ಕುಟುಂಬವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ/ವಿಭಾಗದ [illegible] , ರಾಮಾಪುರ ಹೋ. , ಹನೂರು ತಾ. , [illegible] ನಿವಾಸಿಗಳು.

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು [illegible]

* ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಸೂಚಿತ ಪಂಗಡಗಳ ಪಟ್ಟಿ (ಪರಿಷ್ಕೃತ) ಆದೇಶ 1956 ಹಾಗೂ ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಆದೇಶ (ತಿದ್ದುಪಡಿ) ಕಾಯ್ದೆ 1976 [illegible]

ದಿನಾಂಕ: 11/06/2018

ಸೂಚನೆ: ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು [illegible]

[illegible] www.[illegible].karnataka.gov.in [illegible] NK [illegible]

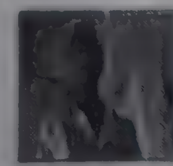
ತಹಶೀಲ್ದಾರ್

ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ

[illegible] Ver 4.0 [illegible]

N 1 3 6 6 5 6 4 4 8

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ನಮೂನೆ-ಡಿ

ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

1. ಶ್ರೀ. ಸಿದ್ದಚಾರಿ ಬಿನ್ ಶ್ರೀ. ಚಿನ್ನಚಾರಿ ರವರು ಕಾಂಚಳ್ಳಿ , ರಾಮಾಪುರ ಹೋ , ಹನೂರು ತಾ . 0 ವಿಳಾಸ, ಸೂಳೇರಿಪಾಳ್ಯ (ಕಾಂಚಳ್ಳಿ) ಗ್ರಾಮದ ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ/ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಠ ಪಂಗಡಗಳು(ಕಮ್ಮಾರ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ವಿನಲ್ಲಿ)) ಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

* ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು) ಆದೇಶ, 1950
* ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು) ಆದೇಶ, 1950

2. ಶ್ರೀ. ಸಿದ್ದಚಾರಿ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಅವನ/ಅವಳ ಕುಟುಂಬವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ/ವಿಭಾಗದ ಕಾಂಚಳ್ಳಿ ,ರಾಮಾಪುರ ಹೋ ,ಹನೂರು ತಾ ,0 ವಿಳಾಸದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿವಾಸಿ(ಗಳು).

ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವು ಜೀವಿತಾವಧಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ತಹಶೀಲ್ದಾರರ ಕಛೇರಿ

ದಿನಾಂಕ:06/09/2013

ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಹಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೈಬರಹದ ಸಹಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸ್ವೀಕೃತಿ ಸಂಖ್ಯೆ:RD0038821011324 Ver.3.1

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವನ್ನು www.nadakacheri.karnataka.gov.in ನಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

N 1 5 2 9 6 8 7 7 4

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ನಮೂನೆ- ಡಿ

ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆ: RD0038521032459

1 ಶ್ರೀ. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಕೋಂ ಶ್ರೀ. ಸಿದ್ಧಚಾರಿ ರವರು ಕಾಂಚಳ್ಳಿ , ರಾಮಾಪುರ ಹೋ , ಹನೂರು ತಾ , ವಿಳಾಸ, ಸೂಳೇರಿಪಾಳ್ಯ (ಕಾಂಚಳ್ಳಿ) ಗ್ರಾಮದ ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ/ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು (ಕಮ್ಮಾರ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ವಿನಲ್ಲಿ)(Kammara (In South Kanara Dist/& Kollegal Taluk of Mysore Dist))) ಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು) ಆದೇಶ, 1950
- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು) ಆದೇಶ, 1950

2. ಶ್ರೀ. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಅವನ/ಅವಳ ಕುಟುಂಬವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ/ವಿಭಾಗದ ಕಾಂಚಳ್ಳಿ , ರಾಮಾಪುರ ಹೋ , ಹನೂರು ತಾ , ವಿಳಾಸದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿವಾಸಿ(ಗಳು).

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ಜೀವಿತಾವಧಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ದಿನಾಂಕ: 02/06/2015

ವಿಶೇಷ ತಹಸಿಲ್ದಾರ

ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕ

ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಹಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೈಬರಹದ ಸಹಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವನ್ನು www.nadakacheri.karnataka.gov.in ನಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. Ver 4.0

03-06-2015

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

<u>ನಮೂನೆ ಡಿ</u>

[illegible]

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆ:RD0038675072608

RD0038675072608

1. ಶ್ರೀ. ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ ಎಸ್ ಬಿನ್ ಶ್ರೀ. ಸಿದ್ದಾಚಾರಿ (ತಂದೆಯ ಹೆಸರು) ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ವೆಂಕಟಮ್ಮ (ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು) ರವರು ಹ್ಯಾಂಡ್ ಪೋಸ್ಟ್ ಗ್ರಾಮ ಸತ್ತೇಗಾಲ ಅಂಚೆ ಪಾಳ್ಯ ಹೋಬಳಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾ.571440 ವಿಳಾಸ. ಸತ್ತೇಗಾಲ(ಹ್ಯಾಂಡ್ ಪೋಸ್ಟ್) ಗ್ರಾಮದ ಪಾಳ್ಯ ಹೋಬಳಿಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕುಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಇವರು ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ/ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು(Kammara (in South Kanara Dist& Kollegal Taluk of Mysore Dist)) ಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು) ಆದೇಶ, 1950
- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು) ಆದೇಶ, 1950
- ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಸೂಚಿತ ಪಂಗಡಗಳ ಪಟ್ಟಿ (ಪರಿಷ್ಕೃತ) ಆದೇಶ 1956 ಹಾಗೂ ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಆದೇಶ (ತಿದ್ದುಪಡಿ) ಕಾಯ್ದೆ 1976.

2. ಶ್ರೀ. ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ ಎಸ್ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಅವನ/ಅವಳ ಕುಟುಂಬವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ/ವಿಭಾಗದ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಪೋಸ್ಟ್ ಗ್ರಾಮ ಸತ್ತೇಗಾಲ ಅಂಚೆ ಪಾಳ್ಯ ಹೋಬಳಿ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾ 571440 ವಿಳಾಸದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿವಾಸಿಗಳು

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ಜೀವಿತಾವಧಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ದಿನಾಂಕ 08/12/2016

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಹಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೈಬರಹದ ಸಹಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರದ ನೈಜತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ನಾಡಕಛೇರಿ ವೆಬ್ ಸೈಟ್ www.nadakacheri.karnataka.gov.in ಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಹೊಂದಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಮೂದಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಎಸ್ ಎಂ ಎಸ್ ಸಂಖ್ಯೆ 51969 ಗೆ KA NK <Certificate Number> ಎಂದು ಎಸ್ ಎಂ ಎಸ್ ಮಾಡುವುದು.

ಹೆಸರು: MAHENDRA
ತಹಸೀಲ್ದಾರ
ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕ
ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ

N 1 5 2 9 8 6 5 3 4

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ನಮೂನೆ- ಡಿ

ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆ: RD0038521033560

1. ಶ್ರೀ. ಕಾವ್ಯ ಎಸ್ ಬಿನ್ ಶ್ರೀ. ಸಿದ್ದಾಚಾರಿ ರವರು ಕಾಂಚಳ್ಳಿ, ರಾಮಾಪುರ ಹೋ., ಹನೂರು ತಾ., ವಿಳಾಸ. ಸೂಳೇರಿಪಾಳ್ಯ (ಕಾಂಚಳ್ಳಿ) ಗ್ರಾಮದ ರಾಮಾಪುರ ಹೋಬಳಿ ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿ/ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡಗಳು (ಕಮ್ಮಾರ (ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕು ವಿನಲ್ಲಿ)(Kammara (in South Kanara Dist/& Kollegal Taluk of Mysore Dist))) ಗೆ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ

- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಜಾತಿಗಳು) ಆದೇಶ, 1950
- ಸಂವಿಧಾನ (ಅನುಸೂಚಿತ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು) ಆದೇಶ, 1950

2. ಶ್ರೀ. ಕಾವ್ಯ ಎಸ್ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಅವನ/ಅವಳ ಕುಟುಂಬವು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ/ವಿಭಾಗದ ಕಾಂಚಳ್ಳಿ, ರಾಮಾಪುರ ಹೋ., ಹನೂರು ತಾ., ವಿಳಾಸದ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿವಾಸಿ(ಗಳು).

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ಜೀವಿತಾವಧಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ದಿನಾಂಕ: 15/06/2015

ವಿಶೇಷ ತಹಸಿಲ್ದಾರ
ಹನೂರು ತಾಲ್ಲೂಕ
ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಸಹಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೈಬರಹದ ಸಹಿಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.

ಈ ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರವನ್ನು www.nadakacheri.karnataka.gov.in ನಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. Ver. 4.0

ಅನುಬಂಧ–೩

ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಪಟ್ಟಿ

ಅನುಬಂಧ-೩: ತಿಳುವಳಿಕೆದಾರರ ಪಟ್ಟಿ	
೧.	ಈರಮ್ಮನ ಮಗ ಬಸವರಾಜು, ಕಾಳಿಕಾ ಬೀದಿ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ.
೨.	ಮಂಟೇಚಾರ್ (ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ), ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ (ಧನಗೆರೆ ಕುಲುಮೆ)
೩.	ಮಂಟ್ಯಾಚಾರಿ, ಕುಣಗಳ್ಳಿ
೪.	ಕೆ.ಪಿ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಲೇತ್ ವರ್ಕ್, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ
೫.	ರವಿರಾಜ್, ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ
೬.	ಕೆ.ಎಂ. ನಟರಾಜು, ನಟರಾಜ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿ, (ಕುಣಗಳ್ಳಿ ಮೂಲ), ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ
೭.	ಸೋಮಶೇಖರಾಚಾರ್, ಬಳೇಪೇಟೆ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ
೮.	ಮಹೇಶ್ ಬಿನ್ ರಾಜು, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ
೯.	ಮಹೇಶಾಚಾರಿ (ಬೆಟ್ಟ ಮೂಲ), ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ
೧೦.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಶಿಕ್ಷಕರು, ಉಳ್ಳಿಕೇರಿ ಬೀದಿ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ
೧೧.	ರಾಜೇಂದ್ರಾಚಾರಿ (ಯಳಂದೂರು ಮೂಲ), ವಿನಾಯಕನಗುಡಿ ಬೀದಿ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ
೧೨.	ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ, ಕುಣಗಳ್ಳಿ.
೧೩.	ಬಸವಾಚಾರಿ (ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರಿಯ ತಮ್ಮ), ಟೈಲರಿಂಗ್ ಕೆಲಸ, ಕುಣಗಳ್ಳಿ
೧೪.	ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್, ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸಗಾರರು, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ
೧೫.	ಎಸ್. ಆನಂದರಾಜು, ಚಿನ್ನಬೆಳ್ಳಿ ಅಂಗಡಿ ಮಾಲೀಕರು, ಬಳೇಪೇಟೆ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ
೧೬.	ಪ್ರಕಾಶ್ ಲಿಂಗು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧರಾಜು. ಹಳೇ ಕುರುಬರ ಬೀದಿ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ
೧೭.	ಎಂ. ಮಾದೇಶ್ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಮೊಳ್ಳಾಚಾರ್, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ.
೧೮.	ಜಡೇಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಮಂಟೇಚಾರಿ, ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ
೧೯.	ಎಲ್. ಲಿಂಗರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ
೨೦.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಮಧುವನಹಳ್ಳಿ (ಅಂಚು)
೨೧.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ.
೨೨.	ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ, ಇಕ್ಕಡಹಳ್ಳಿ
೨೩.	ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ತಾಂಡವಾಚಾರಿ, ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ.
೨೪.	ಮುತ್ತಾಚಾರಿ, ದೊಡ್ಡಿಂದವಾಡಿ.
೨೫.	ಸುರೇಶ ಬಿನ್ ಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ಕೊಂಗರಳ್ಳಿ
೨೬.	ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಬೆಟ್ಟಾಚಾರಿ, ಕಾಮಗೆರೆ
೨೭.	ಪ್ರಭು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ, ಮಂಗಲ
೨೮.	ಮಹದೇವಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ರಾಜಾಚಾರಿ, ಮಂಗಲ
೨೯.	ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ರಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಗುರುಬಸವಾಚಾರಿ, ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರ
೩೦.	ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ನೀರುಗಂಟಿ, ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರ.
೩೧.	ರಾಜಣ್ಣ ಬಿನ್ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ, ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರ
೩೨.	ಕಮಲಮ್ಮ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ಮಂಟೇಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ಚಿಕ್ಕಮಾಲಾಪುರ
೩೩.	ಸಿದ್ಧಮ್ಮಣ್ಣಿ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ಮಂಟೇಲಿಂಗಾಚಾರ್, ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ
೩೪.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ. ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ

೩೫.	ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ, ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ
೩೬.	ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ
೩೭.	ಸೋಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಚನ್ನಲಿಂಗನಹಳ್ಳಿ
೩೮.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಲಿಂಗಾಚಾರಿ
೩೯.	ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ, ಸಿದ್ಧಯ್ಯನಪುರ (ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಕೆರೆ ಅಂಗಳ)
೪೦.	ವೆಂಕಟಲಿಂಗ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಲಿಂಗಶೆಟ್ಟಿ, ಪಾಳ್ಯ
೪೧.	ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಬಿನ್ ಮಲ್ಲಶೆಟ್ಟಿ, ಪಾಳ್ಯ
೪೨.	ನಿಂಗಾಚಾರಿ, ನರೀಪುರ.
೪೩.	ಸೋಮಣ್ಣಾಚಾರಿ, ವಂಡರಬಾಳು
೪೪.	ನಾಗಲಿಂಗಾಚಾರ್, ಕೆಂಪನಪಾಳ್ಯ (ಪಕ್ಕ)
೪೫.	ಜಯಮ್ಮ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ, ಉದ್ದನೂರು.
೪೬	ಗುರುವಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ನಿಂಗರಾಜಾಚಾರಿ, ಉದ್ದನೂರು
೪೭.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಉದ್ದನೂರು
೪೮.	ನಾಗಾಚಾರಿ, ಉದ್ದನೂರು
೪೯.	ವೆಂಕಟಾಚಲ ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕವೆಂಕಟಾಚಾರಿ, ಬೆಳತ್ತೂರು
೫೦.	ದಾಸಾಚಾರಿ, ಬೆಳತ್ತೂರು
೫೧.	ರಾಜೇಶಾಚಾರಿ, ಹನೂರು
೫೨.	ರಾಜಾಚಾರಿ, ಹನೂರು
೫೩.	ದಾಸಾಚಾರಿ, ಗ್ಯಾಸ್ ಅಂಗಡಿ ಪಕ್ಕ, ಹನೂರು
೫೪.	ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ದೊಡ್ಡವೆಂಕಟಾಚಾರಿ, ಹನೂರು
೫೫.	ಅಂಕಪ್ಪಾಚಾರ್, ಹನೂರು
೫೬.	ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಹನೂರು
೫೭.	ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ದಾಸಾಚಾರಿ, ಹನೂರು
೫೮.	ಆರ್. ರಾಚಪ್ಪಾಜಿ, ಹನೂರು
೫೯.	ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ, ಗುಂಡೇಗಾಲ
೬೦.	ರಾಜು ಬಿನ್ ಅಪ್ಪಾಜಾಚಾರಿ, ಸುಂಡ್ರಳ್ಳಿ
೬೧.	ರಾಜಾಚಾರಿ, (ತಾಯಿ ಸರೋಜಮ್ಮ) ಬಿನ್ ಮಹಿಮಾಚಾರಿ, ಪ್ರಕಾಶಪಾಳ್ಯ
೬೨.	ಶ್ರೀನಿವಾಸಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರ್, ಕೊತ್ತನೂರು
೬೩.	ಪ್ರಕಾಶಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರ್, ಕೊತ್ತನೂರು
೬೪.	ರಾಜಣ್ಣಾಚಾರ್, ಕೊತ್ತನೂರು
೬೫.	ಸುನಂದ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧರಾಜು, ಕೊತ್ತನೂರು
೬೬	ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ಮಂಟೇಲಿಂಗಾಚಾರ್, ಕೊತ್ತನೂರು
೬೭.	ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್, ಕೊತ್ತನೂರು (ಮೂಲ: ಶಾಗ್ಯ)
೬೮.	ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಸುಂಡ್ರಳ್ಳಿ
೬೯.	ರಾಜೇಶ್ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಜಾಚಾರಿ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಸುಂಡ್ರಳ್ಳಿ

೭೦.	ರಾಚಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಅಪ್ಪಾಜಾಚಾರಿ, ಸುಂದ್ರಳ್ಳಿ
೭೧.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಅಪ್ಪಾಜಾಚಾರಿ, ಸುಂದ್ರಳ್ಳಿ
೭೨.	ಸುರೇಶ್, ಸುಂದ್ರಳ್ಳಿ
೭೩.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ (ತಮ್ಮಡಪ್ಪ), ಪ್ರಧಾನ ಅರ್ಚಕರು, ಚಿಕ್ಕಲ್ಲೂರು ಹೊಸ ಮಠ
೭೪.	ಸಿದ್ಧರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಂಜುಂಡಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ರಾಚಾಚಾರಿ, ಬಾಳಗುಣಸೆ
೭೫.	ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಚಾಚಾರಿ, ತೆಳ್ಳನೂರು
೭೬.	ನೀಲಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಹೊನ್ನಾಚಾರಿ, ತೆಳ್ಳನೂರು
೭೭.	ನಂಜಪ್ಪಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಕೆಂಪನಂಜಾಚಾರಿ, ಬಂಡಳ್ಳಿ
೭೮.	ನಂಜುಂಡಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಕೆಂಪಾಚಾರಿ, ಬಂಡಳ್ಳಿ
೭೯.	ಶಿವನಂಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರಿ, ಬಂಡಳ್ಳಿ
೮೦.	ನಾಗರಾಜು ಬಿನ್ ವೀರಪ್ಪಾಚಾರಿ, ಚಿಂಚಳ್ಳಿ
೮೧.	ಗೋಪಾಲಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ನಾಗರಾಜಾಚಾರ್, ಚಿಂಚಳ್ಳಿ
೮೨.	ಗಣೇಶ ಬಿನ್ ನಾಗರಾಜ್, ಚಿಂಚಳ್ಳಿ
೮೩.	ವೀರಾಚಾರ್, ಚಿಂಚಳ್ಳಿ
೮೪.	ಮಾದೇಶಾಚಾರಿ, ಚಿಂಚಳ್ಳಿ.
೮೫.	ರಾಜೇಶ್ ಮತ್ತು ರವಿ ಬಿನ್ ದಿವಂಗತ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ, ಸಿಂಗಾನಲ್ಲೂರು
೮೬.	ಪ್ರಭು ಬಿನ್ ಸುರೇಶ, ಸಿಂಗಾನಲ್ಲೂರು.
೮೭.	ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ (೫೦) ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ, ಹಲಗಪುರ
೮೮.	ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಹಲಗಪುರ
೮೯.	ಸೋಮಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ, ಹಲಗಪುರ
೯೦.	ನಿಂಗರಾಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ, ಹಲಗಪುರ
೯೧.	ರಾಜಣ್ಣಾಚಾರಿ (ಶಾಗ್ಯ ಮೂಲ) ಹಲಗಪುರ
೯೨.	ಮೇಸ್ತ್ರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮುತ್ತಾಚಾರಿ ಶಾಗ್ಯ.
೯೩.	ರಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವೀರಾಚಾರಿ, ಕಳ್ಳಿದೊಡ್ಡಿ
೯೪.	ಮುತ್ತಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ, (ಕುಲುಮೆದಾರ) ನಾಗನತ್ತ
೯೫.	ಮಾದೇವಪ್ಪ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸುಬ್ಬಪ್ಪ, ಭೈರನತ್ತ.
೯೬.	ಟಿ.ಎ. ತಿಮ್ಮಾಚಾರ್, ಚೆಂಗವಾಡಿ (ಡಿ.ಎಂ. ಸಮುದ್ರ ಮುಜುರೆ)
೯೭.	ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ, ಹನೂರು
೯೮.	ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ, ಹನೂರು
೯೯.	ನಾಗರಾಜಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರಿ, ಕಾಂಚಳ್ಳಿ (ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ)
೧೦೦.	ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪಂಚಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ಕಾಂಚಳ್ಳಿ (ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ)
೧೦೧.	ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ (೪೨) ಬಿನ್ ಪಂಚಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ಮತ್ತಿತರರು, ಕಾಂಚಳ್ಳಿ (ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ)
೧೦೨.	ದಾಸಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮುಟ್ಟಾಚಾರಿ (೬೫) ಕುರುಬರದೊಡ್ಡಿ (ಅಜ್ಜೀಪುರ ಪಂಚಾಯತಿ)
೧೦೩.	ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್ ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಯ್ಯಾಚಾರ್, ಕುರುಬರದೊಡ್ಡಿ (ಹತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳು)
೧೦೪.	ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಸತ್ಯಗಾಲ ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಪೋಸ್ಟ್

೧೦೫.	ಶಿವಣ್ಣ, ಹಾಲಿನ ಡೈರಿ ಹತ್ತಿರ, ಸತ್ಯಗಾಲ ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಪೋಸ್ಟ್
೧೦೬.	ಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಸತ್ಯಗಾಲ ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಪೋಸ್ಟ್
೧೦೭.	ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ, ಸತ್ಯಗಾಲ ಪಕ್ಕದ ಅಗ್ರಹಾರ
೧೦೮.	ಕಾಂತರಾಜು ಬಿನ್ ಗುರುಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ, ಧನಗೆರೆ.
೧೦೯.	ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಮಂಟೇಚಾರಿ, ಧನಗೆರೆ
೧೧೦.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ, ಧನಗೆರೆ (ಕುಲುಮೆ)
೧೧೧.	ಚಿಕ್ಕಸ್ವಾಮಿ, ಉಗನಿಯಾ (ಕುಲುಮೆ)
೧೧೨.	ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ, ಸತ್ಯಗಾಲ ಅಗ್ರಹಾರ.
೧೧೩.	ದೊಡ್ಡರಾಜಾಚಾರಿ, ಉತ್ತಂಬಳ್ಳಿ
೧೧೪.	ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ. ಪಿ. ಮುಳ್ಳೂರು
೧೧೫.	ರಾಘವಾಚಾರಿ ವಿ, ಬಿನ್ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ, ಮುಳ್ಳೂರು
೧೧೬.	ಪುಟ್ಟರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ದೊಡ್ಡಸಿದ್ಧಶೆಟ್ಟಿ, ಹೊಸಮಾಲಂಗಿ
೧೧೭.	ರಾಚಯ್ಯ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ದೊಡ್ಡಸಿದ್ಧಶೆಟ್ಟಿ, ಹೊಸಮಾಲಂಗಿ
೧೧೮.	ಸಿದ್ಧರಾಜು ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕಸಿದ್ಧಶೆಟ್ಟಿ, ಹೊಸಮಾಲಂಗಿ
೧೧೯.	ಸಿದ್ಧರಾಜು ಬಿನ್ ವೆಂಕಟರಮಣಶೆಟ್ಟಿ ಬಿನ್ ಮಾದಶೆಟ್ಟಿ, ಹೊಸಮಾಲಂಗಿ
೧೨೦.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಬಸವಾಚಾರಿ, ಆಲಹಳ್ಳಿ
೧೨೧.	ರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರಿ, ಆಲಹಳ್ಳಿ
೧೨೨.	ಕಾಂತರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಲಿಂಗಾಚಾರ್ರು, ಆಲಹಳ್ಳಿ
೧೨೩.	ರಂಗಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಯರಗಟ್ಟಶೆಟ್ಟಿ, ಚಿಲಕವಾಡಿ ಗ್ರಾಮ
೧೨೪.	ದಾಸಮರಿಶೆಟ್ಟಿ ಬಿನ್ ಯರಗಟ್ಟಶೆಟ್ಟಿ, ಚಿಲಕವಾಡಿ ಗ್ರಾಮ
೧೨೫.	ಕಾಂತರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧರಾಜು, ಕುಂತೂರು
೧೨೬.	ಕಾಳಪ್ಪ, ತೇರಂಬಳ್ಳಿ
೧೨೭.	ರಾಚಾಚಾರಿ, ತಿಮ್ಮರಾಜಿಪುರ
೧೨೮.	ಮಾದೇಗೌಡ, ದೊಡ್ಡಮಾಲಾಪುರ.
೧೨೯.	ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಚಿಕ್ಕರಾಜಾಚಾರಿ, ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ.
೧೩೦.	ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಮಂಟೇಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ಲೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ
೧೩೧.	ನಿಂಗರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರ್, ಪಿಜಿ ಪಾಳ್ಯ.
೧೩೨.	ಶಂಕರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಕುಳ್ಳಾಚಾರಿ, ಉತ್ತೂರು.
೧೩೩.	ಬಸಮ್ಮ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಮತ್ತು ಮಠದ ಬೀದಿಯ ರಾಜಣ್ಣಾಚಾರಿ, ಬಿ.ಜಿ. ದೊಡ್ಡಿ.
೧೩೪.	ತವಸಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ತಿಮ್ಮಾಚಾರಿ, ಉತ್ತೂರು
೧೩೫.	ರವಿ ಬಿನ್ ವೆಂಕಟಾಚಾರಿ, ಬಿ.ಜಿ. ದೊಡ್ಡಿ
೧೩೬.	ಈರಾಚಾರಿ ಎಲ್ ಬಿನ್ ಲಿಂಗಾಚಾರಿ, ಒಡೆಯರಪಾಳ್ಯ.
೧೩೭.	ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಬಿನ್ ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರ್, ಬೈಲೂರು.
೧೩೮.	ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ, ಎಲೆಮಾಳ
೧೩೯.	ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಚಾಚಾರಿ, ಮುದುನಗರ

೧೪೦.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರ್, ಒಡಕೆಹಳ್ಳ
೧೪೧.	ಪುಟ್ಟ (ಟೈಲರ್) ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಚಾರ್, ಒಡಕೆಹಳ್ಳ
೧೪೨.	ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರ್, ಎಂ.ಎಂ. ಹಿಲ್ಸ್ (ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ)
೧೪೩.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪಾಜಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ, ತಮ್ಮಡಗೇರಿ, ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ
೧೪೪.	ರಾಜಮ್ಮ ಕೋಂ ಲೇಟ್ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ
೧೪೫.	ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ತಮ್ಮಯ್ಯಾಚಾರಿ, ತಮ್ಮಡಗೇರಿ, ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ
೧೪೬.	ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಬಿನ್ ಸಿದ್ಧರಾಜಾಚಾರ್ (ತಮ್ಮಡಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಭೇಟಿ) ದಂಟಳ್ಳಿಯವರು
೧೪೭.	ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಮಂಟ್ಯಾಚಾರಿ, ಪೊನ್ನಾಚಿ
೧೪೮.	ಸ್ವಾಮಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ರಾಚಾಚಾರಿ, ಪೊನ್ನಾಚಿ
೧೪೯.	ನಾಗರಾಜ ಆಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ, ಮರೂರು.
೧೫೦.	ಕುಮಾರಾಚಾರಿ, ಕೌಡಳ್ಳಿ
೧೫೧.	ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಚಾಚಾರಿ, ಕೌಡಳ್ಳಿ
೧೫೨.	ರಾಚಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ರಾಚಾಚಾರಿ (ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಾಚಾರಿಯವರ ಅಣ್ಣ) ಕೌಡಳ್ಳಿ
೧೫೩.	ಪೊನ್ನಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಮುತ್ತಾಚಾರಿ, ಚೆನ್ನೂರು.
೧೫೪.	ಅಮ್ಮಣ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಅಳಗಾಚಾರಿ, ಎಫ್ ವಿಲೇಜ್
೧೫೫.	ಸಿದ್ಧಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ, ಹೊಸದೊಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ನಟರಾಜು, ಕುರಟ್ಟಿ ಹೊಸೂರು
೧೫೬.	ನಾಗಲಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವಿಶ್ವಬ್ರಹ್ಮಾಚಾರಿ, ಶೆಟ್ಟಳ್ಳಿ
೧೫೭.	ಶಿವಣ್ಣಾಚಾರಿ, ಕಾಂಚಳ್ಳಿ (ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ)
೧೫೮.	ವೆಂಕಟಾಚಲಾಚಾರಿ (೫೧), ಕಾಂಚಳ್ಳಿ (ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ)
೧೫೯.	ಮುರುಘಾಚಾರಿ (೪೪) ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿ (೬೨), ಕಾಂಚಳ್ಳಿ (ಸುಳೇರಿಪಾಳ್ಯ)
೧೬೦.	ಕೃಷ್ಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಪುಟ್ಟಾಚಾರಿ, ಕಾಂಚಳ್ಳಿ
೧೬೧.	ವೀರಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಗೋವಿಂದಾಚಾರಿ, ಕೆ. ಗುಂಡಾಪುರ
೧೬೨.	ನಾರಾಯಣಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಅಳಗಾಚಾರಿ, ಕೆ. ಗುಂಡಾಪುರ
೧೬೩.	ನಾಗಾಚಾರಿ (೫೦) ಅಂಬಿಕಾಪುರ ಮೇಡು.
೧೬೪.	ನಿಂಗಾಚಾರಿ ಬಿನ್ ದೊಡ್ಡರಾಜಾಚಾರಿ, ರಾಮಾಪುರ.
೧೬೫.	ದೊರೆ ಬಿನ್ ಸ್ವಾಮಿಳಾಚಾರಿ, ರಾಮಾಪುರ
೧೬೬.	ವಾಸುದೇವ, ಟೈಲರ್, ರಾಮಾಪುರ.
೧೬೭.	ನಾಗಲಿಂಗಾಚಾರ್ (೪೦) ಕೆಂಪಯ್ಯನಹಟ್ಟಿ.
೧೬೮.	ನಿಂಗರಾಜು ಮತ್ತು ದಾಸಪ್ಪ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ಚೆಲುವಾಚಾರಿ, ದೊಡ್ಡ ಆಲತ್ತೂರು.
೧೬೯.	ಸಾಮುನಾಯ್ಕ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ರಾಮುನಾಯ್ಕ, ನಾಲ್‌ರೋಡ್
೧೭೦.	ವಿಶ್ವನಾಥಾಚಾರಿ, ಸುಳ್ವಾಡಿ
೧೭೧.	ತ್ಯಾಗರಾಜು ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಲ, ಹೂಗ್ಯಂ
೧೭೨.	ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಬಿನ್ ಲೇಟ್ ವೆಂಕಟಾಚಲ, ಜಲ್ಲಿಪಾಳ್ಯ
೧೭೩.	ಮಹೇಶ, ಮೀಣ್ಯ.

ಮುಕ್ತಾಯ

